

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARK-DR-2013-0001**

TRALLEIS HAMAM-GYMNASION KOMPLEKSİ SERAMİKLERİ

HAZIRLAYAN

Aydın ERÖN

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Abdullah YAYLALI

AYDIN-2013

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARK-DR-2013-0001**

**TRALLEIS HAMAM-GYMNASION KOMPLEKSİ
SERAMİKLERİ**

**HAZIRLAYAN
Aydın ERÖN**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Abdullah YAYLALI**

AYDIN-2013

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Arkeoloji Ana Bilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Aydın ERÖN tarafından hazırlanan "Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri" başlıklı tez, 12. 07. 2013 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
(Başkan)Prof. Dr. Abdullah YAYLALI	ADÜ	
Prof. Dr. Bilal SÖĞÜT	PAÜ	
Doç. Dr. Suat ATEŞLİER	ADÜ	
Prof. Dr. Ersin DOĞER	Ege Üniversitesi	
Doç. Dr. Lale DOĞER	Ege Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Doktora tezi, Enstitü Yönetim Kurulununsayılı kararıylatarihinde onaylanmıştır.

Doç. Dr. Osman PEKER
Enstitü Müdürü

Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri başlıklı tez çalışması
Adnan Menderes Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından
desteklenmiştir.

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı : Aydın ERÖN

İmza :

YAZAR ADI-SOYADI: AYDIN ERÖN

**BAŞLIK: TRALLEIS HAMAM-GYMNASION KOMPLEKSİ
SERAMİKLERİ**

ÖZET

Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında çok sayıda seramik örneği ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışmada incelenen seramik örneklerinin önemli bir bölümünü Latrina kanalizasyon kanalları içerisinde sağlam ve sağlamaya yakın olarak bulunan eserler oluşturur. Ayrıca Hamam-Gymnasion'un kuzey duvarına bitişik olarak inşa edilen Geç Roma-Erken Bizans dönemi dükkanları seramik buluntuları da tez çalışması kapsamına dahil edilmiştir.

Çalışmamızda incelenen 177 seramik örneği, 16 gruba ayrılarak değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda Latrina ve sokak altı kanalizasyon kanalları buluntusu seramiklerinin yerel üretim olduğuna dair çok önemli ipuçlarına ulaşılmıştır. Seramik örneklerinin hamur yapısı, yerel üretim olduğunu kanıtlar niteliktedir. Büyük çoğunluğunu günlük kullanım seramiklerinin oluşturduğu eserler genel olarak M.S. II ve III. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. Ayrıca Latrina kanalizasyon kanallarının M.S. V-VI. yüzyıl aralığında doldurulduğunu kanıtlayan seramik buluntularına da ulaşılmıştır.

Geç Roma-Erken Bizans dönemi dükkanları seramik buluntuları ise genel olarak M.S. IV.-VI. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir. Dükkan buluntusu amphora örneklerinin form ve kil özellikleri Geç Antik Çağ'da kentte seramik üretiminin devam ettiğini kanıtlar niteliktedir.

Hamam-Gymnasion ve çevresi seramik buluntuları ışığında Tralleis Antik Kentinde seramik üretiminin M.S. III. yüzyıl ve sonrasında yoğun olarak devam ettiğini anlaşılmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Tralleis, Roma Seramiği, Erken Bizans Seramiği, Yerel Üretim

NAME: AYDIN ERÖN

**TITLE: THE POTTERY OF TRALLEIS BATH-GYMNASION
COMPLEX**

ABSTRACT

The excavations of the Tralleis Bath-Gymnasium complex and surrounding areas brought to light a great number of pottery examples during the years 2006, 2007 and 2008. This study examined significant ceramic finds, both solid and almost solid, which had fallen into the drains. Some Late Roman to Early Byzantine Period examples were also found where the north wall of the Bath-Gymnasium had been built.

This study estimated that the 177 ceramic samples analyzed could be divided into 16 groups. As a result of the research we received many important clues about the Latrina and the production of ceramics made in local area were found under the streets sewer drains. We could also deduce that the finds were produced in the local area. Clay materials show us that there was a local area producing potteries. The ceramics, which were dated generally 2nd and 3rd century A.D, consisted mainly of items used in daily life. We also had evidence that the sewer pipes were filled between the 5th and 6th centuries A.D.

Late Rome and Early Byzantine ceramic finds were dated to between the 4th and 6th centuries. The form and features of the clay pottery finds proved that production of pottery continued into the Late Ancient Period.

It was understood in the light of the Tralleis finds that pottery production continued intensively up to the 3rd century A.D.

KEYWORDS

Tralleis, Roman Pottery, Early Byzantine Pottery, Local Production

ÖN SÖZ

Genelde tez bitirilip, basıma hazır hale getirildikten sonra yazımına başlanılan ön söz, bana göre yazılması en zor bölümlerden bir tanesidir. Uzun yıllara dayanan yoğun çalışmaların sonucunda hazırlanan tezlerde çok sayıda kişinin emeği ve katkısı olmaktadır. Bu nedenle ön söz bölümlerinin hazırlanması keyifli, bir o kadar da zordur.

Prof. Dr. Abdullah Yaylalı'nın son doktora öğrencisi olma ayrıcalığına sahip olmanın gururu ile başladığım doktora tez çalışmasında benden çok sayın hocamın emeği vardır. Bugüne kadar zor ve sorunlu bir dönem olarak görülen Roma ve Erken Bizans Dönemi seramiklerini çalışmam konusunda beni destekleyen, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimim boyunca bilgi ve birikimi ile beni yönlendiren sayın hocama yürekten teşekkür ederim.

2009 yılı Ekim ayından bugüne kadar her altı ayda bir gerçekleştirdiğimiz Tez İzleme Komitesi toplantılarında değerli görüşleriyle tezimin oluşmasında büyük emekleri olan Doç. Dr. Suat Ateşlier ve Prof. Dr. Bilal Söğüt'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca seramiklerin gruplandırılması sırasında sıkıntıya düştüğümde bana zaman ayıran, sıkılmadan tek tek bütün eserleri inceleyen, değerli görüşleri ile tezin şekillenmesini sağlayan sayın hocam Prof. Dr. Serap Yaylalı'ya sonsuz teşekkürler.

Tez çalışmamın hazırlanmasında büyük emekleri olan Araş. Gör. Emre Erdan, Araş. Gör. Nurdan Yılmaz, Araş. Gör. Nihal Akıllı, Arkeolog Ayşegül Temel, Arkeolog Fatma Rençber Kıyak'a gönülden teşekkür ederim.

Mesleki zorunluluklardan dolayı çok fazla yanlarına gidemesem de beni usanmadan, sıkılmadan ve karşılık beklemeden seven ailem; iyi ki varsınız. Ve son olarak benim için yaşadığı kenti değiştirip her gün 250 km. yol gitmeyi göze alan ve tez çalışması boyunca bana sürekli destek olan sevgili eşim Selen'e sonsuz teşekkürler.

Aydın 2013

Aydın ERÖN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
LEVHA LİSTESİ	x
TABLO LİSTESİ	xvii
GİRİŞ	1
1.1. Konu, Amaç ve Kapsam	1
1.2. Yöntem	3
BİRİNCİ BÖLÜM	
TRALLEIS ANTİK KENTİ	
1.1.Tarihçesi	6
1.2 Yapılan Araştırmalar	18
İKİNCİ BÖLÜM	
SERAMİK BULUNTU YERLERİ	
2.1. Hamam-Gymnasion Kompleksi	23
2.2. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
TRALLEIS HAMAM-GYMNASION ve ÇEVRESİ SERAMİKLERİ	
3.1.Amphora	33
3.1.1. AmphoraT1	34
3.1.2. AmphoraT2	38
3.1.3. AmphoraT3	39
3.1.4. AmphoraT4	40
3.1.5. AmphoraT5	41
3.1.6. AmphoraT6	42
3.2.Bardak	42
3.2.1. Bardak.T1	42

3.3. Çanak	43
3.3.1.Derin Çanak	44
3.3.1.1. Derin Çanak.T1	44
3.3.2. Lekane	45
3.3.2.1. Lekane.T1	45
3.3.2.2. Lekane.T2	47
3.3.2.3. Lekane.T3	49
3.4.Çift Kulplu Kase	49
3.4.1. Çift Kulplu Kase.T1	50
3.4.2. Çift Kulplu Kase.T2	51
3.5 Çömlek	52
3.5.1.Çömlek.T1	54
3.5.2.Çömlek.T2	55
3.5.3.Çömlek.T3	56
3.5.4.Çömlek.T4	58
3.5.5.Çömlek.T5	59
3.5.6.Çömlek.T6	61
3.5.7.Çömlek.T7	62
3.6.Çömlekcik	63
3.6.1.Çömlekcik.T1	65
3.6.2.Çömlekcik.T2	67
3.6.3.Çömlekcik.T3	68
3.6.4.Çömlekcik.T4	74
3.6.5.Çömlekcik.T5	77
3.6.6.Çömlekcik.T6	78
3.6.7.Çömlekcik.T7	78
3.7.Güveç	79
3.7.1.Güveç.T1	80
3.8.Havan	81
3.8.1.Havan.T1	81
3.9.Kalathos	82
3.9.1.Kalathos.T1	83

3.9.2.Kalathos.T2	84
3.10.Kandil	85
3.10.1.Kandil.T1	91
3.10.2.Kandil.T2	92
3.10.3.Kandil.T3	95
3.10.4.Kandil.T4	98
3.10.5.Kandil.T5	100
3.10.6.Kandil.T6	101
3.10.7.Kandil.T7	111
3.10.8.Kandil.T8	112
3.10.9.Kandil.T9	116
3.11.Kapak	120
3.11.1.Kapak.T1	121
3.11.2.Kapak.T2	123
3.11.3.Kapak.T3	124
3.11.4.Kapak.T4	124
3.11.5.Kapak.T5	125
3.12.Matara	126
3.12.1.Matara.T1	126
3.13.Pudra Kabı	128
4.13.1. Pudra Kabı.T1	129
3.14.Testi	129
3.14.1.Oinochoeler	130
3.14.1.1.Oinochoe.T1	131
3.14.1.2.Oinochoe.T2	131
3.14.1.3.Oinochoe.T3	134
3.14.1.4.Oinochoe.T4	135
3.14.1.5.Oinochoe.T5	135
3.14.1.6.Oinochoe.T6	136
3.14.2.Yuvarlak Ağızlı Testiler	137
3.14.2.1.Testi.T1	138
3.14.2.2.Testi.T2	139

3.14.2.3.Testi.T3	140
3.14.2.4.Testi.T4	141
3.14.2.5.Testi.T5	143
3.14.2.6.Testi.T6	144
3.14.2.7.Testi.T7	145
3.15.Unguentarium	146
3.15.1.Unguentarium.T1	151
3.15.2.Unguentarium.T2	152
3.15.3.Unguentarium.T3	153
3.15.4.Unguentarium.T4	154
3.16.Diğer Seramikler	158
3.16.1.1.Sepet Kulplu Minyatür Kaplar	158
3.16.1.1.1. Sepet Kulp.T1	159
3.16.1.1.2. Sepet Kulp.T2	160
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	161
KAYNAKÇA	180
KATALOG	203
LEVHALAR	
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR LİSTESİ

Abb.: Resim

Bkz.: Bakınız

Cm. Santimetre

Çiz.: Çizim

Fig.: Figure (Çizim)

Kat. No.: Katalog Numarası

Lev.: Levha

LR: Late Roman (Geç Roma)

M.: Metre

MÖ: Milattan Önce

MS: Milattan Sonra

No.: Numara

Nr.: Numara

Pl.: Plate (Levha)

Res.: Resim

s.: Sayfa

T: Tip

Taf.: Tafel (Levha)

Tav.: Tavola (Levha)

LEVHA LİSTESİ

- Levha 1: a) C. Humann-W. Dörpfeld tarafından hazırlanan kentin ilk planı
b) Hamam-Gymnasion Kompleksinin planı
- Levha 2: a) Latrinenin planı
b) Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının planı
- Levha 3: a) Hamam-Gymnasion Kompleksinin batıdan görünüşü
b) Hamam-Gymnasion Kompleksinin güneydoğudan görünüşü
- Levha 4: a) Hamam-Gymnasion Kompleksinin doğudan görünüşü
b) Hamam-Gymnasion Kompleksinin kuzeydoğudan görünüşü
- Levha 5: a) Güney Basilica Thermanum bölümünün batıdan görünüşü
b) Güney Basilica Thermanum bölümünün güneybatıdan görünüşü
- Levha 6: a) Latrinenin güneybatıdan görünüşü
b) Latrinenin kuzeydoğudan görünüşü
- Levha 7: a) Latrina doğu kanalı
b) Latrina güney kanalı
c) Latrina batı kanalı
d) Latrina kuzey kanalı
- Levha 8: a) Seramiklerin buluntu durumları
b) Seramiklerin buluntu durumları
- Levha 9: a) Kat. No 48 numaralı seramik içerisinde bulunan Tralleis defnesi
b) Kat. No 48 numaralı seramik içerisinde bulunan Tralleis defnesi
- Levha 10: a) Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının kuzeydoğudan görünüşü
b) 6 No.lu çeşme yapısının kuzeydoğudan görünüşü
- Levha 11: a) En doğudaki cam atölyesinin kuzeyden görünüşü
b) 2 No.lu dükkanın kuzeyden görünüşü
- Levha 12: Kat. No 1 numaralı eser
- Levha 13: Kat. No 2 numaralı eser
- Levha 14: Kat. No 3 numaralı eser
- Levha 15: Kat. No 4 numaralı eser
- Levha 16: Kat. No 5 numaralı eser
- Levha 17: Kat. No 6 numaralı eser

Levha 18:Kat. No 7 numaralı eser
Levha 19:Kat. No 8 numaralı eser
Levha 20:Kat. No 9 numaralı eser
Levha 21:Kat. No 10 numaralı eser
Levha 22:Kat. No 11 numaralı eser
Levha 23:Kat. No 12 numaralı eser
Levha 24:Kat. No 13 numaralı eser
Levha 25:Kat. No 14 numaralı eser
Levha 26:Kat. No 15 numaralı eser
Levha 27:Kat. No 16 numaralı eser
Levha 28: a)Kat. No 17 numaralı eser
Levha 28: b)Kat. No 18 numaralı eser
Levha 29:Kat. No 19 numaralı eser
Levha 30:Kat. No 20 numaralı eser
Levha 31:Kat. No 21 numaralı eser
Levha 32:Kat. No 22 numaralı eser
Levha 33:Kat. No 23 numaralı eser
Levha 34:Kat. No 24 numaralı eser
Levha 35:Kat. No 25 numaralı eser
Levha 36:Kat. No 26 numaralı eser
Levha 37:Kat. No 27 numaralı eser
Levha 38:Kat. No 28 numaralı eser
Levha 39:Kat. No 29 numaralı eser
Levha 40:Kat. No 30 numaralı eser
Levha 41:Kat. No 31 numaralı eser
Levha 42:Kat. No 32 numaralı eser
Levha 43:Kat. No 33 numaralı eser
Levha 44:Kat. No 34 numaralı eser
Levha 45:Kat. No 35 numaralı eser
Levha 46:Kat. No 36 numaralı eser
Levha 47:Kat. No 37 numaralı eser
Levha 48:Kat. No 38 numaralı eser

Levha 49:Kat. No 39 numaralı eser
Levha 50:Kat. No 40 numaralı eser
Levha 51:Kat. No 41 numaralı eser
Levha 52:Kat. No 42 numaralı eser
Levha 53:Kat. No 43 numaralı eser
Levha 54:Kat. No 44 numaralı eser
Levha 55:Kat. No 45 numaralı eser
Levha 56:Kat. No 46 numaralı eser
Levha 57:Kat. No 47 numaralı eser
Levha 58:Kat. No 48 numaralı eser
Levha 59:Kat. No 49 numaralı eser
Levha 60:Kat. No 50 numaralı eser
Levha 61:Kat. No 51 numaralı eser
Levha 62:Kat. No 52 numaralı eser
Levha 63:Kat. No 53 numaralı eser
Levha 64:Kat. No 54 numaralı eser
Levha 65:Kat. No 55 numaralı eser
Levha 66:Kat. No 56 numaralı eser
Levha 67:Kat. No 57 numaralı eser
Levha 68:Kat. No 58 numaralı eser
Levha 69:Kat. No 59 numaralı eser
Levha 70:Kat. No 60 numaralı eser
Levha 71:Kat. No 61 numaralı eser
Levha 72:Kat. No 62 numaralı eser
Levha 73:Kat. No 63 numaralı eser
Levha 74:Kat. No 64 numaralı eser
Levha 75:Kat. No 65 numaralı eser
Levha 76:Kat. No 66 numaralı eser
Levha 77:Kat. No 67 numaralı eser
Levha 78:Kat. No 68 numaralı eser
Levha 79:Kat. No 69 numaralı eser
Levha 80:Kat. No 70 numaralı eser

Levha 81:Kat. No 71 numaralı eser
Levha 82:Kat. No 72 numaralı eser
Levha 83:Kat. No 73 numaralı eser
Levha 84:Kat. No 74 numaralı eser
Levha 85:Kat. No 75 numaralı eser
Levha 86:Kat. No 76 numaralı eser
Levha 87:Kat. No 77 numaralı eser
Levha 88:Kat. No 78 numaralı eser
Levha 89:Kat. No 79 numaralı eser
Levha 90:Kat. No 80 numaralı eser
Levha 91:Kat. No 81 numaralı eser
Levha 92:Kat. No 82 numaralı eser
Levha 93:Kat. No 83 numaralı eser
Levha 94:Kat. No 84 numaralı eser
Levha 95:Kat. No 85 numaralı eser
Levha 96:Kat. No 86 numaralı eser
Levha 97:Kat. No 87 numaralı eser
Levha 98:Kat. No 88 numaralı eser
Levha 99:Kat. No 89 numaralı eser
Levha 100:Kat. No 90 numaralı eser
Levha 101:Kat. No 91 numaralı eser
Levha 102:Kat. No 92 numaralı eser
Levha 103:Kat. No 93 numaralı eser
Levha 104:Kat. No 94 numaralı eser
Levha 105:Kat. No 95 numaralı eser
Levha 106:Kat. No 96 numaralı eser
Levha 107:Kat. No 97 numaralı eser
Levha 108:Kat. No 98 numaralı eser
Levha 109:Kat. No 99 numaralı eser
Levha 110:Kat. No 100 numaralı eser
Levha 111:Kat. No 101 numaralı eser
Levha 112:Kat. No 102 numaralı eser

Levha 113:Kat. No 103 numaralı eser
Levha 114:Kat. No 104 numaralı eser
Levha 115:Kat. No 105 numaralı eser
Levha 116:Kat. No 106 numaralı eser
Levha 117:Kat. No 107 numaralı eser
Levha 118:Kat. No 108 numaralı eser
Levha 119:Kat. No 109 numaralı eser
Levha 120:Kat. No 110 numaralı eser
Levha 121:Kat. No 111 numaralı eser
Levha 122:Kat. No 112 numaralı eser
Levha 123:Kat. No 113 numaralı eser
Levha 124:Kat. No 114 numaralı eser
Levha 125:Kat. No 115 numaralı eser
Levha 126:Kat. No 116 numaralı eser
Levha 127:Kat. No 117 numaralı eser
Levha 128:Kat. No 118 numaralı eser
Levha 129:Kat. No 119 numaralı eser
Levha 130:Kat. No 120 numaralı eser
Levha 131:Kat. No 121 numaralı eser
Levha 132:Kat. No 122 numaralı eser
Levha 133:Kat. No 123 numaralı eser
Levha 134:Kat. No 124 numaralı eser
Levha 135:Kat. No 125 numaralı eser
Levha 136:Kat. No 126 numaralı eser
Levha 137:Kat. No 127 numaralı eser
Levha 138:Kat. No 128 numaralı eser
Levha 139:Kat. No 129 numaralı eser
Levha 140:Kat. No 130 numaralı eser
Levha 141:Kat. No 131 numaralı eser
Levha 142:Kat. No 132 numaralı eser
Levha 143:Kat. No 133 numaralı eser
Levha 144:Kat. No 134 numaralı eser

Levha 145:Kat. No 135 numaralı eser
Levha 146:Kat. No 136 numaralı eser
Levha 147:Kat. No 137 numaralı eser
Levha 148:Kat. No 138 numaralı eser
Levha 149:Kat. No 139 numaralı eser
Levha 150:Kat. No 140 numaralı eser
Levha 151:Kat. No 141 numaralı eser
Levha 152:Kat. No 142 numaralı eser
Levha 153:Kat. No 143 numaralı eser
Levha 154:Kat. No 144 numaralı eser
Levha 155:Kat. No 145 numaralı eser
Levha 156:Kat. No 146 numaralı eser
Levha 157:Kat. No 147 numaralı eser
Levha 158:Kat. No 148 numaralı eser
Levha 159:Kat. No 149 numaralı eser
Levha 160:Kat. No 150 numaralı eser
Levha 161:Kat. No 151 numaralı eser
Levha 162:Kat. No 152 numaralı eser
Levha 163:Kat. No 153 numaralı eser
Levha 164:Kat. No 154 numaralı eser
Levha 165:Kat. No 155 numaralı eser
Levha 166:Kat. No 156 numaralı eser
Levha 167:Kat. No 157 numaralı eser
Levha 168:Kat. No 158 numaralı eser
Levha 169:Kat. No 159 numaralı eser
Levha 170:Kat. No 160 numaralı eser
Levha 171:Kat. No 161 numaralı eser
Levha 172:Kat. No 162 numaralı eser
Levha 173:Kat. No 163 numaralı eser
Levha 174:Kat. No 164 numaralı eser
Levha 175:Kat. No 165 numaralı eser
Levha 176:Kat. No 166 numaralı eser

Levha 177:Kat. No 167 numaralı eser
Levha 178:Kat. No 168 numaralı eser
Levha 179:Kat. No 169 numaralı eser
Levha 180:Kat. No 170 numaralı eser
Levha 181:Kat. No 171 numaralı eser
Levha 182:Kat. No 172 numaralı eser
Levha 183:Kat. No 173 numaralı eser
Levha 184:Kat. No 174 numaralı eser
Levha 185:Kat. No 175 numaralı eser
Levha 186:Kat. No 176 numaralı eser
Levha 187:Kat. No 177 numaralı eser

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1:Tralleis Hamam-Gymnasion ve çevresi seramik buluntuları
- Tablo 2:Amphora formları ve buluntu sayıları
- Tablo 3:Bardak formu ve buluntu sayısı
- Tablo 4:Çanak formları ve buluntu sayıları
- Tablo 5:Çift Kulplu Kase formları ve buluntu sayıları
- Tablo 6:Çömlek formları ve buluntu sayıları
- Tablo 7:Çömlekcik formları ve buluntu sayıları
- Tablo 8:Güveç formu ve buluntu sayısı
- Tablo 9:Havan formu ve buluntu sayısı
- Tablo 10:Kalathos formu ve buluntu sayısı
- Tablo 11:Kandil formları ve buluntu sayıları
- Tablo 12:Kapak formları ve buluntu sayıları
- Tablo 13:Matara formu ve buluntu sayısı
- Tablo 14:Pudra Kabı formu ve buluntu sayısı
- Tablo 15:Testi formları ve buluntu sayıları
- Tablo 16: Oinochoe formları ve buluntu sayıları
- Tablo 17:Yuvarlak Ağızlı Testi formları ve buluntu sayıları
- Tablo 18: Unguentarium formları ve buluntu sayıları
- Tablo 19:Sepet Kulplu Minyatür Kapların formları ve buluntu sayıları
- Tablo 20:Tez çalışması kapsamında incelenen seramiklerin genel buluntu alanlarına göre dağılımı
- Tablo 21:Hamam-Gymnasion seramikleri buluntu yer ve sayıları
- Tablo 22: Güney Basilica Thermanum seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı
- Tablo 23: Latrina kanalları seramik sayıları
- Tablo 24: Sokak altı kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı
- Tablo 25: Kuzey kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı
- Tablo 26: Güney kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı
- Tablo 27: Batı kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı
- Tablo 28: Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları seramik buluntu sayıları

Tablo 29: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

GİRİŞ

1.1.Konu, Amaç ve Kapsam

Antik Dönemin önemli garnizon kentlerinden biri olan Tralleis'te kazı çalışmaları, kentin en gösterişli yapısı olan Hamam-Gymnasion yapı kompleksi çevresinde yoğunlaştırılmıştır. Yaklaşık olarak 15000 metrekarelik bir alan üzerine inşa edilen yapı, Anadolu'nun en önemli Hamam-Gymnasionlarından bir tanesidir. Roma İmparatorluk Dönemine tarihlendirilen ve Tralleis Hamam-Gymnasion yapısı ile benzer plan özelliklerine sahip yapılar için en büyük problemlerden bir tanesi yapıların isimlendirme sorunudur¹.

Anadolu'da Hellenistik Dönemden gelen köklü bir Gymnasion geleneği olduğu için bu tarz yapılar ilk olarak "Gymnasion" olarak adlandırılmışlardır. Hellenistik Dönemin önemli bir eğitim kurumu olan Gymnasionlar Roma İmparatorluk Dönemi içerisinde de kullanılmaya devam etmiştir. Fakat Tralleis Hamam-Gymnasion'u ile benzer özelliğe sahip yapılar Gymnasion geleneği ile Roma hamam geleneğinin birleşiminin bir sonucu olarak tasarlanıp kullanılmış olmalıdır. Sardeis Hamam-Gymnasion yapısı üzerine ayrıntılı çalışmalar yapan Yegül ise Hamam-Gymnasion kompleksleri ile Gymnasionlar arasındaki farklılıkları belirterek bu tarz yapıların Hamam-Gymnasion olarak adlandırılması gerektiğini belirtmiştir². Yegül'ün bu tarz yapıların isimlendirilmesi konusunda savunduğu düşünceler son derece akla yakındır. Yukarıda değinilen nedenler ışığında tez çalışmamız kapsamında yapı kompleksinin "Hamam-Gymnasion" olarak adlandırılması uygun görülmüştür.

Anıtsal boyutlardaki yapı kompleksinde ilk kazı çalışmaları 1888 yılında Carl Humann başkanlığında başlamış, yaklaşık olarak 110 yıllık bir zaman dilimi içerisinde değişik araştırmacı ve bilim adamları tarafından yapının çeşitli bölümlerinde kazı çalışmalarına devam edilmiştir. Geçmişte yapılan kazı çalışmaları Hamam-Gymnasion'un planını çıkarmak ve tarihi konusunda net saptamalara ulaşmaktan ziyade eser bulmaya yöneliktir.

¹ Yegül 2008, 104.

² Yegül 2008. Yegül, Steskal ve Torre'nin yazmış olduğu "Das Vedium Gymnasium Von Ephesos" yayını üzerine yapmış olduğu kitap kriği içerisinde bu konuyu ayrıntılı olarak tartışmıştır.

2006³, 2007⁴ ve 2008⁵ yılı kazı sezonlarında Yaylalı başkanlığındaki bir ekip tarafından yapı kompleksinin planını ve kullanım evrelerini saptamaya yönelik olarak başlanılan kazı çalışmalarında çok önemli veriler elde edilmiştir. Yapı kompleksinin Kuzey Basilica Thermanum bölümünde seramik üretimi yapıldığını kanıtlayan buluntulara ulaşılmıştır. Tez konumuzun ana malzemesini oluşturan seramik örnekleri de bu çalışmalar sırasında bulunmuştur. Ele geçen malzemenin niteliği ve buluntu durumu kentte MS II yüzyıl sonundan itibaren yerel seramik üretiminin devam ettiğini kanıtlar niteliktedir.

“Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri” konulu tez çalışması kapsamında 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan az sayıdaki Hellenistik ve yoğun miktardaki Roma ve Erken Bizans Dönemi (Sırsız) seramikleri incelenmiştir. Bugüne kadar Tralleis antik kenti seramikleri denildiği zaman ilk akla gelen “Doğu Sigillata” olarak adlandırılan kırmızı astarlı seramiklerdir. Antik metinlerdeki⁶ Tralleis’in önemli bir Doğu Sigillata üretim merkezi olduğu bilgisi, son yapılan araştırmalarda elde edilen buluntularla kesin olarak kanıtlanmıştır⁷.

Kentin Doğu Sigillata’nın yanı sıra önemli bir Roma ve Erken Bizans Dönemi seramik üretim merkezi olduğu, 2006-2008 yılları arasında yapılan kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılan buluntularla belgelenmiştir. Hamam-Gymnasion yapı kompleksinde 2006, 2007 ve 2008 yılı kazı sezonlarında yapılan çalışmalar sonucunda tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte çok sayıda seramik örneği ortaya çıkarılmıştır. Yapı kompleksinin özellikle 2007 ve 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan seramik buluntuları oldukça önemlidir. 2007 yılında Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzey duvarına bitişik olarak yapılmış Geç Roma-Erken

³ Yaylalı 2008, 556-561. 2006 yılı çalışmaları kapsamında yapı kompleksinin kuzey, güney ve kuzeydoğu bölümlerinin belirli alanlarının kazısı yapılmıştır.

⁴ Yaylalı 2009, 18-27. 2007 yılı kazı sezonunda Latrina, İmparatorluk Salonu/Sarnıç, Kuzey Apodyterium (Basilica Thermanum?), Propylon bölümlerinin kazısı yapılmıştır.

⁵ Yaylalı 2010, 376-378.

⁶ Plinius Naturalis Historia, 35. 46, 160, 161,

⁷ Hayes 1972, 9-10 (Hayes, Tralleis antik kentinin önemli bir Terra Sigillata üretim merkezi olduğunu ileri süren bilim adamlarının başında gelmektedir.); Erol 2004 (Erol, Tralleis kazısı buluntusu terra sigillata örneklerini incelemiştir.); Takaoğlu 2006, 263-267 (Takaoğlu Tralleis antik kenti kazı çalışmaları sırasında bulunmuş bazı terra sigillata parçalarının kil analizlerini yaptırarak, kentte terra sigillata üretimi yapıldığını kanıtlamıştır.); Civelek 2010, 163-191 (Civelek 2006 yılında kentin güneybatı yamacında küçük bir alanda yaptığı kazı çalışmaları sırasında çok sayıda terra sigillata parçası ortaya çıkarmıştır.)

Bizans Dönemi Dükkanlarının kazısı yapılmıştır. Anılan alanlarda mekanların tarihlendirilmesine yardımcı olabilecek önemli sayıda seramik örneği ortaya çıkarılmıştır. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları ile Hamam-Gymnasion kompleksinin fiziki bağlantısı dikkate alınarak tez çalışması kapsamında dükkanlarda bulunan seramik örnekleri de değerlendirilmiştir. Çalışma içerisinde “Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları” yerine çoğunlukla “dükkan” ifadesi kullanılmıştır.

Tez çalışmamızın en önemli bölümünü oluşturan seramik örnekleri 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. Hamam-Gymnasion Latrinasının kuzey, batı ve güney kanalizasyon kanalları ile Latrina ile kuzeyindeki sütunlu cadde kanalizasyon kanallarını birbirine bağlayan sokak altı kanallarının kazısı sırasında çok sayıda sağlam ve sağlamaya yakın, hiç kullanılmamış, Tralleis üretimi olduğunu düşündüğümüz seramikler bulunmuştur. Yapı kompleksinin kullanım evrelerini de tarihlendirmemize yardımcı olabilecek bu seramik buluntuları tez çalışması kapsamında ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında seramikler tabaka içerisinde bulunan diğer buluntuların da yardımıyla tarihlendirilmiştir.

Bugüne kadar yapılan araştırmalar ışığında kentin önemli bir Doğu Sigilatta üretim merkezi olduğu bilinmesine karşın, Roma İmparatorluk Dönemi günlük kullanım seramikleri ve Geç Antik Çağ’daki seramik üretimi konusunda henüz kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanallarında bulunan seramik buluntuları kentin seramik üretimini (özellikle Roma ve Erken Bizans Dönemi) kanıtlayabilecek özellikleri nedeniyle bu açıdan oldukça önemlidir.

1.2.Yöntem

Hamam-Gymnasion kompleksinin mimari özelliklerinin anlaşılmasının ardından tez konusunun asıl malzemesini oluşturan seramiklerin incelenmesi çalışmalarına başlanmıştır. 2006, 2007 ve 2008 kazı sezonlarında bulunan seramik örneklerinin ilk olarak elde çizimleri yapılmış, daha sonra “Corel Draw” programı kullanılarak çizimler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bugüne kadar seramik alanında yapılan tez ve kitap çalışmalarında fotoğraflama işleminin üzerinde çok fazla durulmamıştır. Fakat dijital

teknolojinin gelişimi ile birlikte seramikler üzerinde fotoğraflama çalışmalarının ayrıntılı olarak yapılması artık bir gereklilik haline gelmiştir. Tez çalışması kapsamında incelenen her bir seramik örneğinin değişik açılardan fotoğrafları çekilerek diğer seramik tezlerine kıyasla farklı bir levha düzeni oluşturulmaya çalışılmıştır. Levhalar bölümünde eserlerin cepheden, ağız ve kaide bölümlerinden detaylara yer verilmiştir.

Çizim ve fotoğraflama çalışmaları bitirildikten sonra tez konusu malzeme ile bağlantılı olan yayınların da yardımıyla seramik örnekleri gruplara ayrılarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma işleminin ardından katalog çalışmalarına başlanmıştır. Katalog bölümünde her bir eserin küçük bir çizimine yer verilerek tezi inceleyecek olan kişilerin eserlerin özellikleri ile çizimini aynı sayfa üzerinde görebilmeleri amaçlanmıştır. Tez çalışması kapsamında incelenen seramik örneklerinin hamur ve astar özelliklerinin belirlenmesinde Munsell Renk Kataloğundan yararlanılmıştır. Eserlerin ölçü, buluntu yeri, kazı envanter numarası gibi önemli özelliklerinin belirtildiği katalog bölümünün tamamlanması ile birlikte tezin yazım çalışmalarına başlanılmıştır.

Katalog çalışması sırasında gruplandırılan seramik örneklerinin ilk olarak form tiplerine ve kronolojik gelişimlerine yer verildikten sonra eserler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Roma ve Geç Antik Çağ seramikleri konusunda bu güne kadar yapılan çalışmalarda eserler ilk olarak hamur yapısına göre ince ve kaba seramik olarak ikiye ayrılmakta, ardından kullanım amaçlarına göre servis, hazırlama, depolama, pişirme gibi fonksiyonları dikkate alınarak tekrar gruplara ayrılmaktaydı. Fakat bu gruplandırma çalışmalarında genelde karışıklıklar meydana geldiği için tez çalışmamız kapsamında bu yöntem tercih edilmemiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresi seramik buluntuları gruplandırıldıktan sonra alfabetik olarak incelenmiştir. Seramik örneklerinin tarihlendirilmesinde tabaka buluntuları ve eğer varsa benzer örneklerden yararlanılmıştır.

Hamam-Gymnasion ve Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları buluntusu seramikler ayrı ayrı bölümler içerisinde tarihlendirilmemiş, eserler form özellikleri dikkate alınarak kronolojik olarak incelenmişlerdir. Eserlerin tarihlendirmeleri de bu bölüm içerisinde yapılmıştır. Çalışmamda kazıları yapılmış, düzgün olarak yayınları

yapılmış komşu kentlerin seramik buluntuları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu doğrultuda Ephesos, Laodikeia, Magnesia gibi komşu antik kentlerin seramik buluntuları konusunda yapılan yayın ve tezlere ulaşılmıştır. Geç Roma ve Erken Bizans Dönemi seramikleri konusunda doktora tezi hazırlayan Ertuğ Ergürer (Parion antik kenti Roma Dönemi Seramiği) ve Mustafa Bilgin (Laodikeia antik kenti Roma ve Erken Bizans Dönemi Seramiği) ile tez konusu malzemenin değerlendirilmesinde karşılıklı fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Katalog, levha ve yazım çalışmalarının tamamlanmasının ardından seramik örneklerinin grafikleri hazırlanmıştır. Seramik örnekleri grafiklerinin hazırlanmasında grupları, buluntu yerleri, buluntu durumları, dönemleri gibi özellikleri dikkate alınmıştır. Tralleis Hamam-Gymnasion Seramikleri isimli tez çalışmasının yazımında Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünün yazım kriterlerine bağlı kalınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TRALLEIS ANTİK KENTİ

1.1.Tarihçesi

Tralleis antik kenti Aydın merkez ilçenin hemen kuzeyinde, Mesogis (Kestane) Dağının güney eteklerinde, Büyük Menderes ovasına hakim bir noktada kurulmuştur. Komşu kent Nysa'da (Sultanhisar) retorik dersleri almış olan ünlü antik yazar Strabon, Tralleis kentinin coğrafi konumu hakkında bilgi vermektedir: *“Magnesia’den sonra yol Tralleis’e ulaşır. Mesogis Dağı solda, yolun sağında, Lydia’lılar, Karia’lılar, Ionia’lılar, Miletos’lılar, Mysia’lılar ve Magnesia’nın Aiolis’lileri tarafından işgal edilen Maiandros Irmağı’nın ovası bulunur. Aynı tür topografya Nysa ve Antiokheia’ya kadar devam eder. Tralleis’lilerin kenti, kesik bir trapezin üzerine, doğu tarafından tahkim edilmiş bir tepede kurulmuş ve civarındaki bütün yerler iyi korunmuştur”*⁸

Tralleis antik kentinin yer aldığı coğrafyanın erken dönemleri hakkında pek fazla bilgi yoktur. Fakat günümüz Aydın-İzmir otobanın doğusunda, yöre halkı tarafından Deştepe/Dedekuyusu olarak adlandırılan höyük bu bölgenin erken dönem tarihine ışık tutması açısından oldukça önemlidir. Deştepe/Dedekuyusu höyüğü modern Aydın ilinin batısında, il merkezine 1 km., Tralleis Antik Kenti’ne kuş uçuşu 2.2 km. uzaklıktadır. Deştepe/Dedekuyusu Höyüğünde henüz sistemli bir kazı çalışması yapılmamıştır. Höyük ilk olarak Lloyd-Mellaart’ın yapmış oldukları bir çalışmada Erken Tunç Kültürlerini gösteren bir haritada karşımıza çıkar⁹. Günel başkanlığında Aydın ve çevresinde yürütülen yüzey araştırmaları kapsamında Deştepe/Dedekuyusu Höyüğü de incelenmiştir. Günel, höyüğün Kalkolitik Çağ’dan başlayarak MÖ II. Bin yıla kadar kullanıldığını düşünmektedir¹⁰.

Deştepe/Dedekuyusu Höyüğü’nün Tralleis antik kentine olan yakınlığı göz önüne alınırsa, Tralleis’in kuruluşunun Prehistorik Çağ’a kadar gittiğini var sayabiliriz. Dedekuyusu Höyüğü’nde önümüzdeki yıllarda yapılacak olan araştırma ve kazı çalışmaları bu sorunun aydınlanmasına yardımcı olacaktır.

⁸Strabon XIV, 1, 42.

⁹ Lloyd-Mellaart, 1962, 196, Harita: VI, Nr. 33.

¹⁰ Günel 2003, 57-60.

Hitit belgelerinden elde edilen bilgilere göre MÖ II. Binyılda Batı Anadolu’da Arzawa, Mira-Kuwalya, Wiluša, Karkiša, Maša, Šeha Nehri, Pitašša, Zippašša ve Lukka isimindeki federatif devletçikler hüküm sürmekteydi. Yukarıda bahsedilen federatif devletçikler Hitit İmparatorluğu ile sürekli mücadele halindeydiler. Büyük bir olasılıkla Hitit İmparatorlarından III. Hattuşili (MÖ 1267-1237) Dönemine tarihlenen Tawagalawa Mektubu olarak adlandırılan tablet, Aydın Bölgesinin MÖ 13. yüzyıl lokalizasyonu açısından oldukça önemlidir.

Tawagalawa Mektubu, adı bilinmeyen bir Hitit kralının Ahhiyawa kralına yazdığı mektuptur. Mektup genel olarak Batı Anadolu’daki Hitit topraklarında ve federatif devletçiklerde sürekli sorun çıkaran Piyamaradu ile Hitit kralının mücadelesini konu alır. Piyamaradu’nun Attarimma kentini yakıp yıkmasından sonra, bu bölgede yaşayan halk o dönem Anadolu’su için önemli bir siyasal güç olan Hitit kralından yardım istemiştir. Yöre halkının isteğine kayıtsız kalmadığı anlaşılan Hitit Kralı, Piyamaradu üzerine bir sefer düzenlemiştir. Bu sefer sırasında Hitit Kralı Sallapa¹¹ ve Waliwanda¹² kentleri üzerinden Piyamaradu’yu bulmak üzere ilerlemiştir. Hitit kralı Waliwanda kentine geldiğinde Piyamaradu’dan İyalanda¹³ kentini boşaltmasını istemiştir¹⁴. Piyamaradu’nun Hitit kralının bu isteğine boyun eğmediği ve İyalanda’da Hitit ordusuna saldırdığı Tawagalawa Mektubundan anlaşılmaktadır¹⁵. Hitit Kralı kendisine karşı düzenlenen bu saldırıyı püskürttükten, bölgedeki Atriya dışındaki tüm kentleri yerle bir ettikten sonra Millawanda¹⁶’ya ulaştığında Piyamaradu’ya tekrar bir mektup göndererek ondan yanına gelmesini istemiştir.

¹¹Sallapa kentinin lokalizasyonunun kesin olmamakla birlikte Sakarya Nehri kavsi içerisinde yer alan Sivrihasar’da olduğu kabul edilmektedir. Garstang 1943, 40-41; Garstang-Gurney 1959, 77; Macqueen 1968, 177; Mellaart 1974, 506.

¹²Waliwanda kentinin lokalizyonu da kesin değildir. Garstang-Gurney Klasik Dönem’de İç Karia Bölgesinin önemli bir kenti olan Alabanda Antik Kenti ile Waliwanda Kentini eşleştirmektedir. Garstang-Gurney 1959, 77.

¹³İyalanda kentinin isim benzerliğinden yola çıkılarak Karia Bölgesi kentlerinden Alinda ile eşleştirilmektedir. Garstang-Gurney 1959, 78; Hawkins 1998, 26.

¹⁴“Eğer benim egemenliğimi istiyorsan, İyalanda’ya geldiğimde, İyalanda’da adamlarından hiçbirini bulmayayım ve sen oraya hiç kimsenin geri gelmesine izin vermeyeceksin ve benim bölgeme girmeyeceksin. Bana bağlı olanları göreceğim (?)” Garstang-Gurney 1959, 111-112; KUB 14.3 I, 1-74.

¹⁵Fakat İyalanda’ya geldiğimde, düşman üç yerde bana saldırdı... Ben yaya olarak gittim ve düşmanı [orada(?)] vurup öldürdüm...” Garstang-Gurney 1959, 111-112; KUB 14.3 I, 1-74.

¹⁶Millawanda kentinin Miletos Antik Kenti ile eşleştirilmektedir. Sommer 1932, 361, Garstang-Gurney 1959, 80-81, Bryce 1992, 125, Niemeier 1998, 21, Mountjoy 1998, 47.

Tawagalawa Mektubunda geçen Atriya kentinin lokalizasyonu kesin olarak bilinmemektedir. Bazı araştırmacılar Atriya kentinin Idrias¹⁷ ile bazı araştırmacılar ise Tralleis¹⁸ ile eşleştirmeye çalışmaktadır. Tawagalawa mektubundan öğrendiğimiz kadarıyla Hitit Kralı (olasılıkla III. Hattuşili) Iyalanda'dan ayrıldıktan sonra Millawanda'ya geçmiştir. Bu sefer güzergahı incelendiğinde Iyalanda (Alinda?) kentinden Millawanda (Miletos?) kentine ulaşım için en uygun rota günümüz Aydın ili üzerinden geçmektedir. Bu nedenle Atriya=Tralleis eşitlemesinin daha uygun olduğunu düşünmekteyiz.

Atriya (Tralleis) kentinden bahseden bir diğer önemli Hitit belgesi Milawata Mektubu'dur. IV. Tuthaliya (MÖ1237-1209) Dönemine tarihlendirilen¹⁹ mektup kırık parçalar halinde ele geçmiştir. Milawata Mektubu'nun da kahramanı tıpkı Tawagalawa Mektubu'nun da olduğu gibi Piyamaradu'dur. Milawata Mektubunda Piyamaradu'nun Hititler aleyhine yaptığı eylemlerden bahsedilmektedir. Ahhiyawa kralı adına sürekli karışıklıklar çıkaran Piyamaradu, Batı Anadolu'daki Hitit egemenliği için önemli bir tehdit olarak görülmüştür. Milawata Mektubu'nun son bölümünde Hitit kralının Millawanda'nın o dönemdeki kralından, Utima ve Atriya'lı Hitit esirleri ile Awarna ve Pina'lı esirlerin değiş tokuş edilmesini talep ettiği, ancak bu talebin Millawanda kralı tarafından reddedildiği anlatılmaktadır.

Tawagalawa ve Milawata mektuplarında karşılaştığımız Atriya kentinin Hitit Kralları açısından önemi dikkat çekicidir. Tawagalawa Mektubu'nda bölge kentlerinin Hitit ordusu tarafından tamamının tahrip edilmesine karşın Atriya'nın tahrip edilmemesi ile Milawata Mektubu'nda bahsedilen Atriyalı Hitit esirleri, Atriya'nın Hitit İmparatorluğu'nun müttefiki olduğunu ve Hititlerin Atriya'ya verdikleri önemi kanıtlamaktadır. Önümüzdeki yıllarda Aydın il merkezi çevresinde yapılacak olan çalışmalarda Atriya=Tralleis eşitliğini kanıtlayabilecek bulgulara ulaşılması muhtemeldir²⁰.

¹⁷Hawkins 1998, 27.

¹⁸Marchese 1976, 68

¹⁹Güterbock 1983, 137; Singer 1983, 216.

²⁰Tralleis Antik Kenti'ne kuş uçuşu 2.2 km. uzaklıkta olan Deştepe/Dede Kuyusu Höyüğü'nün Atriya kenti olması muhtemeldir. Deştepe/Dedekuyusu Höyüğünde gerçekleştirilecek olan kazılar Aydın Bölgesinin erken dönemlerini aydınlatması bakımından oldukça önemlidir.

Strabon'un Geographika adlı eserinde bahsettiği Tralleis kentinin, günümüz Topyatağı mevkiindeki arazi üzerine ne zaman kurulduğu konusunda net bir fikir yoktur. Nysa'da retorik dersleri alan ünlü antik yazar Strabon, Tralleis'in Argos'lular ve Trakyalı bazı Tral'ler tarafından kurulduğundan bahsetmektedir. Strabon'a göre kent ismini de bu Tral'lerden almıştır²¹. Tralleis Antik Kentinin lokalizasyonu konusunda da en ayrıntılı tanımlamalar hiç kuşkusuz yine Strabon'a aittir. Strabon bölge coğrafyasını ve kentlerin birbirlerine olan uzaklıklarını anlatırken Tralleis antik kentinden sıkça bahsetmiştir²². Kentin ticaret yolları üzerinde yer alması, coğrafi konumu ve bereketli Menderes havzasına sahip olması zenginleşmesine olanak sağlamıştır. Strabon Tralleis'i zengin halk tarafından iskan edilen bir kent olarak tanımlamıştır²³.

Antik metinlerde ilk olarak Xenophon'un Anabasis adlı eserinde karşımıza çıkan Tralleis, Xenophon'un yaşadığı dönemde Genç Kyros'a bağlı bir durumundadır. Genç Kyros abisi Pers kralı Artakserkses'i tahttan indirmek amacıyla MÖ 401-400 yıllarında bir sefer düzenlemiştir. Bu sefer sırasında Genç Kyros'un ordusu Myriandos'a geldiği zaman Xenias ve Pasion isimli komutanları bir gemiye atlayarak kaçırmışlardır²⁴. Genç Kyros diğer komutanlarını toplamış, isterse Xenias ve Pasion'u yakalayabileceğini, fakat bunu yapmayacağını belirtmiştir. Xenias ve Pasion'un eş ve çocuklarının Tralleis'te kendi hükmü altında olduğunu söylemiş, fakat bunların esir edilmeyeceğini ifade etmiştir. Genç Kyros, Xenias ve Pasion'un eş ve çocuklarının zamanında bu iki komutanın kendisine olan hizmetleri karşılığında onlara iade edileceğini söylemiştir²⁵. Genç Kyros'un MÖ 401-400 yıllarında düzenlediği seferden mağlubiyetle ayrılması üzerine Tralleis Pers denetimindeki Karia Satraplığına bağlı bir merkez konumuna

²¹Strabon XIV 1, 42.

²²"Artemidoros şöyle söylüyor: Rhodos'luların Peraia'sındaki Physkos'tan Ephesos'a gidilirse, Lagina'ya uzaklık sekiz yüz elli stadiondur ve Tralleis'e yüz altmış stadion. Fakat Maiandros Irmağını geçtikten sonra, hemen hemen gezinin ortasında Tralleis'e giden yola gelinir. Buraları Karia'nın sınırlarıdır. Ephesos yolu boyunca Physkos'tanMaiandros'a toplam uzaklık bin yüz seksen stadion tutar. Tekrar, Maiandros'tan Ionia'ya boyunca en yakın şekilde aynı yoldan geçilir, ırmaktan Tralleis'e uzaklık seksen stadiondur. Buradan Magnesia'ya yüz kırk, Ephesos'a yüz yirmi, Smyrna'ya üç yüz yirmi, ve Phokaia'ya ve Ionia sınırına iki yüzden az; böylece düz bir çizgi olarak Ionia'nın uzunluğu Artemidoros'a göre sekiz yüz stadiondan biraz fazladır..." Strabon XIV 2,29.

²³Strabon XIV 1, 42.

²⁴Xenophon, Anabasis I, 4,7.

²⁵Xenophon, Anabasis I, 4,8. Genç Kyros'un ordusundan kaçan eski komutanlarının eş ve çocuklarının Tralleis kentinde tutması kentin Batı Anadolu'daki Pers Satraplığının güvenilir merkezlerinden biri olduğunun ve kentte bir Pers garnizonunun varlığının kanıtıdır.

gelmiştir. Xenophon Hellenika adlı eserinde de Tralleis kentinden kısaca bahsetmektedir²⁶.

Tralleis kentinin MÖ IV. yüzyılın başından Büyük İskender'in denetimine girdiği süreye kadarki dönem hakkındaki bilgilerimiz yok denecek kadar azdır. "İskender'in Anabasisi" yazmış olan antik yazar Arrianos²⁷ eserinde Tralleis antik kenti hakkında da bilgi vermektedir. Makedonya ordularının Ephesos kentini ele geçirmesinden sonra Magnesia ve Tralleis kentlerinden elçiler gelerek şehirlerini Büyük İskender'e savaştan teslim etmişlerdir²⁸. Tralleis kentinin Pers İmparatorluğu Döneminde önemli bir garnizon olmasına rağmen, İskender'e kenti savaştan vermesi çok ilginçtir. Bu durum kentin MÖ IV yüzyıl başından MÖ 334 yılına kadar tamamen bir Hellen kenti haline geldiği şeklinde açıklanmaktadır²⁹. İskender, Karia Satraplığı'nın başkenti konumundaki Halikarnassos'u işgal ettikten sonra kentte ele geçirdiği savaş aletlerinden bazılarını Tralleis'e taşımıştır³⁰.

Büyük İskender MÖ 323 yılının Haziran ayında³¹ 33 yaşında öldüğünde ardından yerine geçecek bir veliahdı bulunmuyordu³². İskender'in ordusu içerisinde büyük bir nüfusa sahip olan komutanları bu durumdan yararlanarak imparatorluğu denetimleri altına almaya çalışmışlardır. Diadochlar Döneminde Tralleis kısa süreli

²⁶ MÖ 379-378 yılları içerisinde yazdığı düşünülen Hellenika'nın III. Kitabında Tissaphernes ve Pharnabazos komutasındaki Pers ve Derkyllidas komutasındaki Yunan kuvvetlerinin MÖ 397 yılında Menderes Magnesia'sında karşılaştığı belirtilir. Tissaphernes, Yunan orduları ile savaşa girmek istemediği için Derkyllidas'a görüşme teklif etmiştir. Bunun üzerine Pers ordusu Tralleis kentine, Yunan ordusu ise Leukophrys'e çekilmiştir. Xenophon'un Anabasis, Hellenika ve Agesialos adlı eserlerinden anladığımız kadarıyla Tralleis MÖ 5. ve 4. yüzyıllarda Batı Anadolu'daki Pers Satraplığı için önemli bir garnizon kentiydi. Kentin korunaklı konumu ve ticaret yolları üzerinde yer alması bölgenin denetimi açısından oldukça önemliydi.

²⁷ Arrianos MS 95 yılında doğmuştur. Ölüm tarihi net olarak bilinmemektedir. İskender'in Anabasisi adını verdiği eserde Alexandros'un doğumundan ölümüne kadarki süre içerisindeki bütün olaylara değinmeye çalışmıştır.

²⁸ Arrianos I, 18, 1.

²⁹ Rayet-Tomas 1877, 65.

³⁰ Arrianos, I, 23, 6. Arrianos'ın metninden de anlaşılacağı üzere Pers Yönetimi zamanında önemli bir garnizon kenti olan Tralleis, Büyük İskender'in kenti ele geçirmesinden sonra da bu özelliğini devam ettirmiştir. Büyük İskender'in Halikarnassos'ta ele geçirdiği mancınık ve diğer savaş aletlerini Tralleis'e göndermesi kenti garnizon olarak kullanmaya devam ettiğini kanıtlamaktadır.

³¹ Arrianos Alexandros'un Hegesias'ın Atina'da arkhnos bulunduğu 114. Olimpiyatlar zamanında öldüğünü belirtir. Arrianos VII, 28, 1.

³² Alexandros'un ölümünden üç ay sonra Babil'de toplanan komutanları Alexandros'un yeni doğan oğlu ile gayrimeşru kardeşi Arrhidaios'u çifte kral ilan etmişlerdir. Fakat her ikiside bu büyük imparatorluğu yönetme şansı bulamamışlardır.

olarak Kassandros, Antigonos³³ ve Lysimachos³⁴ arasında el değiştirmiştir. MÖ 281 yılında Magnesia ad Spylum yakınlarında Seleukhos ve Lysimachos arasında yapılan Kurupedion savaşı sonucunda Tralleis Seleukhosların egemenliğine geçmiştir³⁵.

Tralleis Antik Kenti hakkında bilgi veren bir diğer antik yazar Appianus³⁶'tur. Appianus, "Suriye Savaşları" adını verdiği kitabında Seleukhos ve Ptolemaioslar arasında yapılan savaştan bahsetmiştir³⁷. Antik yazar, Seleukhos Kralı Antiokhos Teos'un ordusunu anlatırken ana ordunun yanı sıra Phrygia, Lycia, Pamphylia, Psidia, Crete, Tralleis ve Cilicia'dan gelen birliklerden bahsetmiştir³⁸. Tralleis antik kentinin bölge isimleri ile birlikte anılması, kentin askeri yönden güçlü olduğunu göstermesi bakımından oldukça önemlidir³⁹.

Antik metinler incelendiğinde Tralleis'in zaman içerisinde değişik isimlerle anıldığı anlaşılmaktadır. Plinius, *Naturalis Historia* adlı eserinde Karia Bölgesi'nden bahsederken, Tralleis'e de değinmiş, kentin Tralleis ismi yanı sıra Euanthia, Seleukeia, Antiochia olarak da adlandırıldığını belirtmiştir⁴⁰. Kentin Seleukeia adını ne zaman aldığı tam olarak belli değildir. Rayet-Thomas kentin Seleukhos egemenliğine girdikten kısa bir süre sonra adının Seleukeia olarak değiştiğini iddia etmektedirler⁴¹. MÖ 260 yılına tarihlendirilen Aetolian yazıtında geçen [Σ]έ[λ]ευκεῖ ἀπο Μ[αίανδρ]ο[υ] tamamlamasının, kentin Seleukeia olarak adlandırıldığı en erken yazıt olduğu iddia edilmektedir⁴².

³³ Diodorus Siculus XIX, 75, 5. MÖ 313 yılında kent Antigonos denetimine girmiştir.

³⁴ Lysimachos, Ipsos Savaşı'ndan (MÖ 301) sonra kentin kontrolünü eline geçirmiştir.

³⁵ Bengston 1975, 38 vd.

³⁶ Appianus'un MS 90-160 yılları arasında yaşadığı tahmin edilmektedir. Ölümünden önce "Appiani Alexandrini Romanarvm historiarvm qvae svpersvnt" adını verdiği 24 ciltten oluşan Roma Tarihini kaleme almıştır.

³⁷ Tarihte II. Suriye Savaşı (MÖ 255) olarak geçen bu savaşta Ptolemaios'uları Pergamon Kralı Eumenes destekliyordu. Savaşın ilk dönemlerinde Ptolemaios-Pergamon ittifakının üstün olduğu görülse de savaşı Seleukhos, Antigonos Gonathas ve Rodos ittifakı kazanmıştır.

³⁸ Appianus XI, VI, 32.

³⁹ Antik kaynaklar Tralleis'in MÖ V. Yüzyıl sonundan MÖ III. Yüzyıl ortalarına kadar önemli bir garnizon kenti olduğunu kanıtlamaktadır. Kentin kurulmuş olduğu coğrafyanın korunaklı konumu kentin bir garnizon olarak kullanılmasının en önemli sebebidir. Bu gelenek günümüze kadar devam etmiştir. Günümüz Aydın Jandarma Taburu'nun da Tralleis Antik kentinin güneybatı köşesine kurulmuş olması bir rastlantı değildir. Topyatağı Mevkii olarak adlandırılan bu bölge Büyük Menderes ovasına hakim bir noktadır.

⁴⁰ Plinius, V, 29.

⁴¹ Rayet-Thomas 1877, 66.

⁴² Cohen 1995, 266.

Tralleis'in büyük gelişim gösterdiği dönemlerden birisi de Seleukhoslara bağlı olduğu bu dönemdir. Bu dönemde Tralleis iyice gelişerek zenginleşmiş ve bölgesinin önemli kentlerinden birisi konumuna gelmiştir. Kent MÖ 190 yılına kadar Seleukoslara bağlı olarak kalmıştır. MÖ 190 yılında Seleukhos Kralı III. Antiochos'un Pergamonlular ve onların müttefiki Romalıları karşı başlattığı ünlü savaşta Tralleis kenti bütün olanaklarını ortaya koyarak Seleukhosları desteklemiş ve ordularına asker göndermiştir⁴³. Bu savaşta Pergamon-Roma ittifakı kazanmış, Seleukhos orduları yenilgiye uğratılmıştır.

MÖ 188 yılında yapılan Apameia Barış Antlaşması sonucunda Seleukhoslar bölge topraklarından çekilmişlerdir. Kentin ismi Apameia Barış Antlaşmasına kadar Seleukeia olarak kalmıştır. Savaş bitiminde Pergamon-Roma ittifakının kendilerine kötü davranmasından çekinen Tralleis, Magnesia ve Ephesos'un önde gelenleri, Scipio ile görüşerek Roma egemenliği altına girmek istediklerini belirtmişlerdir⁴⁴. Savaş sonucunda Pergamon-Roma ittifakı arasında yapılan özel anlaşmalar gereği Tralleis kenti daha birçok önemli şehir ile birlikte Pergamon krallığı denetimi altına girmiştir⁴⁵. Kentin Pergamon Krallığına bağlı olduğu dönemde de önemini sürdürdüğü açıktır. Ünlü antik yazar Vitruvius, "De Architectura" adlı kitabında Tralleis'te Pergamon Prensleri adına inşa edilen bir saray yapısından bahsetmektedir⁴⁶. Pergamon Zeus Sunağının yapımında Tralleis'li heykeltıraşların⁴⁷ çalışmış olması kentin bu dönem içerisinde heykel sanatında da gelişme gösterdiğini açıkça kanıtlamaktadır. Tralleis ayrıca Pergamon'a bağlı olduğu bu dönemde ekonomik anlamda da rahatlamış, çok iyi nitelikli ve kaliteli cistophorlar basmaya başlamıştır⁴⁸.

MÖ 188- 133 yılları arasında Tralleis kenti Pergamon Krallığı'na bağlı olarak kalmıştır. Son Pergamon kralı olan III. Attalos'un bütün Pergamon Krallığı topraklarını

⁴³Appianus I, 24 .

⁴⁴Titus Livius, XXXVII, 45, 1.

⁴⁵Appianus Mithridates, IX, 62.

⁴⁶ Vitruvius II, 8, 9. Pergamon prenslerinin Tralleis'te tuğladan bir saray yapısı inşa ettirmeleri kentte zaman zaman kaldıklarını kanıtlamaktadır.

⁴⁷ Plinius XXXVI, IV, 21. Plinius, Pergamon Zeus Sunağı heykellerinden bazılarının Tralleis'li ustalar Apollonios ve Tauriscos tarafından yapıldığını belirtmektedir. Tralleis'li ustaların Hellenistik Dönem sanatı için çok önemli bir yapı olan Pergamon Zeus Sunağında çalışmış olmaları Tralleis'in önemli sanatçıların yetişmesine olanak sağlayan bir kent olduğu düşüncesini akla getirmektedir.

⁴⁸Rayet-Thomas 1877, 71.

vasiyet olarak Roma İmparatorluğu'na bırakması sonucunda Tralleis MÖ 133 yılında Asia Eyaletine bağlanarak prokonsüllerce yönetilmeye başlanmıştır. Aynı yıl Aristonicus'un⁴⁹ Roma İmparatorluğuna karşı Anadolu'da başlattığı ayaklanmaya Tralleis Kenti de katılmıştır. Roma İmparatorluğu bu ayaklanmayı bastırarak, Aristonicus'u destekleyen diğer kentlerle birlikte Tralleis'i de vergiye bağlamıştır⁵⁰. Kentin Pergamon Krallığı Dönemindeki ayrıcalıklı konumu Aristonicus ayaklanmasını desteklediği için son bulmuş ve cistophor basması yasaklanmıştır.

Tralleis Kenti Roma İmparatorluğu'na bağlandığı yılların başında Seleukhos ve Pergamon Krallığına bağlı olarak geçirdiği dönemlerin çok gerisinde kalmıştır. Bu durumun en önemli sebebi hiç kuşkusuz Tralleis'in Roma İmparatorluğuna karşı olan ayaklanmalarda karşı tarafı desteklemiş olmasıdır. Bu ayaklanmalardan biri Pontus Kralı VI. Mithridates'in⁵¹ Roma'ya karşı başlattığı isyandır. VI. Mithridates MÖ 109 yılından itibaren Anadolu'da Roma denetiminde bulunan yerleri ele geçirmeye başlamıştır. VI. Mithridates, Küçük Asya'daki halkın Roma prokonsülünün uygulamalarına karşı oluşan tepkilerden yararlanmaya çalışmıştır. Pontus kralı kendisini yeni İskender olarak lanse ederek propagandasını yapmaya çalışmış, Roma denetimi altında mutsuz olan halkı etkilemeyi başarmıştır. Bunun sonucu olarak MÖ 89 yılında başlayan ve tarihte I. Mithridates Savaşı⁵² olarak anılan savaşta Anadolu halkı VI. Mithridates'in yanında yer almıştır. VI. Mithridates MÖ 88 yılında verdiği bir emirle Küçük Asya toprakları üzerinde yaşayan bütün İtaliklerin öldürülmesini sağlamıştır. Bu katliama Tralleis kenti de katılmıştır. Tralleis'te yaşayan Romalılar ve Roma taraftarı

⁴⁹ Aristonicusun son Pergamon Kralı III. Attalos'un gayri meşru kardeşi olduğu iddia edilmektedir. III. Attalos'un ölümünün ardından Pergamon topraklarının Roma'ya verilemesine karşı çıkan Aristonicus, III. Eumenes adını alarak Pergamon Krallığı üzerinde hak iddia etmiştir. Özellikle Batı Anadolu'da yer alan antik kentlerden destek alan Aristonicus Roma'ya karşı büyük bir ayaklanma başlatmıştır. Roma senatosu ayaklanmayı bastırmak için Crassus komutasındaki bir birliği Anadolu'ya yollamıştır. Aristonicus MÖ 131 yılında Roma birliklerini Smyrna yakınlarında yenilgiye uğratmıştır. MÖ 129 yılında Roma, Aristonicus üzerine bu kez daha büyük bir ordu göndermiştir. Perperna komutasındaki Roma ordusu bu kez Aristonicus birliklerini yenilgiye uğratmıştır. Aristonicus sığındığı Stratonikeia kentinden rehin alınarak Roma'ya götürülmüştür.

⁵⁰ Rayet-Thomas 1877, 71.

⁵¹ VI. Mithridates Pontus Kralı olarak MÖ 120-63 yılları arasında hüküm sürmüştür.

⁵² Roma'dan destek ve yardım gören Bithynia Kralı IV. Nikomedes Pontus toprakları üzerine saldırması üzerine başlayan I. Mithridates savaşları yaklaşık olarak 4 yıl sürmüştür. VI. Mithridates MÖ 88 yılında Rhodos'u kuşatmış fakat ele geçirememiştir. Yine aynı yıl Hellas topraklarına işgal etmeyi başarmıştır. Roma, Sulla komutasındaki bir ordu ile VI. Mithridates'in ordusunu MÖ 86 yılında Khaironeia'da, ve MÖ 85 yılında ise Orkhomenos'ta yenmeyi başarmıştır. VI. Mithridates Dardanos'ta Roma ile barış antlaşması imzalamak zorunda kalmıştır.

olan kişiler Concordia Tapınağına toplanarak vahşice öldürülmüşlerdir. Tralleisliler bu katliamı gerçekleştirmesi için Paphlagonia'lı Theophilus'u tutmuşlardır⁵³.

Tralleis'in Roma Cumhuriyet Döneminde tekrar önemli bir kent konumuna ulaşmasında aslen Nysa kökenli olan Pythodoros'un çok önemli bir rolü vardır⁵⁴. Pythodoros, Pompeius ve M. Antinous'un güvenini kazanarak onlarla çok sıkı dostluklar kurmuş ve M. Antinous'un büyük kızıyla da evlenmiştir. Pythodoros'un Roma ile kurduğu bu sıcak ilişkiler sonucunda Tralleis ayrıcalıklı bir kent konumuna ulaşmış, ödemek zorunda olduğu ağır vergilerden kurtularak ekonomik olarak oldukça rahatlamıştır. Roma ile iyi ilişkiler kurulmasının önemini fark eden Tralleis halkı Romalı yöneticiler ile iyi geçinmeye çalışmışlar, Casear Döneminde de bu politikalarını devam ettirmişlerdir⁵⁵. Fakat Caesar'ın katilleri Brutus ve Cassius'a para yollamak zorunda kalmaları sebebiyle kent Octavius ve M. Antinous'a ceza ödemek zorunda kalmıştır⁵⁶.

Roma'nın MÖ 27 yılında Augustus'un başa geçmesi ile birlikte yönetim şeklini imparatorluğa dönüştürmesi sonucunda Tralleis kenti için yeni bir dönem başlamıştır. Asya eyaletinin Senatoya bırakılmasının ardından bölgenin idaresi prokonsüllerce yürütülmeye başlanmıştır. Tralleis'in ayrıcalıklı konumu Roma İmparatorluk Dönemi'nde de devam etmiştir. Augustus Dönemi'nin başlarında, MÖ 26 yılında yaşanan büyük depremde Tralleis çok büyük bir tahribata uğramıştır⁵⁷. Ünlü antik yazar Strabon'un aktardığına göre Augustus kentin tekrar imar edilmesi için büyük yardımlarda bulunmuştur⁵⁸.

⁵³ Appianus Mithridates, IV, 23.

⁵⁴ Strabon XIV, 1, 42.

⁵⁵ Plinius VII, 38, 24; Cassius Dio XLI, 61, 4 Caesar Dönemindeki İç Savaşlar sırasında Tralleis Nike Tapınağında yer alan tanrıça heykellerinin Caesar heykeline doğru döndükleri ve tapınağın temellerinden bir palmye ağacının çıktığı anlatılmıştır. Bu durum tanrıçanın Caesar'ı desteklediği şeklinde yorumlanmıştır.

⁵⁶ MÖ I yüzyıl sonunda Roma'nın içinde bulunduğu karışık durum Anadolu'daki kentleri de doğrudan etkilemiştir. Roma'da egemen gücün kısa aralıklarla el değiştirdiği bu dönemde Anadolu kentleri kimi destekleyecekleri konusunda büyük çelişkiler yaşamışlardır. Tralleis kentinin başlangıçta Caesar'ı desteklerken ölümü üzerine Brutus ve Cassius'u desteklemek zorunda kalması buna çok iyi bir kanıttır.

⁵⁷ Rayet-Thomas 1877, 103.

⁵⁸ Strabon XII, 8,18. Roma İmparatorluğunun Anadolu'daki politik propagandasına çok fazla önem veren Augustus deprem gibi yıkıcı bir afeti çok akılcı bir şekilde değerlendirmiştir. Tralleis kentinin önemli yapılarından biri olan Gymnasion bu deprem sırasında yıkılmıştır. Augustus'un yardımları sayesinde Gymnasion ve kentte tahrip olan diğer yapılar onarılmıştır.

Bu tarihten itibaren kentin adı Augustus'a olan minnettarlığı göstermek için Caesarea olarak değiştirilmiştir⁵⁹. Ayrıca kentte İmparator Augustus adına oyunlar da düzenlenmiştir. Bu dönemde başkent Roma'da Tralleis kenti ile ilgili bir dava görülmüştür. Bizzat Augustus'un karşısında görülen davada Tralleis'i Augustus'tan sonra başa geçecek olan Tiberius savunmuştur⁶⁰. Davanın konusu ve içeriği bilinmemektedir. Kent ayrıcalıklı konumunu Tiberius Döneminde de devam ettirmiştir. Tiberius Döneminde birçok Küçük Asya kenti Augustus adına bir tapınak inşa ettirmek için senatoya başvurmuştur. Senatoya başvuran kentler arasında Tralleis'te vardır⁶¹.

MÖ 26 yılından Nero'nun imparatorluğun başına geçtiği MS 54 yılına kadar olan süreçte kentin adının "Caesarea" olarak kaldığı bilinmektedir⁶². Ayrıca Claudius Döneminden başlayarak Domitianus'un İmparatorluğun başına geçtiği tarihe kadar ise kentin adı "Tralleis Caesarea" olarak da anılması oldukça ilginçtir. Yazıtlardan anlaşıldığı üzere kentin ismi MS III. yüzyıla kadar "Tralleis Caesarea" olarak kullanılmaya az da olsa devam etmiştir⁶³. Fakat Domitianus Döneminden sonra kentin adı genel olarak "Tralleis" olarak kullanılmıştır.

Tralleis'in Erken Roma İmparatorluk Dönemi ile ilgili bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır. Aydın ilinde devşirme malzeme olarak kullanılan yazıt parçaları Tralleis kent tarihi konusunda eksik kalan parçaların tamamlanması açısından oldukça önemlidir. İl merkezindeki bir çırçır fabrikasının duvarında yer alan yazıt parçasında "*İmparator azatlısı ve taş ocaklarının yöneticisi (procurator) Kheresimos, Tralleisliler'in Gymnasiumu'ndaki sıcak su tesisini (Kaldarium), renkli mermerlerle kapladıktan sonra ve içine iki..... ekledikten sonra Vatanın Babası İmparator Nerva Augustus'a adadı*" ifadesi yer almaktadır⁶⁴. Tralleis kentinde Nerva Dönemi ile ilgili bilgilerimiz bu yazıt parçası ile sınırlıdır.

⁵⁹Rayet-Thomas 1877, 104; Imhoof-Blümer 1897, 21 vd.

⁶⁰ Suetonius, Tiberius, 8.

⁶¹ Cornelius Tacitus IV, 55. Tralleis kenti Roma ile ilişkilerini daha da sağlamlaştırmak için Neokoros ünvanını almaya çalışmıştır. Neokoros ünvanını almak için başvuran 11 kent arasında Smyrna seçilerek Augustus adına tapınak inşa etmelerine izin verilmiştir.

⁶² Cohen 1995, 266.

⁶³ Cohen 1995, 266.

⁶⁴ Poljakov 1989, 145-146, No.148

MS 117 yılında Roma İmparatorluğunun başına geçen Hadrianus Anadolu'yu da kapsayan iki büyük geziye çıkmıştır⁶⁵. Hadrianus'un bu iki gezi sırasında Tralleis kentine uğrayıp uğramadığı kesin olarak bilinmemektedir. Bazı araştırmacılar Hadrianus'un ikinci gezi sırasında Tralleis'e uğradığını iddia etmektedir⁶⁶. Bu düşünceyi destekleyen en önemli buluntu bir yazıttır. MS 128-130 yılları arasına tarihlendirilen yazıtta Hadrianus'un Tralleis kentine verdiği bir hediyeden bahsedilmektedir⁶⁷. Ayrıca Tralleis kentinde düzenlenen "Olympia Pythia Hadriana" oyunlarının imparatorun kenti ziyareti şerefine başlatıldığı düşünülmektedir⁶⁸. Yine Hadrianus Döneminde Tralleis Panhellenia birliğine kabul edilmiştir⁶⁹.

MS 211 yılında Septimus Severus'un ölümünün ardından kısa süre içerisinde imparatorluğun başına çok sayıda imparator geçmiştir. MS III yüzyılın başları Roma İmparatorluğunun gücünü koruyabildiği son zamanlar olması bakımından oldukça önemlidir. Tralleis kentinin Caracalla Döneminde Neokoros sıfatını alarak imparator adına bir tapınak inşa ettirdiği düşünülmektedir⁷⁰. Bu döneme tarihlendirilen Tralleis antik kenti basımı bir sikke üzerinde yer alan Neokoros sıfatı bu açıdan oldukça önemlidir⁷¹.

MS III yüzyıl başından itibaren Tralleis kenti tarihi ile ilgili bilgilerimiz neredeyse yok denecek kadar azdır. MS 284-305 yılları arasında imparatorluk yapan Diocletianus Döneminde kent önemli bir deri ve keten yastığı üretim merkezi haline gelmiştir⁷². Constantinus (MS 307-337) Tralleis kentini talan etmiş, kentteki

⁶⁵ Hadrianus MS 123-124 yılları arasında Anadolu'yu kapsayan ilk gezisini gerçekleştirmiştir. İmparatorum ikinci gezisi ise MS 129-131 yılları arasındadır.

⁶⁶ Syme 1988, 163.

⁶⁷ *CIL* III 444.

⁶⁸ Weber 1907, 222-223.

⁶⁹ Boatwright 2000, 147-149.

⁷⁰ Johnston 1983, 75; Burrell 2004, 130.

⁷¹ Burrell 2004, 130. Sikkenin arka yüzünde ön cephesinde altışar sütun bulunan iki adet tapınak tasviri yer almaktadır. Sağdaki tapınak tasvirinin Zeus Nikephoros Tapınağı, soldaki tapınak tasvirinin ise Commodus adına inşa ettirilmiş olan Neokoros Tapınağı olduğu düşünülmektedir. Tapınak tasvirlerinin altında ΕΠΙ ΓΡ ΠΟ ΚΑ ΠΑΓΚΡΑΤΙΔΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΟΝ ΣΕΒΑΚΤΩΝ monogramları yer almaktadır.

⁷² Lauffer 1971, 28,46, 276.

heykellerden bazılarını Constantinopolis Hipodromu'nu süslemek için kullanmıştır⁷³. MS 340-350 yılları arasında Asia Prokonsüllüğü görevini yürüten Caelius Montius, Tralleis kentine 300 stadion uzunluğunda bir aquaduct yaptırmıştır⁷⁴. Justinianus (527-565) yönetimi sırasında Tralleis monophysitslerin⁷⁵ önemli bir merkezi konumuna gelmiştir. Bu dönem içerisinde Mesogis Dağı'nda binlerce Pagan, Hristiyanlığa katılmıştır. Mesogis Dağı'nda inşa edilmiş olan bir tapınak bu dönem içerisinde yıkılarak büyük bir manastır haline getirilmiştir⁷⁶. Bu misyonerlik faaliyetleri içerisinde Ephesoslular John MS 545-546 yılları Tralleis kentine kadarki bölgeyi sınır kabul ederek bölgenin Hristiyanlaşma sürecine önemli katkılarda bulunmuştur.

Tralleis'in MS VI. yüzyıl tarihi içerisindeki konumuna ışık tutan bir diğer bilgi ise kentte yaşamış olan ünlü bir mimarı, Anthemius'u⁷⁷ işaret etmektedir. Tralleisli Anthemius ve Miletoslu Isodore Ayasofya Kilise'sinin mimarlarıdır. İmparator Justinianus MS 537 yılında bu iki mimara Ayasofya Kilisesini yapma görevini vermiştir.

Tralleis antik kentinin MS VII. yüzyıl ile MS XIII. yüzyıl arasındaki yaklaşık olarak altı yüz yıllık süreç içerisindeki siyasi durumu ile ilgili bilgilerimiz yok denecek kadar azdır⁷⁸. Bu zaman dilimi içerisinde kentin siyasi durumu hakkındaki en önemli bilgi MS XIII. yüzyılın sonuna aittir. MS 1280 yılında Andronicos II Palaeologos, Anadolu'daki Bizans denetimini tekrar sağlamak için bir ordu hazırlamıştır. Andronicos

⁷³ Foss 1977, 483. Bizans İmparatorluk tarihi konusunda oldukça ayrıntılı bilgiler edindiğimiz Patria Constantinopoleos olarak adlandırılan eser olasılıkla MS 995 yılında, II. Basileios'un imparatorluk yılları içerisinde tamamlanmıştır.

⁷⁴ weFoss 1977, 483. Bir yazıt parçasından anlaşıldığı üzere Caelius Montius Tralleis kentine bir Aquaduct inşa ettirmiştir. Kent konseyi Caelius Montius'u onurlandırmak için bir yazıt diktirmiştir. Yazıtta Aquaduct'un kemer ve tünellerden oluştuğu belirtilmektedir.

⁷⁵ Monophysitsler İsa'nın aynı zamanda bir insan olduğuna ve doğal yollarla dünyaya geldiğine inanan bir Hristiyan Mezhebidir.

⁷⁶ Foss 1977, 483. Tralleis kenti halkının MS VI. yüzyıldan başlayarak hızlı bir şekilde Hristiyanlığa geçmeye başladığı anlaşılmaktadır.

⁷⁷ Cassiodorus, Cassiodori Senatoris Variae, I.10; VII.5; Agathias, Histories, V.6.3–6. Anthemius Tralleis'in önemli ailesinin birinin çocuğudur. Anthemius'un ailesinden kendisi dışında önemli doktor, avukat ve dil bilimciler de çıkmıştır.

⁷⁸ Tralleis Antik Kentinde aralıklarla altı dönem halinde, kısa süreli kazı çalışmaları yürütülmüştür. Antik kentte ilk kazı çalışması 1890 yılında yapılmış, ger çek anlamda sistemli kazı çalışmaları yaklaşık olarak 110 yıl sonra yapılmaya başlanmıştır. Be sebeple kentin siyasi tarihi konusunda özellikle Geç Antik Çağ oldukça sorunludur. Tralleis Antik Kentinde son 10 yıl içerisinde yürütülen kazı çalışmalarında elde edilen malzemenin değerlendirilmesi ile birlikte kent tarihçesinde konusundaki eksikliklerin az da olsa giderileceği düşünülmektedir.

II Palaeologos bu sefer sırasında Tralleis kentine de uğrayarak kenti yeniden iskan etmiştir⁷⁹. Andronicos II Palaeologos yeniden kurduğu bu kente kendi isminden esinlenerek Andronicopolis veya Palaeologopolis ismini vermiştir⁸⁰. Bölgedeki Bizans İmparatorluğu hakimiyeti açısından önemli olan bu yeni kente 36000 kişi gelerek yaşamaya başlamıştır. Andronicos II Palaeologos'un bölge üzerindeki hakimiyeti MS 1284 yılına kadar devam etmiştir. MS 1284 yılında Menteşe Beyliği Andronicopolis kentini kuşatmıştır. Menteşe Beyliğine bağlı birlikler kentin su yollarını keserek kentte su sıkıntısının yaşanmasına neden olmuşlardır⁸¹. Susuzluğa uzun süre dayanamayan kent Menteşe Beyliği'ne teslim olmuştur. Bu tarihten itibaren bölge Türk hakimiyetine geçmiştir.

1.2.Yapılan Araştırmalar

Rönesans devriminin arkasından Antik Dönem yaşamına olan ilgi Avrupa'da artmıştır. Antik Dönem uygarlığının şekillendiği toprakları merak eden gezginler Anadolu'yu dolaşarak antik kentleri saptamaya çalışmışlardır. Bu nedenle XV. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya gelen gezginlerin sayısında artış olmuştur⁸². Tralleis antik kenti hakkında bilgi veren ilk gezgin Pococke'dir⁸³. XVIII. yüzyılda Anadolu'yu dolaşmış olan Chandler'da⁸⁴Tralleis kentine uğramıştır. Kentin Tralleis ören yeri olduğu ilk olarak Leake tarafından saptanmıştır⁸⁵. XIX. yüzyıl gezginlerin Anadolu'yu keşfetme

⁷⁹ Thonemann 2011, 1. Andronikos II Palaeologos, Tralleis kentine geldiği zaman kentin stratejik konumu nedeniyle kentin surlarını yeniden onararak yeni baştan iskan etmeyi planlamıştır. Bu amaçla ilk olarak kentin tahrip olan surlarını onarmıştır.

⁸⁰ Thonemann 2011, 1.

⁸¹ Thonemann 2011, 4. Andronicopolis kentinde yaşayanların susuzluğa çok fazla dayanamayarak kendi atlarını keserek kanını içmeye başladıkları anlatılmaktadır.

⁸²Anadolu'nun Hristiyanların hac güzergahı üzerinde yer alışı, gezginlerin sayısının artmasının nedenlerinden birisi olarak görülmektedir. Hacı olmak üzere Avrupa'dan yola çıkan gezginler Anadolu'dan geçerken yolları üzerindeki antik kentleri de saptamaya çalışmışlardır.

⁸³Pococke 1743-1745, 67.Pococke 1736-1740 yılları arasında Anadolu, Mısır ve Orta Doğu'yu kapsayan bir geziye çıkmıştır. Bu gezi sırasında Tralleis Antik Kentine de uğramıştır. Tralleis'in Thrak ve Argoslular tarafından kurulduğunu belirtmiş, kentin iki yüksek tepe üzerinde kurulduğuna değinmiştir. Kentin doğu tarafında büyük bir tapınak ve kamu yapılarının, batı tarafında ise akropol tepesinde tiyatro kalıntılarını gördüğünü dile getirmiştir.

⁸⁴Chandler 1776, 208-214. Chandler "Dilletanti Kurumu" adına Batı Anadolu'daki önemli antik kentleri tespit etmeye çalışmıştır. Bu çalışması sırasında Tralleis kentine de uğramıştır. Tralleis ve çevresinin tarihi hakkında önemli bilgiler vermiş, fakat kentteki yapılara neredeyse hiç değinmemiştir.

⁸⁵Leake 1824, 243. William Martin Leake 1815 yılında ordudan emekli olduktan sonra antik kentler üzerine araştırmalar yapmaya başlamıştır. Leake, Tralleis kentinin konumu ve yapıları hakkında bilgiler vermiştir.

dönemidir. MS XIX yüzyıl başlarında Arundell⁸⁶, Emerson⁸⁷, Cramer⁸⁸, Milner⁸⁹, Michaud-Poujoulat⁹⁰ Tralleis'e uğramış veya en azından kent hakkında bilgi vermişlerdir. 19. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu'yu gezen gezgin sayısında azalma olmuştur. Bu dönemin ünlü gezginlerinden Davis⁹¹ ve Deschamps⁹² da kent hakkında çok fazla bilgi vermemekle birlikte Tralleis kentinin yeri ve konumunu eserlerinde belirtmişlerdir.

Tralleis'i kapsamlı olarak inceleyen ilk gezginlerden olan Fransız Charles Texier Anadolu'yu ayrıntılı olarak iki kere dolaşmıştır⁹³. Texier, ilk gezisi sırasında Tralleis kentinde de incelemelerde bulunmuştur⁹⁴. Ünlü Fransız araştırmacı antik kentin taş ocağı olarak kullanıldığından ve antik dönem malzemesinin tahrip edildiğinden üzülmeye başlamıştır⁹⁵. Texier'den kısa bir süre sonra kenti Fellows da ziyaret etmiştir⁹⁶. Aydın'daki yapıların inşasında antik kentin malzemesinin kullandığından bahsetmiştir⁹⁷. Fellows, tez konumuz olan yapı kompleksinin aslında bir Gymnasion

⁸⁶Arundell 1828, 62-64, 310-313. Arundell, İngiltere'nin İzmir konsolosu olarak görev yapmıştır. Konsolosluk görevi sırasında Ege Bölgesinde gezilere katılarak antik kentleri saptamaya çalışmıştır. Gezilerinden birisinde Tralleis kentine de uğramıştır. Kent hakkında çok fazla detaylı açıklama yapmamasına rağmen Tralleis'teki yapılara değinmesi oldukça önemlidir. Arundell, Tralleis'teki tiyatro ve stadyum yapılarından bahsetmiş, bu iki yapının birbiri ile bağlantılı olarak yapıldığını belirtmiştir. Bu yapılar dışında kalan kalıntıların genel olarak MS 13 yüzyıl onarımı sırasında elden geçirildiğini ifade etmektedir.

⁸⁷Emerson 1829, 91. James Emerson 1829 yılında İzmir ve çevresini dolaştığı sırada Aydın'a da uğramıştır. Kent içerisindeki malzemelerin Tralleis'ten geldiğini öğrenmiş fakat antik kenti incelememiştir.

⁸⁸Cramer 1832, 464-466. John Anthony Cramer, Tralleis antik kentinin yapılarından ziyade tarihçesi hakkında bilgiler vermiştir.

⁸⁹Milner 1832, 194-195.

⁹⁰Michaud-Poujoulat 1841, 42-47. Michaut ve Poujoulat'doğuya yaptıkları seyahat sırasında Tralleis antik kentine de uğramışlardır.

⁹¹Davis 1874, 62-63.

⁹²Deschamps 1894, 203-204.

⁹³Charles Texier Anadolu'yu ilki 1833, ikincisi ise 1843 yıllarında olmak üzere iki defa kapsamlı olarak dolaşmış, kazılar yapmış ve araştırmalarda bulunmuştur. Gezi çalışmaları sırasında elde ettiği bilgileri 1862 yılında kapsamlı bir kitap haline getirerek yayınlamıştır.

⁹⁴Texier 1862, 279. Charles Texier, Tralleis kenti hakkında çok detaylı bilgiler vermiştir. Stadyum ve tiyatronun sadece yerlerinin belli olduğunu, malzemesinin taşındığını belirtmiştir.

⁹⁵Texier 1862, 280-281.

⁹⁶Fellows 1839, 276-22; Fellows 1841, 15-21; Fellows 1852, 242-244. Charles Fellows, 1838, 1839 ve 1941 yıllarında Anadolu'ya üç gezi düzenlemiştir. Bu geziler sonucunda saptadığı bilgileri kitaplaştırarak yayınlamıştır.

⁹⁷Fellows 1852, 242.

olabileceği fikrini ilk ortaya atan kişidir⁹⁸. Fellows, Tralleis Antik Kentinin önemli eserlerinin Aydın'da yaşayan Tahir Paşa'nın Köşkünde korunduğundan bahseder⁹⁹.

Tralleis Antik Kenti hakkında detaylı araştırmalardan birisi hiç kuşkusuz Rayet ve Thomas tarafından yapılan çalışmadır¹⁰⁰. Rayet ve Thomas Menderes Vadisini inceledikleri bu çalışmalarında Tralleis tarihi hakkında ayrıntılı bilgiler verirken, kent hakkında bilgi veren bütün antik kaynakları da saptamaya çalışmışlardır¹⁰¹.

Antik Kentinde ilk kazı çalışmaları 1888 yılında C. Humann başkanlığındaki bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir¹⁰². 1 Ekim 1888 de başlayan kazı çalışmaları yaklaşık olarak beş hafta sürmüştür. Kazı çalışmaları kentin ayakta kalan ender yapılarından olan Gymnasion, stadion ve tiyatro ve çevresinde yoğunlaşmıştır. Kentte gerçekleştirilen bu ilk kazı çalışmalarından buluntu olarak beklenen sonuç alınamamakla birlikte bu çalışma sırasında kentin 1/10000 ölçeğinde ilk planın çıkarılmış olması oldukça önemlidir.

1899 yılında bütün Batı Anadolu'yu etkileyen şiddetli bir deprem meydana gelmiştir¹⁰³. Bu büyük deprem sonucunda Aydın Kentinde Eski-Yeni Camii'den başlayarak doğuya doğru Yahudi Mahallesi, Akbulut Mahallesi, Rum ve Cuma Mahallesi çok büyük tahribata uğramış, deprem hattı üzerindeki tüm binalar yıkılmıştır.

⁹⁸Fellows 1841, 16.

⁹⁹Fellows 1841, 17. Fellows'a, Tralleis'e gelmeyi planladığımız zaman Tahir Paşa'nın Köşkünü ziyaret etmesi tavsiye edilmiştir. Tahir Paşa o dönemde Aydın kentinin önemli kişilerinden biridir. Fellows, Tahir Paşa hakkında anlatılanlardan çok etkilendiği anlaşılmaktadır. Fellows "An account of discoveries in Lycia: being a journal kept during a second excursion in Asia Minor" adlı eserinde Tahir Paşa'nın kişiliği, konağı ve konağında sergilediği eserler hakkında ayrıntılı açıklamalar yapmıştır.

¹⁰⁰Rayet-Thomas 1877, 33 vd.

¹⁰¹Rayet ve Thomas, Tralleis ören yerini detaylı bir şekilde incelemişler, tiyatroyu ve tiyatronun batısında yer alan stadion yapılarına değinmişlerdir. Stadion'un batısında bir agoranın var olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Daha önceki gezginlerinde bahsettiği gibi bu araştırmacılar da antik kentin taş ocağı olarak kullanıldığından üzülen bahsederler. Rayet ve Thomas'da Tahir Paşa'nın konağını ziyaret etmiş ve Tralleis Antik Kentinde bulunmuş heykeltıraşlık eserlerini ve mimari parçaları incelemişlerdir.

¹⁰²Humann 1893, 395-413. Tralleis kentinde Carl Humann başkanlığında gerçekleştirilen bu ilk kazı çalışmaları daha çok deneme kazısı şeklinde gerçekleştirilmiştir. Carl Humann'a Tralleis'te gerçekleştirdiği bu çalışmasında Wilhelm Dörpfeld ve amatör arkeolog Richard vonKaufmann yardımcı olmuşlardır.

¹⁰³Antik Dönemden günümüze kadar Aydın ve çevresinde çok sayıda yıkıcı deprem meydana gelmiştir. MÖ 26 yılında 9, MS 11 yılında 8, MS 468 yılında 8, MS 1653 yılında 9, 1873 yılında 9, 1881 yılında 10, ve en son olarak 1899 yılında 9 şiddetinde büyük ve yıkıcı depremler meydana gelmiştir. 20 Eylül 1899 tarihinde meydana gelen bu son büyük deprem "Menderes Vadisi Depremi" olarak anılmıştır. Menderes Vadisi Depreminde en büyük hasar ve can kaybı Köşk ve Sarayköy ilçeleri arasında yoğunlaşmıştır.

Meydana gelen şiddetli depremden sonra hasar gören bir camiinin onarımı için Tralleis ören yerinden taş mermer taşındığı saptanmıştır¹⁰⁴. Sökeli Hacı Halil Efendi isimli bir kişinin organize ettiği taş ve mermer çıkarma çalışmalarında Karyatid, Ephep ve Nymphe heykelleri ortaya çıkarılmıştır¹⁰⁵.

Tralleis antik kentinde önemli heykel parçalarının bulunmasının ardından İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürü olan Osman Hamdi Bey, oğlu Mimar Edhem Bey'i kazı çalışmaları yapması için Aydın'a göndermiştir. Edhem Bey Tralleis kentinde üç sezon halinde kazı çalışmalarını yürütmüştür¹⁰⁶. Kazı çalışmaları sırasında güzel arkeolojik eserler ortaya çıkarılmış ve bu eserler yayınlanmıştır¹⁰⁷. Bu eserler sayesinde Tralleis antik kentine verilen önem artmıştır.

1. Dünya Savaşının sonunda Yunanlıların Batı Anadolu'yu işgal ettiği 1921-1922 yıllarında, G. Oikinos İzmir Evangelos okulunda bulunan Tralleis heykeltıraşlık eserlerini yayınlamıştır¹⁰⁸. Tralleis heykeltıraşlığı konusunda bir diğer önemli yayın Özgan tarafından yapılmıştır¹⁰⁹.

Tralleis Antik Kentinde uzun bir süre ara verilen kazı çalışmalarına 1996-2002 yılları arasında Aydın Müzesi başkanlığında ve Dinç'in bilimsel danışmanlığında tekrar başlanmıştır. Kazı çalışmaları Gymnasionun batısı, Konut Alanı, Piskoposluk Sarayı ve Kanalizasyon Sistemlerinde yapılmıştır¹¹⁰.

Tralleis antik kenti kazı çalışmaları 2006 yılında Yaylalı başkanlığındaki bir ekip tarafından tekrar başlamıştır¹¹¹. 2008 yılı sonuna kadar devam eden kazı

¹⁰⁴Epikman 1967,7.

¹⁰⁵ Özgan1982, 11.

¹⁰⁶Halil Edhem Bey üç sezon halinde devam eden bu kazı çalışmaları sırasında Gymnasion'un bulunduğu alanda renkli monolit sütunlu stoayı ve bu stoa üzerinde daha sonradan yapılan bazilika yapılarını ortaya çıkarmıştır. Halil Edhem Bey Stoa'da yaptığı kazı çalışmaları sırasında bir yazıt bulmuştur. Yazıtta Stoa'nın Nikias oğlu Alexandros tarafından onarıldığından bahsedilmektedir.

¹⁰⁷Edhem 1904, 54-92.

¹⁰⁸Oikinos 1923, 53 vd. G. Oikonomos bahse konu olan yıllarda aynı zamanda Klazomenai kazı çalışmalarını da yürütmüştür.

¹⁰⁹ Özgan 1995. Özgan bütün dünyaya yayılan Tralleis heykeltıraşlık eserlerini saptamaya çalışmıştır.

¹¹⁰ Dinç 1998, 205-236; Dinç-Özkan-Takaoğlu 2000, 2-22; Dinç 2003a, Dinç-Dede 2003b, 405-418, Dinç-Dede 2004, 339-354.

¹¹¹ Yaylalı 2008, 555-576; Yaylalı 2009, 17-40; Yaylalı 2010, 375-386.

alışmalarında ilk sezon Gymnasion, Konut Alanı ve seramik üretim atıklarının olduğu bölgede, 2007 yılı kazı sezonunda Gymnasion, Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları, Nekropol alanlarında ve 2008 yılı kazı sezonunda ise Gymnasion ve Nekropol alanlarında kazı çalışmaları yapılmıştır.

2009-2010 yıllarında ise kazı başkanı olarak görevlendirilen Dinç, Gymnasion yapısı ve çevresinde kazı çalışmalarını gerçekleştirmiştir. 2012 yılında da Aydın Müzesi başkanlığında ve Saraçoğlu'nun bilimsel danışmanlığında kazı çalışmalarına tekrar başlanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

SERAMİK BULUNTU YERLERİ

2.1. Hamam-Gymnasion Kompleksi¹¹²

Mesogis (Kestane) Dağı'nın güney eteklerinde, Büyük Menderes Ovası'na hakim bir noktada kurulan Tralleis antik kentinin şu ana kadar tespit edilen en gösterişli anıtı Hamam-Gymnasion yapı kompleksidir¹¹³. Kentin üzerinde kurulduğu düzlüğün batı yönünde yer alan yapı, doğu-batı yönünde inşa edilen sütunlu caddenin güneyinde yer almaktadır. Antik metinler ve yapılan kazı çalışmaları ışığında kentin bu bölümünün Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemlerinde iskan gördüğü anlaşılmıştır.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi hakkındaki ilk bilgiler Fellows'a aittir¹¹⁴. C. Fellows'la yakın tarihlerde kente gelen araştırmacı C. Texier de Attalosların yaptırdığı “Tuğla Saray” dan bahsederken Gymnasion'a değinmiştir¹¹⁵. Ünlü araştırmacılar Rayet ve Thomas da Tralleis antik kentini ziyaret ederek yapı kompleksi hakkında detaylı bilgilere yer vermişlerdir¹¹⁶.

¹¹² Tralleis Hamam-Gymnasion kompleksinin mimari özellikleri konusunda detaylı bir çalışma hazırlanmakta olduğu için bu bölüm içerisinde yapının genel özelliklerine kısaca değinilmiştir.

¹¹³ Halk tarafından “Üçgözler” olarak adlandırılan yapı Tralleis Antik Kentinin saptanmasında çok önemli bir rol oynamıştır. 18. yüzyıldan itibaren Batı Anadolu'yu dolaşan batılı gezginler Gymnasion yapı kompleksi sayesinde Tralleis Antik Kentini de ziyaret etmişler, edindikleri izlenimleri eserlerinde ayrıntılı olarak anlatmışlardır.

¹¹⁴ Fellows 1841, 16.

¹¹⁵ Texier 1862, 279. Charles Texier, Pergamon kralı Attalos'un Tralleis kentinde bir tuğla saray yaptırdığını belirterek, bu yapının Gymnasion yapısına yakın olduğunu ifade etmiştir. Texier'in metninde Gymnasion yapısının sadece isminin geçmiş olması bile önemlidir. Tralleis antik kentinin kalıntıları görülebilen az sayıda yapı olması nedeniyle Texier'in metninde geçen “*Gymnase*” olarak adlandırdığı yapının tez konumuzu oluşturan Hamam-Gymnasion olduğu düşünülmektedir.

¹¹⁶ Rayet-Thomas 1877, 53-54. Rayet ve Tomas, Tralleis kenti hakkında bilgi verirken Gymnasion'un lokalizasyonu ve inceleme yaptıkları tarihteki durumu hakkında ayrıntılı bilgiler vermesi oldukça önemlidir. “*Oradan (Asklepeios Tapınağı olduğu düşündükleri alan) birkaç metre mesafede ve düzlüğün kuzeybatısında, manzaranın tüm vadiye hakim olduğu bir noktada, çok uzaklardan görülen görkemli yıkıntılar yer almaktadır. Bu kalıntılar maden ocağı olarak kullanılan büyük dikdörtgen bir yapıya aittir. Yapının sadece cephesinin ayakta kalmış ve korunmuş olmasının nedeni yıkıldıkları takdirde meydan ocaklarının geriye kayacak olmasıdır. Bu cephe yaklaşık olarak 20 metre ve 8 metre yükseklikte kocaman bir duvardan oluşmaktadır. Ortasından üç kapı geçmektedir. Üçü de ortalama 11 metre yükseklikte, ortadaki kapı diğerlerine göre daha geniştir. Kapının tonozu eskiden yalancı mermerle kaplıdır ve resimlerle süslenmiştir. Çok ağır desenli ve çarpıcı renklerle bezenmiş üç tacın kalıntıları hala görülmektedir. Taçların ortasında Türk veya Hristiyanların düşürerek sildikleri baş figürleri var gibidir. Yapı travertene benzeyen kireçten büyük dikdörtgen bloklarla kaplanmıştır. Harç ve tuğla parçalarından oluşan bir tür moloz bloklardır. Birçok mermer parçası, heykel kaidesi, yazıtlı steller yapı içerisine rastgele yerleştirilmiştir. Yapının Roma Döneminde zevkten yoksun bir şekilde yapıldığı kesindir. Tamamen kesilmiş ve güzelce örülmüş kireç blokları yapının erken evresine aittir. Bu bloklar yapının Hellenistik Döneme kadar gittiğini göstermektedir. Mermer bloklar yapının ilk süslendiği evreye aittir. İnşanın görünümü ve yapının planı, yapının Gymnasium kalıntıları olabileceğini göstermektedir....”*

Tralleis Hamam-Gymnasion kompleksindeki ilk kazı çalışmaları XIX. yüzyılın sonunda başlamıştır¹¹⁷. Hamam-Gymnasion ve çevresinde C. Humann ve ekibinin gerçekleştirdiği kazı çalışmalarının ardından ikinci kazı çalışmaları Edhem Bey başkanlığındaki bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir¹¹⁸.

Edhem Bey'in kazı çalışmalarından sonra yaklaşık olarak 90 seneye yakın bir süre Hamam-Gymnasion ve çevresinde yasal kazı çalışması yapılmamıştır. 1996 yılından başlayarak günümüze kadar belirli aralıklarla Dinç¹¹⁹, Yaylalı¹²⁰ ve Saraçoğlu¹²¹ başkanlığındaki kazı ekipleri tarafından yapı kompleksinin değişik alanlarında kazı çalışmalarına devam edilmiştir.

¹¹⁷ Humann-Dörpfeld 1893, 395-413. Carl Humann ve ekibi Hamam-Gymnasion ve çevresinde kazı çalışmaları yapmıştır. Kazı çalışmalarında beklenen sonuç alınamaması sebebiyle Gymnasion ve çevresinde uzun süreli bir çalışma yapılmamıştır. Carl Humann İmparatorluk salonunun doğu cephesinde sütunları tespit etmiş ve iki tanesinin planını çizmiştir

¹¹⁸ Edhem 1904, 54-92. Edhem Bey'in 1902-1903 yıllarında 3 kazı sezonu boyunca yürüttüğü kazı çalışmalarının en önemli ayağını Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürüttüğü kazı çalışmaları oluşturmaktadır. Bu kazı çalışmaları sırasında renkli monolit sütunlardan oluşan bir Stoa ve Bazilika olarak adlandırdığı bir yapıyı ortaya çıkarmıştır. Edhem Bey Stoa olarak adlandırdığı mekanda yaptığı kazı çalışmaları sırasında bir yazıt bulmuştur. Yazıtta Nikias oğlu Alexandros tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir

¹¹⁹ Dinç 1998, 205-236; Dinç-Özkan 2000, 2-22; Dinç 2003a, Dinç-Dede 2003b, 405-418, Dinç-Dede 2004, 339-354. Dinç, Hamam-Gymnasion ve çevresindeki yapıların kazı çalışmalarına ağırlık vermiş, yapının batı ve güney bölümlerinde bazı alanlarda kazı çalışmaları gerçekleştirmiştir. Hamam-Gymnasion yapısının batı dış bölümündeki yapılanmayı saptamak amacıyla başlanılan kazı çalışmalarında da Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları ortaya çıkarılmıştır. Tralleis Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde 2009 ve 2010 yıllarında Dinç başkanlığındaki bir ekip tarafından kazı çalışmalarına tekrar başlanılmıştır. Dinç genel olarak yapının güney bölümlerinde çalışmıştır. Yapılan kazı çalışmaları sonucunda Dinç'in şapel olduğunu iddia ettiği bir alan ortaya çıkarılmıştır. Dinç şapel olarak adlandırdığı alanda daha erken döneme tarihlenen bir kilise yapısının yer aldığını, şapelin bu kilise yapısının üzerine MS 10-14. yüzyıllar arasında inşa edildiğini ifade etmektedir

¹²⁰ Yapının planını ortaya çıkarma amacıyla başlanılan kazı çalışmalarında ilk olarak D 0-100/G 0-100, D 0-100-200/K plan karelerinde ve yapının kuzeydoğusunda yer alan Latrina alanlarında kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir 2007 yılında kazı çalışmaları kapsamında yapının kuzey bölümündeki yapılanmayı tespit edebilmek için kazı çalışmaları yapının orta ve kuzey bölümüne kaydırılmıştır. 2007 yılında Latrina, İmparatorluk Salonu/Sarnıç, Kuzey Apodyterium (Basilica Thermanum?), Propylon ve Tralleis Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında kazı çalışmaları yürütülmüştür. 2008 yılında yapının orta bölümündeki yapılanmayı tespit edebilmek amacıyla kazı çalışmaları yapının ortasına kaydırılmıştır. Ayrıca 2006 yılında kazı çalışmalarına başlanılan Latrina alanının kazısı 2008 kazı sezonunda tamamlanmıştır. Latrinanın tuvalet ihtiyacının giderildiği kuzey, batı ve güney kanalları ile su deposunun altından geçerek yapının kuzeyindeki sütunlu caddenin bağlanan kanalizasyon kanalının kazısı bu dönem içerisinde bitirilmiştir. Tez çalışma konumuzu oluşturan pişmiş toprak malzemenin önemli bir bölümü Latrina kanalizasyon kanalları içerisinde bulunmuştur.

¹²¹ Tralleis Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresindeki kazı çalışmaları 2012 yılında Aydın Müzesi başkanlığında ve Saraçoğlu'nun bilimsel danışmanlığında tekrar başlanılmıştır. Saraçoğlu 2012 yılı kazı çalışmaları kapsamında Gymnasion yapısının içerisinde sadece Kuzey Apodyterium (Basilica Thermanum?) alanında küçük bir mekânın kazısını yapmıştır. Saraçoğlu Gymnasion yapısının kuzeyinde yer alan Sütunlu Caddenin kazısına ağırlık vermiştir.

Mevcut kalıntıları görülen yapının bulunduğu alanda Hellenistik Döneme tarihlendirilen bir Gymnasion'un bulunduğu antik metinler ışığında bilinmektedir. MÖ 26 yılında meydana gelen büyük deprem sonucunda kentteki çoğu kamu yapısı ile birlikte Gymnasion da yıkılmış olmalıdır. Roma İmparatoru Augustus kentin yeniden onarılması için büyük yardımlarda bulunduğu antik metinlerden bilinmektedir¹²².

150x100 m. ölçülerindeki yapının inşasının Augustus Döneminden başlayarak uzun bir süre devam ettiği anlaşılmaktadır. Anadolu'nun en büyük Hamam-Gymnasionlarından bir tanesi olan yapı kompleksi "Büyük İmparatorluk" plan tipinde inşa edilmiştir. Büyük İmparatorluk tipi yapılar genel olarak yüksek tonozlarla örtülü, devasa mekanlar olarak adlandırılabilir. Anadolu'da Roma İmparatorluk Dönemi içerisinde çok sayıda hamam yapısı inşa edilmesine karşın "Büyük İmparatorluk Tipinde" yapılan hamam sayısı çok azdır. Ephesos Vedius Gymnasionu¹²³ ve Sardeis Hamam-Gymnasion¹²⁴ yapı kompleksleri bu tipin en gelişmiş örnekleridir.

2006-2008 yılları arasında Yaylalı başkanlığında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında yapının planı ve bölümlerinin saptanması konusunda çok önemli verilere ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin batısında hamamla ilgili bölümlerin doğusunda ise palaestra ile bağlantılı bölümlerin yer aldığı saptanmıştır.

2.2. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları

Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzey duvarına bitişik olarak yapılmış Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları, 2007 yılı kazı çalışmaları sırasında ortaya çıkarılmıştır¹²⁵. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının kuzeyinde, doğu-batı

¹²² Strabon XII, 8,18. MÖ 26 yılında bütün Batı Anadolu'yu etkileyen büyük bir deprem meydana gelmiştir. Bu yıkıcı depremden Tralleis antik kenti de etkilenmiştir. Tralleis kentinin önemli yapılarından biri olan Gymnasion'unda bu deprem sırasında yıkıldığı düşünülmektedir. Augustus'un yardımları sayesinde Gymnasion ve kentte tahrip olan diğer yapılar onarılmasına çalışılmıştır.

¹²³ Steskal-Torre 2008.

¹²⁴ Yegül 1986.

¹²⁵ Yaylalı 2008, 22-24.

doğrultusunda uzanan sütunlu cadde yer almaktadır¹²⁶. Dükkanlar sütunlu caddeye bitişik olarak inşa edilmiştir.

Anadolu'da Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları ile karşılaştırma yapabileceğimiz çok sayıda sütunlu caddeye bitişik olarak inşa edilmiş dükkan yapısı bulunmaktadır. Anemurium¹²⁷, Constantinopolis, Ephesos¹²⁸, Smyrna¹²⁹, Pergamon¹³⁰, Perge¹³¹, Sardeis¹³², Selge¹³³ ve Side¹³⁴ antik kentlerinde ortaya çıkarılan dükkanlar Tralleis örneği ile düzenleniş açısından bir çok benzerliklere sahiptirler.

Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının lokalizasyonunda Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzeyinde yer alan sütunlu cadde oldukça önemlidir. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ile benzer plan özelliklerine sahip olan Ephesos Vedium Gymnasion'u ve Sardeis Hamam-Gymnasion komplekslerinin caddeye bakan güney bölümlerine de yine geç antik dönemde Tralleis örneği ile benzer tarzda inşa edilmiş Bizans Dönemi Dükkanları ilave edildiği belirlenmiştir. Yine Ephesos antik kentinde bulunan, Yamaç Evler ve Kuretler Caddesi arasında yer alan Alytarch Stoasındaki¹³⁵ dükkanlar da Tralleis örnekleri ile benzerlik göstermektedir.

¹²⁶ Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları Gymnasion ve sütunlu cadde arasında yer almaktadır. Sütunlu caddenin doğu başlangıç noktası askeriye'nin altında kaldığı için tespit edilmemiştir. Cadde batı tarafta Kiliseye (Piskoposluk Sarayı) kadar devam etmektedir. Konumu gereği antik kentin Ephesos ve Magnesia'dan gelen giriş yolu üzerinde olduğunu işaret etmektedir. 2007 ve 2012 yıllarında caddede başlanılan seviye indirme çalışmaları sırasında Kompozit düzenli sütun başlığı (Levha), yekpare sütun parçalarına (Levha) rastlanılmıştır. 2012 yılı kazı çalışmaları sonucunda sütunlu caddedeki sütunların yüksekliği ve cadde genişliği konusunda kesin sonuçlara ulaşılmıştır.

¹²⁷ Russell 1982, 133-163.

¹²⁸ Ephesos antik kentinde Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları ile karşılaştırma yapabileceğimiz çok sayıda dükkan-sütunlu cadde ilişkisine sahip mekan ortaya çıkarılmıştır. Arkadiane Caddesi (Wilberg-Heberdey-Benndorf 1906, 132; Eichler 1944, 71-73; Foss 1979, 56-59), Kuretler Caddesi (Miltner 1958, 20-21), Alytarch Stoası (Foss 1979, 74; Jobst 1977, 33-34), Aşağı Agora (Foss 1979, 63) ve Doğu Gymnasionu (Yegül 1986, 137-138) yapıları çevresinde bulunan dükkanlar Tralleis örnekleri ile karşılaştırılabilirler.

¹²⁹ Crawford 1969, 41.

¹³⁰ Boehringer 1966, 444-448.

¹³¹ Lanckoronski 1890, 41.

¹³² Crawford 1990. Sardeis Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin güney duvarına bitişik olarak yapılmış toplam 34 adet Bizans Dönemi dükkanı ortaya çıkarılmıştır. Tralleis Dükkanlarının doğu bölümünün kazısı günümüz askeriye sınırına çok yaklaşıldığı için yapılmamıştır. Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin palaestra girişinin doğusundaki alanda da dükkanların yer alması muhtemeldir.

¹³³ Machatschek-Schwartz 1981, 8-9.

¹³⁴ Mansel 1963, 17.

¹³⁵ Strocka-Vetters 1977, 39-41, pls. 30-40.

Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi dükkanlarının hemen kuzeyinde yer alan sütunlu cadde kentin MÖ 26 yılında meydana gelen büyük deprem sonrasındaki imar faaliyetleri sırasında yapımına başlanmış olmalıdır¹³⁶. Fakat bunu kanıtlayabilecek arkeolojik buluntular henüz saptanamamıştır. Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının 2007 yılında yürütülen kazı çalışmaları sırasında dükkanların sütunlu caddeye bakan dış duvarlarının hemen önünde MS II. yüzyıl özellikleri gösteren kompozit düzenli sütun başlıkları ve yekpare sütunlar ortaya çıkarılmıştır. Sütunlu caddenin MS II. yüzyıl yapılanması sırasında kullanıldığı anlaşılan sütun başlıkları ve sütunlar Roma İmparatoru Hadrinaus'un MS 130 yılında kente yaptığı geziden gelen maddi yardımların ardından buraya dikilmiş olmalıdır¹³⁷. Sütun başlıklarının işçiliği Hadrianus Dönemi özelliklerinden ziyade Antoninus Pius Dönemi bezemelerinin genel özelliklerini yansıtmaktadır. Bu durumda ilk olarak Hamam-Gymnasion bölümünün inşasına ağırlık verilmiş daha sonra sütunlu cadde yapısında bir takım değişikliklere gidilmiş olmalıdır.

Sütunlu caddede 2012 yılında yürütülen kazı çalışmaları sırasında MS II. yüzyıl özellikleri gösteren sütun başlığı, yekpare sütunlara ait parçalar ve kemer parçaları ortaya çıkarılmıştır. Bazı sütun parçalarının yönü ve durumları cadde genişliğinin saptanmasına olanak sağlamıştır. Fakat ilginç bir şekilde dükkan eşik seviyelerinin altına kadar kazı çalışmaları tamamlanmasına karşın sütunlu caddenin zeminine ulaşamamıştır. Eldeki mevcut buluntular ve mimari elemanlar MS II. yüzyılda yeniden elden geçirilen caddenin MS VII. yüzyıl sonuna kadar kullanıldığını kanıtlamaktadır¹³⁸.

¹³⁶ Strabon XII, 8,18. MÖ 26 yılında meydana gelen deprem sonrasında Augustus'un Tralleis'te yıkılan yapıların onarımı için yardım gönderdiği bilinmektedir. Strabon'un eserinde özellikle Gymnasion yapısının onarımı için yardım gönderildiğini belirtmesi oldukça önemlidir. Bu durumda gelen yardımlarla yapının hemen kuzeyinde yer alan sütunlu caddede bir takım değişikliklere gidilmiş olmalıdır.

¹³⁷ Roma İmparatoru Hadrianus Doğu eyaletlerini kapsayan ikinci büyük gezisi sırasında Tralleis antik kentine de uğramış olmalıdır. Hadrinaus'un kente olan ilgisi sadece ziyaretle kalmadığı anlaşılmaktadır. Roma İmparatoru'nun kente hububat yardımı yapılmasını sağladığı da bilinmektedir. Kentteki imar faaliyetlerinin Hadrianus'un kenti ziyaretinin hemen artması imparatorun kente para yardımı da yaptığı düşüncesini akla getirmektedir.

¹³⁸ Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının kuzeyinde yer alan sütunlu cadde konusunda daha sonraki yıllarda daha ayrıntılı yayınlar yapılacağı için tez çalışması kapsamında çok fazla değinilmemiştir.

Geç Roma-Erken Bizans Dükkanları ilk olarak 2007 yılı kazı çalışmaları kapsamında ortaya çıkarılmıştır¹³⁹. Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzeydoğu köşesinde yer alan propylon bölümünün batısından başlayan dükkanlar yapı kompleksinin kuzey duvarı boyunca batı yönüne doğru devam etmektedir. Anıtsal boyutlardaki yapı kompleksinin doğu bölümünün kazısı yapılamadığı için propylon bölümünün doğusunda da olması beklenen dükkanların devamı ortaya çıkarılamamıştır.

Bölümleri

2007 yılı kazı çalışmaları kapsamında toplam 95.58 m. uzunluğundaki dükkan sırası ortaya çıkarılmıştır. Kare plana yakın olan dükkanların genişliği ise 5.20 m. dir. Belirli bir mimari plan dahilinde yapıldığı anlaşılan dükkanların merkez noktasında yarım daire şeklinde yapılmış çeşme yapısı yer alır. Çeşmenin her iki yanında simetrik olarak yapılmış yedişer adet dükkan bulunmaktadır. Dükkanlar çeşme yapısı ile bağlantılı olarak inşa edilmiştir.

Çeşme

Merkezi noktada bulunan 8.28x7.19 m. ölçülerindeki çeşme olasılıkla her iki yanındaki yer alan dükkânların su ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmıştır¹⁴⁰. Yarım daire formunda iki kademeli olarak yapılan çeşmenin duvarları ve içi sıvalıdır. Çeşmenin ilk kademesinden sonra yarım daire formunda seki benzeri bir alan oluşturulmuştur. Tuğla malzeme kullanılarak oluşturulan bu alanın merkezinde çeşmenin doldurulmasını sağlayan künk sistemi yer almaktadır. Merkezde yer alan künk sekili alanın altından doğu ve batı yönlerine doğru devam ederek köşelerden çeşmenin zeminine ulaşmaktadır. Çeşmenin zemini tuğla plakalarla örülmüştür. Yapının tamamı su sızdırmaması için sıva ile kaplanmıştır. Çeşmenin kuzeybatı köşesinde, içerisinde biriktirilen suyun yapının dışına akıtılmasını sağlayan gider deliği bulunmaktadır.

Dükkanlarının merkezinde yer alan çeşme yapısı hem işlev hem de estetik açıdan çok önemlidir. Yapının asıl yapılış amacı her iki yanında yer alan dükkanlara su

¹³⁹ Yaylalı 2009, 22-24.

¹⁴⁰ Yaylalı 2009, 22.

sevkiyatı sağlamaktır. Bunun için yapının güney duvarı içerisine künkler yerleştirilmiş ve dükkanlara su dağıtımı yapılmıştır. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi içerisinde MS V. yüzyılda yapıldığı düşünülen sarnıç yapısı dükkanların su ihtiyacını karşılamak amacıyla tasarlanmış olmalıdır.

Dükkanlar

2007 yılı kazı çalışmaları kapsamında toplam 14 adet dükkanın kazısı yapılmıştır. 12 dükkanın kazısı tamamlanmış, 2 dükkanın ise dolgu toprağı kaldırılarak tabaka kazısına hazır hale getirilmiştir¹⁴¹. Dükkanlardaki kazı çalışmalarına ortalama olarak 156,00 m. kot seviyesinden başlanmış 154,30 m. kot seviyesinde yer alan tuğla taban döşemelerine ulaşıncaya kadar kazı çalışmalarına devam edilmiştir. Dükkan ölçüleri değişkenlik göstermesine rağmen ortalama olarak mekanlar 5.20x6.15 m. ölçülerindedir. Dönemin karakteristik duvar örgü tekniğı kullanılarak yapılan dükkanların duvarların devşirme malzeme olarak kullanılmış mimari bloklara rastlanılmıştır¹⁴².

Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının duvar süslemelerine ilişkin elimizde çok fazla veri bulunmamaktadır. Dükkanların büyük çoğunluğu tahrip edilmesine karşın bazı mekanlarda sıva kalıntılarına rastlanılmıştır. Kireç, tuğla harçlı sıva üzerine siyah ve kırmızı renkler kullanılarak yapılmış geometrik bezemeler dükkanların büyük çoğunluğunda bu tarzda yapılmış duvar süslerine yer verildiğı düşüncesini akla getirmektedir. Duvarlar içerisinde mekânların işlevine uygun olarak tasarlanmış, içleri sıvalı nişler yer almaktadır.

Dükkanların üst örtü sistemi ile ilgili elimizde çok az veri bulunmaktadır. 4 No.lu dükkanın güneydoğı köşesinde korunmuş olan tuğla harç destekli moloz yığını mekânın üzerinin orta kısımda bulunan duvara kadar tonozla kapatılmış olması gerektiğini kanıtlamaktadır. Fakat bu tonoz örgüsü dükkanların tamamının üzerinin tonozlarla kapatıldığı düşüncesini ileri sürmek için yeterli değildir.

¹⁴¹ 10 ve 11 No.lu Dükkan olarak adlandırılan mekanların kazısı ise 2012 yılı kazı çalışmaları kapsamında tamamlanmıştır.

¹⁴² Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları inşa edilirken mekanın kuzeyindeki Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksinden sökülen parçaların kullanıldığını kanıtlayacak buluntular saptanmıştır.

Dükkanların içlerinde yapılacak olan üretim için hazırlanmış sekili alanlar ve nişler yer almaktadır. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi dükkanlarının zemininde tuğla plakaların kullanıldığı saptanmıştır. Fakat yapının son kullanım evresi olarak gördüğümüz MS VII. yüzyıl kullanımı sırasında tuğla taban döşemelerinden tahrip olan alanların onarımında devşirme malzeme olarak mermer plaka ve kayrak taşlarının kullanıldığı tespit edilmiştir.

Dükkanlarda mekanların son kullanım evresi olduğunu düşündüğümüz MS VII. yüzyıl sonuna tarihlenebilecek yoğun bir tahribat söz konusudur. Bu tarihte mekanların kuzeyinde yer alan giriş kısımları daraltılmıştır. Sütunlu caddeye ait mimari parçaların giriş bölümlerinin daraltılması için kullanıldığı saptanmıştır. Bu durumda MS VII. yüzyıl sonu itibariyle sütunlu caddede işlevini kaybetmiş olmalıdır.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzeyindeki sütunlu caddeye paralel olarak düzenlenmiş olan dükkanların kullanım amaçları konusu hala netlik kazanmamıştır. Fakat dükkanlardan en doğuda yer alan ve 7 No.lu mekanın cam atölyesi olarak kullandığı tespit edilmiştir¹⁴³. Ayrıca 2 No.lu dükkanda cam çubuklarının bulunması dükkanlarda cam üretimi yapıldığını kanıtlayan bir diğer unsurdur¹⁴⁴. Cam üretimi için gerekli olan su İmparatorluk Salonundan temin edilmiş olmalıdır. İmparatorluk Salonu'nun¹⁴⁵ dükkanların su ihtiyacını karşılayabilmek adına bir sarnıca dönüştürüldüğü düşünülmektedir. Anadolu'da Roma ve Erken Bizans Dönemine tarihleyebileceğimiz çok sayıda cam buluntusu ortaya çıkarılmasına karşın cam üretiminin tespit edildiği yerleşim sayısı yok denecek kadar azdır. Ortadoğu'da yer alan Beth She'arim yerleşiminde Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen cam atölyeleri ortaya çıkarılmıştır¹⁴⁶. Tralleis antik kentinde Geç Roma-Erken Bizans Döneminde cam üretimi yapıldığını kanıtlayan dükkanlar bu açıdan oldukça önemlidir.

¹⁴³ Yaylalı 2008, 24-27.

¹⁴⁴ Yaylalı 2008, 25.

¹⁴⁵ Yaylalı 2008, 21-22. Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin merkezinde yer alan İmparatorluk Salonu'nun kazısı 2007 yılında tamamlanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda İmparatorluk Salonun bitirilemeden bir sarnıca dönüştürüldüğü ortaya çıkarılmıştır.

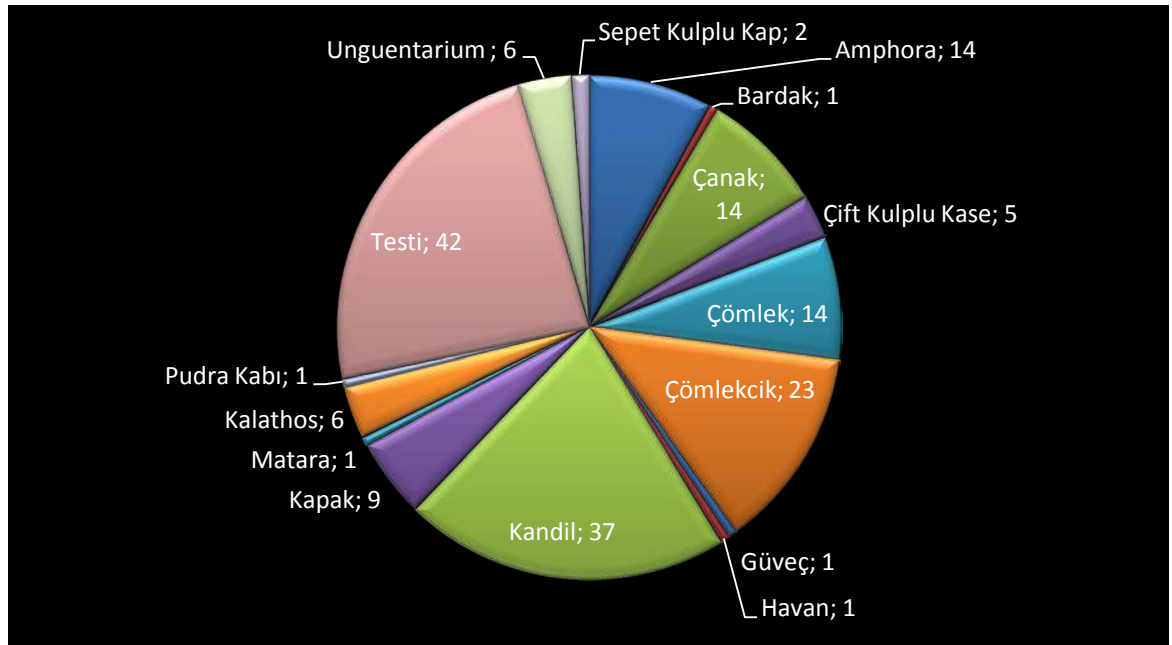
¹⁴⁶ Brill 1965, 261; Mazar 1973, 211, 218-220.

Kentte geçmiş dönemlerde yapılan kazı çalışmalarında “Konut Alanı” olarak adlandırılan bölümün hemen kuzeyinde tez konumuz içerisinde incelenen dükkan sıralarının devamı ortaya çıkarılmıştır. Konut alanının kuzeyindeki dükkan sıralarında çok sayıda kemer tokasının bulunması kentin bu bölümünde kemer tokası üretiminin yapıldığı iddiasını güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra kentin MS III. yüzyıl sonu MS IV. yüzyıl başında önemli bir deri ve keten yastığı üretim merkezi haline geldiği de bilinmektedir¹⁴⁷. Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzeyinden başlayarak kilise yapısına kadar devam ettiği düşünüldüğümüz dükkan sıraları kentin bu bölümünün bir “sanayi çarşısı” olarak düzenlenmiş olduğuna önemli bir kanıttır.

¹⁴⁷ Lauffer 1971, 28,46, 276.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRALLEIS HAMAM-GYMNASION ve ÇEVRESİ SERAMİKLERİ

Tablo 1:Tralleis Hamam-Gymnasion ve çevresi seramik buluntuları

Hamam-Gymnasion kompleksi ve çevresinde¹⁴⁸ 2006-2008 yılları arasında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında çok sayıda sağlam ve sağlamaya yakın seramik buluntusu ortaya çıkarılmıştır. Tez çalışması kapsamında ayrıntılı olarak incelenecek olan seramik buluntularının büyük çoğunluğu Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin değişik bölümlerinde gerçekleştirilen kazı çalışmalarında bulunmuştur. 2006 ve 2007 yıllarında Güney ve Kuzey Basilica Thermanum, Güney Apodyterium/Frigidarium(?), Tepidarium, İmparatorluk Salonu bölümlerinde bulunan az sayıdaki eserin yanı sıra 2008 yılında Latrina kanalizasyon kanallarında bulunan toplam 144 seramik örneği tez çalışması kapsamında incelenmiştir.

Tez çalışması kapsamında değerlendirilen seramiklerin ikinci büyük grubunu Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları buluntuları oluşturur. Dükkanların

¹⁴⁸ Hamam-Gymnasion kompleksinin kuzey duvarına bitişik olarak yapılmış Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları'nın kazısı 2007 yılında önemli ölçüde tamamlanmıştır. Dükkanların yapı kompleksi ile fiziki bağlantısı dikkate alınarak, dükkanlardan çıkan seramikler tez çalışmasına dahil edilmiştir.

kullanım evrelerini saptamamıza yardımcı olabilecek nitelikte olan 33 seramik örneği tez çalışması kapsamına dahil edilmiştir.

Yapı kompleksi ve çevresinin kullanım evrelerini saptamamıza olanak sağlayacak nitelikte olan seramik örnekleri alfabetik sıra ile incelenmiştir. Roma Dönemi seramikleri konusunda bugüne kadar yapılan yayınlarda eserler kullanım amaçlarına göre gruplandırıldıktan sonra formlarına göre değerlendirilmekteydi. Aynı forma ait parçaların farklı gruplar içerisinde incelenmesi gerektiği için bu uygulama tercih edilmeyerek eserler formları dikkate alınarak alfabetik düzen içerisinde incelenmiştir.

Büyük bir çoğunluğunun Tralleis üretimi olduğu düşündüğümüz seramik formlarının benzer örneklerini komşu kentlerde bulmak mümkündür. Alfabetik sıra içerisinde incelenen seramik formları arasında amphora, çanak, çömlek, çömlekcik, kapak, kandil, kalathos, testi ve unguenterium buluntuları yoğunluk olarak ön plandadır. Tez çalışması kapsamında bu seramik buluntularından 177 tanesi, 16 gruba ayrılarak ayrıntılı olarak incelenmiştir¹⁴⁹.

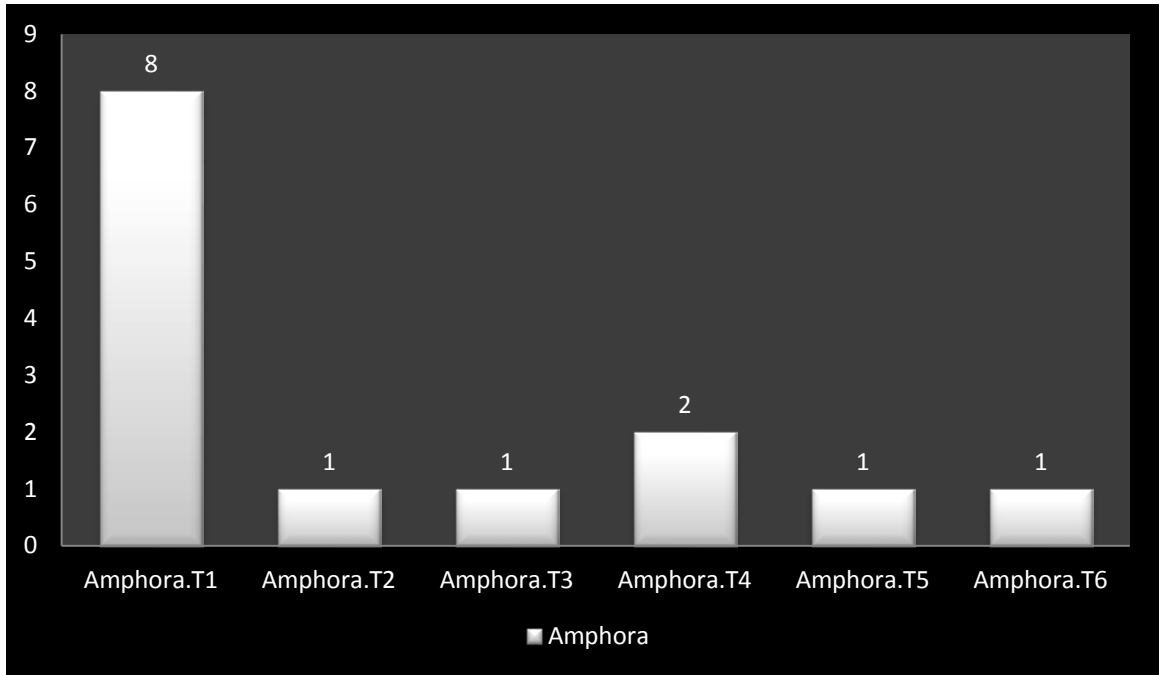
3.1.Amphora

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam on dört adet amphora buluntusu saptanmıştır. Amphora örneklerinin beş tanesi dükkanlarda¹⁵⁰, dokuz tanesi ise Latrina kanalizasyon kanallarında¹⁵¹ bulunmuştur. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan amphora örnekleri gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre altı alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

¹⁴⁹ Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde çok sayıda seramik parçası bulunmuştur. Tez çalışması kapsamında seramik buluntularından sağlam ve sağlama yakın örnekler seçilerek ayrıntılı olarak çalışılmıştır.

¹⁵⁰ 3 No.lu Dükkanında üç, 4 No.lu Dükkanında bir, 8 No.lu Dükkanında ise bir adet amphora buluntusu saptanmıştır.

¹⁵¹ Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanalları içerisinde toplam dokuz adet farklı amphoralara ait parçalar bulunmuştur. Buluntuların sekiz tanesi latrina kanalizasyon kanalı ile sütunlu cadde arasında yer alan sokak altındaki kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Bir adet amphora parçası ise güney kanalizasyon kanalının doğu bölümünde bulunmuştur.

Tablo 2: Amphora formları ve buluntu sayıları

3.1.1. Amphora.T1

T1 başlığı altında LR3¹⁵² tipi amphora buluntuları içerisinde değerlendirilebilecek örnekler incelemiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde bulunan amphoralar arasında önemli bir grubu oluşturan LR 3 tipi amphora örnekleri özellikle Batı Anadolu ve Doğu Akdeniz olarak adlandırılan bölgelerde yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. August 55, Ballana 13a, British Biv, Kartaca LR3, Kuzmanov VII, Peacock-Williams 45, Riley MRA3 isimleriyle de anılan LR3 tipi amphoralar genel olarak iki farklı tipte üretilmişlerdir.

İlk tip olarak adlandırabileceğimiz örnekler tek kulpludur. Bugüne kadar yapılan kazı çalışmaları ışığında tek kulplu LR3 örneklerinin, bu formun öncülleri olduğu ve MÖ I. yüzyıl ortalarından başlayarak MS IV. yüzyıl ortalarına kadar kullanıldıkları ileri sürülmüştür¹⁵³. Bir başka görüşe göre ise tek kulplu tipin kullanımı MS VI. yüzyıla

¹⁵² Tez çalışması kapsamında incelenen tek kulplu LR3 tipi amphora örneklerinin sınıflandırılması oldukça sıkıntılıdır. LR3 tipi içerisinde incelediğimiz örnekler, tek kulplu olmaları nedeniyle testi başlığı altında da incelenebilirler. Fakat bugüne kadar yapılan yayınlarda LR3 tipinin bir amphora olarak nitelendirilmesi ve yaygın kullanımının bu şekilde olması nedeniyle tez çalışmamız kapsamında eserlerin amphora başlığı altında incelenmesine karar verilmiştir.

¹⁵³ Lang 1955: 277-278; Bezeczky 2005.

kadar devam etmiştir¹⁵⁴. MS IV. yüzyılın ortalarından hemen sonra LR3 tipi amphoraların kulp sayısı ikiye çıkarılmıştır¹⁵⁵.

LR3 tipi amphoraların ikinci grubu olarak düşünülen çift kulplu örnekler MS IV. yüzyılın sonu ile MS VI. yüzyılın sonu arasına tarihlendirilmektedir¹⁵⁶. Roma'da bulunan çift kulplu bir eser bu türün en erken örneklerinden birisi olması nedeniyle önemlidir¹⁵⁷. LR 3 tipi amphoraların gövde bölümlerinin üzerinin yatay yiv bezemeleri ile kaplanması çok sık karşılaşılan bir özelliktir. MS III. yüzyıl sonundan sonra gövdedeki yivlerin sayısı artmış, MS VI. yüzyıl sonunda yivler kabın tüm yüzeyini kaplar konuma gelmişlerdir¹⁵⁸.

LR3 amphoralarının kökeni konusu hala tartışmalıdır. Bu konuda yapılan ilk araştırmalarda LR3 tipi amphoraların Mısır veya Girit¹⁵⁹ kökenli olabilecekları ileri sürülmüştür. Fakat son yapılan araştırmalar LR3 tipinin Batı Anadolu kökenli olabileceğini işaret etmektedir. Yapılan kil analizleri sonuçlarına göre LR3 tipi amphoraların Sardeis¹⁶⁰ ve Ephesos¹⁶¹ yerleşim yerlerinin yakınlarında üretilmiş olabilecekları düşünülmektedir.

Ayrıca LR3 tipi amphoraların üretim yerleri konusunda kesin bir bilgi olmamakla birlikte kil yapıları ve buluntular Menderes Vadisi içerisinde de üretimin yapılmış olabileceği düşüncesini makul kılmaktadır. Son yıllarda yapılan araştırmalar Ephesos dışında Batı Anadolu'da yer alan bazı merkezlerde de LR3 tipi amphora üretiminin yapılmış olabileceğini düşündürmektedir¹⁶². LR3 tipi amphora örnekleri Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ boyunca tercih edilen bir taşıma malzemesi konumuna gelmişlerdir. Roma İmparatorluğu'nun geniş yayılım alanı

¹⁵⁴ Bezeczky 2012,

¹⁵⁵ Robinson 1959, Pl.29.

¹⁵⁶ Robinson 1959, M373; Riley 1979, 229; Peacock-Williams 1986, 188; Lund 1993, 125; Bezeczky, 2005, 204; Bezeczky 2010, 355.

¹⁵⁷ Annis 1975, 31, No. 1-2.

¹⁵⁸ Şenol 2000, 184.

¹⁵⁹ Zeest 1960, 118-119.

¹⁶⁰ Bezeczky 2010, 355.

¹⁶¹ Outschar 1993, 49; Bezeczky 2010, 354;

¹⁶² Ladstätter 2000b. Ladstätter Ephesos dışında Kuşadası, Miletos ve Pergamon civarlarında da LR 3 tipi amphora üretimi yapıldığını düşünmektedir.

içerisinde birçok önemli merkezde LR3 tipi amphora buluntuları ile karşılaşılmalıdır¹⁶³. LR3 tipi amphora örnekleri gövde profilleri dikkate alınarak kendi içinde 2 alt tipe ayrılarak incelenmiştir.

Amphora.T1a (Kat. No 1-7)

T1a tipi örneklerinin tamamı kırık parçalar halinde bulunduğu için yükseklikleri saptanamamıştır. Ağız ve boyun profili veren **Kat. No 1-4** numaralı örnekler sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde, **Kat. No 5** numaralı eser ise güney kanalizasyon kanalı ile doğu kanalizasyon kanalının kesişim noktasında bulunmuştur. 7.5YR 7/4, 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 10YR 7/3, 7.5YR 8/4, 2.5YR 6/6 arasında değişen astar boyasına sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar.

T1a başlığı altında incelenen tek kulplu amphora örneklerinin tamamı dışa çekik ve çok dar bir ağız kenarına, gövdeye doğru genişleyen bir boyna sahiptir¹⁶⁴. Boyundan omuz üzerine bağlanan kulbu çok kaliteli bir işçilik göstermez. Kulbun tam ortasında yer alan bir kanal ile kulp iki bölüme ayrılmıştır. Oldukça kalın cidarlı olan örnekler iyi derecede pişirilmiştir.

LR3 tipi amphoraların gövde yapılarını tanımamıza olanak sağlayacak iki adet amphoraya ait gövde ve dip parçası sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. **Kat. No 6** ve **Kat. No 7** numaralı parçalar kaideye doğru daralan ovoidal gövde yapısına ve kısa konik bir kaideye sahiptirler. Antik kent kazılarında ortaya çıkarılan diğer LR3 formlu amphora kaidelerinden bir takım farklılıklar gösteren parçalar Tralleis antik kentinde yerel üretim olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda tek kulplu amphora parçaları ile **Kat. No. 6** ve **Kat. No 7** numaralı kaide parçalarının aynı amphora tipine ait oldukları saptanmıştır.

¹⁶³ Lang 1955, 277-285; Zeest 1960, 118-119; Hayes 1973, 116-117; Scorpan 1977, 273; Peacock-Williams 1986, 189; Abadie-Reynal 1989, 48-50; Outschar 1993, 51-52; Gassner 1997, 183; Sagui 1998, 312-327; Şenol 2000, 184-189; Bülow 2000, 212; Ladstätter 2003, 843-844; Bezeczky 2005, 35-109; Bezeczky 2005, 204; Bezeczky 2010, 355.

¹⁶⁴ Bu grup içerisinde incelenen bütün amphora parçalarının tamamı boyun bölümünün hemen altından kırık olarak ele geçmiştir.

Son yapılan araştırmalar ışığında Batı Anadolu üretimi olduğu saptanan LR3 tipinin tek kulplu örnekleri MÖ I. yüzyıl ortasından başlayarak MS VI. yüzyıla kadar Doğu Akdeniz’de sevilerek kullanılan bir amphora formu olması oldukça önemlidir. Tek kulplu dışa çekik ağız kenarına sahip amphora örnekleri büyük bir ihtimalle LR3 formunun ilk tipi içerisinde değerlendirilmesi gereken örneklerden olmalıdır.

T1a başlığı altında incelenen eserlerin benzerleri Atina Agorası¹⁶⁵, Ephesos¹⁶⁶, Magnesia¹⁶⁷ ve Knossos¹⁶⁸ yerleşimlerinde bulunmuştur. Atina Agorası örneği MS III. yüzyıl başına, Ephesos, Magnesia ve Korinth örnekleri MS II-III yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir. Amphora.T1a başlığı altında incelenen eserler tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmiştir.

Amphora.T1b (Kat. No 8)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 8** numaralı gövde parçası T1b tipi içerisinde incelenmiştir. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10YR 7/3 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Eserin gövdesi ovoid formlu olup kaideye doğru daralmaktadır. Gövde üzerinde birbirine paralel şekilde yapılmış yatay yiv kuşaklarına yer verilmiştir. Kısa ve konik şekilde düzenlenen kaide kısmı amphoranın dik durmasına olanak vermeyecek şekilde sivri yapılmıştır.

Kat. No 8 numaralı parça genel form ve bezeme özellikleriyle LR3 tipi amphora grubu içerisine girmesine rağmen Amphora.T1a tipi içerisinde incelenen örneklerden farklı bir gövde yapısına sahiptir. Atina Agorası buluntusu M 125 numaralı amphora örneğinin gövde ve kaide yapısı T1b başlığı altında incelenen amphora örneğine benzemektedir. Robinson Atina Agorası buluntusu eseri MS III. yüzyılın başına tarihlemiřtir¹⁶⁹. Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde gelen tabaka buluntuları da Atina Agorası örneği için önerilen tarihi desteklemektedir. Tabaka buluntuları ve benzer

¹⁶⁵ Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125.

¹⁶⁶ Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124 (Ladstätter Ephesos Vedium Gymnasionu buluntusu bir amphora örneğini MS III. yüzyıla tarihlemiştir).

¹⁶⁷ Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.

¹⁶⁸ Sackett 1992, 246-248, Pl. 188.

¹⁶⁹ Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125.

örnek yardımıyla **Kat. No 8** numarası verilen eser MS III. yüzyıl başına tarihlendirilmiştir.

3.1.2. Amphora.T2 (Kat. No 9)

T2 başlığı içerisinde masa amphorası olarak adlandırabileceğimiz **Kat. No 9** numaralı örnek incelenmiştir. Kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan eser 10R 7/6 hamur rengine sahiptir. 7.5YR 8/3 astar boyası gövdenin bazı bölümlerinde korunabilmiştir. İyi derecede pişirildiği saptanan **Kat. No 9** numaralı amphoranın hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

Dışa dönük, geniş bir ağız kenarına, gövdeye doğru çok az daralan uzun bir boyuna, ağız bölümünün hemen altından başlayarak gövdeye bağlanan kulplara sahiptir. Ağız bölümünün hemen altında kulp bağlantılarının olduğu alanda yatay bir bant yer alır. Gövde bölümü boyundan başlayarak gövdenin ortasına kadar genişlemektedir. Gövdenin en geniş olduğu orta bölümünde kulp bağlantıları vardır. Gövdenin alt bölümü alçak halka kaideye doğru daralmaktadır. T2 tipi içerisinde incelenen masa amphorasının üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir.

Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 9** numaralı amphora örneği Hamam-Gymnasion kompleksi içerisinde bulunan diğer amphora örneklerine oranla çok daha kaliteli bir işçiliğe sahiptir. T2 tipi içerisinde incelenen alçak halka kaideli amphoranın yakın bir benzeri saptanamamıştır. Ephesos¹⁷⁰ ve Magnesia¹⁷¹ antik kentlerinde bulunan amphora örnekleri az da olsa Tralleis eserleri ile benzerlik göstermektedir. Ladstätter Ephesos Yamaç Evler buluntusu eseri MS III. yüzyıla, Vapur Magnesia Hypokaustlu Yapı buluntusu amphora örneklerini MS I-III. yüzyıl arasına tarihlendirmiştir.

T2 başlığı altında incelenen amphoranın kil ve astar özellikleri bölgesel bir üretimin olasılıkla Tralleis yerel seramik üretimini kanıtlar niteliktedir. **Kat. No 9**

¹⁷⁰ Ladstätter 2005, 347, Taf. 199, K. 813.

¹⁷¹ Vapur 2009, 61-62, Çiz. 22, Kat. No. 166, 171.

numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II-III. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir.

3.1.3. Amphora.T3 (Kat. No 10)

T3 başlığı altında **Kat. No 10** numarası verilen eser incelenmiştir. Dükkanların 2 No.lu mekanında bulunan amphora parçasının ağız, boyun ve kısmen kulpları korunmuştur. 5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

Kat. No 10 numaralı amphora örneği dışa çekik ağız kenarına, gövdeye doğru çok az genişleyen boyun bölümüne sahiptir. Boynun nerdeyse ortasında başlayan kulpları gövdeye bağlanmaktadır. Oval kesitli olan kulpları üzerinde herhangi bir bezemeye yer verilmemiştir. Eser boyun bölümünün hemen altından kırık olarak ele geçirildiği için gövde ve kaide bölümlerinin profilleri konusunda elimizde herhangi bir veri yoktur. Boyun bölümü üzerinde yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağı bulunmaktadır.

Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ amphora örnekleri incelendiğinde **Kat. No 10** numaralı parça ile benzer ağız, boyun ve kulp tipolojisine sahip amphora tipi saptanamamıştır. Bununla birlikte genel form yapısı itibariyle LR2¹⁷² tipi amphoraları hatırlatmaktadır. LR2 tipi amphoraların kökeni kesin olarak belli olmamasına rağmen Kuzey Ege’de bulunan kil yatakları nedeniyle üretimin bu bölgede olduğu ileri sürülmüştür¹⁷³. Chios¹⁷⁴ ve Romanya¹⁷⁵,’da bulunan atölyeler LR2 tipi amphora üretiminin Kuzey Ege’den yayıldığını kanıtlar niteliktedir. L2Tipi amphoralar genel olarak MS IV. yüzyıl sonu¹⁷⁶ ile MS VII. yüzyıl başı¹⁷⁷ arasına tarihlendirilmektedir.

¹⁷² LR 2 tipi amphoralar aynı zamanda Beltran 71, Benghazi LR 2, British B1, Kartaca LR 2, Keay XXI, Keay LXV, Kuzmanov XIX, Peacock-Williams 43, Scorpan 7A olarak da adlandırılmaktadırlar.

¹⁷³ Radulescu 1973, 205.

¹⁷⁴ Bonifay-Villedieu 1989, 25.

¹⁷⁵ Irimia 1968, 379-407.

¹⁷⁶ Robinson 1959, Pl. 29, M 272.

¹⁷⁷ Bass 1982, 155-165.

Kat. No 10 numaralı eser LR2 grubu amphoraları anımsatmasına rağmen genel kulp ve gövde düzenlenişi itibariyle bu grup örneklerinden ayrılmaktadır. Kil ve hamur kalitesi açısından LR2 tipi amphoralardan çok daha kalitelidir. Bölgesel bir üretim (belki de yerel?) ürünü olduğunu düşündüğümüz amphoraların benzer hamur yapısına sahip benzerleri Kos ve Metropolis'te de bulunmuştur. Bu durumda **Kat. No 10** numaralı parçanın tarihlendirilmesinde 2 No.lu Dükkanda bulunan diğer buluntular oldukça önemlidir. T3 tipi içerisinde değerlendirdiğimiz eser benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS IV-V. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir.

3.1.4.Amphora.T4 (Kat. No 11-12)

T4 başlığı altında yine Tralleis üretimi olduğu düşünülen ve mevcut amphora tipleri arasında çok yakın benzerleri saptanamayan amphoralar incelenmiştir. 2 No.lu dükkanda bulunan **Kat. No 11-12** numaralı amphora parçaları benzer özellikleri nedeniyle, tip içerisinde incelenmişlerdir. **Kat. No 11**¹⁷⁸ ve **Kat. No 12**¹⁷⁹ numaralı amphora örneklerinin her ikisi de kırık olarak bulunmuştur 5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

T4 başlığı altında değerlendirilen amphoralar; dışa çekik ağız kenarına, gövdeye doğru genişlemeden inen düz bir boyuna sahiptir. Boyun bölümünün neredeyse ortasında başlayan kulpları gövdeye düz bir açıyla bağlanmaktadır. Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ amphora örnekleri incelendiğinde **Kat. No 11-12** numaralı amphora örneklerinin benzerleri saptanamamıştır. T4 tipi örnekleri Geç Knidos¹⁸⁰ amphoralarını anımsatmasına karşın kulp profilleriyle bu gruptan ayrılmaktadır.

Amphora.T3 tipi başlığı altında incelenen amphora örneği ile benzer hamur ve astar yapısına sahip olan T4 tipi amphoralar bölgesel ve belki de yerel bir üretimin

¹⁷⁸ **Kat. No. 11** numaralı amphora ağız ve boyun bölümünün yarısı sağlam olarak ele geçmiştir. Omuz bölümü ortasında yer alan ve kırık bölümünden gövdeye bağlandığı tespit edilen kulbunun önemli bir bölümü eksiktir. Gövdesinin önemli bir bölümü eksik olan amphoranın kaide bölümü hakkında bilgi verebilecek herhangi bir parça tespit edilememiştir.

¹⁷⁹ **Kat. No 12** numaralı amphoranın ağız ,boyun ve kulp bölümleri sağlama yakın olarak bulunmuştur. Eserin gövde bölümü kulpların hemen altından kırık olarak ele geçmiştir. Gövdesinin önemli bir bölümü eksik olan amphoranın kaide bölümü hakkında bilgi sahibi olabileceğimiz herhangi bir parça tespit edilememiştir.

¹⁸⁰ Mau XXXVIII olarak da adlandırılan Geç Knidos Amphoralarının MS I yüzyıl ile MS IV yüzyıl arasında kullanıldıkları düşünülmektedir (Gempeler 1992, 197; Şenol 2000,169-171.)

varlığını ispatlar niteliktedir¹⁸¹. TRL.07.GYM.III(2)138 ve **Kat. No 12** numaralı amphora örnekleri tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS IV. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.1.5.Amphora.T5 (Kat. No 13)

T5 tipine örnek olarak, benzer örnekleri masa amphorası olarak adlandırılan **Kat. No 13** numaralı eser incelenmiştir. 4 No.lu dükkanda sağlam olarak bulunan eser 7.5YR 7/4 hamur rengine sahiptir. **Kat. No 13** numaralı eserin geniş ve dışa çekik bir ağız profili bulunmaktadır. Gövdeye doğru daralan boynun üst bölümünden başlayan kulpları gövdeye bağlanmaktadır. Boyun bölümü üzerinde yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Dairesel formda yapılmış olan gövde bölümü alçak halka kaideye doğru daralmaktadır. Omuz bölümü üzerinde de yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir.

T5 tipi içerisinde incelenen alçak halka kaideli amphoranın genel form, kulp ve kaide açısından benzeri tespit edilememiştir. Atina Agorası buluntusu masa amphorası örnekleri (J 48¹⁸², K 68¹⁸³, L 3¹⁸⁴, M 47¹⁸⁵, M 174¹⁸⁶, M 229¹⁸⁷) tipolojik olarak farklılıklarına rağmen kullanım amacı yönünden Tralleis örneği ile benzerdir. Robinson, Atina Agorası buluntusu masa tipi amphora örnekleri MS I. yüzyılın sonundan başlayarak MS IV. yüzyılın sonuna kadar kullanıldıkları saptamıştır. **Kat. No 13** numaralı eser Atina Agorası buluntularından M 229 numaralı örnek ile benzerlikler göstermektedir. Amphora.T5 başlığı altında incelenen eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS IV. yüzyıl sonu ile MS V. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmiştir.

¹⁸¹ Tralleis antik kentinde önümüzdeki yıllarda yapılacak olan kazı çalışmaları neticesinde Roma ve Bizans Dönemi seramik üretimini kanıtlayacak kesin verilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

¹⁸² Robinson 1959, 56, Pl. 10. J (MS II yüzyıl ile MS III. yüzyıl başı arası)

¹⁸³ Robinson 1959, 65, Pl. 13. K 68 (MS III. yüzyıl ortası)

¹⁸⁴ Robinson 1959, 74, Pl. 16. L 3 (MS III. yüzyılın ikinci yarısı)

¹⁸⁵ Robinson 1959, 88, Pl. 20. M 174 (MS III. yüzyılın sonu ile MS IV. yüzyılın başı arası)

¹⁸⁶ Robinson 1959, 100, Pl. 25. J 48 (MS II yüzyıl ile MS III. yüzyıl başı arası)

¹⁸⁷ Robinson 1959, 105, Pl. 27. M 229 (MS IV yüzyılın başları)

3.1.6.Amphora.T6

8 No.lu dükkanda bulunan bir amphora örneği Amphora.T6 tipi içerisinde incelenmiştir. **Kat. No 14** numaralı eser 7.5YR 7/4 hamur rengine, 5Y 8/1 astar boyasına sahiptir. Çok az dışa çekik ağız kenarına, gövdeye doğru genişleyen bir boyun bölümüne sahiptir. Boynun üst yarısından, ağzın hemen altından başlayan kulpları omza bağlanır. **Kat. No 14** numaralı parçanın gövde ve kaide bölümü eksiktir. **Kat. No 14** numaralı amphora, tabaka buluntuları yardımıyla MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.2.Bardak

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde yapılan kazı çalışmalarında bir adet bardak ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 3:Bardak formu ve buluntu sayısı

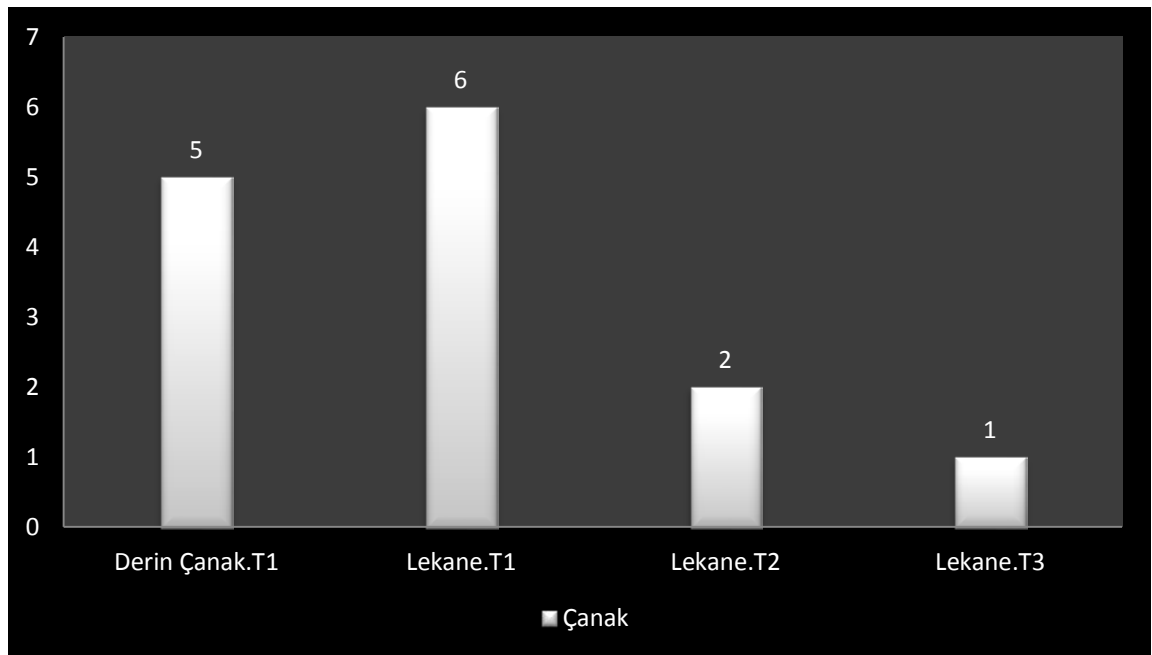
3.2.1.Bardak.T1

Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 15** numarası verilen eser 7.5 YR 7/6 hamur rengine sahiptir. Önemli bir bölümü sağlam olarak bulunmuş bardağın toplam yüksekliği 8.2 cm. dir. İnce bir ağız kenarına sahip olan eser dip bölümüne doğru daralır. **Kat. No 15** numaralı örneğin gövde bölümü üzerinde çark izleri bulunmaktadır.

T1 başlığı içerisinde incelenen bardağın benzer bir örneği tespit edilemediği için eserin tarihlendirilmesinde tabaka buluntularından yararlanılmıştır¹⁸⁸. Tabaka buluntuları yardımıyla T1 başlığı altında incelenen eser MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.3.Çanak

Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunan çanaklar, kaba mutfak seramiklerinin önemli bir grubunu oluşturur. Dükkan ve konutlarda ürünlerin saklanması için kullanıldığı düşünülen bu kapların nitelendirilmesi oldukça sıkıntılıdır. Yabancı yayınlarda “basin”¹⁸⁹ olarak adlandırılan kaplar, Türkçe yayınlarda ise genel olarak “çanak”¹⁹⁰, olarak adlandırılmıştır. Her ne kadar eserler çanak formuna uygun olsa da tez çalışması kapsamında çanak örnekleri gövde yapılarına göre “Derin Çanak” ve “Lekane” alt başlıklarında incelenmiştir.

Tablo 4:Çanak formları ve buluntu sayıları

¹⁸⁸ Kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 156** numaralı tek kulplu testi örneği MS III. yüzyıla tarihlenmiştir.

¹⁸⁹ Robinson 1959.

¹⁹⁰ Ergürer 2012.

3.3.1. Derin Çanak

Sokak Altı¹⁹¹ kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan derin çanak örneklerinden beş tanesi tez çalışması kapsamında değerlendirilmiştir. Derin Çanak örnekleri genel form, tip ve bezeme özelliklerinde görülen benzerlikler nedeniyle tek alt başlık içerisinde incelenmiştir.

3.3.1.1. Derin Çanak.T1 (Kat. No 16-20)

T1 başlığı altında incelenen **Kat. No 16-20** numaralı eserler Hamam-Gymnasion kazılarındaki seramik buluntuları arasında boyutları dikkate alındığında oldukça önemlidir. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Bu grup içerisinde değerlendirilen **Kat. No 16** ve **Kat. No 18** numaralı eserler sağlam, **Kat. No 17**, **Kat. No 19** ve **Kat. No 20** numaralı eserler ise kırık olarak ele geçmiştir. 19.4-31 cm. arasında değişen yüksekliğe sahip olan depolama seramiği örneklerinin ağız çapları 28.6-32.1 cm. arasında değişmektedir.

İçe dönük geniş bir ağız kenarına, alta doğru daralan gövde yapısına sahip olan örnekler geniş ve düz diplidir. T1 başlığı altında incelenen örneklerin tamamının gövde yapısı üzerinde yatay yiv sıralarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Günlük kullanım seramiği olarak değerlendirebileceğimiz Derin Çanak.T1 grubu örneklerinin benzerleri Atina Agorasında bulunmuştur. K78¹⁹² ve K79¹⁹³ No.lu çanaklar genel form ve tipolojik özellikleri bakımından Tralleis örnekleri ile benzer yapıdadır. Atina Agorası örneklerinin dışında Magnesia¹⁹⁴, Ephesos¹⁹⁵, Parion¹⁹⁶, Miletos¹⁹⁷ yerleşimlerinde de benzer örnekler mevcuttur. Vapur, Magnesia buluntusu eserlerin kaideleri üzerinde

¹⁹¹ 2008 yılında Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanallarını temizleme işlemi sırasında kanalların yapının kuzey yönündeki sütunlu cadde kanalizasyon kanalına bağlandığı tespit edilmiştir. Bu bağlantıyı ortaya çıkarma amacıyla yürütülen kazı çalışmaları sırasında “Sokak Altı” kanalizasyon kanalı olarak adlandırılan bölümde çok sayıda sağlam ve sağlama yakın seramik buluntusu ortaya çıkarılmıştır.

¹⁹² Robinson 1959, 66, Pl. 13 K78. Robinson K78 numaralı örneği MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir.

¹⁹³ Robinson 1959, 66, Pl. 13 K79.. Robinson K79 numaralı örneği MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir.

¹⁹⁴ Vapur 2009, 67-71, Çiz. 25, Kat No. 192, 195; Vapur 2011, 158, K 45 (Vapur Menderes Magnesiası buluntusu örnekleri MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir).

¹⁹⁵ Gassner 1997, 162, Kat. 653, Taf. 52 (Gassner Kat. 653 numaralı örneği MS III. yüzyıla tarihlenmiştir); Ladstätter 2010, 271, Pl. 74, K867 (Ladstätter eseri MS 230 yılı civarına tarihlenmiştir)

¹⁹⁶ Ergürer 2012, 234, Kat. No. 234. Ergürer eseri MS III-V. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

¹⁹⁷ Pülz 1986, 16, Abb. 10, K 28.

görülen üretici imzalarından yola çıkarak, üretici imzası taşıyan tek üretim merkezinin Magnesia olduğunu ileri sürmektedir¹⁹⁸.

Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan sikke ve eser buluntuları da benzer örneklerin tarihleri ile örtüşmektedir. Tabaka buluntuları ve benzer eserler yardımıyla T1 başlığı altında incelenen örnekler MS III. yüzyıla tarihlendirilebilir.

3.3.2. Lekane

Hamam-Gymnasion ve çevresinde tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam dokuz adet lekane buluntusu saptanmıştır. Lekane örneklerinin sekiz tanesi sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde¹⁹⁹, bir tanesi ise Latrina güney kanalı gider deliği içerisinde²⁰⁰ bulunmuştur. İki tanesi²⁰¹ sağlam olarak bulunan eserlerden diğer yedi tanesinde²⁰² kırık ve eksik bölümler bulunmaktadır. Latrina ve sokak altı kanalizasyon kanalı buluntusu lekane örnekleri form ve tip özelliklerine göre üç alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.3.2.1. Lekane.T1

T1 başlığı altında incelenen örnekler ağız ve gövde profilleri dikkate alınarak iki alt başlık altında değerlendirilmiştir.

Lekane.T1a (Kat. No 21-24)

T1a başlığı altında incelenen **Kat. No 21-24** numaralı eserler sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5 YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Bu grup içerisinde değerlendirilen **Kat. No 21** ve **24** numaralı eserler sağlam olarak bulunmuştur. **Kat. No 22-23** numaralı eserler ise kırık olarak bulunmalarına rağmen yükseklikleri saptanabilmiştir. T1a başlığı altında incelenen eserlerin yükseklikleri 11.5-14.2 cm., ağız çapları ise 35.4-40.8 cm. arasında değişmektedir.

¹⁹⁸ Vapur 2011, 158.

¹⁹⁹ **Kat. No 21-28** numaralı örnekler.

²⁰⁰ **Kat. No 29** numaralı örnek.

²⁰¹ **Kat. No 24** ve **Kat. No 21** numaralı eserler sağlam olarak bulunmuştur.

²⁰² **Kat. No 22-23** ve **Kat. No. 25-29** numaralı eserlerin kırık ve eksik bölümleri bulunmaktadır.

Yukarı çekik ağız kenarlı, alta doğru hafifçe daralan gövde yapısına sahip örnekler geniş ve düz diplidir. Bu grup çerisinde içerisinde incelenen örneklerden sadece **Kat. No 24** numaralı eser aşağı sarkık ağız kenarına sahiptir. **Kat. No 21** numaralı eserin ağız içten ve dıştan yivlendirerek iç bükey profilli bir alan oluşturulmuştur. **Kat. No 22** ve **Kat. No 24** numaralı eserlerin içinde yatay yiv kuşaklarına yer verilirken, **Kat. No 21** ve **Kat. No 23** numaralı örneklerin gövde bölümü üzerinde yatay yiv sıralarından oluşan bezemeye yer verilmiştir. Sağlam olarak bulunan **Kat. No 21** ve **Kat. No. 24** numaralı eserlerin dip bölümünün merkezinde iç içe geçmiş iki konsantrik daireden oluşan bezeme görülmektedir.

Günlük kullanım seramiklerinin önemli bir grubunu oluşturan lekaneler, Roma İmparatorluk Dönemi boyunca sevilerek kullanılmışlardır. Anemurium²⁰³, Atina Agorası²⁰⁴, Ephesos²⁰⁵, Patara²⁰⁶, Knossos²⁰⁷, Magnesia²⁰⁸, Benghazi²⁰⁹, Sardeis²¹⁰, Laodikeia²¹¹, Kelenderis²¹² merkezlerinde T1a başlığı altında incelenen eserlerle benzer özelliklere sahip lekane örneklerine rastlanılmıştır.

Benzer örneklerin MS II. yüzyıldan başlayarak uzun bir süre kullanılmış olması bu grubun tarihlendirilmesinde tabaka buluntularının önemini arttırmaktadır. Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde T1a başlığı altında incelenen örneklerle aynı tabaka içerisinden gelen sikke ve küçük buluntular MS II. yüzyıl sonu-III yüzyıl başı arasını işaret etmektedir. Bu nedenle T1a başlığı altında incelenen örneklerinin MS II. yüzyıl sonu ile III. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmesi uygun olacaktır.

²⁰³ Williams 1989, 81 Fig. 47, 481.

²⁰⁴ Robinson 1959, 58, 66, Pl. 14, K 80. Robinson K80 numaralı örneği MS III. yüzyılın ortalarına tarihlemiştir.

²⁰⁵ Meriç 2002, 113, K. 719 . Meriç K. 719 numaralı örneği MS II. yüzyıla tarihlemiştir.

²⁰⁶ Korkut 2007b, 161, Abb. 8,48(Korkut Patara örneğini MS V. yüzyıla tarihlendirmiştir.); Özdemir 2009, 92, Lev. 31,Kat. No. 306.(Özdemir Patara günlük kullanım seramiklerini incelediği Yüksek Lisans tez çalışmasında incelediği Kat. No. 306 numaralı örneği MS VI-VII. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir).

²⁰⁷ Hayes 1983, Fig. 16, 190; Forster 2001, Pl. 41f . Fortster Knossos buluntusu lekane örneğini MS II. yüzyılın sonu-MS III. yüzyıl başı arasına tarihlemiştir.

²⁰⁸ Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177, 180. Vapur Menderes Magnesia'sı örneklerini MS II. yüzyıla tarihlemiştir.

²⁰⁹ Riley 1979, 340-341,344-345, Fig. 124, K. 875, Fig. 126, K. 909-910.

²¹⁰ Crawford 1990, 85, K444.

²¹¹ Şimşek 2011, 138-139, Lev. 113, K435.

²¹² Tekocak 2006, K 308, Lev. 60.

Lekane.T1b (Kat. No 25-26)

Lekane.T1b grubuna giren **Kat. No 25-26** numaralı eserler sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan örneklerin hamurunda az miktarda mika katkısı bulunmaktadır. **Kat. No 25- 26** numaralı eserler kırık olarak bulunmuştur. Ağız profili veren **Kat. No. 25** numaralı eser 40.1 cm. ağız çapına sahiptir. Kat. No 26 eser ise bu grup örneklerinin 28 cm. taban çapına sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Aşağı sarkık ağız kenarlı, alta doğru hafifçe daralan gövde yapısına sahip olan örnekler geniş ve düz diplidir. Lekane T1a başlığı altında incelenen **Kat. No 24** numaralı örnek ile az da olsa benzer ağız özellikler gösteren **Kat. No 25** numaralı lekane örneğinin gövde içi ve dışında yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. **Kat. No 26** numaralı eserin gövdesi ise düz bezemesiz olarak bırakılmıştır.

T1b başlığı altında incelenen örneklerin benzerleri Sardeis²¹³, Laodikeia²¹⁴, Kelenderis²¹⁵, Magnesia²¹⁶, Benghazi²¹⁷ ve Knossos²¹⁸ yerleşimlerinde bulunmuştur. Benzer örneklerden Laodikeia Nekropolü buluntusu MS I. yüzyılın ikinci yarısına, Kelenderis buluntusu MS I-III yüzyıllar arasına, Magnesia örneği MS II. yüzyıla, Benghazi örnekleri MS I-III. yüzyıllar arasına, Sardeis Bizans Dükkanları buluntusu MS IV. yüzyılın son çeyreği ile MS VII. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlendirilmiştir. T1b başlığı altında incelenen eserler tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilebilir.

3.3.2.2.Lekane.T2

T2 başlığı altında incelenen örnekler ağız ve gövde profilleri dikkate alınarak iki alt başlık altında değerlendirilmiştir.

²¹³ Crawford 1990, 85, K444.

²¹⁴ Şimşek 2011, 138-139, Lev. 113, K435.

²¹⁵ Tekocak 2006, K 308, Lev. 60.

²¹⁶ Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177.

²¹⁷ Riley 1979, Fig. 126, K. 909-910.

²¹⁸ Hayes 1983, Fig. 16, 190.

Lekane.T2a (Kat. No 27)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 27** numaralı lekane örneği T2a tipi altında incelenmiştir. Lekane örneği önemli ölçüde kırık ve eksik olarak bulunmasına rağmen kabın toplam yüksekliğinin 15 cm. olduğu saptanmıştır. 7.5YR 8/4 hamur rengine ve 7.5YR 8/4 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika ve taşçık katkısı göze çarpar. Düz ve dışa çekik ağız kenarına, kaideye doğru az daralan gövde yapısına sahip olan eser geniş ve düz bir dip bölümü ile son bulmaktadır. Lekane örneğinin gövdesinin üzeri düz ve bezemesiz olarak bırakılmıştır. Oldukça kalın cidarlı olan eser sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunduğu için deformasyona uğramıştır.

T2a başlığı altında incelenen eserin benzer bir örneği saptanamamasına karşılık genel form özellikleriyle Lekane.T1b başlığı altında değerlendirilen eserlerle kıyaslanabilir. Lekane. T1b başlığı altında incelenen örneklerin benzerleri Sardeis²¹⁹, Laodikeia²²⁰, Kelenderis²²¹, Menderes Magnesia'sı²²², Benghazi²²³ ve Knossos²²⁴ yerleşimlerinde bulunmuştur. T2a başlığı altında incelenen eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlenebilir

Lekane.T2b (Kat. No 28)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 28** numaralı eser 7.5YR 7/4 hamur rengine ve az mika katkısına sahiptir. 15.7 cm. yüksekliğe sahip olan eserin önemli bir bölümü kırıktır. Aşağı sarkık ağız kenarına, iç bükey profil yaptıktan sonra dip bölümüne doğru genişleyen gövdeye sahip olan eser, dışa taşıntılı dip bölümü ile son bulmaktadır. Eserin gövdesinin iç bölümünde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Önemli ölçüde deformasyona uğrayan eserin yüzeyinde dökülmeler görülmektedir. T2b tipi başlığı altında incelenen eserin benzer bir örneği Anemurium kazısında bulunmuştur²²⁵. Anemurium örneği MS I-III. yüzyılları arasına

²¹⁹ Crawford 1990, 85, K444.

²²⁰ Şimşek 2011, 138-139, Lev. 113, K435.

²²¹ Tekocak 2006, K308, Lev. 60

²²² Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177.

²²³ Riley 1979, Fig. 126, K. 909-910.

²²⁴ Hayes 1983, Fig. 16, 190.

²²⁵ Williams 1989, 78 Fig. 43, 457.

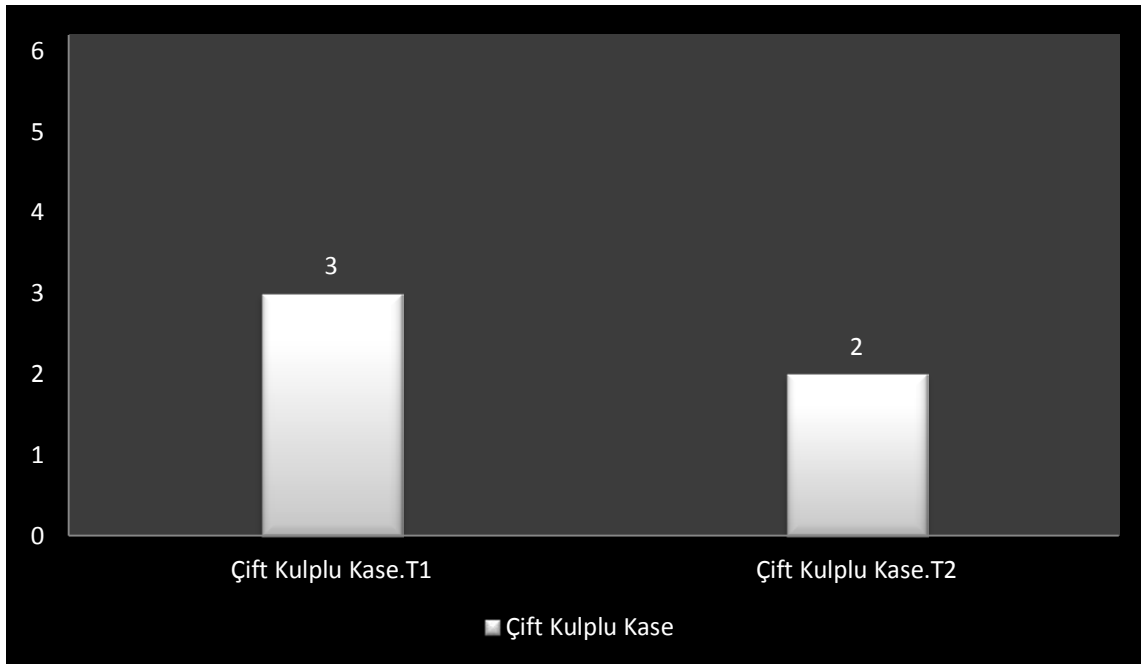
tarihlendirilmiştir. Benzer örnek ve tabaka buluntuları yardımıyla Tralleis örneği MS III. yüzyıla tarihlendirilebilir.

3.3.2.3.Lekane.T3 (Kat. No 29)

T3 tipi örneği olarak güney kanalizasyon kanalında bulunan **Kat. No 29** numaralı eser incelenmiştir. 7.6 cm. yüksekliğe kadar olan bölümü korunan lekane örneğinin tabanı 23.7 cm. dir. 10YR 7/4 hamur rengine ve az mika katkısına sahip olan eser astarsızdır. Oldukça kalın cidarlı olan eserin gövdeden dip bölümüne geçişi diğer lekane örneklerinden farklı olarak düz bırakılmıştır.

Ağız ve gövde bölümünün önemli ölçüde eksik olması nedeniyle eserin tarihlendirilmesinde tabaka buluntularından yararlanılmıştır. Tez çalışması kapsamında incelenen **Kat. No 33** numaralı eser ile aynı tabaka içerisinde bulunmuştur. MS III. yüzyıla tarihlendirilen eser için önerilen tarih lekane örneği için de uygundur. Güney kanalizasyon kanalı içerisinde aynı tabakada bulunan eserler yardımıyla MS III. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmiştir.

3.4.Çift Kulplu Kase

Tablo 5:Çift Kulplu Kase formları ve buluntu sayıları

Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam beş adet çift kulplu kase bulunmuştur. İncelenen eserlerden bir tanesi Latrina güney kanalizasyon kanalı²²⁶, dört tanesi ise sokak altı kanalizasyon kanalı²²⁷ içerisinde bulunmuştur. Çift kulplu kase örnekleri gösterdikleri form özelliklerine, derin ve sığ gövde yapılarına göre iki alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.4.1. Çift Kulplu Kase.T1 (Kat. No 30-32)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan üç seramik örneği T1 başlığı altında değerlendirilmiştir. Bu grup içerisinde incelenen örnekler sığ gövdeli olmaları ile dikkat çeker. 7.5 YR 8/3 ve 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5 YR 5/6 astar boyasına sahip olan eserlerden **Kat. No 30** numaralı eser sağlamaya yakın, **Kat. No 32** numaralı eserin yarısı sağlam, **Kat. No 31** numaralı eser ise büyük oranda kırık olarak bulunmuştur. Sağlama yakın olarak bulunan **Kat. No 30** numaralı örnekten anlaşıldığı üzere 5.6 cm yüksekliğinde olan örneklerin ağız çapı 9.8 cm. dir.

İnce ve geniş bir ağız kenarına, uzun düz bir boyun bölümüne, boyundan kaideye doğru daralan bir gövdeye sahip olan örnekler hafifçe yükseltilmiş halka kaide ile son bulmaktadır. Ağız bölümünden başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış karşılıklı kulplar, gövdenin başlangıç noktasına bağlanmaktadır. Eserin boyun bölümünün bitişinde dışa profil veren bir alan oluşturulmuş, buradan gövde yapısı başlamıştır.

Çift kulplu kase örnekleri Roma İmparatorluk Dönemi boyunca sevilerek kullanılmasına rağmen yapılan araştırmalarda Tralleis örneklerine benzer çift kulplu sığ kase örnekleri bulunamamıştır. Bu durumda eserlerin tarihlendirilmesinde tabaka buluntuları oldukça önemlidir. **Kat. No 30** numaralı eserler ile aynı tabaka içerisinde bulunan ve tez çalışması kapsamında incelenen **Kat. No 53**²²⁸ ve **Kat. No 38**²²⁹ numaralı eserler MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. **Kat. No 32** numaralı eser ile aynı

²²⁶ **Kat. No 33** numaralı örnek.

²²⁷ **Kat. No 30, Kat. No 31, Kat. No 32 ve Kat. No 34** numaralı örnekler.

²²⁸ Bkz. s. 67.

²²⁹ Bkz. s. 56-57.

tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 139**²³⁰ numaralı minyatür boyutlu bir oinochoe örneği MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. **Kat. No 31** numaralı eserlerle aynı tabaka içerisinde gelen TRL.08.GYM.II.364 numaralı bir terrakotta örneği de MS III. yüzyılın özelliklerini yansıtmaktadır. Tabaka buluntuları yardımıyla Çift Kulplu Kase.T1 başlığı altında incelenen örnekler MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.4.2. Çift Kulplu Kase.T2

Bu başlık altında değerlendirilen örnekler genel gövde yapıları dikkate alınarak iki alt gruba ayrılmıştır.

Çift Kulplu Kase.T2a (Kat. No 33)

T2a tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 33** numaralı örnek Hamam-Gymnasion Latrinası güney kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 2.5YR 5/6 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. 10.8 cm. yüksekliğinde olan eserin gövdesinin bir bölümü eksiktir. İnce ve geniş bir ağız kenarına sahip olan eserin gövde bölümü başta düz olarak devam etmiş, daha sonra iç bükey profil yaparak kaideye doğru daralmıştır. Hafifçe yükseltilmiş halka kaidesi çalışmamız içerisinde incelenen örnekler için oldukça karakteristiktir. Ağız bölümün hemen altından başlayan karşılıklı kulpları gövdenin ortasına bağlanmaktadır.

Daha önce değinildiği üzere çift kulplu kase örnekleri Roma İmpatorluk Döneminin başlarında özellikle MS I. yüzyıl boyunca sevilerek kullanılmıştır. Atina Agorası²³¹ ve Parion²³² buluntusu örnekler Hamam-Gymnasion buluntusu çift kulplu kase örneklerinin öncülleri olması bakımından önemlidir. Atina Agorası örneklerini Robinson ve Hayes MS I. yüzyıl ortalarına, Ergürer ise Parion örneklerini de MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlemiştir. Fakat yukarıda da belirtildiği üzere bu örnekler Tralleis eserlerine yalnızca form olarak benzemektedir.

²³⁰ Bkz. s. 132-133

²³¹ Robinson 1959, 84, Pl. 70, M 2; Hayes 2008, 263, Fig. 48, K 1544.

²³² Ergürer 2012, 91-92, Lev. 85-86, K 182-183.

Kat. No 33 numaralı eser ile aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 5**²³³ numaralı amphora ağız parçası MS II. yüzyılın sonu ile MS III. yüzyılın özelliklerini yansıtmaktadır. Çift Kulplu Kase.T2a başlığı altında incelenen eser tabaka buluntularının yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Çift Kulplu Kase.T2b (Kat. No 34)

T2b tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 34** numaralı örnek sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eser astarsızdır. 8.5 cm. yüksekliğinde olan eserin ağız çapı 7.4 cm. dir.

İnce bir ağız kenarına sahip olan örneğin gövdesi dışa doğru açılarak devam ettikten sonra içe dönük profil yaparak kaideye doğru daralır. Eserin gövde bölümü üzerinde yer alan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış karşılıklı kulpları, gövdenin ortasına bağlanmaktadır. Simetrik kulpları üzerinde bir adet dikey yiv bezemsine yer verilmiştir. Hafifçe yükseltilmiş geniş bir halka kaidesi vardır. Halka kaidenin içerisinde iç içe geçmiş iki adet konsantrik daireye yer verilmiştir.

T2b başlığı altında incelenen **Kat. No 34** numaralı eserin de benzer örneği saptanamamıştır. Aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 147**²³⁴ numaralı bir testi örneği MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Eser tabaka buluntuları yardımıyla MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

3.5 Çömlek

Arkeolojik kazı çalışmalarında yoğun olarak bulunmasına karşın çok fazla çalışılmayan çömlek buluntularına verilen önem, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla artmıştır. Anadolu'da Ephesos²³⁵, Miletos²³⁶, Sardeis²³⁷, Phokaia²³⁸, Patara²³⁹,

²³³ Bkz. s. 36-37.

²³⁴ Bkz. s. 139-141.

²³⁵ Gassner 1997, 166- 181.

²³⁶ Berndt 2003, 72- 86.

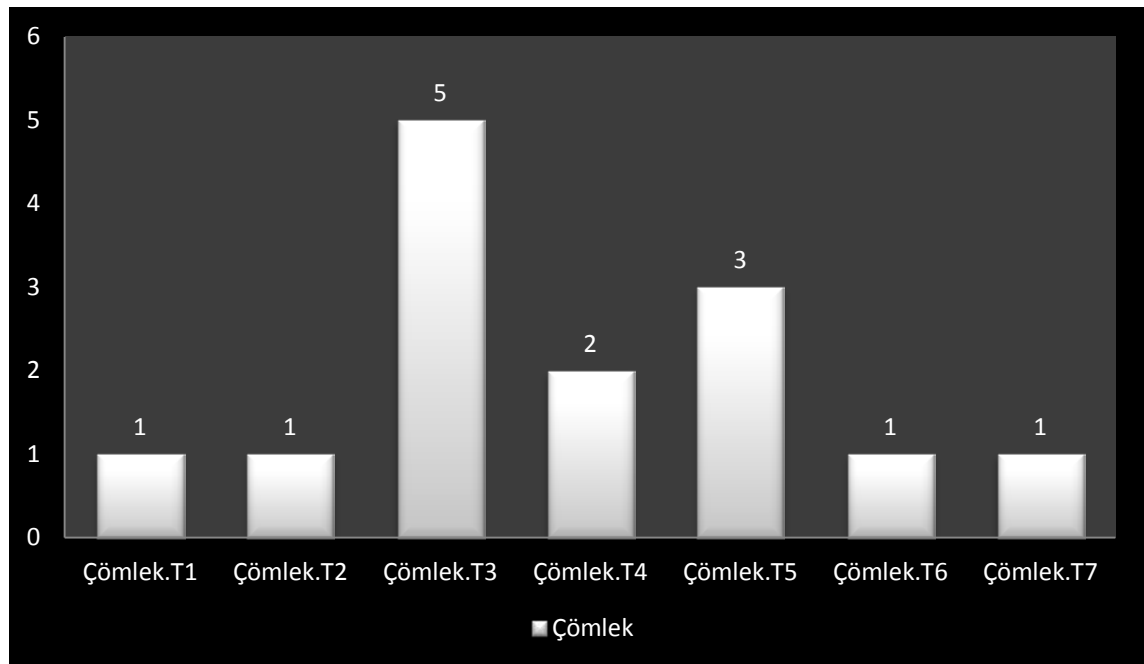
²³⁷ Crawford 1990.

²³⁸ Özbütev 1994, 20-30; Aydemir 1995, 46-75.

²³⁹ Korkut 2007a, 431-449; Korkut 2007b, 147-168; Özdemir 2009, 45-65.

Magnesia²⁴⁰, Laodikeia²⁴¹, Parion²⁴², Didyma²⁴³, Anemurium²⁴⁴ buluntuları üzerine yapılan yayın ve tez çalışmaları malzemenin tanınması açısından oldukça önemlidir. Adı geçen yerleşim yerlerinin yanı sıra Anadolu dışından Atina²⁴⁵, Corinth²⁴⁶, Cosa²⁴⁷, Knossos²⁴⁸ yerleşimlerinde de çömlek örnekleri yoğun olarak ortaya çıkarılarak yayınlanmıştır.

Hamam-Gymnasion buluntusu çömlek örnekleri genel olarak geniş bir ağız kenarına, şişkin gövdeye ve yuvarlak bir tabana sahiptirler. Grekçe’de “Chytra” olarak tanımlanan bu seramikler Türkçe yayınların bazılarında çömlek²⁴⁹, bazılarında ise tencere²⁵⁰ olarak adlandırılmıştır. Tez çalışmamızda çömlek olarak adlandırılmasının daha uygun olacağı düşünülerek bu şekilde isimlendirilmiştir.

Tablo 6:Çömlek formları ve buluntu sayıları

²⁴⁰ Vapur 2001, 101-115.

²⁴¹ Şimşek 2011, 122-130.

²⁴² Ergürer 2012, 220-231.

²⁴³ Wintermeyer 2004.

²⁴⁴ Williams 1989, 61-75.

²⁴⁵ Robinson 1959.

²⁴⁶ Slane 1990, 72-84.

²⁴⁷ Dyson 1976.

²⁴⁸ Hayes 1983, 105-108.

²⁴⁹ Özbütey 1994, 25; Şimşek 2011, 122; Ergürer 2012, 223.

²⁵⁰ Vapur 2001, 101; Korkut 2007b, 147-168; Özdemir 2009, 59.

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında, tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam on dört adet çömlek buluntusu saptanmıştır. Çömlek örneklerinden bir tanesi dükkanlarda²⁵¹, bir tanesi Latrina kuzey kanalizasyon kanalının doğu gider deliği içerisinde²⁵², on iki tanesi ise Latrina kanalizasyon kanalları ile sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan çömlek buluntuları gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre yedi alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.5.1.Çömlek.T1 (Kat No. 35)

T1 başlığı içerisinde değerlendirilen **Kat. No 35** numaralı eser sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. 11.5 cm. yüksekliğe, 14.1 cm. ağız çapına sahip olan eserin gövdesinin yarısına yakını eksik olarak bulunmuştur.

İçe dönük geniş bir ağız kenarına, ağız bölümünün hemen altından başlayarak kaideye doğru torba biçiminde genişleyen gövde bölümüne sahip olan çömlek örneği, geniş ve yuvarlak bir dip bölümü ile son bulmaktadır. Eserin ağız bölümünün bitiminden başlayan kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Eserin gövde bölümü üzerinde yatay yiv sıralarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Bu bezeme anlayışı Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanallarında bulunan seramik örneklerinin pek çoğunda karşımıza çıkmaktadır.

Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 35** numaralı çömlek örneği Çömlek.T3 ve T5 başlığı altında incelenen örneklerle az da olsa benzerlik göstermektedir. Fakat gövde yapısı yukarıda belirtilen örneklerden torba formu olmasıyla ayrılır.

²⁵¹ **Kat. No 47** numaralı eser 2 No.lu Dükkan olarak adlandırılan mekanda bulunmuştur.

²⁵² **Kat. No 36** numaralı eser.

Didyma²⁵³, Knossos²⁵⁴, Benghazi²⁵⁵, Magnesia²⁵⁶, Ephesos²⁵⁷, Argos²⁵⁸ yerleşimlerinde rastlanılan benzer örnekler genel olarak MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir²⁵⁹. Hayes, MS II-III yüzyıllara arasında Batı Anadolu'da yüksek kaliteli bir seramik üretimi yapıldığını belirtmektedir²⁶⁰. Yukarıda değinilen örneklerden de anlaşılabacağı üzere bu çömlek formu ile Ege ve çevresinde yer alan yerleşimlerde yoğun olarak karşılaşılmaktadır. **Kat. No. 35** numaralı çömlek ile aynı tabaka içerisinde bulunan eser ve sikke buluntuları da benzer örnekler için önerilen tarihleri desteklemektedir. Eser benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

3.5.2.Çömlek.T2 (Kat. No 36)

Latrina kuzey kanalizasyon kanalı doğu gideri içerisinde bulunan **Kat. No 36** numaralı eser T2 tipi içerisinde incelenmiştir. 10R 5/6 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Gövdesinin önemli bir bölümü sağlam olarak bulunan eser 10. 7 cm. yüksekliğindedir.

İç bükey profil veren geniş bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneğinin gövdesi ağız bölümünün hemen altından başlayarak genişlemektedir. Torba görünümündeki gövde, geniş ve yuvarlak bir kaide ile son bulmaktadır. Eserin ağız bölümünün bitiminden başlayan kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Gövde bölümü üzerinde yatay yiv sıralarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. **Kat. No 36** numarası verilen eserin üzerinde kullanımdan kaynaklanan siyahlıklar görülmektedir. Latrina kuzey kanalizasyon kanalı doğu gideri içerisinde bulunan **Kat. No 36** numaralı eser form olarak farklılıklar göstermesine rağmen MS III. yüzyıla tarihlendirilen

²⁵³ Wintermeyer 2004, 90, Abb. 640. Didyma buluntusu çömlek örneği genel form özellikleri açısından **Kat. No 35** numaralı eser ile benzerlikler göstermektedir.

²⁵⁴ Hayes 1983, 105-106, 122, Fig. 5 K. 58-63.

²⁵⁵ Riley 1979, 263-265, Fig. 104, K 519-520.

²⁵⁶ Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Kat. No. 394. (MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir).

²⁵⁷ Ladstätter 2005, 316, Taf. 179, K 495, 342, Taf.196, K 771.

²⁵⁸ Abadie-Reynal 2007, 214-215, Pl. 56 K.361.1.

²⁵⁹ Wintermeyer, Didyma çömlek örneğini MS III. yüzyıla, Hayes Knossos örneklerini MS II-III yüzyıl aralığına, Riley Benghazi örneklerini MS II-III. yüzyıllar arasına, Vapur Menderes Magnesia'sı örneklerini MS II-III. yüzyıllar arasına, Ladstätter Ephesos Yamaç Evler buluntusu çömlek örneklerini MS II-III. yüzyıllar arasına, Abadie-Reynal Argos eserlerini MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

²⁶⁰ Hayes 1983,105.

Didyma²⁶¹ ve Knossos²⁶² örnekleri ile benzerlikler gösterir. **Kat. No 36** numaralı eser benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.5.3.Çömlek.T3

Çömlek.T3 başlığı altında incelenen eserler genel gövde form özellikleri dikkate alınarak iki alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir.

Çömlek.T3a (Kat. No 37)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 37** numarası verilen eser T3a başlığı içerisinde değerlendirilmiştir. 10R 5/8 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika ve taşçık katkısı göze çarpmaktadır. Sağlam olarak bulunmuş olan çömlek örneği 19.3 cm. yüksekliğe, 21.8.cm. ağız çapına sahiptir. Dışa doğru profil veren, üzerinde bir adet yatay yiv kuşağı bulunan, geniş bir ağız bölümüne sahip olan eserin gövdesi ağız bölümünün hemen altından başlayarak kaideye doğru genişlemektedir. Torba görünümündeki gövde, geniş ve yuvarlak bir kaide ile son bulmaktadır. Eserin ağız bölümünün bitiminden başlayan kulbu gövdenin üst yarısına bağlanır. **Kat. No 37** numarası verilen çömlek örneğinin gövde bölümü üzerinde bezeme anlayışı oldukça dikkat çekicidir. Ağız bölümün hemen altından başlayarak kulp bitimine kadar olan bölüm düz bezemesi olarak bırakılmıştır. Gövdenin geriye kalan bölümünde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir. Eserin kaide bölümünde görülen siyah lekeler çömlek örneğinin kullanıldığını kanıtlamaktadır. **Kat. No 37** numaralı çömlek örneği Çömlek.T3b başlığı altında incelenen eserlerle büyük benzerlikler gösterir²⁶³. **Kat. No 37** numaralı eserin benzerleri Knossos²⁶⁴, Patara²⁶⁵, Ksanthos²⁶⁶, Sardeis²⁶⁷, Korinth²⁶⁸, Magnesia²⁶⁹ ve Ephesos²⁷⁰ yerleşimlerinde

²⁶¹ Wintermeyer 2004, 90, Abb. 640.

²⁶² Hayes 1983, 138, K 226.

²⁶³ İki grup arasındaki en önemli farklılık Çömlek.T3a grubunun karşılıklı kulbunun bulunmasıdır.

²⁶⁴ Hayes 1983, 97, Nr. 67-68 (Hayes çömlek örneklerini MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirmiştir.)

²⁶⁵ Korkut 2007b, 152 Nr. 9 (MS III-IV. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir); Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249(MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁶⁶ Pellegrino 2007, 232 Fig. 7, 7 (MS VII. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁶⁷ Crawford 1990, 23, Fig. 50.

²⁶⁸ Sapountzis 2008, 31 Fig. 17. (MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁶⁹ Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397. (MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir).

²⁷⁰ Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189 (Mitsopoulos-Leon, Devlet Agorası Bazilikası buluntusu benzer çömlek örneklerini MS II. yüzyılın sonlarına tarihlendirmiştir); Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684

karşımıza çıkar. **Kat. No. 37** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II-III. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir.

Çömlek.T3b²⁷¹ (Kat. No 38-41)

T3b tipi içerisinde incelenen **Kat. No 38, Kat. No 39, Kat. No 40** ve **Kat. No 41** numaralı çömlek örneklerinin tamamı sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. 10R 6/8, 2.5 YR 6/8, 10 R 5/6 ve 7.5YR 7/4 arasında değişen hamur rengine sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Bu grup içerisinde incelenen çömlek örneklerinden bir tanesi²⁷² sağlam olarak bulunmuş, diğer üç örnek²⁷³ ise genel form özellikleriyle bu tip içerisinde değerlendirilmiştir. Sağlam olarak bulunan **Kat. No 40** numaralı eser 18.5 cm. yüksekliğindedir. Kırık olarak bulunmuş örneklerin korunan yükseklikleri 15.3 - 17.5 cm. arasında değişmektedir.

Dışa çekik geniş bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneklerinin omuz olarak adlandırılabilir bölümü düz bezemesiz bırakılmıştır. Eserlerin ağız bölümünün hemen altından başlayarak kaideye doğru genişleyen torba görünümündeki gövde, geniş ve yuvarlak bir kaide ile son bulmaktadır. T3b başlığı altında incelenen eserlerin gövdeleri üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir.

T3b tipi çömlek örneklerinin tipolojik benzerleri Knossos²⁷⁴, Patara²⁷⁵, Ksanthos²⁷⁶, Sardeis²⁷⁷, Korinth²⁷⁸, Magnesia²⁷⁹ ve Ephesos²⁸⁰ yerleşimlerinde

(Gassner benzer Tetragonas Agorası buluntusu çömlek örneklerini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir); Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698 (Ladstätter benzer örnekleri MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlemiştir).

²⁷¹ Çömlek.T3b tipi içerisinde incelenen eserler genel form yapısı itibarıyla Çömlek.T3a tipi içerisinde incelenen çömlek örneği ile büyük benzerlikler göstermektedir. Çömlek.T3b tipinin Çömlek.T3a tipinden farkı eserlerin kulsuz yapılmış olmasıdır.

²⁷² **Kat. No 40** numaralı eser.

²⁷³ **Kat. No 38, Kat. No 39, Kat. No 41** numaralı eserler.

²⁷⁴ Hayes 1983, 97, Nr. 67-68 (Hayes çömlek örneklerini MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirmiştir.)

²⁷⁵ Korkut 2007b, 152 Nr. 9 (MS III-IV. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir); Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249 (MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁷⁶ Pellegrino 2007, 232 Fig. 7, 7 (MS VII. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁷⁷ Crawford 1990, 23, Fig. 50.

²⁷⁸ Sapountzis 2008, 31 Fig. 17. (MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁷⁹ Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397. (MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir).

karşımıza çıkar. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla T3b başlığı altında incelenen eserler MS II-III. yüzyıl arasına tarihlendirilebilir.

3.5.2.4.Çömlek.T4

Çömlek.T4 başlığı altında incelenen eserler genel gövde ve bezeme özellikleri dikkate alınarak iki alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir.

Çömlek.T4a (Kat. No 42)

T4a tipi örneği olarak incelenen **Kat. No 42** numaralı eser, sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 10R 5/8 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Sağlam olarak bulunmuş çömlek örneğinin yüksekliği 12.6 cm, ağız çapı ise 12.1 cm. dir. Üzeri yivlendirilmiş dışa çekik geniş bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneğinin torba görünümlü geniş bir gövdesi bulunmaktadır. Geniş ve yuvarlak bir dip ile son bulan eserin gövde bölümü üzerinde keskin olmayan yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Yatay yiv kuşakları eserin dip bölümüne yakın olan bölümde daha belirgindir.

Küçük boyutlu pişirme veya hazırlama kabı²⁸¹ olarak adlandırabileceğimiz T4a tipi çömlek örneğinin form olarak benzerleri Magnesia²⁸² ve Ephesos²⁸³ kazılarında bulunmuştur. Magnesia antik kentinde “Hypokasutlu Yapı” olarak adlandırılan mekanda gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında bulunan örneklerin **Kat. No 42** numaralı eser ile olan benzerlikleri dikkat çekicidir²⁸⁴. Ephesos ve Magnesia buluntusu çömlek örnekleri MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. **Kat. No 42** numaralı eser tabaka

²⁸⁰ Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf189 (Mitsopoulos-Leon, Devlet Agorası Bazilikası buluntusu benzer çömlek örneklerini MS II. yüzyılın sonlarına tarihlemiştir); Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684 (Gassner benzer Tetragonas Agorası buluntusu çömlek örneklerini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir); Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698 (Ladstätter benzer örnekleri MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlemiştir).

²⁸¹ Vapur 2009, 80-81. Vapur Menders Magnesia’sı buluntusu benzer çömlek örneklerinin hazırlama çömleği olarak kullanıldıklarını düşünmektedir.

²⁸² Vapur 2009, 81-82, Çiz. 37-39, Kat. No. 275-298.

²⁸³ Mitsopoulos-Leon 1991, 137, Taf. 189, K 25.

²⁸⁴ Menderes Magnesia’sı buluntusu K. 283 ve K. 295 No.lu örnekler Çömlek.T4a grubu örneği ile büyük benzerliler göstermektedir. K. 283 No.lu örneğin ağız bölümü üzerinde görülen yiv bezemesi **Kat. No 42** numaralı eserde de karşımıza çıkmaktadır.

buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla T4a başlığı altında incelenen çömlek MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilebilir.

Çömlek.T4b (Kat. No 43)

T4b başlığı altında yine sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 43** numaralı çömlek örneği incelenmiştir. 5YR 6/8 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Sağlam olarak bulunmuş çömlek örneğinin yüksekliği 16.1 cm, ağız çapı ise 14.8 cm. dir.

Üzeri yivlendirilmiş dışa çekik geniş bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneğinin torba görünümlü geniş bir gövdesi bulunmaktadır. Genel gövde özellikleriyle Çömlek.T4a başlığı altında incelenen **Kat. No. 42** numaralı örneğe benzeyen **Kat. No 43** numaralı örnek boyun bölümü düzenlenişiyle bu örnekten farklıdır. Boyun olarak adlandırılabilir bölüme düz bezemesiz bırakılmıştır. Geniş ve yuvarlak bir kaide ile son bulan eserin gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir.

T4b tipi içerisinde değerlendirilen eserlerin form olarak benzerleri Magnesia²⁸⁵ ve Ephesos²⁸⁶ yerleşimlerinde bulunmuştur. Ephesos ve Magnesia buluntusu çömlek örnekleri MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. **Kat. No 43** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilebilir.

3.5.5.Çömlek.T5

Çömlek.T5 başlığı altında incelenen eserler form özelliklerine göre iki alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir.

Çömlek.T5a (Kat. No 44)

T5a tipi içerisinde incelenen **Kat. No 44** numaralı çömlek örneği sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Gövdesinin önemli bir bölümü eksik olarak

²⁸⁵ Vapur 2009, 81-82, Çiz. 37-39, Kat. No. 275-298. Menders Magnesia’bı buluntusu K 277 ve K 288 numaralı örnekler Çömlek.T4b eseri oldukça benzerdir.

²⁸⁶ Mitsopoulos-Leon 1991, 137, Taf. 189, K 25.

bulunan eserin yüksekliği saptanamamıştır. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

Dışa çekik, üzerinde yatay yiv bezemesi olan geniş bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneğinin düz olarak aşağıya inen boyun olarak tanımlayabileceğimiz bir bölüm bulunmaktadır. Boyun bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Eserin aşağıya doğru genişlediği anlaşılan gövde bölümü üzerinde ise daha keskin hatlardan oluşan yatay yiv kuşakları yer alır. Ağız bölümünün altından başlayarak gövdenin üst yarısına bağlanan simetrik iki kulba sahip olan eserin kulpları üzerinde bir adet dikey yiv bezemesine yer verilmiştir. Çömlek.T5a tipi içerisinde incelenen eserin gövdesinin önemli bir bölümü eksik olarak bulunduğu için kaidesi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Kat. No 44 numaralı eserin form olarak yakın bir benzeri saptanamamasına karşın Knossos²⁸⁷, Patara²⁸⁸, Ksanthos²⁸⁹, Sardeis²⁹⁰, Korinth²⁹¹, Ephesos²⁹² ve Magnesia²⁹³ örnekleri ile az da olsa ortak özellikleri vardır. **Kat. No 44** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir.

Çömlek.T5b (Kat. No 45-46)

T5b tipi içerisinde değerlendirilen çömlek örnekleri genel form özellikleriyle Çömlek.T3b²⁹⁴ başlığı altında incelenen örneklerle büyük benzerlikler göstermesine karşın gövde yapılarının uzunluğuyla bu gruptan ayrılmaktadır.

²⁸⁷ Hayes 1983, 97, Nr. 67-68 (Hayes çömlek örneklerini MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirmiştir.)

²⁸⁸ Korkut 2007b, 152 Nr. 9 (MS III-IV. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir); Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249(MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁸⁹ Pellegrino 2007, 232 Fig. 7, 7 (MS VII. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁹⁰ Crawford 1990, 23, Fig. 50.

²⁹¹ Sapountzis 2008, 31 Fig. 17. (MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁹² Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf189 (Mitsopoulos-Leon, Devlet Agorası Bazilikası buluntusu benzer çömlek örneklerini MS II. yüzyılın sonlarına tarihlemiştir); Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684 (Gassner benzer Tetragonas Agorası buluntusu çömlek örneklerini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir).

²⁹³ Vapur 2009, 83, Kat No. 299-301.

²⁹⁴ Bkz. s. 56-57.

T5b başlığı altında incelenen **Kat. No 45** ve **Kat. No 46** numaralı çömlek örnekleri sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. Önemli bölümleri kırık olarak bulunan eserlerin ağız çapları 18.2-18.9 cm., korunan yükseklikleri ise 12 ve 14.5 arasında değişmektedir.

2.5YR 6/8 ve 10R 5/6 arasında değişen hamur rengine ve 2.5YR 4/3 astar boyasına sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Dışa çekik, üzerinde yatay yiv bezemesi olan geniş bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneğinin düz olarak aşağıya inen bir boynu bulunmaktadır. Boyun bölümü üzerinde çok keskin olmayan yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Eserin aşağıya doğru genişlediği anlaşılan gövde bölümü üzerinde ise daha keskin hatlardan oluşan yatay yiv kuşakları yer alır.

Kat. No 45 ve **Kat. No 46** numaralı eserlerin form olarak yakın bir benzeri saptanamamıştır. Buna karşın Knossos²⁹⁵, Patara²⁹⁶, Ksanthos²⁹⁷, Sardeis²⁹⁸, Korinth²⁹⁹, Ephesos³⁰⁰ ve Magnesia³⁰¹ örnekleri ile az da olsa ortak özellikleri vardır. Magnesia antik kenti Hypokaustlu Yapı'da bulunan kulpsuz küçük çömlek örneği³⁰² Çömlek.T5b başlığı altında incelenen eserin en benzer örneğidir. Eserler tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir.

3.5.6.Çömlek.T6 (Kat. No 47)

Dükkanların 2 No.lu mekanında bulunan eser T6 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 47** numarası verilen çömlek örneğinin yarısına yakını korunmuştur. 2.5YR 4/3 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika ve taşçık katkısı göze

²⁹⁵ Hayes 1983, 97, Nr. 67-68 (Hayes çömlek örneklerini MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirmiştir.)

²⁹⁶ Korkut 2007b, 152 Nr. 9 (MS III-IV. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir); Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249(MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁹⁷ Pellegrino 2007, 232 Fig. 7, 7 (MS VII. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

²⁹⁸ Crawford 1990, 23, Fig. 50.

²⁹⁹ Sapountzis 2008, 31 Fig. 17. (MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

³⁰⁰ Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf. 189 (Mitsopoulos-Leon, Devlet Agorası Bazilikası buluntusu benzer çömlek örneklerini MS II. yüzyılın sonlarına tarihllemiştir); Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684 (Gassner benzer Tetragonas Agorası buluntusu çömlek örneklerini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir).

³⁰¹ Vapur 2009, 83, Kat No. 299-301.

³⁰² Vapur 2009, 83, Kat No. 299.

çarpmaktadır. Dışbükey profilli ince bir ağız kenarına sahip olan çömlek örneğinin gövdesi dairesel formludur. Ağız profilinin altından başlayarak gövdenin ortasına bağlanan kulbu oldukça kalın yapılmıştır. Eserin yüzeyi üzerinde görülen siyahlıklar kullanıldığını kanıtlamaktadır.

T6 başlığı altında incelenen eserin benzerleri Rhodiapolis³⁰³, Parion³⁰⁴ ve Sardeis³⁰⁵ yerleşimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Genel form özellikleri ve 2 No.lu Dükkanda bulunan diğer tabaka buluntularının yardımıyla **Kat. No 47** numaralı çömlek örneği MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.5.7.Çömlek.T7 (Kat. No 48)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 48** numaralı küçük bir çömlek örneği Çömlek.T7 başlığı altında incelenmiştir. 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan eser Hamam-Gymnasion buluntuları arasında özel bir yere sahiptir. Sokak altı kanalizasyon kanalı dolgusu üzerinde ele geçirilen küçük çömlek örneğinin içerisinde 67 adet altın sikke bulunmuştur³⁰⁶. Eser sokak altı kanalizasyon kanalı buluntularından farklı özellikler sergilemektedir. Kanalin fonksiyonunu yitirmesinin ardından buraya saklama amacıyla konulmuş gibi durmaktadır.

Sağlam olarak bulunan eserin yüksekliği 7.4 cm., ağız çapı ise 7.8 cm. dir. 7.5YR 7/6 hamur rengine sahip olan çömlek örneğinin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Dışa çekik ağız kenarına, iç bükey profil yaptıktan sonra genişleyen ve dip bölümüne doğru tekrar daralan gövde yapısına sahip olan eser düz bir dip ile son bulmaktadır. Çömlek örneğinin dip bölümü durmasına olanak sağlayacak şekilde düz yapılmıştır. Hamam-Gymnasion ve çevresi çömlek buluntularından farklı bir yapıda olan çömlek örneğinin dip bölümünün düz olarak yapılmış olması, pişirme işlevinden ziyade yiyeceklerin korunması amacıyla kullanıldığını akla getirmektedir.

³⁰³ Fırmacı 2010, 57,L. 4:11.

³⁰⁴ Ergürer 2012, 225, Kat. No. 485.

³⁰⁵ Crawford 1990,85, Fig. 446 (Sardeis Bizans Dükkanlarının E 13 No.lu Dükkanında bulunan çömlek örneğinin dip bölümü çevresinde deliklere yer verilmiştir. Eser bu özelliğiyle Tralleis örneğinden ayrılmaktadır.)

³⁰⁶ Yaylalı 2010, 377, Res. 2. 67 adet altın sikkenin tamamı Bizans İmparatoru III. Leon dönemine (MS 717-745) tarihlenmektedir. Tralleis Definesi olarak adlandırılan sikke buluntuları Ceren Ünal tarafından çalışılmaktadır.

Magnesia buluntusu düz dipli küçük çömlek örnekleri bu düşüncüyü desteklemektedir³⁰⁷.

Minyatür boyutlu çömlek örnekleri Roma İmparatorluk Dönemi boyunca sevilerek kullanılmıştır. Ephesos³⁰⁸, Magnesia³⁰⁹, Atina Agorası³¹⁰ gibi yerleşimlerde MS II. yüzyıldan itibaren yoğun olarak karşılaşılan minyatür örneklerin kullanımının Geç Antik Çağ'a kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Elaiussa Sebaste buluntusu bir çömlek bu tipin MS VII. yüzyıla kadar kullanıldığını kanıtlamaktadır³¹¹.

Kat. No 48 numaralı eser kanalizasyon kanalı dolgusu üzerinde bulunduğu için tarihlendirilmesinde tabaka buluntularından yararlanılamamaktadır. Minyatür boyutlu çömlek örneğinin içinde bulunan altın sikke buluntuları eserin en son MS 717-745 yılları arasında kullanıldığını kanıtlamaktadır. Fakat eserin gövde bölümü üzerinde görülen sık ve derin yatay yiv kuşakları çömlek örneğinin MS VII. yüzyılda üretildiğini düşünmemizi sağlar. Benzer örnekler yardımıyla T7 grubu örneği MS VII. yüzyıla tarihlendirilebilir. Eser MS VII. yüzyılda üretildikten sonra MS VIII. yüzyılın ilk yarısına kadar kullanılmış olmalıdır.

3.6.Çömlekcik

Roma Dönemi servis kaplarının önemli bir grubunu oluşturan çömlekcik örnekleri bugüne kadar yapılan yayınlarda çoğunlukla maşrapa olarak adlandırılmıştır. Hamam-Gymnasion ve çevresinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında bulunan örneklerin boyutlarındaki farklılıklar dikkate alınarak tez çalışması kapsamında bu tipe ait seramik örneklerinin çömlekcik olarak adlandırılması daha uygun görülmüştür.

Geniş dairesel ağızlı, küresel gövdeli, tek kulp kaplar olarak tanımlayabileceğimiz çömlekcikler, Latince'de "Cupulae" olarak adlandırılmıştır.

³⁰⁷ Vapur 2009, 80.

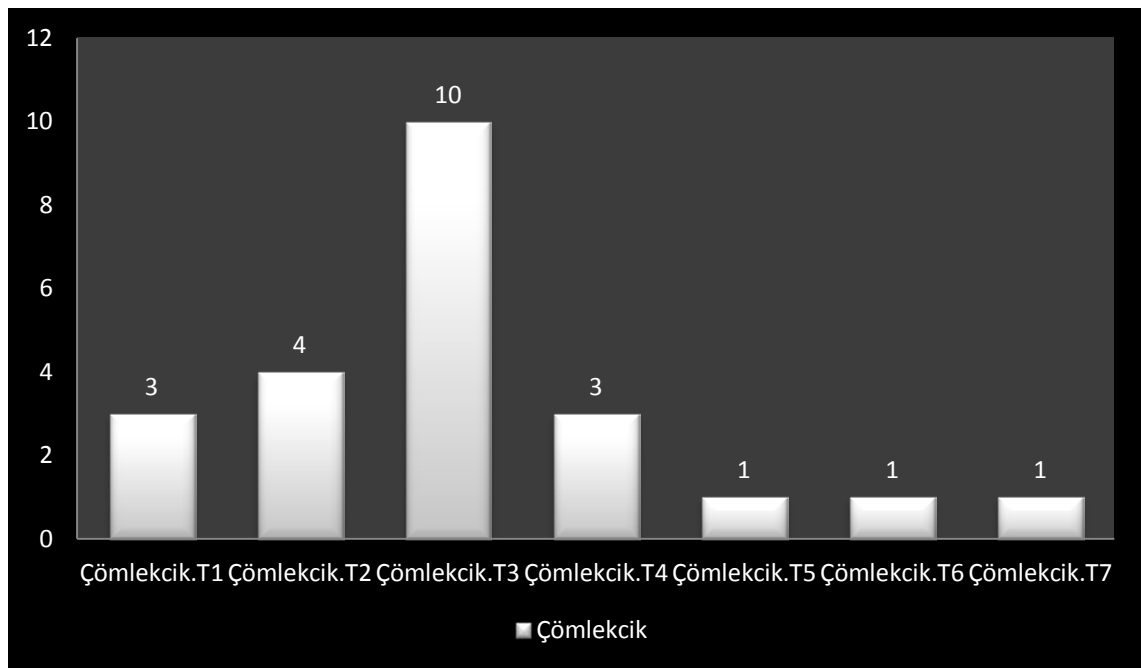
³⁰⁸ Ladstätter 2005, 332, Abb. 188, K 669; 335, Pl. 191, K 700. Ladstätter Ephesos buluntusu örnekleri MS III. yüzyılın ilke çeyreğine tarihlemektedir.

³⁰⁹ Robinson 1959, 67-68, Pl.14 , K 97, K 105. Robinson Atina Agorası buluntularını MS III. yüzyılın ortalarına tarihlemektedir.

³¹⁰ Vapur 2009, 81. Vapur Menderes Magnesia'sı minyatür çömlek örneklerini genel olarak MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

³¹¹ Ricci 2007,173, Fig. 2, 12. Elaiussa Sebaste örneğinin gövdesi üzerinde derin ve sık yiv kuşaklarına yer verilmiştir.

Çömlekcikler genel olarak sivilarin servisinde kullanılmıştır. Roma İmparatorluk Dönemi yerleşimlerinde yoğun olarak karşılaşılan çömlekcik buluntuları konusunda en önemli kazı alanlarından bir tanesi hiç kuşkusuz Atina Agorası'dır. Robinson³¹² ve Hayes³¹³ Atina Agorası buluntusu Roma Dönemi seramikleri üzerine yaptıkları çalışmalarda çömlekcik örneklerini ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Atina Agorası kuyu buluntularının iyi bir şekilde tarihlendirilmesi nedeniyle Tralleis örneklerinin tarihlendirilmesinde Atina Agorası buluntularından yararlanılmıştır. Roma İmparatorluk Dönemi boyunca sevilerek kullanılan çömlekcik örnekleri Hamam-Gymnasion yapı kompleksinde de yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 7:Çömlekcik formları ve buluntu sayıları

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam yirmi üç adet çömlekcik buluntusu saptanmıştır. Çömlekcik örneklerinden üç tanesi Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin güney Basilica Thermanum bölümünde³¹⁴, yirmi tanesi

³¹² Robinson 1959. Robinson Atina Agorasında bulunan çömlekcik örneklerini “Globular Jug, Round Mouth” olarak adlandırmıştır.

³¹³ Haye 2008, 01-104. Hayes çömlekcik örneklerini “Mugs” başlığı altında değerlendirmiştir.

³¹⁴ Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin güney bölümündeki yapılanmayı saptamak amacıyla başlanılan çalışmalar sırasında alanın güneyinde yer alan payenin her iki yanında “odacık” olarak

ise Latrina kanalizasyon kanalları³¹⁵ içerisinde bulunmuştur. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan testi örnekleri gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre yedi alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.6.1.Çömlekcik.T1 (Kat. No 49-51)

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları kapsamında bulunan üç çömlekcik örneği T1 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 49** ve **Kat. No 50** numaralı eserler Güney Basilica Thermanum bölümünde³¹⁶, **Kat. No 51** numaralı eser ise sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

2.5YR 6/2 Red, 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5Y 8/3 astar boyasına sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Bu grup içerisinde değerlendirilen örneklerden **Kat. No 50** numaralı eser sağlama yakın olarak bulunmuştur. **Kat. No 49** ve **Kat. No 51** numaralı eserlerin ağız ve gövde bölümlerinde kırık ve eksik bölümler bulunmaktadır. 11.5-11.9 cm. arasında değişen yüksekliğe sahip örnekler Tralleis antik kenti seramikleri arasında önemli bir grubu oluşturur.

Dışa çekik yuvarlak, ince ağız kenarına, kısa konik boyuna, şişkin küresel formlu gövdeye sahip olan örnekler hafifçe yükseltilmiş halka kaide ile son bulmaktadır. Boynun üst yarısından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları ile kademeli bir görüntü sağlanmaya çalışılmıştır. **Kat. No 49** numarası verilen eserin gövde bölümü üzerinde çok keskin olmayan yatay yiv kuşaklarına yer verilmiştir.

adlandırılan alanların kazısı yapılmıştır. Çömlekcik.T1 başlığı altında incelenecek olan üç örnek de payenin batısında yer alan odacıkta bulunmuştur.

³¹⁵Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanalları içerisinde bulunan tek kulplu çömlekcik örneklerinden on üç tanesi sokak altı, iki tanesi kuzey, bir tanesi ise latrinanın güneydoğu kanalizasyon kanalları içerisinde bulunmuştur.

³¹⁶Yaylalı 2008, 557, Res. 2.

T1 başlığı altında incelenen eserlerin benzer örnekleri Atina Agorasında karşımıza çıkmaktadır. İlk olarak Robinson³¹⁷ tarafından değerlendirilen Roma Dönemi seramikleri daha sonra yeni buluntular ışığında Hayes³¹⁸ tarafından tekrar incelenmiştir. Robinson Atina Agorası buluntularını MS II. yüzyıl başı ile MS III. yüzyıl ortaları arasına, Hayes ise MS II. yüzyıla tarihlemiştir. Atina Agorası örneklerinin dışında Ainos³¹⁹, Troia³²⁰, Assos³²¹, Magnesia³²² ve Stobi'de³²³ T1 başlığı altında incelenen örneklerle benzer eserler bulunmuştur. Vapur Magnesia buluntusu örnekleri MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. yüzyılın ilk yarısı arasına, Anderson-Stajanović, Cosa buluntularını MS I.III. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

Hayes, Ainos ve Troia yerleşimlerinde bulunan örnekler nedeniyle bu çömlekcik tipinin kökeninin Kuzeybatı Anadolu olduğunu iddia etmiştir³²⁴. Bununla birlikte yapılan araştırmalar formun İtalyan kökenli olduğunu da düşündürmektedir³²⁵.

Kat. No 49-50 numaralı eserler ile Güney Basilica Thermanum bölümünde aynı tabaka içerisinde tarihleyici niteliği olan eser bulunmaması nedeniyle benzer örnekler oldukça önemlidir. **Kat. No 50** numaralı eser **Kat. No 49** numaralı esere oranla formunda görülen değişiklikler nedeniyle biraz daha erken bir tarihte yapılmış olmalıdır. Benzer örnekler ışığında **Kat. No 50** numaralı eser MS II. yüzyıl ortasına, **Kat. No 49** numaralı eser ise MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir. Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 51** numaralı eser de yine tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir.

³¹⁷ Robinson 1959, 41, Pl. 7 G 182; 53, Pl. 9, Fig. J 19-21; 65, Pl. 13, K 62; 98, Pl. 24, M 151.

³¹⁸ Hayes 2008, 268, Pl. 76, 1605.

³¹⁹ Başaran 1997, 497, 512, Res. 20.

³²⁰ Hayes 1995, 190, No. 27-29, Fig. 3.

³²¹ Zelle 1990, 118, No. 83, Fig. 20

³²² Vapur 2009, 36-37, Çiz. 5, Lev. 9.

³²³ Anderson- Stajanović 1992, 43, 220.

³²⁴ Hayes 2008, 102.

³²⁵ MS I. yüzyıldan itibaren İtalya'dan Batı Anadolu'ya seramik ustalarının geldiği bilinmektedir. Bu çömlekcik formunun İtalyan ustaların öncülüğünde üretilmeye başlandığı ve uzun bir süre kullanıldığı düşünülmektedir.

3.6.2.Çömlekcik.T2

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan dört örnek T2 başlığı altında incelenmiştir. Bu başlık altında değerlendirilen eserler genel gövde yapıları dikkate alınarak iki alt başlığa ayrılmıştır.

Çömlekcik.T2a (Kat. No 52)

T2a başlığı içerisinde değerlendirilen **Kat. No 52** numaralı örnek 7.5YR 7/4 Pink hamur rengine sahiptir. Çömlekcik örneğinin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. 18.3 cm. yüksekliğinde olan eser sağlam olarak bulunmuştur.

Dışa çekik yuvarlak ince ağzı kenarına, çok az içe dönük boyun bölümüne, ovoidal formlu gövdeye sahip olan çömlekcik örneği hafifçe yükseltilmiş halka kaide ile son bulmaktadır. Boynun bitim noktasından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları ile kademeli bir görüntü sağlanmaya çalışılmıştır.

T2a başlığı altında incelenen **Kat. No 52** numaralı eserin benzer örnekleri Atina Agorasında bulunmuştur. Benzer özellikleri olan J 43 ve K 62 numaralı örnekler Robinson tarafından MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl ortası arasına tarihlendirilmiştir³²⁶. Hayes yine Atina Agorası buluntusu benzer bir örneği MS II. yüzyıl ortalarına tarihlemiştir³²⁷. Hayes tarafından ilk ana seri olarak tanımlanan çömlekcik örneklerinin üretim yeri olarak Ege Bölgesi düşünülmektedir³²⁸. Phokaia³²⁹ kazılarında bulunan çömlekcik örneklerinden yola çıkan Hayes bu tarzda yapılmış eserlerin ana üretim merkezlerinden birinin Phokaia olduğunu iddia etmektedir³³⁰. Ayrıca Knossos yerleşiminde de bu tarzda üretilen çömlekcik örneklerine rastlanmıştır³³¹.

³²⁶ Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, Pl.13, K 62.

³²⁷ Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600.

³²⁸ Hayes tarafından Ege Bölgesinde üretildiği düşünülen bu çömlekcik formu çok geniş bir coğrafya üzerinde sevilerek kullanılmıştır. Adriatik, Girit, Rusya ve Kıbrıs gibi bölgelerde ÇÖMLEKCİK.T2a tipi ile benzer özelliklere sahip eserlere rastlanılmıştır.

³²⁹ Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz. 14.

³³⁰ Hayes 2008, 102.

³³¹ Sackett 1973, 68, Fig. 24.

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan çömlekcik tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyılın başı arasına tarihlendirilmiştir.

Çömlekcik.T2b (Kat. No 53-55)

T2b başlığı içerisinde değerlendirilen **Kat. No. 53-55** numaralı örnekler 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10YR8/2astar boyasına sahiptir. Eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı bulunmaktadır. 11.7-12.9 cm. arasında değişen yüksekliklere sahip olan örneklerin tamamı sağlam olarak bulunmuştur.

Dışa çekik yuvarlak ince ağzı kenarına, çok az içe dönük uzun bir boyun bölümüne, küresel formlu gövdeye sahip olan çömlekcik örneği hafifçe yükseltilmiş halka kaide ile son bulmaktadır. Ağızın hemen altından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları ile kademeli bir görüntünün sağlanmaya çalışılmıştır. **Kat. No 55** numaralı eserin gövde yapısı bu grubun diğer örneklerine oranla daha asimetriktir.

T2b tipi çömlekcik örnekleri T2a başlığı altında incelenen eserlere oldukça benzerdir. Bu nedenle.T2a tipini benzer örnekleri bu grup içinde geçerlidir. Atina Agorası³³², Knossos³³³, ve Phokaia³³⁴ yerleşimlerinde bulunan benzer örnekler ve tabaka buluntularının yardımıyla bu grup içerisinde incelenen örnekler MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl ortası arasına tarihlendirilmiştir.

3.6.3.Çömlekcik.T3

T3 başlığı altında toplam altı eser incelenmiştir. Bu başlık altında incelenen örnekler genel form özellikleri itibariyle Çömlekcik T1 ve T2 örnekleri ile benzerlikler göstermelerine rağmen gövde yapılarındaki farklılıklar ve küçük boyutlu olmalarıyla adı geçen gruplardan ayrılır.

³³² Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, , Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600.

³³³ Sackett 1973, 68, Fig. 24.

³³⁴ Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz. 14.

Büyük çoğunluğu sokak altı kanalizasyon kanalı³³⁵ içerisinde bulunan bu grup örneklerinden yalnızca bir tanesi Güney Basilica Thermanum³³⁶ bölümünde ele geçirilmiştir. T3 başlığı altında değerlendirilen örnekler genel gövde ve form yapıları dikkate alınarak beş alt başlık altında incelenmiştir.

Çömlekcik.T3a (Kat. No 56)

T3a başlığı içerisinde değerlendirilen **Kat. No 56** numaralı örnek Güney Basilica Thermanum bölümünde 2006 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı bulunmaktadır. 6.6 cm. yüksekliğe sahip olan örnek ağız bölümündeki küçük kırık dikkate alınmazsa sağlama yakın olarak bulunmuştur. **Kat. No 56** numaralı eser genel gövde yapısı itibariyle Çömlekcik.T1 tipini, ağız ve boyun yapısıyla Çömlekcik.T2 örneklerini hatırlatmaktadır.

Yuvarlak ve ince ağzı kenarına, çok az içe dönük boyun bölümüne, küresel formlu gövdeye sahip olan çömlekcik örneği düz bir taban ile son bulmaktadır. Ağız bölümünün altından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları ile kademeli bir görüntünün sağlanmaya çalışılmıştır³³⁷. Oldukça ince cidarlı olan örnek kaliteli seramik örneği olarak değerlendirilmelidir.

T3a başlığı altında incelenen **Kat. No 56** numaralı eser, T2b ve T1 başlığı altında incelenen örneklerle büyük oranda benzerlikler göstermesine karşılık boyut ve gövde profili ile adı geçen eserlerden ayrılır. Fakat yine de genel özellikleri itibariye her iki çömlekcik tipinin bir karışımı gibi durmaktadır. T3a tipinin benzer örnekleri Atina Agorası³³⁸ ve Knossos³³⁹ yerleşimlerinde bulunmuştur.

³³⁵ 2008 yılı kazı çalışmaları kapsamında kazısı tamamlanan Latrina kanalizasyon kanalı içerisinde Çömlekcik.T3 başlığı altında incelenebilecek nitelikte toplam beş adet eser bulunmuştur.

³³⁶ Yaylalı 2008, 557, Res. 2.

³³⁷ Tralleis Hamam-Gymnasion kompleksi ve çevresinde bulunan tek kulplu çömlekcik örneklerinin karakteristik bir özelliği olarak görülebilecek boyundaki yatay yiv kuşakları oldukça kaliteli işçiliğe sahiptir.

³³⁸ Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600.

³³⁹ Sackett 1973, 68, Fig. 24.

Güney Basilica Thermanum bölümünde, güney payenin batısında yer alan ve ilk yayınlarda “odacık³⁴⁰” olarak adlandırılan bölüm içerisinde bulunan malzeme ile aynı tabaka içerisinde bulunan eserler MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başına tarihlendirilmiştir. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla eser MS III. yüzyıl başına tarihlendirilmiştir.

Çömlekcik.T3b (Kat. No 57)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 57** numaralı eser 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 7.5YR 5/3 astar boyasına sahiptir. Kırık ve eksik parçaları olmasına rağmen eserin toplam yüksekliğinin 9 cm. olduğu saptanmıştır.

Yuvarlak ve ince ağzı kenarına, çok az içe dönük boyun bölümüne, küresel formlu gövdeye sahip olan çömlekcik örneği hafifçe yükseltilmiş küçük bir halka kaide ile son bulmaktadır. Kabin gövde bölümü üzerinde görülen yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme anlayışı Latrina kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan seramik örneklerinin çoğunda karşımıza çıkmaktadır. Ağız bölümünün altından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları ile kademeli bir görüntü sağlanmaya çalışılmıştır.

T3b başlığı altında incelenen tek kulplu çömlekcğin benzer örnekleri Atina Agorasi³⁴¹, Magnesia³⁴², Knossos³⁴³ ve Korinth³⁴⁴,te bulunmuştur. Benzer örnekleri Robinson tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyılın başına, Vapur MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlemiştir. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla T3b başlığı altında incelenen eser MS III. yüzyıla tarihlendirilebilir.

³⁴⁰ Yaylalı 2008, 556.

³⁴¹ Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 20.

³⁴² Vapur 2011, 155-156, 186 Çiz. 4, K 36.

³⁴³ Hayes 1983, 109, Fig. 10, 118.

³⁴⁴ Slane 1990, 95, Fig. 22, 195.

Çömlekcik.T3c (Kat. No 58-59)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 58** numaralı eser ile Latrina kanalizasyon kanalının güneydoğusunda³⁴⁵ bulunan **Kat. No 59** numaralı çömlekcik örnekleri T3c başlığı altında incelenmiştir. 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 10R 5/8 astar boyasına sahip olan örneklerden **Kat. No 59** numaralı eserin ise kulbu, **Kat. No 58** numaralı eserin ağız ve boyun bölümleri, eksiktir. Kırık ve eksik parçaları olmasına rağmen eserlerin toplam yüksekliklerinin 9.4 ve 9.8 cm. olduğu saptanmıştır.

Yuvarlak ve ince ağız kenarına, çok az içe dönük boyun bölümüne, basık küresel formlu gövdeye sahip olan çömlekcik örnekleri hafifçe yükseltilmiş bir halka kaide ile son bulmaktadır. Kabın gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Ağız bölümünün bitiminden başlayan yuvarlak kesitli dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Boyundan gövdeye geçiş yatay bir yiv kuşağı ile belirginleştirilmiştir.

T3c başlığı altında incelenen eserlerin benzerleri Atina Agorası³⁴⁶ ve Magnesia³⁴⁷ kazılarında bulunmuştur. Atina Agorası buluntularını inceleyen Robinson benzer bir örneği MS III. yüzyılın ortalarına tarihlerken, Hayes benzer örnekleri MS II. yüzyılın ortası ile MS II. yüzyılın sonu arasına tarihlemiştir. Magnesia buluntularını inceleyen Vapur ise sadece gövdesi korunan bir eseri MS III. yüzyıla tarihlemiştir. T3c başlığı altında incelenen eserler benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Çömlekcik.T3d (Kat. No 60-63)

Latrina kanalizasyon kanallarında bulunan dört minyatür çömlekcik örneği gövde yapıları dikkate alınarak T3d başlığı altında incelenmiştir. Bu tip içerisinde değerlendirilen örneklerden **Kat. No 60 -61** numaralı eserler sokak altı kanalizasyon

³⁴⁵ Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinasının güneyinde bulunan kanalizasyon kanalı doğu yönüne doru devam ederek, yapının doğusunda yer alan su deposu bölümünün altından sokak altı kanalizasyon kanalına bağlanmaktadır. Çömlekcik.T3c tipi içerisinde değerlendirilen örneklerden bir tanesi kanalın güneydoğu köşesine yakın bir noktada bulunmuştur.

³⁴⁶ Robinson 1959, 64, Pl. 13, K 58; Hayes 2008, 285, Fig. 55, K 1752.

³⁴⁷ Vapur 2009, Çiz. 12, K 102.

kanalı içerisinde, **Kat. No 62-63** numaralı örnekler ise Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

7.5YR 7/4, 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 2.5YR 5/6 astar boyasına sahip olan eserlerin kaide ve gövde bölümleri kısmen korunabilmiştir. Bu başlık altında incelenen eserlerin korunan yükseklikleri 4.9³⁴⁸-6.6³⁴⁹ cm arasında değişmektedir. Ovoid formu gövde yapısına ve gövdeyle oranlandığında oldukça yüksek bir kaide bölümüne sahip olan eserlerin gövdeleri üzerinde bezeme olarak yatay yiv kuşaklarından oluşan süslemelere yer verilmiştir³⁵⁰. Eserlerin gövde bölümü üzerinde görülen yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme anlayışı Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanalı seramik buluntularında sık olarak karşılaştığımız bir özelliktir.

Kat. No 63 numaralı eserin dışa taşkın aşağıya eğimli ağız bölümü oldukça karakteristiktir. Eserin ağız ve boyun yapısı özellikleri ile Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde bulunan seramik örneklerinden ayrılmaktadır³⁵¹. Aynı eserin sağlam olan bölümlerinde kulbu olduğunu kanıtlayacak bir eklenti izine rastlanılmamıştır³⁵².

T3d başlığı altında incelenen örneklerle tip ve form olarak benzer tek eser Phokaia kentinde bulunmuştur³⁵³. Phokaia buluntusu çömlekçik örneği MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. T3d başlığı altında incelenen **Kat. No 60-61** numaralı örnekler ile aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 52-53** numaralı eserler MS III. yüzyıl başına, **Kat. No 62-63** numaralı örnekler ile aynı tabaka içerisinde bulunan TRL.08.GYM.II.1566 numaralı terra kotta parçası ise MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

³⁴⁸ **Kat. No 61** numaralı eserin önemli bir bölümü kayıptır.

³⁴⁹ **Kat. No 63** numaralı eser bu grup içerisinde değerlendirilen eserlerin en yükseği konumundadır.

³⁵⁰ Tez çalışmamız kapsamında incelenen bir çok seramik örneği üzerinde yatay yiv kuşağından oluşan süslemeler görülmektedir. Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresi seramik buluntuları açısından oldukça önemli olana yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme anlayışı konusunda tez çalışmasının ardından ayrıntılı bir çalışma yapılması planlanmaktadır.

³⁵¹ Tralleis Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde 2006-2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan seramik örnekleri genel olarak dışa çekik bir ağız kenarına ve düz bir boyun yapısına sahiptirler. **Kat. No 63** numaralı eserin ağız ve boyun yapısının farklı düzenlenmesi kullanım amacıyla bağlantılı olmalıdır.

³⁵² **Kat. No 63** numaralı eserin sağlam olan bölümünde kulp izi görülmemesine rağmen benzer örnekler ve form özellikleri eserin kulbu olduğunu düşünmemizi sağlamıştır. Eser bu nedenle “Tek Kulplu Çömlekçik” örnekleri arasında değerlendirilmiştir.

³⁵³ Özbütev 1994, 32, Lev.33, K. 139.

Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla bu çömlekcik formunun II. yüzyılın sonundan başlayarak MS III. yüzyıl ortasına kadar kullanıldığı saptanmıştır.

Çömlekcik.T3e (Kat. No 64)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 64** numaralı eser 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5Y 1 astar boyasına sahiptir. Kırık ve eksik parçalarının çokluğuna rağmen kabın yüksekliği saptanabilmektedir. 6.1 cm. yüksekliğinde olan çömlekcik boyutu ve astar boya rengi ile tez çalışması kapsamında incelenen örneklerden bir takım farklılıklar göstermektedir.

Yuvarlak ve ince ağız kenarına, çok az içe dönük uzun bir boyun bölümüne sahip olan eserin, ovoidal formlu gövde yapısı bulunmaktadır. Kabın boyutu ile oranlandığında geniş ve yüksek bir kaidesi bulunmaktadır. Eserin boyun bölümünden başlayarak gövdesine bağlandığı tespit edilen kulbu kırıktır. Kabın gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir³⁵⁴. Boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları ile kademeli bir görüntü sağlanmaya çalışılmıştır.

T3e başlığı altında tek kulplu minyatür örnek olarak nitelendirebileceğimiz çömlekcik örneğinin benzer örnekleri Phokaia³⁵⁵ kazısında bulunmuştur. Bu örnek dışında çok yakın bir benzeri saptanamamıştır. Phokaia örneği MS III. Yüzyıla tarihlenmektedir. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla T3e başlığı altında eser MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Çömlekcik.T3f (Kat. No 65)

T3f başlığı altında incelenen **Kat. No 65** numaralı çömlekcik örneği Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 5YR 6/4 astar boyasına sahip olan eser ince cidarlıdır.

³⁵⁴ Tralleis Hamam-Gymnasion yapısında bulunan seramikler üzerinde sıklıkla karşılaştığımız yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme anlayışının değişik bir türü olduğunu tespit ettiğimiz örnekte yiv sıklığı diğer örneklerle kıyaslandığında oldukça azdır. Bu durumun kabın boyutunun küçük olmasıyla bağlantılı olabileceği de unutulmamalıdır.

³⁵⁵ Özbütev 1994, 33, 95, Lev. 34, K 151.

Kat. No 65 numaralı örneğin korunan yüksekliği 8.2 cm. dir. Ağız ve boyun bölümlerinin tamamı, gövdesinin ise bir bölümü kırık olarak bulunmuş olan eser ovoid formlu bir gövde yapısına, kabın boyutuyla oranlandığında yüksek bir halka kaideye sahiptir. Boyun bölümü bitiminde kalın bir yiv ile omuz bölüme geçiş belirtilmek istenmiştir. Kabın gövde bölümü üzerinde yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Eserin tüm yüzeyinde astar boya ve yer yer akıntı boya izleri görülmektedir.

Kat. No 65 numaralı eser genel form yapısı itibariyle Çömlekcik.T3d başlığı altında incelenen esere benzemektedir³⁵⁶. Ayrıca benzer seramik örnekleri Laodikeia³⁵⁷ ve Phokaia³⁵⁸ kentlerinde karşımıza çıkmaktadır. Özbütev Phokaia örneklerini MS III. yüzyıla tarihlemektedir. **Kat. No 65** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilebilir.

3.6.4.Çömlekcik.T4

Çömlekcik.T4 başlığı altında toplam üç eser incelenmiştir Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No. 66-68** numaralı eserler form ve gövde özellikleri dikkate alınarak üç alt başlık altında incelenmiştir.

Çömlekcik.T4a (Kat. No 66)

Çömlekcik.T4a başlığı içerisinde incelenen **Kat. No 66** numarası verilen eser 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/4 astar boyasına sahiptir. Ağız ve boyun bölümündeki eksik parça dışında sağlamla yakın olarak bulunan eserin toplam yüksekliği 11.8 cm. dir.

Yuvarlak ve dışa çekik ağız kenarına, çok az içe dönük boyun bölümüne, kaideye doğru genişleyen torba gövdeye sahip olan eser hafifçe yükseltilmiş halka kaide ile son bulmaktadır. Boyun bölümünün ortasından başlayarak gövdenin üst yarısına bağlanan kulbu yuvarlak kesitlidir. Eserin boyundan gövdeye geçişte yatay bir bant kuşağına yer verilmiştir. **Kat. No 66** numaralı testicik örneğinin gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşağından oluşan bezemelere yer verilmiştir.

³⁵⁶ Çömlekcik.T3d örnekleri MS II. yüzyıl sonu ile III. yüzyıl başı arasına tarihlenmektedir.

³⁵⁷ Şimşek 2011, 147, Lev. 118, 465. Şimşek eserin koku-yağ kabı olarak kullanıldığını belirtmektedir.

³⁵⁸ Özbütev 1994, 32, Lev.. 33, K. 139.

T4a başlığı altında incelenen eserin form olarak yakın bir benzeri saptanamamıştır. Buna karşılık formun öncülleri olabileceğini düşündüğümüz örnekler Didyma³⁵⁹. ve Stobi³⁶⁰ kazılarında bulunmuştur. Fakat yukarıda değinilen örneklerin gövde yapısı ve bezeme anlayışı Tralleis örneğinden daha erken tarihleri işaret etmektedir³⁶¹. Magnesia³⁶², Phokaia³⁶³, Miletos³⁶⁴, Didyma³⁶⁵, Knossos³⁶⁶, buluntusu eserler ise genel özellikleri bakımından T4 başlığı altında incelenen eserlere benzemektedir. Vapur Magnesia buluntularını MS III. yüzyıla, Özyiğit Phokaia malzemelerini MS III. yüzyıla, Pülz Didyma eserlerini II. yüzyıla, Wintermeyer Didyma buluntularını MS II. yüzyıla, Sackett ise Knossos buluntularını MS III. yüzyıla tarihlenmiştir.

Kat. No 66 numaralı eserin gövde kuşağı üzerinde görülen yatay yiv bezemelerinin karakteri MS III. yüzyıldan daha önce olamayacağını kanıtlamaktadır. Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan benzer bezemeye sahip örneklerin tarihi de bu durumu doğrular. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla eser MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Çömlekcik.T4b (Kat. No 67)

T4b başlığı altında **Kat. No 67** numaralı çömlekcik örneği incelenmiştir. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Sağlam olarak bulunan tek kulplu çömlekcik örneği toplam 13.9 cm. yüksekliğe sahiptir.

Yuvarlak ve geniş ağız kenarına, düz ve uzun bir boyun bölümüne sahip olan eserin gövdesi boynun hemen altından başlayarak genişlemektedir. Torba gövde formuna sahip olan örnek hafifçe yükseltilmiş halka kaide ile son bulmaktadır. Boyun

³⁵⁹ Wintermeyer 2004, 68, 665,668

³⁶⁰ Anderson- Stajanović 1992, 43, Taf. 26, 219.

³⁶¹ Didyma ve Stobi buluntusu örnek form ve bezeme özellikleri dikkate alınarak MS I. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

³⁶² Vapur 2009, 48-49, Kat. No. 86-97.

³⁶³ Özyiğit 1992, 103,115, Res. 9b.

³⁶⁴ Pülz 1986, 14-15, Abb. 4/13.

³⁶⁵ Wintermeyer 1984, 247.

³⁶⁶ Sackett 1992, Pl. 176/D4.

bölümünün ortasından başlayarak gövdenin üst yarısına bağlanan kulbu yuvarlak kesitlidir. Eserin boyundan gövdeye geçişte yatay bir bant kuşağına yer verilmiştir. Bu bant kuşağının hemen altından başlayan gövde bölümünün üzerinde yatay yiv kuşağından oluşan bezemelere yer verilmiştir.

T4b başlığı altında incelenen eserin benzer örnekleri Magnesia³⁶⁷, Phokaia³⁶⁸, Miletos³⁶⁹, Didyma³⁷⁰, Knossos³⁷¹ yerleşimlerinde karşımıza çıkar. **Kat. No 67** numaralı eser, benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir

Çömlekcik.T4c (Kat. No 68)

T4c başlığı altında incelenen **Kat. No 68** numaralı çömlekcik örneği Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı bulunmaktadır. Önemli bir bölümü sağlama yakın³⁷² olarak bulunan eserin toplam yüksekliğinin 11.2 cm. olduğu saptanmıştır. **Kat. No 68** numaralı örnek genel olarak Çömlekcik 4a ve 4b tipinde incelenen eserlerle büyük benzerlik göstermektedir.

Yuvarlak ve çok az dışa çekik geniş bir ağız kenarına, çok az iç bükey profil yapan uzun boyun bölümüne sahip olan eserin küresel formlu gövde bölümü bulunmaktadır³⁷³. Hafifçe yükseltilmiş halka kaide T4 başlığı altında incelenen diğer örneklerin kaidelerine oranla çok daha kalitesiz işçiliğe sahiptir. Boyun bölümünün ortasından başlayarak gövdenin üst yarısına bağlandığı tespit edilen kulbu eksiktir. Eserin boyundan gövdeye geçişi yatay bir yiv kuşağı ile belirtmiştir. Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanallarında bulunan diğer seramik örneklerinde de gözlemlendiği üzere eserin gövdesinin üzerinde yatay yiv kuşağından oluşan bezemelere yer verilmiştir.

³⁶⁷ Vapur 2009, 48-49, Kat. No. 86-97.

³⁶⁸ Özyiğit 1992, 103,115, Res. 9b.

³⁶⁹ Pülz 1986, 14-15, Abb. 4/13.

³⁷⁰ Wintermeyer 1984, 247.

³⁷¹ Sackett 1992, Pl. 176/D4.

³⁷² **Kat. No 68** numaralı eserin ağız ve boyun bölümünde eksik kısımlar mevcuttur. Ayrıca çömlekcik örneğinin kulbu da eksiktir.

³⁷³ Çömlekcik.T4 başlığı altında incelenen **Kat. No 66 -67** numaralı çömlekcik örneklerinden gövde yapısı ile ayrılmaktadır.

T4c tipindeki çömlekcikğin benzer örnekleri Magnesia³⁷⁴, Phokaia³⁷⁵, Miletos³⁷⁶, Didyma³⁷⁷, Knossos³⁷⁸ yerleşimlerinde karşımıza çıkar. **Kat. No 68** numaralı eser, benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.6.5.Çömlekcik.T5 (Kat. No 69)

T5 başlığı altında sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 69** numaralı eser incelenmiştir. Form ve genel gövde özellikleri açısından tez kapsamında incelenen örneklerden farklı olan tek kulplu çömlekcik örneği sağlam olarak bulunmuştur³⁷⁹. İnce cidarlı olan eserin toplam yüksekliği 16.9 cm. dir. 5 YR 6/8 hamur rengine ve 2.5 YR 5/3 astar boyasına sahiptir.

Oldukça geniş yuvarlak ve dışa çekik ağız kenarına sahip olan eserin içbükey profil yapan kısa bir boynu bulunmaktadır. Bir bant kuşağı yardımıyla boyun ve gövde bölümleri birbirinden ayrılmıştır. Ovoid gövde yapısına sahip olan eser hafifçe yükseltilmiş bir halka kaide ile son bulmaktadır. Gövdenin üst yarısından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin ortasına bağlanmaktadır. Eserin gövde bölümünün üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Yine gövde üzerinde boya akıntı izleri görülebilmektedir.

T5 başlığı altında incelenen eser oldukça az bulunan ünik bir örnektir. Magnesia buluntusu bir çömlekcik örneği kaide bölümündeki farklılıklar ve gövde bezeme anlayışı dikkate alınmadığı takdirde Tralleis örneği ile az da olsa benzerlik göstermektedir³⁸⁰. Vapur eseri MS I-III. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir. **Kat. No 69** numaralı eserin tarihlendirilmesinde tabaka buluntuları ve gövde üzerinde benzer yiv bezemesine sahip

³⁷⁴ Vapur 2009, 48-49, Kat. No. 86-97.

³⁷⁵ Özyiğit 1992, 103,115, Res. 9b.

³⁷⁶ Pülz 1986, 14-15, Abb. 4/13.

³⁷⁷ Wintermeyer 1984, 247.

³⁷⁸ Sackett 1992, Pl. 176/D4.

³⁷⁹ **Kat. No 69** numaralı eserin gövdesinde üzerinde yer alan çatlağı dikkate almazsak sağlam olarak bulunmuştur.

³⁸⁰ Vapur 2009, Çiz. 10, Lev. 10, K.77. Menderes Magnesiası buluntusu eser 14, 3 cm, yüksekliğindedir. Çömlekcik örneğinin ağız çapı 8.6 cm. dir. Eserin gövdesi düz, bezemesiz olarak yapılmıştır.

örneklerden yararlanılmıştır³⁸¹. Çömlekcik örneği, tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.6.6.Çömlekcik.T6 (Kat. No 70)

T6 başlığı altında incelenen **Kat. No 70** numaralı eser sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Oldukça ince cidarlı olarak üretilen seramik örneği 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/8 astar boyasına sahiptir. Toplam 9. 4 cm. yüksekliğinde olan eser sağlam olarak bulunmuştur. Dışa çekik yuvarlak, ince ağzı kenarına, kısa konik boyuna (?), şişkin ovoid formlu gövdeye sahip olan örnek hafifçe yükseltilmiş geniş bir halka kaide ile son bulmaktadır. Boynun üst yarısından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Gövdenin üst yarısında yatay iki bant sırasından oluşan bir bezeme kuşağı bulunmaktadır.

T6 başlığı altında incelenen eserin benzer örnekleri tespit edilememiştir. Magnesia buluntusu formu tespit edilemeyen kırık bir çömlekcik örneği Tralleis örneği ile az da olsa benzerlik göstermektedir³⁸². Vapur Magnesia örneğini genel form özellikleri yardımıyla MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlemiştir. **Kat. No 70** numaralı eser ile aynı tabaka içerisinde bulunan diğer eser ve benzer örnekler yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.6.7.Çömlekcik.T7 (Kat. No 71)

T7 başlığı altında incelenen **Kat. No 71** numaralı eser Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Tralleis buluntusu tek kulplu çömlekcik örneklerine kıyasla daha kalın cidarlı olarak üretilen eser 5YR 6/4 hamur rengine ve 10YR 8/2 astar boyasına sahiptir. **Kat. No 71** numaralı çömlekcikğin hamurunda az miktarda taşçık ve mika katkısı bulunmaktadır.

³⁸¹ Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinası ile sütunlu cadde kanalizasyon kanallarını birbirine bağlayan sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde gövdesi üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme bulunan seramik örneği ortaya çıkarılmıştır. Kanal içerisinde bulunan yatay yiv bezemsine sahip eserlerin önemli bir bölümü MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

³⁸² Vapur 2009, 51, Çiz 13, K 116.

9.9 cm. yüksekliğinde olan eserin gövde ve ağız kısmının bir bölümü kırık olarak bulunmuştur. Dışa çekik geniş bir ağız kenarına, çok kısa konik bir boyna dairesel formlu gövdeye sahip olan örnek hafifçe yükseltilmiş geniş bir halka kaide ile son bulmaktadır. Ağız bölümünün hemen altından başlayan yuvarlak kesitli kulbu gövdenin ortasına bağlanmaktadır. Eserin gövde bölümü üzerinde fırınlama işlemi sırasında olduğu anlaşılan renk değişiklikleri ve is lekeleri saptanmıştır.

Roma Seramikleri konusunda yapılan yayınlarda aynı zamanda maşrapa olarak da adlandırılan **Kat. No 71** numaralı eserin az da olsa benzer örneği Parion'da bulunmuştur³⁸³. Ergürer Parion örneğini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlemiştir. T7 başlığı altında incelenen örnek, aynı tabaka içerisinde bulunan eser ve benzer örnekler yardımıyla MS III-IV. Yüzyıla tarihlenmiştir.

3.7.Güveç

Antik Dönemin önemli pişirme seramiklerinden bir diğeri güveçlerdir. Az su gerektiren yemeklerin pişirilmesi için kullanılan güveçler kazı buluntuları arasında yoğun olarak karşılaşılmaktadır. Güveçlerin aynı zamanda kızartma yapmak amacıyla da kullanıldıkları iddia edilmektedir³⁸⁴. Genel olarak geniş ağızlı, sığ formlu, karşılıklı kulpları bulunan, kapaklı pişirme seramikleri olarak adlandırabileceğimiz bu seramik formu antik dönemde Lopas³⁸⁵ ve Aula³⁸⁶ gibi değişik isimlerle anılmıştır. Güveç hemen her dönemde üretilen ve kullanılan bir seramik türüdür. Klasik Arkeoloji çalışmaları sırasında bulunan en erken çömlek örneği Atina Agora'sında yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur³⁸⁷. Güveç formu Arkaik Dönemden başlayarak gelişmiştir. Roma Dönemi içerisine tarihlendirilen güveç örnekleri Hellensitik Dönem eserlerinin bir uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

³⁸³ Ergürer 2012, 88, Lev. 79-80, Kat. No. 168.

³⁸⁴ Amyx 1958, 227.

³⁸⁵ Sparkes 1962, 130.

³⁸⁶ Hilgers 1969, 41.

³⁸⁷ Sparkes-Talcott 1970, 227, Pl. 95.

Tablo 8:Güveç formu ve buluntu sayısı

3.7.1.Güveç.T1 (Kat. No 72)

Güney Basilica Thermanum bölümünde yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunan **Kat. No 72** numaralı güveç örneği T1 başlığı altında incelenmiştir.

10R 7/4 hamur rengine sahip olan güveç örneğinin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. 5.7 cm. yüksekliğe ve 15.3 cm. ağız çapına sahip olan eser sağlam olarak bulunmuştur.

Dışa çekik geniş bir ağız kenarına, ağız bölümünün hemen altından başlayarak kaideye doğru genişleyen gövde bölümüne sahip olan güveç örneği geniş ve düz bir dip bölümü ile son bulmaktadır. Eserin ağız bölümünün hemen altında karşılıklı iki yatay kulba yer verilmiştir. Kulplar işlevsellikten uzaktır. Estetik amaçlarla güveç formuna eklenmiş olmalıdır. T1 başlığı altında incelenen örneğin benzerleri Anemurium³⁸⁸, Knossos³⁸⁹, Didyma³⁹⁰, Patara³⁹¹, Phokaia³⁹², Kelenderis³⁹³, Magnesia³⁹⁴ yerleşimlerinde bulunmuş ve MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. **Kat. No 72**

³⁸⁸ Williams 1989, 62-63 Fig. 32, 360.

³⁸⁹ Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.7, 80,88.

³⁹⁰ Wintermeyer 2004, 86, 89, Fig. 585, 587-589, 629.

³⁹¹ Özdemir 2009, 47-48, Kat. No. 175

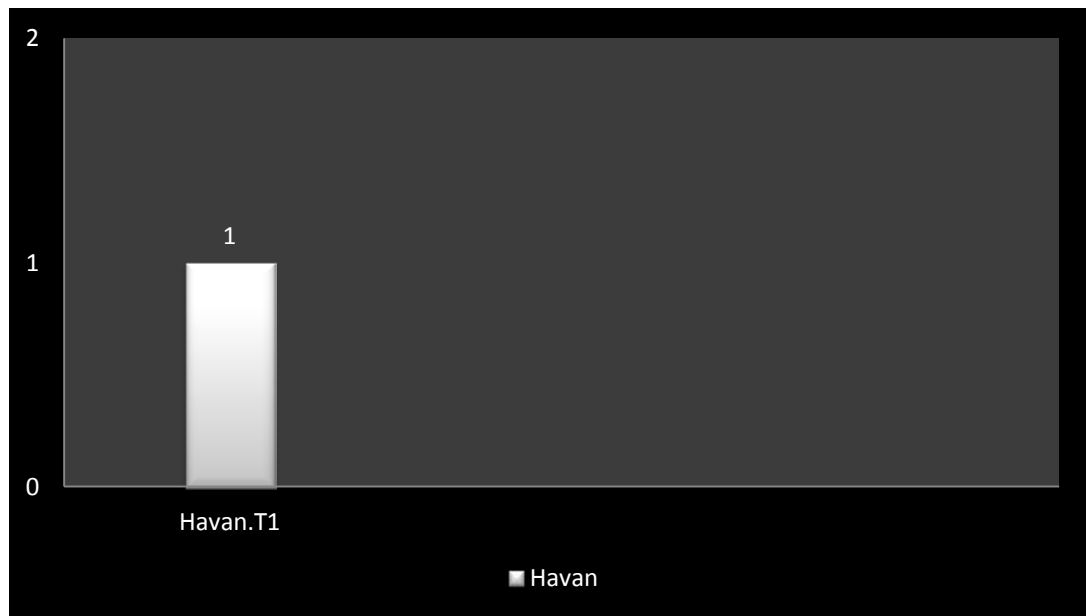
³⁹² Aydemir 1995, 69-70 Lev. 64, 78.

³⁹³ Tekocak 2006, Kat. No. 230, Lev. 39.

³⁹⁴ Vapur 2009, 118, Çiz. 60, Kat. No. 443.

numaralı eser Hamam-Gymnasion'un Güney Basilica Thermanum bölümünde, mekanın kuzeyindeki payenin batısında bulunmuştur. Güveç örneği ile aynı tabaka içerisinde sadece bir adet minyatür oinochoe örneği saptanmıştır³⁹⁵. Benzer örnekler ve tabak buluntuları yardımıyla **Kat. No 72** numaralı eser MS III. yüzyıl başına tarihlendirilmiştir.

3.8.Havan

Tablo 9:Havan formu ve buluntu sayısı

3.8.1.Havan.T1 (Kat. No 73)

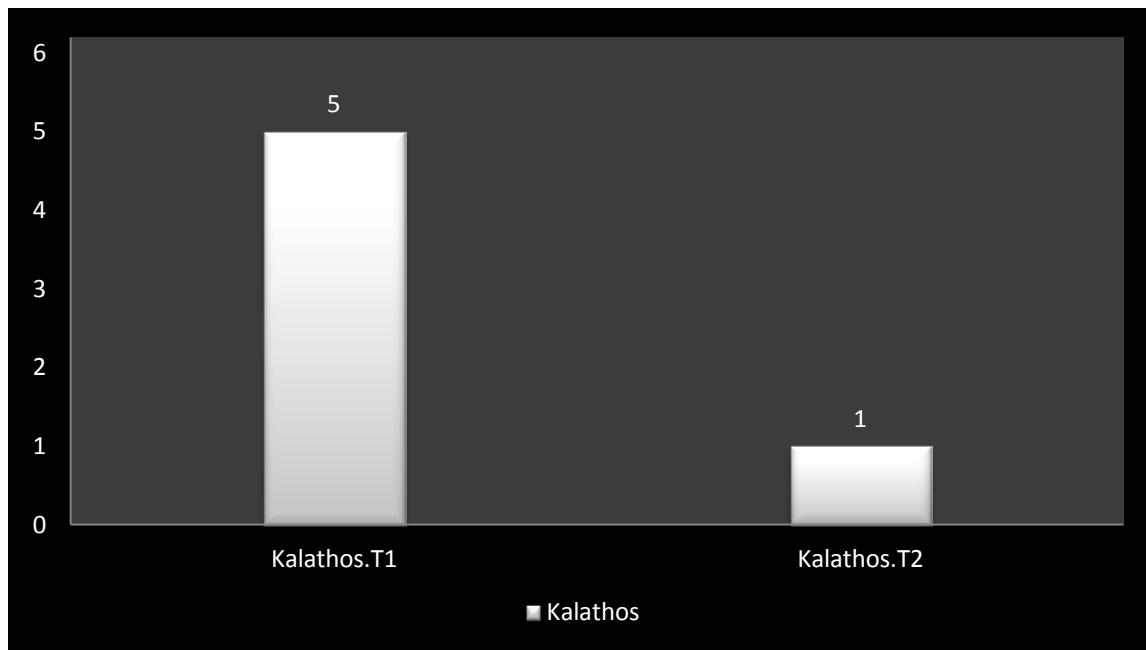
Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 73** numaralı havan örneği sağlam olarak bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin tabanında 10R 5/4 astar boyası korunmuştur. Oldukça kalın cidarlı olan örneğin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmasına rağmen sağlam olarak bulunan eser tez çalışması kapsamında incelenen ünik bir örnek olması bakımından önemlidir.

³⁹⁵ **Kat. No 168** numaralı oinochoe örneği MS III-IV. yüzyıllar arasının özelliklerini göstermektedir.

Tralleis örneği karşılaştırma yapabileceğimiz havan örnekleri Patara³⁹⁶, Parion³⁹⁷ ve Knidos³⁹⁸, Beirut³⁹⁹ yerleşimlerinde bulunmuştur. Fakat incelenen havan örnekleri **Kat. No 73** numaralı örnekten bir takım farklılıklar göstermektedir. Bu sebeple eserin tarihlendirilmesinde tabaka buluntular oldukça önemlidir.

T1 başlığı altında incelenen örnek ile aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 146**⁴⁰⁰ numaralı testi örneği MS II-III yüzyıllar arasına, **Kat. No 6-7**⁴⁰¹ numaralı amphora örnekleri MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına, **Kat. No 66** numaralı çömlekcik örneği ise MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir Tabaka buluntuları yardımıyla T1 başlığı altında incelenen havan örneği MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.9.Kalathos

Tablo 10:Kalathos formu ve buluntu sayısı

³⁹⁶ Özdemir 2009, 85-86, Lev. 36, Kat. No. 354.

³⁹⁷ Ergürer 2012, 235, LEV. 213-214, Kat. No. 520. Patara kazıları sırasında Pişmiş toprak havan örneklerinin geç bir örneği Parion'da bulunmuştur. Ergürer Parion eserini MS V-VII. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

³⁹⁸ Hayes 1997, 80-81, Fig. 34.3. Hayes, Newton'un Knidos Gymnasion'unda gerçekleştirdiği kazı çalışmaları sırasında bulunan bir havan örneğini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlemiştir.

³⁹⁹ Hayes 2000, 296, Fig. 29.

⁴⁰⁰ Bkz. s. 138-139.

⁴⁰¹ Bkz. s. 36-37.

Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunan Roma Dönemi kalathos örnekleri az rastlanılan formlar oldukları için oldukça önemlidir. Tez çalışması kapsamında kalathos olarak nitelendirilen eserlerin altı tanesi incelenmiştir. Eserlerden beş tanesi sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde⁴⁰², bir tanesi ise 4 No.lu dükkanda⁴⁰³ bulunmuştur. Eserler gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre iki tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.9.1.Kalathos.T1

Kalathos.T1 başlığı altında incelenen örnekler form özelliklerine göre iki alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

Kalathos.T1a (Kat. No 74-77)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 74-77** numaralı eserler T1a alt başlığı içerisinde değerlendirilmiştir. **Kat. No 75-77** numaralı eserler sağlama yakın olarak bulunmuştur. 9.8-11.2 cm. arasında değişen yüksekliklere sahip olan eserlerin ağız çapları 8.9-12 cm arasında değişmektedir. 7.5 YR 7/4, 5 YR 7/6, 5 YR 7/8 arasında değişen hamur rengine, 10 YR 8/3 astar boyasına sahip olan eserlerin hamurlarında az miktarda mika katkısı göze çarpar.

Dışa çekik geniş bir ağız kenarına, uzun bir gövdeye sahip olan T1a grubu örnekler, kısa ve geniş bir kaide ile son bulmaktadır. Eserlerin oldukça dışa çekik ağız kenarına sahip olması kalathos örnekleri için oldukça karakteristiktir. Hamam-Gymnasion seramiklerinin birçoğunda karşılaştığımız yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme anlayışı bu eserlerde de karşımıza çıkar.

Arkaik ve Klasik Dönemde birçok örneğine rastlayabileceğimiz kalathoslar Hellenistik Dönem sonundan itibaren popüleritesini yitirmeye başlar. Bu nedenle Tralleis buluntularının tarihlendirilmesinde tabaka buluntularından yararlanılmıştır. Benzer örnek sayısının azlığı nedeniyle eserlerin tarihlendirilmesinde tabaka buluntularından yararlanılmıştır. **Kat. No 74** numaralı eser ile aynı tabaka içerisinde

⁴⁰² **Kat. No 74, Kat. No 78, Kat. No 76, Kat. No 77 ve Kat. No 75** numaralı örnekler.

⁴⁰³ **Kat. No 79** numaralı eser.

bulunan **Kat. No 53**⁴⁰⁴ numaralı çömlekcik örneği MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir. **Kat. No 77** ve **Kat. No 75** numaralı eserler ile aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 55** numaralı bir çömlekcik örneği ise MS II. yüzyılın sonu ile MS III. yüzyılın ortası arasına tarihlendirilmiştir. T1a başlığı altında incelenen eserler tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilebilir.

Kalathos.T1b (Kat. No 78)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 78** numaralı eser T1b alt başlığı içerisinde değerlendirilmiştir. 7.5 YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Sağlam olarak bulunmuş olan eserin yüksekliği 11.1 cm. dir.

Dışa çekik geniş bir ağız kenarına, uzun bir gövdeye sahip olan eser T1a başlığı altında incelenen örneklerle kıyasla daha kısa bir kaide ile son bulmaktadır. Eserin gövde bölümü üzerinde çark izleri bulunmaktadır. T1b başlığı altında incelenen eserin tarihlendirilmesinde tabaka buluntularından yararlanılmıştır. **Kat. No 78** numaralı eser ile aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 66**⁴⁰⁵ numaralı çömlekcik ile **Kat. No 1**⁴⁰⁶ numaralı amphora örneği MS II yüzyılın sonu ile MS III. yüzyılın başı arasına tarihlendirilmiştir. T1b başlığı altında incelenen eser tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilebilir.

3.9.2.Kalathos.T2 (Kat. No 79)

4 No.lu Dükkanda bulunan bir ölçü kabı örneği T2 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 79** numarası verilen eser sağlama yakın olarak bulunmuştur. 9.6 cm. yüksekliğe ve 11.2 cm. ağız çapına sahip olan eser 7.5YR 7/4 Pink hamur rengine sahiptir.

Dışa çekik geniş bir ağız kenarına ve dip bölümüne doğru daralan bir gövde yapısına sahip olan eserin gövdesi üzerinde oldukça kalın olarak yapılmış yatay yiv kuşaklarına yer verilmiştir. **Kat. No 79** numaralı eser ile aynı tabaka içerisinde bulunan

⁴⁰⁴ Bkz. s. 67

⁴⁰⁵ Bkz. s. 74-75.

⁴⁰⁶ Bkz. s. 36-37.

TRL.07.GYM.III(4).148 numaralı sikke MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Tabaka buluntuları yardımıyla Kalathos.T2 başlığı altında incelenen eser MS III. yüzyılın sonlarına tarihlendirilebilir.

3.10.Kandil

Karanlık, tarihin her döneminde insanoğlunu en çok tedirgin eden durumlardan birisi olmuştur. Ateşin keşfi ve devamlı şekilde yanmasının sağlanması ile birlikte ilkel aydınlanma araçları üretilmeye başlamıştır. Antik Dönem aydınlanma araçları içerisinde en önemli gruplardan bir tanesi hiç kuşkusuz kandillerdir.

Basit bir tanımlamayla içerisine yağ ve benzeri malzemeler konulan ve fitil yardımıyla yakılarak aydınlatma aracı olarak kullanılan malzemelere kandil denilmektedir. Kandil olarak tanımlanabilecek aydınlatma araçlarının ilk olarak nasıl adlandırıldığı konusu tartışmalıdır. *Lukhnos* (λύχνος) kelimesinin Antik Çağ'da kandil benzeri aydınlatma araçlarını tanımlamak için kullanıldığı bilinmektedir⁴⁰⁷. Roma İmparatorluk Döneminde de kandil kelimesi Grekçe'deki ismine benzer bir şekilde *Lychnus*⁴⁰⁸ olarak adlandırılmıştır. *Lychnus* ışık ve lamba anlamlarına gelmektedir. Türkçe'de kullandığımız *Kandil*⁴⁰⁹ kelimesi Arapça kökenli bir kelimedir.

Arkeolojik kazı ve araştırma çalışmaları sonuçları ışığında en erken kandil örnekleri Paleolitik Dönemde karşımıza çıkmaktadır⁴¹⁰. Fransa'da Lascaux Mağarasında bulunan taştan yapılmış bir kandil örneği Üst Paleolitik Döneme, MÖ 17500 yılı civarına tarihlendirilmektedir⁴¹¹. Bu örnek kandil kullanımının ne kadar erken tarihlere kadar gittiğini kanıtlaması açısından oldukça önemlidir.

⁴⁰⁷Walters 1905, 393.

⁴⁰⁸ Oxford Latin Dictionary, 1055.

⁴⁰⁹ Kandil kelimesinin Türkçeye ilk olarak ne zaman girdiği konusunda net bir bilgi yoktur. Ama kandil kelimesi "İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı" olarak tanımlanmaktadır.

⁴¹⁰Bailey 1972, 17, Guthrie 2005, 413. Basit kandil formuna sahip bu ilk örnekler taşların içlerinin oyulması ile oluşturulmuştur. Kandillerin içlerinde yağ ve fitil kalıntıları da bulunmuştur.

⁴¹¹Beaune-White 1993, 111.

Lascaux kandil örneğinden başka Fransa’da Paleolitik Dönem Kültürü üzerine yürütülen araştırmalarda çok sayıda kandil prototipi olarak adlandırabileceğimiz örnekler karşımıza çıkmaktadır⁴¹².

Bugün kandil dendiği zaman aklımıza gelen, belli bir derinlikte üzeri kapalı bir yağ haznesine, fitil yerleştirilmesi için burun eklentisine sahip olan aydınlatma aracı MÖ VII. yüzyıl başlarında üretilmeye başlanmıştır⁴¹³. MÖ VII. yüzyıl ile birlikte kandilin yağ haznesinin üzeri kapatılmış bu şekilde klasik kandil formu olarak adlandırabileceğimiz form elde edilmiştir.

Anadolu’da MÖ Geç VIII. yüzyıl – Erken MÖ VII. yüzyıla tarihlendirilen kandil sayısı yok denecek kadar azdır. Gordion kazılarında bulunan iki kandil MÖ 700 yılı civarına tarihlendirilmiştir⁴¹⁴. Smyrna antik kentinde yürütülen kazı çalışmalarında da MÖ VII. yüzyıla tarihlendirilen köprülü burunlu kandil⁴¹⁵ olarak adlandırılan kandil buluntuları ele geçmiştir. Araştırmacılar Smyrna kentinde bulunan kandillerin Korinth kazılarında ele geçen kandillerle olan benzerliğini dile getirdikten sonra kandilleri MÖ VII. yüzyıla tarihlemişlerdir⁴¹⁶. Köprülü burunlu kandillerin ilk kökeninin neresi olduğu konusu tartışmalıdır⁴¹⁷. Bilinen örnekler ışığında köprülü burunlu kandillerin Batı Anadolu’da üretildiklerini, ardından Korinth’te de üretimlerinin yapıldığı

⁴¹²Beaune-White 1993, 108,113, Guthrie 2005, 413, Boisdur, Gabillou, Vallè de la Couze, LaugenieBassae, Grand Moulin, Gabillou, Houleou, La Mouthe, Solvieux, Jouries, Chaire a Calvin, La Faurelie 11, Saint MathieudeTreviers, La Garenne, RondduBarry, SautduPerron, Scilleis kazılarında Paleolitik Dönemin çeşitli evrelerine tarihlendirilen taştan, basit ilkel formlu kandil örnekleri saptanmıştır.

⁴¹³ Filistin Bölgesinde bulunan kandillerin benzer örneklerinin Kartaca’da rastlanmasının en önemli sebebi Fenikelilerdir. MÖ 9 yüzyıl itibarıyla Fenikelilerin deniz ticaretine yönelmesi ve Kartaca gibi yerlerde koloni kurmaya başlaması ile birlikte İsrail-Filistin Bölgesi malları değişik coğrafyalarda görülemeye başlamıştır.

⁴¹⁴Bailey 1975, 12-13. Gordion kazılarında “Frig Yapısı” olarak adlandırılan yangın geçirmiş bir yapıda yürütülen kazı çalışmalarında iki adet kandil buluntusu ele geçirilmiştir. Young yaptığı incelemeler sonucunda kandillerin MÖ 720-680 yılları arasında kullanıldığını ileri sürmüştür.

⁴¹⁵ Köprülü burunlu kandiller antik dönem kandil üretimi açısından dönüm noktası olarak kabul edilebilir. Kandil üretimi gerçekleştiren ustalar kandilin daha uzun süre yanmasını yağı korumak için yağ haznesi bölümünü derinleştirmiş ve üzerini kapatmışlardır. Bu şekilde üretilen kandiller köprülü burunlu kandil olarak adlandırılmıştır.

⁴¹⁶Cook-Nichols 1998, 29.

⁴¹⁷Bailey 1972, 17. Köprü burunlu kandillerin şu ana kadar saptanan en erken örneği olduğu iddia edilen örnek, Suriye’deki Atkhana yerleşiminde bulunmuştur. MÖ 1600 yılına tarihlendirilen taştan yapılmış büyük boyutlu kandilin, köprülü burunlu kandillerin erken örneği olarak değerlendirilmesi tarafımızca çok makul görülmemektedir.

düşünülmektedir. Ephesos⁴¹⁸ ve Güney İonia üretimi olduğu düşünülen köprülü burunlu kandil örneklerinin Smyrna kandilleri ile yakın tarihlerde üretildikleri ileri sürülmektedir⁴¹⁹. Ayrıca köprülü burunlu kandil örneklerine Sicilya'da rastlanmaktadır⁴²⁰. Atina kazılarında ortaya çıkarılan ve MÖ VII. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlendirilen kandil örnekleri de köprü burunlu kandil grubu içerisinde yer alır⁴²¹.

Arkaik Dönem ile birlikte Atina seramik üretiminde öncü konuma gelmiştir. Atina seramikleri içerisinde kandil üretimi de önemli bir yer tutmaktadır. MÖ VI. yüzyıldan başlayarak MÖ IV. yüzyıla kadar Atina üretimi olan kandil formları kaliteli işçilikleri sebebiyle önemli bir ihraç malzemesi konumuna gelmiştir⁴²². Ayrıca Atina üretimi olan kandillerin taklitleri yerel ustalar tarafından üretilmeye başlanmıştır. Bu durumda MÖ VII yüzyılda kandil ihraç eden ve üretim tekniğini öğrenen Atina bu tarihten itibaren ticari gücünü de iyi kullanarak kandil ihraç etmeye ve çevresindeki kentleri etkilemeyi başarmıştır. Arkaik Dönem kandillerinde kulp çok fazla görülmez. Daha geç tarihli örneklerle kıyaslandığında gövdeleri daha sığdır. Anadolu'da Ephesos⁴²³, Smyrna⁴²⁴, Sardeis⁴²⁵, Assos⁴²⁶, ta, Anadolu dışında ise Atina⁴²⁷, Rhodos⁴²⁸, Samos⁴²⁹, Lindos⁴³⁰, Chios⁴³¹, ta Arkaik Döneme tarihlenen kandil örnekleri saptanmıştır.

Atina'nın kandil üretimi ve ticaretindeki liderliği Klasik Dönem boyunca da devam etmiştir. Klasik Dönem, Yunanistan'ın hem ekonomik hem de siyasi anlamda zirve dönemidir. Bu dönem ile birlikte ekonomik anlamda büyük gelişme gösteren

⁴¹⁸Bailey 1975, 93 (Pl.1,28,29)

⁴¹⁹Bailey 1975, 13-14.

⁴²⁰Vallet-Villard 1964, Pl. 211, 6-7.

⁴²¹Bailey 1975, 29. Bailey Atina kazılarında bulunan köprülü burunlu kandillerin İonia'dan ithal edildiğini ileri sürmektedir.

⁴²²Bailey 1972, 17. Atina üretimi olan kandil örneklerine bütün Akdeniz ve Karadeniz Bölgesi yerleşimlerinde rastlanmaktadır.

⁴²³Bailey 1975, 94 (Pl. 28,29); Önen 1983, 44, no.18, 118, no. 2 – 5; Akurgal 1997, 97 (Lev. 123)

⁴²⁴Tezgör-Sezer 1995, 54.

⁴²⁵Greenewalt-Rautman-Cahill1988, 67-68 (Fig. 12)

⁴²⁶Kan Şahin 2008, 47-60.

⁴²⁷Howland 1958, 39, (Pl. 5, 33, no. 131-135; Tezgör-Sezer 1995, 53.

⁴²⁸Jacobi 1933, 364, (Fig. 113); Tezgör-Sezer 1995, 53.

⁴²⁹Tezgör-Sezer 1995, 53.

⁴³⁰Blinkenberg 1931, 614; Tezgör-Sezer 1995, 53.

⁴³¹Hood-Boardman-Anderson 1954, 174 (Pl. 7, 42 ,43).

Atina seramik atölyeleri kandil üretiminde de kaliteli eserler meydana getirmişler ve bu malzemeleri başta Anadolu olmak üzere Mısır ve Orta Doğu'da yer alan önemli kentlere ihraç etmişlerdir. Anadolu'da Atina üretimi kandiller yanı sıra yerel atölyeler tarafından üretilen Atina benzeri kandiller ile yerel özellikler gösteren kandil buluntularına da rastlanmıştır. Klasik Dönem kandil buluntuları açısından Atina⁴³², Korinth⁴³³, Sardeis⁴³⁴, Ephesos⁴³⁵ üretimi kandiller büyük önem taşımaktadır.

Hellenistik Dönem ile birlikte Atina'nın seramik üretimi ve ticaretindeki liderliği zayıflamaya başlar. Bu dönem içerisinde Anadolu'da yer alan kentler ekonomik ve sanatsal anlamda büyük gelişim göstermişlerdir. Bu durum kandil üretimine de yansımıştır. Hellenistik Dönem ile birlikte Ephesos⁴³⁶, Pergamon⁴³⁷, Knidos⁴³⁸ gibi önemli kandil üretim merkezleri saptanmıştır.

Hellenistik Dönemin en önemli kandil gruplarından birisi hiç kuşkusuz "Ephesos Tipi Kandiller"⁴³⁹dir. "Ephesos Tipi Kandil" tanımı ilk olarak Walters tarafından kullanılmıştır⁴⁴⁰. Metal örneklerden esinlenerek yapıldığı düşünülen Ephesos tipi kandiller karakteristik form özelliklerinden dolayı diğer kandil gruplarından hemen ayrılır. Ephesos Tipi Kandiller ticaretin etkisiyle geniş bir coğrafyaya yayılmışlardır. Ephesos Tipi Kandiller MÖ II. yüzyılın başlarında üretilmeye başlamışlardır. Bu kandil grubunun Atina'ya en erken ithalatının MÖ 125 yılı civarında olduğu

⁴³²Bailey 1975, 34-57. Bailey, Klasik Dönem Atina üretimi olan kandilleri saptamaya çalıştığı yayınında çok sayıda kandil buluntusu üzerinde değerlendirme yapmıştır. Bailey'in araştırmaları sonucunda Tharros, Naukratis, Panticapaeum, Al Mina, Calymna, Babylon, Tocra, Marion, Salamis gibi yerleşimlerden geldiği saptanan Atina üretimi kandiller tespit edilmiştir.

⁴³³Bailey 1975, 67-69.

⁴³⁴Bailey 1975, 87.

⁴³⁵Bailey 1975, 97.

⁴³⁶Bailey 1972, 18. T.J. Wood'un Ephesos antik kentinde yürüttüğü kazı çalışmaları sırasında Ephesos tipi kandillerle birlikte kandil kalıplarını da bulmuş olması kentte kandil üretimi olduğunun çok önemli bir kanıtıdır. Wood'un kazı çalışmaları sırasında bulduğu kandil kalıbı örnekleri için (Bailey 1975, Q 181, Q 182 Pl. 34)

⁴³⁷Bailey 1975, 85-86.

⁴³⁸Brooner 1930, 54; Howland 1958, 126-127.

⁴³⁹Ephesos antik kentinde yürütülen kazı çalışmalarında çok sayıda Hellenistik Dönem tarihlendirilen "Ephesos Tipi Kandil" olarak adlandırılan kandil buluntuları saptanmıştır. Karakteristik özellik gösteren bu kandil grubu Ephesos'ta yoğun olarak bulunmasından dolayı bu isimle anılmıştır. Şu ana kadar saptanan Ephesos Tipi Kandillerin büyük bir bölümü T.J. Wood'un Ephesos antik kentinde 1868-1872 yılları arasında gerçekleştirdiği kazı çalışmaları sırasında bulunan örneklerdir. Bu örnekler Walters tarafından gruplanarak incelenmiştir.

⁴⁴⁰Walters 1914, 46.

düşünülmektedir⁴⁴¹. Tez çalışmamız kapsamında incelenecek olan bir kandil örneği “Ephesos Tipi Kandil” grubuna girmektedir.

Roma İmparatorluk Dönemi ile birlikte kandil üretimi ve sayısında çok büyük bir artış meydana gelmiştir. Roma İmparatorluğu MÖ I. yüzyıl sonundan-MS II. yüzyılın sonuna kadar çok geniş bir coğrafya üzerinde hakimiyetini hissettirmiştir. Yaklaşık olarak 200 yıllık süreç içerisinde savaş ortamının az olmasından dolayı Roma İmparatorluğu egemenliği altında olan kentler ekonomik anlamda rahatlamışlardır. MS I ve II. yüzyıllarda kandil üretiminde başta Roma olmak üzere İtalya atölyelerinin büyük bir egemenliği vardır. MÖ II. yüzyıl başından itibaren İtalya atölyelerine rakip olabilecek nitelikte yerel atölyeler ortaya çıkmıştır. Bu yerel atölyeler İtalya üretimi kandilleri taklit etmekle birlikte yerel özelliğe sahip kandil grupları da yaratmışlardır.

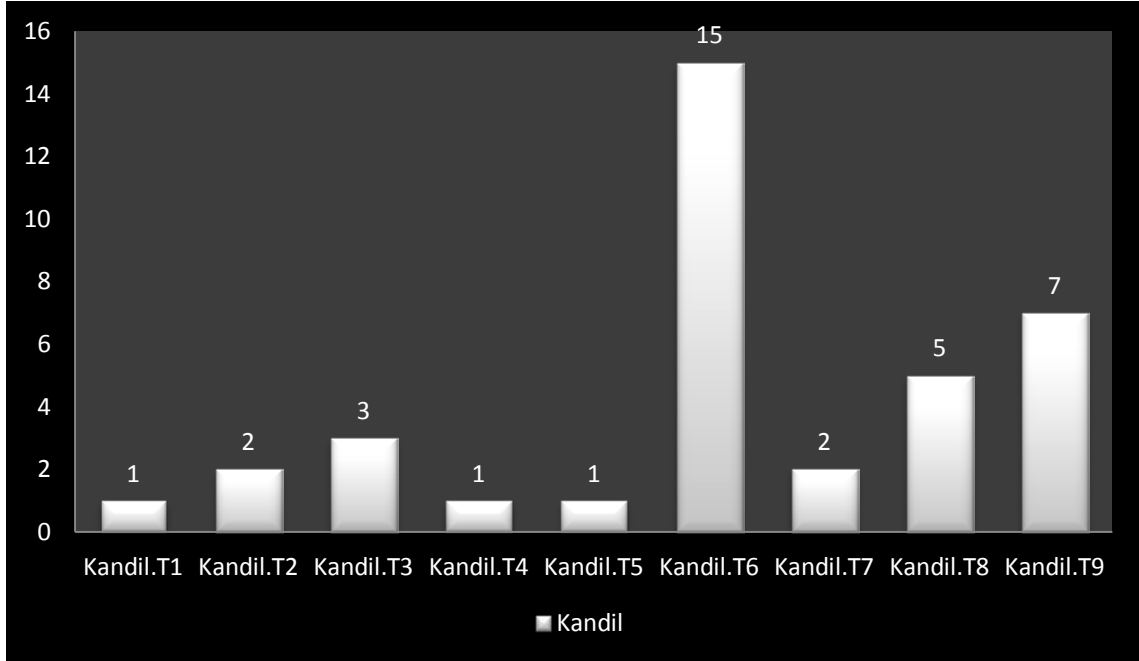
MS II. yüzyıl sonunda Roma İmparatorluğu içerisinde başlayan iktidar çekişmeleri ve yerel isyanlar imparatorluk ekonomisinin zayıflamasına neden olmuştur. Bunun sonucu olarak İtalya’da yer alan atölyeler MS III. yüzyıl başından itibaren ihracattaki liderliklerini kaybetmeye başlamışlardır. Bu tarihten itibaren Roma İmparatorluğunun doğu eyaletlerini oluşturan Yunanistan, Anadolu ve Kuzey Afrika’nın kandil üretiminde ön plana çıkmaya başlamışlardır. Yerel atölyelerde üretilen kandiller bölgelerin ihtiyacını karşılayacak nitelikte olmaya başlamış ve Geç Antik Çağ boyunca kandil üretimi devam etmiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan kandillerin büyük bir bölümü MS I-VII. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam otuz yedi adet kandil buluntusu saptanmıştır. Çalışma kapsamında incelenen kandillerin önemli bir bölümü 2007 yılında Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında⁴⁴²

⁴⁴¹Howland 1958, 166.

⁴⁴² 2007 yılında Hamam-Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarının başlangıcında Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları’nın Hamam-Hamam-Gymnasion yapısı ile bağlantılı olabileceği düşünülmüştür. Bunun sonucu olarak dükkanlar Hamam-Hamam-Gymnasion envanter sistemine dahil edilmiş fakat farklı bir birim numarası verilerek Hamam-Hamam-Gymnasiondan gelen malzemeler ile dükkanların buluntularının karışması engellenmiştir.2007 yılı Hamam-Hamam-

yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur⁴⁴³. 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında Latrina kanalizasyon kanalından bulunan kandil buluntuları ikinci büyük grubu oluşturmaktadır. Bu iki grup haricinde Hamam-Gymnasion içerisinde yalnızca bir adet kandil⁴⁴⁴ buluntusu saptanmıştır.

Tablo 11:Kandil formları ve buluntu sayıları

Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde seramik buluntularının önemli bir grubunu oluşturan kandil örnekleri gösterdikleri form özelliklerine göre dokuz alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

Gymnasion kazı çalışmalarında mermer, mozaik döşemeli giriş; I No.lu Alan, Latrina II No.lu Alan, Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları III No.lu Alan, Hamam Salonları IV No.lu Alan ve Sarnıç V Nolu alan olarak adlandırılmıştır. Bunun sonucu olarak Geç Roma-Bizans Dönemi kandilleri de Hamam-Hamam-Gymnasion'da bulunan kandillerin bir bölümü olarak değerlendirilmiştir.

⁴⁴³Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında bulunan kandilleri iki grup içerisinde değerlendirmek uygun olacaktır. İlk grup içerisindeki kandiller Geç Roma-Erken Bizans Dönemi dükkanlarının içerisinde gelmiştir. Tabaka vermeleri ve dükkanların Geç Roma-Bizans Döneminde kullanıldığını kanıtlamaları bakımından oldukça önemlidirler. Dükkanların içerisinde toplam 26 adet sağlam ve sağlama yakın (tarihleyici özelliği bulunan) kandil buluntusu ortaya çıkarılmıştır. Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkan'larının erken dönem kullanımlarını tespit etmek amacıyla X No.lu dükkanda yapılan sondaj çalışmaları sırasında ise 1 adet kandil buluntusu ortaya çıkarılmıştır.

⁴⁴⁴ İmparatorluk Salonu'nda 2007 yılında sürdürülen kazı çalışmalarında dolgu toprak içerisinde bir adet kandil buluntusu saptanmıştır. Yaklaşık 4 metre yüksekliğindeki dolgu toprak içerisinde gelen kandil büyük bir olasılıkla Hamam-Hamam-Gymnasion'da geçmiş yıllarda yapılan define kazıları sırasında aktarılan toprağın içerisinde gelmiş olmalıdır.

3.10.1.Kandil.T1 (Kat. No 80)

Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının erken dönem kullanımlarını saptamaya yönelik olarak açılmış sondaj çukurlarından bir adet sağlama yakın kandil bulunmuştur. T1 grubu içerisine giren **Kat. No 80** numaralı kandil, X No.lu Dükkanın güneydoğusunda açılan sondaj çukurunda ele geçmiştir. Eserin çark yapımı olduğu kaidesi üzerinde bulunan çark izinden anlaşılmaktadır. Tez çalışmamız kapsamında incelenen kandil örnekleri arasında çark yapımı tek örnek olması bakımından diğer örneklerden ayrılmaktadır.

7.5 YR 7/4 hamur rengine sahip olan kandilin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Eserin yalnızca kulp bölümü eksiktir. Merkezde büyük bir yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliğinin üzerinde yağ basıncını ayarlamak için açılmış iki küçük hava deliği bulunmaktadır. Ephesos tipi kandil örneklerinde hava deliği açılması çok sık karşılaşılan bir uygulamadır. Hava delikleri Hellenistik Dönemden Roma İmparatorluk Dönemi sonuna kadar kullanılmıştır⁴⁴⁵. Yaka kısmı yüksek bırakılmıştır. Omuz kısmı düz ve bezemesizdir. Uzun ve karakteristik bir burun yapısına sahiptir. Burnun iki yanı da dış bükey profil veren çıkıntılar bulunmaktadır. Burun üzerinde oluşan is lekesinden kandilin kullanım gördüğü anlaşılmaktadır. Düz bir kaideye sahiptir.

Tralleis Nekropolisinde geçmiş dönemlerde Aydın Müzesi'nin yapmış olduğu kurtarma kazılarında Ephesos tipi kandillerin varlığı saptanmıştır⁴⁴⁶. Ephesos tipi kandiller genel olarak Hellenistik Dönem içlerinde yapımına başlanılan kandillerdir. Ephesos'un ticaretteki önemi sayesinde Ephesos tipi kandiller çok geniş bir coğrafyaya yayılım göstermişlerdir. Ephesos tipi kandiller geniş bir coğrafyaya ithal edilmesine karşın T1 tipi kandil ile benzer özellikler gösteren Ephesos tipi kandil sayısı yok denecek kadar azdır. Mykenae'da⁴⁴⁷ ve İstanbul Arkeoloji Müzesi⁴⁴⁸ koleksiyonunda bulunan birer örnek T1 başlığı altında incelenen kandil ile benzer burun yapısına ve

⁴⁴⁵ Schäfer 1968, dipnot 50.

⁴⁴⁶ Civelek 2001, 13-21.

⁴⁴⁷ Rudolph 1978, 233. Lev. 21. No.71. Mykenae buluntusu kandil örneği MÖ II. yüzyılın II. yarısına tarihlendirilmiştir.

⁴⁴⁸ Tezgör-Sezer 1995, 116, no 303. İstanbul Arkeoloji Müzesi koleksiyonundaki bu örnek MÖ II. yüzyılın son çeyreği ile MÖ I. yüzyıl arasına tarihlendirilmektedir.

özelliklere sahiptir. **Kat. No 80** numaralı kandil ile karşılaştırma yapabileceğimiz en önemli buluntular Tralleis Nekropolisi mezar buluntularıdır⁴⁴⁹. Özellikle K19 numaralı kandil örneği ile neredeyse aynıdır⁴⁵⁰. T1 örneği klasik tarzda yapılmış bir Ephesos tipi kandil değildir. Klasik Ephesos Tipi kandil örnekleri ile kıyaslandığında farklı bir burun yapısına sahiptir. Tezgör-Sezer yukarıda değinilen İstanbul Arkeoloji Müzesi koleksiyonundaki kandilin Anadolu'da yerel bir atölye tarafından üretilen Ephesos tipine benzer bir kandil olduğunu belirtmiş⁴⁵¹, Civelek ise Tralleis Nekropolisinde bulunan bu tarzda yapılmış olan örneklerden yola çıkarak bu kandillerin Tralleis'in yerel üretimi olduğunu iddia etmiştir⁴⁵². Bu tarzda yapılmış Ephesos Tipi kandillerinin Batı Anadolu'daki kazılarda henüz ortaya çıkarılamaması Civelek'in düşüncesini desteklemektedir. T1 başlığı altında incelenen örnek tabaka buluntularının yardımıyla MÖ II. yüzyılın sonu ile MÖ I. yüzyılın ortası arasına tarihlendirilmiştir.

3.10.2.Kandil.T2 (Kat. No 81-82)

T2 grubu içerisinde kalp burunlu kandiller incelenmiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında iki adet kalp burunlu kandil saptanmıştır. Roma İmparatorluk Dönemi boyunca sevilerek kullanılan kalp burunlu kandil örnekleri birçok yayın ve müze kataloğunda karşımıza çıkmaktadır⁴⁵³. Roma İmparatorluk Dönemi kandilleri konusunda uzman kabul edilen ve kandil tipolojisi konusunda önemli çalışmalara imza atan Loesche⁴⁵⁴, Brooner⁴⁵⁵ ve Bailey⁴⁵⁶ kalp burunlu kandillerin tipolojik ayrımları konusunda değerli çalışmalar yapmışlardır.

⁴⁴⁹ Civelek 2001, K18, K19, K20, K21

⁴⁵⁰ Civelek 2001, 73, Lev. V, K19.

⁴⁵¹ Tezgör-Sezer 1995, 116.

⁴⁵² Civelek 2001, 20.

⁴⁵³ Walters 1914, 167, No. 1110-1203; Loeschcke 1919, 237-243; Brooner 1930, 83-87, Pl. X, Ivanyi 1935, 10; Robinson 1959, 50, 57, Pl. 45, J 64; Perlzweig 1961, 4-6, 84-86, Pl. 6, 141-143, 160-164; Bailey 1963, 30, Pl. 10c; Bailey 1980, 365, 369, 371-374, Pl. 84, Q 1399-Q 1400, Pl. 85, Q 1409-1413, Q 1415- 1416; Williams 1981, 26, Pl. 6, 130; Bailey 1988, 370, 379, 458, Pl. 103, Q 3076, Pl. 122, Q 3296, Pl. 156, Q 1211; Barın 1995, 21, 23, K 35 L 13a; Bussiere 2000, 103-105, 343, 351, 358-359, Pl. 80, 2948, 2953, Pl. 86, 3169, 3170, 3173, 3194, Pl. 94-95, 3428-3476; Civelek 2001, 22-27, 76-80, Lev. VI, K, 35-Lev. X K 50; Heimerl 2001, 57-58, 125, 130-133, 134-136, Taf. 8, 339, Taf.10, 410, 414, 420,422, Taf. 11, 436, 439, 440, 458-466; Meriç 2002, 125-126, 132, Taf. 81, L 86-L 88, Taf. 82, L. 92-L 94; Şimşek 2011, 85-87; Lev. 77-82, 153-187.

⁴⁵⁴ Loeschcke 1919, 237-239. Kalp burunlu kandiller Loeschcke'nin yanında Type VIII olarak adlandırılmış ve ayrıntılı olarak incelenmiştir.

⁴⁵⁵ Brooner 1930, 83-87. Brooner'ın Type XXV olarak adlandırdığı örnekler kalp burunlu kandillerdir.

⁴⁵⁶ Bailey 1980, 336-376. Bailey Type Q başlığı içerisinde British Museum koleksiyonunda yer alan kalp burunlu kandil örneklerini incelemiştir.

Hamam-Gymnasion'da 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bir tanesi Latrina kanalizasyon kanalı ile sütunlu cadde kanalizasyon kanallarını birbirine bağlayan sokak altı kanalizasyon kanalı⁴⁵⁷ içerisinde, diğeri ise VIII No.lu⁴⁵⁸ alan olarak adlandırılan mekandan⁴⁵⁹ olmak üzere toplam 2 adet kandil buluntusu saptanmıştır.

T2 başlığı altında incelenen örnekler 10YR 7/4 ve 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Her iki kandil örneği de sağlamaya yakın olarak bulunmuştur⁴⁶⁰. T2 başlığı altında incelenen kandillerden **Kat. No 81** numaralı kandilin omuz bölümü üzerinde ion kymationu bezemesine yer verilmiştir. **Kat. No 82** numaralı örneğin omuz bölümünün üzeri düz bezemesiz olarak bırakılmıştır. İncelenen her iki kandil örneği de içbükey geniş discuslara sahiptir. **Kat. No 81** numaralı örneğin discus bölümünün üzerinde figürlü⁴⁶¹ bir anlatıma yer verilirken, **Kat. No 82** numaralı örneğin discusu üzerinde bitkisel bir motife⁴⁶² yer verilmiştir.

Her iki eserinde burun kısmı üzerinde görülen is lekesi kandillerin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kalp şeklinde düzenlenen burun bölümlerinde deformasyon izleri görülmektedir. Kandil örnekleri alçak halka şeklinde kaideler ile sonlanmaktadır.

⁴⁵⁷ **Kat. No 81** numaralı örnek.

⁴⁵⁸ Tralleis Hamam-Hamam-Gymnasion'u VIII No.lu mekan büyük bir olasılıkla yapının Frigidarium bölümü olmalıdır. VIII No.lu alanın kazısı tamamlanamadığı için mekanın işlevi ve yapım evreleri konusunda net bir tespit yapmak mümkün olmamıştır.

⁴⁵⁹ TRL.08. GYM. VIII.6

⁴⁶⁰ **Kat. No 81** numaralı eserin sol bölümünde omuz kısmından kaideye doğru uzanan kırık bir bölümü bulunmaktadır. Ayrıca kandilin kulbunun üst yarısı da kırıktır. Discus üzerinde de küçük bir kırık mevcuttur.

⁴⁶¹ Eserin iç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte bir insan ve hayvan figürünün izleri görülebilmektedir. Sahnenin sağında bir erkek figürü tasviri yer almaktadır. Soluna dönmüş olarak tasvir edilmiş figür, sağ dizi üzerine çökmüştür. Erkek figürünün karşısında olasılıkla bir kuş (?) figürü yer almaktadır. Kuş figürünü elleri üzerinde tutan erkek figürü olasılıkla kuşu öper tarzda tasvir edilmiş olmalıdır. Erkek figürünün kanatlı olarak tasvir edildiği görülmektedir. Tüm discusu kaplayan bu sahne büyük bir olasılıkla bir mitolojik olayı tasvir etmektedir. Geniş discus bölümüne sahip kalp burunlu kandil örneklerinde mitolojik sahne tasvirleri sıklıkla karşılığın bir durumdur. Discus üzerinde yer alan yağ deliği sahneyi ve figürleri bozmamak için merkeze yapılmamış bir daha burna yakın yapılmıştır.

⁴⁶² Discus bölümünün üzerinde dairesel formda yapılmış çelenk motifi yer almaktadır. Discusun merkezinde küçük bir yağ deliği ve discusun buruna yakın olan bitim noktasına doğru bir hava deliği bulunmaktadır.

Kalp burunlu ve discusunun üzeri kabartma bezemeli kandil örnekleri genel olarak MS I. yüzyıl ile III. yüzyıl arasına tarihlendirilmektedir⁴⁶³. Kalp burunlu ve discusunun üzeri kabartma bezemeli kandil örneklerinde omuz bölümünün üzerinin ion kymationu kuşağı ile süslenmesi çok sık karşılaşılan bir bezeme şeklidir.

Kat. No 81 numaralı kandil örneği ile benzer tarzda üretilen bu grup örneklerine Tralleis⁴⁶⁴ ve Laodikeia Nekropolü⁴⁶⁵, kandil buluntuları arasında da rastlanılır. **Kat. No 81** numaralı kandil kanalizasyon kanalı içerisinden, latrinadan sütunlu caddeye ulaşımı sağlayan sokağın altında bulunmuştur. Kalp burunlu kandil örneği ile birlikte aynı kot seviyesinde bulunan eserler ve benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 81** numaralı örnek MS II. yüzyıl başına tarihlendirilmiştir.

T2 başlığı altında incelenen ikinci örnek VIII No.lu mekanda bulunmuştur. Hamam-Gymnasion VIII No.lu mekan dolgu toprak seviyesinin en yüksek olduğu noktalardan birisidir. 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında kazısına başlanılan alandaki asıl amaç dolgu toprağın kaldırılarak tabaka toprağına ulaşılmasıydı⁴⁶⁶. Dolgu toprak

⁴⁶³ Brants 1913, 34, 36, 47-48, 52-54, Plaat V-VI, 535, 541, 855, 865, 879, 882-884, 976, 979, 987, 989, 960, 982, 990, 995, 1000; Robinson 1959; 50, 57, Pl. 45; Perlzweig 1961, 5-6, 86, Pl. 6, 160, 162-164; Bruneau 1965, 94, 131, Pl. 30-31, 4279, 4634-4635; Hellström 1965, 51, 83 Pl.25, 62; Bailey 1980, 352, 355-357, 364, 366-369, 371-374, Pl. 79, Q 1361-Q 1362, Q 1365-1368, Pl. 82-85, Q 1387-1396, Q 1399-1400, Q 1409-1413, Q 1415- 1416; Goethert-Polaschek 1985, 151,168, Taf. 71, 705; Bailey 1988, 370, 378-380, 412, 414, 459, Pl. 103-104, Q 3072-3074, Q 3076-Q 3078, Q 3087-Q 3089, Pl. 122, Q 3296, Pl. 156, Q 1211; Barın 1995, 22, 23, K 33 Lev. 12a-b, K 34 Lev. 12c, K 35 Lev. 13a; Bussiere 2000, 107, 350, 351, 86, 3169, 3170, 3173, 3194; Civelek 2001, 22-27, 76-80, Lev. VI, K, 35-Lev. X K 50; Heimerl 2001, 57-58, 125, 130-133, Taf. 8,10, 11, 339, 400, 403, 414, 417-420, 422, 436; Şimşek 2011, 85-87; Lev. 77-82, 153-187.

⁴⁶⁴ Civelek 2001, Lev.IX, K 45. Aydın Müzesi Aydın Merkez, Mesudiye Mahallesi, 20. Sokakta 31.3.1978 tarihinde kanalizasyon kazısı sırasında ortaya çıkarılan mezarları saptamak amacıyla kurtarma kazısı yapmıştır. Yapılan kazı çalışmaları sırasında Mezar 16 olarak adlandırılan gömüde K. 45 No.lu kandil ile birlikte 19 eser daha ortaya çıkarılmıştır. Civelek bulunan bu eserler yardımıyla Mezar 16'nın iki farklı dönemde kullanım gördüğünü belirtmektedir. K45 no.lu kandil örneğinin mezarın ikinci kullanımına (MS I. yüzyılın ikinci yarısı) ait bir eser olduğunu belirtmektedir.

⁴⁶⁵ Şimşek 2011, Lev. 77, Kat. No. 88, Kat. No.550, Lev. 79, Kat. No. 1503, Kat. No. 630, Kat. No. 150. Laodikeia Nekropolü kazı çalışmaları sırasında kalp burunlu ve discusu bezemeli çok sayıda kandil örneği ortaya çıkarılmıştır. Bu esrelerden iki tanesi TRL.08.GYM.II. 820 numaralı Tralleis örneği büyük benzerlikler göstermektedir. Şimşek mezardan gelen diğer buluntuları da dikkate alarak Kat No. 88 numaralı örneği Augustus Dönemi ile MS II. Yüzyılın sonu arasında, Kat. No 1503 numaralı örneği ise MS II. yüzyılın ilk çeyreği ile MS III. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlemiştir.

⁴⁶⁶ Tralleis Hamam-Hamam-Gymnasion yapısı yoğun bir şekilde dolgu toprak ile kaplanmış durumdadır. Gymnasionun Tepidarium ve Frigidarium bölümlerinin üzerinde yaklaşık olarak 3 metrelik bir dolgu toprak tabakası bulunmaktadır. Yapının üzerinin bu kadar yoğun bir dolgu toprak tabakası ile kaplanmış olmasının en önemli sebeplerinden birisi Hamam-Hamam-Gymnasion yapısında yapılan define kazılarıdır. Define kazı çalışmaları sırasında çıkarılan topraklar kaçak kazı çukurlarının hemen

kaldırma çalışmaları sırasında bulunan kalp burunlu ve discussu bezemeli kandil örneği mevcut alanda saptanan diğer buluntularla tarihsel olarak bir bütünlük göstermemektedir. Bu durumda **Kat. No 82** numaralı kandilin tarihlendirilmesinde benzer kandil örneklerinden yararlanılmaya çalışılmıştır. **Kat. No 82** numaralı kandil ile benzer özelliklere sahip kalp burunlu discussu bezemeli kandil örneği çok azdır. Laodikeia Nekropolünde bulunan bir örnek mezardan gelen diğer eserlerinde yardımıyla Augustus Dönemi ile MS II. yüzyılın sonu arasına tarihlendirilmiştir⁴⁶⁷. Benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 82** numaralı kandil MS II. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmiştir.

3.10.3.Kandil.T3

T3 başlığı altında kısa yuvarlatılmış burunlu kandiller incelenmiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında üç adet kısa yuvarlatılmış burunlu kandil saptanmıştır⁴⁶⁸. Bu grup içerisinde değerlendirilecek olan 3 kandil de kalıp yapımıdır ve dairesel formludurlar. T3 tipi eserler bezemeleri dikkate alınarak iki alt grup içerisinde incelenmişlerdir.

Kandil.T3a (Kat. No 83-84)

T3a tipi altında kabartma bezemeli discussları bulunan ve burunları bir çizgiyle gövdeden ayrılan kısa yuvarlatılmış burunlu kandil örneği değerlendirilmiştir. Kısa yuvarlatılmış burunlu kandil örneklerini Loeschcke Typus VIII⁴⁶⁹, Bailey ise Type P⁴⁷⁰ başlığı altında incelemiştir. Ayrıca Bailey bir sonraki yayınında bu tip kandilleri yeni bir tipoloji içerisinde yeniden değerlendirmiştir⁴⁷¹.

T3a tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 83** numaralı eser sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde, **Kat. No 84**⁴⁷² numaralı kandil örneği ise 4 No.lu

yakınlarında biriktirilmiş olmalıdır. Gymnasion yapısının VI, VII ve VIII No.lu mekanlarındaki yüksek dolgu toprağının kaçak kazı çukurlarından çıkarılan toprak olmalıdır.

⁴⁶⁷ Şimşek 2011, Lev. 79, 171, Kat. No 79

⁴⁶⁸ İncelenen kandil örneklerinden Kat. No 84 numaralı kandilin burun bölümü kırık olarak ele geçmiştir. Genel gövde özellikleri dikkate alınarak Kandil.T3 tipi içerisinde değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

⁴⁶⁹ Loeschcke 1919, 237-241.

⁴⁷⁰ Bailey 1980, 214-330.

⁴⁷¹ Bailey 1988, 369. Bailey kabartmalı bezemeli discussları bulunan ve yuvarlatılmış burunlu kandil örnekleri konusunda burun tipolojisine göre yeni bir sınıflama yapmaya çalışmıştır.

⁴⁷² **Kat. No 84** numarası verilen eser 4 No.lu dükkanın erken dönem kullanımlarını tespit etmek için açılan sondaj çukuru içerisinde bulunmuştur.

dükkanında bulunmuştur. **Kat. No 83** numaralı kandilin önemli bir bölümü sağlamdır⁴⁷³. **Kat. No 84** numaralı kandilin ise yalnızca kulp tarafından omuz ve discusunun küçük bir bölümü korunabilmiştir⁴⁷⁴.

10R 5/6 hamur rengine ve 10R 4/8 astar boyasına sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. T3a başlığı altında incelenen kandillerin omuz bölümü dışa dönüktür ve üzeri bezemesizdir. İç bükey geniş discuslara sahip olduğu anlaşılan kandil örneklerinden **Kat. No 83** numaralı eserin discusu üzerinde cepheden bir tapınak tasvirine yer verilmiştir⁴⁷⁵. Discus üzerinde tapınak cephesi tasvirleri ile çok sık karşılaşmamaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda **Kat. No 83** numaralı örneğe benzer şekilde cephesinde tapınak tasviri olan bir kandil saptanabilmiştir⁴⁷⁶. İskenderiye buluntusu kandil örneği de Tralleis buluntusu kandil örneği gibi kabartma bezemeli discusları bulunan ve burunları bir çizgiyle gövdeden ayrılan kısa yuvarlatılmış burunlu kandil grubu içerisine girmektedir. **Kat. No 84** numaralı örneğin önemli bir bölümü kırık olarak bulunduğu için discus bezemesi saptanamamıştır.

Kat. No 83 numaralı kandil örneğinin burun kısmında görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Ayrıca burun bölümünü discustan ayıran çizginin bulunduğu alanda dikdörtgen bir bezeme alanı oluşturulmuştur. Bu karşılaştırma yapılan örneklerde görülen bir özellik değildir. **Kat. No 83** numaralı kandilin geniş, düz bir kaidesi vardır. Kaidenin merkezinde planta pedis olabileceği düşünülen bir alan vardır. **Kat. No 84** numaralı örneğin kulp bölümü de kırık olarak ele geçmesine karşılık **Kat. No 83** numaralı kandilin dikey bir kulbu vardır. Kulbun üzeri dikey iki çizgi üç bölüme ayrılmıştır.

⁴⁷³ **Kat. No 83** numaralı eserin sağında discustan burun bölümüne geçişte omuzdan kaideye doğru uzanan küçük bir eksik bölümü bulunmaktadır.

⁴⁷⁴ Discusun korunan bölümünde herhangi bir bezeme görünmemesine rağmen kandilin genel özellikleri Kandil.T3a grubu içerisinde yer aldığını düşündürmektedir.

⁴⁷⁵ Eserin discusunun merkezinde bir tapınak cephesi tasviri yer almaktadır. Ön cephesinde beş sütunun bulunduğu tapınağın üçgen bir alınlığı vardır. Alınlığın merkezine bitkisel bezeme yapılmıştır. Üçgen alınlığın köşe noktalarında dairesel bezemeler yer almaktadır. Ön cephedeki sütun başlıkları ve sütun kaideleri de dairesel bezemelerle belirtilmiştir. Tapınağın stylobate zemini de yine dairesel bezemeler ile belirtilmiştir. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği sütun boşluğuna denk gelecek şekilde tasarlanmıştır.

⁴⁷⁶ Bailey 1988, Pl 43Q 1041 EA. İskenderiye’de bulunan bir kandilin discusu üzerinde cephesinde altı sütun bulunan bir tapınağın tasviri yer almaktadır.

T3a grubu kandil örnekleri Tralleis dışında birçok merkezde saptanmıştır⁴⁷⁷. İncelenen örnekler içerisinde bu kandil grubu için MS I. yüzyıl ortalarından⁴⁷⁸ MS III. yüzyıl başına⁴⁷⁹ kadar değişik tarihler önerilmiştir. **Kat. No 83** numaralı kandilin discus bezemesi ile benzer bezemeye sahip İskenderiye buluntusu örnek MS150-250 yılları arasına tarihlendirilmiştir⁴⁸⁰. İskenderiye örneği Tralleis örneğine oranla daha kalitesiz işçiliğe sahiptir. Bu kandil grubunu tarihleme çalışmaları açısından en önemli çalışmalar (müze katalogları dışında) Ephesos antik kenti kandil buluntularıdır. Ephesos antik kentinde bulunan T3a grubu kandilleri yanlarında bulunan sikke buluntularının yardımıyla Flavius-Traianus Dönemi ile MS III. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir⁴⁸¹. Ayrıca Erol-Gürler bu grup kandilin MS I. yüzyıl ortaları ile MS II. yüzyıl başı arasına tarihlendirmişler ayrıca üretim yerlerinin Ephesos veya bu kente yakın bir merkez olması gerektiğini iddia etmişlerdir⁴⁸².

T3a tipi içerisinde değerlendirilen örnekler tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilebilir.

Kandil.T3b (Kat. No 85)

T3b tipi altında discusu bezemesiz ve burun bölümü bir çizgiyle gövdeden ayrılan kısa yuvarlatılmış burunlu kandil örnekleri incelenmiştir. **Kat. No 85** numaralı kandil 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 2.5YR 5/8 astar boyasına sahiptir. Eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Kandilin omuz bölümü ile discus bölümünü birbirinden iki sıra halinde yapılmış dairesel formdaki kuşak ayırır.

⁴⁷⁷ Perlzweig 1961, 4-5, 87-88, Pl. 5-7, 168, 176; Leibundgut 1977, 34-35, Abb. 5-6; Bailey 1980, 201, Pl. 57 Q 1216; Hayes 1980, 54, Pl. 25-26; Bailey 1988, 368-370, 376-378, Pl. 101,102, Q 3040-3044, Q 3049-3064; Barin 2000, 4-5,20-21, Lev. 5, K 20, Lev. 6, K 21, K 23-24; Meriç 2002, 126, 132-133, Taf. 82, L 95-L 98; Weber 2004, 19-20, 22, Taf. 3,42; Ladstätter 2005, 261-262, 307-308, Taf. 174-175, 205, 207, K416-417, K419; Erol-Gürler 2006, 4; Şimşek 2011, 88, Lev. 83, 189-198.

⁴⁷⁸ Perlzweig 1961, 83,87-88 (Perlzweig, Atina Agorası örneklerinin MS I. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görüldüğünü belirtir); Bailey 1988, 368-370, 376-378 (Bailey bu kandil grubunun Flavisuslar Dönemi ile birlikte görülmeye başladığını belirtir); Bussiere 2000, 96-99, 305-307 (Bussiere, Algerie örneklerinin Nero Döneminden itibaren görülmeye başladığını belirtmiştir);Erol-Gürler 2006, 4 (Erol Gürler'e göre bu kandil grubu MS I. yüzyılın ortalarında görülmeye başlamıştır)

⁴⁷⁹ Bussiere 2000, 96-99, 305-307 (Bussiere, bu kandil grubunun son kullanım tarihi olarak MS III. yüzyıl başını vermektedir).

⁴⁸⁰ Bailey 1988, 249 Q 2041EA.

⁴⁸¹ Ladstätter 2005, 261-262, 307-308,

⁴⁸² Erol-Gürler 2006, 4.

Omuz kuşağının üzeri düz bezemesiz olarak bırakılmıştır. İç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün merkezine doğru küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. **Kat. No 85** numaralı kandilin burun kısmını omuz bölümünden düz bir çizgi ayırmaktadır. Kandilin burun kısmı çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Dikey kulbunun üzerinde herhangi bir bezemeye yer verilmemiştir. Tek bir halkadan oluşan geniş, düz bir kaidesi vardır. Kaidesinin merkezinde dairesel formlu küçük geometrik bir süsleme yapılmıştır. Dairesel formlu bezmesinin ortasında kabartma şeklimde yapılmış küçük bir kabartma nokta bezemesi yer alır.

Kat. No 85 numaralı kandil ile genel form ve bezeme özellikler bakımından benzer az sayıda örnek saptanabilmiştir. Ephesos antik kentinde Wood tarafından gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında bulunan ve şu anda British Museum kandil koleksiyonu içerisinde bulunan bir kandil örneği T3b grubu kandil örneği benzerlikler göstermektedir⁴⁸³. Bailey Ephesos buluntusu bu kandil örneğini Traianus Dönemi ile Antoninler Dönemi arasına tarihlendirmektedir⁴⁸⁴.

T3b kandil grubuna dahil olan **Kat. No 85** numaralı örneği British Museum koleksiyonundaki eserden biraz daha geç özellikler göstermesi nedeniyle MS II. yüzyılın sonuna tarihlendirilmiştir.

3.10.4.Kandil.T4 (Kat. No 86)

T4 başlığı altında dairesel gövdeli kısa yuvarlak burunlu *Korinth Tipi* kandil örneği incelenmiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında bir adet Korinth Tipi kandil saptanmıştır. T4 tipi içerisinde incelenecek olan kandil örneği sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Sağlama yakın olarak bulunan kandilin sadece burun kısmı kırıktır. **Kat. No 86** numaralı eser 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 6/6 astar boyasına sahiptir. Esein hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

⁴⁸³ Bailey 1988, Pl. 102, Fig. 143.

⁴⁸⁴ Bailey 1988, 377, Q 3050

Kat. No 86 numaralı kandil dairesel gövdeli ve konik profillidir. Omuz bölümü ile discus bölümünü birbirinden kalın kabartma bir halka ile ayrılmıştır. Halkanın iki yan kenarına birbirine simetrik olarak yapılmış kabartma çıkıntılar bulunmaktadır. Oldukça keskin hatlara sahip olan omuz kuşağının üzerinde bu kabartma çıkıntılar dışında başka bezeme yer almaz. İç bükey discusunun üç tarafında (burun kısmı hariç) yine kabartma şeklinde yapılmış masklar yer alır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. **Kat. No 86** numaralı kandilin burun kısmı kırık olarak ele geçmiştir. Kandilin burun kısmı çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Gövdeden yükselerek omuza bağlanan halka kulp zimba deliklidir ve üzerinde kazıma yivli geometrik bezeme kuşağı bulunur. Tek bir halkadan oluşan geniş, düz bir kaidesi vardır.

Korinth Tipi olarak adlandırılan bu kandil örneğine ait Hamam-Gymnasion ve çevresinde sadece bir örnek bulunmasına rağmen diğer antik kentlerde ve müze kataloglarında yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Korinth Tipi kandiller üzerine çalışmalar yapan Brooner bu tipi Flaviuslar Dönemi ile Hadrianus Dönemi arasında görüldüğü belirterek kullanımın Antoninler Dönemi boyunca devam ettiğini ifade etmiştir⁴⁸⁵. Korinth Tipi kandiller konusunda en geç tarihi Griepentorg vermiştir. Griepentorg Korinth Tipi kandilleri MS III. yüzyıl başına tarihlemiştir⁴⁸⁶. Bailey, British Museum kandil koleksiyonunda bulunan Korinth Tipi kandilleri “Type P” başlığı altında değerlendirmiştir⁴⁸⁷. Pergamon antik kenti kandillerini çalışan Heimerl ise Korint Tipini MS II. yüzyılın ilk yarısına tarihlemiştir⁴⁸⁸. Laodikeia antik kenti Nekropolis buluntuları arasında Korinth Tipi kandiller de bulunmaktadır. Şimşek Laodikeia Nekropolis buluntusu Korinth Tipi kandilleri mezarlardan çıkan kandiller yardımıyla MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. yüzyılın ortasına tarihlemiştir⁴⁸⁹. T4 kandil grubuna dahil olan **Kat. No 86** numaralı eser benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS II. yüzyıla tarihlendirilebilir.

⁴⁸⁵ Brooner 1930, 95, 205Pl. XII, 702. Brooner’ın Type XXVII olarak adlandırdığı bu tipe ait örnekler Korinth kazıları sırasında bulunmuştur. Kazı çalışmaları sırasında kandil örneklerinin yanında sikkeler buluntularına da ulaşılmıştır. Bu tipe ait olan örneklerin Flavius, Traianus ve Hadrianus sikkeleri ile birlikte bulunması sebebiyle Brooner bu tipi Flaviuslar ile Hadrianus Dönemi arasına tarihlemiştir.

⁴⁸⁶ Griepentorg 1986, 202-203, Taf. 30, 4-6.

⁴⁸⁷ Bailey 1988, 402,404, Pl. 116, Q 3242, Q 3243. Bailey Korinth Tipini MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. ikinci yarısı arasında üretildiğini belirtmektedir.

⁴⁸⁸ Heimerl 2001, 62, 153, Taf. 16, 685.

⁴⁸⁹ Şimşek 2011, 92, Lev. 86, 220-221.

3.10.5.Kandil.T5 (Kat. No 87)

T5 başlığı altında Badem Formlu kandil örnekleri incelenmiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında bir adet Badem formlu kandil örneği tespit edilmiştir. Badem formlu kandil örneklerinde burun diğer kandil gruplarına göre kısalarak doğrudan gövdeye bağlanır.

T5 tipi içerisinde incelenecek olan kandil örneği Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. Sağlama yakın olarak ele geçen kandilin sadece discus bölümünden buruna doğru uzanan bir kırığı bulunmaktadır. **Kat. No 87** numarası verilen kandil kalıp yapımıdır. 7.5 YR 7/4 hamur rengi ve 10R 5/6 astar boyasına sahip olan kandilin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. **Kat. No 87** numaralı kandilin omuz bölümü üzerinde bezeme yoktur. İç bükey discusunun üzerinde de kırıktan dolayı bezeme olup olmadığı tespit edilememiştir. Yağ deliği de bulunmaktadır. **Kat. No 87** numaralı kandilin omuz kısmından burun kısmına geçişte küçük bir eksik parçası bulunmaktadır. Kandilin burun kısmı çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Gövdeden yükselerek omuza bağlanan halka kulp bezemesizdir ve zimba deliği formundadır. Kaidesi iç bükey profilidir. Tek bir halkadan oluşan geniş, düz bir kaidesi vardır.

Badem Formlu kandil örnekleri birçok kentte karşımıza çıkmaktadır. Oziol ve Poilloux, Type 15 olarak adlandırdıkları badem formlu Salamis buluntusu kandilleri MS I. yüzyıl sonuna tarihlenmişlerdir⁴⁹⁰. Hayes bu tipi Kıbrıs Tipi Kandil Grubu içerisinde değerlendirmiştir⁴⁹¹. Heimerl ise Pergamon buluntusu badem formlu örnekleri Gruppe 11 başlığı altında inceleyerek MS 2-3. yüzyıl arasına tarihlendirmektedir⁴⁹². Şimşek Laodikeia Nekropolisinde bulunan badem formlu kandil örneklerini MS II. yüzyıl ile MS III. yüzyılın üçüncü çeyreği arasına tarihlendirmiştir⁴⁹³. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla **Kat. No 87** numaralı eser MS II yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmiştir.

⁴⁹⁰ Oziol- Poilloux 1969, 21, 104, Pl. IX, 424.

⁴⁹¹ Hayes 1980, 75,81, Pl. 39,329. Hayes badem formlu kandilleri MS III. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirmiştir.

⁴⁹² Heimerl 2001, 62, 152, Taf. 16, 686.

⁴⁹³ Şimşek 2011, 93, Lev. 87, 223-224.

3.10.6.Kandil.T6

T6 başlığı altında “U” burunlu kandil örnekleri incelenmiştir. Hamam-Gymnasion yapısı içerisinde bir⁴⁹⁴, Latrina kanalizasyon kanallarından altı⁴⁹⁵, dükkanlarda⁴⁹⁶ ise dokuz adet “U” burunlu kandil örneği saptanmıştır.

Adını “U” formundaki burun yapısından alan bu kandil örnekleri genel olarak dairesel veya oval gövdeli olarak karşımıza çıkmaktadır. “U” burunlu kandil örnekleri form ve bezemelerindeki farklılıklar dikkate alınarak kendi içinde 9 alt tipe ayrılarak incelenmiştir.

Kandil.T6a (Kat. No 88-92)

T6a tipi altında incelenen kandil örneklerinin ortak özelliği gövdelerinin dairesel formu, discus ve omuzlarının bezemeli olmasıdır. Bu grup içerisinde değerlendirilen örneklerden **Kat. No 92** numaralı eser Hamam-Gymnasion içerisinde bulunmuştur.⁴⁹⁷. **Kat. No 88-91** numaralı eserler ise Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında ortaya çıkarılmışlardır. Eserlerden biri sağlam⁴⁹⁸, üçü sağlama yakın⁴⁹⁹ ve bir tanesinin ise yarısı sağlam⁵⁰⁰ olarak bulunmuştur.

T6a başlığı altında incelenen kandil örnekleri 2.5YR 6/6, 7.5YR 7/6, 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5YR 5/6, 10R 5/6 astar boyasına sahiptir. Eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Kandillerin discus bölümünü omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Dışa dönük omuz bölümü

⁴⁹⁴ Hamam-Hamam-Gymnasion’da V No.lu mekan olarak adlandırılan İmparatorluk Salonu/Sarnıç yapısında bir adet “U” burunlu kandil örneği saptanmıştır.

⁴⁹⁵ Latrina kuzey kanalı içerisinde iki, güney kanalı içerisinde bir ve batı kanalizasyon kanalı içerisinde üç tane olmak üzere toplam altı adet “U” burunlu kandil örneği saptanmıştır.

⁴⁹⁶ Tralleis Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları “U” burunlu kandillerin en yoğun olarak kullanıldıkları yer olması bakımından oldukça önemlidir. 1 No.lu Dükkanda bir, 2 No.lu Dükkanda bir, 3 No.lu Dükkanda bir, 4 No.lu Dükkanda üç, 7 No.lu Dükkanda bir, 12 No.lu Dükkanda bir, 13 No.lu Dükkanda bir adet olmak üzere toplam dokuz adet “U” burunlu kandil örneği ortaya çıkarılmıştır.

⁴⁹⁷ **Kat. No 92** numaralı kandil Hamam-Hamam-Gymnasion’un orta bölümündeki yapılanmayı tespit etmek amacıyla başlanılan İmparatorluk Salonu/Sarnıç yapısının kazı çalışmaları sırasında dolgu toprak içerisinde bulunmuştur.

⁴⁹⁸ **Kat. No 89** numaralı örnektir

⁴⁹⁹ **Kat. No 88** numaralı eserin yağ deliği çevresinde küçük bir kırığı bulunmaktadır. **Kat. No 90** numaralı kandilin ise burun kısmı kırık olarak bulunmuştur. Burun parçası daha sonra gövde ile birleştirilmiştir. **Kat. No 92** numaralı kandilin burnunun bir bölümü ile omuzla burnun birleşim noktasından küçük bir bölümü eksiktir.

⁵⁰⁰ **Kat. No 91** numaralı kandilin kulbu, discusunun ve omzunun bir bölümü korunabilmiştir.

üzerinde dil motifleri⁵⁰¹, kabartma nokta sıraları⁵⁰², iç içe geçmiş konsantrik dairelerden oluşan bezeme kuşaklarına yer verilmiştir⁵⁰³. İç bükey discus bölümleri üzerinde **Kat. No 88** numaralı kandilde rozet, **Kat. No 89**⁵⁰⁴, **Kat. No 90**⁵⁰⁵, **Kat. No 91**⁵⁰⁶ ve **Kat. No 92**⁵⁰⁷ numaralı kandil örneklerinde insan ve hayvan figürlerine yer verilmiştir. “U” biçimli burun bölümler, üzerinde görülen is lekeleri kandillerin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulpları gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandil örneklerinin iç içe geçmiş çift insize oval halkadan oluşan kaide kısmı düzdür⁵⁰⁸. **Kat. No 92** numaralı eserin kaide bölümünün merkezinde ayak şeklinde yapılmış planta pedis uygulamasına yer verilmiştir.

Omuz ve discus bölümleri üzerinde görülen bezemelerde bazı farklılıklar olmasına rağmen **Kat. No 89-90** numaralı kandil örnekleri birbirlerine oldukça benzemektedir. Her iki kandil örneği dükkanlarda bulunmuştur. Genel form özellikleri aynı dönem içerisinde dükkanlarda kullanıldıklarını kanıtlamaktadır.

⁵⁰¹ **Kat. No 88** numaralı eserin omuz bölümü üzerinde dil motiflerinden oluşan bir bezeme kuşağına yer verilmiştir.

⁵⁰² **Kat. No 89** ve **Kat. No 92** numaralı eserlerin omuz bölümü üzerinde tek sıra halinde yapılmış kabartma noktalarından oluşan bezeme kuşağı yer alır.

⁵⁰³ **Kat. No 88** ve **Kat. No 91** numaralı eserlerin omuz bölümünde iç içe geçmiş konsantrik dairelerden oluşan motif sırasına yer verilmiştir.

⁵⁰⁴ **Kat. No 89** numaralı eserin discus bölümü biraz daha daralmıştır. Discus bölümünün üzerinde merkez de iki adet figür yer alır. Kandilin discus bölümü çok fazla aşındığı için figürlerin kimlikleri ve konusu saptanamamıştır. Discus merkezine doğru figürlü bezemenin görülmediği alanlara bir yağ ve bir hava deliği açılmıştır. Her iki delikte dairesel formludur.

⁵⁰⁵ **Kat. No 90** numaralı kandilin iç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde sağa dönük olarak yapılmış bir keçi figürü yer alır. Kandilin discus bölümünün üzerinde figürlü bezemenin görülmediği alanlara dairesel formlu bir yağ ve bir hava deliği açılmıştır. Yağ deliği keçi figürünün sırtının hemen üzerine, hava deliği ise bacaklarının arasına açılmıştır. Hava deliği yağ deliğine oranla daha küçük boyutludur.

⁵⁰⁶ **Kat. No 91** numaralı kandilin discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte bir insan ve hayvan figürlerinin izleri görülebilmektedir. Sahnenin solunda bir erkek figürü tasviri yer almaktadır. Erkek figürü sağına dönmüş ve oturur tarzda tasvir edilmiştir. Sahnenin sağında ise olasılıkla bir kuş figürü yer almaktadır. Kuş figürünü sağ eli ile tutup havaya kaldıran erkek figürü olasılıkla kuşu oper tarzda tasvir edilmiştir. Erkek figürünün sol koluna dolanan yılan (?) başının üzerinden figürün ağzına doğru uzanmaktadır. Tüm discusu kaplayan bu sahne büyük bir olasılıkla bir mitolojik olayı tasvir etmektedir.

⁵⁰⁷ Eserin discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte bir insan ve hayvan figürünün izleri görülebilmektedir. Merkezde sağına dönük yürür tarzda bir hayvan tasviri yer almaktadır. Hayvan figürünün üzerinde olasılıkla bir kadın tasviri yer almaktadır. Kadın figürü sağ elini havaya kaldırmış olarak tasvir edilmiştir. Kadın figürünün arkasına yağ deliği, hayvan figürünün bacakları arasına hava deliği açılmıştır. Hava deliği yağ deliğine kıyasla daha büyüktür

⁵⁰⁸ **Kat. No 88**, **Kat. No 89**, **Kat. No 90** ve **Kat. No 92** numaralı örnekler.

T6a grubu kandil örneklerini benzer tarzda yapılmış “U” Burunlu kandil örnekleri Brants⁵⁰⁹, Bailey⁵¹⁰, Brooner⁵¹¹, Ladstätter⁵¹², Hayes⁵¹³ Bruneau⁵¹⁴, Kahil⁵¹⁵, Scheider Equini⁵¹⁶, Garnett⁵¹⁷, Erol-Gürler⁵¹⁸ ve Şimşek⁵¹⁹ tarafından diğer buluntular yardımıyla tarihlendirilmiştir. Bu kandil grubu için ağırlıklı olarak MS III. yüzyıl sonundan MS VII. yüzyıl başına kadar değişik tarihler önerilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda **Kat. No 88** numaralı örneğe benzer şekilde omzunda dil motifi, discusunda rozet bezmesi bulunan “U” burunlu kandil örneği Laodikeia Nekropolü buluntuları arasında karşımıza çıkmaktadır⁵²⁰. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında **Kat. No 88** numaralı örnek MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kat. No 89- 92 numaralı örneklerle benzer gövde ve bezeme özelliklerine sahip “U” burunlu kandil örnekleri, British Museum kandil koleksiyonu⁵²¹ ve Laodikeia Nekropolü⁵²² buluntuları arasında karşımıza çıkmaktadır. Atina Agorası kazıları sırasında bulunan bir kandil örneği Tralleis buluntusu kandil ile form açısından

⁵⁰⁹ Brants 1913, 63-64, Plaat VIII, 1129. Brants Soort XXVII başlığı altında KAT6a ile benzer kandil örneklerini incelemiştir. Brants bu tip kandilleri Küçük Asya üretimi kandiller olarak adlandırmış MS III-IV. yüzyıl arasına tarihlendirmiştir.

⁵¹⁰ Bailey 1988, 371-372, 382-384, Pl.105-107. Bailey KANDİL.T6a grubu ile benzer özelliklere sahip kandilleri Ephesos üretimi kandiller olarak değerlendirerek MS 500-600 yılları arasına tarihlemiştir.

⁵¹¹ Brooner 1930, 114,246 Pl. XV 1109. Brooner bu kandil örneklerini MS III-V. yüzyıllar arasına tarihlendirmektedir.

⁵¹² Ladstätter 2011, 11, 13 Res. 13. Ladstätter bu kandil grubu örneklerini Geç Antik Çağ tarihlemiş ve Ephesos üretimi olduklarını belirtmiştir.

⁵¹³ Hayes 1980, 70-71, Pl. 36, 295. Hayes bu kandil tipini MS V. yüzyıla tarihlemiştir.

⁵¹⁴ Bruneau 1965, 139-140.

⁵¹⁵ Kahil 1969, 239-240, Pl. CI, 1-Kat No. 6, Kat. No 9, Pl. CII, 1-Kat No. 10. Kahil, Laodikeia Caracalla Nyphaionunda bulunan bu grup kandil örneklerini MS V. yüzyılın ilk yarısına tarihlemiştir.

⁵¹⁶ Scheider Equini 1972, 127, Tav. XXVIIb. Scheider Equini bu grup kandilleri Geç Roma-Erken Bizans Dönemine tarihlendirmiştir.

⁵¹⁷ Garnett 1975, 200, Pl. 32,44. Garnett Korinth ‘te bulunan ve Ephesos tipi olarak adlandırdığı bu grup örneklerin MS V. yüzyıl sonu VI. yüzyıl başına tarihlendirir.

⁵¹⁸ Erol-Gürler 2006, 5, Res. 3. Erol-Gürler, Tire Müzesinde bulunan bu grup örneklerini Küçük Asya tipi olarak değerlendirerek MS V. yüzyıla tarihlendirmiştir.

⁵¹⁹ Şimşek 2011, 94-95, Lev. 88, 226-234. Şimşek Laodikeia örneklerini MS IV. yüzyılın ikinci yarısından MS V. yüzyılın üçüncü çeyreği arasına tarihlendirmektedir.

⁵²⁰ Şimşek 2011, Lev. 88, 232-233.

⁵²¹ Bailey 1988, Pl. 108, Q 3143,

⁵²² Şimşek 2011, Lev. 88, 226-227.

benzerlik göstermektedir⁵²³. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında **Kat. No 89-92** numaralı örnekler MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kandil.T6b (Kat. No 93)

T6b tipi⁵²⁴ altında incelenecek olan kandil buluntusu 4. No.lu dükkanda bulunmuştur. Kırıkları olan ve büyük oranda tahrip olmuş olan kandilin omuz, discus ve burun gibi bölümlerinin korunmuş olması tarihlleme açısından önemlidir. Kandilin kulp ve alt yarısı kayıptır.

Kat. No 93 numaralı kandil örneği 7.5YR 7/6 hamur rengine ve 10R 5/4 astar boyasına sahiptir. Eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Bu kabartma şeklindeki bant kuşağı burun köprüsü üzerinden bir kanal ile burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Omuz bölümünde üzüm salkımları ve asma yapraklarından oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte soluna doğru koşar tarda bir Eros (?) figürü tasviri yer almaktadır. Eros figürünün elinde bir hayvan bulunmaktadır. Kulaklarının uzun yapısından dolayı tavşan olabileceği düşünülmektedir. Discusun figürlerden boş kalan alanlarına bir hava bir de yağ deliği açılmıştır.

Kat. No 93 numaralı kandil örneğinin “U” biçimli burun bölümünün kırık parçaları daha sonradan birleştirilmiştir. Burun köprüsü üzerindeki kanalın solunda dil motifleri vardır. Burnun sağ tarafı kırık olduğu için burada olması gereken dil motifleri görülememektedir. Burun bölümünde görülen yoğun is lekesi kandilin uzun süre kullanıldığını kanıtlamaktadır.

⁵²³ Perlzweig 1961, Pl. 38, 2422.

⁵²⁴ Kandil.T6b tipi form olarak Kandil.T6a tipi ile benzer tarzda yapılmıştır. T6b tipi burun köprüsü üzerinde kanal bezemesi görülmesi sebebiyle T6a başlığı altında incelenen örneklerden ayrılır. Bu form tipinde discusun burun köprüsü ile birleştiği noktadan başlayarak buruna doğru uzanan bir kanal bulunmaktadır.

Kat. No 93 numaralı kandil ile benzer tarzda yapılmış kandil örneklerini Brants⁵²⁵, Bailey⁵²⁶, Perlzweig⁵²⁷, Brooner⁵²⁸, Ladstätter⁵²⁹, Kahil⁵³⁰, Scheider Equini⁵³¹, Gassner⁵³², Şimşek⁵³³ tarafından diğer buluntular yardımıyla tarihlendirilmiştir. Bu kandil grubu için ağırlıklı olarak MS III. yüzyıl sonundan MS VII. yüzyıl başına kadar değişik tarihler önerilmiştir.

Laodikeia Nekropolü buluntusu iki kandil örneği **Kat. No 93** numaralı kandil ile omuz bezemesi ve kanallı burun yapısının düzenlenişi açısından büyük benzerlikler göstermektedir⁵³⁴. Eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS V. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Kandil.T6c (Kat. No 94-96)

T6c tipi altında üç adet kandil incelenmiştir. Bu grup içerisinde değerlendirilen “U” burunlu kandillerin ortak özelliği discus ile omuz bölümlerinin bezemeli olmasıdır. T6c grubunu T6a grubundan ayıran en karakteristik özellik burun köprüsü üzerinden bir kanalla discus ve burun bölümlerinin birbirine bağlanmasıdır. Bu grup içerisinde değerlendirilen üç kandilden bir tanesi Latrina batı kanalizasyon kanalı içerisinde diğer iki örnek ise dükkanlarda⁵³⁵ bulunmuştur. **Kat. No 94** numaralı kandil örneği sağlam

⁵²⁵ Brants 1913, 63-64, Plaat VIII, 1125. Brants Soort XXVIII başlığı altında KAT6b ile benzer kandil örneklerini incelemiştir. Brants bu tip kandilleri Küçük Asya üretimi kandiller olarak adlandırmış MS III-IV. yüzyıl arasına tarihlendirmiştir.

⁵²⁶ Bailey 1988, 372, 389, Pl.110-111. Q 3170, Q 3175, Q 3176, Q 3178. Bailey KANDİL.T6a grubu ile benzer özelliklere sahip kandilleri Ephesos üretimi kandiller olarak değerlendirerek MS 550-650 yılları arasına tarihlemiştir.

⁵²⁷ Perlzweig 1961, 192, Pl. 44, 2805-2806. Perlzweig Atina Agorası örneklerini MS V. ve VI. yüzyıl arasına tarihlemektedir.

⁵²⁸ Brooner 1930, 114,241 Pl. XIV 1059. Brooner bu kandil örneklerini MS III. yüzyıl ortaları ile MS V. yüzyıllar arasına tarihlendirmektedir.

⁵²⁹ Ladstätter 2001, 11, 13 Res. 13. Ladstätter bu kandil grubu örneklerini Geç Antik Çağ tarihlemektedir.

⁵³⁰ Kahil 1969, 239, Pl. C, 5-Kat. No. 5. Kahil, Laodikeia Caracalla Nyphaionunda bulunan bu grup kandil örneklerini MS V. yüzyıla tarihlemiştir.

⁵³¹ Scheider Equini 1972, 127, Tav. XXVIIb. Scheider Equini Hierapolis buluntusu bu grup kandilleri Geç Roma-Erken Bizans Dönemine tarihlendirmiştir.

⁵³² Gassner 1997, 202-204,Taf. 65, 829. Gassner, Ephesos buluntusu örnekleri MS V-VI. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

⁵³³ Şimşek 2011, 95-96, Lev. 88, 235-237. Şimşek Laodikeia buluntusu kandil örneklerini MS IV. yüzyılın ikinci yarısı ile MS V. yüzyılın ortası arasına tarihlendirmektedir.

⁵³⁴ Şimşek 2011, Lev.88, 235-236. Laodikeia buluntularından 235 no.lu örnek MS IV. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS V. yüzyılın üçüncü çeyreğine, 236 no.lu örnek ise MS IV. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS V. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlendirilmiştir.

⁵³⁵ **Kat. No 94** numaralı kandil 4 No.lu dükkanda, **Kat. No 96** numaralı kandil ise 7 No.lu dükkanda bulunmuştur.

olarak ele geçmiştir. **Kat. No 96** numaralı örneğin burun ve kulp bölümleri, **Kat. No 95** numaralı örnekte ise burnun tamamı, discus ve omuz bölümlerinin burunla birleştiği kısmın bir bölümü eksiktir.

T6c başlığı altında incelenen kandil örnekleri 7.5YR 8/4 hamur rengine ve 5YR 5/4 astar boyasına sahiptir. Eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Bu grup içerisinde incelenen kandillerin discus bölümünü omuz bölümünden kabartma nokta sıralarından oluşan bir bant kuşağı ayırır. Dışa dönük omuz bölümü üzerinde kıvrıklal (ranke) ve asma yapraklarından oluşan bitkisel bezeme kuşağı⁵³⁶ ve kabartma noktalardan⁵³⁷ oluşan bezeme kuşaklarına yer verilmiştir. **Kat. No 95** numaralı örnek Latrina batı kanalizasyon kanalı içinde çok fazla deformasyona uğradığı için omuz ve discus bölümleri üzerinde görülen bezemeler belli olmamaktadır. İç bükey discus bölümleri üzerinde seramik⁵³⁸ ve hayvan⁵³⁹ figürlerine yer verilmiştir. “U” biçimli burun bölümler, üzerinde görülen is lekeleri kandillerin kullanıldığını kanıtlamaktadır. **Kat. No 94** numaralı eserin discustan gelen kanalın bağlandığı burun kısmı “U” biçimli kandil örneklerinin değişik bir uyarlaması gibidir. Fital deliğinden sonra kandil ucu her iki yana doğru çıkıntı yapar tarzda tasvir edilmiştir.

T6c grubu kandillerin tutamak biçimli kulpları gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandil örneklerinin insize dairelerden ve iç içe geçmiş iki halkadan oluşan kaideleri düzdür. **Kat. No 96** numaralı eserin kaide bölümünün merkezinde ayak şeklinde yapılmış planta pedis uygulamasına yer verilmiştir. **Kat. No 94** ve **Kat. No 96** numaralı örnekler oldukça benzer yapıdadır.

T6c tipi kandillerin benzer örneklerine Bailey⁵⁴⁰ ve Brooner’ın⁵⁴¹ yayınlarında saptanmıştır. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında eserler MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

⁵³⁶ **Kat. No 94** numaralı örnek.

⁵³⁷ **Kat. No 96** numaralı örnek.

⁵³⁸ **Kat. No 94** numaralı örneğin discus bölümünün üzerinde merkezde bir amphora tasviri yer almaktadır. Amphoranın tasvirinin her iki yanına birer adet yağ ve hava deliği yer alır.

⁵³⁹ **Kat. No 96** numaralı örneğin discus bölümünün merkezinde sağa doğru dönük olasılıkla bir aslan tasviri yer almaktadır. Hayvan figürünün her iki yanında birer adet yağ ve hava deliği vardır.

⁵⁴⁰ Bailey 1988, 389-390, Pl. 111, Q 3178, Q 3180.

⁵⁴¹ Brooner 1930. Brooner, Type XXIX Group 3 başlığı altında bu tip kandil örneklerini incelemiştir.

Kandil.T6d (Kat. No 97)

T6d tipi altında incelenen **Kat. No 97** numaralı kandil örneğinde gövde yapısı uzayarak, daha ovoid bir form almıştır. Burun bölümünde görülen uzamada dikkat çekicidir. Ayrıca T6a ve T6b tiplerine oranla discus daralmıştır. T6b tipinde görülen burun köprüsü üzerinde kanal uygulaması bu tipte de karşımıza çıkar.

Kat. No 97 numaralı eser 12 No.lu dükkanda sağlam olarak ele geçirilmiştir. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/4 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Kandilin omuz kısmı bezemesiz, düz olarak yapılmıştır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. İç bükey profili dar bir discusu bulunmaktadır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin düz bezemesiz kısa bir kaidesi bulunmaktadır.

T6d tipi kandil örneği ile benzer tarzda yapılmış olan kandil buluntularına çok fazla rastlanılmamaktadır. Bu açıdan British Museum kandil koleksiyonu içerisinde bulunan iki kandil örneği oldukça önemlidir. Calmyna⁵⁴² ve Ephesos⁵⁴³ buluntusu iki kandil örneği, **Kat. No 97** numaralı kandil örneği ile benzer tarzda gövde yapısına sahiptirler. Bailey bu iki kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir⁵⁴⁴. **Kat. No 97** numaralı örnek tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS VI. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Kandil.T6e (Kat. No 98-99)

T6e tipi altında incelenebilecek özelliklere sahip iki adet kandil buluntusu tespit edilmiştir⁵⁴⁵. **Kat. No 98 ve 99** numaralı eserler Latrina batı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 10YR 7/1 ve 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Diğer örneklerle oranla daha geniş bir omuz bölümüne sahiptir. Omuz bölümü üzerinde kıvrıkdal motifli olarak

⁵⁴² Bailey 1988, Pl. 110, Q 3171.

⁵⁴³ Bailey 1988, Pl. 110, Q 3173.

⁵⁴⁴ Bailey 1988, 389.

⁵⁴⁵ Bu tip içerisinde yer kandler genel gövde özellikleri itibarıyla Kandil.T6d tipi kandleri ile büyük benzerlik gösterir. Kandil.T6e tipi kandlerde gövde formunun ovoid formdan ziyade dairesel forma daha yakın olması ve omuz bölümü üzerinde bezeme kuşağının görülmesi gibi özellikleriyle T6d tipi kandil grubundan ayrılır.

adlandırabileceğimiz dalgalı hatlardan oluşan bir bezeme kuşağı yer alır. Kıvrıklal motifinin boşluk noktalarında doldurma motiflerine yer verilmiştir. Discus bölümünün merkezinde büyük bir hava deliği bulunmaktadır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Tutamak biçimli kulpları gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandil örneklerinin düz bezemesiz kısa bir kaidesi bulunmaktadır.

T6e tipi olarak adlandırdığımız kandil grubu örnekleri ile kıyaslayabileceğiniz kandil buluntusu sayısı oldukça azdır. Knidos⁵⁴⁶, Faversham⁵⁴⁷, ve Ephesos'ta bulunan üç kandil örneği⁵⁴⁸ T6e tipi kandillerin tarihlendirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bailey, Tralleis T6e tipine benzeyen bu kandil örneklerini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir⁵⁴⁹. **Kat. No 98 ve 99** numaralı örnekler, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kandil.T6f (Kat. No 100)

T6f tipi altında incelenen kandil örneği Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde ele geçmiştir. **Kat. No 100** numaralı kandil örneği kalıp yapımıdır. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. T6f tipi kandil örneği genel gövde özelliği itibariyle T6e tipi içerisinde incelenen kandiller ile büyük benzerlik gösterir⁵⁵⁰.

Kat. No 100 numaralı eser, diğer örneklerle oranla daha geniş bir omuz bölümüne sahiptir. Omuz kuşağının üzerinde koşar tarzda tasvir edilmiş hayvan figürleri yer almaktadır. Kulbun sağında yer alan sahnenin burun kısmına yakın bölümünde kaçar tarzda tasvir edilmiş bir tavşan figürü yer almaktadır. Tavşan figürünün hemen arkasında onu kovalar tarzda bir köpek tasviri yer almaktadır. Kulbun solundaki omuz kuşağı üzerinde de benzer bir anlatım görülmektedir. **Kat. No 100** numaralı kandil örneğinde discus bölümü neredeyse kaybolmuştur. Bu bölümde yer alan geniş yağ deliği bütün discusu kaplamıştır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun

⁵⁴⁶ Love 1974, 106, Fig. 36.

⁵⁴⁷ Smith 1871, 22, 1354-1370.

⁵⁴⁸ Miltner Pl. X, 1885, Pl. XIV, 347; Bailey 1988, Pl. 113, Fig. 143.

⁵⁴⁹ Bailey 1988, 392.

⁵⁵⁰ Bu tip kandillerin Kandil.T6e tipi kandillerden ayıran en önemli özellik discus bölümünü çok daralması ve yağ deliğinin daha genişlemiş olmasıdır.

bölümüne doğru uzanmaktadır. Kandilin “U” biçimli burnu diğer erken örneklerle oranla daha uzamıştır. Burnun fitil deliği çevresinde görülen is lekeleri kandilin az da olsa kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin insize iki daire kuşağından oluşan kısa ve düz bir kaidesi bulunmaktadır. Kandilin alt bölümünde kazıma çizgi şeklinde yapılmış geometrik bezeme olarak adlandırabileceğimiz bezemeler vardır.

T6f tipi olarak adlandırdığımız kandil grubu örneği Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında bulunan tekil ve unik bir örnek olması bakımından oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalar sonucunda **Kat. No 100** numaralı kandil örneği ile benzer tarza omuz bezemesine sahip, geniş yağ deliğine sahip kandil örneğine rastlanılmamıştır.

Kat. No 100 numaralı örneğin tarihlendirilmesinde kanal buluntularından da yararlanılamamaktadır. Eserin ele geçtiği kuzey kanalı içerisinde aynı tabakada MS III-V. yüzyıl malzemeleri bir arada bulunmuştur. Bu nedenle eser MS III-V. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir.

Kandil.T6g (Kat. No 101)

Bu grup içerisinde değerlendirilen **Kat. No 101** numaralı kandil, 13 No.lu mekanda sağlama yakın olarak ele geçmiştir⁵⁵¹. 7.5YR 7/6 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Discusu omuz bölümünden içi içe geçmiş iki dairesel motiften oluşan bir kuşak ayırır. Omuz bölümü küçük kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı ile doldurulmuştur. Discus bölümünün merkezinde neredeyse bütün discusu kaplayan geniş bir yağ deliği yer almaktadır. Kandilin omuz bölümü ile birleşen burun köprüsü üzerinde dil motiflerinden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Burun kısmı sağlam olarak ele geçmiştir. Burunda görülen yoğun is lekesi kandilin uzun süre kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kandilin tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. **Kat. No 101** numaralı kandilin kaide bölümü kabartma daire şeklinde yapılmıştır. Kandilin alt bölümünde insize şekilde yapılmış çizgi bezemeler yer almaktadır.

⁵⁵¹ **Kat. No 101** numaralı kandilin discus bölümü üzerinde küçük bir kırığı bulunmaktadır.

T6g tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 101** numaralı eser ile benzer tip ve bezeme özelliklerine sahip kandil örneklerine Ephesos antik kenti kazıları sırasında bulunmuştur.⁵⁵² Bailey, Tralleis örneği ile benzer tarzda üretilen bu kandilleri MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir⁵⁵³. **Kat. No 101** numaralı örnek, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kandil.T6h (Kat. No 102)

T6h tipi altında incelenecek olan kandil örneği 5. No.lu dükkanda bulunmuştur. 7.5YR 7.4 hamur rengine ve 7.5YR 7.4 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde kıvrıkdal ve noktalardan oluşan bitkisel bezemeler burun köprüsüne kadar devam etmektedir. İç bükey profilli discus bölümünde nokta ve çizgi motiflerden oluşan bir bezeme yer almaktadır. Yağ deliği burun kısmına yakın yapılmıştır. Burun köprüsü üzerinde dil motiflerinden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Kandilin burun kısmı kırıktır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin insize iki daire kuşağından oluşan kısa ve düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Kat. No 102 numaralı kandil örneğinin discus ve omuz bölümlerinin üzeri bezemelidir. Ayrıca burun köprüsü üzerinde dil motiflerinin görülmesi bu tipin en karakteristik özelliğidir. Bu form içerisinde değerlendirilen eserin en yakın örnekleri T6b tipi kandillerdir⁵⁵⁴. **Kat. No 102** kandil ile benzer özellikler sahip kandil buluntusu saptanamamıştır. Fakat İzmir Arkeoloji Müzesi kandil koleksiyonu içerisinde bulunan bir kandil örneği Tralleis buluntusu kandil ile az da olsa benzerlikler göstermektedir⁵⁵⁵. T6h tipi içerisinde incelenen kandil örneği 5 No.lu dükkanda bulunmuştur. **Kat. No 102**

⁵⁵² Bailey 1988, Pl. 109, Q 3151, Q 3152. British Museum kandil koleksiyonu içerisindeki Ephesos buluntusu iki kandil örneği de Wood başkanlığındaki kazı çalışmaları sırasında ortaya çıkarılmıştır. Özellikle Q 3151 No.lu eser, **Kat. No 101** numaralı kandil örneği benzer tarzda yapılmıştır.

⁵⁵³ Bailey 1988, 387.

⁵⁵⁴ Kandil.T6h tipi burun köprüsü üzerinde kanal bezemesinin görülmemesi ve formun biraz daha bozulmuş yapısıyla Kandil.T6b başlığı altında incelenen örnekten ayrılır.

⁵⁵⁵ İnanan 2004, 73-74, Kat. No. 12, Çiz. No. 12 Res. No. 11-12. İzmir Arkeoloji Müzesi Bizans Dönemi kandillerini Y. Lisans tezi olarak çalışan İnanan bu kandil örneğini MS VI. ve VII. yüzyıllara tarihlenmiştir.

numaralı örnek, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS V. yüzyıl sonu-VI. yüzyıl başı arasına tarihlendirilebilir.

3.10.7.Kandil.T7

T7 başlığı altında “U” burunlu kandil örneklerine oranla daha geniş burun köprüsü ve yağ deliğine sahip olan kandil örnekleri incelenmiştir. Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında bu kandil tipi altında incelenebilecek özellikte iki adet kandil saptanmıştır. T7 grubu içerisinde değerlendirilecek olan iki kandil örneği gövde özellikleri dikkate alınarak iki alt grup içerisinde incelenmişlerdir.

Kandil.T7a (Kat. No 103)

T7a grubu içerisinde değerlendirilen **Kat. No 103** numaralı kandil örneği Latrina kuzey kanalı içerisinde bulunmuştur. 10R 6/3 hamur rengine sahip olan kalıp yapımı kandilin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Discusu omuz bölümünden çok az yükseklik gösteren daire şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde tek sıra kabartma noktalardan oluşan bir bezeme kuşağı bulunmaktadır. Discus erken kandil örneklerine oranla büyük değişiklikler gösterir. T7a grubu örneğinde yağ deliği genişleyerek bütün discus bölümünü kaplamıştır. Burun köprüsü üzeri geniş tutulmasına karşın herhangi bir bezme ile süslenmemiştir. Kandilin doğrudan gövdeye bağlanan burun kısmında görülen is lekeleri kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin içbükey düz bir kaidesi bulunmaktadır.

T7a tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 103** numaralı eser ile benzer tip ve bezeme özelliklerine sahip kandil örneği sayısı yok denecek kadar azdır. T6g tipi içerisinde incelenen **Kat. No 101**⁵⁵⁶ numaralı eser ve Ephesos⁵⁵⁷ buluntusu bir kandil örneği geniş yağ deliğinin kullanımı açısından T7a tipi içerisinde incelenen kandil örneği ile benzerlikler göstermektedir⁵⁵⁸. **Kat. No 103** numaralı örnek, tabaka

⁵⁵⁶ Bkz. s. 108-109.

⁵⁵⁷ Bailey 1988, Pl. 109, Q 3151. Bailey, Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinası buluntusu kandil ile benzer tarzda yağ deliğine sahip bu kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir.

⁵⁵⁸ Kandil.T7a tipi kandil örneği Kandil.T6g tipi kandil örneklerinden gövde yapısı nedeniyle ayrılmaktadır

buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS V. yüzyıl sonu ile VI. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmiştir.

Kandil.T7b (Kat. No 104)

Kandil.T7b tipi içerisinde incelenecek olan **Kat. No 104** numarası verilen kandil örneği Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 5YR 7/6 hamur rengine sahip olan kalıp yapımı kandilin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Discusu omuz bölümünden çok az yükseklik gösteren daire şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde dalgalı hatlardan oluşan bir bezeme kuşağına yer verilmiştir. Dalgalı hatların boş kalan alanları doldurma motifi olarak yapılmış kabartma noktalarla süslenmiştir. Discus bölümü üzerinde merkezde geniş bir yağ deliği yer alır. Yağ deliğinin etrafını çevreleyen discus bölünü oldukça dar olarak yapılmıştır. T7 başlığı altında incelenen kandil örneklerinin ortak özelliği geniş bir burun köprüsü sahip olmalarıdır. T7b tipi içerisinde incelenen kandil örneğinde burun köprüsü üzerinde omuz bölümü ile benzer tarzda yapılmış dalgalı motif ve kabartma noktalardan oluşan bezeme kullanılmıştır. Kandilin doğrudan gövdeye bağlanan burun kısmı sağlam olarak ele geçmiştir. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kulp üzerinde dikey olarak yapılmış tek bir yivden oluşan süsleme yer alır. Kandilin bir çizgi ile belirtilmiş ovoid formu, düz bir kaidesi bulunmaktadır.

T7b tipi içerisinde değerlendirilen eser yağ deliği ve çevresinin düzenlenişi ve genel gövde özellikleri açısından Laodikeia Nekropolü⁵⁵⁹ ve Ephesos Vedius Gymnasionu⁵⁶⁰ buluntusu kandil örnekleri ile benzerlik göstermektedir. **Kat. No 104** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.10.8.Kandil.T8

T8 başlığı altında daha önceki kandil gruplarına oranla daha ovoid gövdeye ve gövdeye doğrudan bağlanan burun bölümüne sahip kandil örneklerini incelenmiştir.

⁵⁵⁹ Şimşek 2011, 99, Lev. 94, Kat. No. 292.

⁵⁶⁰ Ladstätter 2008, 117-118, Taf. 332, K 306.

Hamam-Gymnasion ve çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında bu kandil tipi altında incelenebilecek özellikte beş adet kandil saptanmıştır. T8 grubu içerisinde değerlendirilecek olan kandil örnekleri gövde ve bezeme özellikleri dikkate alınarak iki alt grup içerisinde incelenmişlerdir.

Kandil.T8a (Kat. No 105-107)

T8a tipi altında değerlendirilen **Kat. No 105**, **Kat. No 106**⁵⁶¹ ve **Kat. No 107** numaralı eserlerden sadece bir tanesi sağlam olarak ele geçmiştir⁵⁶². Bu tip içerisinde değerlendirilen kandillerin ortak özelliği omuz bölümlerinde kabartma halkalardan oluşan bezemelerin görülmesi ve iç bükey diskuslarının bezemesiz olmasıdır. İncelenen üç kandil örneği de 4 No.lu Dükkanda bulunmuştur.

T8a grubu kandillerin benzer örnekleri Tralleis'e komşu sayılabilecek kentlerde saptanmıştır. Aphrodisias⁵⁶³, Sardeis⁵⁶⁴ ve Laodikeia⁵⁶⁵ kentlerinde T8a tipi kandillerin tarihlendirilmesine yardımcı olabilecek kandil buluntuları saptanmıştır. Sardeis antik kentinde bulunan kandil örneği bu tipin tarihlendirilmesi açısından diğer örneklerle oranla çok daha önemlidir. Sardeis Gymnsionuna bitişik olarak yapılmış Bizans Dükkanlarında bulunan kandil örneği Crawford tarafından "Küçük Asya Tipi" olarak adlandırılmıştır. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları ile benzer tarzda yapılmış olan Sardeis Bizans Dükkanlarında Tralleis antik kenti kandil örnekleri ile benzer eserlerin tespit edilmesi yapıların birbirine yakın zamanlarda inşa edilerek kullanıldıklarını kanıtlamaktadır.

⁵⁶¹ **Kat. No 107** numaralı kandil örneği dairesel formu gövde yapısına sahip "U" burunlu kandiller başlığı altında incelenmemesinin en önemli nedeni burun yapısının "U" formundan ziyade doğrudan gövdeye bağlanan burun yapılı kandillere daha yakın olmasıdır. Kandil bu sebeple KA.T8a başlığı altında değerlendirilmiştir.

⁵⁶² Kandil.T8a tipi içerisinde incelenen **Kat. No 106** numaralı kandil örneği sağlam olarak bulunmuştur. **Kat. No 107** numaralı kandil örneğinin ise sadece kulp bölümü kayıptır. Bu grup içerisinde incelenen örneklerden en kötü durumda olanı **Kat. No 105** numaralı kandildir. Büyük oranda tahrip olan kandilin sadece üst yarısının kulp, omuz ve discus bölümleri korunabilmiştir.

⁵⁶³ Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14. Smith ve Ratte Aphrodisias buluntusu kandilleri MS V. yüzyıl sonu VI. Yüzyıl başına tarihlendirmişlerdir.

⁵⁶⁴ Crawford 1990, 49, Fig. 185.

⁵⁶⁵ Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18 (Kahil, Laodikeia Caracalla Nymphaionu kandil örneklerini MS IV. yüzyıl ve sonrasına tarihlendirmiştir); Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299 (Şimşek Laodikeia örneklerini MS IV. yüzyılın ikinci yarısından MS V. yüzyılın üçüncü çeyreği arasına tarihlendirmektedir).

T8a başlığı altında incelenen kandil örnekleri 5YR 7/6, 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/6 astar boyasına sahiptir. Eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Bu grup içerisinde incelenen kandillerin discus bölümünü omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde tek⁵⁶⁶ ve iki⁵⁶⁷ sıra halinde yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey, derin ve erken örneklerle kıyasla küçük diskus bölümleri vardır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Fitol deliği çevresinde görülen is lekeleri kandillerin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulpları gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. İnsize çizgilerden oluşan düz bir kaideleri bulunmaktadır.

Yapılan araştırmalar sonucunda **Kat. No 105-107** numaralı kandil örneklerine benzer şekilde yapılmış olan kandil örnekleri tespit edilmiştir⁵⁶⁸. T8a grubu kandil örnekleri, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS V. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir.

Kandil.T8b (Kat. No 108)

T8b tipi altında değerlendirilen **Kat. No 108** numaralı kandil örneği Hamam-Gymnasion Latrinası güney kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur⁵⁶⁹. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5YR 5/4 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar.

Eserin discus bölümünü omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz kuşağı üzerinde kıvrıkdal (ranke) motifi görülmektedir. İç bükey ve derin diskusunun merkezinde yağ deliği yer alır. Discustan fitil deliğine doğru uzanan bir kanal burun köprüsü üzerinde görülmektedir. T8b tipinde burun köprüsü uzamıştır. Kandilin burun bölümü kırıktır. Kandilin omuzdan yükselen tutamak biçimli bir kulbu ve insize dairelerden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

⁵⁶⁶ **Kat. No 107** numaralı örnek.

⁵⁶⁷ **Kat. No 105** ve **106** numaralı örnekler.

⁵⁶⁸ Szentleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanc 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299.

⁵⁶⁹ Genel form özellikleri itibarıyla Kandil.T8a tipi ile büyük benzerlikler gösteren bu tip burun kanalına sahip olmasıyla Kandil.T8a tipinden ayrılır.

T8b tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 108** numaralı kandil örneği genel form ve bezeme özellikleri itibariyle T8a tipi kandil örnekleri ile büyük benzerlik göstermektedir. Bu nedenle T8a tipi ile benzer kandil örnekleri T8b tipi ile de yakın özellikler göstermektedir⁵⁷⁰. T8b kandil grubuna dahil olan **Kat. No 108** numaralı örnek benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS V. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir.

Kandil.T8c (Kat. No 109)

T8c tipi altında değerlendirilen **Kat. No 109** numaralı kandil örneği 4 No.lu dükkanda sağlam olarak bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5YR 4/4 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar.

Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuzu kuşağı üzerinde discusa yakın olarak yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezme kuşağı vardır. İç bükey, derin diskus bölümü içerisinde yağ deliğini çevreleyen yaparak motifleri bulunmaktadır. Burun köprüsü üzerindeki kanalın her iki yanında dil motiflerine yer verilmiştir. Fitol deliği çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kandilin omuzdan yükselen tutamak biçimli bir kulbu ve insize dairelerden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Yapılan araştırmalar sonucunda **Kat. No 109** numaralı örneğe benzer şekilde yapılmış olan kandil örnekleri tespit edilmiştir⁵⁷¹. Laodikeia Nekropolü buluntusu bir kandil örneği de T8c tipi kandil örneği ile bezer form ve bezeme özelliklerine sahiptir⁵⁷². İki kandil arasındaki terk fark Tralleis örneğinde burun köprüsü üzerinde kanalın bulunmasıdır. **Kat. No 109** numaralı kandil, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS V. yüzyıla tarihlendirilebilir.

⁵⁷⁰ Szentleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanan 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299.

⁵⁷¹ Bailey 1972, Pl. 110, Q 3173, İnanan 2004, 84, Kat. No. 37.

⁵⁷² Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 301. Şimşek kandil örneğini MS V. Yüzyıl ortalarına tarihlendirmektedir.

3.10.9.Kandil.T9

T9 başlığı altında palmet biçimli kulpları olan kandiller incelemiştir. Bu başlık altında toplam yedi kandil, gövde ve bezeme özellikleri dikkate alınarak üç alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir. Palmet tutamağa sahip kandil örneklerinden üç tanesi sağlam olarak bulunmuştur. Diğer dört kandil örneğinin ise eksik kısımları mevcuttur.

Kandil.T9a (Kat. No 1110-112)

T9a tipi içerisinde üç adet kandil değerlendirilmiştir. Dükkanlarda bulunan kandillerden **Kat. No 112** numaralı kandil sağlam, **Kat. No 110** numaralı kandil ise sağlama yakın olarak bulunmuştur. **Kat. No 111** numaralı kandilin ise burun kısmı eksiktir. T9a tipi içerisinde değerlendirilen kandillerin omuz bölümleri bezemelidir. Ayrıca bu tip içerisindeki kandillerin discus ile burun bölümleri bir kanal ile birbirlerine bağlanır.

T9a başlığı altında incelenen kandil örnekleri 7.5YR 7/4, 5YR 7/6, 7/5YR 7/6 hamur rengine ve 2.5YR 4/3, 2.5R 5/6 astar boyasına sahiptir. Eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Bu grup içerisinde incelenen kandillerin discus bölümünü omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı⁵⁷³ ile iç bükey profilili⁵⁷⁴ bir kuşak ayırmaktadır. Dışa dönük omuz bölümü üzerinde dil motifleri, kabartma nokta sıraları, iç içe geçmiş konsantrik dairelerden oluşan bezeme kuşaklarına yer verilmiştir. Kandiller damla biçimli olarak adlandırabileceğimiz discus bir kanalla burun bölümüne bağlanmaktadır.

T9a başlığı altında değerlendirilen kandil örneklerinin tamamı farklı omuz bezemelerine sahiptir. **Kat. No 110** numaralı kandilin omuz kuşağı üzerinde iç içe geçmiş daire motifleri ile bunların arasına yerleştirilmiş dikey çizgi ve nokta motiflerinden oluşan bezeme, **Kat. No 112** numaralı kandilin omuz kuşağı üzerinde dikey çizgilerin yan yana işlenmesi ile oluşturulmuş bir bezeme, **Kat. No 111** numaralı kandilin omuz kuşağı üzerinde ise palmet biçimli tutamaktan çıkarak her iki yöne doğru uzanan bitkisel bezem kuşağına yer verilmiştir. İç bükey diskus bölümlerinin

⁵⁷³ **Kat. No 110** ve **Kat. No 111** numaralı kandil örnekleri.

⁵⁷⁴ **Kat. No 112** numaralı kandil örneği.

merkezinde orta ve küçük büyüklükteki yağ delikleri yer alır. **Kat. No 111** numaralı kandilin discus bölümünden burun köprüsüne geçişte bir hava deliğine yer verilmiştir. Eserlerin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. Kaide bölümleri iç içe geçmiş iki halka motifinden oluşur.

T9a tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 110** numaralı kandilin benzer örneklerine Blinkenberg⁵⁷⁵, Miltner⁵⁷⁶, Bailey⁵⁷⁷, İnanan⁵⁷⁸, Bass-Doorninck⁵⁷⁹, Ladstätter⁵⁸⁰,⁵⁸¹ in yayınlarında, **Kat. No 111** numaralı kandilin benzer örneklerine ise Miltner⁵⁸¹, Gagniers⁵⁸², Bailey⁵⁸³, in yayınlarında rastlanmaktadır.

Kat. No 112 numaralı kandil örneğinin benzer örnek sayısı yok denecek kadar azdır. Bass-Doorninck⁵⁸⁴ ve Bailey⁵⁸⁵, in iki yayını form ve az da olsa bezeme benzerliği açısından oldukça önemlidir. T9a grubu kandil örnekleri, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kandil.T9b (Kat. No 113-114)

T9b tipi içerisinde palmet tutamaklı, omuz ve burun köprüsü üzeri bezemeli ve bütün discus bölümünü kaplayan yağ deliğine sahip kandil örnekleri değerlendirilmiştir. İncelenen örneklerden bir tanesi dükkanlarda, diğer kandil örneği ise kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur⁵⁸⁶.

⁵⁷⁵ Blinkenberg 1931, Pl. 151, 3205.

⁵⁷⁶ Miltner 1937, Pl. X, 1880.

⁵⁷⁷ Bailey 1988, Pl. 114, Q 3205. Bailey Ephesos kazılarında bulunan bu kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir.

⁵⁷⁸ İnanan 2004, 90, Kat. No. 52. Tire Müzesi kandil koleksiyonuna ait olan parçanın Tralleis örneği ile büyük benzerlikler göstermektedir.

⁵⁷⁹ Bass-Doorninck 1971, Pl. 3, 34. Yassı ada batık buluntusu içerisinde Tralleis örneğine çok yakın bir kandil örneği saptanmıştır. Yassı ada kandil buluntusu MS VII. yüzyıl civarlarına tarihlendirilmektedir.

⁵⁸⁰ Ladstätter 2008, 117-118, Taf. 333, K 313-315.

⁵⁸¹ Miltner 1937, Pl. VII, 1329.

⁵⁸² Gagniers 1969, Pl. C, 1-2.

⁵⁸³ Bailey 1988, Pl. 114, Q 3210. Bailey Ephesos kazılarında bulunan bu kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir.

⁵⁸⁴ Bass-Doorninck 1982, 195, L 1-2.

⁵⁸⁵ Bailey 1988, 392, Pl. 114, Q 3204. Bailey Ephesos kazılarında bulunan bu kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir.

⁵⁸⁶ Bu grup içerisinde değerlendirilen eserlerden **Kat. No 114** numaralı eser sağlam, **Kat. No 113** numaralı eser ise sağlama yakın olarak bulunmuştur.

T9b başlığı altında incelenen **Kat. No 113 ve 114** numaralı kandil örnekleri 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Kandil örneklerinde discus bölümü omuz bölümünden iç içe geçmiş iki daire motifi ile ayrılmıştır. Omuz kuşağı üzerinde kıvrıkdal (ranke)⁵⁸⁷ ve dikey çizgi⁵⁸⁸ motiflerinden oluşan bezeme kuşaklarına yer verilmiştir.

Eserlerin burun köprüsü olarak adlandırabileceğimiz bölümünde bezeme olarak dil motiflerine yer verilmiştir. **Kat. No 113** numaralı örneğin fitil deliği ile burun köprüsü üzerinde ince dikdörtgen bir panel oluşturulmuş ve bu alanın içerisi dikey kısa çizgilerle süslenmiştir. “U” formu burun üzerinde görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır.

Kandillerin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. **Kat. No 114** numaralı kandilin kulp bölümü ile omuz bölümünün birleşim yerlerinde nokta sıralarından oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Eserlerin iç içe geçmiş iki halka motifinden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır. **Kat. No 113** numaralı kandilin alt bölümünde tutamak ve burun bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından oluşan geometrik bezemelere, **Kat. No 114** numaralı örneğin alt bölümünde tutamak ve burun ve gövde bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından ve nokta bezemelerinden oluşan geometrik süslemelere yer verilmiştir.

T9b tipi içerisinde değerlendirilen örneklerin benzerleri Bass-Doorninck⁵⁸⁹, Ladstätter⁵⁹⁰ ve Bailey⁵⁹¹,in yayınlarında saptanmıştır. Bu grup içerisinde incelenen kandil örnekleri tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS VI. yüzyıla tarihlendirilebilir.

⁵⁸⁷ **Kat. No 113** numaralı eserin omuz kuşağı üzerinde palmet tutamaklı kulbun her iki yanından başlayarak burun köprüsüne doğru uzanan kıvrıkdal (ranke) bezemelerine yer verilmiştir.

⁵⁸⁸ **Kat. No 114** numaralı eserin omuz kuşağı üzerinde yan yana dikey çizgilerden oluşan bezemeye yer verilmiştir.

⁵⁸⁹ Bass-Doorninck 1982, 195, L 1-2.

⁵⁹⁰ Ladstätter 2008, 117-118, Taf. 332, K 308.

⁵⁹¹ Bailey 1988, 392, Pl. 114, Q 3204. Bailey Ephesos kazılarında bulunan bu kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir.

Kandil.T9c (Kat. No 115-116)

T9c tipi altında iki kandil örneği değerlendirilmiştir. İncelenen örneklerden bir tanesi dükkanlarda⁵⁹², diğer kandil örneği ise Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde⁵⁹³ bulunmuştur. T9c tipi içerisinde palmet tutamaklı, omuz bölümleri üzeri bezemeli, yağ deliği bütün discusu kaplayan ve discus ve burun bölümleri bir kanalla birbirine bağlanan kandil örnekleri incelenmiştir⁵⁹⁴.

T9c başlığı altında incelenen **Kat. No 115 ve 116** numaralı kandil örnekleri 7.5YR 7/6, 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/4 astar boyasına sahiptir. Eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Eserlerin discus bölümünü omuz bölümünden halka biçimli dairesel bir bant ayırmaktadır. Bu dairesel bant burun bölümüne doğru uzanan ve burnu da içine alan bir kanalla birleşmektedir. Yağ deliği discusun tamamına kaplayacak büyüklüktedir. **Kat. No 115** numaralı örneğin omuz kuşağı üzerinde kulbun her iki yanından başlayarak burun köprüsüne doğru uzanan kıvrıkdal (ranke) bezemelerine, **Kat. No 116** numaralı örneğin omuz kuşağı üzerinde iç içe geçmiş iki konsantik daire ve merkezlerinde nokta motiflerinden oluşan bir bezemeye yer verilmiştir. Kandilin burun bölümünün üst yarısı kırıktır. “U” formu burun üzerinde görülen is lekeleri kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir.

Kat. No 115 numaralı örneğin kaidesinde iç içe geçmiş iki konsantik daire ve içerisinde yine iç içe geçmiş “>” motiflerinden oluşan bir süslemeye yer verilmiştir. Kandilin alt bölümünde tutamak ve burun bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından oluşan geometrik bezemelere yer verilmiştir. **Kat. No 116** numaralı eserin ise iç içe geçmiş iki konsantik daireden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

T9c tipi içerisinde değerlendirilen kandil örnekleri gibi geniş bir yağ deliğine sahip, palmet tutamaklı bir kandil örneğine rastlanılmamıştır. Fakat geniş yağ deliği dikkate alınmadığı takdirde T9a tipi içerisinde değerlendirilen **Kat. No 110** numaralı

⁵⁹² **Kat. No 115** numaralı örnek 6 No.lu mekan olarak adlandırılan çeşme yapısı içerisinde bulunmuştur.

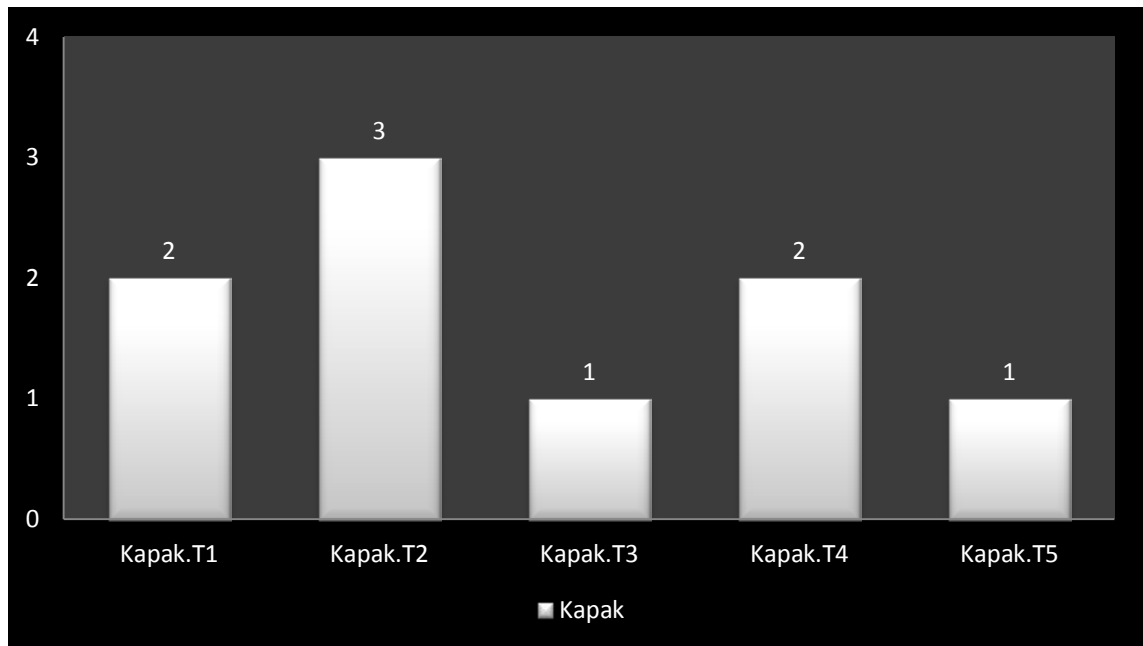
⁵⁹³ TRL.08. GYM. II. 772 numaralı örnek.

⁵⁹⁴ T9c kandil tipinin T9b örneklerinden burun köprüsü üzerinde discus ile burun bölümlerini birbirine bağlayan bir kanalın bulunması ile ayrılır.

kandil örneği ile form ve bezeme açısından büyük benzerlik göstermektedir. Yine form ve gövde özellikleri bakımından Blinkenberg⁵⁹⁵, Miltner⁵⁹⁶, Bailey⁵⁹⁷, İnanan⁵⁹⁸, Bass-Doorninck⁵⁹⁹'in yayınlarında benzer örneklerine rastlamak mümkündür. T9c grubu kandil örnekleri, tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS VI. yüzyıla tarihlendirilebilir.

3.11.Kapak

Servis, saklama ve pişirme kaplarının üzerlerini kapatmada kullanılan eserler kapak olarak adlandırılmıştır. Kapaklar kısaca üzerinde merkezde bir tutamağı bulunan, kap formlarını ağız bölümünü kapatmak için kullanılan seramikler olarak adlandırılabilir. Roma İmparatorluk Döneminde “Operculum”⁶⁰⁰ olarak adlandırılan kapaklar Hamam-Gymnasion yapı kompleksinde yürütülen kazı çalışmaları sırasında da bulunmuştur.

Tablo 12:Kapak formları ve buluntu sayıları

⁵⁹⁵ Blinkenberg 1931, Pl. 151, 3205.

⁵⁹⁶ Miltner 1937, Pl. X, 1880.

⁵⁹⁷ Bailey 1988, Pl. 114, Q 3205. Bailey Ephesos kazılarında bulunan bu kandil örneğini MS 550-650 yılları arasına tarihlendirmiştir.

⁵⁹⁸ İnanan 2004, 90, Kat. No. 52.

⁵⁹⁹ Bass-Doorninck 1971, Pl. 3, 34. Yassı ada kandil buluntusu MS VII. yüzyıl civarlarına tarihlendirilmektedir.

⁶⁰⁰ Hilgers 1969, 70.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sonucunda tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam dokuz adet kapak buluntusu saptanmıştır. Kapak örneklerinden beş tanesi Latrinası kanalizasyon kanalları içerisinde⁶⁰¹, üç tanesi sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde⁶⁰², bir tanesi ise 4 No.lu dükkanda bulunmuştur⁶⁰³. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresi kapak buluntuları form ve tipolojik özelliklerine göre beş tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.11.1.Kapak.T1

Kapak.T1 başlığı altında incelenen eserler genel form özelliklerine göre iki alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir.

Kapak.T1a (Kat. No 117)

Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 117** numarası verilen eser T1a başlığı altında incelenmiştir 10YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. 6.3 cm. yüksekliğe ve 20.8 cm. ağız çapına sahip olan kapak örneğinin yarısı kırıktır.

Geniş bir kabın kapağı olduğu anlaşılan eser dairesel formudur, geniş ve kaba tutamak bölümüne doğru kademeli olarak yükselmektedir. Dış bükey profil yapan geniş ağız bölümü kapatıldığı eserin hava almamasını sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. **Kat. No 117** numaralı kapak örneğinin gövde bölümü üzerinde araları oval olarak kademelendirilmiş yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Dairesel formu tutamağı oldukça kaba olarak yapılmıştır.

⁶⁰¹ **Kat. No 122-123** numarası verilen eserler Latrina kuzey kanalizasyon kanalı, **Kat. No 118-119** numaralı örnekler güney kanalizasyon kanalı, **Kat. No 124** numarası verilen örnek ise batı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

⁶⁰² **Kat. No 117, Kat. No 120-121** numaralı örnekler.

⁶⁰³ Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin kuzey duvarına bitişik olarak yapılmış Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının kazı çalışmaları büyük oranda 2007 yılında tamamlanmıştır. 4 No.lu dükkan olarak adlandırılan mekanda çok sayıda seramik ve sikke buluntusu ele geçmiştir. Seramik buluntuları arasında incelenen **Kat. No 125** numaralı kapak örneği 4 No.lu dükkan olarak adlandırılan mekanın tarihlendirilmesi çalışmalarında oldukça önemlidir.

T1a başlığı altında incelenen eserin benzer örnekleri Ephesos⁶⁰⁴, Patara⁶⁰⁵, Magnesia⁶⁰⁶ ve Berenice⁶⁰⁷ kazılarında bulunmuştur. Ephesos buluntusu örnekler genel olarak MS II-III. yüzyıl aralığına, Magnesia örnekleri MS II. yüzyıla, Patara örnekleri MS I-II. yüzyıllar arasına, Berenice örnekleri ise MS I-III yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. **Kat. No 117** numaralı örnek tabaka buluntuları ve benzer örnekler ışığında MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmektedir.

Kapak.T1b (Kat. No 118)

Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 118** numaralı örnek T1b başlığı altında incelenmiştir. 5 YR 6/6 hamur rengi ve 10 YR 7/3 astar boyasına sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. Önemli bir bölümü sağlam olarak bulunmuş olan eserin korunan yüksekliği 5.4 cm., çapı ise 16.8 cm dir.

Dairesel formlu normal boyutlu bir kabın kapağı olduğu anlaşılan eserin geniş ve yayvan bir tutamak bölümü bulunmaktadır. Tutamağın bitiminden başlayarak dış bükey profil yaparak genişleyen gövde bölümü eserin hava almamasını sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. **Kat. No 118** numaralı eser üzerinde yer yer astar boyası korunmuştur. Gövde üzerinde görülen siyahlıklar kapağın kullanıldığını kanıtlamaktadır.

T1b başlığı altında incelenen eserin benzerleri Ephesos⁶⁰⁸, Phokaia⁶⁰⁹, Magnesia⁶¹⁰, Knossos⁶¹¹, Atina Agorası⁶¹², Sardeis⁶¹³, Didyma⁶¹⁴, Patara⁶¹⁵ ve Stobi⁶¹⁶ yerleşimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Phokaia örnekleri MS III. yüzyılın ortasına,

⁶⁰⁴ Gassner 1997, 101, K356-357; Ladstätter 2005, 322, Taf. 182, K 563.

⁶⁰⁵ Özdemir 2009, 78-79, Kat No. 319,326,331.

⁶⁰⁶ Vapur 2009, 136, Çiz. 72, Kat. No. 507.

⁶⁰⁷ Riley 1979, 321 Pl. 119, 762-764.

⁶⁰⁸ Ladstätter 2005, 322, lv. 182/K 563 (MS 2.-3. yüzyıl); Ladstätter 2008, 131, lv. 287/K 105-K 108 (MS 3. yüzyılın 3. çeyreği); Ladstätter 2005, 322, lv. 182/K 563 (MS 2.-3. yüzyıl)

⁶⁰⁹ Özbütev 1994,36-37, Lev. 39, K182.

⁶¹⁰ Vapur 2009, 134, Lev. 20, Çiz. 72, Kat. No. 501-503.

⁶¹¹ Hayes 1983, 183, K220.

⁶¹² Robinson 1959, G 196, K86.

⁶¹³ Crawford 1990, 63 K.293.

⁶¹⁴ Wintermeyer 2004, 70, K 693.

⁶¹⁵ Özdemir 2009, 78-79, Kat. No. 319,324,336

⁶¹⁶ Anderson-Stojanović 1992, 109, lv. 95/813.

Ephesos örnekleri MS II-III. yüzyıl aralığına, Knossos örnekleri MS II. yüzyılın sonuna, Magnesia örnekleri MS II. yüzyıla ve Patara örnekleri MS I-II. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla T1b başlığı altında incelenen eser MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilebilir.

3.11.2.Kapak.T2 (Kat. No 119-121)

T2 başlığı altında incelenen üç kapak örneğinden **Kat. No 119** numaralı eser Latrina güney kanalizasyon kanalının doğu gider deliğinde, **Kat. No 120 ve 121** numaralı örnekler ise sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan eserler 10 YR 7/4, 7.5 YR 7/4, 2.5Y 7/6⁶¹⁷ hamur rengine ve 7.5 YR 3/2, 7.5 YR 4/4 astar boyasına sahiptir. **Kat. No 121** numaralı eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. T2 başlığı içerisinde değerlendirilen eserlerin tamamı, tutamak bölümündeki eksiklikler dikkate alınmazsa sağlama yakın olarak bulunmuştur. Küçük boyutlu eserlerin kapağı olduğunu düşündüğümüz örnekler ortalama olarak 8.5 cm. çapındadır.

Eserin boyutuyla oranlandığında yüksek ve geniş bir tutamak bölümü ile başlayan kapak örneği, tutamaktan başlayarak dış bükey bir açıyla genişledikten sonra dik olarak son bulmaktadır. T2 başlığı altında incelenen eserlerin benzerleri Ephesos⁶¹⁸, Atina Agorası⁶¹⁹ ve Magnesia⁶²⁰ kazılarında karşımıza çıkmaktadır. Atina Agorası örneği MS III. yüzyılın ortasına tarihlendirilmiştir. Vapur'da benzer örneklerden yola çıkarak Magnesia Hypokaustlu Yapı kapak buluntularını MS III. yüzyıla tarihlemiştir.

T2 başlığı altında incelenen eserlerle aynı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan eser ve sikkelerde genel olarak MS III. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla eserler MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

⁶¹⁷ **Kat. No 120** numaralı eser.

⁶¹⁸ Ladstätter 2008, 143, Taf. 298, K 247.

⁶¹⁹ Robinson 1959, 67, Pl. 14, K88.

⁶²⁰ Vapur 2001, 131-132, K178,179. Vapur 2009, 133-134, Kat No. 495-500.

3.11.3.Kapak.T3 (Kat. No 122)

T3 başlığı altında incelenen **Kat. No 122** numaralı kapak örneği Latrina kuzey kanalizasyon kanalında ortaya çıkarılmıştır. 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan eser 10YR 6/4 hamur rengine sahiptir. Kapak örneğinin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. **Kat. No 122** numarası verilen eserin tutamak ve gövde bölümlerinde eksiklikler mevcuttur.

İnce uzun bir tutamak bölümüne sahip olduğu anlaşılan eser, tutamaktan başlayarak dış bükey bir açıyla genişlemektedir. Gövde üzerinde kabartma olarak yapılmış yatay yiv kuşaklarından bezemelere yer verilmiştir. İşçiliği oldukça kaliteli olan **Kat. No 122** numaralı eserin benzerleri saptanamıştır. Fakat kaliteli işçiliği ve T2 başlığı içerisinde incelenen **Kat. No 119-120** numaralı eserlerle⁶²¹ olan kil benzerliğinden dolayı eser MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.11.4.Kapak.T4 (Kat. No 123-124)

T4 başlığı altında incelenen eserlerden **Kat. No 124** numaralı kapak örneği Hamam-Gymnasion Latrinası batı, **Kat. No 123** numaralı eser ise kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

2.5YR 5/6 hamur rengine sahip olan kapak örneklerinden **Kat. No 123** numaralı eserin hamurunda taşçık ve az mika katkısı bulunmaktadır. Büyük oranda sağlam olarak bulunan kapak örneklerinin 14.9 cm. çapında ve 4.9 cm. yüksekliğinde olduğu saptanmıştır.

Dairesel formu olan eserlerin gövdesi dış bükey profil yaparak dışarıya doğru genişlemektedir. Kapak örneklerinin merkezinde yer alan tutamak bölümü dairesele formdadır ve oldukça yüksek yapılmıştır. Yine dairesele formda olan kaide olarak adlandırabileceğimiz bölümü üzerinde çark izleri görülebilmektedir. Kapak.T4 başlığı altında incelenen eserlerin benzerleri Kelenderis⁶²² Perge⁶²³ ve Anemurium⁶²⁴

⁶²¹ Bkz. s. 122.

⁶²² Tekocak 2006, 88, Kat No. 310.

⁶²³ Atik 1995, 181-183, lev. 77, 408-410.

⁶²⁴ Williams 1989, 74-75, not. 11-13, fig.40, 434-435.

yerleşimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Tekocak, Kelenderis yerleşiminde ele geçen kapak örneklerini Küçük Kase /Sosluk Tipi Kapak olarak adlandırmıştır⁶²⁵. T4 başlığı altında değerlendirilen örnekler Kelenderis örneklerine oranla biraz daha büyük olmalarına rağmen form oldukça benzerdir.

Anemurium örnekleri Bizans Dönemine, Kelenderis örneklerini MS I-III. yüzyıllar arasına, Perge örnekleri ise MS IV-VII. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla T4 başlığı altında incelenen eserler MS III-IV. yüzyıla tarihlendirilebilir.

3.11.5.Kapak.T5 (Kat. No 125)

Kat. No 125 numaralı eser T5 başlığı altında incelenmiştir 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan kapağın hamurunda az miktarda mika katkısı vardır. 3.5 cm çapında ve 17.5 cm. yüksekliğinde olan eserin önemli bir bölümü sağlam olarak bulunmuştur.

Dairesel formlu olan kapak örneğinin gövdesi düz olarak yapılmıştır. Eserin merkezinde yer alan tutamak bölümü halka formludur. T5 başlığı altında incelenen kapağın benzer örnekleri Sardeis⁶²⁶, Patara⁶²⁷, Magnesia⁶²⁸, Sagalassos⁶²⁹ yerleşimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 125** numaralı eser MS V-VI. yüzyıl aralığına tarihlendirilmektedir.

⁶²⁵ Tekocak 2006, 88. Tekocak kapak örneklerini “Kelenderis Form 74” başlığı altında değerlendirmiştir.

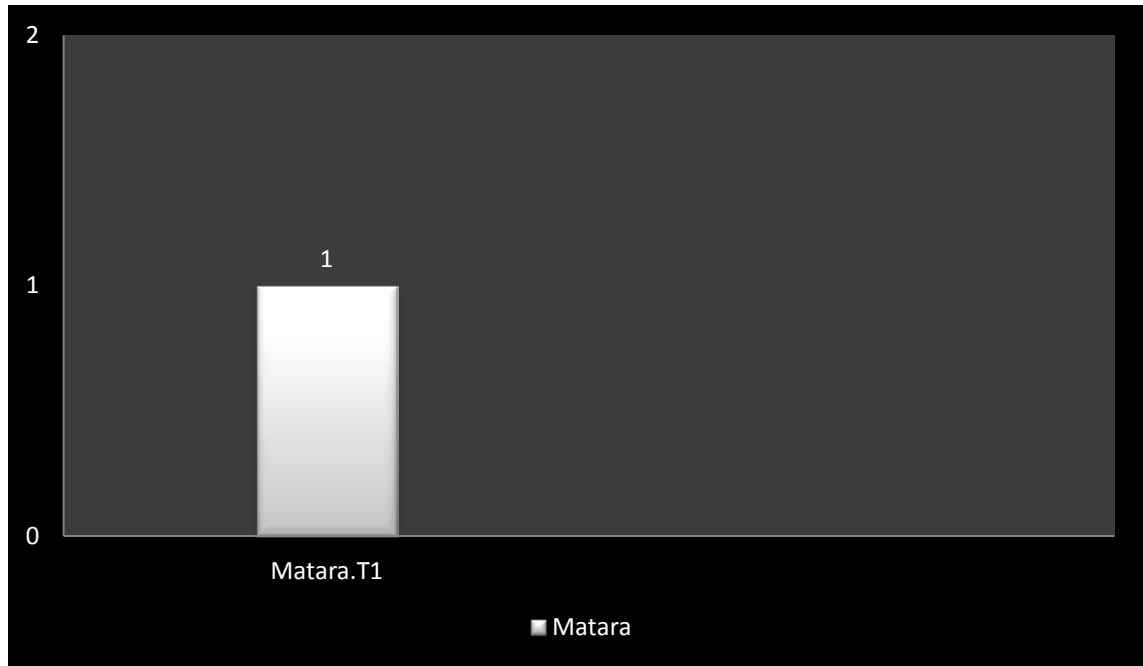
⁶²⁶ Crawford 1990, 63, Fig. 295-297. Sardeis Bizans Dönemi Dükkanlarında bulunan kapak örnekleri ile aynı tabakadan çıkan sikke buluntuları MS IV.-VII. yüzyıl aralığına tarihlenmektedir.

⁶²⁷ Özdemir 2009, 82, Lev. 35, Kat. No. 342, 345. Özdemir KP VII başlığı altında değerlendirdiği kapak örneklerini Geç Roma-Erken Bizans Dönemine tarihlendirmiştir.

⁶²⁸ Vapur 2001, 131, Kat. 177.

⁶²⁹ Degeest 2000, 143-144, Fig. 142-144. Degeest Sagalassos örneklerini MS VII. yüzyıla tarihlendirmiştir.

3.12.Matara

Tablo 13:Matara formu ve buluntu sayısı

3.12.1.Matara.T1 (Kat. No 126)

Hamam-Gymnasion Latrinasında 2008 yılında yapılan kazı çalışmalarında bir adet matara buluntusu ortaya çıkarılmıştır. **Kat. No 126** numaralı eser Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin gövde bölümü üzerinde 7.5YR 6/6 renginde boya izleri bulunmaktadır. Matara sağlam olarak bulunmuştur. İyi derecede pişirildiği saptanan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Çok az dışa çekik ağız kenarına sahip olan eserin kulplarının hemen altından içbükey profil yapan boyun bölümü omuz bölümüne geçişte tekrar dışbükey profil yapmaktadır. Dairesel formdaki gövde bölümünün üzerinde muhtemelen el veya fırça kullanılarak yapılmış bir bezeme yer alır. “S” motifi şeklinde yapılmış bezeme için 7.5YR 6/6 renginde boya kullanılmıştır.

Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 126** numaralı sağlam eser ile kıyaslama yapabileceğimiz matara örnekleri Ephesos Tetragonas Agorasında⁶³⁰, Efes Müzesi uzmanlarınca Panayır Dağı eteklerinde yapılan kurtarma

⁶³⁰ Gassner 1997, Taf. 56, K. 701-703.

kazılarında⁶³¹ ve Sardeis Bizans Dönemi Dükkanlarından E 12 No.lu mekanda⁶³² bulunmuştur.

Ephesos Tetragonas Agorasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunan bir adet sağlama yakın, iki adet sadece ağız ve boyun parçası korunan matara örnekleri Geç Antik Çağa tarihlendirilmiştir⁶³³. Yine Ephesos antik kentinde Efes Müzesi uzmanlarınca yürütülen kazı çalışmaları sırasında D No.lu Mezar olarak adlandırılan gömü içerisinde bulunan matara örneği genel form yapısı ve bezemeleri itibariyle Kat. No 126 numaralı eser ile benzerlikler göstermektedir. Mezar odasının mimarisini ve eserlerini çalışan Evren buluntular ışığında mezarın MS II.-VI. yüzyıllar arasında kullanıldığını ifade etmektedir⁶³⁴. Tralleis matara örneği ile karşılaştırma yapabileceğimiz son eser Sardeis Bizans Dönemi Dükkanlarında bulunmuştur⁶³⁵.

Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan ve T1 başlığı altında incelenen eser, Efes Müzesi uzmanlarınca Panayır Dağı eteğinde yapılan kurtarma kazısında bulunan matara örneği ile oldukça benzer yapıdadır. D mezarı olarak adlandırılan mezarda bulunan mataranın gövdesi üzerinde fırça ile yapılan bezeme desen olarak Tralleis örneğinden farklı olmasına rağmen bezeme tekniği ve kullanılan boya rengi açısından aynıdır. Yine kurtarma kazısı sırasında D ve F mezarında bulunan tek kulpu oinochoe örnekleri⁶³⁶ de Oinochoe.T2 başlığı altında incelenen Tralleis örnekleri ile form ve teknik açısından büyük benzerlikler göstermektedir.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi Latrinası kanalizasyon kanalları içerisinde bulunan diğer seramik malzemelerinin değerlendirme çalışmalarında da belirtildiği üzere Roma ve Geç Antik Çağa tarihlendirilen Tralleis ve Ephesos antik kenti seramik

⁶³¹ Evren 1996, 31, Res. 24, Çiz 48:D1. Selçuk Müzesi uzmanı Adil Evren başkanlığındaki bir ekip tarafından Efes Müzesi adına Panayır Dağının doğusunda mülkiyeti Davut Yeriş'e ait tarlada yapılan kurtarma kazıları sırasında Tralleis antik kenti buluntusu matara örneği ile kıyaslama yapabileceğimiz bir adet matara örneği saptanmıştır.

⁶³² Crawford 1990, 81, Fig. 420.

⁶³³ Gassner 1997, 170.

⁶³⁴ Evren 1996, 32.

⁶³⁵ Crawford 1990, 81.E 12 No.lu Dükkada bulunan matara örneği form olarak Tralleis örneğinden bir takım farklılıklar göstermesine karşın Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi dükkanları ile benzer tarzda plan özellikleri gösteren Sardeis Bizans Dönemi dükkanlarında bulunması nedeniyle tez kapsamında incelenmiştir.

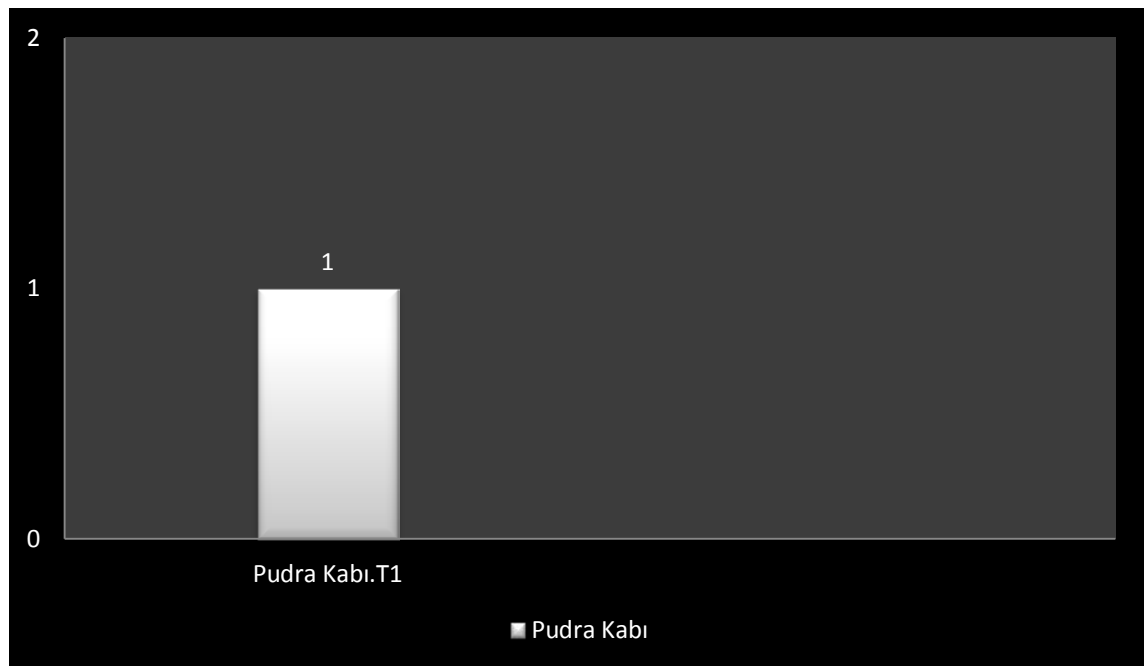
⁶³⁶ Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26.

buluntuları büyük benzerlik göstermektedir. Eserlerin kil, astar ve form özellikleri bölgesel bir üretimin olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Ayrıca Geç Roma-Erken Bizans Dönemi seramiklerinin Hama-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde yoğun olarak bulunması yerel bir üretim olabileceği ihtimalini de akla getirmektedir.

Matara örneği ile kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan diğer eserler ve sikke buluntuları MS VI. yüzyıla arasına tarihlendirilmektedir. Ayrıca Ephesos ve Sardeis antik kentlerinde bulunan benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 126** numaralı matara örneği MS VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.13.Pudra Kabı

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 127** numaralı eserin pudra kabı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Antik Dönem'in Pyksis formlarını hatırlatır tarzda yapılan eser, Pudra Kabı.T1 başlığı altında incelenmiştir.

Tablo 14:Pudra Kabı formu ve buluntu sayısı

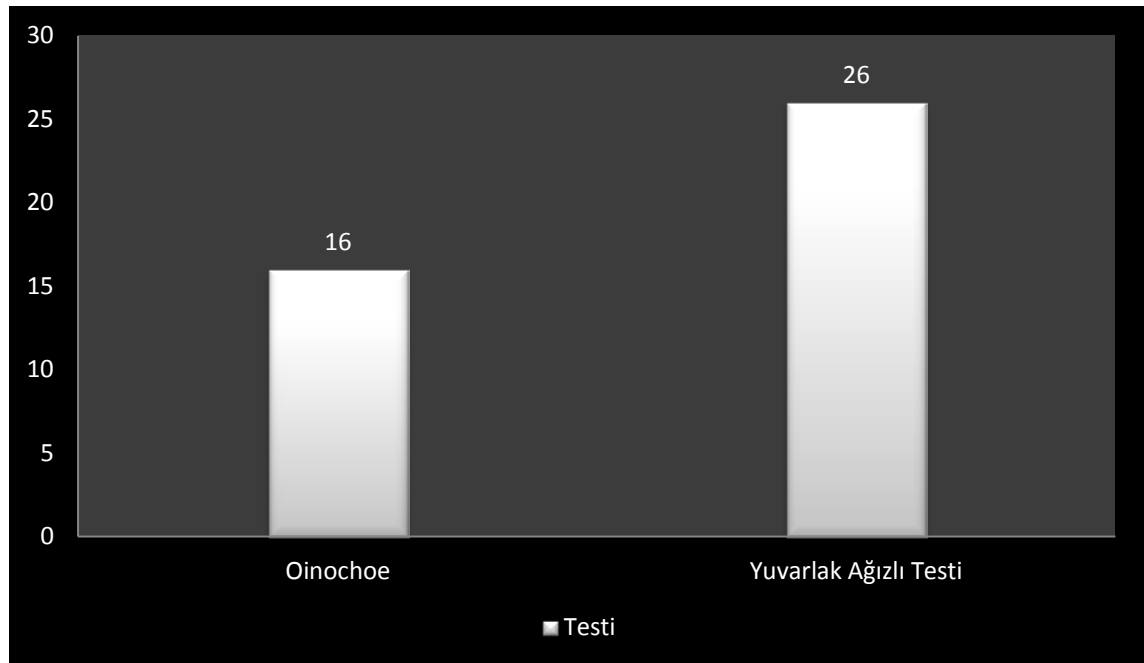
3.13.1.Pudra Kabı.T1

Kat. No 127 numaralı eser ağız ve dip bölümündeki küçük kırıklar dikkate alınmazsa sağlam olarak bulunmuştur. 7.5YR 7/6 hamur rengine sahip olan eser oldukça sade ve kaliteli bir işçiliğe sahiptir.

Dışa çekik ağız kenarına sahip olan eserin silindirik gövdesi ve dışa doğru taşıntı yapan düz bir dip bölümü bulunmaktadır. **Kat. No 127** numaralı eserin dip bölümü üzerinde çark izleri görülmektedir. İçerisine kozmetik ürünleri konulan pudra kabı örneğinin form olarak bir benzeri Laodikeia Nekropolünde bulunmuştur⁶³⁷. Şimşek Laodikeia Nekropolü buluntusu eseri Augustus Dönemine tarihlemektedir.

Kat. No 127 numarası verilen eser ile aynı tabaka içerisinde bulunan Kat. No 145 numarası verilen bir testi örneği ile **Kat. No 81** numaralı kandil örneği MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. **Kat. No 127** numaralı eser tabaka buluntuları yardımıyla MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.Testi

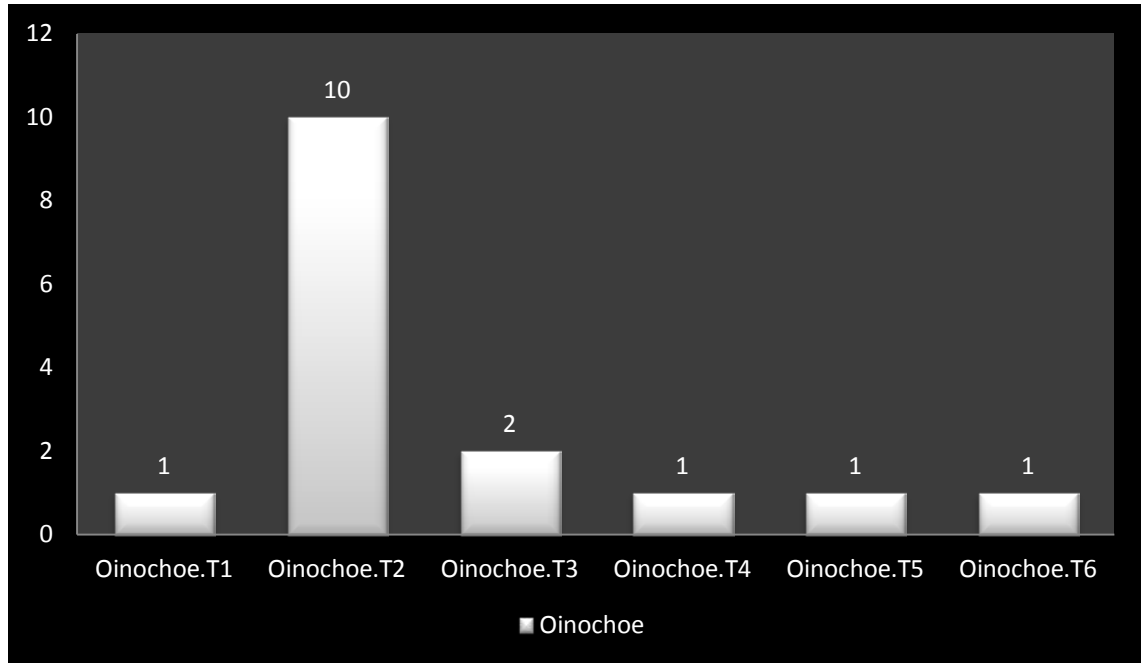
Tablo 15:Testi formları ve buluntu sayıları

⁶³⁷ Şimşek 2011, 148, Lev. 118, K. 467.

Testiler, Hamam-Gymnasion seramiklerinin en önemli ve en yoğun gruplarından birini oluşturmaktadır. Tez çalışması kapsamında testi örneklerinin ağız profilleri dikkate alınarak oinochoe ve yuvarlak ağızlı testi örnekleri olarak ayrı ayrı incelenmiştir.

3.14.1.Oinochoeler

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam on altı adet oinochoe buluntusu saptanmıştır. Oinochoe örneklerinden bir tanesi dükkanlarda⁶³⁸, on beş tanesi ise Latrina kanalizasyon kanalları⁶³⁹ içerisinde bulunmuştur.

Tablo 16: Oinochoe formları ve buluntu sayıları

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan oinochoe örnekleri gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre altı alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

⁶³⁸ Tez çalışması kapsamında incelenen oinochoe örneği 2007 yılı kazı çalışmaları sırasında 3 No.lu dükkanda bulunmuştur.

⁶³⁹ Tralleis Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanalları içerisinde bulunan seramikler yapının geç dönem kullanımına aydınlatması açısından oldukça önemlidir. 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan oinochoe örneklerinden sekiz tanesi kuzey kanalizasyon içerisinde, bir tanesi ise batı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

3.14.1.1.Oinochoe.T1 (Kat. No 128)

T1 başlığı içerisinde değerlendirilen **Kat. No 128** numaralı örnek sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde **Kat. No 37** numaralı kabın içerisinde bulunmuştur⁶⁴⁰. 7.5YR 7/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar. Sağlam olarak bulunan eser 5.4 cm. yüksekliğindedir.

Yonca formu ince ve dışa çekik oldukça kaliteli işçilik gösteren bir ağız kenarına, kısa ve kalın bir boyun bölümüne, şişkin küresel formu bir gövde yapısına sahip olan eser düz bir dip bölümü ile son bulmaktadır. Ağız bölümünden başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin ortasına bağlanmaktadır.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan minyatür kap formlarının güzel bir örneği konumundaki **Kat. No 128** numaralı eserin benzer örnekleri Atina Agorası⁶⁴¹, Laodikeia⁶⁴², Knossos⁶⁴³ yerleşimlerinde ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca daha büyük boyutlu Magnesia⁶⁴⁴ örneği de form olarak örneğini hatırlatmaktadır. Robinson Atina Agorası örneğini MS III. yüzyılın ortalarına, Şimşek Laodikeia örneğini Hadrianus Dönemi ile Septimus Severus Dönemi, arasına, Forster Knossos örneğini MS II. yüzyılın ilk yarısına, Vapur ise Menderes Magnesias'sı örneğini MS III. yüzyıla tarihlenmiştir. T1 başlığı altında incelenen örneğin içinde bulunduğu **Kat. No 37** numaralı eser MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir. **Kat. No 128** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II-III. yüzyıllar arasına verilebilir.

3.14.1.2.Oinochoe.T2⁶⁴⁵ (Kat. No 129-138)

Latrinası kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan on oinochoe örneği bu başlık altında incelenmiştir. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde üretimin kanıtı olarak gördüğümüz örneklerden **Kat. No 129** ve **Kat. No 132** numaralı eserler

⁶⁴⁰ **Kat. No 37** numaralı eser MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir.

⁶⁴¹ Robinson 1959, 65 Pl. 13, K 70.

⁶⁴² Şimşek 2011, 132, Lev. 110, K. 413.

⁶⁴³ Forster 2001, 158-159, Fig. 4.11 c.

⁶⁴⁴ Vapur 2009, 60-61, 199-200, Lev. 11, Çiz. 21.

⁶⁴⁵ Oinochoe.T2 başlığı altında incelenen eserler Antik Yunan kap formlarından olpe ile büyük benzerlik göstermektedir Roma seramiklerinde olpe ifadesi yerine testinin tercih edilmesi nedeniyle tez çalışması kapsamında eserlerin testi başlığı içerisinde değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

sağlam, **Kat. No 130**⁶⁴⁶, **Kat. No 131**⁶⁴⁷, **Kat. No 133**⁶⁴⁸, **Kat. No 134**⁶⁴⁹, **Kat. No 135**⁶⁵⁰, **Kat. No 137**⁶⁵¹, **Kat. No 138**⁶⁵² sağlama yakın, **Kat. No 136** numaralı örnek ise gövdesinin alt bölümü eksik olarak ele geçirilmiştir. Sağlam örnekler yardımıyla T2 başlığı altında incelenen eserlerin 16.9-19.5 cm. arasında değişen yüksekliklere sahip oldukları saptanmıştır⁶⁵³.

7.5YR 7/4, 7.5YR 8/4 ve 5 YR 7/6 arasında değişen hamur rengine sahip olan eserlerin bazılarının üzerinde 2.5YR 5/6, 7.5YR 8/2, 10YR 8/3, 2.5Y 7/2, 2.5YR 5/4 gibi değişik renklerinde astar boyaları kısmen korunmuştur. İyi derecede pişirildiği anlaşılan eserlerin hamurlarına az miktarda mika katkısı vardır.

T2 başlığı altında incelenen örneklerin yonca formundaki ağız bölümlerinin tamamı kalitelik işçilik gösterir. Kabin ağız bölümü orta kısımda daraltılmış, böylece dar bir akıtma deliği elde edilmiştir. Ağızın hemen altından başlayan yatay formlu kulbu gövdenin en şişkin noktasından kaba bağlanmaktadır. Hamam-Gymnasion kompleksinde bulunan diğer oinochoe buluntuları ile kıyaslandığında boyun yapısının kaybolduğu eserin ağız bölümünün hemen ardından gövdenin başladığı tespit edilmiştir. Kaideye doğru daralan gövde yapısına sahip olan örnekler geniş bir kaide bölümü ile sonlanmaktadır. T2 başlığı altında incelenen oinochoe örneklerinden **Kat. No 129**, **Kat. No 131**, **Kat. No 132**, **Kat. No 135**, **Kat. No 137**, **Kat. No 138** numaralı eserlerin gövdeleri üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yere verilmiştir. Yatay yiv bezemeleri dışında eserler düz ve bezemesiz olarak bırakılmıştır⁶⁵⁴.

⁶⁴⁶ **Kat. No 130** numaralı eserin ağız ve boynunda eksik bölümler bulunmaktadır.

⁶⁴⁷ **Kat. No 131** numaralı oinochoe örneğinin ağız bölümü eksiktir.

⁶⁴⁸ **Kat. No 133** numaralı oinochoe örneğinin kulbu kırık olarak ele geçmiştir. Ayrıca eserin ağız bölümünde ve gövdesinde küçük eksiklikler bulunmaktadır.

⁶⁴⁹ **Kat. No 134** numaralı oinochoe örneğinin kulbunun tamamı ve ağız bölümünün bir bölümü kırık olarak ele geçmiştir.

⁶⁵⁰ **Kat. No 135** numaralı oinochoe örneği sağlama yakın olarak bulunmuştur. Eserin ağız bölümünde küçük bir bölüm eksiktir..

⁶⁵¹ **Kat. No 137** numaralı oinochoe örneği kırık parçalar halinde bulunmuş, restorasyon çalışmaları sırasında birleştirilmiştir. Eserin gövdesinde eksik bölümler mevcuttur.

⁶⁵² **Kat. No 138** numaralı oinochoe örneği kırık parçalar halinde bulunmuş, restorasyon çalışmaları sırasında birleştirilmiştir. Eserin ağız ve gövde bölümlerinde eksik bölümler mevcuttur.

⁶⁵³ Oinochoe.T2 başlığı altında incelen en kısa örnek **Kat. No 132** numaralı eserdir. Kabin toplam yüksekliği 16.9 cm. dir. Bu grup içerisinde değerlendirilen en yüksek örnek ise toplam 19.5 cm. yüksekliği ile **Kat. No 137** numaralı eserdir.

⁶⁵⁴ **Kat. No 136 ve Kat. No 133** numaralı eserlerin gövde bölümleri üzerinde çark izleri bulunmaktadır.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları kapsamında ortaya çıkarılan seramik örneklerinin önemli bir grubunu oluşturan oinochoe örneklerinin latrina kanalizasyon kanalı içerisinde birarada bulunması kentte MS III. yüzyılda seramik üretimi yapıldığının önemli bir kanıtıdır.

T2 başlığı altında incelenen oinochoe örneklerinin en yakın örnekleri Ephesos antik kentinde Efes Müzesi uzmanlarınca gerçekleştirilen kurtarma kazısı çalışmalarında bulunmuştur⁶⁵⁵. Kazı ekibi tarafından D⁶⁵⁶ ve F⁶⁵⁷ mezarları olarak adlandırılan gömülerde birer adet oinochoe örneği ortaya çıkarılmıştır. Kazı ekibi buluntular ışığında mezarlık alanın MS II. yüzyıldan başlayarak MS VI. yüzyıla kadar kullanıldığını ifade etmiştir⁶⁵⁸. Yine Ephesos antik kentinde Yamaç Evler II yapısı kanalizasyon kanallarında Tralleis örneklerini form olarak hatırlatan bir testi bulunmuştur⁶⁵⁹. Ephesos örnekleri dışında Atina Agorası buluntusu bir yuvarlak ağızlı testi örneği genel gövde düzenlenişiyle T2 tipini hatırlatmaktadır⁶⁶⁰.

Evren buluntular ışığında Ephesos'taki mezarlık alanın MS II. yüzyıldan başlayarak MS VI. yüzyıla kadar kullanıldığını ifade etmiştir. Ladstätter Yamaç Ev buluntusu testi örneğini MS III. yüzyıla tarihlemiştir. Hayes ise Atina Agorası örneklerinin MS V. yüzyılın ortasına tarihlemiştir⁶⁶¹.

Ladstätter Yamaç Ev buluntusu testi örneği için önerdiği tarih Hamam-Gymnasion Latrinası kuzey kanalizasyon kanalında bir arada bulunan eserler için düşünülen tarihle de örtüşmektedir. Yapının kullanım evrelerinin saptanması konusunda oldukça önemli olan testi örnekleri benzer örnekler ve tabaka buluntularının yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

⁶⁵⁵ Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26.

⁶⁵⁶ D Mezarında oinochoe örneği dışında 56 adet kandil, 6 adet kandil parçası ve 1 adet matara da bulunmuştur.

⁶⁵⁷ F Mezarında oinochoe örneği dışında 6 adet kandil ve kandil parçaları, 1 adet altın küpe, 2 adet bronz bilezik, 1 adet tek kulplu testi, bol miktarda cam parçaları da bulunmuştur.

⁶⁵⁸ Evren 1996, 32.

⁶⁵⁹ Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72.

⁶⁶⁰ Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486. Atina örneğinin ağız formu farklı olmakla birlikte genel düzenleniş açısından Tralleis Hamam-Gymnasion kuzey kanal buluntusu oinochoe örneklerini hatırlatmaktadır.

⁶⁶¹ Hayes Atina örneğinin Pergamon bölgesinin veya çevresinde üretilmiş olabileceği düşüncesini ileri sürmektedir.

3.14.1.3.Oinochoe.T3 (Kat. No 139-140)

Oinochoe.T3 başlığı altında incelenen minyatür boyutlu iki oinochoe örneğinden **Kat. No 139** numaralı eser sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde, **Kat. No 140** numaralı eser ise Latrina güney kanalizasyon kanalının doğusundaki kanal içerisinde bulunmuştur.

Sağlama yakın olarak bulunan **Kat. No 140** numaralı eserin toplam yüksekliği 7.2 cm., ağız ve boyun bölümünde eksiklikleri bulunan **Kat. No 139** numaralı eserin ise korunan yüksekliği 8 cm. olduğu saptanmıştır.

Hamam-Gymnasion Latrinası kanalizasyon kanalları içerisinde bulunan ve T3 tipi içerisinde değerlendirilen örnekler 7.5 YR 8/4, 5 YR 7/6 hamur rengine ve 2.5 YR 5/4, 2.5 YR 4/4 astar boyaya sahiptir. İyi derecede pişirildiği anlaşılan eserlerin hamurlarına az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

Yonca formu ince ve dışa çekik ağız kenarına, kısa ve kalın bir boyun yapısına, şişkin ovoid formu bir gövde yapısına sahip olan eserler kabın boyutuyla oranlandığında yüksek bir kaide ile son bulmaktadır. Ağız bölümünün bitiminden başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış dikey kulbu gövdenin ortasına bağlanmaktadır. Her iki eserin gövde bölümü üzerinde yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir.

T3 başlığı altında incelenen minyatür boyutlu eserlerle benzer gövde yapısına sahip bir örnek Magenesia'da bulunmuştur⁶⁶². Vapur'un formları tespit edilemeyen maşrapalar başlığı altında incelediği bir eserin gövde yapısı Tralleis örneklerini hatırlatmaktadır⁶⁶³. Phokaia buluntusu bir diğer maşrapa örneğinin gövde yapısı da T3 başlığı altında incelenen eserlere benzemektedir⁶⁶⁴. Özbütev Phokaia örneklerini MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmiştir. Ayrıca Laodikeia Nekropolü buluntusu bir yuvarlak ağızlı testicik örneği de genel form yapısı özellikleriyle Tralleis örneklerini

⁶⁶² Vapur 2009, 52, 192, Çiz.12, K. 108.

⁶⁶³ Vapur K 108 numaralı örneği MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

⁶⁶⁴ Özbütev 1994, 33-34, Lev. 33, K. 150.

hatırlatmaktadır⁶⁶⁵. Şimşek Laodikeia testicik örneğini MS IV. yüzyılın ilk yarısına tarihlemiştir. Parion'da bulunmuş yuvarlak ağızlı bir testicik örneği de genel özellikleri itibarıyla T3 başlığı altında incelenen eserlere benzemektedir⁶⁶⁶. Ergürer Parion örneğini MS III-IV. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir.

Kat. No 139-140 numaralı eserler ile birlikte aynı tabaka içerisinde bulunan diğer seramik buluntuları MS III. yüzyılın karakteristik özelliklerini göstermektedir. Benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla T3 başlığı altında incelenen eserler MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.1.4.Oinochoe.T4 (Kat. No 141)

Oinochoe.T4 başlığı altında incelenen **Kat. No 141** numaralı örnek Latrina batı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. 7.5YR 7/6 hamur rengine sahip olan eserin sadece ağız ve boyun bölümü korunmuştur⁶⁶⁷. Kısa ve dar bir boynu ve küresel bir gövdesi bulunmaktadır. Oinochoenin boyun bölümünden başlayarak gövdesine bağlanan kulbu kırılmıştır.

Kat. No 141 numaralı eser ile benzer ağız ve gövde özelliklerine sahip oinochoe örneği Sardeis⁶⁶⁸ yerleşiminde saptanmıştır. Sardeis Bizans Dükkanları buluntusu testi örneği ile aynı tabaka içerisinde bulunan sikkeler genel olarak MS V-VI. yüzyıl arasına tarihlenmektedir. T4 başlığı altında incelenen örnek ile aynı tabaka içerisinde bulunan bir başka oinochoe örneği MS V. yüzyıla verilmiştir⁶⁶⁹. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 141** numaralı eser MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.1.5.Oinochoe.T5 (Kat. No 142)

T5 başlığı altında Latrina batı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan minyatür boyutlu bir oinochoe örneği incelenmiştir. **Kat. No 142** numaralı eser sağlama yakın olarak bulunmuştur. 7.2 cm. yüksekliğinde olan oinochoe örneği 7.5 YR 6/6 hamur

⁶⁶⁵ Şimşek 133, Lev. 110, K. 415.

⁶⁶⁶ Ergürer 2012, 80-81,

⁶⁶⁷ Oinochoe örneğinin korunan bölümünden kabın uzunluğu konusunda net bir tespit yapılamamaktadır.

⁶⁶⁸ Crawford 1990, 49, Fig. 184.

⁶⁶⁹ **Kat. No 142** numaralı eser.

rengine ve 10R 6/6 astar boyasına sahiptir. İyi derecede pişirildiği anlaşılan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

Yonca formu kalın ve dışa çekik ağız kenarına, uzun ve kalın bir boyun yapısına, küresel formu bir gövde yapısına sahip olan eser düz bir kaide ile sonlanmaktadır. Kırık olmasına rağmen ağız bölümünün bitiminden başladığı tespit edilen dış bükey profil veren kulbu, gövdenin ortasına bağlanmaktadır. **Kat. No 142** numaralı oinochoe örneğinin boyun bölümünde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir⁶⁷⁰.

Kat. No 142 numaralı eserin benzer örneğin ağız bölümü dikkate alınmazsa en yakın benzeri Patara kazılarında bulunmuştur⁶⁷¹. Yine Patara buluntusu yuvatlak ağızlı bir testi örneğinin boyun profili **Kat. No 142** numaralı eser ile benzerlikler göstermektedir⁶⁷². Atina Agorası buluntusu büyük boyutlu bir oinochoe örneği de form olarak Tralleis eserini hatırlatmaktadır⁶⁷³. Hayes, Atina Agorası buluntusu eseri kontekst buluntular yardımıyla MS IV. yüzyıl sonu-MS V. yüzyıl başına, Korkut ise Patara örneğini MS V. yüzyıla tarihlemiştir. T5 başlığı altında incelenen eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.1.6.Oinochoe.T6 (Kat. No 143)

3 No.lu dükkanda bulunan eser T6 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 143** numaralı oinochoe örneği 5YR 7/6 hamur rengine sahiptir. Sadece ağız ve boyun bölümü korunan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır⁶⁷⁴. Tez çalışması kapsamında incelenen oinochoe örneklerine oranla çok daha uzun bir boyun yapısına sahip olan eserin boynundan başladığı tespit edilen karşılıklı kulpları kırılmıştır. İki kademe halinde düzenlendiği anlaşılan boynun ağzı yakın bölümü düz bırakılmış, gövdeye geçişte dış bükey profil veren yatay yiv kuşaklarından oluşan

⁶⁷⁰ Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları kapsamında çok sayıda gövdesi yatay yiv kuşağı ile süslenmiş seramik örneği tespit edilmiştir. Fakat **Kat. No 142** numaralı eserin boyun bölümü üzerinde görülen yiv bezemelerinin karakteri Tralleis Hamam-Gymnasion buluntusu seramik örneklerinin yapısından oldukça farklıdır.

⁶⁷¹ Özdemir 2009, 40, Lev. 15, Kat.144. Özdemir Patara örneğini saptayamadığı tarihlendirememiştir.

⁶⁷² Korkut 2005, 157, Abb. 5, Nr. 30.

⁶⁷³ Hayes 2008, 259, Fig. 45, Pl. 73, K. 1498.

⁶⁷⁴ Oinochoe örneğinin korunan bölümünden kabın uzunluğu konusunda net bir tespit yapılamamaktadır.

bezemeye yer verilmiştir. **Kat. No 143** numaralı eser omuz bölümüne geçişte kırık olarak bulunmuştur. Kabin boyun bölümünden gövdeye geçişte süzgeç olarak kullanıldığı anlaşılan deliklere yer verilmiştir. Oinochoenin gövdesinden boyun bölümüne geçişte süzgeçe yer verilmesi posası olan sıvıların kap içerisinde kullanıldığını akla getirmektedir.

Süzgeç olarak kullanılan testi örnekleri Kelenderis⁶⁷⁵, Anemurium⁶⁷⁶, Parion⁶⁷⁷, Patara⁶⁷⁸, Atina Agorası⁶⁷⁹ yerleşimlerinde bulunmuştur. Benzer örneklerden Kelenderis örneği MS V-VII. yüzyıl arasına, Anemurium örneği Erken Bizans Dönemine, Parion örneği MS V. yüzyılın ilk yarısı ile MS VII. yüzyılın ilk yarısı arasına, Patara örneği ise MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Tralleis buluntusu süzgeçli oinochoe örneğinin diğer yerleşimlerde bulunan eserlerden farkı ağız formunun yonca ağız şeklinde düzenlenmiş olmasıdır. Benzer örnekler ve 3 No.lu Dükkanda bulunan eserler ve tabaka buluntularının yardımıyla T6 başlığı altında incelenen **Kat. No 143** numaralı eser MS V-VI. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

3.14.2. Yuvarlak Ağızlı Testiler

Hamam-Gymnasion'u ve çevresinde tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam yirmi altı adet yuvarlak ağızlı testi ve testicik buluntusu saptanmıştır. Tez çalışması kapsamında incelenen örneklerden bir tanesi Güney Basilica Thermanum bölümünde, bir tanesi dükkanlarda⁶⁸⁰, yirmi dört tanesi ise Latrina kanalizasyon kanalları⁶⁸¹ içerisinde bulunmuştur.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan testi örnekleri gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre yedi alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

⁶⁷⁵ Tekocak 2006, 82, Kat. No.292.

⁶⁷⁶ Williams 1989, 85, Fig.51, K. 512.

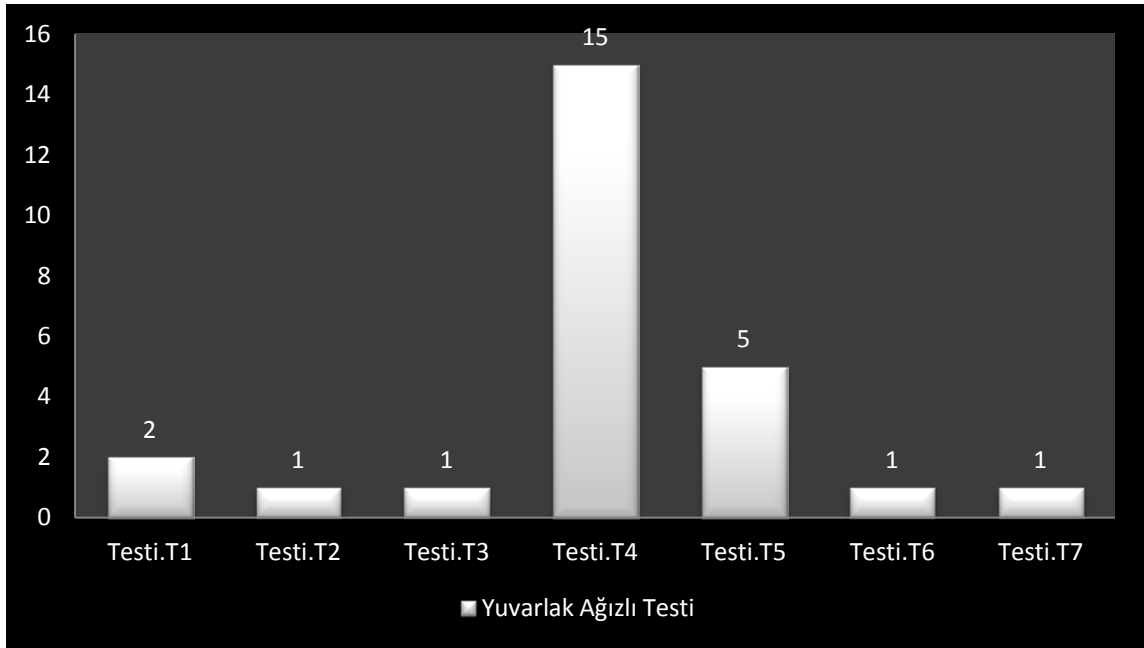
⁶⁷⁷ Ergürer 2012, 89, Lev.69-70, Kat. No. 146

⁶⁷⁸ Korkut 2005, Abb. 157, Nr. 31.

⁶⁷⁹ Hayes 2008, Fig. 43, K. 1451-1452.

⁶⁸⁰ Tez çalışması kapsamında incelenen testi örneği 2007 yılı kazı çalışmaları sırasında 5 No.lu dükkanda bulunmuştur.

⁶⁸¹ Testi örneklerinin on yedi tanesi kuzey, yedi tanesi ise sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

Tablo 17:Yuvarlak Ağızlı Testi formları ve buluntu sayıları

3.14.2.1.Testi.T1 (Kat. No 144-145)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan iki eser T1 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 144** ve **145** numaralı eserler genel form özellikleriyle testi başlığı altında incelenen örneklerden ayrılmaktadır. Önemli bir bölümü korunan eserler ağız ve gövde bölümlerinde eksiklikler vardır⁶⁸². 2.5Y 6/6, 7.5YR 7/4 arasında değişen hamur rengine ve 10YR 7/4 astar boyasına sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar.

Eserler boyun bölümünden itibaren korunmuştur. Bu nedenle testi örneklerinin ağız profilleri hakkında elimizde bir veri bulunmamaktadır. Boyundan başlayarak gövdenin ortasına kadar genişleyen ve tabana doğru tekrara daralan gövde yapısına sahip olan eserler düz bir taban ile sonlandırılmıştır. **Kat. No 144 ve 145** numaralı testi örneklerinin gövdesi üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir. Yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme geleneği Roma İmparatorluk Döneminde MS III. yüzyıldan başlayarak sevilerek kullanılmıştır. Tez çalışmamız kapsamında incelenen eserlerin önemli bir bölümünde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir.

⁶⁸² **Kat. No 144** numaralı eserin 18.2 cm. ve **Kat. No 145** numaralı eserin ise 15.6 cm. yüksekliğe kadar olan bölümleri korunmuştur.

Kat. No 144 ve **145** numaralı eserlerin benzer örnekleri Ephesos⁶⁸³ ve Magnesia⁶⁸⁴ yerleşimlerinde bulunmuştur. Ladstätter Ephesos Yamaç Evler 2 buluntusu benzer örnekleri MS1. yüzyılın üçüncü çeyreğine, Vapur'da bu benzer örnekten yola çıkarak Magnesia buluntusu bir seramik örneğini aynı döneme tarihlemiştir. T1 grubu örnekleri yukarıda değinilen eserlere form olarak oldukça benzemekle birlikte gövde üzerinde görülen yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme anlayışıyla bu örneklerden ayrılmaktadır. Ayrıca **Kat. No 145** numaralı eser ile aynı tabakada bulunan **Kat. No 81** numaralı kandil örneği eserin tarihlendirilmesi açısından oldukça önemlidir⁶⁸⁵. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla T1 grubu eserleri MS II yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.2.2. Testi.T2 (Kat. No 146)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 146** numaralı testi örneği 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10YR 8/3 astar boyasına sahip olan eserin gövdesinin önemli bir bölümü kırık olmasına rağmen yapısı ve formu anlaşılabilir.

Dışa çekik bir ağız kenarına, gövdeye doğru düz inen ince bir boyun yapısına sahip olan eserin dairesel formlu geniş bir gövde bölümü bulunmaktadır. Testinin boyununun ortasından başlayarak omuz bölümüne bağlanan kulbu Latrina kanalizasyon kanalında bulunan kulplu seramik örnekleri ile paralellik göstermektedir. Eserin kaidesi kırıktır. Gövdenin üzerinde yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. 2006-2008 yılları arasında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında bulunan diğer testi örneklerinden farklı özellikler gösteren eserin özellikle gövde bölümünün genişliği dikkat çekicidir. 23 cm. lik yüksekliğe kadar korunan eserin kaide bölümü eksik olduğu için toplam yüksekliği tespit edilememiştir. Kabın boyutu ve genel özellikleri dikkate alındığında taşıma günlük kullanımdan daha çok depolama amaçlı olarak kullanıldığı düşünülebilir⁶⁸⁶.

⁶⁸³ Ladstätter 2010, 236, Abb. 85/A-K 438-439.

⁶⁸⁴ Vapur 2011, 157, Çiz. 4, K. 42.

⁶⁸⁵ Bkz. s. 91-94.

⁶⁸⁶ **Kat. No 81** numaralı eser genel form özellikleri açısından hem tek kulplu amphora örnekleriyle hem de testi örnekleriyle büyük benzerlikler göstermektedir. Tez çalışması kapsamında eserin testi bölümü içerisinde değerlendirilmesi daha uygun görülmüştür.

Kat. No 146 numaralı eserin benzerleri Ephesos⁶⁸⁷, Magnesia⁶⁸⁸ ve Tire⁶⁸⁹'de bulunmuştur. Ladstätter Ephesos örneğini MS II. yüzyıla, Vapur Magnesia örneklerini MS II. yüzyıla⁶⁹⁰, Gürler ise Tire mezar buluntusu testi örneğini MS II-III. yüzyıllar arasına tarihlemektedir. Testi.T2 grubu içerisinde değerlendirilen **Kat. No 146** numaralı eser tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II-III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.2.3.Testi.T3 (Kat. No 147)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 147** numaralı eser T3 başlığı altında incelenmiştir. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10YR 8/3 astar boyasına sahip olan eserin ağız, boyun ve gövde bölümünde eksik parçaları bulunmaktadır. Kazı çalışmaları sırasında kırık olarak ele geçirilen ve daha sonra birleştirilen testi örneğinin 18. 3 cm. yüksekliğinde olduğu tespit edilmiştir.

Dışa çekik bir ağız kenarına, gövdeye doğru genişleyen uzun bir boyun bölümüne sahip olan eserin ovoid formlu gövdesi kaideye doğru daralarak devam eder, oldukça geniş yüksek bir kaide ile sonlanır. Testi örneğinin boyun bölümünün üst noktasından başlayan kulbu omuz üstüne iç bükey profil yaparak bağlanır. **Kat. No 147** numaralı eserin gövdesi üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir.

Hamam-Gymnasion buluntusu testi örneklerinden oldukça farklı özellikler gösteren T3 grubu örneği ile benzer bir örnek saptanamamıştır. Tez çalışmamız kapsamında incelenen T1 grubu örnekleri ile gövde bezemesindeki benzerlikler ve her iki grubun da aynı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunması gibi özellikler dikkate alınarak T3 başlığı altında incelenen eser MS II-III. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir.

⁶⁸⁷ Ladstätter 2005, 321, Pl. 181, K 551.

⁶⁸⁸ Gürler 2000, 114, Fig. 1/6.

⁶⁸⁹ Vapur 2009, 58-59, 196-197, Çiz. 18, K. 134, 136-137.

⁶⁹⁰ Menderes Magnesia'sında Hypokaustlu Yapı olarak adlandırılan mekanda yapılan kazı çalışmaları sırasında Testi.T2 başlığı altında incelenen örnek ile benzer gövde özelliğine sahip çok sayıda testi örneği ortaya çıkarılmıştır. Malzemenin diğer merkezlerde çok fazla bulunmaması nedeniyle Vapur bu testi formunun Menderes Magnesia'sına özgü olduğunu ifade etmiştir (Vapur 2009, 163).

3.14.2.4.Testi.T4⁶⁹¹ (Kat. No 148-162)

Tez çalışmamız kapsamında incelenen seramiklerin en önemli gruplarından olan tek kulplu testi örnekleri T4 başlığı altında değerlendirilmiştir. Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan on beş testi örneği bu başlık altında incelenmiştir. Oinochoe.T2 başlığı altında da değindiğimiz üzere⁶⁹² Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde seramik üretiminin kanıtı olabilecek olan örneklerden **Kat. No 149, Kat. No 151, Kat. No 155, Kat. No 156, Kat. No 160, Kat. No 161 ve Kat. No 162** numaralı eserler sağlam olarak bulunmuştur. **Kat. No 148, Kat. No 150, Kat. No 154, Kat. No 157 ve Kat. No 158** numaralı örnekler ise önemli ölçüde sağlamdır. **Kat. No 153, Kat. No 152 ve Kat. No 159** numaralı eserlerin ise eksik bölümleri bulunmaktadır. Sağlam ve sağlama yakın örneklerin ışığında T4 başlığı altında incelenen eserlerin 16.8-19.1 cm. arasında değişen yüksekliklere sahip oldukları saptanmıştır⁶⁹³.

5YR 5/6, 7.5YR 7/4, 7.5YR 8/2 hamur rengine ve 10R 6/6, 10 YR 8/2, 10YR 8/4, 2.5 YR 5/4, 2.5Y 7/4 arasında değişen astar boyaya sahip olan örneklerin hamurunda az miktarda mika katkısı bulunmaktadır.

Tek kulplu testi örneklerinin tamamının dışa çekik dairesel formlu geniş bir ağız bölümü vardır. Ağız bölümünden boyun bölümüne geçişin tek yiv ile belirtildiği örneklerin⁶⁹⁴ yanında yiv bezemesi bulunmayan örnekler⁶⁹⁵ de mevcuttur. Ağızın hemen altından başlayan yatay formlu kulbu gövdenin en şişkin noktasından kaba bağlanmaktadır. Hamam-Gymnasion yapı kompleksi buluntusu kulplu seramik örneklerinin birçoğunda görebileceğimiz kulp şekli ve düzenlenişi oldukça karakteristiktir. Kulp birleşim noktasından başlayarak kaideye doğru çok az daralan

⁶⁹¹ Testi.T4 başlığı altında incelenen eserler Antik Yunan kap formlarından olpe ile büyük benzerlik göstermektedir Roma seramiklerinde olpe ifadesi yerine testinin tercih edilmesi nedeniyle tez çalışması kapsamında eserlerin testi başlığı içerisinde değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

⁶⁹² Bkz. s. 130-132.

⁶⁹³ 16.8 cm. yüksekliğinde olan **Kat. No 148** numaralı eserler Testi.T4 başlığı altında incelenen en kısa örnektir. Bu grup içerisinde değerlendirilen **Kat. No 151** numaralı eser 19.1 cm. yüksekliği ile bu grubun en yüksek örneğidir.

⁶⁹⁴ **Kat. No 149, 152, 154 ve 161** numaralı örnekler.

⁶⁹⁵ **Kat. No 148, 150, 151, 155, 156, 157, 158, 162** numaralı örnekler.

gövde yapısı ve geniş ve alçak kaidesi ile yine Latrina kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan Oinochoe.T2 örnekleri ile oldukça benzerdir⁶⁹⁶.

T4 başlığı altında incelenen örneklerin önemli bir bölümü düz bezemesiz olarak bırakılmıştır⁶⁹⁷. Bezemesiz testilerin yanı sıra omuz ve gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelerin yer aldığı örnekler de bulunmaktadır⁶⁹⁸.

Latrina kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan seramiklerin karakteristik özellikleri ve buluntuların yoğunluğu yapı kompleksi çevresinde ve belki de içerisinde⁶⁹⁹ seramik üretimi yapıldığı düşüncesini akla getirmektedir. T4 başlığı altında incelenen tek kulplu testi örneklerinin form olarak benzer bir örneği Ephesos Yamaç Ev II kanalizasyon kanalları içerisinde bulunmuştur⁷⁰⁰. Ephesos antik kentinde yapılan kurtarma kazıları sırasında bulunan tek kulplu oinochoe örneklerinin⁷⁰¹ gövde yapısı da Testi.T4 başlığı altında incelenen örneklerle büyük benzerlikler gösterir. Ayrıca Atina Agorası buluntusu bir örnekte form olarak T4 tipi eserlerini hatırlatmaktadır⁷⁰². Evren buluntular ışığında Ephesos'taki mezarlık alanının MS II. yüzyıldan başlayarak MS VI. yüzyıla kadar kullanıldığını ifade etmiştir. Hayes Atina Agorası örneklerinin MS V. yüzyılın ortasına tarihlenmiş, eserin Pergamon bölgesinin veya çevresinde üretilmiş olabileceğini belirtmiştir.

Ladstätter'in Yamaç Ev buluntusu testi örneği için önerdiği tarih Hamam-Gymnasion Latrinası kuzey kanalizasyon kanalında bir arada bulunan testiler için düşünülen tarihle de örtüşmektedir. Yapının kullanım evrelerinin saptanması konusunda oldukça önemli olan testi örnekleri benzer örnekler ve tabaka buluntularının yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

⁶⁹⁶ Bkz. s. 130-132.

⁶⁹⁷ Kat. No 152, Kat. No 156, Kat. No 158 numaralı örnekler düz bezemesiz olarak bırakılmıştır.

⁶⁹⁸ Kat. No 148, Kat. No 149, Kat. No 150, Kat. No 151, Kat. No 154, Kat. No 155, Kat. No 157, Kat. No 161 ve Kat. No 162 numaralı testi örneklerinin bıyın ve gövde bölümlerinin üzerinde veya belirli bölümlerinde yatay yiv bezemelerinden oluşan bezeme kuşaklarına yer verilmiştir.

⁶⁹⁹ Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde önümüzdeki yıllarda yapılacak olan kazı çalışmaları sonucunda bu konuda kesin verilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

⁷⁰⁰ Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72.

⁷⁰¹ Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26.

⁷⁰² Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486.

3.14.2.5.Testi.T5

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan dört örnek Testi.T5 başlığı altında incelenmiştir. Eserler genel gövde yapıları dikkate alınarak üç alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir.

Testi.T5a (Kat. No 163-164)

Sokak Altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan üç minyatür formlu ağız bölümü eksik tek kulplu örnek T5a başlığı altında incelenmiştir. 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 5YR 4/1 astar boyasına sahip olan eserlerden **Kat. No 164** numaralı eser büyük oranda eksiktir. **Kat. No 163** numaralı örneğin ise boyun, ağız ve kulp bölümlerinde eksik kısımlar bulunmaktadır. T5a başlığı altında incelenen eserlerin korunan yükseklikleri 5.5-10.8 cm. arasında değişmektedir. Boyun bölümünün bitiminden genişlemeye başlayan torba görünümlü gövde yapısına sahip olan bu grup örnekleri alçak bir kaide ile sonlanmaktadır. Eserlerin gövde bölümleri üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir.

Testi.T5a başlığı altında incelenen eserlerle aynı tabaka içerisinde bulunan eserler genel olarak MS III. yüzyıl başının karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır⁷⁰³. Magnesia⁷⁰⁴, Ephesos⁷⁰⁵ ve Korinth⁷⁰⁶ buluntusu örneklerin tarihleri de tabaka buluntuları için verilen tarihleri desteklemektedir. Ladstätter Ephesos Yamaç Evler buluntusu benzer örnekleri MS 230 yılı civarına, Vapur Magnesia örneklerini MS I-III.yüzyıllar arasına tarihlemiştir. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla T5a başlığı altında incelenen eserler MS III. yüzyıl başına tarihlendirilmiştir.

Testi.T5b (Kat. No 165-166)

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan **Kat. No 165** ve **Kat. No 166** numaralı eserler T5b başlığı içerisinde incelenmiştir. 7.5YR 7/2, 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/4 astar boyasına sahip olan örneklerin boyun, ağız ve kulp bölümlerinde eksik kısımlar bulunmaktadır. Ovoid formlu gövde yapısına alçak bir

⁷⁰³ **Kat. No 54, Kat. No 69** ve **Kat. No 39** numaralı eserler.

⁷⁰⁴ Vapur 2011, 156, Çiz. 4, K 38.

⁷⁰⁵ Ladstätter 2010, 266, Abb. 108, K 806

⁷⁰⁶ Slane 1990, 95, Fig. 22, K 197.

halka kaideye sahip olan eserlerin gövdeler üzerinde bezeme olarak yatay yiv kuşaklarından oluşan süslemelere yer verilmiştir.

T5b başlığı altında incelenen eserin yakın örnekleri Magnesia⁷⁰⁷, Ephesos⁷⁰⁸ ve Korinth⁷⁰⁹ yerleşimlerinde karşımıza çıkmaktadır. **Kat. No 166** numaralı eseri ile aynı tabaka içerisinde bulunan **Kat. No 58** numaralı çömlekcik örneği de benzer örnekler gibi MS III. Yüzyılın ilk yarısını işaret etmektedir. Eser benzer örnekler ve tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyılın başına tarihlendirilebilir.

Testi.T5c (Kat. No 167)

Testi.T5c başlığı altında incelenen tek örnek Latrinası kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. **Kat. No 167** numarası verilen minyatür boyutlardaki eserin gövdesinin bir bölümü ile kaidesi korunabilmiştir. 7.5 YR 7/6 hamur rengine ve 7.5 YR 6/3 astar boyasına sahip olan eser oldukça kalın cidarlıdır. Küresel gövde ve düz bir taban bölümüne sahip olan örneğin korunan yüksekliği 3.6 cm.dir. Gövde bölümü üzeri bezemesizdir.

T5c başlığı altında incelenen **Kat. No 167** numaralı eserin benzer bir örneğine rastlanılamamıştır. Eser tabaka buluntuları yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.14.2.6.Testi.T6 (Kat. No 168)

Kat. No 168 numaralı örnek Güney Basilica Thermanum bölümünde 2006 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. 2.5YR 7/4 rengine ve 10R 5/4 astar boyasına sahiptir. 7.0 cm. yüksekliğe sahip olan örnek ağız bölümündeki küçük kırık dikkate alınmazsa sağlama yakın olarak bulunmuştur.

Yuvarlak ve ince ağzı kenarına, çok az içe dönük boyun bölümüne, şişkin ovoid formlu gövdeye sahip olan testicik örneği hafifçe yükseltilmiş düz bir kaide son bulmaktadır. Ağız bölümünün altından başlayan yuvarlak kesitli üstten bastırılmış

⁷⁰⁷ Vapur 2011, 156, Çiz. 4, K 38.

⁷⁰⁸ Ladstätter 2010, 266, Abb. 108, K 806

⁷⁰⁹ Slane 1990, 95, Fig. 22, K 197.

dikey kulbu gövdenin üst yarısına bağlanmaktadır. Eserin gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir. Oldukça ince cidarlı olan testicik örneği boyutu ve işçiliği dikkate alındığında kaliteli seramik örneği olarak değerlendirmek uygun olacaktır.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde çok sayıda minyatür seramik buluntusu ortaya çıkarılmasına rağmen **Kat. No 168** numaralı eserin benzer bir örneği tespit edilememiştir. Eser diğer antik kent örneklerinden az da olsa Laodikeia⁷¹⁰ ve Perge⁷¹¹ yerleşimlerinde bulunan testicik örneklerini hatırlatmaktadır. Şimşek Laodikea örneğini MS IV. yüzyılın ilk yarısına tarihlemiştir. **Kat. No 168** numaralı eser tabaka buluntular ve benzer örnekler yardımıyla MS III. yüzyıl sonu ile MS IV. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmiştir.

3.14.2.7.Testi.T7 (Kat. No 169)

5 No.lu Dükkan mekanda bulunan tek kulplu testicik örneği T7 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 169** numaralı eser ağız ve boyun bölümündeki kırıklar dikkate alınmazsa sağlama yakın olarak bulunmuştur. 10.3 cm. yüksekliğinde olduğu saptanan testi örneği 7.5YR 6/4 hamur rengine sahiptir. Eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpar.

T7 başlığı altında incelenen tek kulplu testiciğin dışa çekik dairesel formlu bir ağız bölümü vardır. İç bükey profil yapan kısa boynundan sonra gövdenin ortasına kadar dış bükey açı yaparak genişleyen eser, kulbun gövdeye bağlandığı noktadan başlayarak kaideye doğru daralır, alçak ve geniş bir kaide ile son bulur. Kabın ağız bölümünün hemen altından başlayan ve gövdenin en geniş noktasında bağlanan kulbu testinin genel yapısına oranla oldukça kalın ve kabadır. Üzerinde kazıma çizgi şeklinde yapılmış bir yiv bezemesi yer alır. Bezemesiz olarak bırakılan testi örneği günlük kullanım seramiklerinin güzel bir örneğidir.

⁷¹⁰ Şimşek 2011, 133, Lev. 110, K. 415.

⁷¹¹ Atik 1995, 144, Abb. 43, 209.

Kat. No 169 numaralı eserin çok yakın bir benzeri bulunamamıştır. Sardeis Bizans Dönemi Dükkanları buluntusu küçük boyutlu bir testi örneği T7 başlığı altında incelenen örneklerle az da olsa benzerlikler göstermektedir⁷¹². Sardeis W 8 No.lu Dükkanda bulunan testi örneği ile birlikte çok sayıda sikke buluntusu da ortaya çıkarılmıştır. Testi örneği ile aynı tabakada bulunan sikke örnekleri, MS V. yüzyılda yoğunlaşmıştır.

5 No.lu dükkanda bulunan testi örneği ile aynı tabaka içerisinde bulunan sikke buluntuları MS V. yüzyıl başını işaret etmektedir⁷¹³. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 169** numaralı eser MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.15.Unguentarium

Unguentariumlar antik dönem seramik grupları içerisinde ayrı bir öneme sahiptir. Erken Hellensitik Dönemden başlayarak Geç Antik Çağın sonuna kadar yoğun bir şekilde kullanılan unguentariumlar özellikle nekropolis kazılarında yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadırlar. Ungurntariumların özellikle Hellenistik ve Roma Dönemlerinde daha çok mezar hediyesi olarak kullanıldıkları düşünülmektedir⁷¹⁴.

Unguentarium kelimesi kabın antik dönemdeki ismi değildir. Carthage’de araştırma yapan Fransız arkeologlar bu form tipinde karşılaştıkları örnekleri “unguentarium” olarak adlandırmışlar⁷¹⁵ ve bu isim sonraki dönem arkeologlar tarafından kullanılmaya devam etmiştir. Latince’deki “Unguenta⁷¹⁶” kelimesinden türetilen isim bu tipteki kaplar için kullanılan genel bir tanımlama olmuştur⁷¹⁷. Ayrıca Balsamaria⁷¹⁸, Lacrimaria⁷¹⁹ ve Olfactariolum terimleri de bu tipte üretilen kapları tanımlamak için kullanılmıştır⁷²⁰.

⁷¹² Crawford 1990, 30, Fig.92.

⁷¹³ 5 No.lu dükkanda testi örneği ile birlikte Honorius Dönemine (MS 395-408) tarihlenen sikke buluntusu oldukça fazladır.

⁷¹⁴ Şimşek-Duman 2007, 286.

⁷¹⁵ Gaucker 1915, 545.

⁷¹⁶ Unguenta kelimesi Latince’de merhem, krem ve yağ gibi ürünleri tanımlamak için kullanılmıştır.

⁷¹⁷ Günümüzde arkeoloji çalışmaları sırasında

⁷¹⁸ Tıpkı Unguentarium kelimesinde olduğu Balsamaria kelimesi de kap formundan ziyade kabın içerisine konulan malzemeyi tanımlayan bir kelimedir.

⁷¹⁹ Lacrimaria kelimesi cenazeye katılan akrabaların tören sırasında akıttıkları gözyaşlarının toplandığı ve mezara ölü hediyesi olarak konulan kapları tanımlamak için kullanılmaktadır.

⁷²⁰ Anderson-Stojanovic 1987, 105-106.

Unguentarium olarak adlandırılan kapların antik dönemdeki isimleri konusunda çalışmalar yapan araştırmacılardan Hellström Roma Dönemindeki adının ampulla olabileceğini ileri sürmüştür⁷²¹. Yine unguentariumlar konusunda detaylı bir çalışmaya imza atan Anderson-Stojanovic ise bu kapların antik denemde alabastron ve lekythos olarak adlandırılabilirlerini düşünmektedir⁷²².

Antik dönem yıkanma aktivitelerinde ve sportif müsabakalarında rahatlatıcı kremlerin kullanımının yoğun olduğu bilinmektedir. Özellikle Roma İmparatorluk Döneminde hamam geleneği ile birlikte krem ve parfümlerin kullanım alanları genişlemiştir. Unguentariumlar genel olarak losyon amaçlı özel yağların, parfümlerin ve kremlerin taşınmasında kullanılmışlardır. Fakat bunların yanı sıra sıvı baharat, bal ve sirke gibi malzemelerin taşınmasında da unguentariumların tercih edildiğini kanıtlayan örnekler saptanmıştır⁷²³.

Doğu Akdeniz havzası boyunca yoğun bir şekilde kullanıldıkları tespit edilen unguentariumların MÖ IV. yüzyılın ikinci yarısında üreilmeye başlandığı⁷²⁴ ve formlarında görülen bir takım değişikliklerle beraber MS VII. yüzyıla kadar üretimlerinin devam ettiği saptanmıştır⁷²⁵. Unguentariumlar ilk ortaya çıktıkları dönem olan Geç Klasik Dönemde mezar hediyesi olarak bodur lekythoslar kullanılmaktaydı. Bu tarihten itibaren bodur lekythosların yerine unguentariumların kullanılmaya başlandığı düşünülmektedir⁷²⁶.

Çok geniş bir coğrafya üzerinde değişik form tiplerinde üretimleri saptanan unguentariumlarının kökenlerinin neresi olduğu halen tartışmalıdır. Bu sermaik formunun kökenleri konusunda çalışmalar yapan araştırmacılardan Myres bu malzemelerin Suriye kökenli olabileceğini ileri sürmüştür⁷²⁷. Thompson ise Myres'in düşüncesine değindikten sonra unguentariumların kökeni konusunda çok daha geniş bir

⁷²¹ Hellström 1965, 24-25.

⁷²² Anderson-Stojanovic 1987, 55.

⁷²³ Gürler 1994, 63.

⁷²⁴ Berlin 1997, 58.

⁷²⁵ Şimşek-Duman 2007, 286.

⁷²⁶ Hellström 1965, 24; Anderson-Stojanovic 1987, 106.

⁷²⁷ Thompson 1934, 473. Thompson Myres'in bu düşüncesini kanıtlayacak herhangi bir kanıt olmadan ileri sürdüğünü belirtmektedir.

coğrafyayı işaret ederek malzemelerin doğu kökenli olabileceklerini düşünmektedir⁷²⁸. Unguentariumların doğu kökenli olabileceği düşünen araştırmacılardan Lapp Mısır'ın köken olabileceği düşüncesini savunmaktadır⁷²⁹. Forti ise köken konusunda doğuyu öneren yukarıda belirtilen araştırmacılara karşı çıkararak bu malzemelerin kökeninin İspanya olması gerektiğini ileri sürmüştür⁷³⁰. Unguentariumların genel olarak doğu kökenli olduğu, ilk üretimlerinin burada yapıldığı, daha sonra ticaret yoluyla tüm Akdeniz havzası boyunca kullanım gördüğü ve en son olarak yerel atölyeler vasıtasıyla üretimin yapıldığı düşüncesi makul görülmektedir.

Unguentariumlar Fusiform (İğ Gövdeli) ve Bulbous (Torba Gövdeli) olarak adlandırılan iki farklı tipte üretilmişlerdir. MÖ IV. yüzyılın ortalarından itibaren görülmeye başlanılan ilk unguentarium örnekleri Fusi (iğ gövdeli tip)⁷³¹ olarak adlandırılan formda üretilmişlerdir. İ.Ö. I. yüzyıl sonlarına kadar popülaritesini kaybetmeden üretimine devam edilen “iğ biçimli unguentarium örneklerinin formlarında dönem sonuna doğru bir takım değişikliklere gidilmiştir⁷³².

Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi ile birlikte dönem modasında görülen değişikliklerin unguentarium üretimini de etkilediği anlaşılmaktadır. MÖ I. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Fusi (iğ gövdeli) örneklerin yerini Bulbous (torba gövdeli)⁷³³ örnekler almaya başlar⁷³⁴. Bulbous (torba gövde) örnekleri Fusi (iğ gövdeli) formlu örneklerle kıyasla daha kısa bir süre popüler olduğu anlaşılmaktadır. Bu tipteki unguentarium örneklerinin yoğun kullanımı MS I. yüzyıl ile sınırlıdır⁷³⁵.

⁷²⁸ Thompson 1934, 473.

⁷²⁹ Lapp 1961, 228.

⁷³⁰ Laflı 2003, 25

⁷³¹ “İğ biçimli” örnekler unguentariumların bodur lekythosların taklidi olarak üreilmeye başlandıklarını kanıtlamaktadır.

⁷³² Dündar 2006, 8. İğ biçimli tipin erken örneklerin geniş ve kısa bir kaidesi, şişkin karnı, kısa ve ince boynu, dışa çekik ağız bölümleri bulunmaktadır. Hellenistik Dönem içerisinde ayak ve boyun bölümleri uzamış ve gövdenin şişkinliği azalarak iğ formuna dönüşmüştür. Erken örneklerinde görülmeyen ayak dönemin ilerleyen tarihlerinde kullanılmaya başlanmıştır.

⁷³³ Bulbous (torba gövdeli) unguentarium örnekleri Fusi (İğ Biçimli) örneklerden farklı olarak düz tabanlı olarak üretilmeleridir.

⁷³⁴ Anderson-Stajanovic 1987, 110.

⁷³⁵ Anderson-Stajanovic 1987, 110.

MS II. yüzyıldan sonra üretimine devam edilen unguentarium örnekleri aslında Fusi ve Bulbous tiplerinin farklı uygulamaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tarihten itibaren Bulbous tipi unguentariumların boyun bölümleri uzamıştır. MS V. yüzyıl sonuna kadar her iki tipin özelliklerini gösteren unguentariumlar kullanılmaya devam etmiştir⁷³⁶.

MS VI. yüzyıl başında görülen siyasi ve dini değişiklikler unguentarium üretimini de etkilemiştir. Bu tarihle birlikte “Ampulla⁷³⁷” olarak da adlandırılmaya başlanılan ve genel olarak Geç Antik Çağ içerisine tarihlendirilen unguentarium örnekleri ile karşılaşılmaya başlanılır. Geç Antik Çağ’da unguentariumlar orijinal kullanım amaçlarının yanı sıra dinsel amaçlı olarak da kullanılmıştır⁷³⁸. Aphrodisias⁷³⁹, Menderes Magnesia’sı⁷⁴⁰, Saraçhane⁷⁴¹, Ephesos⁷⁴², Hierapolis⁷⁴³, Tarsus⁷⁴⁴, Patara⁷⁴⁵, Anemurium⁷⁴⁶, Perge⁷⁴⁷, Parion⁷⁴⁸, Sardeis⁷⁴⁹, Kbyra⁷⁵⁰ ve Laodikeia⁷⁵¹ gibi önemli yerleşim alanlarında Tralleis örnekleri ile karşılaştırma yapabileceğimiz Geç Antik Çağ unguentariumları saptanmıştır.

M.Ö IV. yüzyıl ortalarından itibaren kullanıldığı anlaşılan unguentariumların kullanım amaçları konusunda çeşitli görüşler mevcuttur. Unguentariumların özellikle nekropol alanlarında yoğun bir şekilde bulunması ölü gömme ritüeli açısından önemli

⁷³⁶ Dündar 2006, 9.

⁷³⁷ Tez çalışmamız kapsamında bu tipte üretilen kapların unguentarium olarak adlandırılmasının daha uygun olacağı düşüncesiyle ampulla tanımı kullanılmamıştır. Unguentariumların kökeni konusunda da değindiğimiz üzere unguentarium kelimesi kabın kendisinden ziyade içerisine konulan krem veya losyonun ismi olmalıdır. erken dönem araştırmaları sırasında bulunan örnekler unguentarium olarak adlandırıldığı için arkeoloji literatürü içerisine bu şeklide geçmiş ve kullanılmıştır. Ampulla olarak adlandırılan kaplar genel olarak işlevsel olarak Geç Antik Çağ unguentariumlarına benzemekle birlikte tiplerinin farklı olmasıyla unguentarium örneklerinden ayrılmaktadırlar. Ampullar genel olarak matara biçimli, pişmiş toprak malzemeden yapılmış şişeciklerdir.

⁷³⁸ Şimşek-Duman 2007, 286.

⁷³⁹ Tulay 1992, 1992, 165, res. 23.

⁷⁴⁰ Vapur 2001, 160-163.

⁷⁴¹ Hayes 1992, 8-9, 212.

⁷⁴² Mitsopoulos-Leon 1991, 150, 153; Meriç 2002, 86, 157; Metexas 2005, 67-123.

⁷⁴³ Cottica 1998, 81-90; Cottica 2000, 999 vd.

⁷⁴⁴ Baylan 2001, 60-65.

⁷⁴⁵ Dündar 2006, 53-57.

⁷⁴⁶ Williams 1989, 89.

⁷⁴⁷ Atik 1995, 180-181.

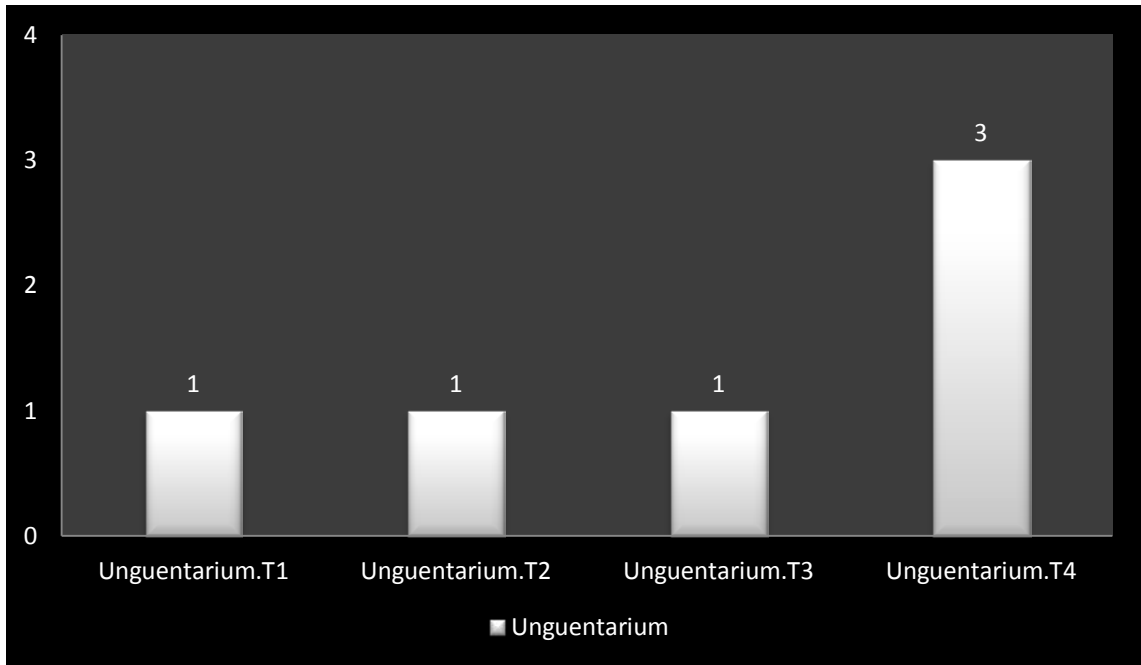
⁷⁴⁸ Ergürer 2012, 57-60.

⁷⁴⁹ Rautmann 1995, 48.

⁷⁵⁰ Özdoğru-Dündar 2007, 156.

⁷⁵¹ Şimşek-Duman 2007, 286-307.

olduklarını kanıtlamaktadır⁷⁵². Ayrıca Gymnasion alanları ve çevresinde unguentarium buluntularının sayısının fazlalığı da dikkat çekicidir. Özellikle Roma İmparatorluk Döneminde gymnasion yapılarının hamam yapıları ile birleşmesi ile birlikte yıkanma işlemi bu tipte inşa edilen yapılarda ön plana çıkmaya başlamıştır. Vücut bakımı Antik Dönemde yıkanma işleminin önemli bir parçası olarak görüşmüştür. Bu sebeple krem ve losyonların taşınmasında unguentariumlara ihtiyaç duyulmuş olmalıdır. Geç Antik Çağ ile birlikte unguentariumların kullanım amaçlarında değişim dikkat çekicidir. Bu dönemde üretilen unguentariumlar yukarıda değinilen kullanım alanlarının yanında dinsel amaçlarla da kullanılmaya başlanmıştır⁷⁵³.

Tablo 18: Unguentarium formları ve buluntu sayıları

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında tez çalışması kapsamında incelenebilecek nitelikte toplam altı adet unguentarium buluntusu saptanmıştır. Çalışma kapsamında incelenen unguentariumların

⁷⁵² Unguentariumlar ölü gömme ritüeli açısından önemli olmakla birlikte cesetlerin çürümeye başladıkları sıradaki kötü kokuyu engellemek amacıyla da mezarlara bırakılıyor olmalıdır.

⁷⁵³ Hayes 1971, 247. Hayes, Geç Antik Çağ unguentariumlarının Filistin’de üretildiklerini belirterek, bu kap formunun hacı olmak için Filistin’e giden kişiler tarafından getirildiğini ileri sürmüştür. Anadolu’daki birçok antik kent kazısında Geç Antik Çağ’a tarihlendirilen unguentarium örneğinin tespit edilmesi bu malzemelerin sadece dinsel amaçlarla kullanılmadığını kanıtlamaktadır.

iki tanesi dükkanlarda⁷⁵⁴, üç tanesi Latrina kanalizasyon kanallarında⁷⁵⁵, bir tanesi ise Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin merkezinde bulunan VIII No.lu Mekan olarak adlandırılan alandaki dolgu toprağı içerisinde bulunmuştur.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde bulunan unguentarium örnekleri gösterdikleri form ve dönem özelliklerine göre dört alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.15.1.Unguentarium.T1 (Kat. No 170)

T1 başlığı altında değerlendirilen eser Hamam-Gymnasion yapı kompleksinin merkezinde, caldarium bölümünün doğusundaki dolgu toprağı kaldırma çalışmaları sırasında bulunmuştur⁷⁵⁶. **Kat. No 170** numaralı eser 5YR 7/8 rengindeki iyi pişirilmiş ve az gözenekli hamurdan yapılmıştır. Tabaka toprağı içerisinde gelmeyen eserin sadece gövde bölümü korunabilmiştir.

Fusi (iğ gövdeli) unguentarium grubundan olduğu saptanan eserin ayak bölümünün inceliğı dikkat çekicidir. Boyun bölümüne oranla daha ince yapıya sahip olan ayak bölümü eserin ayakta durmasını zorlaştırmaktadır. Eserin boyun ve ayak kırık olmasına rağmen genel özellikleri itibariyle şişkin karınlı uzun silindirik boyun ve ince ayak kısımlarına sahip iğ gövdeli unguentarium grubuna dahil olduğu saptanabilmektedir.

Kat. No 170 numaralı unguentarium dolgu toprak içerisinde⁷⁵⁷ bulunduğu için tarihlendirme çalışmalarında diğer antik kentlerde bulunan fusi (iğ gövdeli) unguentarium buluntularından yararlanılmıştır. T1 grubu unguentariumu ile benzer form

⁷⁵⁴ Her iki unguentarium örneğı de 4 No.lu dükkanda bulunmuştur.

⁷⁵⁵ **Kat. No 171** numaralı eser güney, **Kat. No 172** numaralı eser sokak altı, **Kat. No 173** numaralı eser kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur.

⁷⁵⁶ Güney Apodyterium ve Frigidarium olduğu düşünülen ve VIII No.lu alan olarak adlandırılan mekanlardaki kazı çalışmaları sırasında dolgu toprağı içerisinde unguentarium buluntusunun yanı sıra heykel ve seramik parçaları ile bir adet kandil buluntusu ortaya çıkarılmıştır. Eserlerin dönem olarak birbirlerinden farklı tarihlere işaret etmesi bu bölümde yer alan dolgu toprağın define kazıları sonucunda oluştuğı düşüncesini akla getirmektedir.

⁷⁵⁷ Olasılıkla define kazıları sırasında yığılan dolgu toprak.

özelliklerine sahip örnekler Tralleis⁷⁵⁸, Ephesos⁷⁵⁹, Sardeis⁷⁶⁰, Metropolis⁷⁶¹, Laodikeia⁷⁶², Labraunda⁷⁶³, Tarsus⁷⁶⁴, Halikarnassos⁷⁶⁵, Pergamon⁷⁶⁶, Hierapolis⁷⁶⁷, Stratonikeia⁷⁶⁸, Atina Agorası⁷⁶⁹, Salamis⁷⁷⁰ ve Kerameikos⁷⁷¹ gibi merkezlerde bulunmuştur.

Benzer fusi (iğ gövdeli) örnekler yardımıyla **Kat. No 170** numaralı unguentarium MÖ II. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebilir.

3.15.2.Unguentarium.T2 (Kat. No 171)

T2 tipi başlığı altında değerlendirilen eser Latrina güney kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. **Kat. No 171** numaralı örnek 7.5YR 7/6 rengindeki iyi pişirilmiş ve az gözenekli hamurdan yapılmıştır. 10R 5/6 renginde astar boyasına sahiptir. Latrina güney kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan unguentarium örneğinin ağız, boynu ve gövdesinin küçük bir bölümü korunabilmiştir. Hamam-Gymnasion yapısı ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yapılan kazı çalışmaları sırasında bulunan tek Bulbous (Torba Gövdeli) unguentarium örneği olması bakımından önemlidir. Eserin hafif dışa çekik bir ağız bölümü vardır. Oldukça uzun bir boyun kısmına sahip olan örneğin boyundan gövde bölümüne geçiş bir yiv ile belirtilmiştir. Eserin gövdesinin önemli bir bölümü eksik olmasına rağmen profilden çok da geniş olmayan bir gövdeye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

⁷⁵⁸ Ölmez 2000, 75, Lev. 39-40, K 38-41; Civelek 2001, 89-90, Lev. XXXI, U9-, U13-14; Saraçoğlu-Çekilmez 2011, 229, Res 13. Tralleis antik kenti nekropol alanlarının kazısında Tralleis Hamam-Gymnasion yapı kompleksi buluntusu **Kat. No 170** numaralı eser ile karşılaştırma yapabileceğimiz iğ gövdeli örnekler ortaya çıkarılmıştır.

⁷⁵⁹ Mitsopoulos-Leon, 1991, Taf. 211, 17 vd.

⁷⁶⁰ Rotroff-Oliver 2003, 70, Lev. 44, no. 261-263; Rotroff 2006, 292, 294, Fig. 64-65, 448.

⁷⁶¹ Gürler 1994, 183-187, Lev. 29, 137-141

⁷⁶² Şimşek 2011, 65-65, Lev. 62 3-6.

⁷⁶³ Hellström 1965, 23,66, Pl. 12,191.

⁷⁶⁴ Jones 1950, Fig. 235-236.

⁷⁶⁵ Vaag 2002, 42, Type 4a, Pl. 50, K 157.

⁷⁶⁶ Özyiğit 2000, 197, Pl. 101, b 2-3.

⁷⁶⁷ Okunak 2005, 31-75, Çiz. 12.

⁷⁶⁸ Civelek 2006, 55,58, Çiz. 8.

⁷⁶⁹ Thompson 1934, Pl. 52, C 76-77; Boulter 1963

⁷⁷⁰ Karageorghis 1978, Pl. V, no. 11.

⁷⁷¹ Knigge 1976, Taf. 69, 164, No. 388, 1-2.

Unguentarium örneği ile aynı kanal ve aynı kot seviyesinden çok sayıda sikkeler buluntusu olmasına rağmen sikkelerin yoğun korozyona uğramaları dönem konusunda net bir fikir ileri sürmemizi zorlaştırmaktadır⁷⁷². Benzer örneklerin de saptanamaması nedeniyle eserin tarihlendirilmesinde tabaka içerisinde gelen diğer seramiklerden yararlanılmıştır. **Kat. No 119** numaralı bir kapak ve **Kat. No 140** numaralı minyatür bir oinochoe MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Tabaka buluntularının yardımıyla **Kat. No 171** numaralı unguentarium MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

3.15.3. Unguentarium.T3 (Kat. No 172)

T3 başlığı altında incelenen eser sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunmuştur. **Kat. No 172** numaralı kalın cidarlı ve çark yapımı olan unguentarium örneğinin kaideden boyna kadar olan bölümü korunabilmiştir. Eserin ağız bölümü eksiktir. Bu nedenle T3 tipi içerisinde incelenen düz dipli unguentarium örneğinin uzunluğu tespit edilememiştir. **Kat. No 172** numaralı eserin korunan uzunluğu 9.1 cm. dir.

7.5YR 6/4 hamur rengine sahip olan eserin hamurunda az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır. İyi derecede pişirilmiş olan unguentariumun üzerinde yüksek sıcaklarda fırınlanmasından kaynaklanan renk farklılıkları oluşmuştur. Eserin şişkin olan gövde bölümü kaideye doğru az da olsa daralmaktadır. **Kat. No 172** numaralı unguentarium örneğin karın bölümü üzerinde yatay yiv sıralarından oluşan bezeme kuşağına yer yer verilmiştir.

Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan unguentarium örneği ile aynı tabaka içerisinde bulunan sikkeler çok fazla korozyona uğradıkları için eserin tarihlendirmesine yardımcı olamamaktadır. Bu nedenle T3 tipi unguentariumun tarihlendirilmesinde benzer örneklerden yararlanılmıştır. Ephesos Yamaç Ev 2 buluntusu unguentariumlar **Kat. No 172** numaralı örnek ile benzerlikler göstermektedir⁷⁷³. Ladstätter Ephesos örneklerini MS III. yüzyıla tarihlemektedir. T3 başlığı altında

⁷⁷² Ama yine de eserlerin malzemesi, karakteri ve büyüklükleri MS III-VI. Yüzyıllar arasından olmaları gerektiğini düşündürmektedir.

⁷⁷³ Ladstätter 2008, 122-123, Abb. 22.

incelenen eser Ephesos Yamaç Ev 2 buluntularının yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlenmiştir.

3.15.4.Unguentarium.T4 (Kat. No 173-175)

T4 başlığı içerisinde Geç Antik Çağa tarihlendirilen kalın cidarlı, çark yapımı, sivri dipli unguentarium örnekleri incelenmiştir. Sivri dipli Geç Antik Çağ unguentarium örnekleri genel olarak gövde bölümünden bir yiv bezemesi ayrılan boru biçimli ağız bölümüne sahiptir. İğ formundaki gövdeden dip bölümüne doğru kap formu daralmaktadır.

Latrina kanalizasyon kanalı içerisinde bir, 4 No.lu dükkanda ise iki adet sivri dipli unguentarium örneği ele geçirilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında bulunan her üç unguentarium örneği de sağlama yakın olarak bulunmuştur. Üç eserinde yalnızca boyun ve ağız bölümleri eksiktir. **Kat. No 173** numaralı eser 16 cm., 4 No.lu dükkanda bulunan **Kat. No 174** numaralı örnek 16.5 cm., **Kat. No 175** numaralı örnek ise 18 cm. uzunluğundadır⁷⁷⁴.

5YR 7/4, 7.5YR 6/4 hamur rengine ve 2.5YR 5/4 astar boyasına sahip olan eserlerin hamurunda az miktarda mika katkısı bulunmaktadır. **Kat. No 173** numaralı unguentarium örneğinin üzerinde akıntı şeklinde boya izleri görülmektedir⁷⁷⁵. Eserlerin hamur renklerinde görülen değişikliklerin en önemli nedeni yüksek sıcaklarda fırınlanmalarından kaynaklanmaktadır. **Kat. No 174** numaralı örneğin karın bölümünün üst yarısında olasılıkla çark izinden kaynaklanan yatay yiv sırasını andıran bir bezeme kuşağı yer almaktadır. Yatay yiv sıralarından oluşan bezenme Geç Antik Çağ'da yoğun olarak kullanılmıştır. Laodikeia antik kenti Tapınak A yapısında bulunan düz dipli bir Geç Antik Çağ unguentarium örneğinin üzerinde⁷⁷⁶ ve Ephesos antik kenti buluntusu unguentariumlar üzerinde⁷⁷⁷ yatay yivlerden oluşan bezemelere yer verilmiştir. Fakat bu

⁷⁷⁴ Geç Antik Çağ unguentariumları konusunda araştırmalar yapan Hayes tam parçaların 18-30 cm. arasında olduğunu belirtmektedir (Hayes 1971, 243).

⁷⁷⁵ Geç Antik Çağ'a tarihlendirilen sivri dipli unguentarium örneklerinde akıntı boya izleri ile çok sık karşılaşmaktadır.

⁷⁷⁶ Şimşek-Duman 2007, 305, Res. 9.

⁷⁷⁷ Metaxas 2005, 122-123, Taf. 3-4.

örneklerden farklı olarak Tralleis unguentariumu üzerindeki yivler bir bezeme kuşağı değil çark izi olmalıdır.

Kat. No 174 numaralı eserin karın bölümünün üzerinde 3 cm. uzunluğunda dikey bir iz yer alır. Sivri dipli Geç Antik Çağ unguentariumları üzerinde sıkça karşılaşılan bu izlerin eserlerin fırınlanırken istiflenmesi sırasında oluştuğu iddia edilmiştir⁷⁷⁸. Degeest bu izlerin unguentariumların bir üçayak üzerinde kurumaya bırakıldığında oluştuğunu iddia etmektedir⁷⁷⁹. Yine **Kat. No 174** numaralı örneğin kaide bölümüne doğru dairesel bir alan içerisine basılmış bir monogram yer alır. Dairesel alanın içerisinde olasılıkla stilize şekilde tasvir edilmiş bir keçi figürü (?) bulunmaktadır. Geç Antik Çağ unguentariumları üzerinde monogram tasvirleri oldukça sık olarak rastlanmaktadır. Dairesel veya dikdörtgen formlu bir alanın içerisinde harf⁷⁸⁰ veya figürlerden⁷⁸¹ oluşan monogramlara yer verilmiştir. Laodikeia antik kenti tapınak alanında bulunan sivri dipli bir unguentarium örneğinde ise bu alan elips formludur⁷⁸². Geç Antik Çağ unguentariumları üzerinde görülen damgalı alanlar atölye işareti olarak adlandırılmış ve üretimin kanıtı olarak görülmüştür⁷⁸³.

Geç Antik Çağ unguentariumlarının kullanım amaçları konusu hala netliğe kavuşturulabilmiştir. Antik dönem unguentarium geleneğinin devamı olarak görülen bu kap formunun Geç Antik Çağ'da özellikle dini nitelik taşıyan antik kentlerde yoğun olarak bulunması araştırmacıları eserlerin dinsel amaçlı olarak kullanıldığını düşünmeye sevk etmiştir⁷⁸⁴. Bu düşüncayı ilk ortaya atan kişi konumundaki Hayes, hacı olmak için Filistin'e giden kişilerin dönüşte içi kutsal su ile dolu olan unguentariumları

⁷⁷⁸ Lochner 2005.

⁷⁷⁹ Degeest-Ottenburgs 1999, 248.

⁷⁸⁰ Hayes 1968, 214, 19; Gassner 1997, 171, 172, no.709-711, Degeest 2000, 173, Fig. 222-223; Baylan 2001, 60, 65, Lev. XLVII, LI; Laffı 2002, 37, Res. 16 a-b; Aslan 2004, 225 no 65; Metaxas 2005, 75, Taf. 2; Özüdoğru-Dündar 2007, 154-155, Kat. No. 1-14; Şimşek-Duman 2007, 292-293, Res. 13-17, 21-22.

⁷⁸¹ Hayes 1971, 244, Fig. 2; Coldstream-Huxley, 1972, 174-175 Pl. 49 x 12; Mitsopoulos-Leon 1991, 150, 153, Taf. 220 054; Atik 1995, 180 no.404; Türker 2005, 313, Res. 8.11; Şimşek-Duman 2007, 293-294, Res. 16-17.

⁷⁸² Şimşek-Duman 2007, 292, Res. 14 [03.06].

⁷⁸³ Şimşek-Duman 2007, 295 (Laodikeia antik kenti Tapınak A alanı içerisinde dört farklı hayvan figüründen oluşan damgalı Geç Antik Çağ unguentariumları tespit edilmiştir. Laodikeia Geç Antik Çağ unguentariumlarını çalışan Şimşek ve Duman bu durumu kentte unguentarium üretimi yapıldığının bir kanıtı olarak görmektedirler).

⁷⁸⁴ Hayes 1971, 246.

memleketlerine götürdüklerini ifade etmiştir. Bazı araştırmacılar Geç Antik Çağ unguentariumlarının içinin kutsal su ile doldurulduğu düşüncesine katılmaktadır⁷⁸⁵. Yine Hayes kutsal topraklardan dönen hacıların içi kutsal su ile dolu olan bu kapları memleketlerinde yer alan bir kiliseye ihtiyaç duyduğunda tekrar geri almak şartıyla teslim ettiklerini belirtmektedir⁷⁸⁶. Anadolu'nun ilk yedi kilisesinin yer aldığı alanlarda Geç Antik Çağ unguentarium örneklerinin yoğun olarak bulunması kimi araştırmacılar tarafından bu kap formunun dinsel amaçlı olarak kullanıldığı şeklinde yorumlanmıştır⁷⁸⁷. Bunun yanında Geç antik çağ unguentariumlarının bitkisel yağların taşınması amacıyla da kullanılmış olabileceği de ileri sürülmüştür⁷⁸⁸. Laodikeia antik kentinde Geç Antik Çağ unguentariumlarının kullanım amaçlarına saptamak amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Kimyasal analiz çalışmaları neticesinde Laodikeia örneklerinin içlerinde organik yani bitkisel içerikleri sıvıların yer aldığı tespit edilmiştir. Şimşek ve Duman bu bitkisel tortuların dinsel amaçlı tedavilerde kullanıldığını ileri sürmektedir⁷⁸⁹.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar ışığında genel olarak Doğu Akdeniz'de yoğun bir şekilde kullanıldığı tespit edilen Geç Antik Çağ unguentariumları Anadolu'da yer alan antik kentlerde de fazla sayıda örnekle karşımıza çıkmaktadır. Geç Antik Çağ unguentariumları üzerine araştırmalar yapan Hayes bu tipteki örneklerin ilk olarak Filistin bölgesi üretimi olduğu ileri sürmüştür⁷⁹⁰, daha sonraki araştırmalarında ise bu düşüncesinden vazgeçerek bu ürünlerin Batı Anadolu üretimi olabileceğini ileri sürmüştür⁷⁹¹. Bu tipteki Geç Antik Çağ unguentariumlarının doğu kökenli olabileceğini iddia eden bir diğer araştırmacı Eisenmenger'dir⁷⁹². Fakat son yıllarda özellikle Anadolu'da yürütülen kazı çalışmalarında çok sayıda Geç Antik Çağa tarihlendirilen unguentarium örneğinin saptanması, bu tip malzemenin yerel atölyelerde üretilmiş

⁷⁸⁵ Mitsopoulos-Leon 1991, 150, Meriç 2002, 157.

⁷⁸⁶ Hayes 1971, 247.

⁷⁸⁷ Şimşek-Duman 2007, 295-296. Anadolu'nun ilk yedi kilisesinden birisinin bulunduğu Laodikeia antik kentinde çok sayıda Geç Antik Çağ unguentarium örneği bulunmuştur. Laodikeia antik kenti Geç Antik Çağ unguentariumlarını çalışan Şimşek ve Duman bu kap formlarının dini amaçlarla üretilmiş olabileceklerini düşünmektedir.

⁷⁸⁸ Eisenmenger 2003, 195; Ötügen 2003, 240.

⁷⁸⁹ Şimşek-Duman 2007, 296.

⁷⁹⁰ Hayes 1971, 246. Hayes Geç Antik Çağ unguentariumlarının, Ürdün suyu ve kutsal topraklardan elde edilen yağların taşınması için üretildiklerini düşünerek bu tarzda yapılan örneklerin Filistin Bölgesinde üretilmiş olabileceğini iddia etmiştir.

⁷⁹¹ Hayes 1992, 209.

⁷⁹² Eisenmenger 2003, 195. Eisenmenger Geç Antik Çağ unguentariumlarının Filistin, Ürdün veya Kıbrıs üretimi olabileceğini ileri sürmektedir.

olabileceğini düşündürmektedir. Ephesos⁷⁹³ ve Hierapolis⁷⁹⁴ unguentariumları üzerinde yapılan kil analizleri eserlerin yerel üretim olduklarını kanıtlamaktadır.

Laodikeia antik kenti Tapınak A alanından çok sayıda Geç Antik Çağ unguentariumu bulunması ve eserlerin üzerinde dört farklı hayvan figüründen oluşan damgaları yer verilmesi nedeniyle kazı ekibi kesin olamamakla birlikte kentte üretim yapıldığını iddia etmektedir⁷⁹⁵. Kbyra antik kentinde yürütülen yüzey araştırmaları kapsamında çok sayıda Geç Antik Çağ unguentariumu saptanmıştır. Buluntular arasında hatalı üretime işaret eden unguentarium parçalarının bulunması araştırmacılar tarafından kentte bir atölye bulunduğu şeklinde yorumlanmıştır⁷⁹⁶.

Latrina kanalizasyon kanalı içerisinde ve 4 No.lu Dükkanda bulunan toplam üç adet sivri dipli unguentarium örneği kuzey kanalizasyon kanalı ile Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının bağlantısını ortaya koyması açısından oldukça önemlidir. Hamam-Gymnasion Latrinası kuzey kanalizasyon kanalı içerisinde saptanan Geç Antik Çağ unguentarium örneği ile aynı tabaka içerisinden toplam altı adet bronz sikke bulunmuştur. Bronz sikke örneklerinden beş tanesi yoğun bir şekilde korozyona uğradığı için tarihi konusunda bir fikir ileri sürmek oldukça zordur.

Unguentariumların tarihsel gelişimi konusunda da belirttiğimiz üzere Aphrodisias⁷⁹⁷, Magnesia⁷⁹⁸, Saraçhane⁷⁹⁹, Ephesos⁸⁰⁰, Hierapolis⁸⁰¹, Tarsus⁸⁰², Patara⁸⁰³, Anemurium⁸⁰⁴, Perge⁸⁰⁵, Parion⁸⁰⁶, Sardeis⁸⁰⁷, Kbyra⁸⁰⁸, Side⁸⁰⁹ ve

⁷⁹³ Metexas 2005, 95-103; Lochner 2005, 647.

⁷⁹⁴ Cottica 2000, 999 vd.

⁷⁹⁵ Şimşek-Duman 2007, 295.

⁷⁹⁶ Özdoğan-Dündar 2007, 153.

⁷⁹⁷ Tulay 1992, 1992, 165, res. 23.

⁷⁹⁸ Vapur 2001, 160-163.

⁷⁹⁹ Hayes 1968, 212-214, Fig. 19; Hayes 1992, 8-9, 212.

⁸⁰⁰ Mitsopoulos-Leon 1991, 150, 153; Meriç 2002, 86, 157; Metexas 2005, 67-123.

⁸⁰¹ Cottica 1998, 81-90; Cottica 2000, 999 vd.

⁸⁰² Baylan 2001, 60-65.

⁸⁰³ Dündar 2006, 53-57.

⁸⁰⁴ Williams 1989, 89.

⁸⁰⁵ Atik 1995, 180-181.

⁸⁰⁶ Ergürer 2012, 57-60.

⁸⁰⁷ Rautmann 1995, 48.

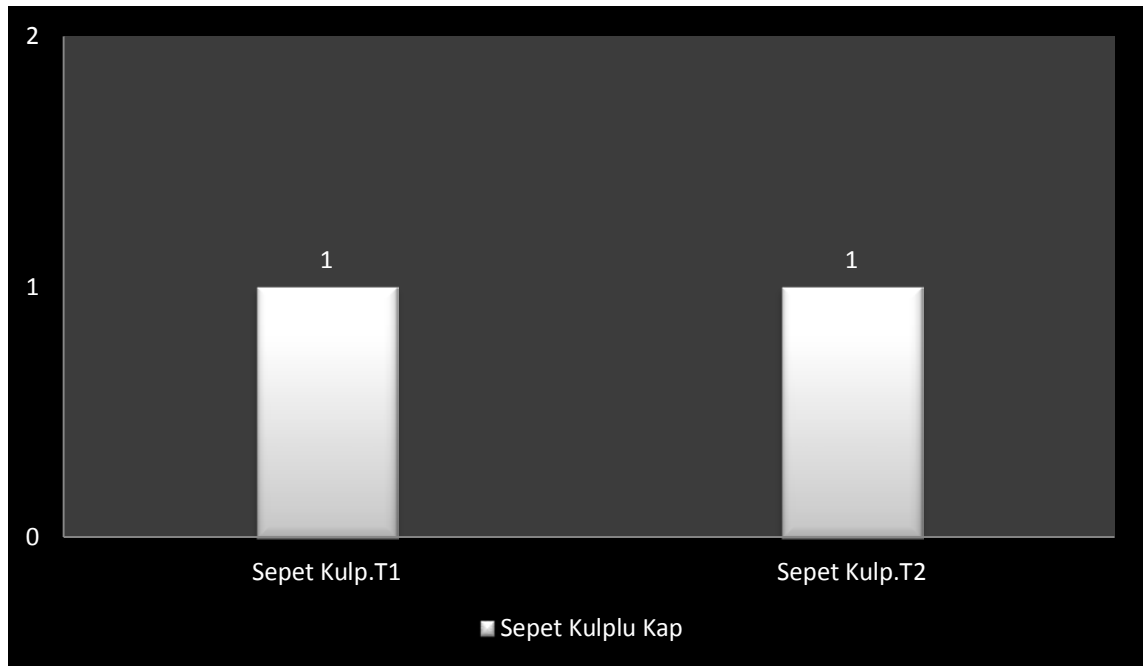
⁸⁰⁸ Özdoğan-Dündar 2007, 156.

⁸⁰⁹ Özhanlı-Fırat 2011, 7-30.

Laodikeia⁸¹⁰ antik kentlerinde genel olarak MS V-VII yüzyıllar arasına tarihlendirilen Geç Antik Çağ unguentariumları tespit edilmiştir Latrinası kuzey kanalında ve 4. No.lu dükkanda bulunun unguentariumlar, benzer örnekler yardımıyla MS V. yüzyıl sonu ile MS VI. yüzyıl başı arasına tarihlendirilebilir.

3.16.1.DİĞER SERAMİKLER

3.16.1.1.Sepet Kulpu Minyatür Kaplar

Tablo 19:Sepet Kulplu Minyatür Kapların formları ve buluntu sayıları

Hamam-Gymnasion ve çevresinde 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmalarında çok sayıda minyatür boyutlarda seramik örneklerine rastlanmıştır. Minyatür boyutlu seramik örneklerinin en dikkat çeken gruplarından bir tanesi hiç kuşkusuz sepet kulplu örneklerdir.

Tez çalışması kapsamında incelenen minyatür formlu ve sepet kulplu iki seramik örneğinin bir tanesi Latrina kuzey kanalın doğusundaki gider deliği içerisinde⁸¹¹, diğer örnek ise güney kanalın doğu ucundaki gider deliği içerisinde⁸¹² bulunmuştur. Sepet

⁸¹⁰ Şimşek-Duman 2007, 286-307.

⁸¹¹ Kat. No 176 numaralı örnek.

⁸¹² Kat. No 177 numaralı örnek.

kulplu minyatür kap örnekleri genel form ve tipolojik özelliklerine göre iki alt tipe ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.16.1.1.1. Sepet Kulp.T1 (Kat. No 176)

Kuzey kanalizasyon kanalının doğusundaki gider deliği içerisinde bulunan eser Sepet Kulp.T1 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 176** numaralı eser sağlam olarak ele geçirilmiştir. 7 cm. yüksekliğinde olan sepet kulplu seramik örneği 7.5YR 7/4 hamur rengine ve 10R 5/8 astar boyasına sahiptir. Eserin hamuru içerisinde az miktarda mika katkısı göze çarpmaktadır.

Arkasından bastırılarak emzik formu verilmiş çok az dışa çekik ağız bölüme, yassılaştırılmış geniş bir gövdeye, kısa ve geniş bir kaideye sahip olan eserin kulbu oldukça dikkat çekicidir. Kabın köşesinden başlayarak ağzın dudak bölümüne yatay olarak bağlanan kulbu yuvarlak formudur. Eserin torba formu olarak adlandırabileceğimiz gövde bölümü üzerinde yatay yivlerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir.

T1 başlığı altında incelenen **Kat. No 176** numaralı eser az rastlanabilir bir örnek olması açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle kabın form olarak yakın bir benzerine rastlanılamamıştır. Atina Agorası buluntusu sepet kulplu bir eser her ne kadar ağız formu ve yapısal özellikleri bakımından Tralleis örneğine benzemese de kaide ve gövde düzenlenişi açısından ortak özellikleri bulunmaktadır. Robinson Atina Agorası örneğini MS III. yüzyılın ortalarına tarihlemiştir⁸¹³.

Kat. No 176 numaralı eserin kaide yapısı Oinochoe.T3 başlığı altında incelenen örneklerin kaide yapısını hatırlatmaktadır. Yine minyatür boyutlu olan bu örnekler MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Eser ile aynı tabaka içerisinde bulunan terrakotta figürin parçaları da MS III. yüzyılın ilk yarısının özelliklerini yansıtmaktadır. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 176** numaralı eser MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

⁸¹³ Robinson 1959, 75, Pl. 16, L 7.

3.16.1.1.2. Sepet Kulp.T2 (Kat. No 177)

Latrina güney kanalizasyon kanalının doğu ucundaki kanal içerisinde bulunan sepet kulplu seramik örneği T2 başlığı altında incelenmiştir. **Kat. No 177** numaralı eser 8 cm. yüksekliğe sahiptir.

7.5YR 7/4 hamur rengine ve 2.5YR 6/6 astar boyasına sahip olan eser ince cidarlıdır. Ortasından bastırarak iki akıtacak bölümü oluşturulmuş olan dışa çekik ağız bölümü kısmen de olsa yonca formu olarak adlandırılabilir. İç bükey profil yapan kısa bir boyun bölümüne, küresel formu bir gövdeye sahip olan eser kısa bir halka kaide ile sonlanmaktadır. Minyatür boyutlu seramik örneğinin kulbu ağız bölümünün ortasında bastırılarak yapılan alanları birbirine bağlamaktadır. **Kat. No 177** numaralı eserin gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemeye yer verilmiştir.

T2 başlığı altında incelenen eserin de benzeri bulunamamıştır. Atina Agorası buluntusu sepet kulplu bir eser kaide ve gövde düzenlenişi açısından Tralleis örneğine benzemektedir. Atina Agorası örneği MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir⁸¹⁴.

Kat. No 177 numaralı eserin kaide yapısı Oinochoe.T3 başlığı altında incelenen örneklerin kaide yapısını hatırlatmaktadır. Oinochoe örnekleri MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Ayrıca **Kat. No 177** numaralı eser ile aynı alandan bulunan bir çömlekcik örneği⁸¹⁵ de MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla **Kat. No 177** numaralı sepet kulplu eser MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

⁸¹⁴ Robinson 1959, 75, Pl. 16, L 7.

⁸¹⁵ **Kat. No 59** numaralı eser.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Antik Dönemim önemli bir seramik üretim merkezi olan Tralleis antik kenti, Menderes Vadisi'ne hakim, stratejik bir noktada kurulmuştur. Antik dönem uygarlıklarına ilginin artması ile birlikte birçok gezgin tarafından ziyaret edilen kentte ilk kazı çalışmaları 1888 yılında C. Humann başkanlığındaki bir ekip tarafından yapılmıştır⁸¹⁶. Bu tarihten başlayarak kentte kısa sürelerle birçok kazı çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmalar başlığı içerisinde de değinildiği üzere kentte sürekli devam eden bir kazının yapılamayışı kent hakkındaki bilgilerimizin henüz yeterli seviyede olmamasına neden olmaktadır.

Antik metinler ışığında, kentin önemli bir seramik üretim merkezi olduğu kabul edilmektedir. Yaşlı Plinius "Naturalis Historia" adlı eserinde "Samos Kapları" olarak adlandırdığı bir seramik grubundan bahsederken, bu kapların en ünlülerinin Tralleis üretimi olduğunu belirtmiştir⁸¹⁷. Ünlü antik yazarın "Samos Kapları" olarak adlandırdığı seramiklerin Doğu Sigillattaları ve ana üretim merkezlerinin Tralleis antik kenti olduğu son yapılan araştırmalar ışığında kanıtlanmıştır⁸¹⁸.

Tralleis antik kentinin Roma İmparatorluk Dönemi başındaki kaliteli kırmızı astarlı seramik üretimi konusunda yayın ve araştırmalar yapılmasına karşılık, günlük kullanım seramikleri konusunda henüz detaylı bir çalışma yapılmamıştır⁸¹⁹. Tez çalışmamız içerisinde incelenen Hamam-Gymnasion kompleksi ve Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları seramik buluntuları bu açıdan oldukça önemlidir.

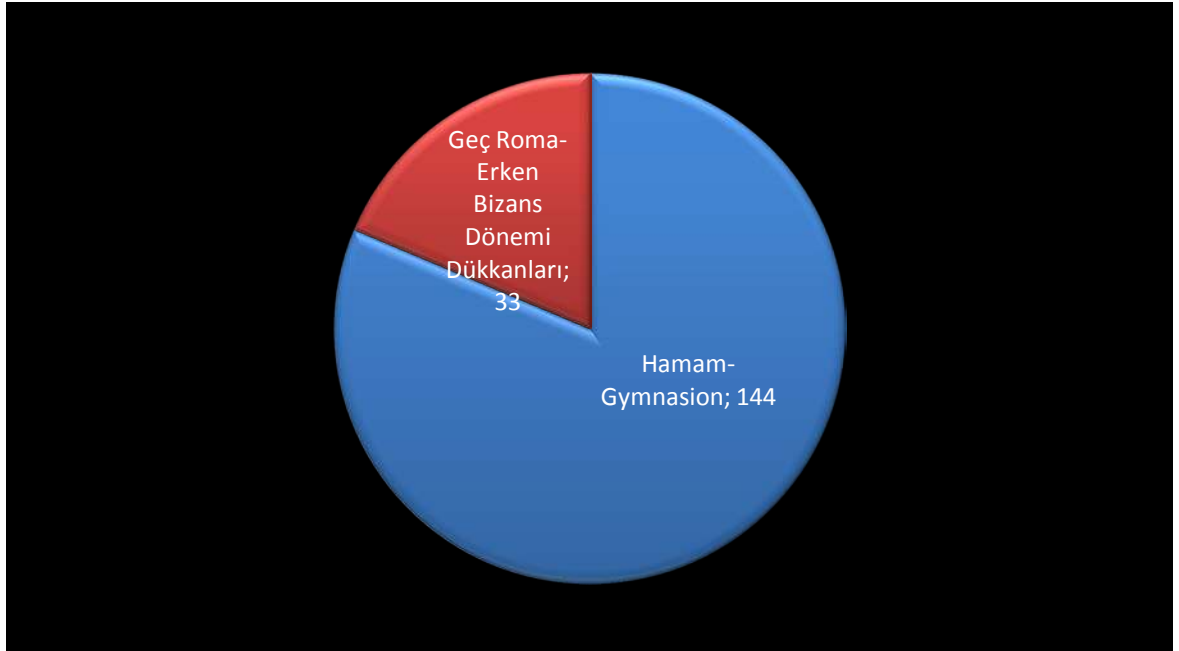
⁸¹⁶Humann 1893, 395-413. Tralleis kentinde Carl Humann başkanlığında gerçekleştirilen bu ilk kazı çalışmaları daha çok deneme kazısı şeklinde gerçekleştirilmiştir. Carl Humann'a Tralleis'te gerçekleştirdiği bu çalışmasında Wilhelm Dörpfeld ve amatör arkeolog Richard von Kaufmann yardımcı olmuşlardır.

⁸¹⁷ Plinius Naturalis Historia, 35. 46, 160, 161,

⁸¹⁸ Hayes 1972, 9-10 (Hayes, Tralleis antik kentinin önemli bir Doğu Sigillata üretim merkezi olduğunu ileri süren bilim adamlarının başında gelmektedir.); Erol 2004 (Erol, Tralleis kazısı buluntusu Doğu Sigillata örneklerini incelemiştir.); Takaoğlu 2006, 263-267 (Takaoğlu Tralleis antik kenti kazı çalışmaları sırasında bulunmuş bazı Doğu Sigillata parçalarının kil analizlerini yaptırarak, kentte Doğu Sigillata üretimi yapıldığını kanıtlamıştır.); Civelek 2010, 163-191 (Civelek 2006 yılında kentin güneybatı yamacında küçük bir alanda yaptığı kazı çalışmaları sırasında çok sayıda Doğu Sigillata parçası ortaya çıkarmıştır.)

⁸¹⁹ Trallles Nekropolisi buluntularını doktora tezi çalışması kapsamında inceleyen Civelek günlük kullanım seramiklerinden sadece bir kaçına değinmiştir.

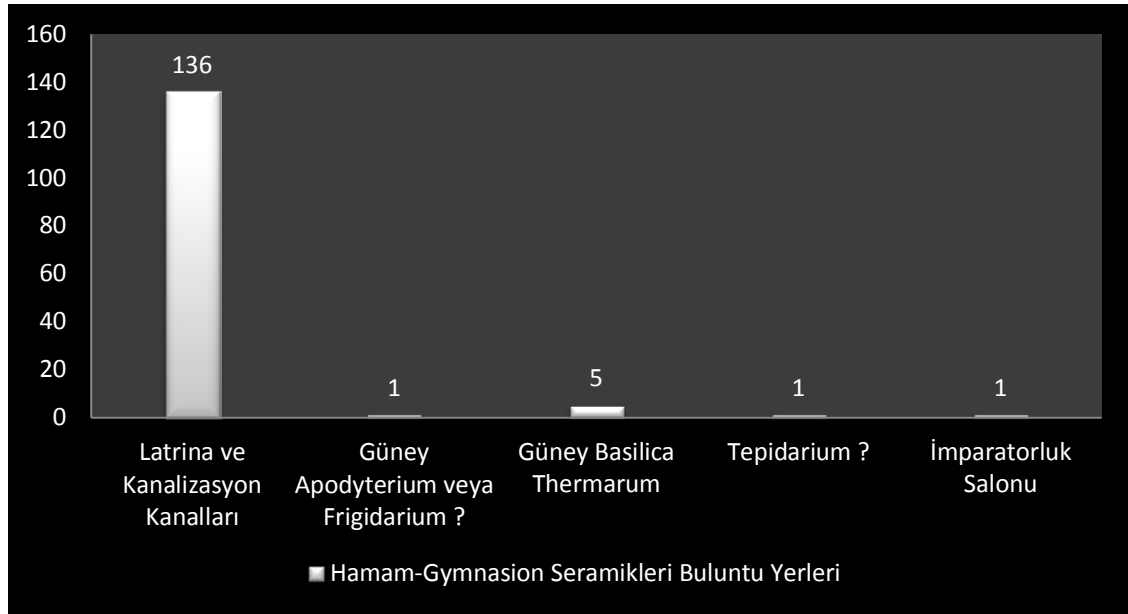
“Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri” isimli tez çalışmasında Hamam-Gymnasion ve Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında, 2006-2008 yılları arasında yürütülen kazı çalışmaları sırasında bulunan 177 seramik örneği değerlendirilmiştir.

Tablo 20:Tez çalışması kapsamında incelenen seramiklerin genel buluntu alanlarına göre dağılımı

Hamam-Gymnasion Seramikleri

Çalışma içerisinde incelenen seramik örneklerinin önemli bir bölümünü Hamam-Gymnasion’un değişik alanlarında yürütülen kazı çalışmalarında sırasında bulunan seramikler oluşturmaktadır. 2006-2008 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarda ortaya çıkarılan seramik buluntuları arasından seçilen 144 örnek, çalışmamız içerisinde ayrıntılı şekilde incelenmiştir.

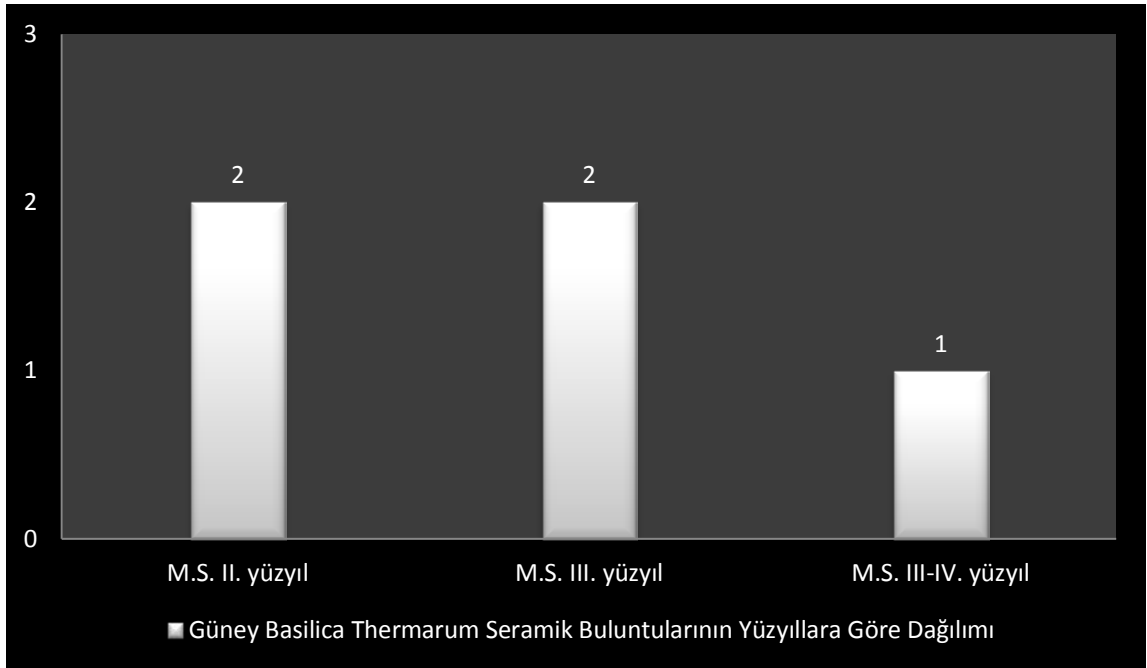
Tablo 21:Hamam-Gymnasion seramikleri buluntu yer ve sayıları

Hamam-Gymnasion buluntusu seramikler arasında en erkene tarihlendirilen eser Güney Apodyterium/Frigidarium(?)’da dolgu toprağı içerisinde bulunan unguentarium örneğidir⁸²⁰. Bu örnek dışında dolgu toprağı içerisinden gelen Tepidarium buluntusu bir kandil örneği MS II. yüzyıl ortalarına, İmparatorluk Salonu dolgu toprağı içerisinde bulunan bir diğer kandil örneği ise MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Yukarıda değinilen üç seramik buluntusu da dolgu toprak içerisinden geldiği için yapının kullanım evrelerinin tarihlendirilmesine katkı sağlamamaktadır⁸²¹.

2006 yılı çalışmalarında kazısına kısmen başlanılan Güney Basilica Thermanum bölümü buluntusu beş seramik örneği ise tabaka buluntularının da yardımıyla MS II-IV. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Yapı kompleksinin güney bölümünün kullanım evrelerini tespit etmemize olanak sağlayan seramik örneklerinin genel karakteri latrina kanalları buluntusu eserlerle paralellik göstermektedir.

⁸²⁰ Unguentarium ile birlikte bulunan diğer eserlerin değişik dönemlere tarihlenmesi bu bölümde yer alan dolgu toprağın define kazıları sonucunda oluştuğu düşüncesini akla getirmektedir.

⁸²¹ Yapının en büyük şanssızlıklarından birisi de define kazılarıdır. 1980 yılı ve hemen sonrasında Tralleis antik kentinde define arama amaçlı olarak kazılara izin verilmiştir. Define kazıları yapının kullanım evrelerinin saptanmasında büyük sıkıntılara neden olmaktadır. Yapının orta bölümü olarak adlandırabileceğimiz hamam bölümleri ve çevresinde çok sayıda define kazısı yapıldığı için bu bölümdeki tabakalaşmanın tarihlendirilmesinde bir takım sıkıntılar bulunmaktadır.

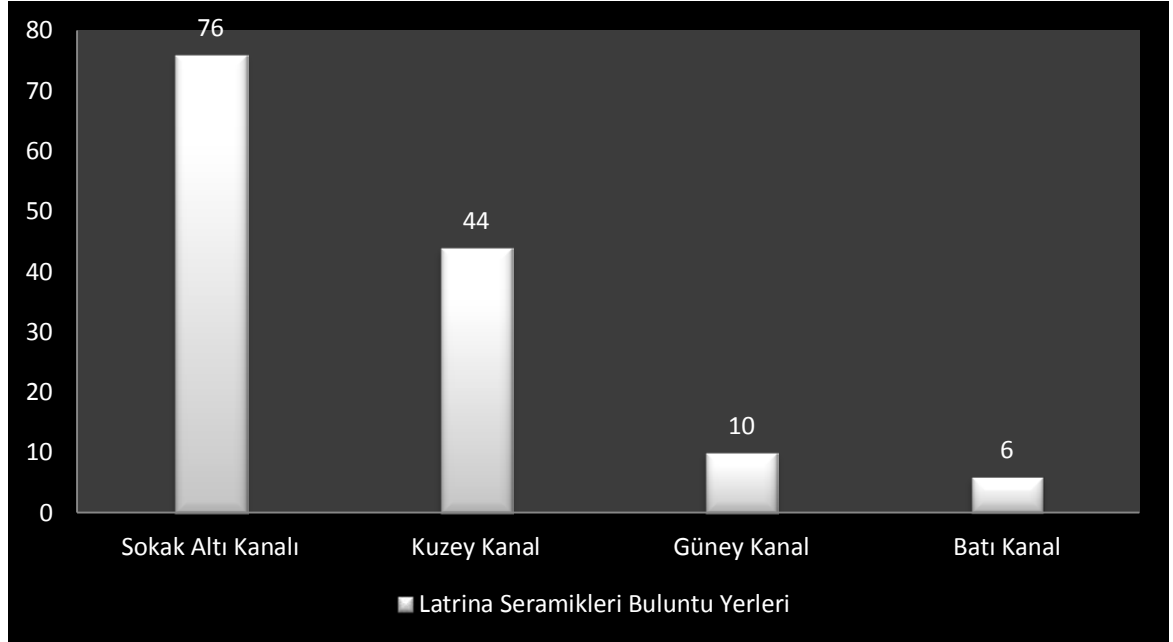
Tablo 22: Güney Basilica Thermanum seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

Hamam-Gymnasion kompleksi içerisinde bulunan seramik örneklerinin asıl önemli grubunu latrina ile “sokak altı kanalı” olarak nitelendirilen kanalizasyon kanalları içerisinde bulunan eserler oluşturmaktadır. Latrina kanalizasyon kanalları, yapı kompleksinin batısındaki hamam bölümlerinden gelen atık suların sütunlu cadde kanalizasyon kanalına karışmadan önceki son geçtikleri bölüm konumundadır. 2008 yılı kazı çalışmalarında latrinanın kuzey, güney ve doğu kanallarının kazısı tamamlanmış, sokak altı kanalının ise kuzeydeki sütunlu cadde kanalı ile birleşim yerine kadar olan bölümü ancak kazılabilmektedir. Toplam 1774 envanterlik eserin ortaya çıkarıldığı kanallarda sikke buluntularının ardından ikinci büyük grubu seramik örnekleri oluşturmaktadır.

Kanalizasyon kanalları içerisinde sağlama yakın seramik örneklerine bulunması her zaman karşılaşılabileceğimiz bir durum değildir. Benzer bir buluntu konteksti Ephesos Yamaç Ev 2 yapısında ortaya çıkarılmıştır⁸²². Tez çalışması kapsamında latrina ve sokak altı kanalizasyon kanalında bulunan seramikler, aynı tabaka içerisinde saptanan sikke ve diğer buluntular (terrakotta heykelcik, cam ve kemik eserler) yardımıyla tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Başlangıçta kanalların bir tabaka

⁸²² Ladstätter 2005, 34.

içermeyeceği düşünülse de yapılan inceleme ve araştırmalar sonucunda malzemelerin arasında bir dönemsel bir birliktelik olduğu ortaya çıkarılmıştır.

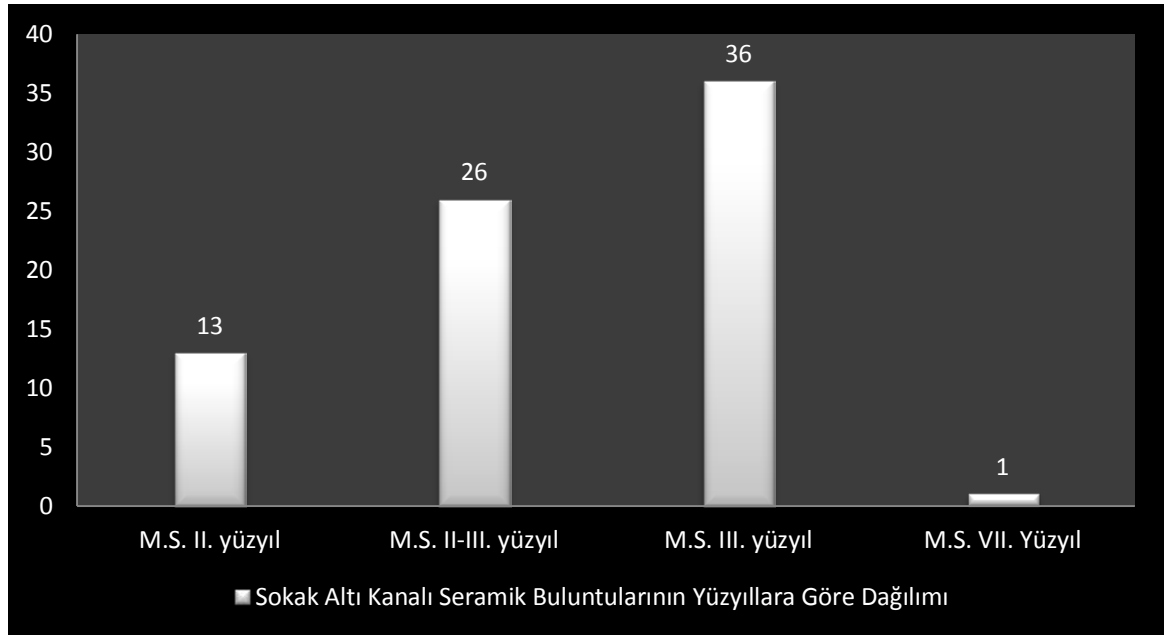

Tablo 23: Latrina kanalları seramik sayıları

Latrina ve sokak altı kanalizasyon kanallarında bulunan seramik örnekleri genel olarak MS II. yüzyılın başı ile MS VII. yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir. Kanalların kapatılma tarihlerinin birbirlerinden farklılık göstermesi nedeniyle seramik buluntuları bulundukları kanala göre değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Sokak Altı: Sokak altı kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan seramik örnekleri **Kat. No 48** numaralı örnek dışında genel olarak MS II-IV. yüzyıl aralığına verilmiştir. Kanal içerisinde kısmen de olsa bir tabakalanmadan bahsetmek mümkündür. Zemin seviyesine yakın olan bölümlerden gelen buluntular genel olarak MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Seramik buluntuları ile aynı tabaka içerisinde bulunan sikke ve terrakotta heykelcik örnekleri de bu tarihi desteklemektedir. Bu buluntu grubunun hemen üzerindeki seviyede ele geçen yoğun seramik örnekleri ise MS II-III. yüzyıl aralığı ile MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Sokak altı kanalizasyon kanalının büyük ölçüde kapatıldığı tarihi işaret eden seramik buluntularının fazlalığı oldukça dikkat

çekicidir. Sokak altı kanalizasyon kanalı dolgusu üzerinde saptanan **Kat. No 48**⁸²³ numaralı eser ise kanal buluntularından bir hayli farklı özellikler göstermektedir. Kanalin fonksiyonunu yitirmesinden sonra buraya saklandığı düşünülen eser, form ve bezeme özellikleri yardımıyla MS VII. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir.

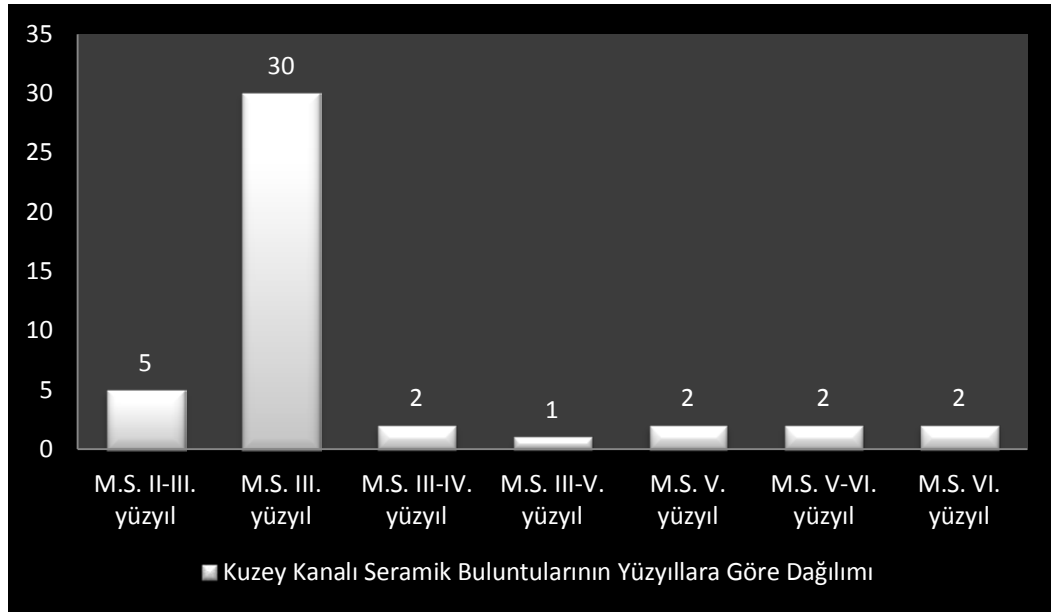

Tablo 24: Sokak altı kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

Kuzey Kanal: Latrina kuzey kanalı içerisinde bulunan seramik örnekleri ise sokak altı buluntuların oranla daha geniş bir tarih aralığını işaret eder. Kanalin zemin seviyesinde ve hemen üzerindeki tabakada ele geçen seramikler diğer buluntuların ve benzer örneklerin de yardımıyla MS II-III. yüzyıl aralığına ve MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Kuzey kanalizasyon kanalının üst seviyelerinde ise MS V-VI. yüzyıllar arasına tarihlendirilen seramik buluntularına ulaşılmıştır. Latrina kuzey duvarı Geç Antik Çağ'da (olasılıkla MS V. yüzyılda) tahrip edilerek kuzeyindeki Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları ile bağlantılı hale getirilmiştir. Bu düşünceyi kanal içerisinde gelen seramik buluntuları da desteklemektedir⁸²⁴.

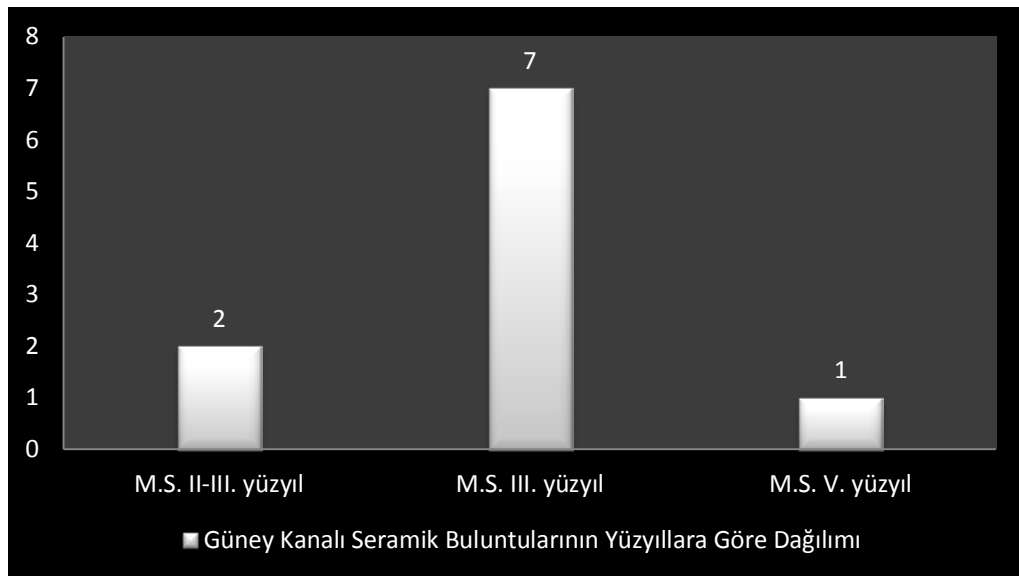
⁸²³ 2008 yılı kazı çalışmaları sırasında bulunan eser Tralleis Hamam-Gymnasion buluntuları arasında özel bir yere sahiptir. Sokak altı kanalizasyon kanalı dolgusu üzerinde ele geçirilen küçük çömlek örneğinin içerisinde 67 adet altın sikke bulunmuştur. 67 adet altın sikkenin tamamı Bizans İmparatoru III. Leon dönemine (MS 717-745) tarihlenmektedir.

⁸²⁴ Kuzey kanalın üst seviyesinde bulunan seramik örneklerinin benzerlerinin Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında da ortaya çıkarılması bu durumu kanıtlamaktadır.

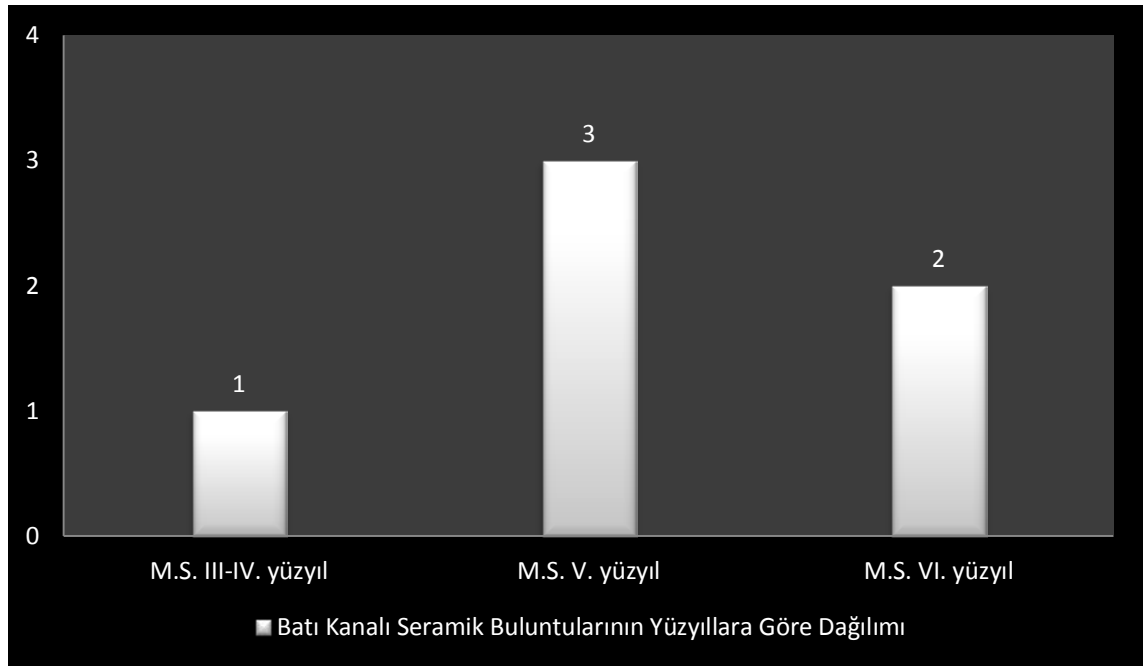
Tablo 25: Kuzey kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

Güney Kanalı: Latrina kanallarının geç dönemde kapatıldığına bir diğer kanıt güney kanal buluntularıdır. Tez çalışmasında güney kanal içerisinde bulunan 10 seramik örneği incelenmiştir. Latrina güney kanalizasyon kanalı da kuzey kanal ile benzer bir tabakalanmaya işaret eder. Kanalın zemin seviyesine yakın bölümlerinde MS II-III. yüzyıl arasına, hemen üzerinde MS III. yüzyıla tarihlendirilen seramik buluntuları ortaya çıkarılmıştır. Güney kanalın yürüme seviyesine yakın olan bölümlerinde ise MS V. yüzyıl ve daha sonrasına tarihlendirilen buluntulara ulaşılmıştır.

Tablo 26: Güney kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

Batı Kanal: Latrinenin batı kanalı buluntu yoğunluğu dikkate alındığında daha geç tarihlerde kapatılmış gibi durmaktadır. Tez çalışması kapsamında incelenen seramik buluntuları içerisinde yalnızca bir örnek MS III-IV. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir. Kanal içerisinde bulunan seramik örnekleri genel olarak MS V ve VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

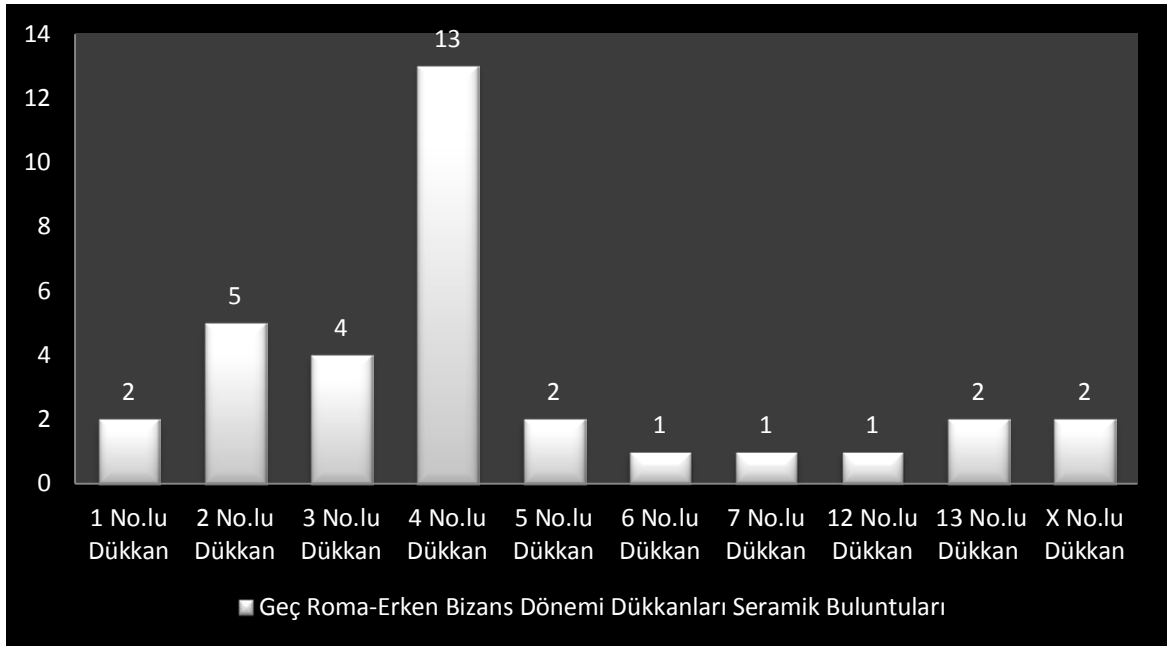

Tablo 27: Batı kanalı seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

Latrina ve sokak altı kanalizasyon kanallarında bulunan seramik örneklerinin zemin seviyesine yakın olan bölümlerde bir birliktelik göstermesi, kanalların yapılış amacına uygun olarak en son MS III. yüzyıl sonunda kullanıldığı düşüncesini akla getirmektedir. Kanalizasyon kanalı içerisinde bulunan diğer eserler de bu düşüncüyü desteklemektedir. Latrinenin kuzey, güney ve batı kanallarının üst seviyelerinde MS IV-VII. yüzyıl arasına tarihlendirilen buluntuların saptanması değinilen kanalların Geç Antik Çağ'da tamamen doldurulduğunu kanıtlamaktadır.

Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları Seramik Buluntuları

Tez çalışması kapsamında incelenen seramiklerin ikinci büyük grubunu ise Geç Roma-Erken Bizans Dönemi buluntuları oluşturur.

Tablo 28: Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları seramik buluntu sayıları

Toplam 33 seramik örneğinin incelendiği Geç Roma Erken Bizans Dönemi seramik buluntularını iki grup içerisinde değerlendirmek uygun olacaktır. İlk grup içerisinde değerlendirilen seramik örnekleri, dükkanların taban üstü seviyesinde bulunan eserlerdir. Dükkanların kullanım evrelerini saptamamıza olanak sağlayan 31 seramik örneği genel olarak MS IV-VI. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir. MS VII. yüzyıl başından itibaren dükkanların bilinmeyen bir nedenle terk edildikleri anlaşılmaktadır. Mekanların giriş bölümlerinde daraltılması, olasılıkla bir saldırı sonucunda dükkanların işlevini yitirdiğini düşünmemize neden olmaktadır⁸²⁵.

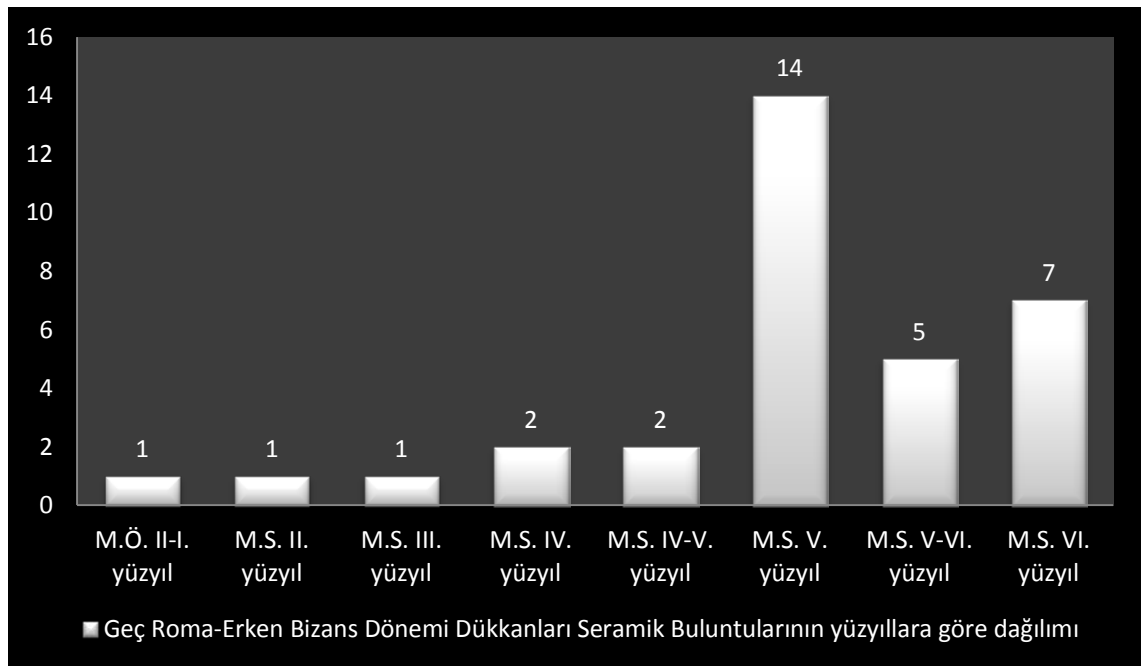
Dükkanların erken dönem kullanımlarını tespit etmek amacıyla açılan sondaj çukurları içerisinde de MÖ II. yüzyıl sonu ile MÖ I. yüzyıl ortasına tarihlendirilen bir kandil örneği ile MS II. yüzyıla tarihlendirilen bir kandil parçası ortaya çıkarılmıştır⁸²⁶. Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının bulunduğu bölümde erken dönem

⁸²⁵ Tralleis Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarında 2007 yılında yürütülen kazı çalışmaları sırasında, mekanların kuzey cephesinde yer alan giriş bölümlerinin daraltıldığı tespit edilmiştir. Sütunlu Cadde'ye ait olan mimari bloklar (sütun başlıkları, sütunlar, kemer parçaları) dükkan girişlerinin önüne yığılmış, bu şekilde dükkanların giriş bölümleri kapatılmaya çalışmıştır.

⁸²⁶ Ayrıca dükkanların erken dönem kullanımlarını tespit etmek amacıyla açılan sondaj çukurları içerisinde kırık parçalar halinde Hellenistik Döneme tarihlendirilen seramik buluntuları da ortaya çıkarılmıştır. Değerlenen eserler oldukça küçük boyutlu olmaları ve profil vermemeleri nedeniyle tez çalışmasına dahil edilmemiştir.

kullanımına işaret eden parçaların varlığı kentin bu bölümünün Hellenistik Dönem’de de kullanıldığını kanıtlamaktadır.

Buluntular ve mimari özellikler ışığında Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanlarının MS III. yüzyılın sonundan başlayarak MS VI. yüzyılın sonuna kadar yoğun bir şekilde kullanıldıkları tespit edilmiştir. Dükkan buluntuları Hamam-Gymnasion ve çevresindeki Geç Antik Çağ seramik kullanımını kanıtlaması açısından oldukça önemlidir.

Tablo 29: Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları seramik buluntularının yüzyıllara göre dağılımı

Tralleis Hamam-Gymnasion ve Çevresi Seramikleri Hakkındaki Genel Düşünceler

“Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri” konulu çalışma içerisinde incelenen 177 seramik örneği, form tiplerine göre 16 gruba ayrılarak değerlendirilmiştir. Tez çalışması kapsamında seramik formları alfabetik düzen içerisinde incelendiği için ilk olarak amphoralara yer verilmiştir.

Hamam-Gymnasion ve dükkanlarda bulunan amphora örnekleri form özelliklerine göre altı tipe ayrılarak değerlendirilmiştir. Amphora bölümü içerisinde de

belirttiğimiz üzere Amphora.T1a-b grubu içerisinde değerlendirilen LR3 tipi amphora örnekleri yerel üretim olabileceğini düşündüğümüz önemli bir gruptur. Ephesos, Magnesia, Miletos, Kuşadası, Pergamon ve çevresinde üretimleri tespit edilen LR3 tipi amphora örneklerinin MS II-III. yüzyıllar boyunca yerel olarak üretildikleri saptanmıştır. Latrina kanalizasyon kanalı buluntusu LR3 tipi amphoralar diğer kentlerde bulunan örneklerden hamur yapısı ve bezeme özellikleriyle ayrılmaktadır. Kanallarda bulunan seramiklerin hamur yapılarıyla olan benzerlik de Tralleis buluntusu LR3 Tipi amphoraların yerel üretim olduğunu kanıtlamaktadır. Yine Amphora.T2 başlığı altında değerlendirilen masa amphorası da tekil bir örnek olmasına rağmen yerel üretim olduğunu düşündüğümüz bir eserdir. Çok yakın bir benzeri saptanamayan örneğin form olarak benzerleri Ephesos ve Magnesia kentlerinde karşımıza çıkar. Az mika katkılı karakteristik hamur yapısı yardımıyla Tralleis üretimi olduğunu düşündüğümüz eser oldukça önemlidir.

Amphora.T3 ve T4 başlığı altında incelenen Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları buluntusu eserler de form olarak LR2 ve Geç Knidos amphoralarını hatırlatsalar da kulp ve gövde düzenlenişleriyle bu gruplardan kesinlikle ayrılmaktadır. Bölgesel (belki de yerel) bir üretimin kanıtı olduğunu düşündüğümüz eserler MS IV-V. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir. Amphora buluntuları için önerilen tarihleri dükkanlardaki tabaka buluntuları da desteklemektedir.

Tez çalışması kapsamında incelenen 14 çanak örneği, boyutları dikkate alınarak iki alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir. Haznesi geniş olan örnekler derin çanak, yüksekliği daha az olan örnekler ise lekane olarak adlandırılmıştır. Tralleis kenti ile komşu birçok kentte benzer örneklerine rastlayabileceğimiz eserler kil yapısıyla bu örneklerden ayrılmaktadır. Birçok merkezde benzerlerine rastlanılan çanak buluntularının hamur ve gövde üzerinde bezeme yapısı Hamam-Gymnasion buluntuları açısından oldukça karakteristiktir. Eserler tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir.

Yerel üretim olduğunu düşündüğümüz bir diğer grup çift kulplu kaselerdir. Yine gövde yapıları dikkate alınarak 2 alt başlık içerisinde değerlendirilen örneklerin

benzerleri tespit edilememiştir. Oldukça kaliteli işçilik gösteren çift kulplu kase buluntularının işçiliği kanalizasyon kanalı buluntuları ile paralellik göstermektedir. MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilen bir örnek dışında bütün eserler MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Pişirme ve saklama seramiği olarak kullanıldığını düşündüğümüz çömlek buluntuları 7 alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir. Çömlek.T1, T3a, T3b, T5a,T5b başlığı altında incelenen eserler gövde üzeri bezeme anlayışı açısından tez çalışması kapsamında incelenen eserlerin gövde bezemeleri ile büyük paralellik göstermektedir. Yukarıda değinilen çömlek örnekleri genel olarak MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir. Çömlek.T5a ve b başlığı içerisinde incelenen eserlerin form olarak çok yakın benzerleri saptanamamıştır. Yeni bir çömlek formu olarak değerlendirebileceğimiz bu örneklerde tabaka buluntuları ve Tralleis buluntusu çömleklerin yardımıyla MS II. yüzyılın sonuna tarihlendirilmiştir. Çömlek.T7 başlığı altında incelenen küçük boyutlu çömlek örneği genel form yapısıyla Tralleis buluntusu çömleklerinden tamamından ayrılmaktadır. Eserin gövde bölümü üzerinde görülen yatay yiv bezeleri tez çalışması kapsamında incelenen diğer örneklerden bir hayli farklıdır⁸²⁷.

Çömlekcikler Roma Dönemi servis kaplarının önemli bir grubunu oluşturmaktadır. Hamam-Gymnasion buluntusu 23 çömlekcik örneği genel form yapıları ve bezemeleri dikkate alınarak yedi alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir. İncelenen eser arasında Çömlekcik.T1 ve T2 örneklerinin benzerleri Batı Anadolu'da birçok merkezde karşımıza çıkmaktadır. Çömlekcik.T3 başlığı altında incelenen daha küçük boyutlu çömlekcik örneğinin kaide yapısı oldukça karakteristiktir. Benzer örneklerine Phokaia ve komşu kentlerde rastlayabileceğimiz çömlekcik örneklerinin kil yapısı yerel üretim olduklarını düşündürmektedir. Form olarak çok yakın benzerleri saptanamayan Çömlekcik.T4 ve T5 grubu örnekleri kentte yerel üretim yapıldığını

⁸²⁷ Tralleis Hamam-Gymnasion Seramikleri isimli tez çalışması kapsamında incelenen eserlerin çok önemli bir bölümünün üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Değinilen bu eserlerin genel bezeme anlayışı eserlerin MS II-III. yüzyıl aralığında üretildiklerine işaret etmektedir. **Kat. No 48** numaralı eserin gövde bölümü üzerinde görülen yatay yiv bezemelerinin karakteri diğer örneklerden bir hayli farklıdır. Çömlek buluntusunun gövde bölümü üzerinde sık ve derin yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Bu bezeme anlayışı genel olarak Geç Antik Çağ'da görülmektedir.

kanıtlayan formlar olmaları bakımından önemlidir. Çömlekcik başlığı altında incelenen eserlerin çok önemli bir bölümü MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir. Tez çalışması kapsamında incelenen eserlerin genel tarihi ile paralele olan çömlekcik buluntuları form özellikleriyle kentte yerel bir üretim yapıldığını kanıtlamaktadır.

Kalathos örnekleri Hamam-Gymnasion ve çevresinin en karakteristik formlarından birisidir. Tez çalışmasında 6 kalathos örneği iki alt başlık içerisinde incelenmiştir. Birinci grup içerisinde yer alan örneklerin kil yapısı ile kanalizasyon kanalı buluntusu diğer örneklerin benzerliği dikkat çekicidir. MS III. yüzyıla tarihlendirilen ilk grup örnekleri yine Tralleis üretimi olmalıdır. Form olarak bozulmuş bir başka kalathos örneği ise 4 No.lu Dükkan'da bulunmuştur. Eser tabaka buluntusu sikkelerinin de yardımıyla MS III. yüzyılın sonuna tarihlenmiştir.

Tralleis Hamam Gymnasion yapısı ve çevresinde gerçekleştirilen kazı çalışmalarında bulunan 37 kandil örneği, benzer örnekleri saptanamayan diğer seramik örneklerinin tarihlendirilmesinde sikkelerden sonra en çok yararlanılan buluntu durumundadır. Kandiller form özelliklerine göre 9 tipe ayrılarak değerlendirilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda tabaka buluntusu içerisinde bulunmayan **Kat. No 80**⁸²⁸, **Kat. No 82**⁸²⁹, **Kat. No 84**⁸³⁰ ve **Kat. No 92**⁸³¹ numaralı örnekler dışındaki bütün kandiller yapı kompleksi ve dükkanların kullanım evrelerini saptamamıza yardımcı olmaktadır. Sokak altı kanalı buluntusu kandil örnekleri genel olarak MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Bu kanal içerisinde bulunan kandillerden sadece **Kat. No 87** numaralı eser MS II. yüzyıl sonu ile MS III. yüzyıl başı arasına tarihlendirilmiştir. Yapı kompleksinin MS II-III. yüzyıl kullanımına işaret eden erken kandiller olarak

⁸²⁸ **Kat. No 80** numarası verilen eser X No.lu Dükkanın erken dönem kullanımlarını tespit etmek amacıyla açılan sondaj çukuru içerisinde bulunmuştur. Genel form özellikleriyle MÖ II. yüzyıl sonu ile MÖ I. yüzyıl ortası arasına tarihlendirilen eser, tez çalışması kapsamında incelenen en erken kandil örneği durumundadır.

⁸²⁹ **Kat. No 82** numaralı eser Tepidarium bölümü olduğu düşünülen alanda dolgu toprağı içerisinde bulunmuştur. Eser tabaka toprağı içerisinde bulunmadığı için tarihlendirme çalışmalarına dahil edilmemiştir.

⁸³⁰ **Kat. No 84** numarası verilen eser 4 No.lu Dükkanın erken dönem kullanımlarını tespit etmek amacıyla açılan sondaj çukuru içerisinde bulunmuştur. Genel form özellikleriyle MS II. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiştir.

⁸³¹ **Kat. No 92** numaralı eser İmparatorluk Salonu/Sarnıç bölümünde dolgu toprağı içerisinde bulunmuştur. Eser tabaka toprağı içerisinde bulunmadığı için tarihlendirme çalışmalarına dahil edilmemiştir.

adlandırabileceğimiz bu grup dışında, yapı kompleksi ve çevresinde geç dönem kullanımına kanıtlayan kandil örnekleri de ele geçirilmiştir. Genel olarak MS V-VI. yüzyıl arasına tarihlendiren geç dönem kandilleri asıl büyük grubu oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda Latrina kuzeyi güney ve batı kanallarının üst seviyelerinde MS V-VI. yüzyıl arasına tarihlendirilen kandiller saptanmıştır. Bu durum yukarıda belirtilen kanalların kapatıldığını düşündüğümüz tarihi desteklemektedir. Kanal buluntusu örneklerin yanı sıra Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları kandil buluntuları (sondajlar hariç) genel olarak MS V ve VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Dükkanlardan gelen diğer buluntular tarafından da desteklenen bu tarihler dükkanların en yoğun kullanımının MS V. ve VI. olduğunu düşündürmektedir.

Tez çalışması kapsamında incelenen kandil buluntuları arasında “Tralleis kili” olarak adlandırabileceğimiz 7.5YR 7/4 Pink rengindeki hamurun yoğun olarak kullanılması, kentte yerel bir kandil üretiminin de olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca tez çalışması kapsamına dahil edilmeyen kanalizasyon kanalı buluntusu kandil kalıpları kentte kandil üretimi yapıldığına önemli bir kanıttır⁸³². Kandil.T6f başlığı altında incelenen **Kat. No 100** numaralı eser ünik bir örnek olması bakımından oldukça önemlidir. Çok geniş bir yağ deliğine sahip olan kandil örneğinin benzer örneklerinin şu ana kadar saptanamamıştır. Yerel üretim olduğunu düşündüğümüz eser oldukça önemlidir.

Kapak başlığı altında incelenen örnekler de kanal ve dükkanların kullanım tarihleri konusundaki tespitlerimizi doğrular niteliktedir. Kanalizasyon kanallarının zemine yakın bölümlerinde bulunan örnekler MS II-III yüzyıl aralığına ve MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Kanalların biraz daha latrina yürüme seviyesine yakın kotlarda bulunan eserler ise MS III-IV. yüzyıl aralığına verilmiştir. Dükkanlarda bulunan kapak örneği de MS VI. yüzyıl kullanımını işaret eden tabakalarda bulunmuştur.

⁸³² Tralleis antik kenti kandil üretimi konusunda önemli ipuçlar veren kandil kalıpları yayına hazırlanmaktadır.

Tez çalışması kapsamında tek bir örnekle temsil edilen formlardan bir diğeri pudra kabı olarak isimlendirdiğimiz eserdir. Klasik Dönemin pyksis formlarını hatırlatır tarzda yapılan eser, tabaka buluntularının yardımıyla MS II. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Hamam-Gymnasion ve Geç Roma Erken Bizans Dönemi Dükkanları buluntusu seramiklerin en büyük grubunu testi örnekleri oluşturur. Tez çalışmasında testi örnekleri ağız yapılarına göre yuvarlak ağızlı ve oinochoe (yonca ağızlı) örnekler olmak üzere iki ana başlık içerisinde incelenmiştir. Toplam 16 oinochoe örneğinin 6 tip içerisinde değerlendirildiği çalışmada minyatür oinochoe örnekleri T1 ve T3 başlıkları içerisinde değerlendirilmiştir. T3 grubu örneklerine kıyasla daha erken özellikler gösteren T1 grubu örneği MS II-III. yüzyıl arasına, T3 formu örnekleri ise MS III. yüzyıla tarihlenmiştir. Oinochoe.T2 başlığı altında değerlendirilen toplam 10 eser kentte seramik üretimi yapıldığının bir diğer kanıtıdır. Oldukça karakteristik ağız, kulp ve kaide yapısına sahip olan örneklerin büyük çoğunluğu üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Tralleis kili olarak adlandırdığımız hamurdan üretilen eserler üzerindeki mika katkısı Menderes Vadisi içerisinde yer alan kentlerde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Testi buluntuları kazı çalışmalarında yoğun olarak bulunmasına rağmen Oinochoe.T2 başlığı altında incelenen eserin form olarak benzerlerine sadece Ephesos kentinde rastlanılmıştır. Tabaka buluntularının yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilen örnekler tez çalışmasının en önemli gruplarından birini oluşturmaktadır.

Oninochoe.T4 ve T5 başlığı altında incelenen batı kanalı buluntusu örnekler ise latrina kanallarının tıkanma tarihi doğru orantılı örneklerdir. Her iki eser de tabaka buluntuları ve benzer örnekler yardımıyla MS V. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Oninochoe başlığı altında incelenen son eser 3 No.lu dükkanda bulunmuştur. Süzgeç görevi gördüğü anlaşılan eser tabaka buluntuları yardımıyla MS V-VI. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

Tez çalışması kapsamında incelenen yuvarlak ağızlı testi örnekleri 7 alt başlık içerisinde değerlendirilmiştir. İlk üç tip içerisinde incelenen eserlerin gövdesi üzerinde görüle yiv bezemeleri oldukça karakteristiktir. Tralleis kiline sahip örnekler MS II

yüzyıl ile MS II-III. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir. Testi.T5 grubu örnekleri de kanalların MS III. yüzyıl tabakaları ile bağlantılı olan eserlerdir.

Testi başlığı içerisinde değerlendirilen eserlerin en önemli grubunu T4 başlığı altında değerlendirilen eserler oluşturmaktadır. Oinochoe.T2 başlığı içerisinde incelenen eserlerin yuvarlak ağızlı olanları olarak tanımlayabileceğimiz seramiklerin tamamı kuzey kanalı içerisinde bulunmuştur. Kentin seramik üretimi konusunda önemli ipuçları veren eserler, birçok eserde de gördüğümüz gibi 7.5YR 7/4 Pink hamur rengine sahiptir. Oinochoe.T2 başlığı altında incelenen örnekler ile birlikte ele alınması gereken testilerin yoğun bir şekilde aynı alanda bulunması Gymnasion ve çevresinde MS III. yüzyıla kadar uzanan bir üretimin varlığını işaret etmektedir.

Unguentarium bölümü içerisinde incelenen 6 unguentarium örneği 4 tip içerisinde değerlendirilmiştir. Bu eserler arasında en önemli buluntuları T3 ve T4 başlığı altında incelenen örnekler oluşturmaktadır. T3 grubunun tek örneği sokak altı kanalizasyon kanalını tarihini pekiştirmemize yardımcı olan bir eserdir. Unguentarium örneği tabaka buluntularının da yardımıyla MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir. T4 başlığı altında ise Geç Antik Çağ unguentariumları olarak adlandırabileceğimiz üç eser incelenmiştir. Kuzey kanalizasyon kanalının MS V-VI. yüzyıl aralığında doldurulduğunun kanti olan unguentarium örneğinin benzerleri 4 No.lu Dükkanda bulunmuştur.

Tez çalışmasında incelenen son grubu sepet kulplu seramik örnekleri oluşturmaktadır. Kanalların MS III. yüzyıl tabakalarında bulunan minyatür eserlerin benzerleri saptanamamıştır. Tralleis üretimi olarak adlandırabileceğimiz eserler oldukça önemli ve ünik bir grubu oluşturmaktadır.

İncelenen tüm bu örneklerin yanı sıra birer örnek ile temsil edilen Bardak, Güveç ve Havan buluntuları yapı kompleksi seramiklerinin en yoğun grubunu oluşturan MS III. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Yerel Seramik Üretimi

Sokak altı ve kuzey kanalı içerisinde sağlam ve sağlama yakın olarak bulunan seramik örnekleri Hamam-Gymnasion ve çevresinde seramik üretimi yapıldığı düşüncesini akla getirmektedir. Latrina kanalizasyon kanalı buluntusu seramiklerinin önemli bir bölümü 7.5YR 7/4 Pink hamur rengine sahiptir. İyice arındırılmış kaliteli kilden yapıldığı saptanan eserlerin hamurunda görülen az miktardaki mika katkısı oldukça karakteristiktir.

Menderes Vadisi boyunca birçok komşu kentte mika katkılı seramik örneğine rastlanılmıştır. Fakat Magnesia ve Priene antik kentlerinin kil yapısı ve mika katkı oranı Tralleis örneklerinden bir hayli farklıdır. 2006 yılı kazı çalışmaları sırasında Latrinanın hemen kuzeyinde içi kil ile sıvalı çok sayıda küçük tuğla sandukalar ortaya çıkarılmıştır. İçlerinde kil tabakaları saptanan çok sayıdaki tuğla sandukanın latrina yapısı olan yakınlığı oldukça dikkat çekicidir. Seramik üretiminin bir kanıtı olarak düşünebileceğimiz tuğla sandukalar yapı kompleksi ve çevresinde seramik üretimi yapıldığı düşüncemizi desteklemektedir⁸³³.

Hamam-Gymnasion yapı kompleksi ve çevresinde seramik üretimi yapıldığını düşünmemize neden olan uygulamalardan bir diğeri latrinanın impluvium bölümünde yapılan son düzenlemelerdir. Orijinal kullanımda bir süs havuzu olarak düzenlenen bölüm olasılıkla Hamam-Gymnasion kompleksinin gerçek anlamda bitirilemeyeşinin de etkisiyle MS III. yüzyılın başından itibaren kil dinlendirme havuzları olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu amaçla havuz tabanına ait uygulamalar kaldırılmış, havuz değişik ölçülerde dikdörtgen planlı beş kil dinlendirme bölümü haline getirilmiştir⁸³⁴.

Latrina kanalizasyon kanalı buluntusu seramiklerin gövde bölümlerinde üzerinde görülen bezeme anlayışı da oldukça karakteristiktir. Eserlerin çoğunlukla gövde bölümleri üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezemelere yer verilmiştir. Batı Anadolu coğrafyasında Roma İmparatorluk Dönemi bezeme anlayışının önemli bir

⁸³³ Yaylalı söz konusu sandukaların kil bekletme amacıyla kullanıldıklarını düşünmektedir.

⁸³⁴ 2006-2008 yılları arasında kazı başkanlığı yapan Yaylalı, impluvium bölümünün MS II. yüzyıl sonundan itibaren süs havuzu olarak hizmet etmediğini, kil dinlendirme havuzları olarak kullanıldıklarını düşünmektedir. Kanalizasyon kanalı buluntusu seramikler bu düşünceyi desteklemektedir.

unsuru olarak deęerlendirdiđimiz yatay yiv kuřakları genel olarak MS II yūzyıldan başlayarak MS VIII. yūzyıla kadar sevilerek kullanılmıştır. Tez alışması içerisinde ayrıntılı bir řekilde açıklandıđı ūzere Tralleis Latrina kanalları buluntusu eserlerin ūzerinde görülen yiv bezemelerinin önemli bir bölümü genel olarak MS II-III. yūzyıl arasını arasına tarihlendirilmiştir.

Buluntular yardımıyla Hamam-Gymnasion ve çevresinde yoğun bir seramik ūretiminin yapıldığı anlaşılmaktadır. Tez alışması kapsamında incelenen seramik örneklerinin önemli bir bölümünün kullanılmadığı tespit edilmiştir. Özellikle latrina ve sokak altı kanalı buluntusu seramik örneklerinin bulunuş durumları eserlerin önemli bir bölümünün kullanılmadığını kanıtlamaktadır. Ayrıca tez çalışması kapsamında incelenen bazı eserlerin ūnik örnekler olması ve Tralleis dışında benzerlerinin tespit edilememesi kentte yerel bir seramik ūretiminin varlığının kanıtı olarak görülmektedir.

Tralleis'in MS II. yūzyıl sonuna kadar önemli bir Dođu Sigillata ūretim merkezi olduđu bilinmektedir. Fakat kentin bu tarihten itibaren seramik ūretimindeki rolü bugüne kadar tespit edilememiřtir. Latrina kanalizasyon kanallarının zemin seviyesinde yakın olan bölümlerinde MS II-III. yūzyıl arasına tarihleyebileceđimiz seramik örneklerinin bir arada sađlam ve sađlama yakın olarak bulunması yapı kompleksinin bir bölümünün MS III. yūzyıl bařından itibaren seramik ūretimi için kullanıldıđı düřüncesini akla getirmektedir.

Her ne kadar farklı form gruplarına ait seramik örnekleri saptanmış olsa da tez çalışmamızın önemli bir bölümünü mutfak seramikleri oluşurmaktadır. Konut ve dükkanlarda servis, pişirme ve depolama amacıyla kullanılan mutfak seramiklerinin kanalizasyon kanalları gibi dar bir alanda yoğun olarak ele geçmesi oldukça ilginçtir. MS II. yūzyıldan başlayarak seramik ūretimi konusunda birçok kentte yerel seramik ūretiminin başladığı bilinmektedir. Tez çalışmamız kapsamında incelenen eserler ışığında Tralleis kentinin de bu dönemde seramik ūretimine devam ettiği anlaşılmaktadır.

Tralleis üretimi olduğunu düşündüğümüz eserlerim benzer örnekleri Ephesos, Magnesia ve Phokaia'da karşımıza çıkmaktadır. Bu güne kadar yapılan araştırmalar ışığında kaba mutfak seramikleri konusunda Phokaia'nın öncü kent konumunda olduğu ve birçok önemli kente ürün ihraç ettiği bilinmekteydi. Phokaia'nın yanı sıra Ephesos ve Magnesia kentlerinde de MS II-III. yüzyıl arası dönemde seramik üretimi yapıldığına dair ipuçlarına ulaşılmıştır. Latrina kanalizasyon kanalı buluntusu seramik örnekleri ışığında Tralleis antik kentinde MS II. yüzyıldan başlayarak yerel düzeyde bir seramik üretimi yapıldığını söylemek yanlış olmaz. Kentte önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilecek kazılar sonucunda Roma ve Geç Antik Çağ seramik üretimi ve belki de ihracatı konusunda çok önemli verilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Antik Kaynaklar

- Agathias** Agathias, *The Histories* trans. J. D. Frendo, Berlin, 1975.
- Arrianos** Arrianos, *İskenderin Anabasisi*, (Çev. Hayrullah Örs), İstanbul, 1949.
- Appianus** Appianus, *The Foreign Wars*, New York, 1899.
- Cassius Dio** Cassius Dio, *Roman History, Volume IV: Books 41-45 (Loeb Classical Library)* trans. Earnest Cary, 1916.
- Cassiodorus** Cassiodorus, *Cassiodori Senatoris Variae*, 1894.
- Cornelius Tacitus** Cornelius Tacitus, *Annals of Tacitus, Translated into English with Notes and Maps*, trans. Alfred John Church, William Jackson Brodribb, London, 1884.
- Diodorus Siculus** Diodorus Siculus, *Library of History, Volume VI, Books 14-15.19 (Loeb Classical Library No. 399)*, Trans. C. H. Oldfather, 1954.
- Flavius Josephus** Flavius Josephus. *The Works of Flavius Josephus. Trans. William Whiston, A.M. Auburn and Buffalo. John E. Beardsley*, 1895.
- Julius Capitolinus,** http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Historia_Augusta/Antoninus_Pius*.html
- Antoninus Pius**
- Plinius** Plinius, *The Natural History*. John Bostock, M.D., F.R.S. H.T. Riley, Esq., B.A. London, 1855.
- Strabon** Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası, (Geographika: XII, XIII, XIV)*, (Çev. Adnan Pekman, İstanbul 2000.
- Suetonius** Suetonius, *On İki Caesar'ın Yaşamı* (Çev. F. Telatar-G. Özaktürk), Ankara, 2008.
- Titus Livius** Titus Livius, *The History of Rome, Books XXVI-XXVII*, London, 1943.
- Vitruvius** Vitruvius, *Mimarlık Üzerine On Kitap* (Çev. Suna Güven), İstanbul, 1998.
- Xenophon, Anabasis** Xenophon, *Anabasis*, (Çev. Tanju Gökçöl), İstanbul, 1984.

Xenophon Hellenika Xenophon, *Yunan Tarihi (ΕΛΛΗΝΙΚΑ)*, (Çev. Suat Sinanoğlu), Ankara, 1999.

Modern Kaynaklar

AA Archäologischer Anzeiger

AASOR Annual of the American Schools of Oriental Research

AC Antiquité C'assitfuc

Abadie-Reynal 1989 C. Abadie-Reynal, "Les amphores protobyzantines d'Argos", *BCH Suppl.* XVIII, 1989, 47–56.

Abadie-Reynal 1999 C. Abadie-Reynal, "Les amphores romaines en Mer Noire (Ier – IVes.), *Production et commerce des amphores anciennes en Mer Noire*, 1999, 255–264.

Aforsch Archäologische Forschungen

AJA American Journal of Archaeology

Akurgal 1997 M. Akurgal, *Korinth Seramiği M.Ö. 750-550*, İstanbul, 1997.

Amyx 1958 D.A. Amyx, "Attic Stelai, Vases and Other Containers", *Hesperia* 27, 1958, 169-310.

AnatSt Anatolian Studies Journal of The British Institute of Archaeology at Ankara

Anderson-Stojanović 1987 V. R. Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", *AJA* 91, 1987, 105-122.

Anderson- Stajanović 1992 Anderson- Stajanović, *Stobi: The Hellenistic and Roman Pottery*, New Jersey, 1992.

Annis 1975 M.B. Annis, "Amphora Sixti", *Festoen Opgedragen aan A. N. Zadoks Josephus Jitta bij haar zeventigste verjaarda*, *Scripta Archaeologica Gröningana*, 6, 1975, 29-40.

Arundell 1828 F. V. J. Arundell, *A Visit To The Seven Churches of Asia: With an Excursion into Pisidia*, London, 1828.

- Aslan 2004** N. Aslan, “Antiocheia (Pisidya) Kazılarında Bulunan Seramikler”, *Olba X*, 2004, 209-230.
- Ath. Mitt.** Athenische Mitteilungen
- Atik 1995** N. Atik, *Die Keramik aus den Südthermen von Perge*, *Ist.Mitt. BH* 40, Tübingen 1995.
- AvP** Altertümer Von Pergamon
- Aydemir 1995** A. Aydemir, *Phokaia Erken Roma Dönemi Pişirme Kapları*, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1995.
- Bailey 1963** D. M. Bailey, *Greek and Roman Pottery Lamps*, London, 1963.
- Bailey 1972** D. M. Bailey, *Greek and Roman Pottery Lamps*, London, 1972.
- Bailey 1975** D. M. Bailey, *Greek, Hellenistic and Early Roman Pottery Lamps, A Catalogue of the Lamps in The British Museum I*, London, 1975.
- Bailey 1980** D. M. Bailey, *Roman Lamps Made in Italy, A Catalogue of the Lamps in The British Museum II*, London, 1980.
- Bailey 1988** D. M. Bailey, *Roman Provincial Lamps, A Catalogue of the Lamps in the British Museum III*, London, 1988.
- Bailey 1996** D. M. Bailey, *Lamps of Metal and Stone, and Lampstands, A Catalogue of the Lamps in the British Museum IV*, London, 1996.
- BAR- IS** British Archaeological Reports, International Series
- Barın 1995** G. Barın, *Aydın ve Milet Müzesi’ndeki Üzeri Kabartmalı Hellenistik-Roma Dönemi Kandiller*, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 1995.
- Barın 2000** G. Barın, “Aydın ve Milet Müzelerinde Bulunan Red-on-White Grubu Kandiller”, *Arkeoloji ve Sanat* 97, İstanbul, 2000, 2-22.

- Barnea 1966** I. Barnea, "L'incendie de la cité de Dinogetia au VIe siècle", *Dacia*, 1966, 237-259.
- BaBesch** Bulletin Antieke Beschaving
- BASOR** Bulletin of the American Schools of Oriental Research
- BASOR Suppl.** Bulletin of the American Schools of Oriental Research, Supplementary
- Bass 1982** G. Bass, H. Frederic, J. R. Van Doorninck, *Yassi Ada*, Vol. I, A Seventh Century Byzantine Shipwreck, Texas, 1982, 155-165.
- Bass-Doorninck 1971** G. F. Bass, F. H. Van Doorninck, "A Fourth-Century Shipwreck at Yassi Ada", *AJA* 75, 1971, 27-37.
- Bass-Doorninck 1982** G. F. Bass-F. H. Van Doorninck, *Yassi Ada I, A Seventh Century Byzantine Shipwreck*, Texas, 1982.
- Baylan 2001** E. Baylan, "Çanak Çömlek Buluntuları", *Tarsus Donuktaş Kazı Buluntuları*, İstanbul, 2001, 57-73.
- BCH** Bulletin de Correspondance Hellénique
- BCH Suppl.** Bulletin de Correspondance Hellénique Supplément
- Beaune-White 1993** S. Beaune-R. White, "Ice Age Lamps", *Scientific American*, 1993, 108-113.
- Bengston 1975** H. Bengston, *Herrschergestalten Des Hellenismus*, München, 1975.
- Berlin 1997** A. Berlin, *Tell Anafa II,i, The Hellenistic and Roman Pottery: The Plain Wares*, Michigan, 1997.
- Berndt 2003** Meike Berndt, *Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet (1992- 1999)*, Kaiserzeitliche und Frühbyzantinische Keramik, Internationale Archäologie 79, Rahden, 2003.
- Bezeczký 2005a** T. Bezeczký, "Late Roman Amphorae from the Ephesian Agora", *Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesus, Aforsch* 13, 2005, 203-229.

- Bezeczky 2005b** T. Bezeczky, "Roman Amphorae from Vindobona" *Vindobona-Beiträg zu Ausgewählten Keramikgattungen in Ihrem Topographiscen Kontext*, 2005, 35-109.
- Bezeczky 2010** T. Bezeczky, "Trade Connections Between Ephesus and Adriatic Region", *Histria Antiqua* 19, 2010, 351-358.
- Bezeczky 2012** T. Bezeczky, "Roman Amphorae in Ephesus", *Forum Archaeologiae* 62/III/2012 (<http://farch.net>).
- Bjelajac 1996** J. Bjelajac, *Amfore Gornjo Mezijskog (amphorae of the Danubian Basin in Upper Moesia)*, Ed. P. Petrovic, Archaeological Insitute Belgrade Monographies 30, Belgrad 1996, 12-127.
- Blinkenberg 1931** C. Blinkenberg, *Lindos I*, Berlin, 1931.
- Boatwright 2000** M. T. Boatwright, *Hadrian and the Cities of the Roman Empire*, Oxford, 2000.
- Boehringer 1966** E. Boehringer, "Die Ausgrabunsarbeiten zu Pergamon im Jahre 1965", *AA* 30, 1966, 415-483.
- Bonifay-Villedieu 1989** M. Bonifay, F. Villedieu, "Importation d'amphores orientales en Gaule", *BCH Suppl.* 18, 1989, 17-46.
- Brands 1913** J. Brands, *Antieke Terra-Cotta Lampen*, Uit Het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, Leiden, 1913.
- Brill 1965** R. H. Brill, "Beth She'arim", *Notes and News, Israel Exploration Journal* 15, 1965, 261-262.
- Brooner 1930** O. Brooner, *Terracotta Lamps*, Corinth, Volume IV, Part II, Massachusetts, 1930.
- Bruneau 1965** P. Bruneau, *Les Lampes*, Exploratian Archeologique de Delos Faite par L'Ecole Française D'Athenes, Fascicule XXVI, Paris, 1965.
- Bryce 1992** T. R. Bryce, "Lukka Revisited", *JNES* 51-2, 1992, 121-130.
- BSA** The Annual of the British School at Athens
- BSA Suppl.** British School at Athens, Supplementary

- Burrell 2004** B. Burrell, *Neokoroi, Greek Cities and Roman Emperors*, Boston, 2004.
- Bussiere 2000** J. Bussiere, *Lampes Antiques d'Algerie*, (ed. M. Feugere), Montagnac, 2000.
- Bülow 2000** G. Bülow, "Anmerkungen zur Keramik aus dem spätantiken Limeskastell Iatrus", *RCRF Acta* 36, 2000, 211–216.
- Chandler 1776** R. Chandler, *Travels in Asia Minor, Or an Account of a Tour Made at the Expense of the Society of Dilettanti*, London, 1776.
- Civelek 2001** A. Civelek, *Tralleis Nekropolisini Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği*, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 1995.
- Civelek 2010** A. Civelek, "Red-Slip Ware from Tralles Excavations" *CollAn* IX, 2010, 169-191.
- Cohen 1995** G. M. Cohen, *The Hellenistic Settlements in Europe, the Islands and Asia Minor*, Los Angeles, 1995.
- Coldstream-Huxley 1972** J. N. Coldstream- G. L. Huxley, *Kythera: Excavations and Studies*, London, 1972.
- CollAn** COLLOQUIUM ANATOLICUM
- Cook-Nichols 1998** J. M. Cook, R. V. Nichols, "Old Smyrna Excavations: The Temples of Athena", *BSA Suppl.* Vol. 30, London, 1998.
- Cottica 1998** D. Cottica, "Ceramiche Bizantine Dipinte ed Unguentari tardo antichi dalla 'Casa dei Capitelli Ionici' a Hierapolis", *RDA* XXI, 1998, 81-90.
- Cottica 2000** D. Cottica, "Unguentari tardo antichi dal Martyrion di Hierapolis, Turchia", *Mélanges de L'École Française de Rome, Antiquité* 112/2, 2000, 999-1021.
- Cramer 1832** J. A. Cramer, *A Geographical and Historical Description of Asia Minor*, Oxford, 1832.

- Crawford 1969** S. J. Crawford, *Roman Commercial Buildings of Asia Minor*, Harvard, 1969.
- Crawford 1990** J. S. Crawford, *The Byzantine Shop at Sardis, Archaeological Exploration of Sardis*, London, 1990.
- Dacia** Dacia, Revue d'archéologie et d'histoire ancienne
- Davis 1874** E.J. Davis, *Anatolica, or the Journal of a Visit to Some of the Ancient Ruined Cities of Caria: Phrygia, Lycia, and Pisidia*, London, 1874.
- Degeest-Ottenburgs 1999** R. Degeest-R. Ottenburgs-H. Kucha-W. Viaene-M. Waelkens, "The Late Roman Unguentaria of Sagalassos", *BaBesch* 74, 1999, 247-262.
- Degeest 2000** R. Degeest, *The Common Wares of Sagalassos, Typology and Chronology*, SEMA III, 2000.
- Deschamps 1894** G. Deschamps, *Sur Les Routes D'Asie*, Paris, 1894.
- Dinç 1998** R. Dinç, "Tralleis 1996", XIX. KST 2, Ankara, 1998, 205-236.
- Dinç-Özkan-Takaoğlu 2000** R. Dinç-H. Özkan, T. Takaoğlu, "Tralleis Kazı Çalışmaları 1997-1998", *Arkeoloji ve Sanat* 95, 2000, 2-22.
- Dinç 2003a** R. Dinç, *Tralleis Rehberi/Guide*, İstanbul, 2003.
- Dinç-Dede 2003b** R. Dinç- E. Dede, "Tralleis (2000) Kazı Raporu", 24. KST 1, Ankara, 2003, 405-418.
- Dinç-Dede 2004** R. Dinç- E. Dede, "Tralleis Kazısı Sonuç Raporu", 25. KST 1, Ankara, 2004, 339-354.
- DOP** Dumbarton Oaks Papers
- Dündar 2006** E. Dündar, *Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları*, (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın, 2006.
- Dyson 1976** S. L. Dyson, *Cosa: The Utilitarian Pottery*, MAAR 33, Michigan, 1976.

- Edhem 1904** Edhem Bey, “Fouilles de Tralles 1902-1903”, *BCH* 28, 1904, 54-92.
- Eichler 1944** F. Eichler, *Bibliothek, FIE* V, Wien, 1944.
- Eisenmenger 2003** U. Eisenmenger, “Late Roman Pottery in Limyra (Lycia)”, *Varia Anatolica* XV, 2003, 193-196,
- Emery-Kirwan 1938** W. B. Emery, L. P. Kirwan, *The Royal Tombs of Ballana and Qustul*, Cairo, 1938.
- Eph. Arch** Ephēmeris archaeiologikē
- Ergürer 2012** H. E. Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum, 2012.
- Erol 1994** D. Erol, *Tralleis Kenti Kazılarında Ele Geçen Baskılı Terra Sigillata*, (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın, 2004.
- Erol-Gürler 2006** D. Erol-B. Gürler, “Tire’nin (İzmir) Akçaşehir ve Doyranlı Köy’lerinde Bulunmuş Roma Dönemi Kandilleri”, *Kubaba* 7, İzmir, 2006, 3-8.
- Emerson 1829** J. Emerson, *Letters From the Aegean*, London, 1829.
- Epikman 1967** R. Epikman, *Osman Hamdi*, İstanbul, 1967.
- Erzen-Başaran 1989** A. Erzen-S. Başaran, “1988 Yılı Enez Kazısı Çalışmalar”, *KST* XI, Ankara 1989, 107-124.
- Evren 1996** A. Evren, “Selçuk-Efes- Davut Yeriş Tarlası 1993 Yılı”, *MKKS* VI, 1996, 21-76.
- Fellows 1839** C. Fellows, *A Journal Written During an Excursion in Asia Minor*, London, 1839.
- Fellows 1841** C. Fellows, *An Account of Discoveries in Lycia, Being a Journal Kept During a Second Excursion in Asia Minor*, London, 1841.
- Fellows 1852** C. Fellows, *Travels and Researches in Asia Minor, More Particularly in the Province of Lycia*, London, 1852.

- Fırıncı 2010** S. Fırıncı, *Rhodiapolis Seramikleri Roma Dönemi Pişirme Kapları*, “2006- 2009 Buluntuları”, (Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2010.
- FİE** Forschungen in Ephesos
- Forster 2001** G. Forster, *Knossos Pottery Handbook. Greek and Roman*, (Ed. J. N. Coldstream, L. J. Eiring, G. Forster), Nottingham, 2001.
- Foss 1977** C. Foss, “Archaeology and the “Twenty Cities” of Byzantine Asia”, *AJA* 81, 1977, 469-486.
- Foss 1979** C. Foss, *Ephesus after Antiquity*, Cambridge, 1979.
- Fulford-Peacock 1984** M. G. Fulford- D. P. S. Peacock, *Excavation at Carthage*, The British Mission. Vol. I, 2, 1984
- Gagniers 1969** J. Gagniers, “Introduction Historique”, *Laodiceé du Lycos Le Nymphée*, Paris, 1969, 1-11.
- Garnett 1975** K. S. Garnett, “Late Roman Corinthian Lamps from the Fountain of the Lamps”, *Hesperia* Vol. 44, No. 2, 1975, 173-206
- Garstang 1943** J. Garstang, “Hittite Military Roads in Asia Minor: A Study in Imperial Strategy with a Map”, *AJA* 47, 1943, 35-62.
- Garstang-Gurney** J. Garstang-O.R.Gurney, *The Geography of the Hittite Empire*, London, 1959.
- Gassner 1997** V. Gassner, *Das Südtor der Tetragonas-Agora, Keramik und Kleinfunde*, *FİE* XIII: 1/1, Wien, 1997.
- Gaucker 1915** P. Gaucker, *Nécropolès Puniques de Carthage*, 1-2, Paris, 1915.
- Gempeler 1992** R. D. Gempeler, “Die Keramik römischer bis früh-arabischer Zeit”, *Elephantine* X, Mainz, 1992, 189-201.

- Goethert-Polaschek 1985** V. K. Goethert-Polaschek, *Katalog der Römischen Lampen des Rheinischen Landesmuseums Trier, Trierer Grabungen und Forschungen*, Band 15, Rhein, 1985.
- Greenewalt-Rautman-Cahill 1988** C. H. Greenewalt, M. L. Rautman, N. D. Cahill, "The Sardis Campaign of 1985", *BASOR Suppl.* 25, 1988, 54-92.
- Griepentorg 1986** M. Griepentorg, "Die antiken Lampen im Museum für Kunst-und Kulturgeschichte der Stadt Dortmund", *Boreas* 9, 1986, 196- 204.
- Guthrie 2005** R. D. Guthrie, *The Nature of Paleolithic Art*, Chicago, 2005.
- Günel 2003** S. Günel, "Aydın Bölgesi Yüzey Araştırmaları Işığında Çatalkaya, Dedekuyusu ve Bahçetepe Yerleşimleri." *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi/Journal of Faculty of Letters.* 20.1, 2003, 53-70.
- Gürler 1994** B. Gürler, *Metropolis'in Hellenistik Dönem Seramiği* (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 1994.
- Gürler 2000** B. Gürler, "A Tomb Group of Roman Ceramics from the Village Uzgur in Tire", *ReiCretActa* 36, 2000, 113-118.
- Güterbock 1983** H. Güterbock, "The Hittites and the Aegean World: Part 1. The Ahhiyawa Problem Reconsidered", *AJA* 87, 1983, 133-138.
- Hawkins 1998** J. D. Hawkins, "The Land of İşşuva: The Hieroglyphic Evidence", *III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri(16-22 Eylül 1996 Çorum)*, Ankara 1998.
- Hayes 1968** J. W. Hayes, "A Seventh-Century Pottery Group", *DOP* 22, 1968, 203-216.
- Hayes 1971** J. W. Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", *BSA* 66, 1971, 243- 248.
- Hayes 1972** J. W. Hayes, *Late Roman Pottery*, The British School at Rome, London, 1972.

- Hayes 1973** J.W. Hayes “The Roman Deposits”, *Excavations at Tocra 1963-1965: The Archaic Deposits II and Later Deposits*, 1973, 107-119.
- Hayes 1980** J. W. Hayes, *Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum, I: Greek and Roman Clay Lamps A Catalogue*, Toronto, 1980.
- Hayes 1992** J. W. Hayes, *Excavations at Saraçhane in Istanbul, Vol. 2, The Pottery*, Oxford 1992.
- Hayes 1983** J. W. Hayes, “The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery”, *BSA* 78, 1983, 105-108.
- Hayes 2000** J. W. Hayes, “From Rome to Beirut and Beyond: Asia Minor and Eastern Mediterranean Trade Connections”, *RCRFActa* 36, 2000, 285-297.
- Hayes 2008** J. W. Hayes, *Roman Pottery Fine- Ware Imports*, The Athenian Agora Vol. XXXII, New Jersey, 2008.
- Heimerl 2001** A. Heimerl, *Die Römischen Lampen aus Pergamon*, PF 13, Berlin, 2001.
- Hellström 1965** P. Hellström, *Labraunda Pottery of Classical and Later Date Terracotta Lamp and Glass*, Lund, 1965.
- Hilgers 1969** W. Hilgers, *Lateinische Gefäßnamen. Bezeichnungen, Funktion und Form römischer Gefäße nach den antiken Schriftquellen*, Düsseldorf 1969.
- Hood-Boardman-Anderson 1954** M. S. F. Hood- J. Boardman, J. K. Anderson,” Excavation on the Kofiná”, *BSA* 49, 1954, 123-182.
- Howland 1958** R. H. Howland, *Greek Lamps and Their Survivals* The Athenian Agora Vol. IV, New Jersey, 1958.
- Humann-Dörpfeld 1893** C. Humann-W. Dörpfeld, “Ausgrabungen in Tralles”, *AthMitt* 18, 1893, 365-411.
- Imhoof-Blümer** F. Imhoof-Blümer, *Lydische Stadtmünzen*, Leipzig, 1897.
- Irimia 1968** M. Irimia, “Cuptoarele Romano-Bizantine de ars Ceramica de la Oltina”, *Pontice*, Constanta, 1968, 379-407.

- IstMitt** Istanbuler Mitteilungen
- IstMitt- BH** Istanbuler Mitteilungen Beiheft
- Iványi 1935** D. Iványi, *Die Pannonischen Lampen Eine Typologisch-Chronologische Übersicht*, Budapest, 1935.
- İlter 2009** F. İlter, *Ören/Adramytteion Antik Kenti Pişmiş Toprak Kandilleri*, (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2009.
- İnanan 2004** F. İnanan, *İzmir, Tire, Bergama ve Ödemiş Müzelerindeki Bizans Dönemi Pişmiş Toprak Kandiller*, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2004.
- Jacobi 1933** G. Jacobi, *Esplorazione Archeologica di Camiro II, Nisiro CIRh VIVII*, 2, Rhodos, 1932 – 1933.
- JNES** Journal of Near Eastern Studies
- Jobbst 1977** W. Jobbst, *Römische Mosaiken aus Ephesos I Die Hanghäuser des Embolos, FfE VIII/2*, Wien, 1977.
- Johnston 1983** F. Johnston, “Caracalla’s Path: The Numismatic Evidence” *Historia* 32, 1983, 58-76.
- Jones 1950** F. F. Jones, *The Pottery, The Hellenistic and Roman Periods, Excavations at Gözlükule, Tarsus, Vol. 1*, New Jersey, 1950.
- Kahil 1969** L. Kahil, “La Ceramique et les Lampes”, *Laodicée du Lycos le Nymphée*, Paris, 1969, 237-241.
- Kan Şahin 2008** G. Kan Şahin, *Assos Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Kandilleri*, (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, 2008.
- Karageorghis 1978** V. Karageorghis, *Excavations in the Necropolis of Salamis IV, Salamis 7*, Nicosia, 1978.
- Keay 1984** S. J. Keay, Late Roman Amphorae in the Western Mediterranean, *BAR-IS 196 [i]*, Oxford, 1984, 223-662.

- Korkut 2007a** T. Korkut, “Roma Dönemi Patarası Yemek Pişirme Kapları: Tavalar”, *IV.Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri*, Eskişehir, 2007, 431-449.
- Korkut 2007b** T. Korkut, “Die spätantike und frühbyzantinische Keramik aus Patara”, *Byzas* 7, 2007, 147-168.
- Knigge 1976** U. Knigge, *Der Südhügel, Kerameikos IX*, Berlin, 1976.
- KST** Kazı Sonuçları Toplantısı
- KUB** Keilschrifturkunden aus Boghazkoi
- Ladstätter 2000** S. Ladstätter, “Consumer Cities – the Case of Ephesos”, *The Economy of Roman Pottery. Approaching production mechanisms and exchange patterns (Second International ROCT conference, Leuven 19–20 May 2000, 2000.*
- Ladstätter 2003** S. Ladstätter, “Zur Charakterisierung des Spätantiken Keramikspektrums im Ostalpenraum”, *Frühe Kirchen im östlichen Alpengebiet*, 2003, 831–857.
- Ladstätter 2005** S. Ladstätter, “Keramik”, *Hanghaus, 2 in Ephesos Die Wohneinheit 4, FfE VIII/6*, Wien, 2005.
- Ladstätter 2010** S. Ladstätter, “Keramik”, *Hanghaus, 2 in Ephesos Die Wohneinheit 1 und 2, FfE VIII/8*, Wien, 2010.
- Ladstätter 2011** S. Ladstätter, “Bizans Döneminde Ephesos-Büyük Bir Antik Kentin Tarihinde Son Sayfa”, *Bizans Döneminde Ephesos*, İstanbul, 2011, 3-28.
- Laflı 2002** E. Laflı, “Güney Anadolu Müzeleri Antik Dönem Seramikleri 2001 Çalışma Raporu İlk Sonuçlar”, *Arkeoloji ve Sanat* 108, 2002, 33-44.
- Lanckoronski 1890** G. K. Lanckoronski, *Städte des Pamphiliens und Pisidiens I-II*, Wien, 1890.
- Lang 1955** M. Lang, “Dated Jars of Early Imperial Times”, *Hesperia* 24, 1955, 277-285.
- Lapp 1961** P. W. Lapp, *Palestinian Ceramic Chronology, 200 B.C.-A.D. 70*, New Haven, 1961.

- Lauffer 1971** S.Lauffer, *Diokletians Preisedikt*, Berlin, 1971.
- Leake 1824** W. M. Leake, *Journal of a Tour in Asia Minor, with Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of that Country*, London, 1824.
- Leibundgut 1977** A. Leibundgut, *Die Römischen Lampen in der Schweiz*, Bern 1977.
- Lloyd-Mellaart 1962** S. Lloyd-J. Mellaart, *Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, London, 1962.
- Lochner 2005** Lochner, S. – R. Sauer – R. Linke, “Late Roman Unguentaria? – A Contribution to Early Byzantine Wares From the View of Ephesus”, *BAR-IS* 1340, 2005, 647-654.
- Loeschcke 1919** S. Loeschcke, *Lampen aus Vindonissa*, Zurich, 1919.
- Love 1974** I. C. Love, “Excavations at Knidos 1972”, *TAD* XXI-2, 1974, 85-129.
- Lund 1993** J. Lund, “The Land of the Paphan Aphrodite”, *Studies in the Mediterranean Archaeology*, Vol. CIV.2, 1993, 118-138.
- MAAR** Memoirs of the American Academy in Rome
- Machatschek-Schwartz 1981** A. Machatschek-M. Schwartz, *Bauforschungen in Selge*, Wien, 1981.
- Macqueen 1968** J. G. Macqueen, “Geography and History in Western Asia Minor in the Second Millenium B.C.”, *AnatSt* 18, 1968, 169-185.
- Mansel 1963** A. M. Mansel, *Die Ruinen von Side*, Berlin, 1963.
- Marchese 1976** R. T. Marchese, *A History of Urban Organization in the Lower Maeander River Valley: Regional Settlement Patterns to the Second Century A.D.*, New York 1976.
- Martin 1998** A. Martin, “Ceramica comune tardoantica da Ostia e Porto (V–VII secolo)”, *Roma 11–13 maggio* 1995, 1998, 383–420.

- Mazar 1973** B. Mazar, *Report on the Excavations during 1936-1940*, Catacombs 1-4, Beth She'arim I, Jerusalem, 1973.
- Mellaart 1974** J. Mellaart, "Western Anatolia, Beycesultan and The Hittites", *Mansel'e Armağan I*, Ankara, 1974, 493-526.
- Meriç 2002** R. Meriç, *Späthellenistisch-Römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos*, *FfE* IX/3, Wien, 2002.
- Metexas 2005** S. Metaxas, "Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos", F. Krinzinger (Hrsg.), *Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos* (Archaeologische Forschungen 13), Wien, 2005. 67-123.
- Michaud-Poujoulat 1841** J. Fr. Michaud-J. J. Fr. Poujoulat, *Correspondance d'Orient (1830-1831)*, Bruxelles, 1841.
- Milner 1832** T. Milner, *History of the Seven churches of Asia; Their Rise, Progress and Decline; with Notices of the Churches of Tralles, Magnesia, Colosse, Hierapolis, Lyons and Vienne; Designed to Show the Fulfilment of Scripture Prophecy*, London, 1832.
- Miltner 1937** F. Miltner, *Das Co*
- Miltner 1958** F. Miltner, "Bericht über die Österreichischen Ausgrabungen in Ephesos im Jahre 1957", *TAD* VIII-1, 1958, 19-25.
- Mitsopoulos-Leon 1991** V. Mitsopoulos-Leon, *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde. 1. Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit*, *FfE* IX 2/2, Wien 1991.
- MKKS** Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu
- Mountjoy 1998** P. Mountjoy, "The East Aegean–West Anatolian Interface in the Late Bronze Age: Mycenaeans and the Kingdom of Ahhiyawa", *AnatSt* 48, 1998, 33-67.

- Niemeier 1998** W. D. Niemeier, “The Mycenaeans in western Anatolia and the problem of the origins of the Sea Peoples, Mediterranean Peoples in Transition: Thirteenth to Early Tenth Centuries BCE”, *In Honor of Professor Trude Dothan* (ed. S. Gitin, A. Mazar, E. Stern), Jerusalem, 1998, 17-65.
- Oikonomos 1923** G. P. Oikonomos, “Ek Tou Ergastheriou Ton Tralleon”, *Eph. Arch* 1923, 59-101
- Okunak 2005** M. Okunak, *Hierapolis Kuzey Nekropolü (159D Nolu Tümülü) Anıt Mezar ve Buluntuları, (Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Denizli 2005.
- Oxford Latin Dictionary** *Oxford Latin Dictionary*, London, 1968.
- Outschar 1993** U. Outschar, *Produkte aus Ephesos in alle Welt?*, *ÖAI, Berichte und Materialien*, Heft 5, 1993, 46–52.
- Oziol- Pouilloux 1969** J. Oziol- J. Pouilloux, *Les Lampen, Salamine de Chypre I*, Paris, 1969.
- Öjh** Jahreshefte Des Österreichischen Archäologischen Institutes In Wien.
- Ölmez 2000** F. Ölmez, *Tralleis Nekropolünden Bir Mezar ve Buluntuları* (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Aydın, 2000.
- Önen 1983** Ü. Önen, *Ephesus, Ruins and Museum*, İzmir, 1983.
- Ötüken 2003** S. Y. Ötüken, “Likya Bölgesi’ndeki Kazı ve Yüzey Araştırmaları Çerçevesinde Ortaçağ Seramikleri”, *Adalya VI*, 2003, 233-250.
- Özbütev 1994** G. Özbütev, *M.S. 3. Yüzyıl Phokaia Kaba Mutfak Keramiği*, (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1994.

- Özdemir 2009** B. Ş. Özdemir, *Patara Roma Dönemi Günlük Kullanım Seramikleri*, (Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2009.
- Özdoğan-Dündar 2007** Ş. Özdoğan-E. Dündar, “Kibyra Geç Roma- Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları”, *OLBA* XV, 2007, 145- 178.
- Özgan 1982** R. Özgan, *Yunan ve Roma Devri Tralleis Heykeltraşlığı* (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Konya, 1982.
- Özhanlı-Fırat 2011** M. Özhanlı-M. Fırat, “Side Unguentariumları Işığında Dinin Kapların Kullanım Alanları Üzerindeki Etkileri”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23, 2011, 7-30.
- Özkönü 2006** Y. Özkönü, *Sagalassos’un Kalıp Yapımı Kandilleri*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006.
- Özyiğit 2000** Ö. Özyiğit, “The Chronology of Pergamene Appliqué Ware”, E’ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ. ΠΡΑΚΤΙΚΑ, ΑΘΗΝΑ, 2000, 195-198.
- Özyiğit 1992** Ö. Özyiğit, “1990 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları”, KST XIII/II Kazı Sonuçları Toplantısı II, Ankara, 1992, 99-122.
- Peacock 1984** D. P.S. Peacock, “Petrology and Origins” *The Avenue du Président Habib Bourguiba, Salammbô: The pottery and other ceramic objects from the site. Excavations at Carthage: The British Mission*. 1, 2, 1984, 6-28.
- Peacock-Williams 1986** D. P. S. Peacock-D. F. Williams, *Amphorae and the Roman Economy, an introductory guide*, 1986

- Pellegrino 2007** E. Pellegrino, "Présentation des Céramiques á Pâte Rouge Orangé Sableuses de Xanthos. Une Production de Céramique Culinaire Locale Sur le Long Terme", *Céramiques Antiques En Lycie Les Produits Et Les Marchhes*, 2007, 225-259.
- Perlzweig 1961** J. Perlzweig, *Lamps of the Roman Period*, The Athenian Agora Vol. VII, New Jersey, 1961.
- PF** Pergamenische Forschungen
- Pococke 1745** R. Pococke, *A Description of the East and Some Other Countries. Observations on the Islandsof the Archipelago, Asia Minor, Thrace, Greece, and fome other Parts of Europe*, London, 1745.
- Polaschek 1985** K. Polaschek, *Katalog der römischen Lampen der Rheinischen Landes-museums Trier. Bildlampen und Sonderformen*, Trierer Grabungen und Forschungen, 15, Rhein, 1985.
- Poljakov 1989** F. B. Poljakov, *Die Inschriften von Tralleis und Nysa*, Bonn, 1989.
- Pülz 1986** S. Pülz, "Ein Keramikkomplex der Mittleren Kaiserzeit aus dem Heroon I", *IstMitt.* 36, 1986, 13-33.
- Radulescu 1973** A. Radulescu, "Amfore cu Inscriptii de la Edificiul Roman cu Mosaic", *Pontica* VI, 1973, 196-207.
- Rautmann 1995** M. L. Rautmann, "Two Late Roman Wells at Sardis", *AASOR* 53, 1995, 37-84.
- Rayet-Thomas 1877** O. Rayet-A. Thomas, *Milet et Golfe Latmique Tralleis, Magnesia du Meandre, Priene, Milet, Didymes, Heraclee du Latmos*, Paris 1877.
- RCRFActa** Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta
- RdA** RIVISTA DI ARCHEOLOGIA
- Ricci 2007** M. Ricci, "Elauissa Sebaste: context, production & commerce", *Byzas* 7, 2007, 169-180.

- Riley 1975** J. A. Riley, "The Pottery from the First Session of Excavation in Caesarea Hippodrome", *BASOR* 218, 1975, 25–63.
- Riley 1979** J. A. Riley, "The Coarse Pottery from Benghazi", *Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice) II*, LibyaAnt Suppl. Vol.2, Tripoli, 1979, 91–446.
- Riley 1981** J. A. Riley, "The Pottery from the Cisterns 1977.1, 1977.2 and 1977.3", *Excavations at Carthage 1977*, Vol. II, Michigan, 1981, 85–124.
- Robinson 1959** H. S. Robinson, *Pottery of the Roman Period, The Athenian Agora*, Vol. V, New Jersey, 1959.
- Rotroff 2006** S. I. Rotroff, *Hellenistic Pottery the Plain Wares, The Athenian Agora Vol. XXXIII*, New Jersey, 2006.
- Rotroff-Oliver 2003** S. I. Rotroff-A. Oliver, *The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Throuh 1994*, London 2003.
- Rudolph 1978** W. W. Rudolph, "Excavations at Porto Cheli and Vicinity Preliminary Report IV: The Lower Town of Halieis, 1970-1977", *Hesperia* 47, 1978, 333-355.
- Russell 1982** J. Russell, *Byzantine Instrumenta Domestica from Anemurium: the Significance of the Context*, Boulder, 1982.
- Sackett 1992** L. H. Sackett, *Knossos from Greek City to Roman Colony, Excavations at the Unexplored Mansion II*, 1992.
- Sagui 1998** L. Sagui, "Il deposito della Crypta Balbi: una testimonianza imprevedibile sulla Roma del VII Secolo?", *Roma 11–13 maggio 1995*, 1998, 305–327.
- Sapountzis 2008** I. Sapountzis, *Imported Cooking Wares of Roman Corinth*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Medford, 2008.
- Saraçoğlu-Çekilmez 2011** A. Saraçoğlu-M. Çekilmez, "Tralleis Batı Nekropolis ve Konut Alanı Hellenistik Dönem Seramiği: 2006-2007 Buluntuları", *CollAn X*, 2011, 219-249.

- Schäffer 1968** J. Schäffer, *Hellenistische Keramik aus Pergamon*, PF 2, Berlin, 1968.
- Scheibler 1976** I. Scheibler, *Griechische Lampen*, Kerameikos XI, Berlin, 1976.
- Scheider Equini 1972** E. Scheider Equini, *La Necropoli di Hierapolis di Frigia*, Roma, 1972.
- Scorpan 1977** C. Scorpan, "Contribution à la connaissance de certains types céramiques romano-byzantins (VIe–VIIe siècles) dans l'espace Istro-Pontique", *DACIA* XXI, 1977, 269–297.
- SEMA** Studies in Eastern Mediterranean Archaeology
- Singer 1983** I. Singer, "Western Anatolia in the Thirteenth Century B.C. According to the Hittite Sources", *AnatSt* 33 (Special Number in Honour of the Seventy-Fifth Birthday of Dr. Richard Barnett), 1983, 205.217.
- Slane 1990** K. W. Slane, *The Sanctuary of Demeter and Kore: The Roman Pottery and Lamps*, Corinth 18-2, New Jersey, 1990, 72- 84.
- Smith 1871** C. Smith and F. Stephens, 1871, *Catalogue of Anglo-Saxon and other antiquities discovered at Faversham*, London, 1871.
- Smith-Ratté 2000** R. R. R. Smith-C. Ratté, "Archaeological Research at Aphrodisias in Caria, 1997 and 1998", *AJA* 104, No. 2, 2000, 221-253.
- Sommer 1932** F. Sommer, *Die Ahhijava-Urkunden*, München 1932.
- Strocka-Vetters 1977** V. M. Strocka-H. Vetters, *Die Wandmalerei der Hanghäuser in Ephesos*, *FlE* VIII.1, Wien, 1977
- Syme 1988** R. Syme, "Journeys of Hadrian", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 73, 1988, 159-170.
- Steskal-Torre 2008** M. Steskal-M. La Torre, *Das Vediumgymnasium in Ephesos*, *FlE* XIV.1, Wien, 2008.

- Sterret 1885** J. R. S. Sterret, "The Inscription of Tralleis", *Papers of The American School of Classical Studies at Athens I. (1882-1883)*, 1885, 335-337.
- Szentlélek 1969** T. Szentlélek *Ancient Lamps*. Amsterdam, 1969.
- Şenol 2000** A. K. Şenol, *İskenderiye Kazılarında Ele Geçen Amphoralar Işığında Kentin Roma Dönemi Şarap, Zeytinyağı, Salamurla Balık ve Sos Ticareti* (Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2000.
- Şimşek-Duman 2007** C. Şimşek-B. Duman, "Laodikeia' da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", *Adalya X*, 2007, 285- 307.
- Şimşek 2011** C. Şimşek, *Laodikeia Nekropolü (2004-2010 Yılları)*, Laodikeia Çalışmaları 1.1, İstanbul, 2011.
- TAD** Türk Arkeoloji Dergisi
- Takaoğlu 2006** T. Takaoğlu, "New Lights on the Origins of Eastern Sigillata B Ware", *Anadolu Arkeolojisine Katkılar (65. Yaşında Abdullah Yaylalı'ya Sunulan Yazılar)*, İstanbul, 2006, 263-267.
- Texier 1862** C. Texier, *Asie Mineure: Description Géographique, Historique et Archéologique des Provinces et des Villes de la Chersonnèse d'Asie*, Paris, 1862.
- Tezgör-Sezer 1995** D. Kassab Tezgör-T. Sezer, *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu I, Protohistorik, Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönemler*, Cilt 1, İstanbul, 1995.
- Thomas 1981** C. Thomas, *A Provisional list of Imported Pottery in Post-Roman Western Britain and Ireland*, 1981.
- Thompson 1934** H. A. Thompson, "Two Centuries of Hellenistic Pottery", *The American Excavations in the Athenian Agora: Fifth Report, Hesperia* 3, No. 4, 1934, 311- 476.

- Thonemann 2011** P. Thonemann, *The Maeander Valley: A Historical Geography from Antiquity to Byzantium*, Cambridge, 2011.
- Tulay 1992** A. S. Tulay, “Afrodiasias Müzesi Bahçesi Kurtarma Kazısı- 1990”, *MKKS II*, 1992,147-166.
- Türker 2005** A. Ç. Türker, “Myra’da Aziz Nikolaos’un Yağ Kültüyle İlişkisi Seramik Kaplar”, *Adalya VIII*, 2005, 311- 327.
- Vaag 2002** L. E. Vaag, V. Nørskov, J. Lund, *The Maussolleion at Halikarnassos, Volume 7: The Pottery, Ceramic Material and Other Finds from Selected Contexts*, Aarhus 2002.
- Vallet-Villard 1964** G. Vallet-F. Villard, *Megara Hyblaea 2, La Ceramique archaïque*, Rome, 1964.
- Vapur 2001** Ö. Vapur, *Magnesia Ad Maeandrum Gymnasion’u Roma Dönemi Seramikleri*, (Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.
- Vapur 2011** Ö. Vapur, “Menderes Magnesiası Theatron Kazısı Seramik Buluntuları”, *Anatolia* 37, 2011, 143-193.
- Villa 1994** L. Villa, “Le Anfore tra Tardoantico e Medioevo”, *Manufatti d’uso da contesti archeologici fra tarda antichità e medioevo*, 1994, 335–431.
- Walters 1905** H. Watson, *History of Ancient Pottery, Greek, Etruscan, and Roman*, London, 1905.
- Walters 1914** H. B. Walters, *Catalogue of the Greek and Roman Lamps in the British Museum*, London, 1914.
- Weber 2004** M. Weber, “Die Tonlanpen”, *Samos XX*, Mainz, 2004, 12-50.
- Weber 1907** W. Weber, *Untersuchungen zur Geschichte des Kaiser Hadrianus*, Leipzig, 1907.
- Wilberg-Heberdey-Benndorf 1906** W. Wilberg-R. Heberdey-O. Benndorf, *Die Viersäulenbau auf dem Arkadianstrasse*, *FIE* 1, Wien, 1906.

- Williams 1981** H. Williams, *Kenchreai, Eastern Port of Corinth*, V. *The Lamps*, Leiden, 1981.
- Williams 1989** C. Williams, *Anemurium The Roman and Early Byzantine Pottery*, Toronto 1989.
- Wintermeyer 1984** U. Wintermeyer, “Didyma. Bemerkungen zur Typologie und Chronologie der Hellenistisch Kaiserzeitlichen Gebrauchskeramik”, *IstMitt.* 34, 1984, 241-259.
- Wintermeyer 2004** U. Wintermeyer, *Die Hellenistische und Fröhkaiserzeitliche Gebrauchskeramik, Didyma*, Mainz, 2004.
- Wood 1877** J. T. Wood, *Discoveries at Ephesus*, Boston, 1877.
- Yaylalı 2008** A. Yaylalı, “2006 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, 29. *KST* 1, Ankara, 2008, 555-576.
- Yaylalı 2009** A. Yaylalı, “2007 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı Çalışmaları”, 30. *KST* 3, Ankara, 2009, 17-40.
- Yaylalı 2010** A. Yaylalı, “2008 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, 31. *KST* 2, Ankara, 2010, 375-386.
- Yaylalı-Çekilmez 2012** A. Yaylalı-M. Çekilmez, “Eine-Weibliche Gewandstatue aus Tralles”, *Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal 100 Yaşında, Anadolu/Anatolia Anı -Armağan Serisi*, 2012, 223-234.
- Yegül 1986** F. K. Yegül, *The Bath-Gymnasium Complex at Sardis*, Cambridge, 1986.
- Yegül 2008** F. K. Yegül, “Ephesos’da Vedius Gymnasium’u ve Anadolu Hamam-Gymnasium’larının Kimlik Sorunu”, *Anatolia* 34, 2008, 103-116.
- Zeest 1960** I. B. Zeest, *Keramicheskaya Tara Bospora*, *MIA* 83, 1960.

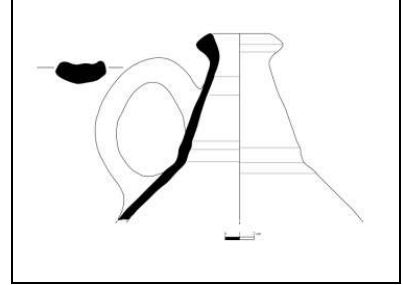
KATALOG

Kat. No : 1 **Levha No** : 12
Kazı No : TRL.08.GYM.II.287
Adı/Formu : Amphora.T1a
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 13.8 cm **Ağız Çapı:** 6.2 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarı; gövdeye doğru genişleyen boyun; boyundan omuza bağlanan tek kulp.
Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124;
Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.
Tarih : MS II yüzyıl sonu- III. yüzyıl başı

Kat. No : 2 **Levha No** : 13
Kazı No : TRL.08.GYM.II.375
Adı/Formu : Amphora.T1a
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 13.2 cm **Ağız Çapı:** 5.9 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarı; gövdeye doğru genişleyen boyun; boyundan omuza bağlanan tek kulp.
Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124; Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.
Tarih : MS II yüzyıl sonu- III. yüzyıl başı

Kat. No : 3 **Levha No** : 14

Kazı No : TRL.08.GYM.II.381

Adı/Formu : Amphora.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 10.2 cm **Ağız Çapı:** 5.8 cm

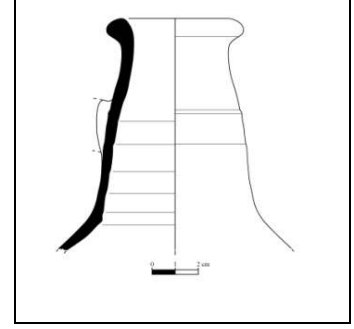
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; boyun üzerinde akıntı boya izleri; dışa çekik ağız kenarı; gövdeye doğru genişleyen boyun; boyundan omuza bağlanan tek kulp.

Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124; Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.

Tarih : MS II yüzyıl sonu- III. yüzyıl başı

Kat. No : 4 **Levha No** : 15

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1594

Adı/Formu : Amphora.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.9 cm **Ağız Çapı:** 5.8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

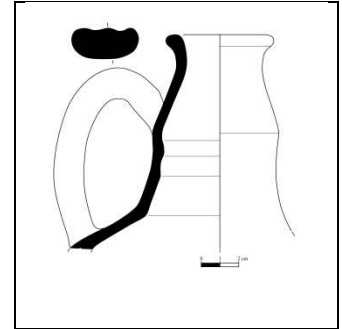
Astar Rengi : 7.5YR 8/4 Reddish Yellow

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarı; gövdeye doğru genişleyen boyun; boyundan omuza bağlanan tek kulp.

Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124;

Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.

Tarih : MS II yüzyıl sonu- III. yüzyıl başı

Kat. No : 5 Levha No : 16

Kazı No : TRL.08.GYM.II.571

Adı/Formu : Amphora.T1a

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.2 cm Ağız Çapı : 5.8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

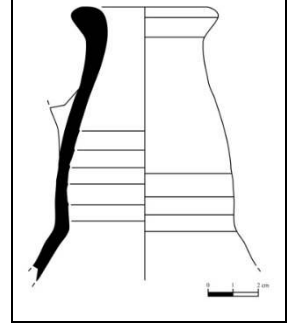
Astar Rengi : 2.5YR 6/6 Light Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya izleri; dışa çekik ağız kenarı; gövdeye doğru genişleyen boyun; boyundan omuza bağlanan tek kulp.

Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124;

Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.

Tarih : MS II yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 6 Levha No :17

Kazı No : TRL.08.GYM.II.281

Adı/Formu : Amphora.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 19.1 cm Taban Çapı : 4.4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

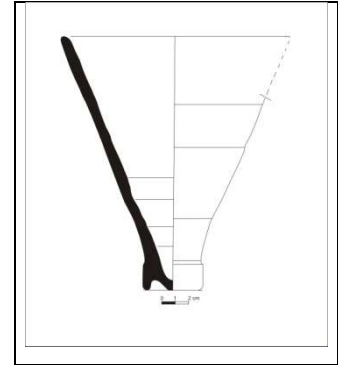
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; kaideye doğru daralan ovoidal gövde yapısı; kısa konik bir kaide; gövde içerisinde ve dışında yatay yiv kuşakları.

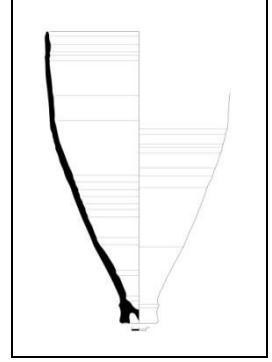
Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124;

Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.

Tarih : MS II yüzyıl sonu- III. yüzyıl başı

Kat. No : 7 **Levha No** : 18
Kazı No : TRL.08.GYM.II.282
Adı/Formu : Amphora.T1a
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 42.2 cm **Taban Çapı** : 5 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

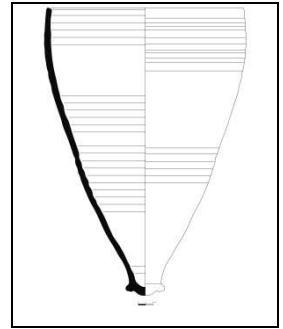

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; kaideye doğru daralan ovoidal gövde yapısı; kısa konik bir kaide; gövde içerisinde ve dışında yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125; Ladstätter 2005, 329, Abb. 187, K 640; Ladstätter 2008, 112, Kat. Nr. 124;
 Vapur 2009, 132, Çiz. 68-69, Kat. No. 481-484.

Tarih : MS II yüzyıl sonu- III. yüzyıl başı

Kat. No : 8 **Levha No** : 19
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1530
Adı/Formu : Amphora.T1b
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 39.5 cm **Gövde Çapı:** 27.5 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; kaideye doğru daralan ovoidal formlu gövde yapısı; kısa ve konik bir kaide; gövde içerisinde ve dışında yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 95, Pl. 23, M 125.

Tarih : MS III. yüzyıl başı

Kat. No : 9 **Levha No** : 20

Kazı No : TRL.08.GYM.II.493

Adı/Formu : Amphora.T2

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 30.5 cm **Ağız Çapı**: 11.6 cm
Gövde Çapı: 18.1 cm **Taban Çapı**: 9.8 cm

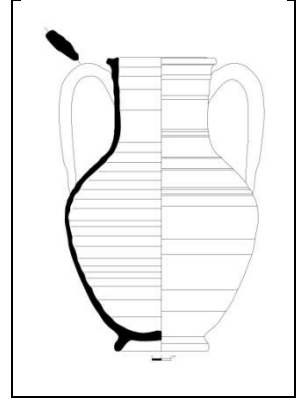
Hamur Rengi: 10R 7/6 Light Red

Astar Rengi : 7.5YR 8/3 Pink

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa dönük geniş bir ağız kenarı, ağzın altından gövdeye bağlanan kulplar; gövdeye doğru çok az daralan uzun bir boyun; küresel gövde yapısı; alçak halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Ladstätter 2005, 347, Taf. 199, K. 813; Vapur 2009, 61-62, Çiz. 22, Kat. No. 166, 171.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 10 **Levha No** : 21

Kazı No : TRL.07.GYM.III(2).355

Form : Amphora.T3

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi
 Dükkanları 2 No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik**: 17 cm **Ağız Çapı** : 9 cm

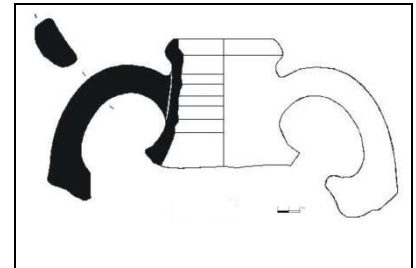
Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarı, gövdeye doğru çok az genişleyen boyun; boyundan gövdeye bağlanan kulplar.

Benzeri :

Tarih : MS IV-V. yüzyıl

Kat. No : 11 Levha No : 22

Kazı No : TRL.07.GYM.III(2).16

Adı/Formu : AMPHORA.T4

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
2 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 16.9 cm Ağız Çapı : 7 cm

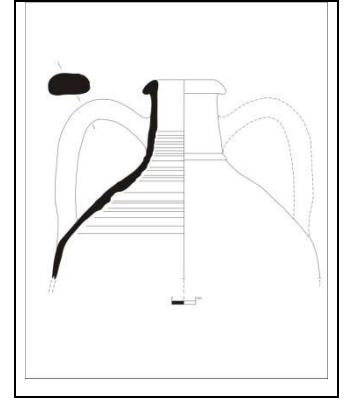
Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarına, gövdeye doğru genişlemeden inen düz bir boyun; boyundan gövdeye bağlanan kulplar.

Benzeri :-

Tarih : MS IV. yüzyıl

Kat. No : 12 Levha No : 23

Kazı No : TRL.07.GYM.III(2).356

Adı/Formu : Amphora.T4

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi
Dükkanları 2 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 14 cm Ağız Çapı: 7 cm

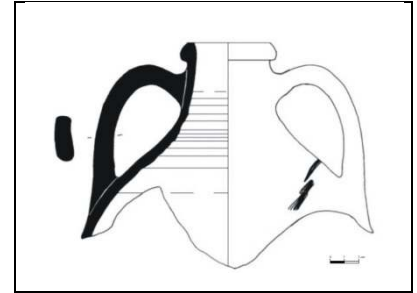
Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarına, gövdeye doğru genişlemeden inen düz bir boyun; boyundan gövdeye bağlanan kulplar.

Benzeri :-

Tarih : MS IV. yüzyıl

Kat. No : 13 Levha No : 24

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).140

Adı/Formu : Amphora.T5

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik:19.3 cm Ağız Çapı: 8.4 cm
Kaide Çapı: 6.3 cm

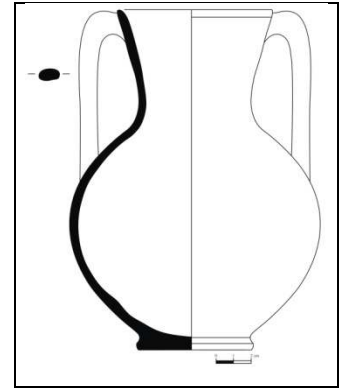
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; geniş ve dışa çekik ağız; gövdeye doğru daralan boyun; ağzın altından gövdeye bağlanan kulplar; dairesel formlu gövde; alçak halka kaide.

Benzeri : Robinson 1959, 105, Pl. 27, M 229.

Tarih : MS IV. yüzyıl sonu-V. yüzyıl başı

Kat. No : 14 Levha No : 25

Kazı No : TRL.07.GYM.III(8).82

Adı/Formu : Amphora.T6

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
3 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 14.2 cm Ağız Çapı: 7.9 cm

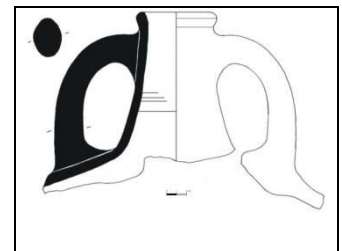
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 5Y 8/1 White

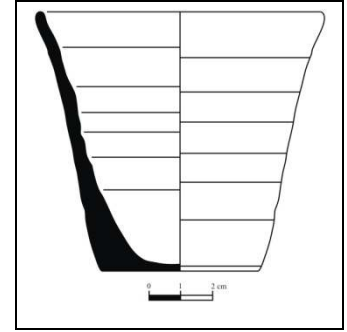
Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde yer yer korunmuş astar boya izi; çok az dışa çekik ağız; gövdeye doğru genişleyen boyun; boyundan omuza bağlanan kulplar.

Benzeri :-

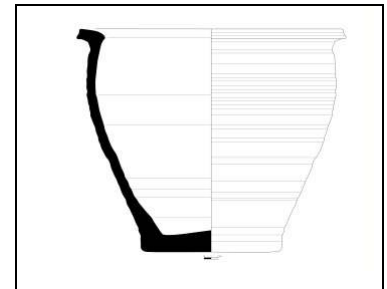
Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 15 **Levha No** : 26
Kazı No : TRL.08.GYM.II.977
Adı/Formu : Bardak.T1
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 8.2 cm **Ağız Çapı:** 8.6 cm
Taban Çapı: 5.1 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow
Astar Rengi : -
Tanım : Az mika katkılı hamur; ince bir ağız kenarı; tabana doğru daralan gövde yapısı; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.
Benzeri :-
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 16 **Levha No** : 27
Kazı No : TRL.08.GYM.II.227
Adı/Formu : Derin Çanak.T1
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 32.1cm **Ağız Çapı:** 39 cm
Taban Çapı: 20.3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; içe dönük geniş bir ağız kenarı; tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Robinson 1959, 66, Pl. 13 K78-79; Vapur 2009, 67-71, Çiz. 25, Kat No. 192, 195; Vapur 2011, 158, K 45; Gassner 1997, 162, Kat. 653, Taf. 52; Ladstätter 2010, 271, Pl. 74, K867; Ergürer 2012, 234, Kat. No. 234; Pülz 1986, 16, Abb. 10, K 28.

Tarih : MS III. yüzyıl

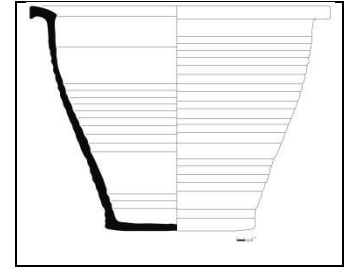
Kat. No : 17 **Levha No** : 28a

Kazı No : TRL.08.GYM.II.235

Adı/Formu : Derin Çanak.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 28.6 cm **Ağız Çapı:** 37.6 cm
Taban Çapı: 18.1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; içe dönük geniş bir ağız kenarı; tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Robinson 1959, 66, Pl. 13 K78-79; Vapur 2009, 67-71, Çiz. 25, Kat No. 192, 195; Vapur 2011, 158, K 45; Gassner 1997, 162, Kat. 653, Taf. 52; Ladstätter 2010, 271, Pl. 74, K867; Ergürer 2012, 234, Kat. No. 234; Pülz 1986, 16, Abb. 10, K 28.

Tarih : MS III. yüzyıl

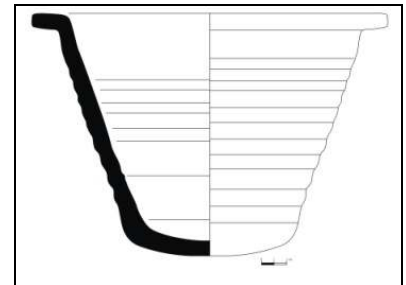
Kat. No : 18 **Levha No** : 28b

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1632

Adı/Formu : Derin Çanak.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 19.4 cm **Ağız Çapı:** 28.4 cm
Taban Çapı : 13.3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; içe dönük geniş bir ağız kenarı; tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Robinson 1959, 66, Pl. 13 K78-79; Vapur 2009, 67-71, Çiz. 25, Kat No. 192, 195; Vapur 2011, 158, K 45; Gassner 1997, 162, Kat. 653, Taf. 52; Ladstätter 2010, 271, Pl. 74, K867; Ergürer 2012, 234, Kat. No. 234; Pülz 1986, 16, Abb. 10, K 28.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 19 Levha No : 29

Kazı No : TRL.08.GYM.II.451

Adı/Formu : Derin Çanak.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.2 cm Taban Çapı: 16.4 cm

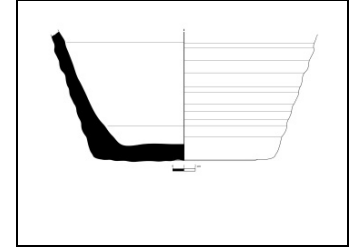
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Robinson 1959, 66, Pl. 13 K78-79; Vapur 2009, 67-71, Çiz. 25, Kat No. 192, 195; Vapur 2011, 158, K 45; Gassner 1997, 162, Kat. 653, Taf. 52; Ladstätter 2010, 271, Pl. 74, K867; Ergürer 2012, 234, Kat. No. 234; Pülz 1986, 16, Abb. 10, K 28.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 20 Levha No : 30

Kazı. No : TRL.08.GYM.II.236

Adı/Formu : Derin Çanak.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 22.3 cm Taban Çapı: 15.8 cm

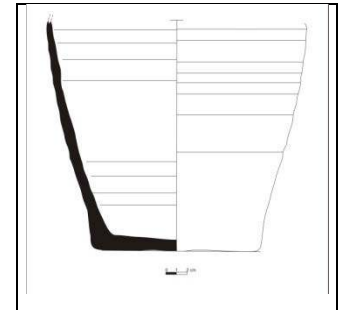
Hamur Rengi: 7.5YR7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Robinson 1959, 66, Pl. 13 K78-79; Vapur 2009, 67-71, Çiz. 25, Kat No. 192, 195; Vapur 2011, 158, K 45; Gassner 1997, 162, Kat. 653, Taf. 52; Ladstätter 2010, 271, Pl. 74, K867; Ergürer 2012, 234, Kat. No. 234; Pülz 1986, 16, Abb. 10, K 28.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 21 Levha No : 31

Kazı No : TRL.08.GYM.II.275

Adı/Formu : Lekane.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 14.2 cm Ağız Çapı: 36.5 cm

Taban Çapı: 23.8 cm

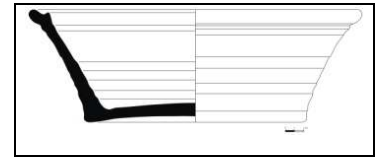
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yukarı çekik ağız kenarı, tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban, taban üzerinde iç içe geçmiş konsantrik daireler; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 58, 66, Pl. 14, K 80; Meriç 2002, 113, K. 719; Forster 2001, Pl. 41f; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 180. Riley 1979, 340-341,344-345, Fig. 124, K. 875, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 22 Levha No : 32

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1593

Adı/Formu : Lekane.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 12.1 cm Ağız Çapı: 35.4 cm

Taban Çapı: 25.8 cm

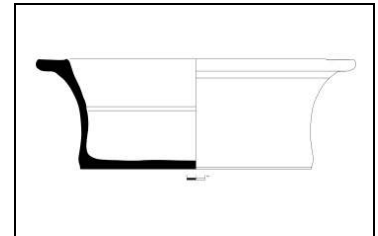
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yukarı çekik ağız kenarı, tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban, taban üzerinde iç içe geçmiş konsantrik daireler; gövde içerisinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 58, 66, Pl. 14, K 80; Meriç 2002, 113, K. 719; Forster 2001, Pl. 41f; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 180. Riley 1979, 340-341,344-345, Fig. 124, K. 875, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 23 Levha No : 33

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1752

Adı/Formu : Lekane.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.5 cm Ağız Çapı: 40.8 cm

Taban Çapı: 30.2 cm

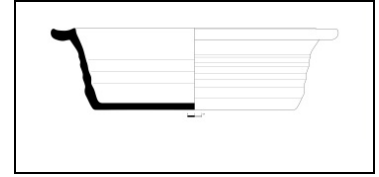
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yukarı çekik ağız kenarı, tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 58, 66, Pl. 14, K 80; Meriç 2002, 113, K. 719; Forster 2001, Pl. 41f; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 180. Riley 1979, 340-341,344-345, Fig. 124, K. 875, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 24 Levha No : 34

Kazı No : TRL.08.GYM.II.237

Adı/Formu : Lekane.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 12.9 cm Ağız Çapı: 40.5 cm

Taban Çapı: 28.1 cm

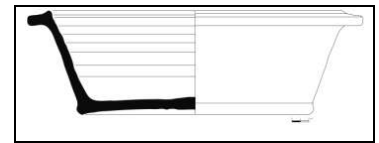
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; aşağı sarkık ağız kenarı, tabana doğru daralan gövde yapısı; geniş ve düz taban, taban üzerinde iç içe geçmiş konsantrik daireler; gövde içerisinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Tekocak 2006, K 308, Lev. 60; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177; Riley 1979, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 25 Levha No : 35

Kazı. No : TRL.08.GYM.II.265

Adı/Formu : Lekane.T1b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik:12. cm Ağız Çapı : 40.1 cm

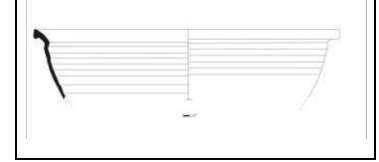
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; aşağı sarkık ağız kenarı, tabana doğru daralan gövde yapısı; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Tekocak 2006, K 308, Lev. 60; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177; Riley 1979, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 26 Levha No : 36

Kazı No : TRL.08.GYM.II.299

Adı/Formu : Lekane.T1b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 7.6 cm Taban Çapı: 28 cm

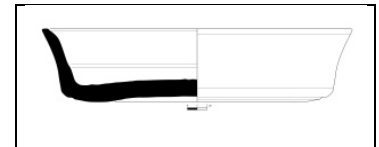
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur.

Benzeri : Tekocak 2006, K 308, Lev. 60; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177; Riley 1979, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 27 Levha No : 37

Kazı No : TRL.08.GYM.II.340

Adı/Formu : Lekane.T2a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 15.7 cm Ağız Çapı: 45.4 cm

Taban Çapı: 32.4 cm

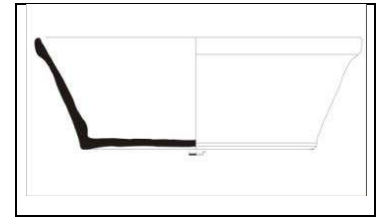
Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 Pink

Astar Rengi : 7.5YR 8/4 Pink

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı hamur; düz ve dışa çekik ağız kenarı, tabana doğru daralan gövde; geniş ve düz bir taban.

Benzeri : Tekocak 2006, K 308, Lev. 60; Vapur 2009, 64-65, Çiz. 23, Kat. No. 177; Riley 1979, Fig. 126, K. 909-910.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 28 Levha No : 38

Kazı No : TRL.08.GYM.II.273

Adı/Formu : Lekane.T2b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 14.5 cm Ağız Çapı: 37.4 cm

Taban Çapı: 27 cm

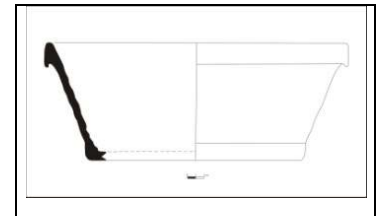
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım :Az mika katkılı hamur; aşağı sarkık ağız; tabana doğru daralan gövde; düz taban; gövdenin içinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Williams 1989, 78 Fig. 43, 457.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 29 Levha No : 39

Kazı No : TRL.08.GYM.II.597

Adı/Formu :Lekane.3

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

Doğu Gideri

Ölçüleri : Yükseklik: 7.6 cm Taban Çapı: 23.7 cm

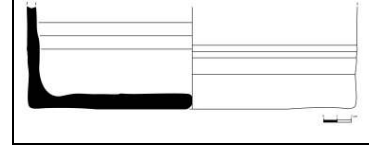
Hamur Rengi: 10 YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; tabana doğru düz inen gövde yapısı.

Benzeri : -

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 30 Levha No : 40

Kazı No : TRL.08.GYM.II.220

Adı/Formu : Çift Kulplu Kase.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 5.6 cm Ağız Çapı: 9.8 cm

Gövde Çapı: 10.4 cm Kaide Çapı: 3.8 cm

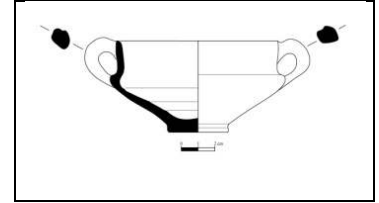
Hamur Rengi: 7.5YR 8/3 Pink

Astar Rengi : 2.5YR 5/6 Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövdeden boyuna geçişte korunan astar boya; fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri; ince ve geniş bir ağız, düz boyun; boyundan kaideye doğru daralan gövde; halka kaide.

Benzeri : -

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 31 Levha No : 41

Kazı No : TRL.08.GYM.II.379

Adı/Formu : Çift Kulplu Kase.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 5.9 cm Ağız Çapı: 12 cm

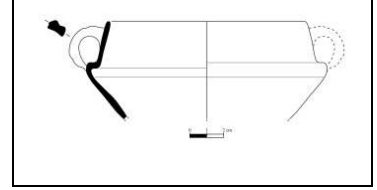
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; ince ve geniş bir ağız, dışa dönük boyun; boyundan kaideye doğru daralan gövde.

Benzeri : -

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 32 Levha No : 42

Kazı No : TRL.08.GYM.II.268

Adı/Formu : Çift Kulplu Kase.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 4.7 cm Ağız Çapı: 10 cm

Kaide Çapı: 4.2 cm

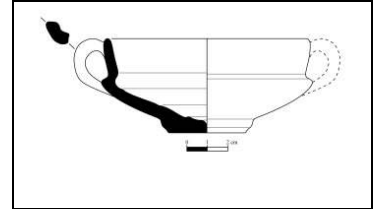
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; ince ve geniş bir ağız, düz boyun; boyundan kaideye doğru daralan gövde; halka kaide.

Benzeri : -

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 33 Levha No : 43

Kazı No : TRL.08.GYM.II.580

Adı/Formu : Çift Kulplu Kase.T2a

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 10.8 cm Ağız Çapı: 11.6 cm

Gövde Çapı :12.5 cm Kaide Çapı: 5.1 cm

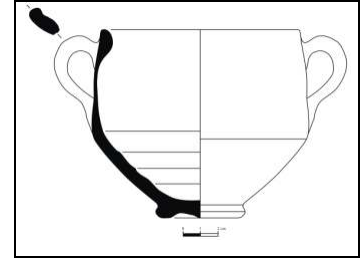
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 2.5YR 5/6 Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya izleri; ince ve geniş bir ağız, önce düz devam edip daha sonra kaideye doğru daralan gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide.

Benzeri : -

Tarih : MS III yüzyıl.

Kat. No : 34 Levha No : 44

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1341

Adı/Formu : Çift Kulplu Kase.T2b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 8.5 cm Ağız Çapı: 7.4 cm

Gövde Çapı : 9.2 cm Kaide Çapı: 4.1 cm

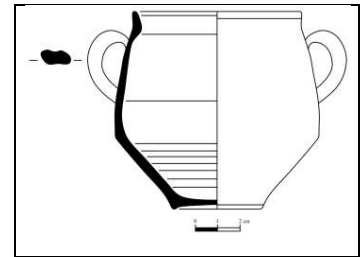
Hamur Rengi: 7.5 YR7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; ince ve geniş bir ağız, önce dışa dönük başlayıp daha sonra kaideye doğru daralan gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide.

Benzeri : -

Tarih : MS II-III yüzyıl.

Kat. No : 35 **Levha No** : 45

Kazı No : TRL.08.GYM.II.423

Adı/Formu : Çömlek.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 11.5 cm **Ağız Çapı:** 14.1 cm
Gövde Çapı: 15.4 cm

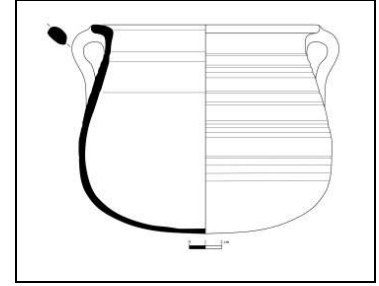
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız kenarı; tabana doğru genişleyen torba biçimli gövde; ağız bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan karşılıklı kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Wintermeyer 2004, 90, Abb. 640; Hayes 1983, 105-106, 122, Fig. 5 K. 58-63; Riley 1979, 263-265, Fig. 104, K 519-520; Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Kat. No. 394; Ladstätter 2005, 316, Taf. 179, K 495, 342, Taf.196, K 771; Abadie-Reynal 2007, 214-215, Pl. 56 K.361.1;

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 36 **Levha No** : 46

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1773

Adı/Formu : Çömlek.T2

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Doğu Gideri

Ölçüleri : **Yükseklik:** 10.7 cm **Ağız Çapı:** 13.1 cm
Taban Çapı: 8.8 cm

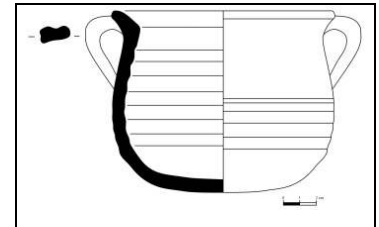
Hamur Rengi: 10R 5/6 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; kullanımdan kaynaklanan siyahlıklar; dışa çekik ağız kenarı; tabana doğru genişleyen torba biçimli gövde; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan karşılıklı kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Wintermeyer 2004, 90, Abb. 640; Hayes 1983, 138, K 226.

Tarih : MS III. yüzyıl

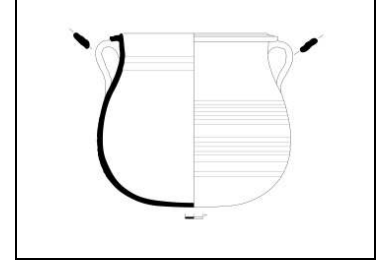
Kat. No : 37 **Levha No** : 47

Kazı No : TRL.08.GYM.II.232

Adı/Formu : Çömlek.T3a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**:19.3 cm **Ağız Çapı** : 19.1 cm
Gövde Çapı : 21.8 cm

Hamur Rengi: 10R 5/8 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı hamur. Dışa doğru profil veren, üzerinde bir adet yatay yiv kuşağı bulunan ağız; tabana doğru genişleyen torba formu gövde yapısı; ağzın altından gövdenin üst yarısına bağlanan karşılıklı kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 38 **Levha No** : 48

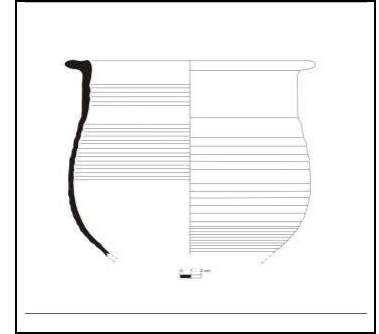
Kazı No : TRL.08.GYM.II.221

Adı/Formu : Çömlek.T3b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 17.5 cm **Ağız Çapı**: 22.6 cm

Hamur Rengi: 10R 6/8 Light Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; tabana doğru genişleyen torba formu gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 39 Levha No : 49

Kazı No : TRL.08. GYM. II.255

Adı/Formu : Çömlek.T3b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 15.3 cm Ağız Çapı : 21 cm

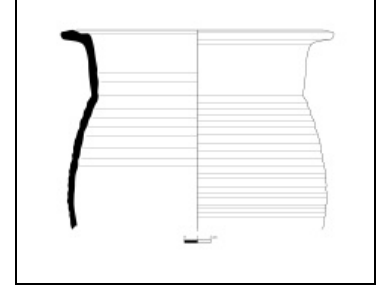
Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 Light Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; fırınlamadan dolayı kap yüzeyinde renk değişiklikleri; dışa çekik ağız; tabana doğru genişleyen torba formu gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 40 Levha No : 50

Kazı No : TRL.08.GYM.II.272

Adı/Formu : Çömlek.T3b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 18.5 cm Ağız Çapı:19.6 cm

Gövde Çapı: 21.2 cm

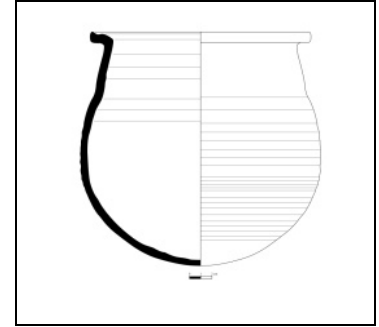
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; tabanda yer yer is lekeleri; dışa çekik ağız; tabana doğru genişleyen torba formu gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 41 Levha No : 51

Kazı No : TRL.08.GYM.II.293

Adı/Formu : Çömlek.T3b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 16.8 cm Ağız Çapı: 25.6 cm

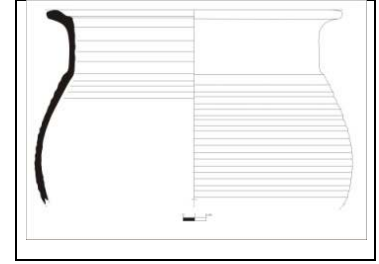
Hamur Rengi: 10R 5/6 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dış yüzeyde yer yer is lekeleri; dışa çekik ağız; tabana doğru genişleyen torba formu gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 106-108, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 397; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 42 Levha No : 52

Kazı No :TRL.08.GYM.II.1365

Adı/Formu : Çömlek.T4a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 13.6 cm Ağız Çapı: 12.1 cm

Gövde Çapı: 13.1 cm

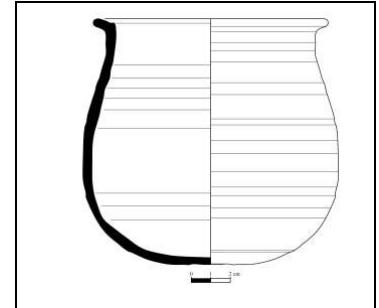
Hamur Rengi: 10R 5/8 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde ısı farklılıklarından kaynaklanan renk değişiklikleri; üzeri yivlendirilmiş dışa çekik ağız; torba görünümlü geniş gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Vapur 2009, 81-82, Çiz. 37-39, Kat. No. 275-298; Mitsopoulos-Leon 1991, 137, Taf. 189, K 25.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 43 Levha No : 53

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1503

Adı/Formu : ÇÖMLEK.T4b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 16.1 cm Ağız Çapı: 14.8 cm
Gövde Çapı: 16.3 cm

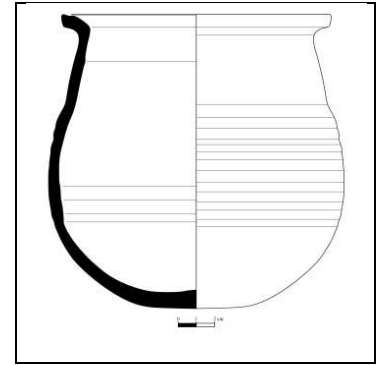
Hamur Rengi: 5YR 6/8 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde ısı farklılıklarından kaynaklanan renk değişiklikleri; üzeri yivlendirilmiş dışa çekik ağız; torba görünümlü geniş gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Vapur 2009, 81-82, Çiz. 37-39, Kat. No. 275-298; Mitsopoulos-Leon 1991, 137, Taf. 189, K 25.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 44 Levha No : 54

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1746

Adı/Formu : Çömlek.T5a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 13.7 cm Ağız Çapı: 23 cm

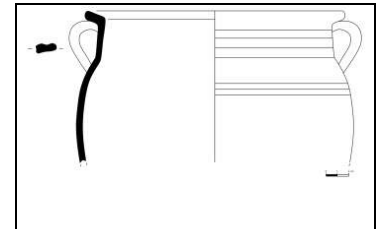
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı hamur; üzeri yivlendirilmiş dışa çekik ağız; boyun ve gövde bölümü üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 83, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 299-301; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 45 **Levha No** : 55

Kazı No : TRL.08.GYM.II.338

Adı/Formu : Çömlek.T5b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 14.6 cm **Ağız Çapı:** 18.2 cm

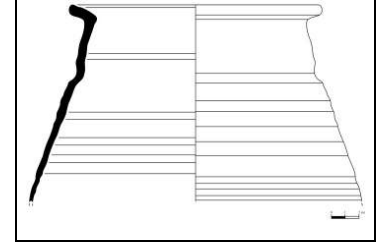
Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Taşçık ve mika katkılı hamur; fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri ve siyahlıklar; üzeri yivlendirilmiş dışa çekik ağız, düz inen boyun; tabana doğru genişleyen gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 83, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 299-301; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 46 **Levha No** : 56

Kazı No : TRL.08.GYM.II.358

Adı/Formu : Çömlek.T5b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 12.2 cm **Ağız Çapı:** 18.9 cm

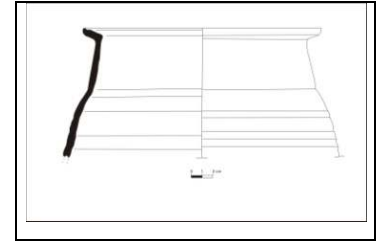
Hamur Rengi: 10R 5/6 Red

Astar Rengi : 2.5YR 4/3 Reddish Brown

Tanım : Taşçık ve mika katkılı hamur; fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri ve siyahlıklar; üzeri yivlendirilmiş dışa çekik ağız, düz inen boyun; tabana doğru genişleyen gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Hayes 1983, 97, Nr. 67-68; Korkut 2007b, 152 Nr. 9; Özdemir 2009, 61, Kat. No. 249; Crawford 1990, 23, Fig. 50; Sapountzis 2008, 31 Fig. 17; Vapur 2009, 83, Çiz. 53, Lev. 18, Kat. No. 299-301; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, K 25, Taf 189; Gassner 1997, 166-167, Kat. Nr. 684; Ladstätter 2005, 335, Taf. 191, K 698.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 47 Levha No : 57

Kazı No : TRL.07.GYM.III(2).50

Adı/Formu : Çömlek.T6

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi

Dükkanları 2 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 13.4 cm Ağız Çapı : 19.2 cm

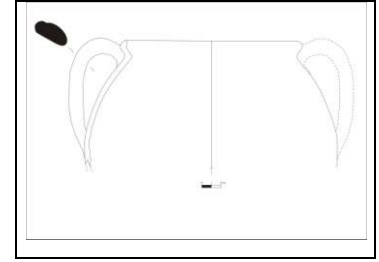
Hamur Rengi: 2.5YR 4/3 Reddish Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Taşçık ve mika katkılı hamur, dışbükey profilli ağız; dairesel formlu gövde; ağzın altından gövdenin ortasına bağlanan karşılıklı kulplar.

Benzeri : Fırıncı 2010, 57,L. 4:11; Ergürer 2012, 225, Kat. No. 485; Crawford 1990,85, Fig. 446 .

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 48 Levha No : 58

Kazı. No : TRL.08.GYM.II.1656

Adı/Formu : ÇÖMLEK.T7

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 7.4 cm Ağız Çapı: 7.8 cm

Gövde Çapı: 8.2 cm Taban Çapı: 4.2 cm

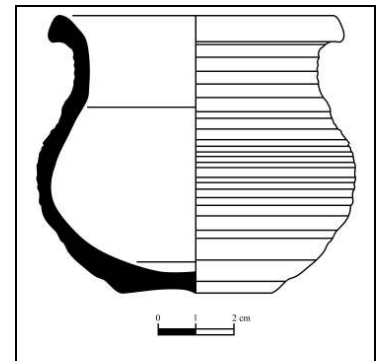
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız, iç bükey profil yaptıktan sonra genişleyen ve tabana doğru tekrar daralan gövde bölümü; gövde üzerinde sık ve derin yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ricci 2007,173, Fig. 2, 12.

Tarih : MS VII. yüzyıl

Kat. No : 49 Levha No : 59

Kazı No : TRL.06.GYM.04

Adı/Formu : Çömlekcik.T1

Buluntu Yeri: Güney Basilica Thermanum

Ölçüleri :Yükseklik: 11.9 cm Ağız Çapı: 6.8 cm

Gövde Çapı : 11.2 cm Kaide Çapı: 4.2 cm

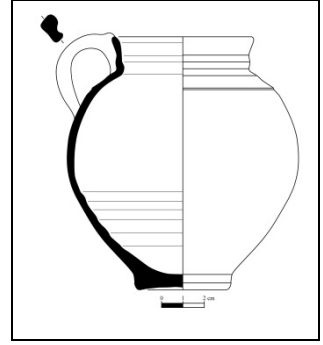
Hamur Rengi: 2.5YR 6/2 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kısa konik boyun, şişkin küresel formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boynun üst yarısından gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 41, Pl. 7 G 182; 53, Pl. 9, Fig. J 19-21; 65, Pl. 13, K 62; 98, Pl. 24, M 151; Hayes 2008, 268, Pl. 76, 1605; Başaran 1997, 497, 512, Res. 20; Hayes 1995, 190, No. 27-29, Fig. 3; Zelle 1990, 118, No. 83, Fig. 20; Anderson- Stajanović 1992, 43, 220; Vapur 2009, 36-37, Çiz. 5, Lev. 9.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 50 Levha No : 60

Kazı No : TRL.06.GYM.05

Adı/Formu : Çömlekcik.T1

Buluntu Yeri: Güney Basilica Thermanum

Ölçüleri :Yükseklik: 11.7 cm Ağız Çapı:7.1 cm

Gövde Çapı : cm Kaide Çapı: 4 cm

Hamur Rengi: 10R 7/4 Pale Red

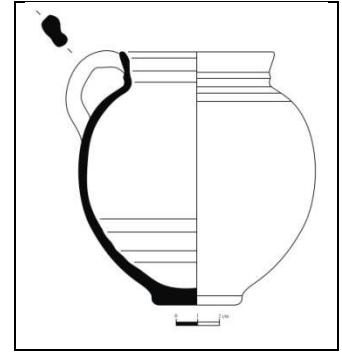
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kısa konik boyun,

şişkin küresel formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boynun üst yarısından gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 41, Pl. 7 G 182; 53, Pl. 9, Fig. J 19-21; 65, Pl. 13, K 62; 98, Pl. 24, M 151; Hayes 2008, 268, Pl. 76, 1605; Başaran 1997, 497, 512, Res. 20; Hayes 1995, 190, No. 27-29, Fig. 3; Zelle 1990, 118, No. 83, Fig. 20; Anderson- Stajanović 1992, 43, 220; Vapur 2009, 36-37, Çiz. 5, Lev. 9.

Tarih : MS II. yüzyıl ortası

Kat. No : 51 Levha No : 61

Kazı No : TRL.08.GYM.II.361

Adı/Formu : Çömlekcik.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.5cm Ağız Çapı: 6.8 cm

Gövde Çapı: 11.3 cm Kaide Çapı: 4.3 cm

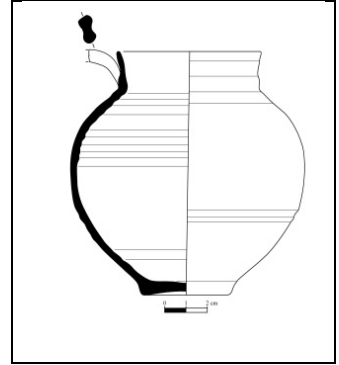
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 2.5Y 8/3 Pale Yellow

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kısa konik boyun, şişkin küresel formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boynun üst yarısından gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 41, Pl. 7 G 182; 53, Pl. 9, Fig. J 19-21; 65, Pl. 13, K 62; 98, Pl. 24, M 151; Hayes 2008, 268, Pl. 76, 1605; Başaran 1997, 497, 512, Res. 20; Hayes 1995, 190, No. 27-29, Fig. 3; Zelle 1990, 118, No. 83, Fig. 20; Anderson-Stajanović 1992, 43, 220; Vapur 2009, 36-37, Çiz. 5, Lev. 9.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 52 Levha No : 62

Kazı No : TRL.08.GYM.II.213

Adı/Formu : Çömlekcik.T2a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 18.3 cm Ağız Çapı: 8.9 cm

Gövde Çapı : 14 cm Kaide Çapı: 6.1 cm

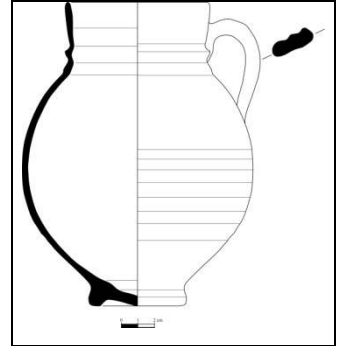
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; içe dönük boyun, ovoidal formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boynun bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte ve gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600; Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz. 14; Sackett 1973, 68, Fig. 24.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 53 Levha No : 63

Kazı No : TRL.08.GYM.II.219

Adı/Formu : Çömlekcik.T2b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 12.2 cm Ağzı Çapı: 6.2 cm

Gövde Çapı: 9.7 cm Kaide Çapı: 3.9 cm

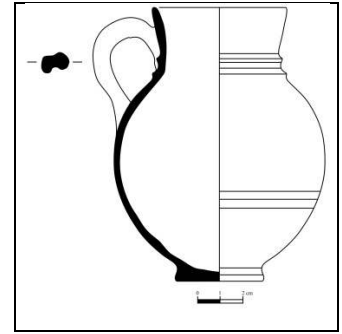
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10YR8/2 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; tüm yüzeyde astar boya; yer yer akıntı boya izleri; dışa çekik ağız; içe dönük uzun boyun, ovoidal formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boynun bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, , Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600; Sackett 1973, 68, Fig. 24; Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz. 14.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl ortası

Kat. No : 54 Levha No : 64

Kazı No : TRL.08.GYM.II.245

Adı/Formu : Çömlekcik.T2b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 12.9 cm Ağzı Çapı: 5.8 cm

Gövde Çapı: 10.2 cm Kaide Çapı: 4.1 cm

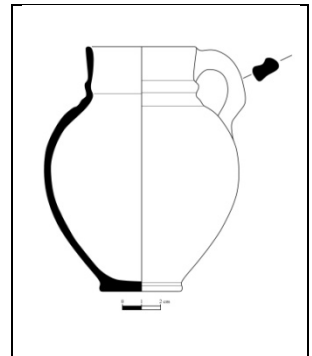
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; boyun ve omuz üzerinde siyahlıklar; dışa çekik ağız; düz boyun, ovoidal formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş geniş halka kaide; boynun bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, , Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600; Sackett 1973, 68, Fig. 24; Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz. 14.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl ortası

Kat. No : 55 Levha No : 65

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1638

Adı/Formu : Çömlekcik.T2b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.7 cm Ağız Çapı : 6.4 cm

Gövde Çapı: 10.2 cm Kaide Çapı : 4.2 cm

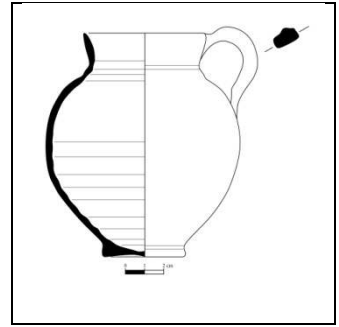
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde yer yer siyahlıklar; kulp altından başlayıp kaideye doğru uzanan akıntı boya izleri; dışa çekik ağız; içe dönük boyun, asimmetrik gövde yapısı; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boynun bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, , Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600; Sackett 1973, 68, Fig. 24; Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz. 14.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl ortası

Kat. No : 56 Levha No : 66

Kazı No : TRL.06.GYM.06

Adı/Formu : Çömlekcik.T3a

Buluntu Yeri: Güney Basilica Thermanum

Ölçüleri :Yükseklik: 7.4 cm Ağız Çapı: 3.7 cm

Gövde Çapı: 6.3 cm Taban Çapı: 3.9 cm

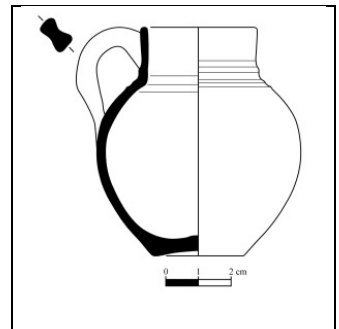
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde akıtma boya izleri; yuvarlak ağız; içe dönük boyun, küresel formlu gövde; düz taban; ağzın altından gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; boyundan gövdeye geçişte gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 43; 65, Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig. 50, 1600; Sackett 1973, 68, Fig. 24

Tarih : MS III. yüzyıl başı.

Kat. No : 57 **Levha No** : 67

Kazı No : TRL.08.GYM.II.847

Adı/Formu : Çömlekcik.T3b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 9 cm **Ağız Çapı:** 5.6 cm

Gövde Çapı : 8.6 cm **Kaide Çapı:** 3.2 cm

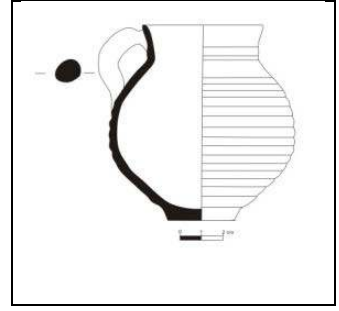
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 7.5YR 5/3 Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; yuvarlak ve ince ağız, içe dönük boyun; küresel formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; boyundan gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 55, Pl. 9, J 20; Vapur 2011, 155-156, 186 Çiz. 4, K 36; Hayes 1983, 109, Fig. 10, 118; Slane 1990, 95, Fig. 22, 195.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 58 **Levha No** : 68

Kazı No : TRL.08.GYM.II.622

Adı/Formu : Çömlekcik.T3c

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 9.7 cm **Gövde Çapı:** 9.8 cm

Kaide Çapı: 3.7 cm

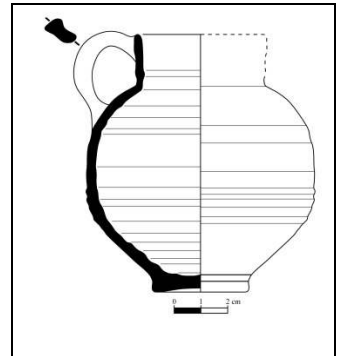
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 2.5YR 6/8 Light Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yuvarlak ve ince ağız, içe dönük boyun; basık küresel gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; ağız bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 64, Pl. 13, K 58; Hayes 2008, 285, Fig. 55, K 1752; Vapur 2009, Çiz. 12, K 102.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 59 **Levha No** : 69
Kazı No : TRL.08.GYM.II.873
Adı/Formu : Çömlekcik.T3c
Buluntu Yeri: Latrina Güneydoğu Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 9.2 cm **Ağız Çapı**: 5 cm
Gövde Çapı: 8.2 cm **Kaide Çapı**: 3.2 cm

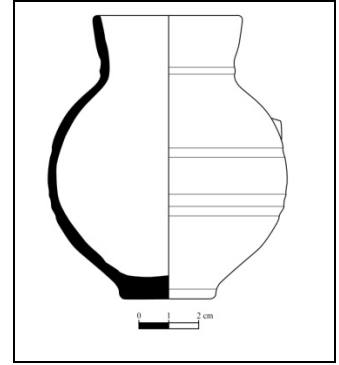
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 10R 5/8 Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; yuvarlak ve ince ağız, içe dönük boyun; basık küresel gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; boyundan gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 64, Pl. 13, K 58; Hayes 2008, 285, Fig. 55, K 1752; Vapur 2009, Çiz. 12, K 102.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 60 **Levha No** : 70
Kazı No : TRL.08.GYM.II.214
Adı/Formu : Çömlekcik.T3d
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 6.5 cm **Gövde Çapı** : 6.4 cm
Kaide Çapı: 2.8 cm

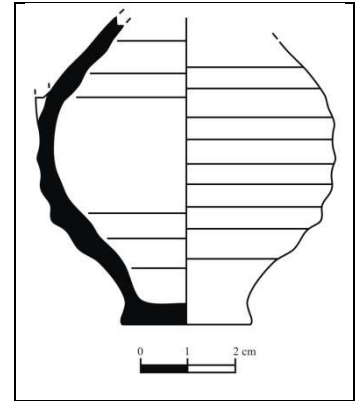
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 6/4 Pale Red

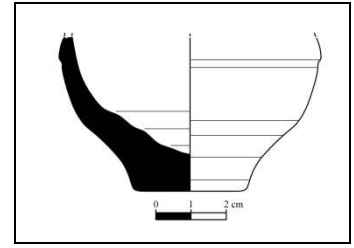
Tanım : Az mika katkılı hamur; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Özbütev 1994, 32, Lev.33, K. 139.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

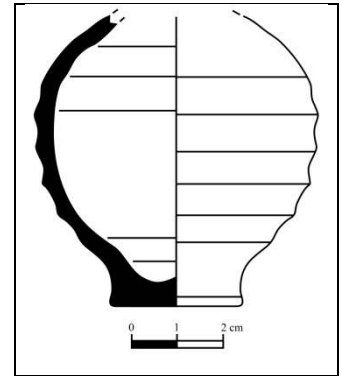

Kat. No : 61 **Levha No** : 71
Kazı No : TRL.08.GYM.II.296
Adı/Formu : Çömlekcik.T3d
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri :Yükseklik: 4.3 cm **Kaide Çapı** :3.2 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

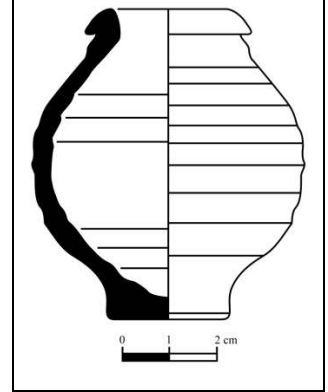
Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde yanık izleri; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Özbütev 1994, 32, Lev.33, K. 139.
Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 62 **Levha No** : 72
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1459
Adı/Formu : Çömlekcik.T3d
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 6.2 cm **Gövde Çapı** : 6 cm
Kaide Çapı : 2.9 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow
Astar Rengi : 2.5YR 5/6 Red

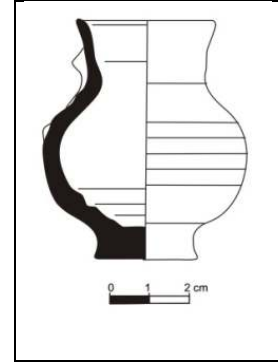
Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya izi; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Özbütev 1994, 32, Lev.33, K. 139.
Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 63 **Levha No** : 73
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1567
Adı/Formu : Çömlekcik.T3d
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 6.6 cm **Ağız Çapı**:- cm
Gövde Çapı: 5.9 cm **Kaide Çapı**: 2.6 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; karakteristik ağız yapısı; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş küçük halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Özbütev 1994, 32, Lev.33, K. 139.
Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

Kat. No : 64 **Levha No** : 74
Kazı No : TRL.08.GYM.II.384
Adı/Formu : ÇÖMLEKÇİK.T3e
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 6.2 cm **Ağız Çapı**: 3.6 cm
Gövde Çapı: 5.2 cm **Taban Çapı**: 2.5 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 2.5Y 1 Black

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; yuvarlak ince ağız; çok az içe dönük boyun; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş geniş halka kaide; boyundan gövdeye bağlanan kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Özbütev 1994, 33, 95, Lev. 34, K 151.
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 65 **Levha No** : 75
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1646
Adı/Formu : Çömlekcik.T3f
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 8.3 cm **Gövde Çapı**: 6.2 cm
Kaide Çapı: 2.9 cm

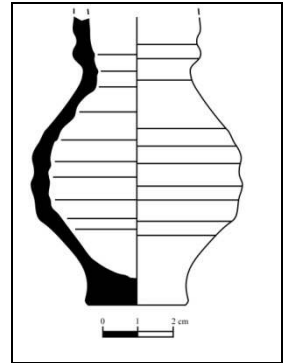
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 5YR 6/4 Light Reddish Yellow

Tanım : Az mika katkılı hamur; tüm yüzeyde astar boya; yer yer akıntı boya izleri; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş geniş halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Şimşek 2011, 147, Lev. 118, 465; Özbütev 1994, 32, Lev.. 33, K. 139.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 66 **Levha No** : 76
Kazı No : TRL.08.GYM.II.286
Adı/Formu : Çömlekcik.T4a
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 11.8 cm **Ağız Çapı**: 5.8 cm
Gövde Çapı: 6.8 cm **Kaide Çapı**: 4.5 cm

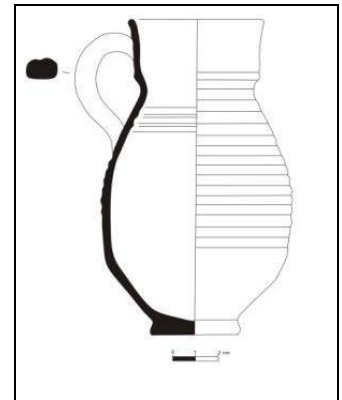
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yuvarlak ve dışa çekik ağız, çok az içe dönük boyun, kaideye doğru genişleyen torba biçimli gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boyundan gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2009, 48-49, Kat. No. 86-97; Özyiğit 1992, 103,115, Res. 9b; Pülz 1986, 14-15, Abb. 4/13; Wintermeyer 1984, 247; Sackett 1992, Pl. 176/D4.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 67 **Levha No** : 77

Kazı No : TRL.08.GYM.II.291

Adı/Formu : Çömlekcik.T4b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 13.9 cm **Ağız Çapı**: 6 cm

Gövde Çapı : 8.4 cm **Kaide Çapı**: 3.9 cm

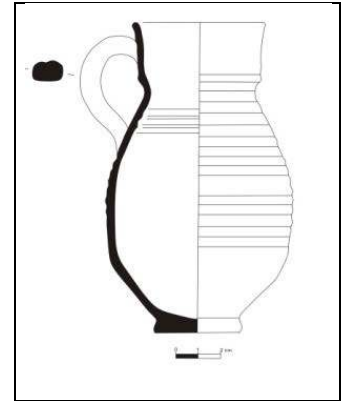
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yuvarlak ve dışa çekik ağız, çok az içe dönük boyun, kaideye doğru genişleyen torba biçimli gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boyundan gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2009, 48-49, Kat. No. 86-97; Özyiğit 1992, 103,115, Res. 9b; Pülz 1986, 14-15, Abb. 4/13; Wintermeyer 1984, 247; Sackett 1992, Pl. 176/D4.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 68 **Levha No** : 78

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1570

Adı/Formu : Çömlekcik.T4c

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 11.2 cm **Gövde Çapı**: 9.5 cm

Kaide Çapı: 3.8 cm

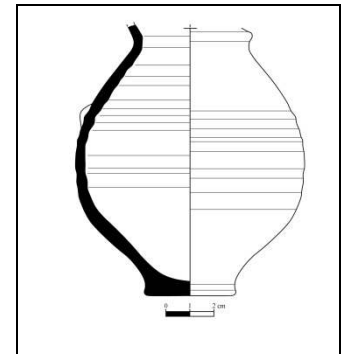
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

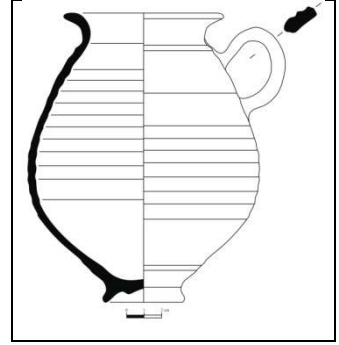
Tanım : Az mika katkılı hamur; yuvarlak ve dışa çekik ağız, çok az içe dönük boyun, küresel gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; boyundan gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2009, 48-49, Kat. No. 86-97; Özyiğit 1992, 103,115, Res. 9b; Pülz 1986, 14-15, Abb. 4/13; Wintermeyer 1984, 247; Sackett 1992, Pl. 176/D4.

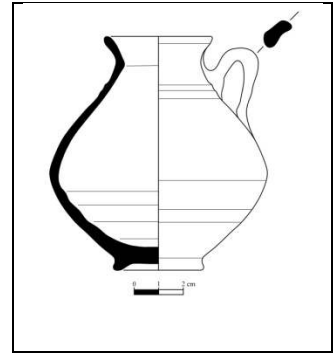
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 69 **Levha No** : 79
Kazı No : TRL.08.GYM.II.253
Adı/Formu : Çömlekcik.T5
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 16.9 cm **Ağız Çapı:** 9.4 cm
Gövde Çapı: 12.8 cm **Kaide Çapı:** 4.7 cm
Hamur Rengi: 5YR 6/8 reddish yellow
Astar Rengi : 2.5YR 5/3 reddish brown
Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde akıntı boya izleri; dışa çekik ağız; içbükey profilli kısa boyun; ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş halka kaide; gövdenin üst yarısında tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.
Benzeri : Vapur 2009, Çiz. 10, Lev. 10, K.77
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 70 **Levha No** : 80
Kazı No : TRL.06.GYM.II.276
Adı/Formu : Çömlekcik.T6
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 9.4 cm **Ağız Çapı:** 4.5 cm
Gövde Çapı: 8.9 cm **Kaide Çapı:** 3.3 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 10R 5/8 Red
Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; kısa konik boyn; şişkin ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş geniş halka kaide; boynun üst yarısından gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; omuz üzerinde kazıma olarak yapılmış yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Vapur 2009, 51, Çiz 13, K 116.
Tarih : MS III. yüzyıl başı

Kat. No : 71 **Levha No** : 81

Kazı No : TRL.06.GYM.II.205

Adı/Formu : Çömlekcik.T7

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 9.8 cm **Ağız Çapı:** 9.6 cm

Gövde Çapı: 11.5 cm **Kaide Çapı:** 6.6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı kil; gövde üzerinde yer yer is lekeleri; dışa çekik ağız; kısa konik boyun; dairesel gövde; hafifçe yükseltilmiş geniş halka kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp.

Benzeri : Ergürer 2012, 88, Lev. 79-80, Kat. No. 168.

Tarih : MS III-IV yüzyıl

Kat. No : 72 **Levha No** : 82

Kazı No : TRL.06.GYM.03

Adı/Formu : Güveç.T1

Buluntu Yeri: Güney Basilica Thermanum

Ölçüleri : **Yükseklik:** 5.7 cm **Ağız Çapı:** 15.3 cm.

Taban Çapı: 6.6 cm

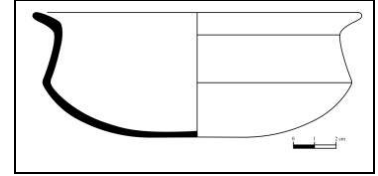
Hamur Rengi: 10R 7/4 Pale Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; tabana doğru genişleyen gövde; geniş ve düz taban; gövdeye yapışık simetrik kulplar.

Benzeri : Williams 1989, 62-63 Fig. 32, 360; Hayes 1983, 105-106, 122, Fig. 7, 80, 88; Wintermeyer 2004, 86, 89, Fig. 585, 587-589, 629; Özdemir 2009, 47-48, Kat. No. 175; Aydemir 1995, 69-70 Lev. 64, 78; Tekocak 2006, Kat. No. 230, Lev. 39; Vapur 2009, 118, Çiz. 60, Kat. No. 443.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 73 Levha No : 83

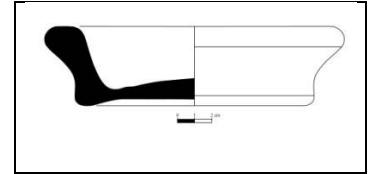
Kazı No : TRL.08.GYM.II.283

Adı/Formu : Havan.T1

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 4.8 cm Ağız Çapı: 17.8 cm

Taban Çapı: 14.1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red (tabanda)

Tanım : Az mika katkılı; dışa çekik ağız; tabana doğru daralan gövde.

Benzeri : Hayes 1997, 80-81, Fig. 34.3

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 74 Levha No : 84

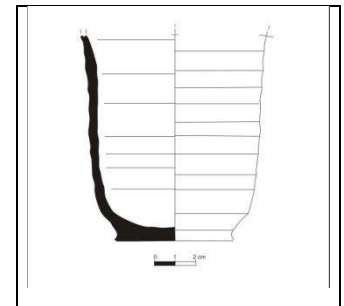
Kazı No : TRL.08.GYM.II.216

Adı/Formu : Kalathos.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 9.8 cm. Gövde Çapı: 8.9 cm.

Kaide Çapı: 5.6 cm.

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; kaideye doğru daralan gövde yapısı; kısa ve geniş kaide; gövdenin iç ve dışında yatay yiv kuşakları; kaide üzerinde çark izi.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No : 75 Levha No : 85

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1643

Adı/Formu : Kalathos.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 9.9 cm Ağız Çapı: 10.6 cm
Kaide Çapı: 4.8 cm

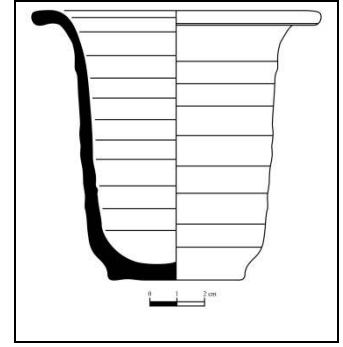
Hamur Rengi: 5 YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kaideye doğru daralan gövde yapısı; kısa ve geniş kaide; gövdenin iç ve dışında yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No : 76 Levha No : 86

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1502

Adı/Formu : Kalathos.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 11.2 cm Ağız Çapı: 12 cm
Kaide Çapı: 5.4 cm

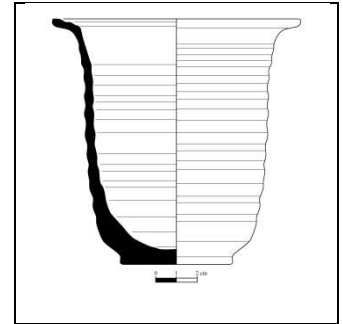
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kaideye doğru daralan gövde yapısı; kısa ve geniş kaide; gövdenin iç ve dışında yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No : 77 **Levha No** : 87

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1637

Adı/Formu : Kalathos.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 10.4 cm **Ağız Çapı:** 11,4 cm

Kaide Çapı: 5.2 cm

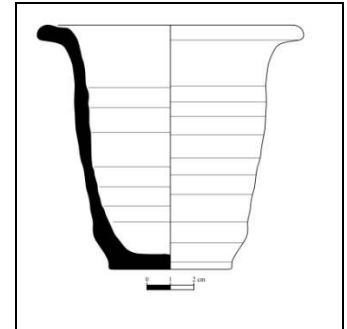
Hamur Rengi: 5YR 7/8 Reddish Yellow

Astar Rengi : 10YR 8/3 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; kaideye doğru daralan gövde yapısı; kısa ve geniş kaide; gövdenin iç ve dışında yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No : 78 **Levha No** : 88

Kazı No : TRL.08.GYM.II.285

Adı/Formu : Kalathos.T1b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 11. 1 cm **Ağız Çapı:** 10.9 cm

Kaide Çapı: 4.6 cm

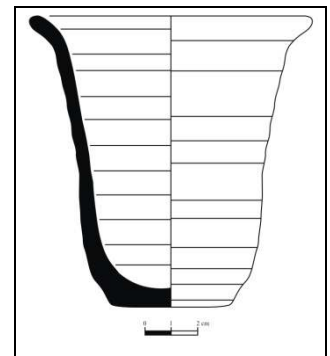
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kaideye doğru daralan gövde yapısı; kısa ve geniş kaide; gövdenin iç ve dışında yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No : 79 Levha No : 89

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).147

Adı/Formu : Kalathos.T2

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri : Yükseklik: 9.6 cm Ağız Çapı: 11.2 cm

Kaide Çapı : 5.4 cm

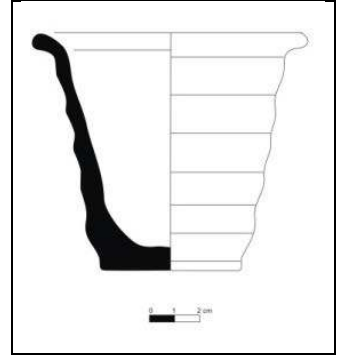
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; kaideye doğru daralan gövde yapısı; kısa ve geniş kaide; gövde üzerinde aralıklı yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 80 Levha No : 90

Kazı No : TRL.07.GYM.III(X).426

Adı/Formu : Kandil.T1

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
X No.lu Mekan

Ölçüleri : Yükseklik: 3.6 cm Genişlik: 6.3 cm

Uzunluk: 10.3 cm Discus Çapı: 4.8 cm

Kaide Çapı: 4 cm

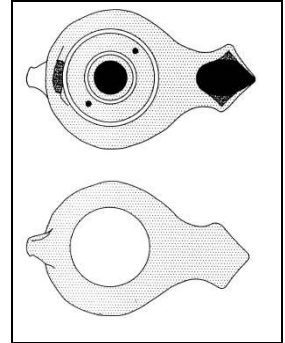
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Merkezde büyük bir yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliğinin üzerinde yağ basıncını ayarlamak için açılmış iki küçük hava deliği bulunmaktadır. Yaka kısmı yüksek bırakılmıştır. Omuz kısmı düz ve bezemesizdir. Uzun ve karakteristik bir burun yapısına sahiptir. Burnun iki yanı da dış bükey profil veren çıkıntılar bulunmaktadır. Burun üzerinde oluşan is lekesinden kandilin kullanım gördüğü anlaşılmaktadır. Düz bir kaideye sahiptir.

Benzeri : Rudolph 1978, 233. Lev. 21. No.71; Tezgör-Sezer 1995, 116, no 303; Civelek 2001, K18, K19, K20, K21.

Tarih : MÖ II. yüzyıl sonu-I. yüzyıl ortası

Kat. No : 81 **Levha No** : 91

Kazı No : TRL.08.GYM.II.820

Adı/Formu : Kandil.T2

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 5.2 cm Genişlik: 8.2 cm

Uzunluk: 11 cm Discus Çapı: 6.2 cm

Kaide Çapı: 4.6 cm

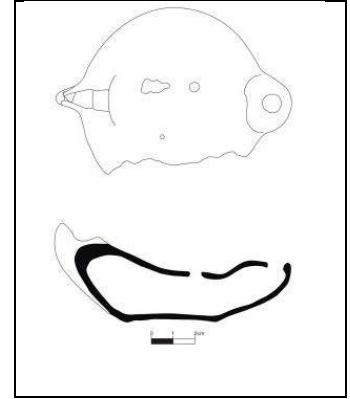
Hamur Rengi: 10YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamurdan yapılmış olan kalıp yapımı kandilin omuz bölümünü discus bölümünden iki kabartma halka ile birbirinden ayrılmıştır. Omuz bölümü üzerinde ion kymationu bezeme kuşağı izleri görülür. İç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte bir insan ve hayvan figürünün izleri görülebilmektedir. Sahnenin sağında bir erkek figürü tasviri yer almaktadır. Soluna dönmüş olarak tasvir edilmiş figür, sağ dizi üzerine çökmüştür. Erkek figürünün karşısında olasılıkla bir kuş (?) figürü yer almaktadır. Kuş figürünü elleri üzerinde tutan erkek figürü olasılıkla kuşu oper tarzda tasvir edilmiş olmalıdır. Erkek figürünün kanatlı olarak tasvir edildiği görülmektedir. Tüm discusu kaplayan bu sahne büyük bir olasılıkla bir mitolojik olay işlenmiştir. Discus üzerinde yer alan yağ deliği sahneyi ve figürleri bozmamak için merkeze yapılmamış bir daha burna yakın yapılmıştır. Burun bölümü üzerinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Alçak halka şekline bir kaidesi vardır.

Benzeri : Civelek 2001, Lev.IX, K 45; Şimşek 2011, Lev. 77, Kat. No. 88, Kat. No.550, Lev. 79, Kat. No. 1503, Kat. No. 1501, Kat. No. 630, Kat. No. 150.

Tarih : MS II. yüzyılın başı

Kat. No : 82 Levha No : 92

Kazı No : TRL.08.GYM.VIII.6

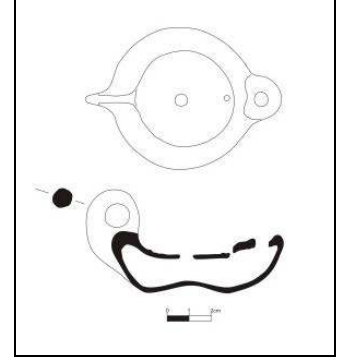
Adı/Formu : Kandil.T2

Buluntu Yeri: Tepidarium Dolgu Toprağı

Ölçüleri :Yükseklik: 4.5 cm Genişlik: 6.5 cm

Uzunluk: 9 cm Discus Çapı: 4.8 cm

Kaide Çapı: 3.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Omuz bölümü ile discus bölümünü birbirinden iki sıra halinde yapılmış dairesel formdaki kuşak ayırır. Omuz kuşağının üzeri düz bezemesiz olarak bırakılmıştır. İç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde dairesel formda yapılmış çelenk motifi yer almaktadır. Discusun merkezinde küçük bir yağ deliği ve discusun burna yakın olan bitim noktasına doğru bir hava deliği bulunmaktadır. Kandilin burun kısmı üzerinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kalp şeklinde düzenlenen burunda da deformasyon izleri görülmektedir. Alçak halka şekline bir kaidesi vardır.

Benzeri : Şimşek 2011, Lev. 79, 171, Kat. No 79.

Tarih : MS II. yüzyıl ortaları

Kat. No : 83 Levha No : 93

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1581

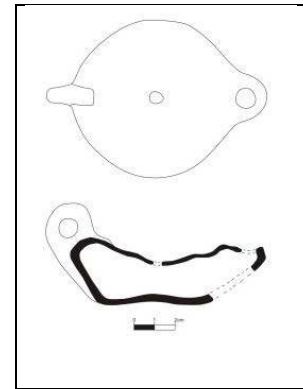
Adı/Formu : Kandil.T3a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 5 cm Genişlik: 7.7 cm

Uzunluk: 10.9 cm Discus Çapı: 6 cm

Kaide Çapı: 4.4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/6 Red

Tanım : Discus bölümü iç bükey derinlik verilerek omuzdan ayrılmıştır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzeri bezemesizdir. İç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde merkezde bir tapınak cephesi tasviri yer almaktadır. Ön cephesinde

beş sütunun bulunduğu tapınağın üçgen bir alınlığı vardır. Alınlığın merkezine bitkisel bezeme yapılmıştır. Üçgen alınlığın köşe noktalarında dairesel bezemeler yer almaktadır. Ön cephedeki sütun başlıkları ve sütun kaideleri de dairesel bezemelerle belirtilmiştir. Tapınağın stylobate zemini de yine dairesel bezemeler ile belirtilmiştir. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği sütun boşluğuna denk gelecek şekilde tasarlanmıştır. Burun kısmında görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Ayrıca burun bölümünü discustan ayıran çizginin bulunduğu alanda dikdörtgen bir bezeme alanı oluşturulmuştur. Geniş, düz bir kaide vardır. Kaidenin merkezinde planta pedis olabileceği düşünülen bir alan vardır. Kandilin dikey bir kulbu vardır. Kulbun üzeri dikey iki çizgi üç bölüme ayrılmıştır.

Benzeri : Perlzweig 1961, 4-5, 87-88, Pl. 5-7, 168, 176; Leibundgut 1977, 34-35, Abb. 5-6; Bailey 1980, 201, Pl. 57 Q 1216; Hayes 1980, 54, Pl. 25-26; Bailey 1988, 368-370, 376-378, Pl. 101,102, Q 3040-3044, Q 3049-3064; Barın 2000, 4-5,20-21, Lev. 5, K 20, Lev. 6, K 21, K 23-24; Meriç 2002, 126, 132-133, Taf. 82, L 95-L 98; Weber 2004, 19-20, 22, Taf. 3,42; Ladstätter 2005, 261-262, 307-308, Taf. 174-175, 205, 207, K416-417, K419; Erol-Gürler 2006, 4; Şimşek 2011, 88, Lev. 83, 189-198.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 84 **Levha No** : 94

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).305

Adı/Formu : Kandil.T3a

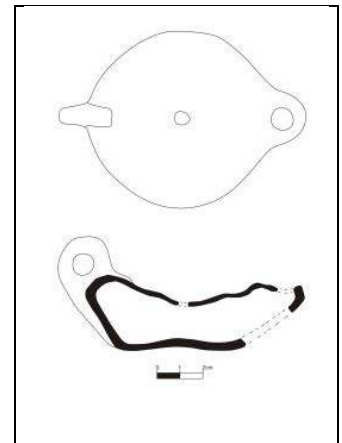
Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik:** 4.4 cm **Genişlik:** 6 cm
Uzunluk: 5.5 cm **Discus Çapı:** 4.5 cm
Kaide Çapı: cm

Hamur Rengi: 10R 5/6 Red

Astar Rengi : 10R 4/8 Red

Tanım : Kandilin yalnızca kulp tarafından omuz ve discusunun küçük bir bölümü korunabilmiştir. Omuz bezemesizdir ve discus bölümünden dairesel formu ikili çizgi kuşağı ile ayrılmıştır.

Benzeri : Perlzweig 1961, 4-5, 87-88, Pl. 5-7, 168, 176; Leibundgut 1977, 34-35, Abb. 5-6; Bailey 1980, 201, Pl. 57 Q 1216; Hayes 1980, 54, Pl. 25-26; Bailey 1988, 368-370, 376-378, Pl. 101,102, Q 3040-3044, Q 3049-3064; Barn 2000, 4-5,20-21, Lev. 5, K 20, Lev. 6, K 21, K 23-24; Meriç 2002, 126, 132-133, Taf. 82, L 95-L 98; Weber 2004, 19-20, 22, Taf. 3,42; Ladstätter 2005, 261-262, 307-308, Taf. 174-175, 205, 207, K416-417, K419; Erol-Gürler 2006, 4; Şimşek 2011, 88, Lev. 83, 189-198.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

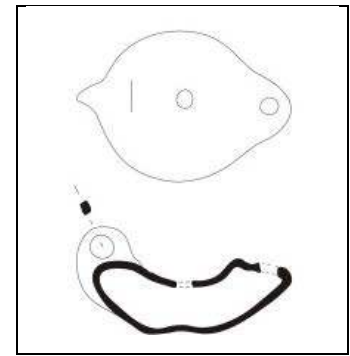
Kat. No : 85 **Levha No** : 95

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1640

Adı/Formu : Kandil.T3b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 4 cm **Genişlik:** 5.7 cm
Uzunluk: 7.7 cm **Discus Çapı:** 3.9 cm
Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 2.5YR 5/8 Red

Tanım : Eser sağlam olarak bulunmuştur. Omuz ile discus bölümünü birbirinden iki sıra halinde yapılmış dairesel formdaki kuşak ayırır. Omuz kuşağının üzeri düz bezemesiz olarak bırakılmıştır. İç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün merkezine doğru küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Kandilin burun kısmını omuz bölümünden düz bir çizgi ayırmaktadır. Kandilin burun kısmı çevresinde görülen is lekeleri kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Dikey kulbunun üzerinde herhangi bir bezemeye yer verilmemiştir. Tek bir halkadan oluşan geniş, düz bir kaidesi vardır. Kaidesinin merkezinde dairesel formlu küçük geometrik bir süsleme yapılmıştır. Dairesel formlu bezmesinin ortasında kabartma şeklimde yapılmış küçük bir kabartma nokta bezemesi yer alır.

Benzeri : Bailey 1988, Pl. 102, Fig. 143.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu

Kat. No : 86 Levha No : 96

Kazı No : TRL.08.GYM.II.895

Adı/Formu : Kandil.T4

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 3.6 cm

Genişlik: 5.6 cm

Uzunluk: 6.7 cm

Discus Çapı: 3.9 cm

Kaide Çapı: 3cm

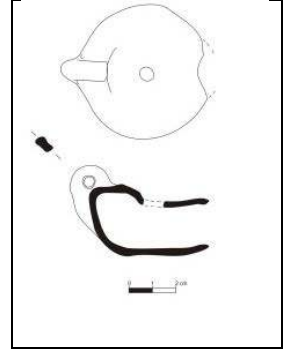
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 6/6 Light Red

Tanım : Dairesel gövdeli ve konik profillidir. Omuz ile discus bölümünü birbirinden kalın kabartma bir halka ile ayırmıştır. Halkanın iki yan kenarına birbirine simetrik olarak yapılmış kabartma çıkıntılar bulunmaktadır. Oldukça keskin hatlara sahip olan omuz kuşağının üzerinde bu kabartma çıkıntılar dışında başka bezeme yer almaz. İç bükey discusunun üç tarafında (burun kısmı hariç) yine kabartma şeklinde yapılmış masklar yer alır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Burun kısmı kırık olarak ele geçmiştir. Kandilin burun kısmı çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Gövdeden yükselerek omuza bağlanan halka kulp zımba deliklidir ve üzerinde kazıma yivli geometrik bezeme kuşağı bulunur. Tek bir halkadan oluşan geniş, düz bir kaidesi vardır.

Benzeri : Brooner 1930, 95, 205Pl. XII, 702; Griepentorg 1986, 202-203, Taf. 30, 4-6; Bailey 1988, 402,404, Pl. 116, Q 3242, Q 3243; Heimerl 2001, 62, 153, Taf. 16, 685; Şimşek 2011, 92, Lev. 86, 220-221.

Tarih : MS II. yüzyıl

Kat. No : 87

Levha No : 97

Kazı. No : TRL.08.GYM.II.1559

Adı/Formu : Kandil.T5

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 3.9 cm.

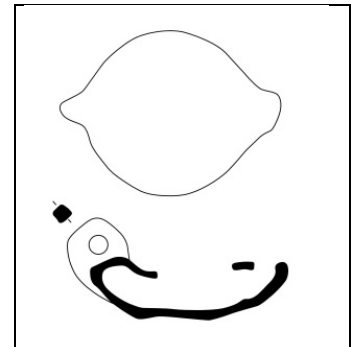
Genişlik: 6.5 cm

Uzunluk: 8.8 cm.

Diskus Çapı: 4.2 cm

Kaide Çapı: 3.1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/6 Red

Tanım : Sağlama yakın olarak ele geçen kandilin sadece discus bölümünden buruna doğru uzanan bir kırığı bulunmaktadır. İç bükey discusunun üzerinde de kırıktan dolayı bezeme olup olmadığı tespit edilememiştir. Kandilin omuz kısmından burun kısmına geçişte küçük bir eksik parçası bulunmaktadır. Kandilin burun kısmı çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Gövdeden yükselerek omuza bağlanan halka kulp bezemesizdir ve zımba deliği formundadır. Kaidesi iç bükey profillidir. Tek bir halkadan oluşan geniş, düz bir kaidesi vardır.

Benzeri : Oziol- Poilloux 1969, 21, 104, Pl. IX, 424; Hayes 1980, 75,81, Pl. 39,329; Heimerl 2001, 62, 152, Taf. 16, 686; Şimşek 2011, 93, Lev. 87, 223-224.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-III. yüzyıl başı

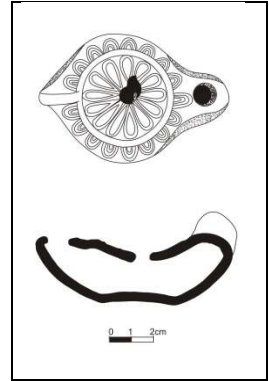
Kat. No : 88 **Levha No** : 98

Kazı No : TRL.07.GYM.III(3).248

Adı/Formu : Kandil.T6a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 3
No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik:** 4.1 cm **Genişlik:** 6.2 cm
Uzunluk: 9.2 cm **Discus Çapı:** 4.6 cm
Kaide Çapı: 3.4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde dil motiflerinden oluşan bir bezeme kuşağı yer alır. İç bükey, geniş bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde rozet betimlemesi bulunmaktadır ve alanın merkezinde küçük bir yağ deliği yer alır. Burun kısmında görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kandilin insize dairelerden oluşan düz bir kaidesi ve dikey bezemesiz bir kulbu bulunmaktadır.

Benzeri : Şimşek 2011, Lev. 88, 232-233.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 89 **Levha No** : 99

Kazı No : TRL.07.GYM.III(1).04

Adı/Formu :Kandil.T6a

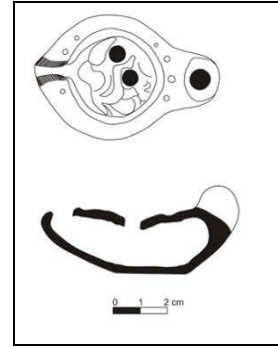
Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi

Dükkanları 1 No.lu Mekan

Ölçüleri :**Yükseklik:** 3.6 cm **Genişlik:** 4.9 cm

Uzunluk: 7.3 cm **Discus Çapı:** 3.6 cm

Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 2.5YR 5/6 Red

Tanım : Sağlam olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde tek sıra halinde yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde merkez inde iki adet figür yer alır. Kandilin discus bölümü çok fazla aşındığı için figürlerin kimlikleri ve konusu saptanamamıştır. Discus merkezine doğru figürlü bezemenin görülmediği alanlara bir yağ ve bir hava deliği açılmıştır. Her iki delikte dairesel formudur. “U” biçimli burun kısmı oldukça iyi bir şekilde korunmuştur. Kandil dikey, bezemesiz, tutamak biçimli bir kulba sahiptir. Kaidesi iç içe geçmiş çift insize oval halkadan oluşmaktadır.

Benzeri : Perlzweig 1961, Pl. 38, 2422.; Bailey 1988, Pl. 108, Q 3143; Şimşek 2011, Lev. 88, 226-227.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 90 **Levha No** : 100

Kazı No : TRL.07.GYM.III(2).188

Adı/Formu : Kandil.T6a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 2

No.lu Mekan

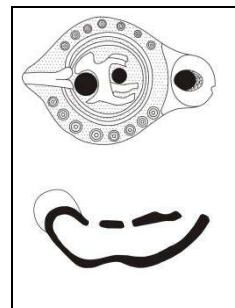
Ölçüleri :**Yükseklik:** 3.4 cm

Genişlik: 5.2 cm

Uzunluk: 8.1 cm

Discus Çapı: 3.9 cm

Kaide Çapı: 2.7 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 2.5YR 5/6 Red

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümünde iç içe geçmiş konsantrik dairelerden oluşan motif sırasına yer verilmiştir. Bu bölümdeki bezemeler insize şekilde yapılmıştır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde sağa dönük olarak yapılmış bir keçi figürü yer alır. Kandilin discus bölümünün üzerinde figürlü bezemenin görülmediği alanlara dairesel formu bir yağ ve bir hava deliği açılmıştır. “U” biçimli burun kısmı oldukça iyi bir şekilde korunmuştur. Burun bölümünde görülen yoğun is lekesi kandilin uzun süre kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. İç içe geçmiş çift insize oval halkadan oluşan kaide kısmı düzdür.

Benzeri : Perlzweig 1961, Pl. 38, 2422; Bailey 1988, Pl. 108, Q 3143; Şimşek 2011, Lev. 88, 226-227.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 91

Levha No : 101

Kazı No : TRL.07.GYM.III(13).1

Adı/Formu : Kandil.T6a

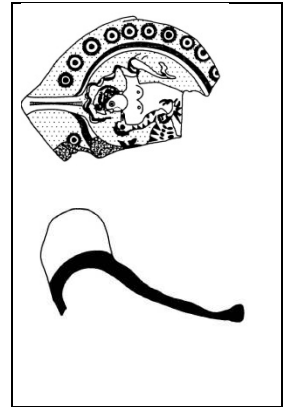
Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 13
No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik**: 3.4 cm

Genişlik: 4.4 cm

Uzunluk: 5.6 cm

Discus Çapı: 3.8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/6 Red

Tanım : Kandil örneğinin kulbu, discusunun ve omzunun bir bölümü korunabilmiştir. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümünde konsantrik dairelerden oluşan motif sırasına yer verilmiştir. Bu bölümdeki bezemeler kabartma şeklinde yapılmıştır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte bir insan ve hayvan figürlerinin izleri görülebilmektedir. Sahnenin solunda bir erkek figürü tasviri yer almaktadır. Erkek figürü sağına dönmüş ve oturur tarzda tasvir edilmiştir. Sahnenin

sağında ise olasılıkla bir kuş figürü yer almaktadır. Kuş figürünü sağ eli ile tutup havaya kaldıran erkek figürü olasılıkla kuşu öper tarzda tasvir edilmiştir. Erkek figürünün sol koluna dolanan yılan (?) başının üzerinden figürün ağzına doğru uzanmaktadır. Tüm discusu kaplayan bu sahne büyük bir olasılıkla bir mitolojik olayı tasvir etmektedir. Kandilin burun kısmı ve gövdesinin alt bölümü eksiktir. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır.

Benzeri : Perlzweig 1961, Pl. 38, 2422; Bailey 1988, Pl. 108, Q 3143; Şimşek 2011, Lev. 88, 226-227.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 92 **Levha No** : 102

Kazı No : TRL.07.GYM.V.1

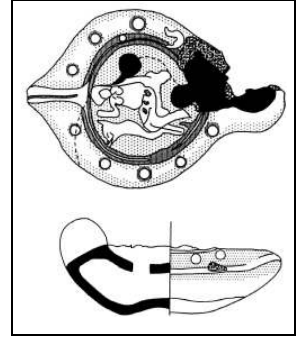
Adı/Formu : Kandil.T6a

Buluntu Yeri: İmparatorluk Salonu/Sarnıç

Ölçüleri : **Yükseklik**: 3.5 cm **Genişlik**: 5.5cm

Uzunluk: 8 cm **Discus Çapı**: 4.3 cm

Kaide Çapı: 3.3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümünde kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte bir insan ve hayvan figürünün izleri görülebilmektedir. Merkezde sağna dönük yürür tarzda bir hayvan tasviri yer almaktadır. Hayvan figürünün üzerinde olasılıkla bir kadın tasviri yer almaktadır. Kadın figürü sağ elini havaya kaldırmış olarak tasvir edilmiştir. Kadın figürünün arkasına yağ deliği, hayvan figürünün bacakları arasına hava deliği açılmıştır. Hava deliği yağ deliğine kıyasla daha büyüktür. “U” biçimli burun kısmının yarısı korunmuştur. Burun bölümünde görülen yoğun is lekesi kandilin uzun süre kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. İç içe geçmiş çift insize oval halkadan oluşan kaide kısmı düzdür. Kaide bölümünün merkezinde ayak şeklinde yapılmış planta pedis uygulaması vardır.

Benzeri : Perlzweig 1961, Pl. 38, 2422; Bailey 1988, Pl. 108, Q 3143; Şimşek 2011, Lev. 88, 226-227.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 93 **Levha No** : 103

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).54

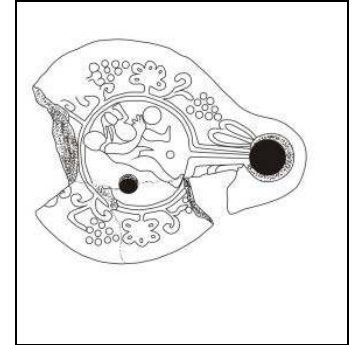
Adı/Formu : Kandil.T6b

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi

Dükkanları 4 No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik:** 0.8 cm **Genişlik:** 6.9 cm

Uzunluk: 8.4 cm **Discus Çapı:** 3.2 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red

Tanım : Kırıkları olan ve büyük oranda tahrip olmuş olan kandilin omuz, discus ve burun gibi bölümleri korunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Bu kabartma şeklindeki bant kuşağı burun köprüsü üzerinden bir kanal ile burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Omuz bölümünde üzüm salkımları ve asma yapraklarından oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde çok fazla aşınmış olmakla birlikte soluna doğru koşar tarda bir Eros (?) figürü tasviri yer almaktadır. Eros figürünün elinde bir hayvan bulunmaktadır. Kulaklarının uzun yapısından dolayı tavşan olabileceği düşünülmektedir. Discusun figürlerden boş kalan alanlarına bir hava bir de yağ deliği açılmıştır. “U” biçimli burun bölümünün kırık parçaları daha sonradan birleştirilmiştir. Burun köprüsü üzerindeki kanalın solunda dil motifleri vardır. Burnun sağ tarafı kırık olduğu için burada olması gereken dil motifleri görülememektedir. Burun bölümünde görülen yoğun is lekesi kandilin uzun süre kullanıldığını kanıtlamaktadır.

Benzeri : Brants 1913, 63-64, Plaat VIII, 1125; Brooner 1930, 114,241 Pl. XIV 1059; Perlzweig 1961, 192, Pl. 44, 2805-2806; Kahil 1969, 239, Pl. C, 5-Kat. No. 5; Scheider Equini 1972, 127, Tav. XXVIIb; Bailey 1988, 372, 389, Pl.110-111. Q 3170, Q 3175, Q 3176, Q 3178; Gassner 1997, 202-204,Taf. 65, 829; Ladstätter 2001, 11, 13 Res. 13; Şimşek 2011, 95-96, Lev. 88, 235-237.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 94 Levha No : 104

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).132

Adı/Formu : Kandil.T6c

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 4
No.lu Mekan

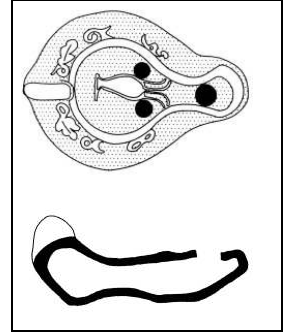
Ölçüleri :Yükseklik: 3.2 cm

Genişlik: 5.5 cm

Uzunluk: 7.8 cm

Discus Çapı: 3.6 cm

Kaide Çapı:3.4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 Pink

Astar Rengi : 5YR 5/4 Yellowish Red

Tanım : Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde kıvrıklal (ranke) ve asma yapraklarından oluşan bitkisel bezeme kuşağı yer alır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün üzerinde merkezde bir amphora tasviri yer almaktadır. Amphoranın tasvirinin her iki yanına birer adet yağ ve hava deliği yer alır. Fitol deliğinden sonra kandil ucu her iki yana doğru çıkıntı yapar tarzda tasvir edilmiştir. Burun kısmında görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kandilin dikey tutamak biçimli bezemesiz bir kulbu vardır. İnsize dairelerden oluşan düz bir kaideye sahiptir.

Benzeri : Brooner 1930. Brooner, Type XXIX; Bailey 1988, 389-390, Pl. 111, Q 3178, Q 3180.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 95 Levha No : 105

Kazı No : TRL.08.GYM.II.691

Adı/Formu : Kandil.T6c

Buluntu Yeri: Latrina Batı Kanalizasyon Kanalı

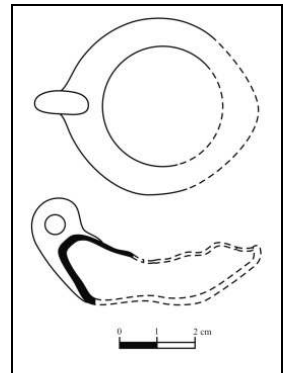
Ölçüleri :Yükseklik: cm

Genişlik: 4.7 cm

Uzunluk: 5.2 cm

Discus Çapı: 3.2 cm

Kaide Çapı: 2.5 cm

Hamur Rengi: -

Astar Rengi : -

Tanım : Omuz, boyun ve burun bölümleri eksiktir. Yanık olduğu için hamur ve astar rengi tespit edilememiştir. Discus bölümünü omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Discus üzerinde tanımlanamayan bir figür yer alır. Discus merkezinin buruna yakın olan bölümünde birer adet yağ ve hava deliği vardır. Burun köprüsü üzerinde görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kaide bölümünde iç içe geçmiş iki halka motifi vardır. Kaide bölümünde ayak şeklinde yapılmış planta pedise yer verilmiştir.

Benzeri : Brooner 1930. Brooner, Type XXIX; Bailey 1988, 389-390, Pl. 111, Q 3178, Q 3180.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 96 **Levha No** : 106

Kazı No : TRL.07.GYM.III(7).1

Adı/Formu :Kandil.T6c

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 7
No.lu Mekan

Ölçüleri :**Yükseklik:** 2.1 cm

Genişlik: 4.9 cm

Uzunluk: 5.9 cm

Discus Çapı: 3.5 cm

Kaide Çapı: 2.3 cm

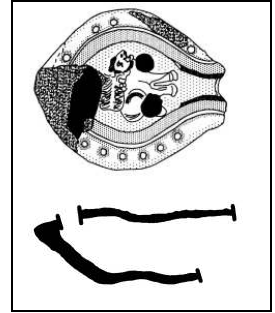
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Eserin discusunu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde kabartma noktalardan yapılmış bezeme yer alır. İç bükey bir discusu vardır. Discus bölümünün merkezinde sağa doğru dönük olasılıkla bir aslan tasviri yer almaktadır. Hayvan figürünün her iki yanında birer adet yağ ve hava deliği vardır. Discustan gelen kanalın bağlandığı burun kısmı kırıktır. Burun köprüsü üzerinde görülen is lekesi kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kaide bölümünde iç içe geçmiş iki halka motifi vardır. Kaidenin ortasında planta pedis olarak ayak motifi kullanılmıştır.

Benzeri : Brooner 1930. Brooner, Type XXIX; Bailey 1988, 389-390, Pl. 111, Q 3178, Q 3180.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 97 Levha No : 107

Kazı No : TRL.07.GYM.III(12).03

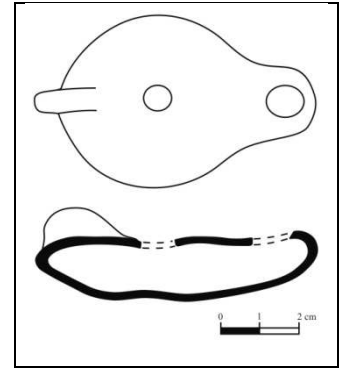
Adı/Formu : Kandil.T6d

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
12 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 2.3 cm Genişlik: 4.3 cm

Uzunluk: 7.1 cm Discus Çapı: 2.8 cm

Kaide Çapı: 2.2 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red

Tanım : Sağlam olarak bulunmuştur. Kandilin omuz kısmı bezemesiz, düz olarak yapılmıştır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. İç bükey profilli dar bir discusu bulunmaktadır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin düz bezemesiz kısa bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Bailey 1988, Pl. 110, Q 3171, Q 3173.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 98 Levha No : 108

Kazı No : TRL.08.GYM.II.42

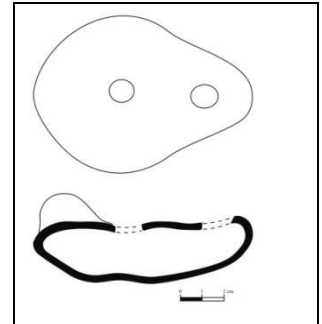
Adı/Formu : Kandil.T6e

Buluntu Yeri: Latrina Batı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 4.4 cm Genişlik: 7.8 cm

Uzunluk: 10.1 cm Discus Çapı: 3.1 cm

Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Geniş bir omuz bölümüne sahiptir. Omuz bölümü üzerinde kıvrıkdal motifi olarak adlandırabileceğimiz dalgalı hatlardan oluşan bir bezeme kuşağı yer alır. Kıvrıkdal motifinin boşluk noktalarında doldurma motiflerine yer verilmiştir. Discus bölümünün merkezinde büyük bir hava deliği bulunmaktadır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun bölümüne doğru uzanmaktadır.

Tutamak biçimli olduğu düşünölen kulbu kırılmıştır. Kulbun kırık yerlerinde yanık izleri mevcuttur. Kandilin düz bezemesiz kısa bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Smith 1871, 22, 1354-1370; Miltner Pl. X, 1885, Pl. XIV, 347; Love 1974, 106, Fig. 36; Bailey 1988, Pl. 113, Fig. 143.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 99 **Levha No** : 109

Kazı No : TRL.08.GYM.II.208

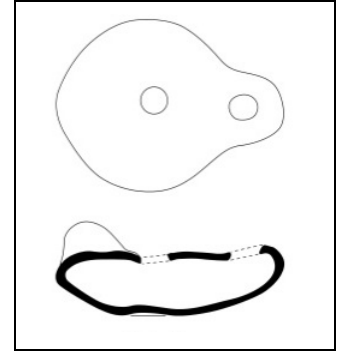
Adı/Formu : Kandil.T6e

Buluntu Yeri: Latrina Batı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 4.4 cm **Genişlik**: 7.8 cm

Uzunluk: 10.2 cm **Discus Çapı**: 3.1 cm

Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/1 Light Grey

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Omuz bölümü üzerinde kıvrık dal motifi olarak adlandırabileceğimiz dalgalı hatlardan oluşan bir bezeme kuşağı yer alır. Dalgalı hatlardan oluşan bezeme kuşağının boş alanlarına noktalardan oluşan bezemeler yapılmıştır. Discusu bu tipin diğer örneğinde olduğu gibi daralmıştır. Discus bölümünün merkezinde büyük bir hava deliğı bulunmaktadır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin düz bezemesiz kısa bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Smith 1871, 22, 1354-1370; Miltner Pl. X, 1885, Pl. XIV, 347; Love 1974, 106, Fig. 36; Bailey 1988, Pl. 113, Fig. 143.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 100 **Levha No** : 110

Kazı No : TRL.08.GYM.II.827

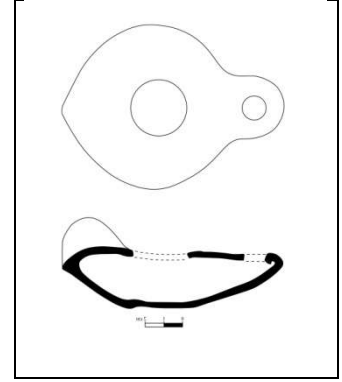
Adı/Formu : Kandil.T6f

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 5 cm **Genişlik**: 8.7 cm

Uzunluk: 11.9 cm **Discus Çapı**: 3.3 cm

Kaide Çapı: 3.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlam olarak bulunmuştur. Omuz kuşağının üzerinde koşar tarzda tasvir edilmiş hayvan figürleri yer almaktadır. Kulbun sağında yer alan sahnenin burun kısmına yakın bölümünde kaçar tarzda tasvir edilmiş bir tavşan figürü yer almaktadır. Tavşan figürünün hemen arkasında onu kovalar tarzda bir köpek tasviri yer almaktadır. Kulbun solundaki omuz kuşağı üzerinde de benzer bir anlatım görülmektedir. Discus bölümü neredeyse kaybolmuştur. Bu bölümde yer alan geniş yağ deliği bütün discusu kaplamıştır. Yağ deliğini çevreleyen kanal burun bölümüne doğru uzanmaktadır. Kandilin "U" biçimli burnu diğer erken örneklerle oranla daha uzamıştır. Burnun fitil deliği çevresinde görülen is lekeleri kandilin az da olsa kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin insize iki daire kuşağından oluşan kısa ve düz bir kaidesi bulunmaktadır. Kandilin alt bölümünde kazıma çizgi şeklinde yapılmış geometrik bezeme olarak adlandırabileceğimiz bezemeler vardır.

Benzeri : -

Tarih : MS III-V. Yüzyıl

Kat. No : 101 **Levha No** : 111

Kazı No : TRL.07.GYM.III(13).04

Adı/Formu :Kandil.T6g

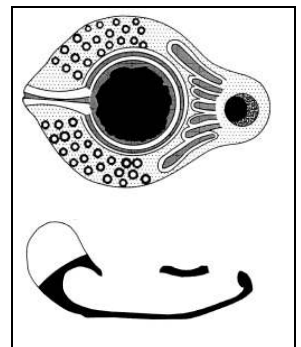
Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 13
No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik**: 4.1 cm

Genişlik: 6.5 cm

Uzunluk: 9.5 cm

Discus Çapı: 4.1 cm

Kaide Çapı: 4.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden içi içe geçmiş iki dairesel motiften oluşan bir kuşak ayırır. Omuz bölümü küçük kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı ile doldurulmuştur. Discusun merkezinde neredeyse bütün discusu kaplayan geniş bir yağ deliği yer almaktadır. Kandilin omuz bölümü ile birleşen burun köprüsü üzerinde dil motiflerinden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Burun kısmı sağlam olarak ele geçmiştir. Burun bölümünde görülen yoğun is lekesi kandilin uzun süre kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kandilin tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kaide bölümü kabartma daire şeklinde yapılmıştır. Kandilin alt bölümünde insize şekilde yapılmış çizgi bezemeler yer almaktadır.

Benzeri : Bailey 1988, Pl. 109, Q 3151, Q 3152.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 102 Levha No : 112

Kazı No : TRL.07.GYM.III(5).16

Adı/Formu : Kandil.T6h

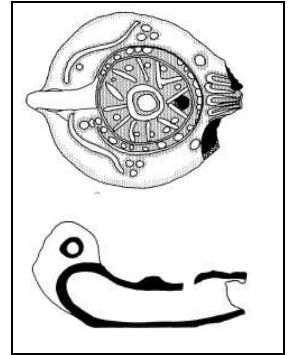
Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 5
No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 3.8 cm

Genişlik: 6.4 cm

Uzunluk: 8 cm

Discus Çapı: 4 cm

Kaide Çapı: 3.8cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7.4 Pink

Astar Rengi : 7.5YR 7.4 Pink

Tanım : Burun bölümündeki eksik bölüm sayılmazsa sağlama yakın olarak bulunmuştur. Eserin discusunu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde kıvrık dal ve noktalardan oluşan bitkisel bezemeler burun köprüsüne kadar devam etmektedir. İç bükey profilli discus bölümünde nokta ve çizgi motiflerden oluşan bir bezeme yer almaktadır. Yağ deliği burun kısmına yakın

yapılmıştır. Burun köprüsü üzerinde dil motiflerinden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Kandilin burun kısmı kırıktır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin insize iki daire kuşağından oluşan kısa ve düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : İnanan 2004, 73-74, Kat. No. 12, Çiz. No. 12 Res. No. 11-12.

Tarih : MS V. yüzyıl sonu-VI. yüzyıl başı

Kat. No : 103 **Levha No** : 113

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1383

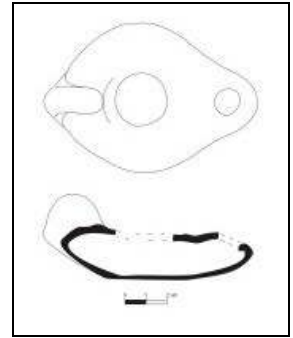
Adı/Formu : Kandil.T7a

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik**: 3.9 cm **Genişlik**: 7.1 cm

Uzunluk: 9.7 cm **Discus Çapı**: 2.8 cm

Kaide Çapı: 2.3 cm

Hamur Rengi: 10R 6/3 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Kırık olarak bulunmuş kandil örneği birleştirilmiştir. Discusu omuz bölümünden çok az yükseklik gösteren daire şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde tek sıra kabartma noktalardan oluşan bir bezeme kuşağı bulunmaktadır. Yağ deliği genişleyerek bütün discus bölümünü kaplamıştır. Burun köprüsü üzeri geniş tutulmasına karşın herhangi bir bezme ile süslenmemiştir. Kandilin doğrudan gövdeye bağlanan burun kısmında görülen is lekeleri kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin içbükey düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : -

Tarih : MS V. yüzyıl sonu-VI. yüzyıl başı

Kat. No : 104 Levha No : 114

Kazı No : TRL.08.GYM.II.469

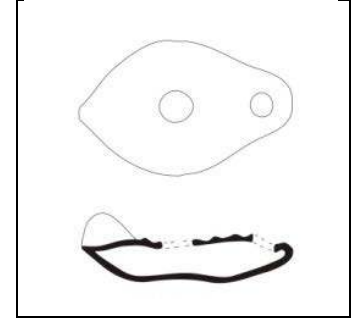
Adı/Formu : Kandil.T7b

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 2.6 cm Genişlik: 5.2 cm

Uzunluk: 8 cm Discus Çapı: 1.6 cm

Kaide Çapı: 2.1 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlam olarak bulunmuş olan kandil örneğinin discusunu omuz bölümünden çok az yükseklik gösteren daire şeklinde yapılmış bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü üzerinde dalgalı hatlardan oluşan bir bezeme kuşağına yer verilmiştir. Dalgalı hatların boş kalan alanları doldurma motifi olarak yapılmış kabartma noktalarla süslenmiştir. Discus bölümü üzerinde merkezde geniş bir yağ deliği yer alır. Yağ deliğinin etrafını çevreleyen discus bölünü oldukça dar olarak yapılmıştır. Burun köprüsü üzerinde omuz bölümü ile benzer tarzda yapılmış dalgalı motif ve kabartma noktalardan oluşan bezeme kullanılmıştır. Kandilin doğrudan gövdeye bağlanan burun kısmı sağlam olarak ele geçmiştir. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kulp üzerinde dikey olarak yapılmış tek bir yivden oluşan süsleme yer alır. Kandilin bir çizgi ile belirtilmiş ovoid formu, düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Ladstätter 2008, 117-118, Taf. 332, K 306; Şimşek 2011, 99, Lev. 94, Kat. No. 292.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 105 Levha No : 115

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).74

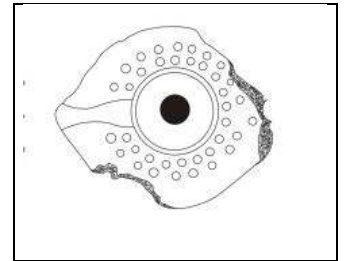
Adı/Formu :Kandil.T8a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 3.1 cm Genişlik: 5 cm

Uzunluk: 6.2 cm Discus Çapı: 2.5 cm

Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yelllow

Astar Rengi : 10R 5/6 Red

Tanım : Önemli bir bölümü eksiktir. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde iki sıra halinde yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey, derin ve erken örneklerle kıyasla küçük bir diskus bölümü vardır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Kandilin omuzdan yükselen tutamak biçimli bir kulbu bulunmaktadır.

Benzeri : Szentleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanan 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299.

Tarih : MS V. yüzyıl

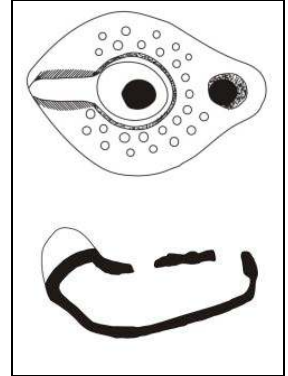
Kat. No : 106 Levha No : 116

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).111

Adı/Formu :Kandil.T8a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 4
No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 3.5 cm Genişlik: 4.5 cm
Uzunluk: 6.8 cm Discus Çapı:2.2 cm
Kaide Çapı:2.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/6 Red

Tanım : Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde iki sıra halinde yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey, derin ve erken örneklerle kıyasla küçük bir diskus bölümü vardır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Fitol deliği çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Tutamak biçimli kulbu gövdeden yükselerek omuza bağlanmaktadır. Kandilin insize çizgilerden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Szentleleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanan 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 107 **Levha No** : 117

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).133

Adı/Formu :Kandil.T8a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 4
No.lu Mekan

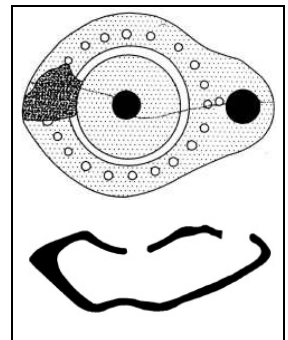
Ölçüleri :**Yükseklik:** 2.6 cm

Genişlik: 5.2 cm

Uzunluk:7.3 cm

Discus Çapı: 3.5 cm

Kaide Çapı: 2 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Büyük oranda sağlam olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuz bölümü dışa dönüktür ve üzerinde tek sıra halinde yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey, derin ve erken örneklerle kıyasla küçük bir diskus bölümü vardır. Discus bölümünün merkezinde küçük bir yağ deliği bulunmaktadır. Fitil deliği çevresinde görülen is lekeleri kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kulp bölümü kırıktır. Kandilin insize çizgilerden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Szentleleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanan 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 108 Levha No : 118

Kazı No : TRL.08.GYM.II.516

Adı/Formu : Kandil.T8b

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 3.2 cm

Genişlik: 4.7 cm

Uzunluk: 6.2 cm

Discus Çapı: 2.1 cm

Kaide Çapı: 2 cm

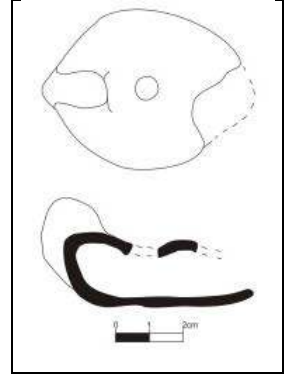
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 P ink

Astar Rengi : 2.5YR 5/4 Red

Tanım : Önemli bir bölümü sağlam olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuzu kuşağı üzerinde kıvrıkdal (ranke) motifi görülmektedir. İç bükey ve derin diskusunun merkezinde yağ deliği yer alır. Discustan fitil deliğine doğru uzanan bir kanal burun köprüsü üzerinde görülmektedir. Burun köprüsü uzamıştır. Kandilin burun bölümü kırıktır. Kandilin omuzdan yükselen tutamak biçimli bir kulbu ve insize dairelerden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri : Szentleleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanan 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299.

Tarih : MS V. yüzyılın ikinci yarısı.

Kat. No : 109 Levha No : 119

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).114

Adı/Formu :Kandil.T8c

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları 4

No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 3.8 cm

Genişlik: 3.4 cm

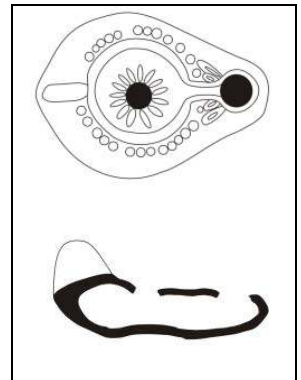
Uzunluk: 8.2 cm

Discus Çapı: 3.3 cm

Kaide Çapı: 3.2 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 2.5YR 4/4 Reddish Brown

Tanım : Sağlam olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Omuzu kuşağı üzerinde discusa yakın olarak yapılmış kabartma noktalardan oluşan bezme kuşağı vardır. İç bükey, derin diskus bölümü içerisinde yağ deliğini çevreleyen yaparak motifleri bulunmaktadır. Burun köprüsü üzerindeki kanalın her iki yanında dil motiflerine yer verilmiştir. Fitol deliği çevresinde görülen is lekesi kandilin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kandilin omuzdan yükselen tutamak biçimli bir kulbu ve insize dairelerden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır.

Benzeri :Szentleky 1969, 178a, 179a, 180a, 181a, 182a; Kahil 1969, 241, Pl. CIII, 1, Kat. No. 18; Bailey 1972, Pl. 110, Q 3173; Bailey, 1980, Pl. 86, Q 1423; Crawford 1990, 49, Fig. 185; Smith-Ratte 2000, 234-235, Fig. 14; Heimerl 2001, Tafel II, 442; İnanan 2004 89, Kat. No. 50; Şimşek 2011, 100, Lev. 95, 295-299, 301.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 110 **Levha No** : 120

Kazı No : TRL.07.GYM.III(1).53

Adı/Formu : Kandil.T9a

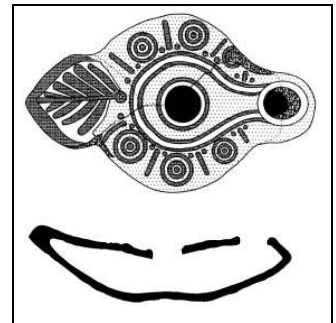
Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
1 No.lu Mekan

Ölçüleri :**Yükseklik:**3.4 cm **Genişlik:**6.4 cm
Uzunluk: 10.4 cm **Discus Çapı:** 3.3 cm
Kaide Çapı: 2.7 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Brown

Astar Rengi : 2.5R 5/6 Red

Tanım : Sağlama yakın olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Damla biçimli olarak adlandırabileceğimiz discus bir kanalla burun bölümüne bağlanmaktadır. Omuzu kuşağı üzerinde iç içe geçmiş daire motifleri ile bunların arasına yerleştirilmiş dikey çizgi ve nokta motiflerinden oluşan bezeme kuşağı yer alır. İç bükey diskusunun merkezinde orat büyüklükte bir yağ deliği bulunmaktadır. Fitol deliği çevresinde görülen is lekesi kandillin kullanıldığını kanıtlamaktadır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki

kulbu gövdeden yükselmektedir. Kaide bölümü iç içe geçmiş iki halka motifinden oluşmaktadır.

Benzeri : Blinkenberg 1931, Pl. 151, 3205; Miltner 1937, Pl. X, 1880; Bass-Doorninck 1971, Pl. 3, 34; Bailey 1988, Pl. 114, Q 3205; İnanan 2004, 90, Kat. No. 52.

Tarih : MS VI. yüzyıl

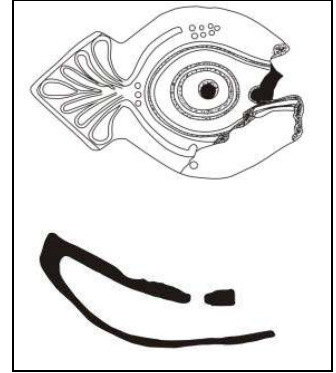
Kat. No : 111 **Levha No** : 121

Kazı No : TRL.07.GYM.III(3).238

Adı/Formu : Kandil.T9a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
3 No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik:** 5.2 cm **Genişlik:** 5.9 cm
Uzunluk: 9.2 cm **Discus Çapı:** 3.4 cm
Kaide Çapı: 3.2 cm

Hamur Rengi: 7/5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 2.5YR 4/3 Reddish Brown

Tanım : Discusu omuz bölümünden kabartma şeklinde yapılmış dairesel bir bant kuşağı ayırır. Damla biçimli olarak adlandırabileceğimiz discus bir kanalla burun bölümüne bağlanmaktadır. Omuzu kuşağı üzerinde palmet biçimli tutamaktan çıkarak her iki yöne doğru uzanan bitkisel bezem kuşağına yer verilmiştir. İç bükey diskusunun merkezinde küçük bir yağ deliği vardır. Yağ deliğini iç içe geçmiş iki daire motifinden oluşan motif çevrelemektedir. Discus bölümünden burun köprüsüne geçişte bir hava deliğine yer verilmiştir. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. Kaide bölümü iç içe geçmiş iki halka motifinden oluşmaktadır.

Benzeri : Miltner 1937, Pl. VII, 1329; Gagniers 1969, Pl. C, 1-2; Bailey 1988, Pl. 114, Q 3210.

Tarih : MS VI. yüzyıl

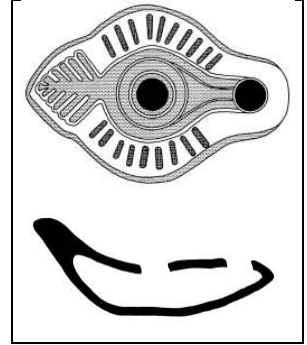
Kat. No : 112 Levha No : 122

Kazı No : TRL.07.GYM.III.(4).5

Adı/Formu : Kandil.T9a

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 5.3 cm Genişlik: 6.7 cm
Uzunluk: 10.3 cm Discus Çapı: 1.2 cm
Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlam olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden iç bükey profili ile ayrılmıştır. Damla biçimli olarak adlandırabileceğimiz discus bir kanalla burun bölümüne bağlanmaktadır. Omuzu kuşağı üzerinde dikey çizgilerin yan yana işlenmesi ile oluşturulmuş bir bezeme kuşağına yer verilmiştir. İç bükey diskusunun merkezinde küçük bir yağ deliği vardır. “U” formu burun üzerinde kandilin kullanımını kanıtlayacak herhangi buluntuya rastlanılmamıştır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. Kaide bölümü iç içe geçmiş iki halka motifinden oluşmaktadır.

Benzeri : Bass-Doorninck 1982, 195, L 1-2; Bailey 1988, 392, Pl. 114, Q 3204.

Tarih : MS VI. yüzyıl

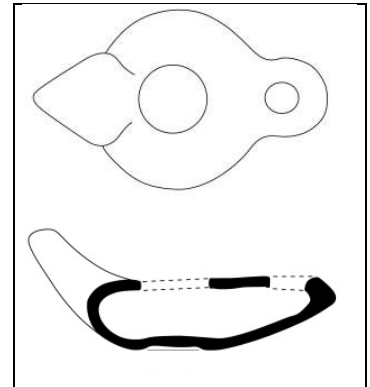
Kat. No : 113 Levha No : 123

Kazı No : TRL.07.GYM.III(12).04

Adı/Formu : Kandil.T9b

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi
Dükkanları 4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 4.4 cm Genişlik: 6.1 cm
Uzunluk: 10.2cm Discus Çapı: 2.4 cm
Kaide Çapı: 2.7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Sağlam olarak bulunmuştur. Discusu omuz bölümünden iç içe geçmiş iki daire motoifi ile ayrılmıştır. Omuzu kuşağı üzerinde palmet tutamaklı kulbun her iki yanından başlayarak burun köprüsüne doğru uzanan kıvrıkdal (ranke) bezemelerine yer verilmiştir. Burun köprüsü olarak adlandırabileceğimiz bölümde bezeme olarak dil motiflerine yer verilmiştir. Fitol deliği ile burun köprüsü üzerinde ince dikdörtgen bir panel oluşturulmuş ve bu alanın içerisi dikey kısa çizgilerle süslenmiştir. “U” formu burun üzerinde görülen is lekeleri kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. İç içe geçmiş iki halka motifinden oluşan düz bir kaidesi vardır. Kandilin alt bölümünde tutamak ve burun bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından oluşan geometrik bezemelere yer verilmiştir.

Benzeri : Bass-Doorninck 1982, 195, L 1-2; Bailey 1988, 392, Pl. 114, Q 3204.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 114 **Levha No** : 124

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1621

Adı/Formu : Kandil.T9b

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 5 cm **Genişlik**: 6.3 cm

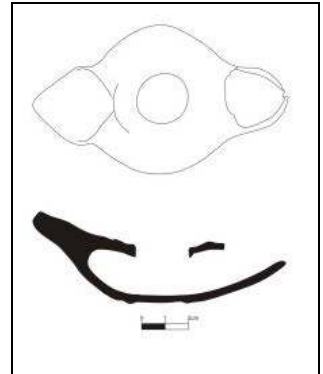
Uzunluk: 10.8 cm **Discus Çapı**: 3.7 cm

Kaide Çapı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Discusu omuz bölümünden iç içe geçmiş iki dairesel motif ve nokta sıralarından oluşan bezeme kuşağı ile ayrılmıştır. Omuzu kuşağı üzerinde yan yana dikey çizgilerden oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. Burun köprüsü olarak adlandırabileceğimiz bölümde bezeme olarak dil motiflerine yer verilmiştir. Kandilin burun bölümünün üst yarısı kırık olarak bulunmuştur. Alt yarısının formundan burun bölümünün “U” formunda olduğu anlaşılmaktadır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. Kulp bölümü ile omuz bölümünün birleşim yerlerinde nokta sıralarından oluşan bezeme kuşağına yer verilmiştir. İç içe geçmiş iki halka motifinden oluşan düz bir kaidesi vardır. Kandilin alt bölümünde tutamak ve

burun ve gövde bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından ve nokta bezemelerinden oluşan geometrik süslemelere yer verilmiştir.

Benzeri : Bass-Doorninck 1982, 195, L 1-2; Bailey 1988, 392, Pl. 114, Q 3204.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 115 **Levha No** : 125

Kazı No : TRL.07.GYM.III(6).1

Adı/Formu : Kandil.T9c

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
6 No.lu Mekan

Ölçüleri : **Yükseklik:** 3.4 cm **Genişlik:** 6.3 cm

Uzunluk: 9.9 cm **Discus Çapı:** 3.8 cm

Kaide Çapı: 3.1 cm

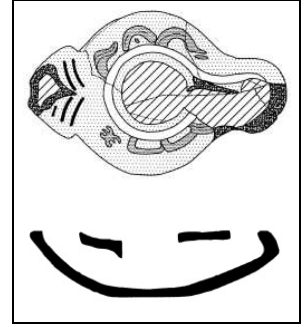
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Brown

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red

Tanım : Discusu omuz bölümünden halka biçimli dairesel bir bant ayırmaktadır. Bu dairesel bant burun bölümüne doğru uzanan ve burnu da içine alan bir kanalla birleşmektedir. Yağ deliği discusun tamamına kaplayacak büyüklüktedir. Omuzu kuşağı üzerinde kulbun her iki yanından başlayarak burun köprüsüne doğru uzanan kıvrık dal (ranke) bezemelerine yer verilmiştir. Kandilin burun bölümünün üst yarısı kırıktır. “U” formu burun üzerinde görülen is lekeleri kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. İç içe geçmiş iki konsantrik daireden oluşan kaidesi içerisinde yine iç içe geçmiş “>” motiflerinden oluşan bir süslemeye yer verilmiştir. Kandilin alt bölümünde tutamak ve burun bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından oluşan geometrik bezemelere yer verilmiştir.

Benzeri : Blinkenberg 1931, Pl. 151, 3205; Miltner 1937, Pl. X, 1880; Bass-Doorninck 1971, Pl. 3, 34; Bailey 1988, Pl. 114, Q 3205; İnanan 2004, 90, Kat. No. 52.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 116 Levha No : 126

Kazı No : TRL.08.GYM.II.772

Adı/Formu : Kandil.T9c

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 3.8 cm Genişlik: 6.5 cm
Uzunluk: 8.9 cm Discus Çapı: 2.5 cm
Kaide Çapı: 2.9 cm

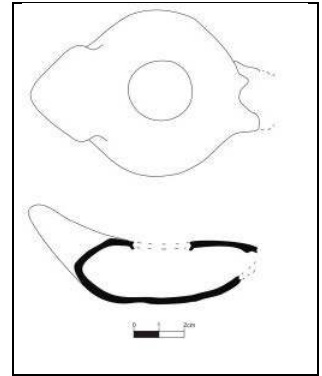
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Discusu omuz bölümünden halka biçimli dairesel bir bant ayırmaktadır. Bu dairesel bant burun bölümüne doğru uzanan ve burnu da içine alan bir kanalla birleşmektedir. Yağ deliği discusun tamamına kaplayacak büyüklüktedir. Omuzu kuşağı üzerinde içi içe geçmiş iki konsantik daire ve merkezlerinde nokta motiflerinden oluşan bir bezemeye yer verilmiştir. Kandilin burun bölümünün üst yarısı kırıktır. “U” formu burun üzerinde görülen is lekeleri kandilin kullanım gördüğünü kanıtlamaktadır. Kandilin palmet biçimli tutamak şeklindeki kulbu gövdeden yükselmektedir. İç içe geçmiş iki konsantrik daireden oluşan düz bir kaidesi bulunmaktadır. Kandilin alt bölümünde tutamak ve burun bölümlerine geçişte insize çizgi kuşaklarından oluşan geometrik bezemelere yer verilmiştir.

Benzeri : Blinkenberg 1931, Pl. 151, 3205; Miltner 1937, Pl. X, 1880; Bass-Doorninck 1971, Pl. 3, 34; Bailey 1988, Pl. 114, Q 3205; İnanan 2004, 90, Kat. No. 52.

Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 117 Levha No : 127

Kazı No : TRL.08.GYM.II.450

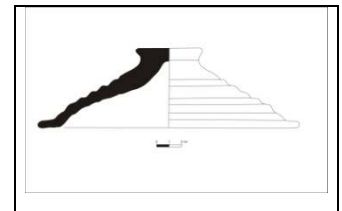
Adı/Formu : Kapak.T1a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 6.3 cm Ağız Çapı: 20.8 cm
Tutamak Çapı: 5.3 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde yer yer siyahlıklar; geniş ve kaba tutamak; dış bükey profil yapan ağız; gövde üzerinde araları oval olarak kademelendirilmiş yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Riley 1979, 321 Pl. 119, 762-764; Gassner 1997, 101, K356-357; Özdemir 2009, 78-79, Kat. No. 319,326,331; Vapur 2009, 136, Çiz. 72, Kat. No. 507; Ladstätter 2005, 322, Taf. 182, K 563.

Tarih : MS II. yüzyıl sonu-MS III. yüzyıl başı

Kat. No : 118 **Levha No** : 128

Kazı No : TRL.08.GYM.II.226

Adı/Formu : Kapak.T1b

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 5.4 cm **Çap:** 16.8 cm

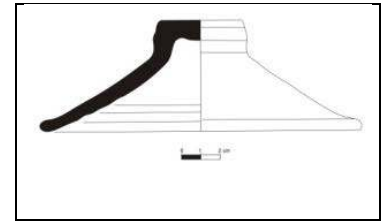
Hamur Rengi: 5YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 10YR 7/3 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya ve siyahlıklar; geniş ve yayvan tutamak; tutamağın bitiminden başlayarak dış bükey profil yaparak genişleyen gövde.

Benzeri : Robinson 1959, G 196, K86; Hayes 1983, 183, K220; Crawford 1990, 63 K.293; Özbütev 1994,36-37, Lev. 39, K182; Wintermeyer 2004, 70, K 693; Özdemir 2009, 78-79, Kat. No. 319,324,336; Ladstätter 2005, 322, lv. 182/K 563; Ladstätter 2008, 131, lv. 287/K 105-K 108; Vapur 2009, 134, Lev. 20, Çiz. 72, Kat. No. 501-503.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 119 **Levha No** : 129

Kazı No : TRL.08.GYM.II.637

Adı/Formu : Kapak.T2

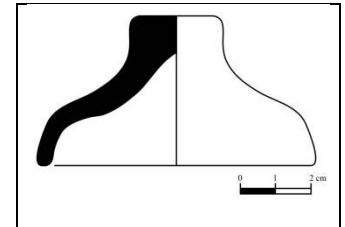
Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

Doğu Gideri

Ölçüleri : **Yükseklik:** 4.5 cm **Çap:** 8.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 7.5YR 3/2 Dark Brown

Tanım : Yer yer korunmuş astar boya; yüksek ve geniş tutamak; tutamaktan başlayarak dış bükey bir açıyla genişledikten sonra dik olarak son bulan gövde.

Benzeri : Robinson 1959, 67, Pl. 14, K88; Vapur 2001, 131-132, K178,179.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 120 **Levha No** : 130

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1289

Adı/Formu : Kapak.T2

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik : 3.7 cm **Çap** : 7 cm

Hamur Rengi: 2.5Y 7/6 Yellow

Astar Rengi : 7.5YR 4/4 Brown

Tanım : Yer yer korunmuş astar boya; yüksek ve geniş tutamak; tutamaktan başlayarak dış bükey bir açıyla genişledikten sonra dik olarak son bulan gövde.

Benzeri : Robinson 1959, 67, Pl. 14, K88; Vapur 2001, 131-132, K178,179.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 121 **Levha No** : 131

Kazı No : TRL.08.GYM.II. 1552

Adı/Formu : Kapak.T2

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 4.3 cm **Çap:** 8.2 cm

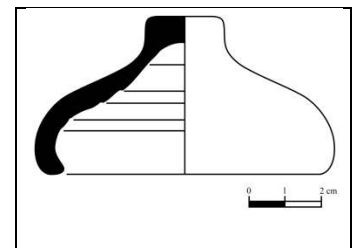
Hamur Rengi: 10YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; yüksek ve geniş tutamak; tutamaktan başlayarak dış bükey bir açıyla genişledikten sonra dik olarak son bulan gövde.

Benzeri : Robinson 1959, 67, Pl. 14, K88; Vapur 2001, 131-132, K178,179.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 122 Levha No : 132

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1558

Adı/Formu : Kapak.T3

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 5.4 cm Çap: 7.2 cm

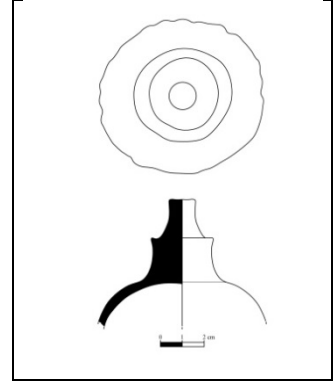
Hamur Rengi: 10YR 6/4 Light Yellowish Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; boyun ve omuz üzerinde siyahlık; ince uzun bir tutamak; tutamaktan başlayarak dış bükey bir açıyla genişleyen gövde; gövde üzerinde kabartma olarak yapılmış yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 123 Levha No : 133

Kazı No : TRL.08.GYM.II.209

Adı/Formu : Kapak.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 4.4 cm Çap: 14.9 cm

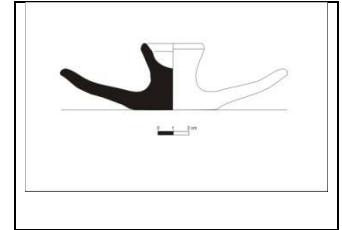
Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı hamur; kapak yüzeyinde yer yer kararmalar; dairesel formlu yüksek tutamak; dış bükey profil yaparak dışarıya doğru genişleyen dairesel gövde; kaidede çark izleri.

Benzeri : Williams 1989, 74-75, not. 11-13, fig.40, 434-435; Atik 1995, 181-183, lev. 77, 408-410; Tekocak 2006, 88, Kat No. 310.

Tarih : MS III-IV.yüzyıl

Kat. No : 124 Levha No : 134

Kazı No : TRL.08.GYM.II.325

Adı/Formu : Kapak.T4

Buluntu Yeri: Latrina Batı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 4.1 cm Çap:12.9 cm

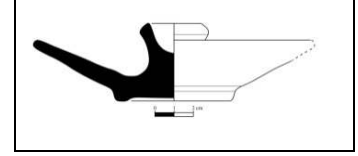
Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı hamur; kapak yüzeyinde yer yer kararmalar; dairesel formlu yüksek tutamak; dış bükey profil yaparak dışarıya doğru genişleyen dairesel gövde; kaidede çark izleri.

Benzeri : Williams 1989, 74-75, not. 11-13, fig.40, 434-435; Atik 1995, 181-183, lev. 77, 408-410; Tekocak 2006, 88, Kat No. 310.

Tarih : MS III-IV.yüzyıl

Kat. No : 125 Levha No : 135

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).42

Adı/Formu : Kapak.T5

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 3.5 cm Çap: 17.5 cm

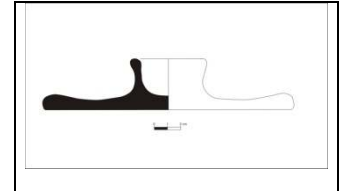
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

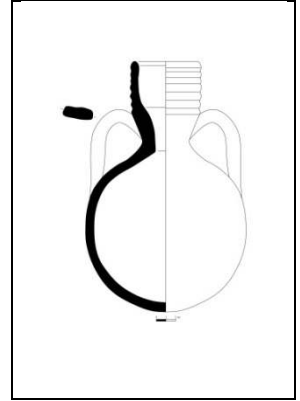
Tanım : Az mika katkılı hamur; halka formlu tutamak; dairesel formlu gövde.

Benzeri : Crawford 1991, 63, Fig. 295-297; Degeest 2000, 143-144, Fig. 142-144; Vapur 2001, 131, Kat. 177. Özdemir 2009, 82, Lev. 35, Kat. No. 345.

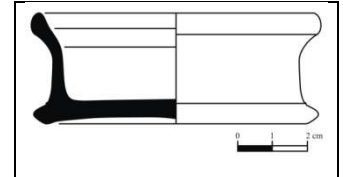
Tarih : MS V-VI. yüzyıl

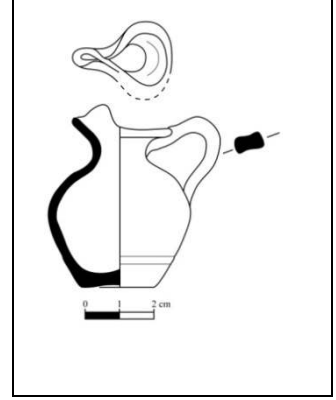
Kat. No : 126 **Levha No** : 136
Kazı. No : TRL.08.GYM.II.348
Adı/Formu : Matara T1
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 26.6 cm **Ağız Çapı:** 7.3 cm
Gövde Çapı: 16.9 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 7.5YR 6/6 Reddish Yellow
Tanım : Az mika katkılı hamur, dışa çekik ağız; ilk önce içbükey daha sonra dış bükey profilli boyun; dairesel gövde; boyunda yatay yiv kuşakları; gövde üzerinde fırçayla yapılmış bezemeler.
Benzeri : Crawford 1990, 81, Fig. 420; Evren 1996, 31, Res. 24, Çiz 48:D1; Gassner 1997, Taf. 56, Krug. Nr. 701-703;
Tarih : MS VI. yüzyıl

Kat. No : 127 **Levha No** : 137
Kazı. No : TRL.08.GYM.II.815
Adı/Formu : Pudra Kabı.T1
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 3 cm **Ağız Çapı:** 8.2 cm
Gövde Çapı: 7.1 cm **Taban Çapı:** 8.1 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow
Astar Rengi : -
Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik ağız; silindirik gövde; dışa taşıntılı düz taban; tabanda çark izleri.
Benzeri : -
Tarih : MS II. yüzyıl.

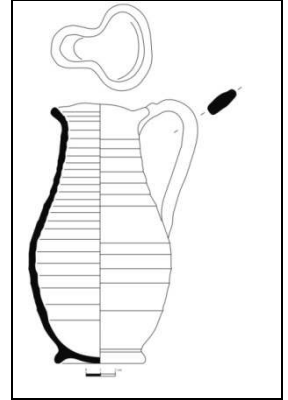

Kat. No : 128 **Levha No** : 138
Kazı No : TRL.08.GYM.II.234
Adı/Formu : Oinochoe.T1
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 5.3 cm **Ağız Çapı:** 2.5 cm
Gövde Çapı: 4.3 cm **Taban Çapı:** 2.4 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

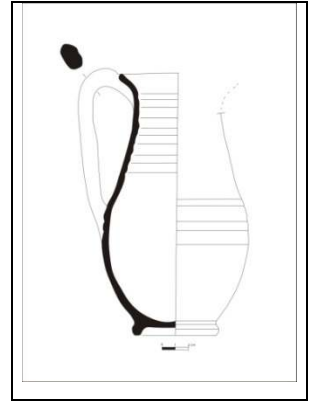
Tanım : Az mika katkılı hamur; yonca formulu ağız; kısa ve kalın boyun; şişkin küresel gövde; düz taban; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp.
Benzeri : Robinson 1959, 65 Pl. 13, K 70; Şimşek 2011, 132, Lev. 110, K. 413; Forster 2001, 158-159, Fig. 4.11 c.; Vapur 2009, 60-61, 199-200, Lev. 11, Çiz. 21.
Tarih : MS II-III. yüzyıl arası.

Kat. No : 129 **Levha No** : 139
Kazı No : TRL.08.GYM.II.448
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17.4 cm **Ağız Çapı:** 5.9 cm
Gövde Çapı: 10.2 cm **Kaide Çapı:** 6.3 cm
Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow
Astar Rengi : 2.5YR 5/6 Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 130 **Levha No** : 140
Kazı No : TRL.08.GYM.II.512
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 18.9 cm **Gövde Çapı:** 10.7 cm
Kaide Çapı: 6.3 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

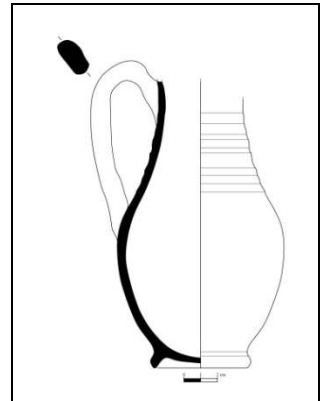

Tanım : Az mika katkılı hamur; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 131 **Levha No** : 141
Kazı No : TRL.08.GYM.II.755
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17.1 cm **Gövde Çapı** :10.6 cm
Kaide Çapı: 6 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 132 Levha No : 142

Kazı No : TRL.08.GYM.II.800

Adı/Formu : Oinochoe.T2

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik:16.9 cm Ağız Çapı : 6.3 cm
Gövde Çapı : 10.3 cm Kaide Çapı : 6.1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 7.5YR 8/2 Pinkish White

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde çark izleri.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 133 Levha No : 143

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1098

Adı/Formu : Oinochoe.T2

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 19.5 cm Ağız Çapı: 6.8 cm
Gövde Çapı: 11.1 cm Kaide Çapı: 6.3 cm

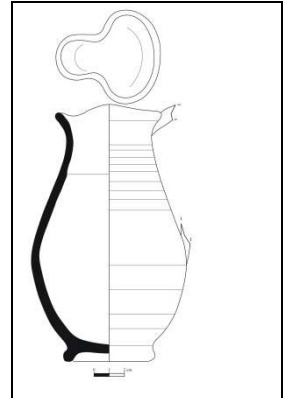
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

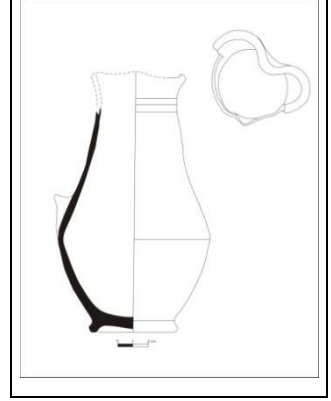
Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde çark izleri.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 134 **Levha No** : 144
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1388
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri :**Yükseklik:** 17.3 cm **Ağız Çapı:** cm
Gövde Çapı:10.1 cm **Kaide Çapı:** 5.8 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

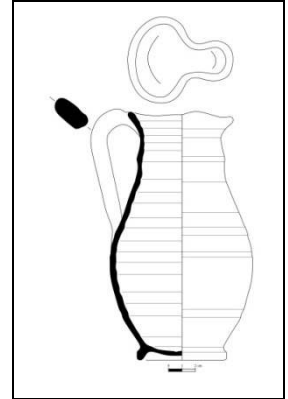

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde çark izleri.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 135 **Levha No** : 145
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1393
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri :**Yükseklik:** 18.5 cm **Ağız Çapı** : 7.9 cm
Gövde Çapı :11.1 cm **Kaide Çapı** : 6.7 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

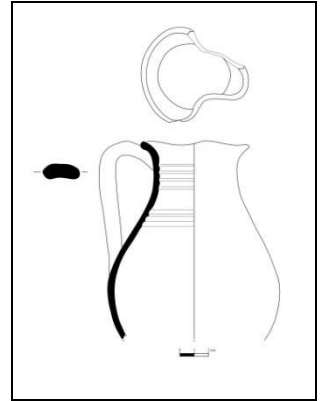

Tanım :Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde ısı farklılıklarından oluşan renk değişiklikleri; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 136 **Levha No** : 146
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1449
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 14.2 cm **Ağız Çapı:**7.3 cm.
Gövde Çapı :11.4 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

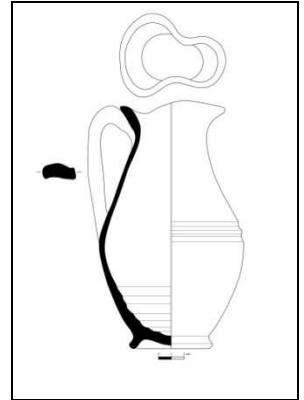
Astar Rengi : 10YR 8/3 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 137 **Levha No** : 147
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1772
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 19.5 cm **Ağız Çapı:**8 cm
Gövde Çapı : 10.6 cm **Kaide Çapı** :6.2 cm
Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow
Astar Rengi : 2.5Y 7/2 Light Grey

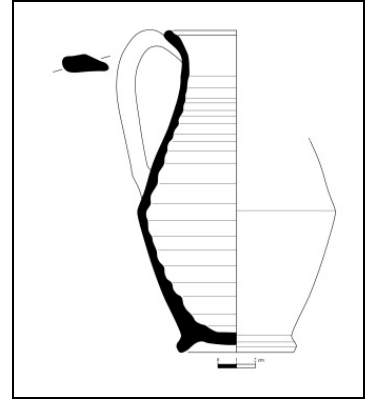

Tanım : Az mika katkılı hamur; kulp ve gövde üzerinde akıntı boya izleri; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 138 **Levha No** : 148
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1774
Adı/Formu : Oinochoe.T2
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17 cm **Gövde Çapı:** 10.3 cm
Kaide Çapı: 6.3 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 2.5YR 5/4 Reddish Brown

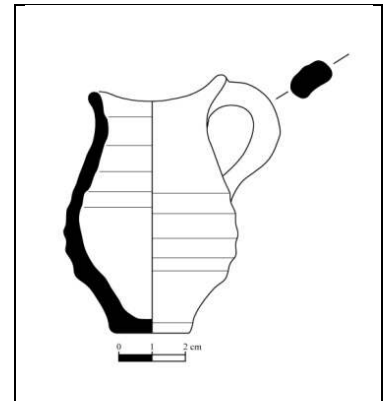

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş akıntı boya; dışa çekik ağız; ilk olarak gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 139 **Levha No** : 149
Kazı No : TRL.08.GYM.II.267
Adı/Formu : Oinochoe.T3
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 8 cm **Ağız Çapı:** 4.2 cm
Gövde Çapı: 5.3 cm **Kaide Çapı:** 2.6 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 Pink
Astar Rengi : 2.5YR5/4 Reddish Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur, yer yer astar boya izleri; yonca formu dışa çekik ağız; kısa ve kalın boyun; şişkin ovoid gövde; yüksek kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2009, 52, 192, Çiz.12, K. 108; Özbütev 1994, 33-34, Lev. 33, K. 150; Şimşek 133, Lev. 110, K. 415; Ergürer 2012, 80-81.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 140 Levha No : 150

Kazı No : TRL.08.GYM.II.635

Adı/Formu : Oinochoe.T3

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı Doğu Gideri

Ölçüleri :Yükseklik:7.2 cm Ağız Çapı :3.6 cm
Gövde Çapı :5.1 cm Kaide Çapı :2.5 cm

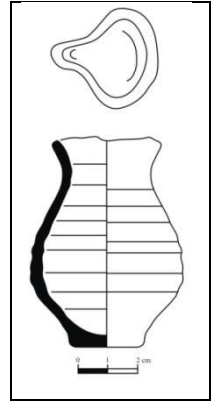
Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 2.5YR4/4 Reddish Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur, yer yer akıntı boya izi; yonca formu dışa çekik ağız; kısa ve kalın boyun; şişkin ovoid gövde; yüksek kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2009, 52, 192, Çiz.12, K. 108; Özbütev 1994, 33-34, Lev. 33, K. 150; Şimşek 133, Lev. 110, K. 415; Ergürer 2012, 80-81.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 141 Levha No : 151

Kazı No : TRL.08.GYM.II.27

Adı/Formu : Oinochoe.T4

Buluntu Yeri: Latrina Batı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 7 cm Ağız Çapı: 2.9 cm
Gövde Çapı: 7.1 cm

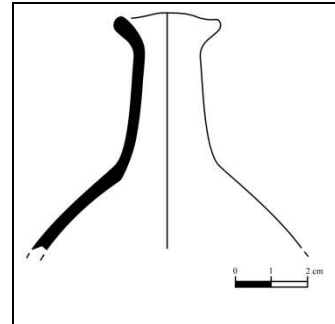
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik yonca ağız; kısa ve dar boyun; küresel gövde; ağız bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp.

Benzeri : Crawford 1990, 49, Fig. 184.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 142 **Levha No** : 152

Kazı No : TRL.08.GYM.II.18

Adı/Formu : Oinochoe.T5

Buluntu Yeri: Latrina Batı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 7.2 cm **Ağız Çapı:** 2.3 cm

Gövde Çapı: 5.4 cm **Taban Çapı:** 2.9 cm

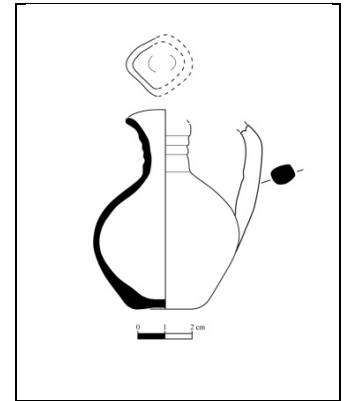
Hamur Rengi: 7.5YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 10R 6/6 Light Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yonca formlu kalın ve dışa çekik ağız, uzun ve kalın boyun; küresel gövde; düz taban; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; boyun üzerinde yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme.

Benzeri : Özdemir 2009, 40, Lev. 15, Kat.144; Korkut 2005, 157, Abb. 5, Nr. 30; Hayes 2008, 259, Fig. 45, Pl. 73, K. 1498

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 143 **Levha No** : 153

Kazı No : TRL.07.GYM.III(3).174

Adı/Formu : Oinochoe.T6

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
3 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 12.4 cm **Ağız Çapı:** 10.1 cm

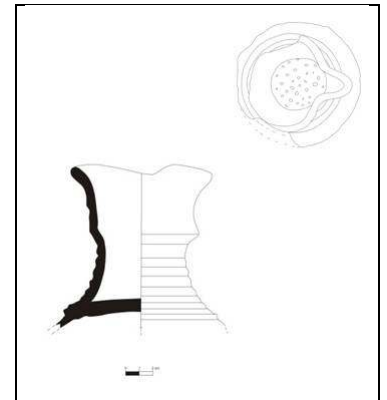
Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; boyun üzerinde çift kulp izi; gövdeye geçişte dış bükey profil veren yatay yiv kuşaklarından oluşan bezeme; altta süzgeç delikleri.

Benzeri : Tekocak 2006, 82, Kat. No.292; Williams 1989, 85, Fig.51, K. 512; Ergüner 2012, 89, Lev.69-70, Kat. No. 146; Korkut 2005, Abb. 157, Nr. 31; Hayes 2008, Fig. 43, K. 1451-1452.

Tarih : MS V-VI. yüzyıl

Kat. No : 144 Levha No : 154
Kazı No : TRL.08.GYM.II.422
Adı/Formu : Testi.T1
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri :Yükseklik: 18.2 cm Gövde Çapı: 12.2 cm
Taban Çapı: 5.4 cm

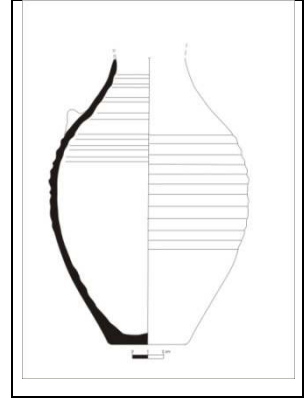
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; boyundan gövdenin ortasına kadar genişleyen ve tabana doğru tekrar daralan gövde; düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2010, 236, Abb. 85/A-K 438-439 (Form olarak); Vapur 2011, 157, Çiz. 4, K. 42 (Form olarak).

Tarih : MS II. yüzyıl

Kat. No : 145 Levha No : 155
Kazı No : TRL.08.GYM.II.819
Adı/Formu : Testi.T1
Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri :Yükseklik: 15.6 cm Gövde Çapı: 11.1 cm
Taban Çapı: 4.8 cm

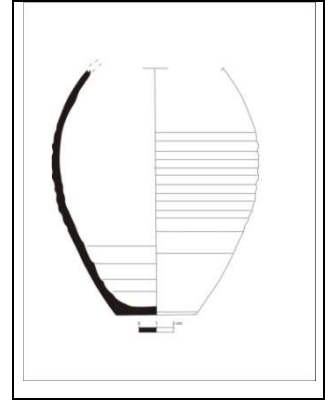
Hamur Rengi: 2.5Y 6/6 Olive Yellow

Astar Rengi : 10YR7/4 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; boyundan gövdenin ortasına kadar genişleyen ve tabana doğru tekrar daralan gövde; düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2010, 236, Abb. 85/A-K 438-439 (Form olarak); Vapur 2011, 157, Çiz. 4, K. 42 (Form olarak).

Tarih : MS II. yüzyıl

Kat. No : 146 Levha No : 156

Kazı No : TRL.08.GYM.II.280

Adı/Formu : Testi.T2

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 24.1 cm Ağız Çapı: 5.6 cm
Gövde Çapı: 17.8 cm

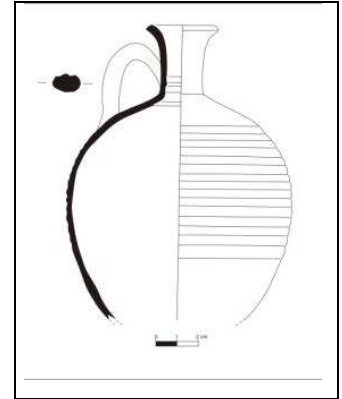
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10YR 8/3 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; düz ince boyun; dairesel formlu geniş gövde; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 321, Pl. 181, K 551; Gürler 2000, 114, Fig. 1/6; Vapur 2009, 58-59, 196-197, Çiz. 18, K. 134, 136-137.

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 147 Levha No : 157

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1342

Adı/Formu : Testi.T3

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 19.7 cm Ağız Çapı : - cm
Gövde Çapı: 8.8 cm Kaide Çapı: 4.5 cm

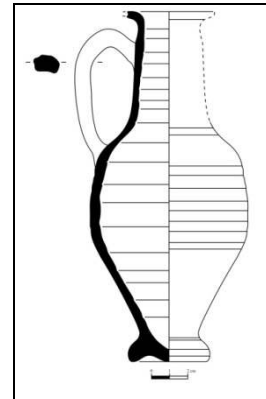
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10YR 8/3 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız, gövdeye doğru genişleyen boyun; ovoid formlu gövde; geniş ve yüksek kaide; boyundan gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : -

Tarih : MS II-III. yüzyıl

Kat. No : 148 Levha No : 158

Kazı No : TRL.08.GYM.II.495

Adı/Formu : Testi.4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

**Ölçüleri :Yükseklik: 16.8 cm Gövde Çapı: 10.5 cm
Kaide Çapı: 6 cm**

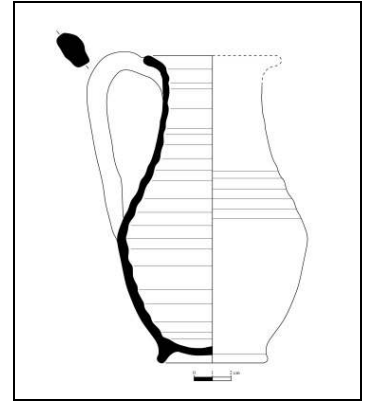
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım :Az mika katkılı hamur; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 149 Levha No : 159

Kazı No : TRL.08.GYM.II.498

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

**Ölçüleri :Yükseklik:17.1 cm Ağız Çapı: 5.8 cm
Gövde Çapı: 9.7 cm Kaide Çapı: 5.8 cm**

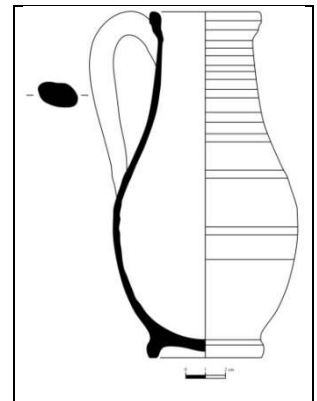
Hamur Rengi: 5YR 5/6 Yellowish Red

Astar Rengi : 10R 6/6 Light Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer astar boya; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 150 Levha No : 160

Kazı No : TRL.08.GYM.II.758

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 17.4 cm Ağız Çapı: 6 cm

Gövde Çapı: 10.6 cm Kaide Çapı: 6.2 cm

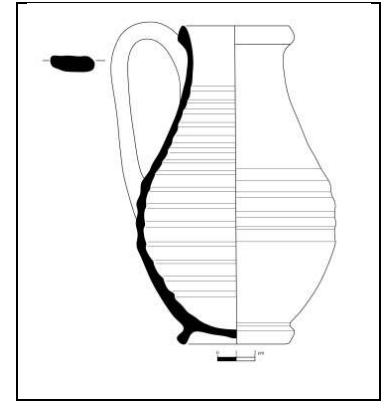
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10YR 8/2 Very Pale Brown

Tanım :Az mika katkılı hamur; fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. Yüzyıl

Kat. No : 151 Levha No : 161

Kazı No : TRL.08.GYM.II.830

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 19.1 cm Ağız Çapı : 6.1 cm

Gövde Çapı: 10.2 cm Kaide Çapı : 6.1 cm

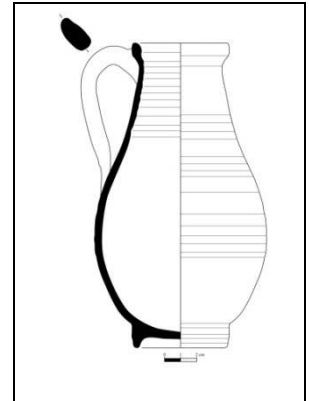
Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 Pinkish White

Astar Rengi : 10R 6/6 Light Red (yer yer)

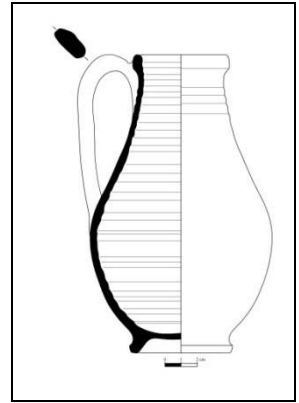
Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde fırçayla sürülmüş boya izi; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

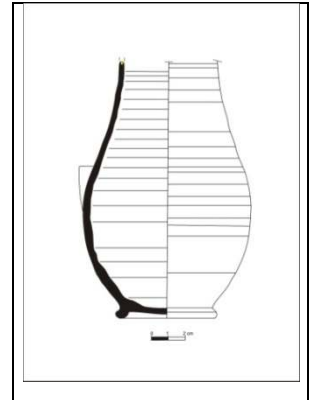
Tarih : MS III. yüzyıl

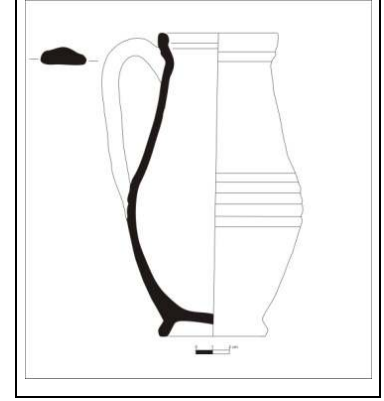
Kat. No : 152 **Levha No** : 162
Kazı No : TRL.08.GYM.II.859
Adı/Formu : Testi.T4
Buluntu Yeri : Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 18.5 cm **Ağız Çapı** : 6.1 cm
Gövde Çapı: 11.2 cm **Kaide Çapı** : 6.3 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 10YR 8/4 Very Pale Brown
Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide.
Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 153 **Levha No** : 163
Kazı. No : TRL.08.GYM.II.863
Adı/Formu : Testi.T4
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik**: 15.2 cm **Gövde Çapı** : 10 cm
Kaide Çapı : 6.2 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : 2.5YR 5/4 Reddish Brown
Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer astar boya akıntı izi; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.
Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).
Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 154 **Levha No** : 164
Kazı No : TRL.08.GYM.II. 866
Adı/Formu : Testi.T4
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17.5 cm **Ağız Çapı:** 7 cm
Gövde Çapı: 9.9 cm **Kaide Çapı:** 6.2 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7.4 Pink
Astar Rengi : 2.5YR 5/4 Reddish Brown

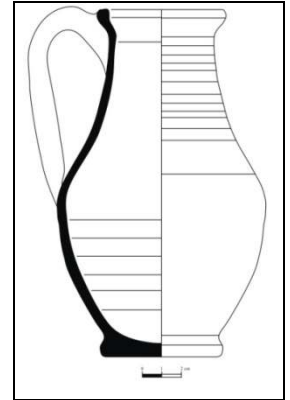

Tanım : Yoğun mika katkılı hamur; gövde ve kulp üzerinde akıntı boya izleri; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 155 **Levha No** : 165
Kazı No : TRL.08.GYM.II.874
Adı/Formu : Testi.T4
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17.8 cm **Ağız Çapı:** 6.6 cm
Gövde Çapı: 10.9 cm **Kaide Çapı:** 6.3 cm
Hamur Rengi: 10YR 8/4 Very Pale Brown
Astar Rengi : 2.5YR5/4 Reddish Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer akıntı boya izleri; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 156 Levha No : 166

Kazı No : TRL.08.GYM.II.927

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 17.9 cm Ağız Çapı: 5.8.cm
Gövde Çapı: 10.3 cm Kaide Çapı: 6.1cm

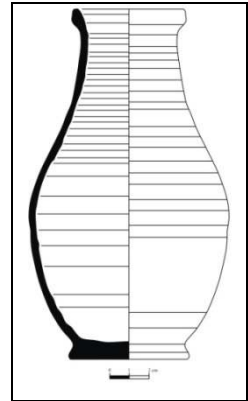
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10YR8/2 Very Pale Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. Yüzyıl

Kat. No : 157 Levha No : 167

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1110

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : Yükseklik: 17.7 cm Ağız Çapı: 6.6 cm
Gövde Çapı : 10.8 cm Kaide Çapı: 6 cm

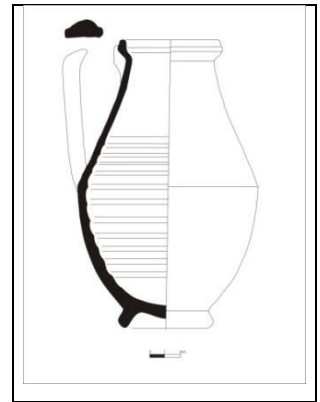
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 2.5Y 7/4 Pale Yellow

Tanım : Az mika katkılı hamur; fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 158 Levha No : 168

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1384

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 18.3 cm Ağız Çapı: 6.7 cm

Gövde Çapı: 10.4 cm Kaide Çapı:6 cm

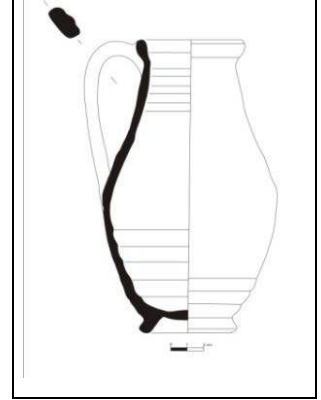
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 159 Levha No : 169

Kazı. No : TRL.08.GYM.II.1385

Adı/Formu :Testi.T4

Buluntu Yeri : Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 15.2 cm Gövde Çapı: 10.6 cm

Kaide Çapı : 6.1 cm

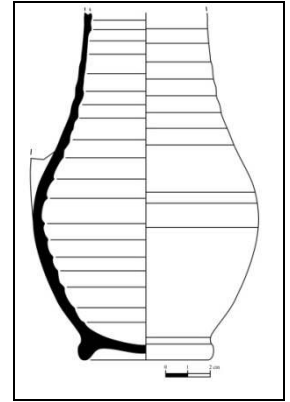
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10YR 8/4 Very Pale Brown

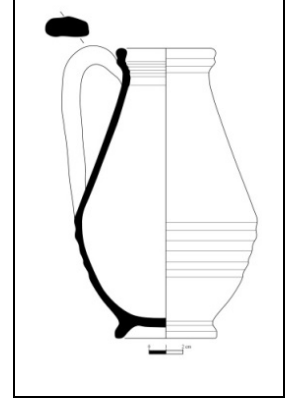
Tanım :Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 160 **Levha No** : 170
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1387
Adı/Formu : Testi.T4
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17.2 cm **Ağız Çapı:** 5.9 cm
Gövde Çapı: cm **Kaide Çapı:** 6.0 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

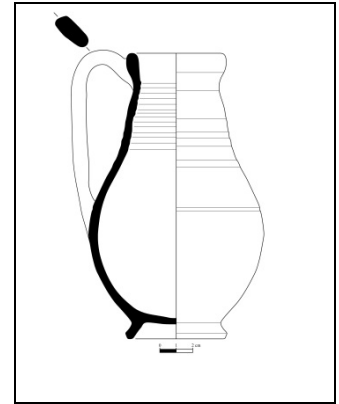

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde yer yer akıtma boya izleri; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 161 **Levha No** : 171
Kazı No : TRL.08.GYM.II.1391
Adı/Formu : Testi.T4
Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Ölçüleri : **Yükseklik:** 17.5 cm **Ağız Çapı:** 6 cm
Gövde Çapı : cm **Kaide Çapı:** 6 cm
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink
Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; omuz ve gövde üzerinde ısı farklılıklarından oluşan renk değişiklikleri; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; omuz üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 162 Levha No : 172

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1392

Adı/Formu : Testi.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 17.3 cm Ağız Çapı: 6.1 cm

Gövde Çapı: 10.5 cm Kaide Çapı: 6.1 cm

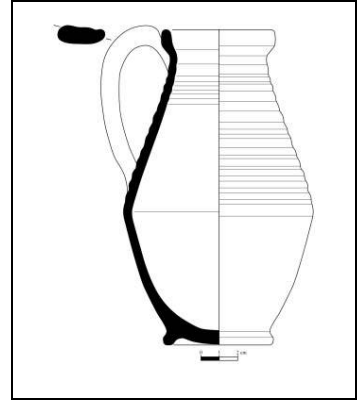
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; dışa çekik dairesel formlu geniş ağız; gövdenin ortasına doğru genişleyen ve kaideye doğru tekrar daralan gövde; geniş ve alçak kaide; ağız bitiminden gövdenin ortasına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Evren 1996, 50, Res. 25, 51 Res. 26; Hayes 2008, 257, Fig. 45, K 1486 (Form olarak).

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 163 Levha No : 173

Kazı No : TRL.08.GYM.II.244

Adı/Formu : TESTİ.T5a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik:10.8 cm Gövde Çapı: 9.9 cm

Kaide Çapı : 4.2 cm

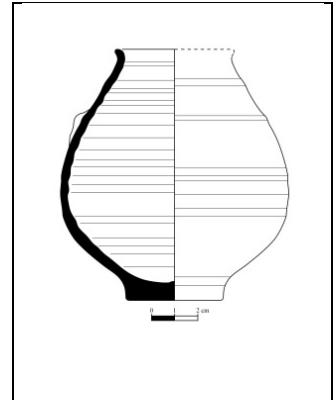
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 5YR 4/1 Dark Grey

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde daldırma boya izleri; torba görünümlü gövde; alçak kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2011, 156, Çiz. 4, K 38; Ladstätter 2010, 266, Abb. 108, K 806; Slane 1990, 95, Fig. 22, K 197.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 164 Levha No : 174

Kazı No : TRL.08.GYM.II.252

Adı/Formu : TESTİ.T5a

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 5.5 cm Gövde Çapı: 7.8 cm
Kaide Çapı: 3.4 cm

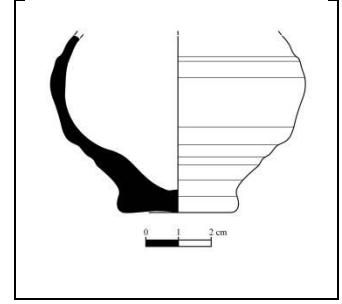
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; alçak kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2011, 156, Çiz. 4, K 38; Ladstätter 2010, 266, Abb. 108, K 806; Slane 1990, 95, Fig. 22, K 197.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 165 Levha No : 175

Kazı No : TRL.08.GYM.II.316

Adı/Formu : TESTİ.T5b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 6 cm Gövde Çapı: 6.6 cm
Kaide Çapı: 2.5 cm

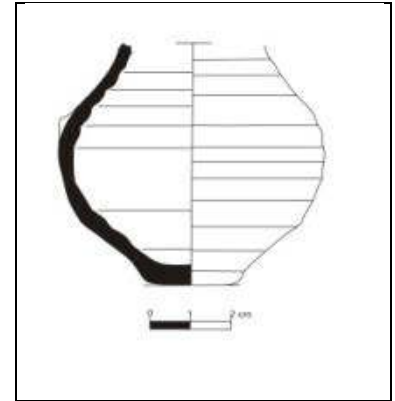
Hamur Rengi: 7.5YR 7/2 Pinkish Grey

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; ovoid formlu gövde; alçak halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2011, 156, Çiz. 4, K 38; Ladstätter 2010, 266, Abb. 108, K 806; Slane 1990, 95, Fig. 22, K 197.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 166 Levha No : 176

Kazı No : TRL.08.GYM.II.617

Adı/Formu : Testi.T5b

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 6.4 cm Gövde Çapı: 5.9 cm
Kaide Çapı: 3 cm

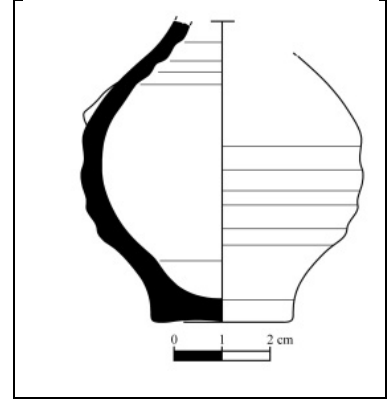
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde daldırma boya izleri; ovoid formlu gövde; alçak halka kaide; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Vapur 2011, 156, Çiz. 4, K 38; Ladstätter 2010, 266, Abb. 108, K 806; Slane 1990, 95, Fig. 22, K 197.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 167 Levha No : 177

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1531

Adı/Formu : Testi.T5c

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 3.4 cm Gövde Çapı :4.4cm
Taban Çapı : 2.3 cm

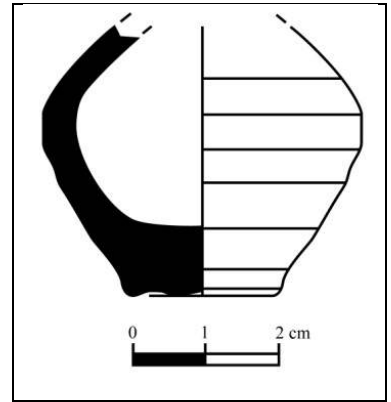
Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 7.5YR 6/3 Light Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; küresel gövde; düz taban; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri :-

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 168 Levha No : 178

Kazı No : TRL.06.GYM.07

Adı/Formu : Testi.T6

Buluntu Yeri: Güney Basilica Thermanum

Ölçüleri :Yükseklik: 7 cm Ağız Çapı: 3.2 cm

Gövde Çapı: cm Kaide Çapı: 2.3 cm

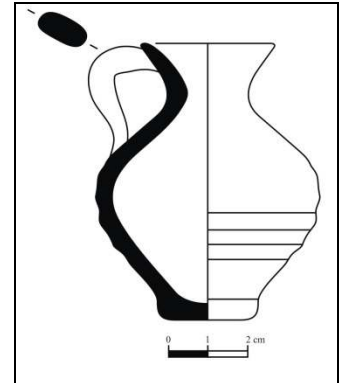
Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi : 10R 5/4 Weak Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; ince ve dışa çekik ağız, içe dönük boyun; şişkin ovoid formlu gövde; hafifçe yükseltilmiş düz bir kaide; ağız bitiminden gövdenin üst yarısına bağlanan tek kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Şimşek 2011, 133, Lev. 110, K. 415. Atik 1995, 144, Abb. 43, 209.

Tarih : MS III. yüzyıl sonu-M S. IV. yüzyıl başı

Kat. No : 169 Levha No : 179

Kazı No : TRL. 07.GYM.III(5).17

Adı/Formu : Testi.T7

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları

5 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 10.3 cm Gövde Çapı: 6.9 cm

Kaide Çapı : 4.3 cm

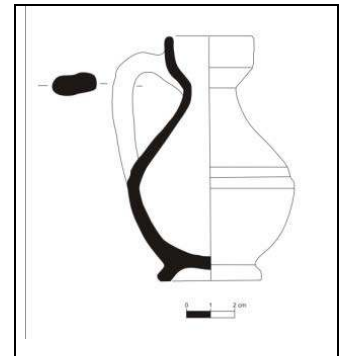
Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 Light Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika ve taşçık katkılı hamur; dışa çekik dairesel formlu ağız; iç bükey kısa boyun; gövdenin ortasına doğru genişleyen, kaideye doğru tekrar daralan gövde bölümü; alçak ve geniş kaide; gövde üzerinde kazıma çizgi şeklinde yapılmış yiv kuşakları.

Benzeri : Crawford 1990, 30, Fig.92.

Tarih : MS V. yüzyıl

Kat. No : 170 Levha No : 180

Kazı No : TRL.08.GYM.VIII.1

Adı/Formu : Unguentarium.T1

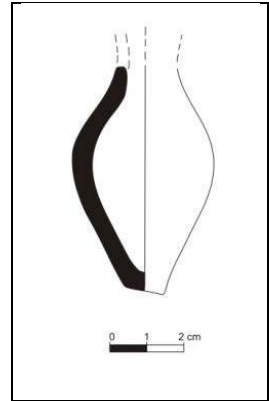
Buluntu Yeri: Güney Apodyterium veya Frigidarium

Ölçüleri :Yükseklik: 6.3 cm Gövde Çapı: 3.8 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/8 Reddish Yellow

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; uzun silindirik boyun; şişkin gövde; ince ayak.

Benzeri : Mitsopoulos-Leon, 1991, Taf. 211, 17 vd.; Rotroff-Oliver 2003, 70, Lev. 44, no. 261-263; Rotroff 2006, 292, 294, Fig. 64-65, 448; Gürler 1994, 183-187, Lev. 29, 137-141; Şimşek 2011, 65-65, Lev. 62 3-6; Hellström 1965, 23,66, Pl. 12,191; Jones 1950, Fig. 235-236; Vaag 2002, 42, Type 4a, Pl. 50, K 157; Özyiğit 2000, 197, Pl. 101, b 2-3; Okunak 2005, 31-75, Çiz. 12; Civelek 2006, 55,58, Çiz. 8; Thompson 1934, Pl. 52, C 76-77; Boulter 1963, 125-126, Pl. 46, K2; Karageorghis 1978, Pl. V, no. 11; Knigge 1976, Taf. 69, 164, No. 388, 1-2.

Tarih : MÖ II. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No : 171 Levha No : 181

Kazı No : TRL.08.GYM.II.684

Adı/Formu : Unguentarium.T2

Buluntu Yeri: Latrina Güney Kanalizasyon Kanalı

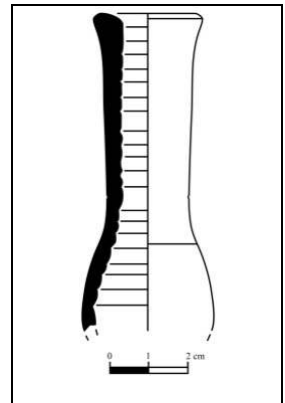
Ölçüleri : Yükseklik: 8.3 cm Boyun Yüksekliği: 5.8 cm

Ağız Çapı: 2.9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi : 10R 5/6 Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; hafif dışa çekik ağız; uzun boyun; gövde üzerinde kanalizasyon kanalı kalıntıları.

Benzeri : -

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 172 Levha No : 182

Kazı No : TRL.08.GYM.II.569

Adı/Formu : Unguentarium.T3

Buluntu Yeri: Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 9.1 cm Gövde Çapı: 3.7 cm
Taban Çapı: 2.7 cm

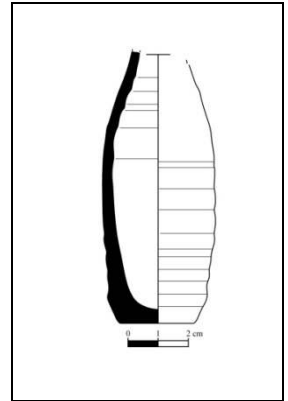
Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 Light Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; yüzeyde yüksek ısıdan kaynaklanan renk değişiklikleri; tabana doğru çok az daralan gövde bölümü; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Ladstätter 2008, 122-123, Abb. 22.

Tarih : MS III. yüzyıl

Kat. No : 173 Levha No : 183

Kazı No : TRL.08.GYM.II.782

Adı/Formu : Unguentarium.T4

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri :Yükseklik: 16 cm Gövde Çapı: 4.4 cm

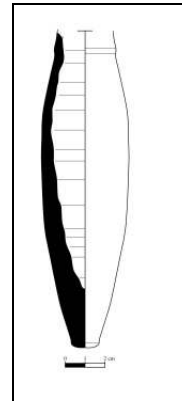
Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 Light Brown

Astar Rengi : -

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde akıtma boya izleri ve fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri;

Benzeri : Tulay 1992, 1992, 165, res. 23; Vapur 2001, 160-163; Hayes 1968, 212-214, Fig. 19; Hayes 1992, 8-9, 212; Mitsopoulos-Leon 1991, 150, 153; Meriç 2002, 86, 157; Metexas 2005, 67-123; Cottica 1998, 81-90; Cottica 2000, 999 vd; Baylan 2001, 60-65; Dünder 2006, 53-57; Williams 1989, 89.

Tarih : MS V. yüzyıl sonu- VI. yüzyıl başı

Kat. No : 174 Levha No : 184

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).09

Adı/Formu : Unguentarium.T4

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik :16.4 cm Gövde Çapı: 4.5 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 2.5YR 5/4 Reddish Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde akıtma boya izleri ve fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri.

Benzeri : Tulay 1992, 1992, 165, res. 23; Vapur 2001, 160-163; Hayes 1968, 212-214, Fig. 19; Hayes 1992, 8-9, 212; Mitsopoulos-Leon 1991, 150, 153; Meriç 2002, 86, 157; Metexas 2005, 67-123; Cottica 1998, 81-90; Cottica 2000, 999 vd; Baylan 2001, 60-65; Dünder 2006, 53-57; Williams 1989, 89.

Tarih : MS V. yüzyıl sonu- VI. yüzyıl başı

Kat. No : 175 Levha No : 185

Kazı No : TRL.07.GYM.III(4).10

Adı/Formu : Unguentarium.T4

Buluntu Yeri: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Dükkanları
4 No.lu Mekan

Ölçüleri :Yükseklik: 18.2 cm Gövde Çapı: 4.1 cm

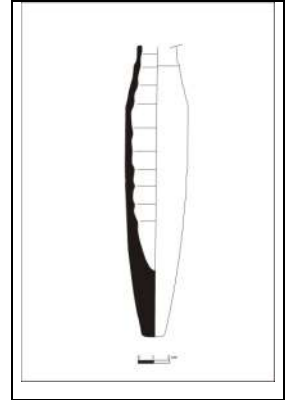
Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 2.5YR 5/4 Reddish Brown

Tanım : Az mika katkılı hamur; gövde üzerinde akıtma boya izleri ve fırınlamadan kaynaklanan renk değişiklikleri.

Benzeri : Tulay 1992, 1992, 165, res. 23; Vapur 2001, 160-163; Hayes 1968, 212-214, Fig. 19; Hayes 1992, 8-9, 212; Mitsopoulos-Leon 1991, 150, 153; Meriç 2002, 86, 157; Metexas 2005, 67-123; Cottica 1998, 81-90; Cottica 2000, 999 vd; Baylan 2001, 60-65; Dünder 2006, 53-57; Williams 1989, 89.

Tarih : MS V. yüzyıl sonu-VI. yüzyıl başı

Kat. No : 176 **Levha No** : 186

Kazı No : TRL.08.GYM.II.1574

Adı/Formu : Sepet Kulp.T1

Buluntu Yeri: Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı
Doğu Gideri

Ölçüleri : **Yükseklik:** 7 cm **Ağız Çapı:** 2 cm
Gövde Çapı: 6 cm **Kaide Çapı:** 2.6 cm

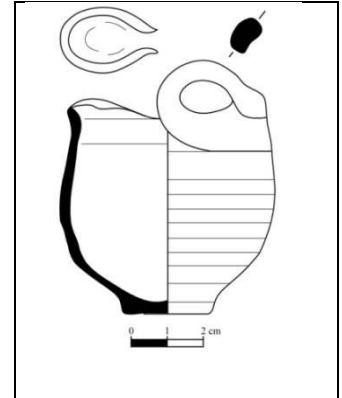
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi : 10R 5/8 Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; çok az dışa çekik ağız; yassılaştırılmış geniş gövde, kısa ve geniş kaide; kabın köşesinden başlayarak ağzın dudak bölümüne yatay olarak bağlanan kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

Benzeri : Robinson 1959, 75, Pl. 16, L 7.

Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No : 177 **Levha No** : 187

Kazı No : TRL.08.GYM.II.765

Adı/Formu : Sepet Kulp.T2

Buluntu Yeri: Latrina Güneydoğu Kanalizasyon Kanalı

Ölçüleri : **Yükseklik:** 7 cm **Ağız Çapı:** 5 cm
Gövde Çapı: 6.4 cm **Kaide Çapı:** 3.1 cm

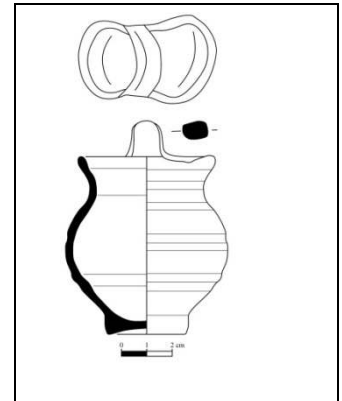
Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

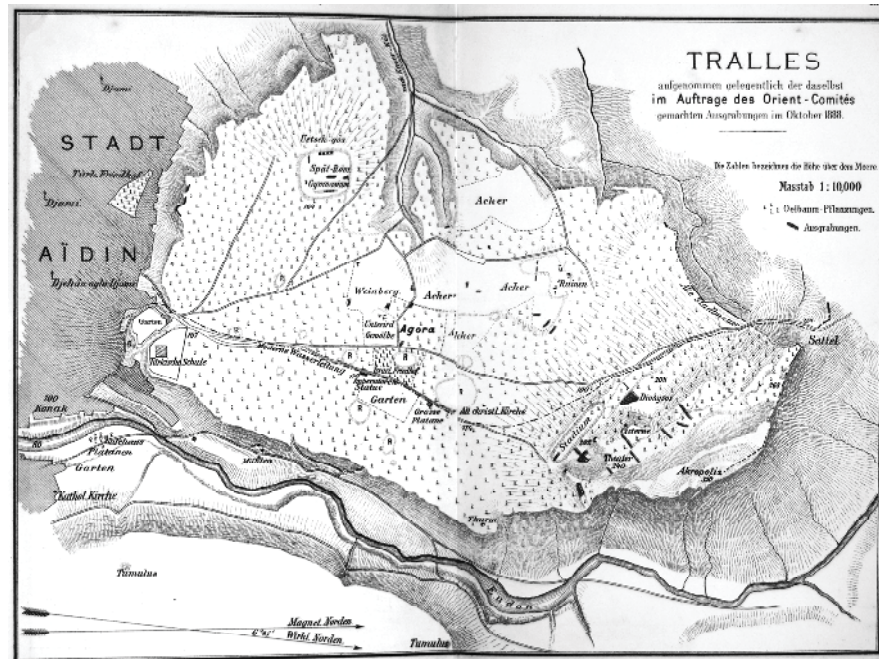
Astar Rengi : 2.5YR 6/6 Light Red

Tanım : Az mika katkılı hamur; yer yer korunmuş astar boya; dışa çekik ağız; iç bükey profilli kısa boyun; küresel gövde; kısa halka kaide; ağız bölümünün ortasında yer alan sepet kulp; gövde üzerinde yatay yiv kuşakları.

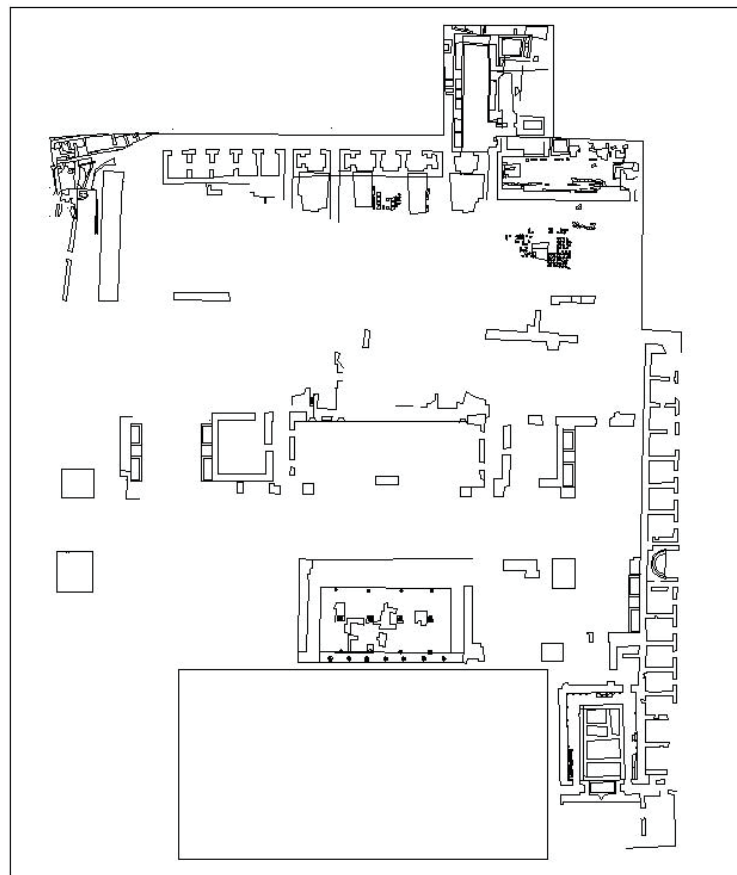
Benzeri : Robinson 1959, 75, Pl. 16, L 7.

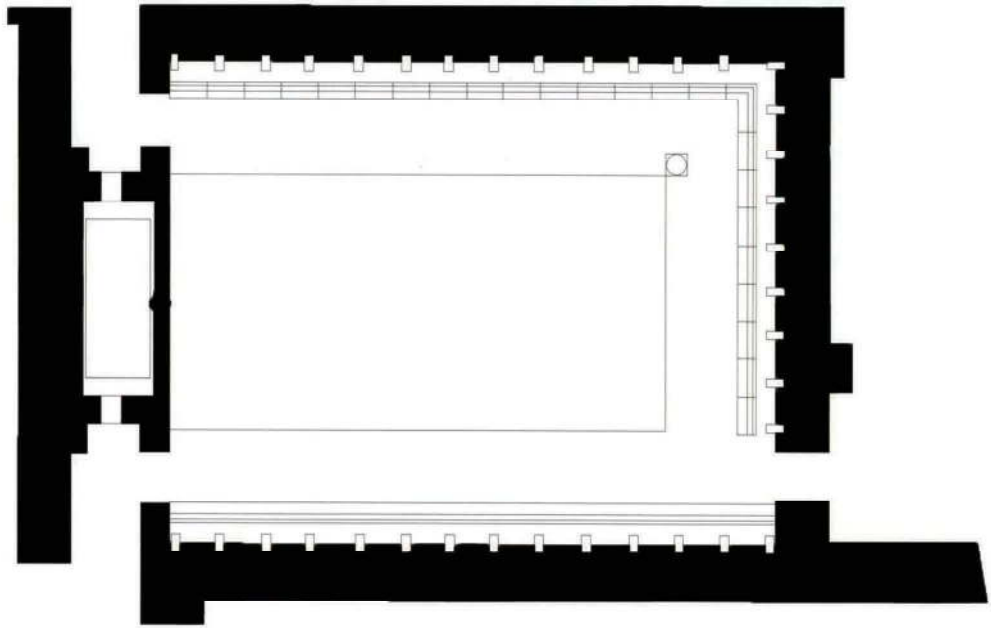
Tarih : MS III. yüzyılın ilk yarısı

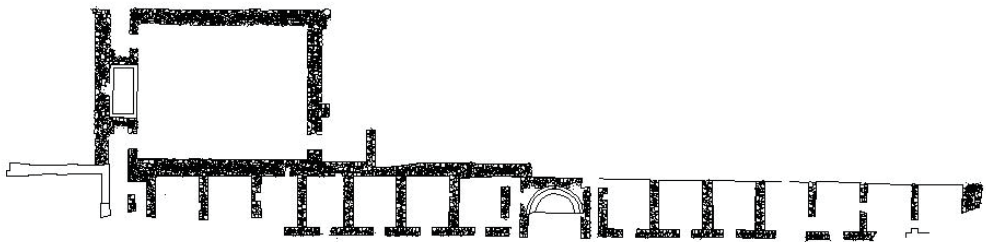

a

b

a

b

a

b

a

b

a

b

a

b

a

b

c

d

a

b

a

b

a

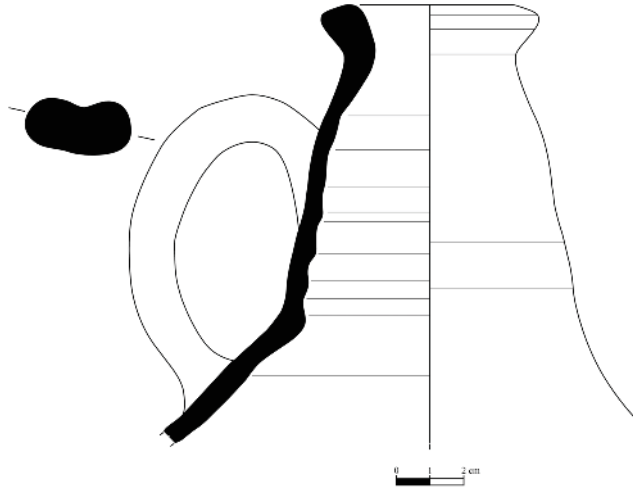
b

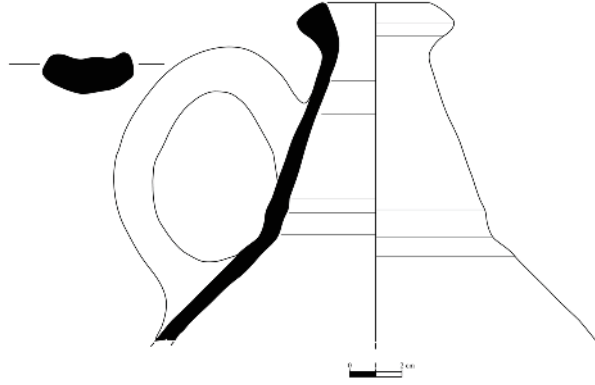
a

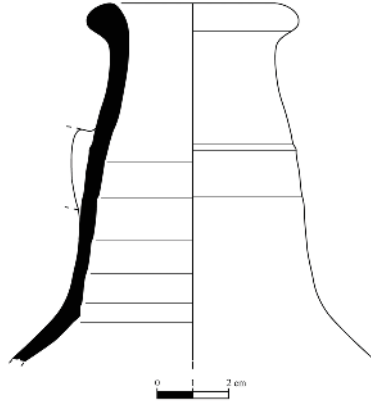

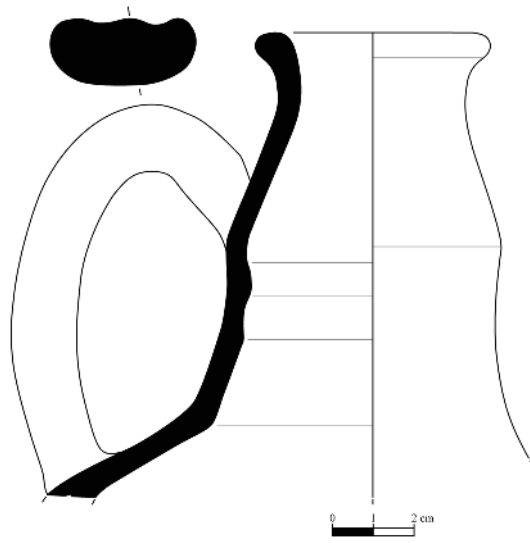
b

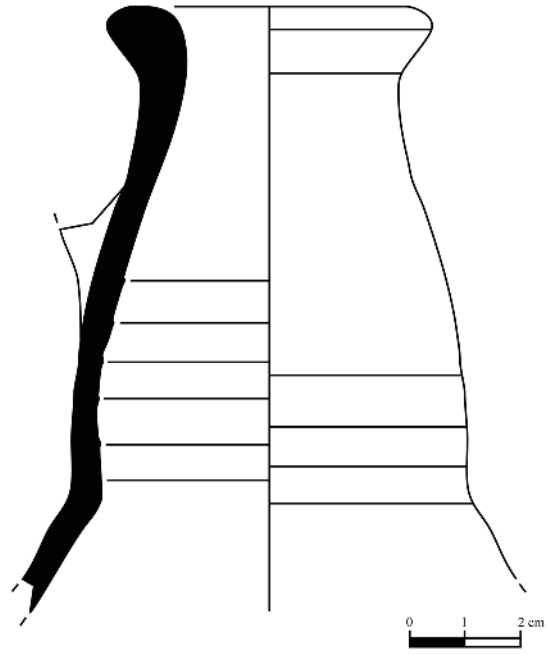
Kat. No 1

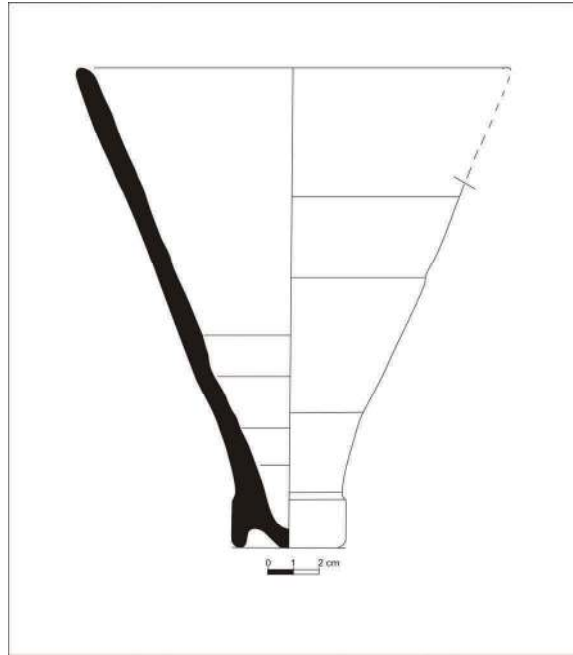

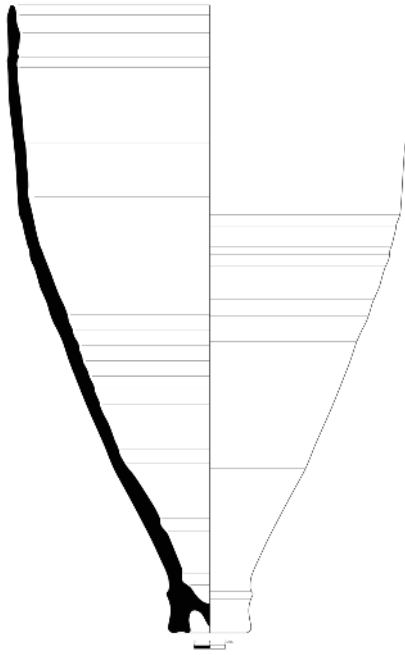
Kat. No 4

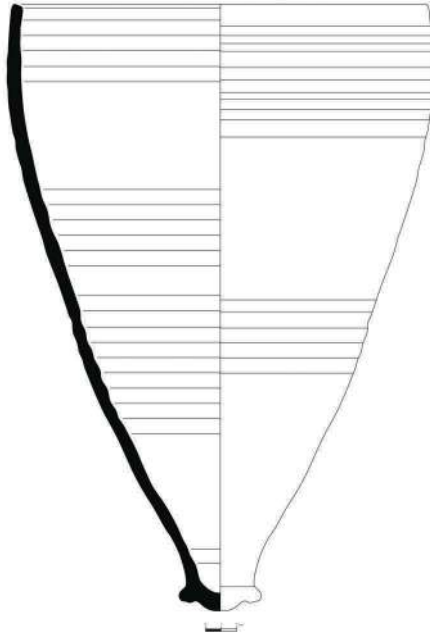

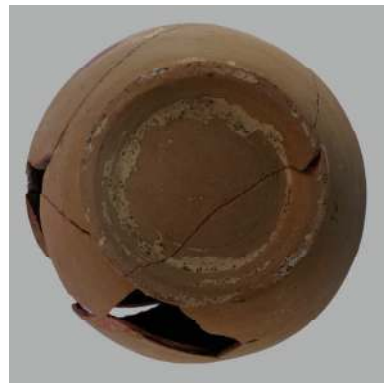
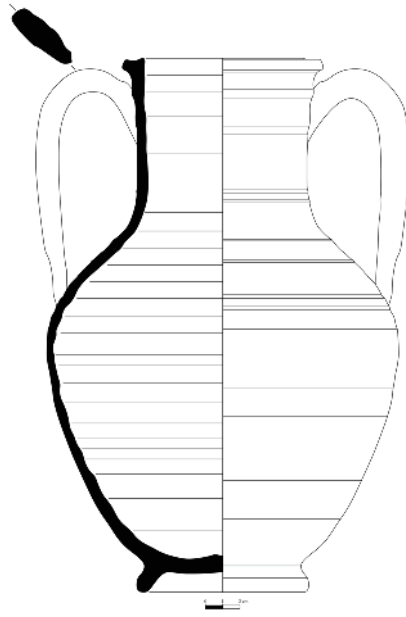
Kat. No 5

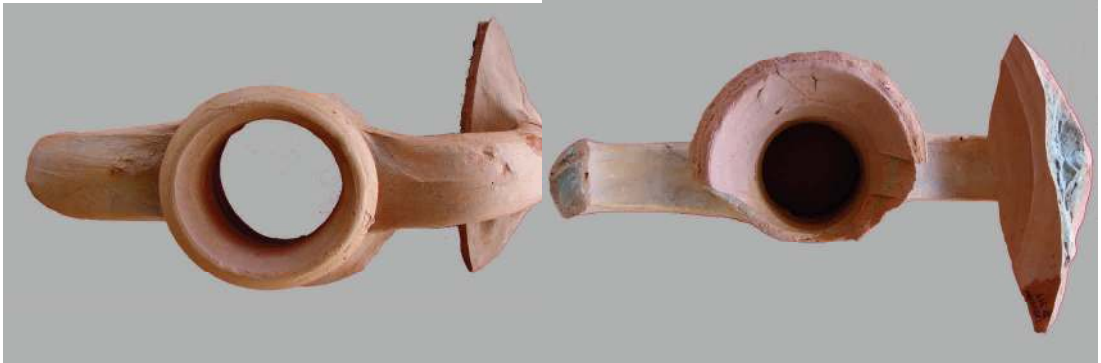
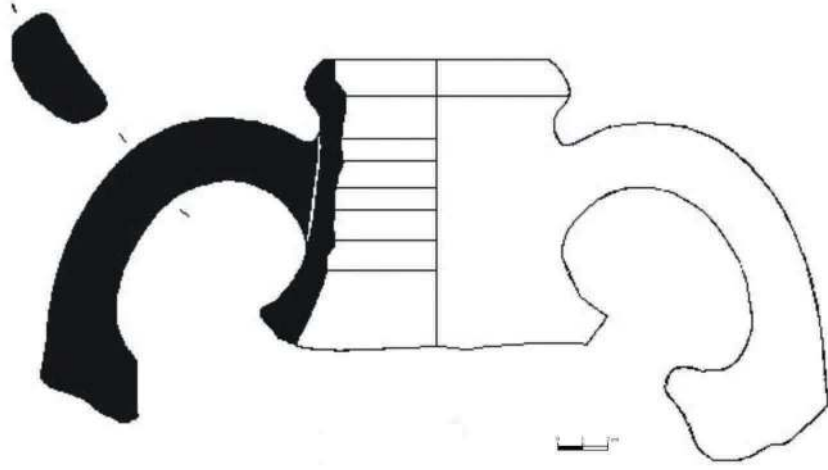
Kat. No 6

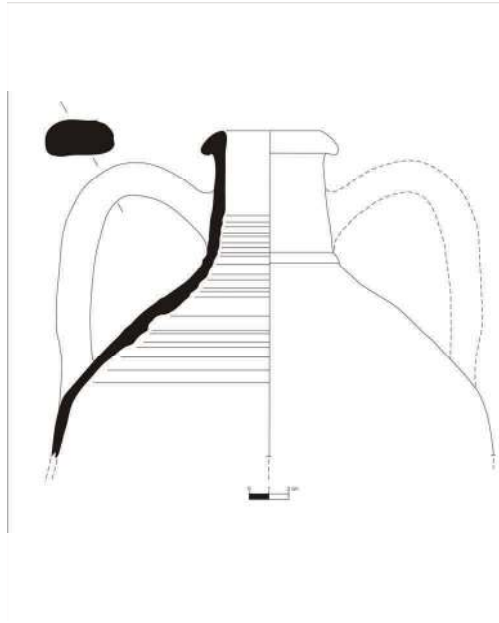

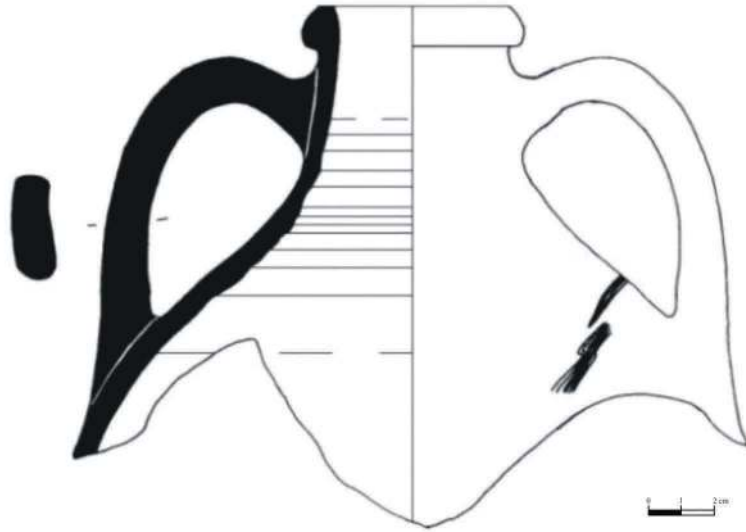

Kat. No 9

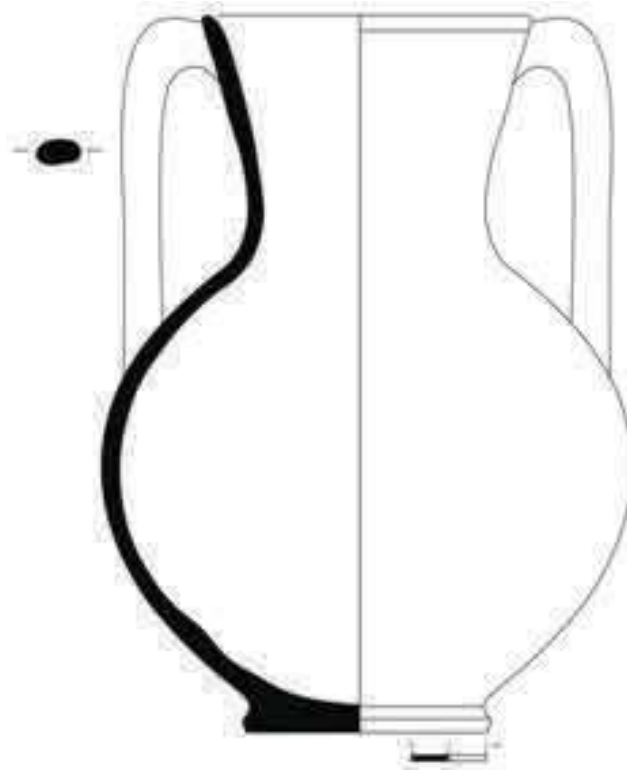

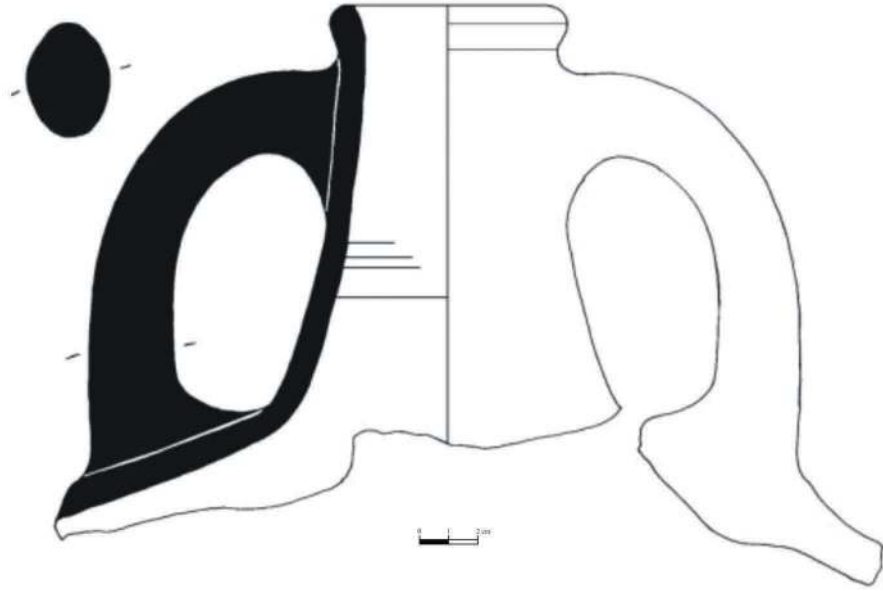

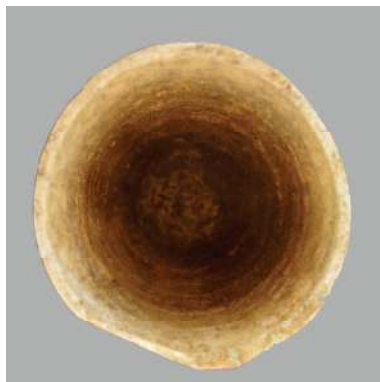
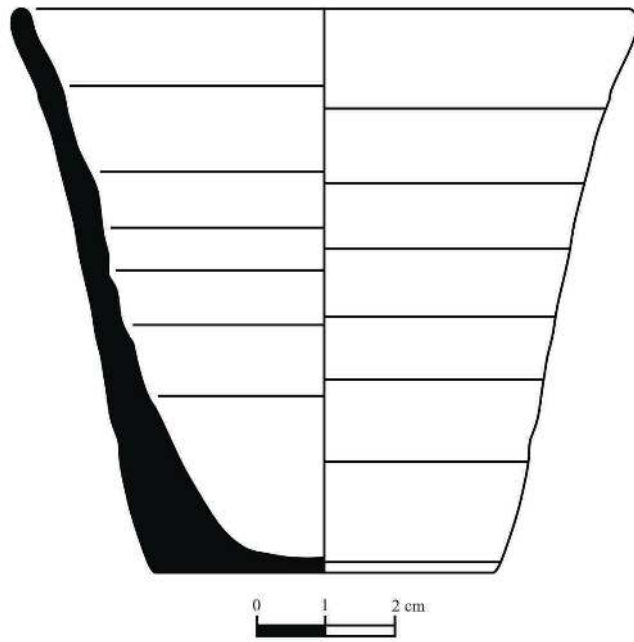
Kat. No 11

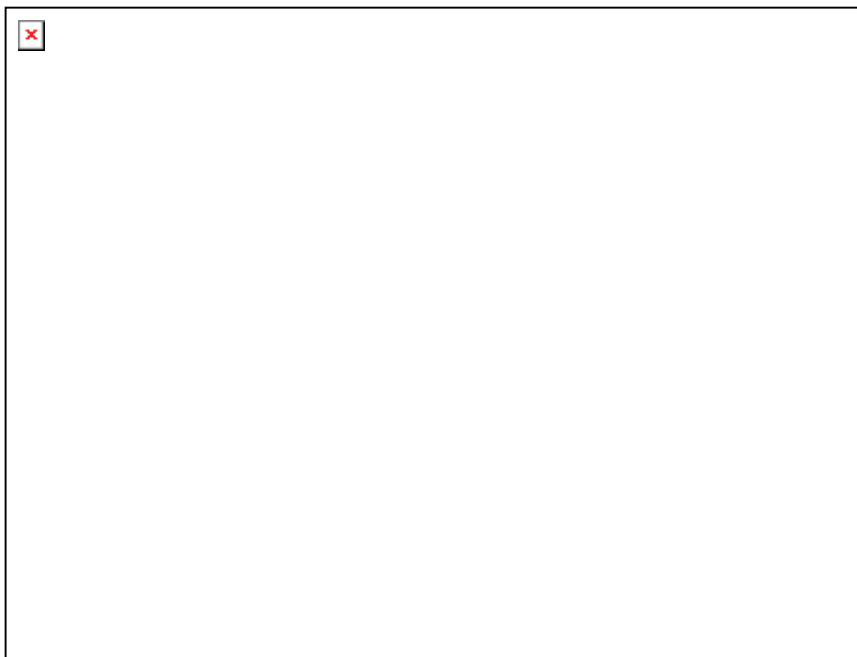
Kat. No 12

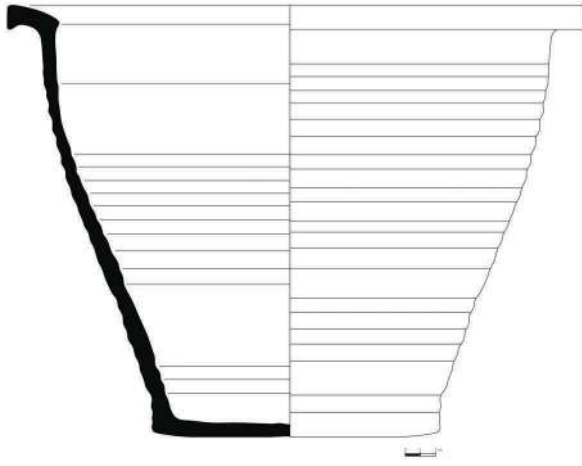

Kat. No 15

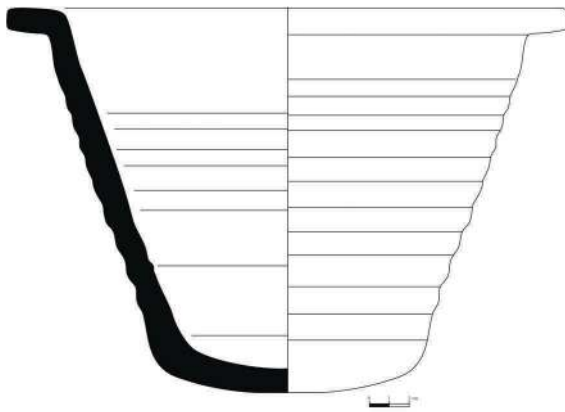

Kat. No 16

a

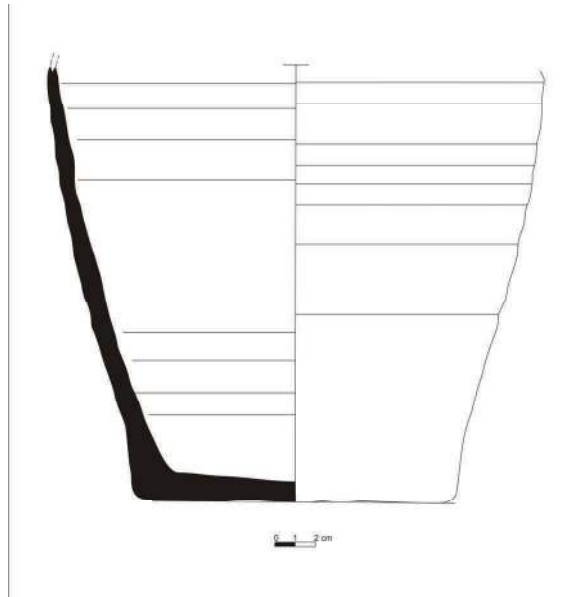
Kat. No 17

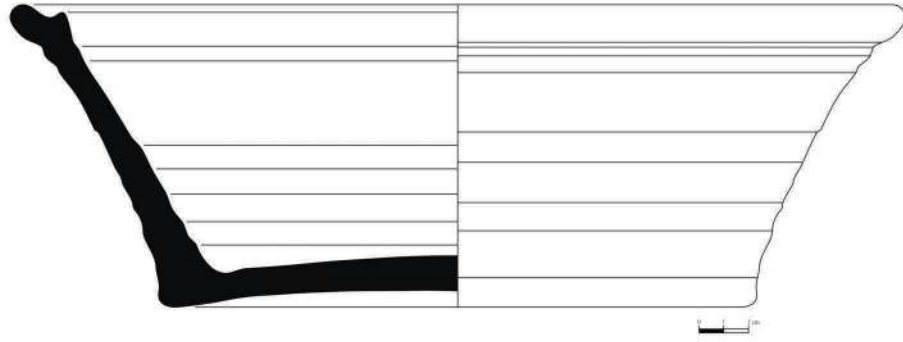

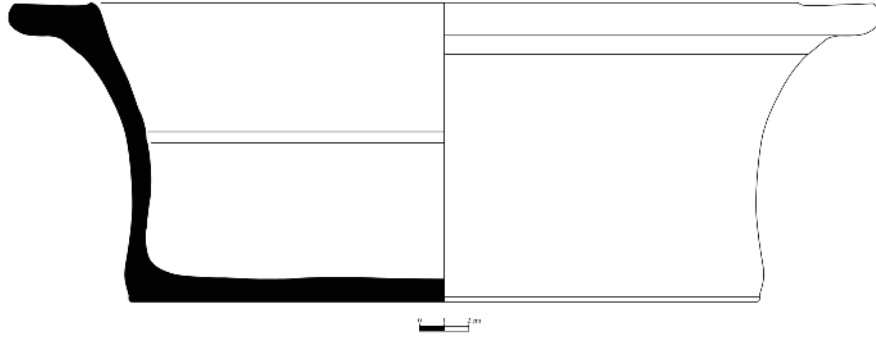
b

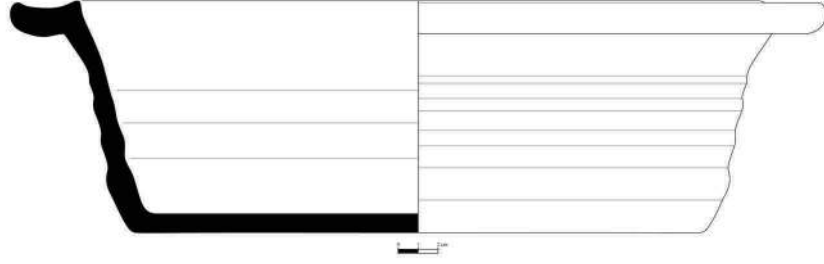
Kat. No 18

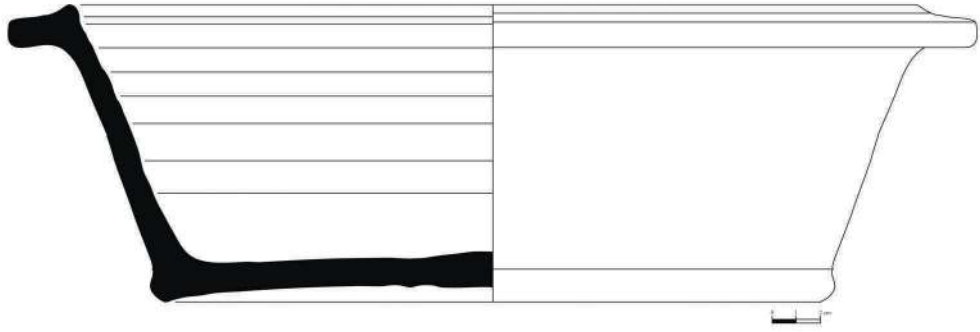

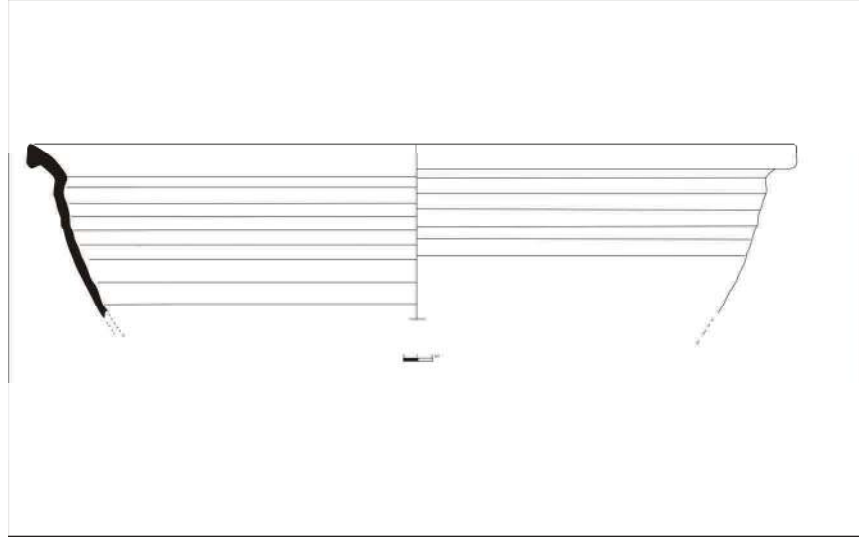

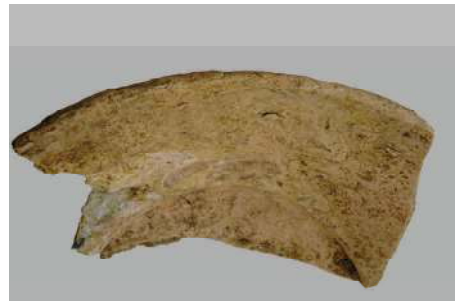
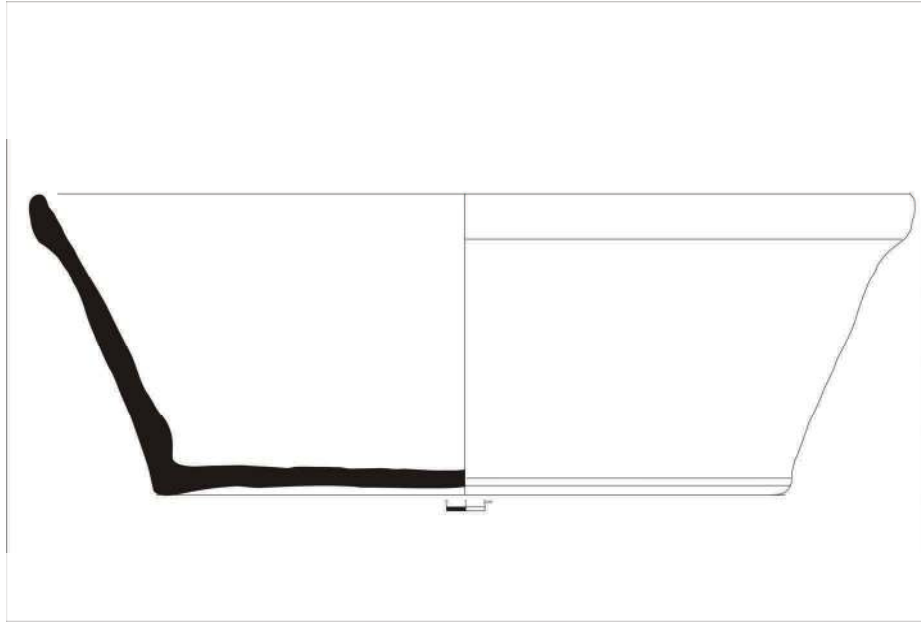

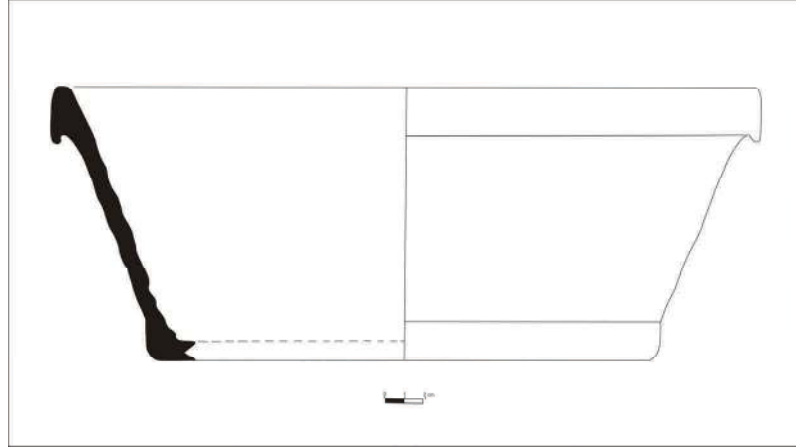

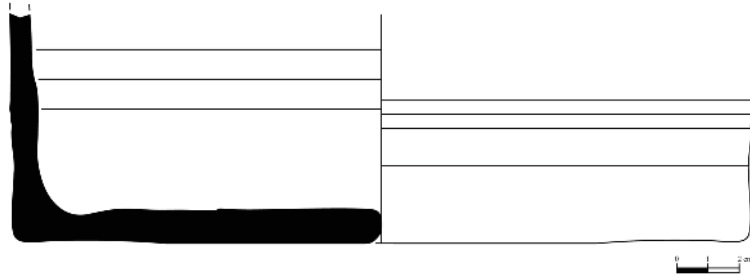
Kat. No 24

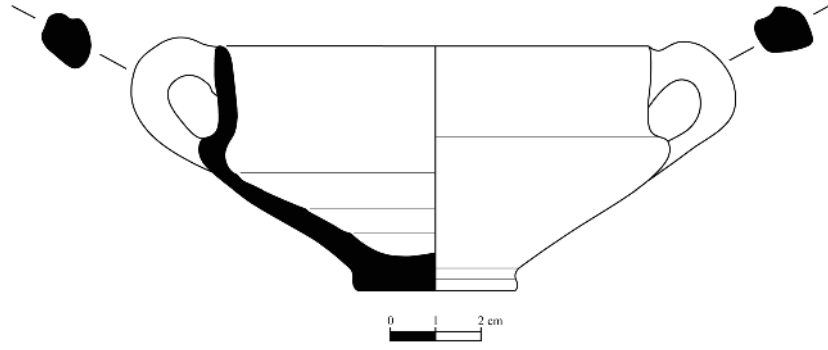

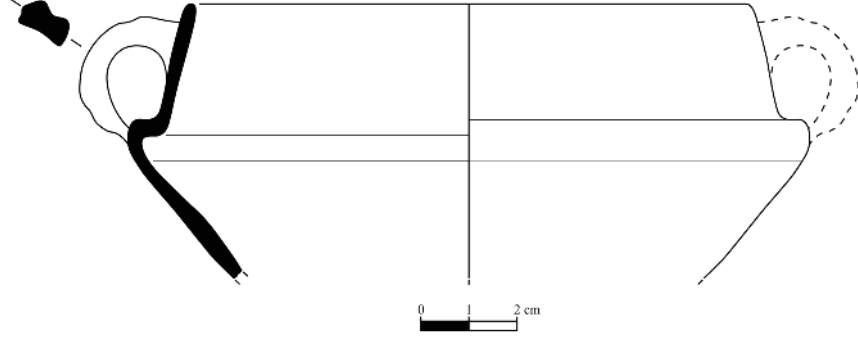

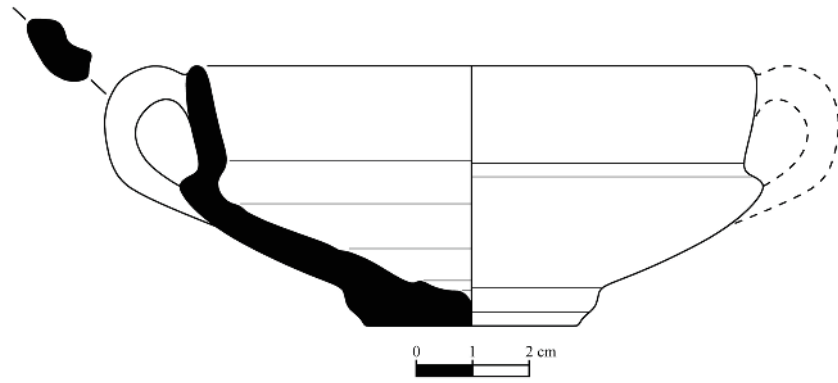

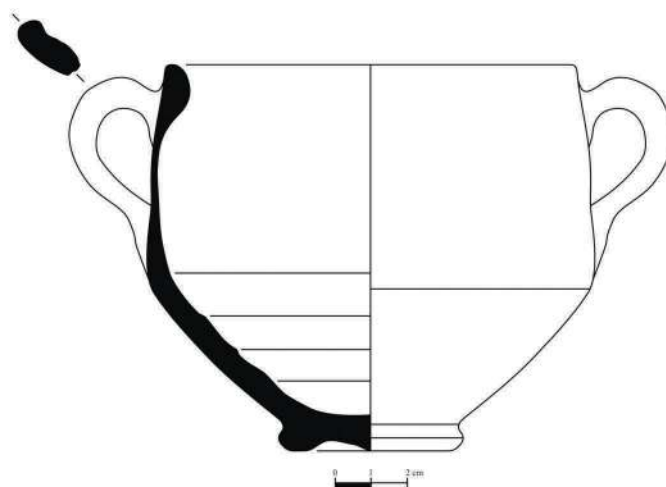

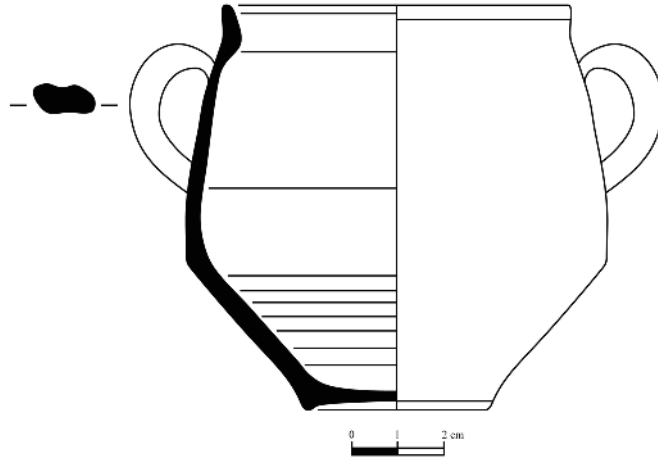

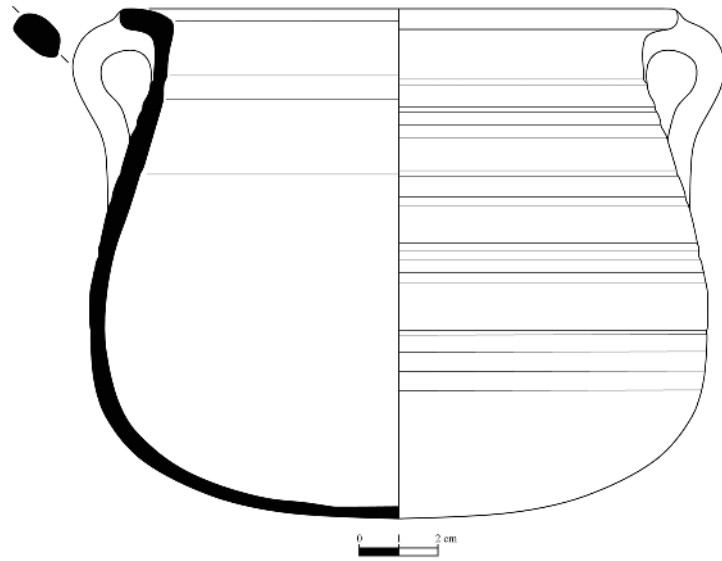

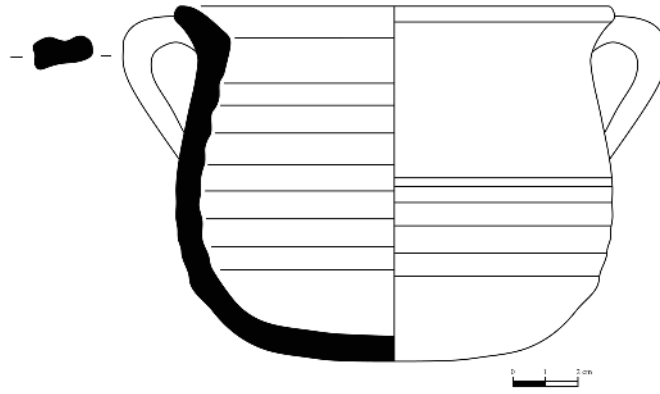

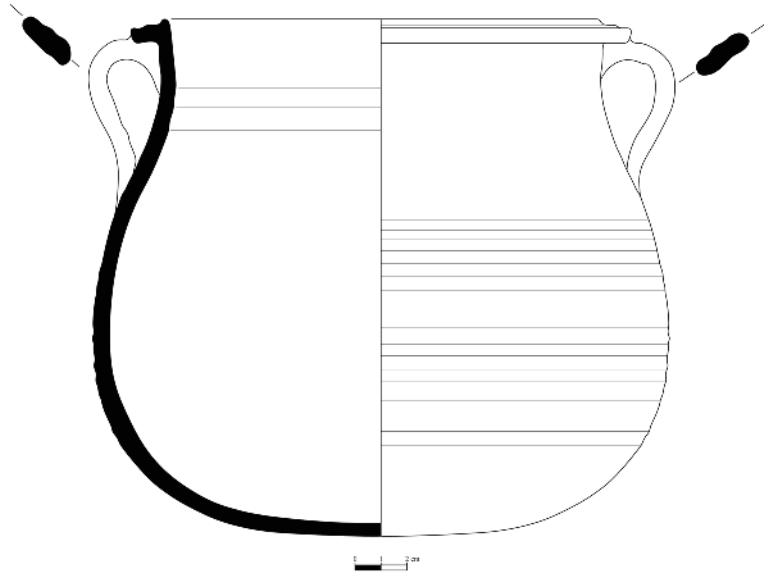

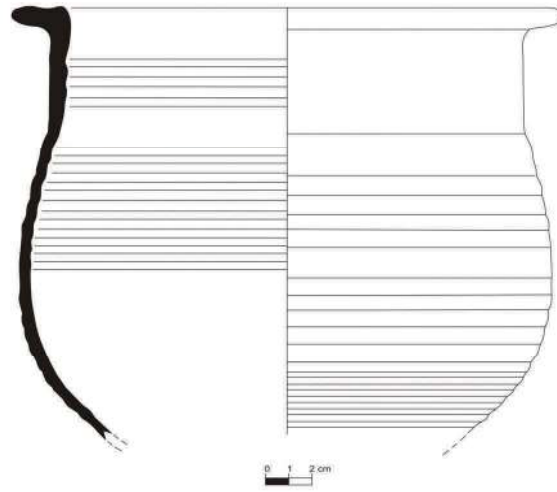

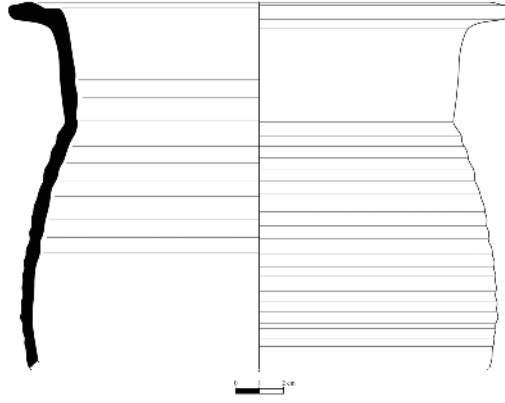

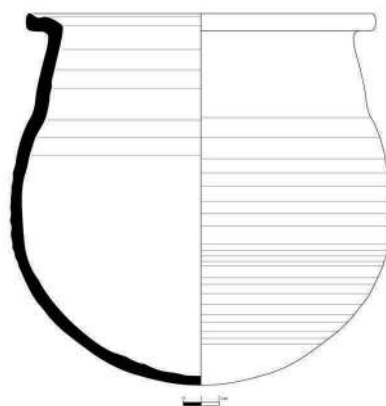

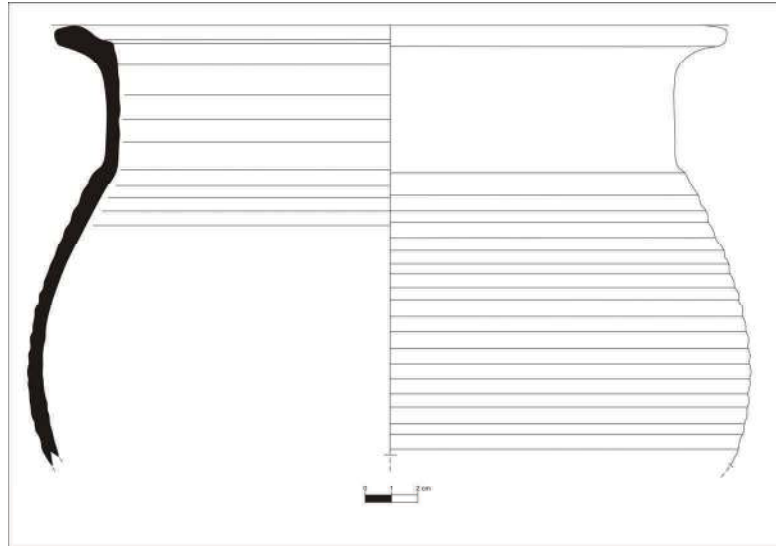

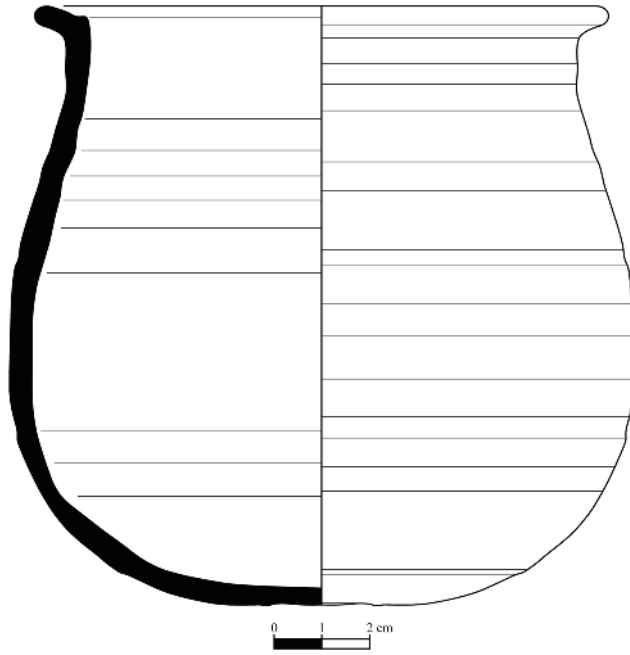
Kat. No 38

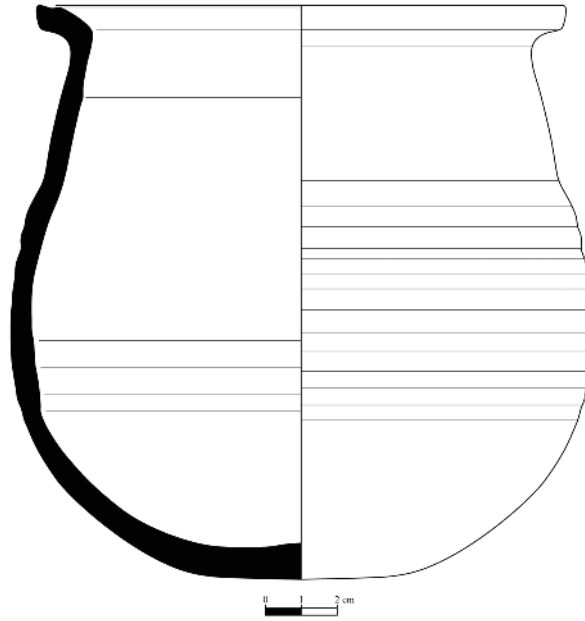

Kat. No 40

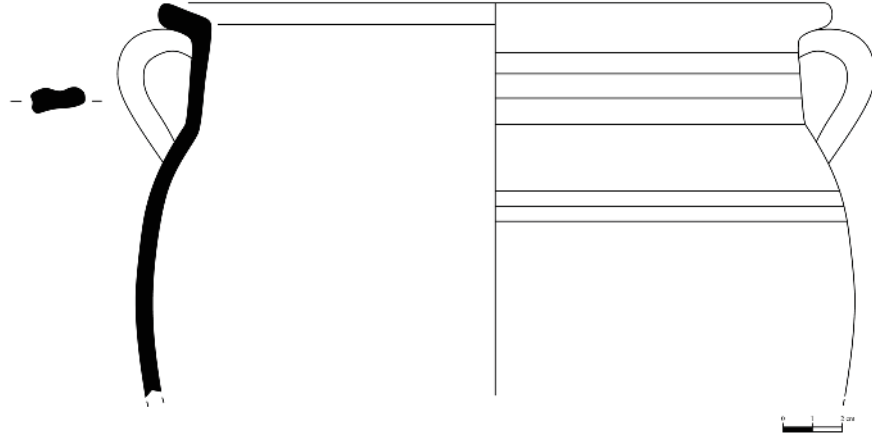

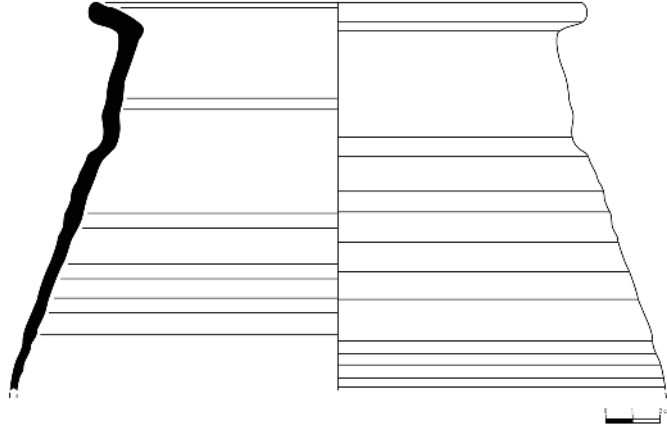

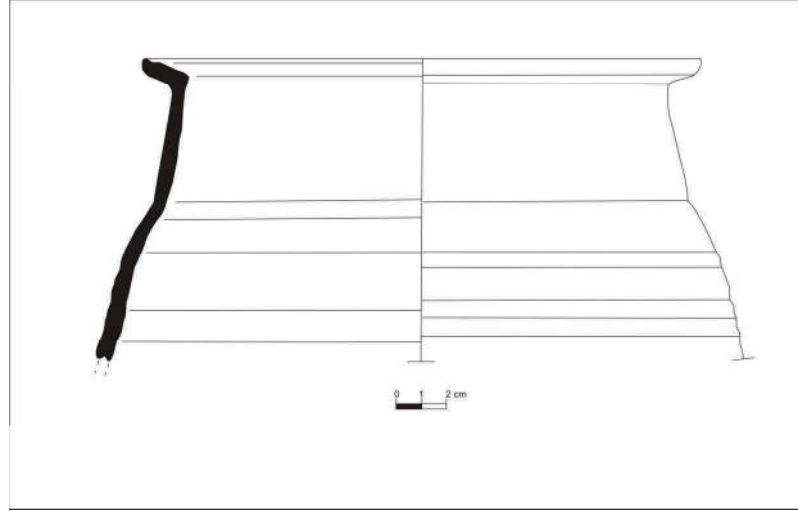
Kat. No 42

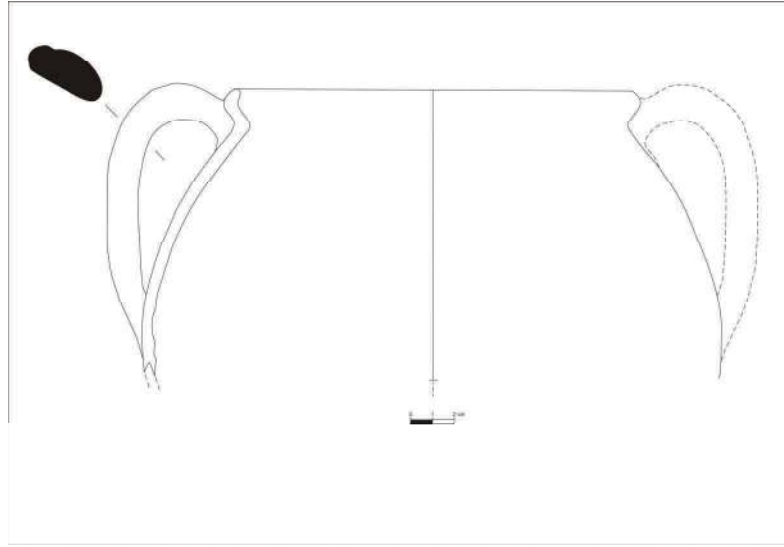

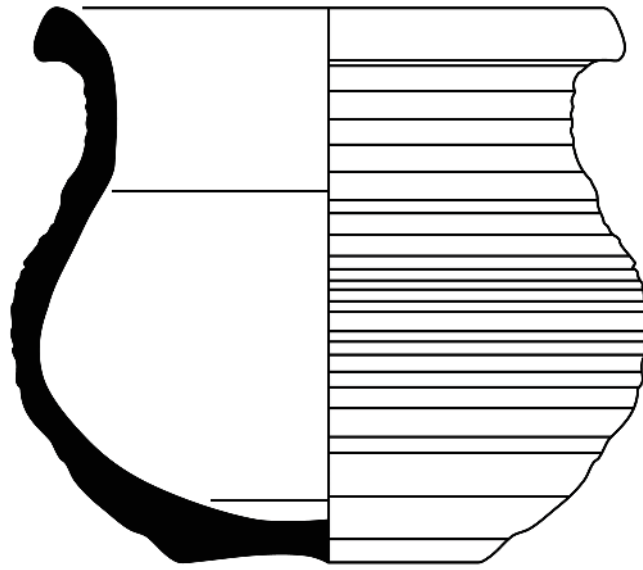
Kat. No 43

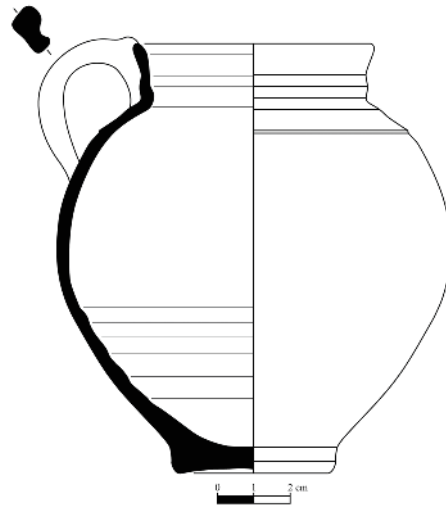

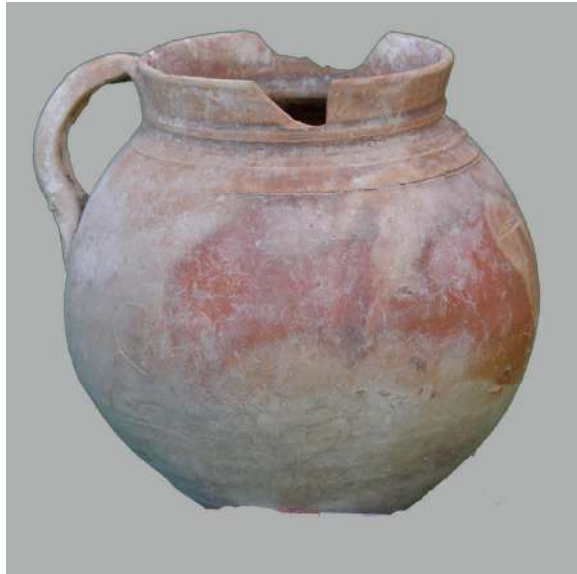
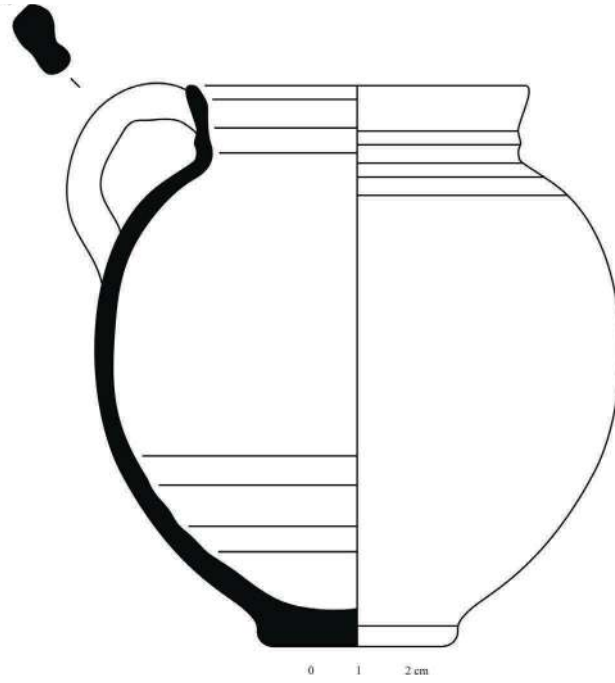

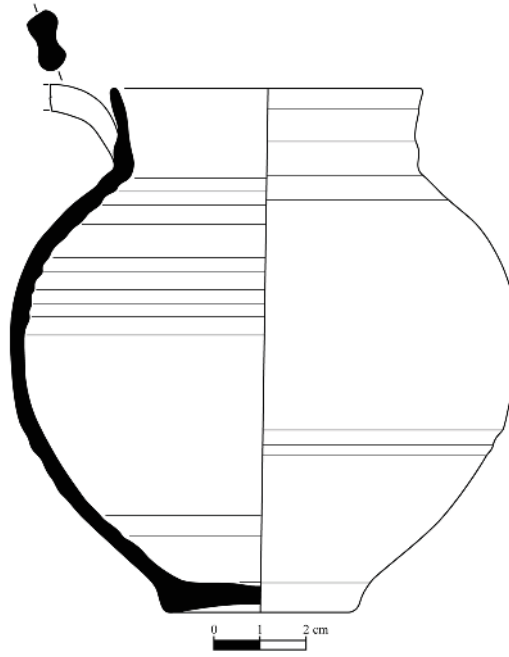

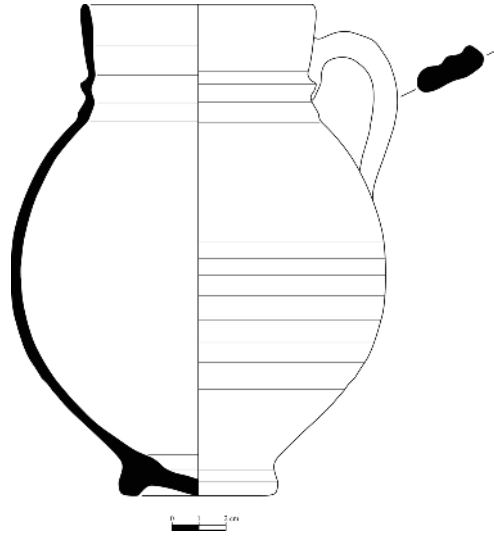

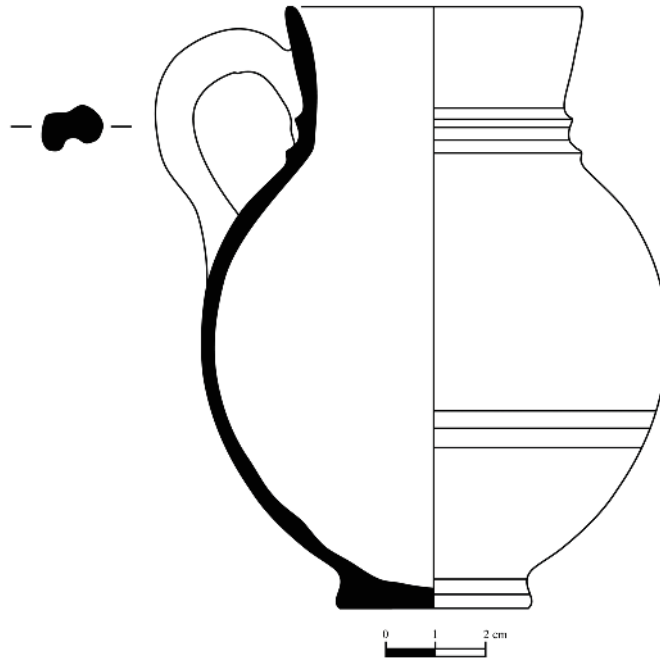

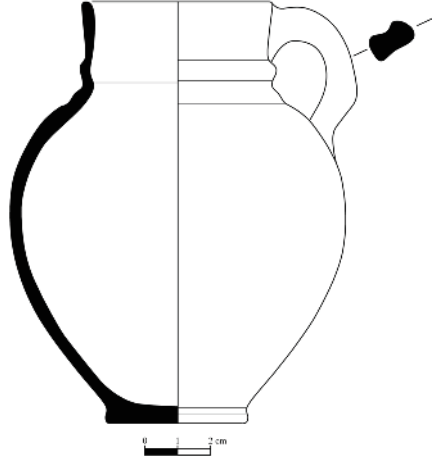
Kat. No 49

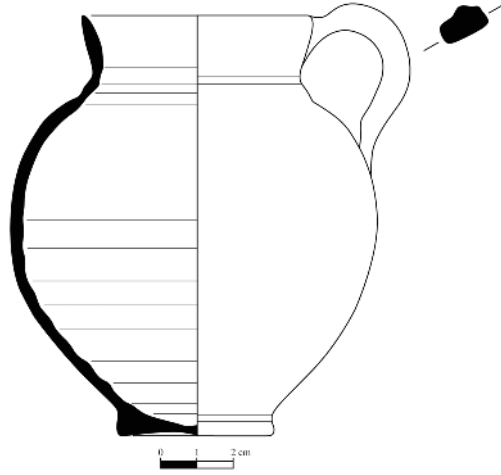

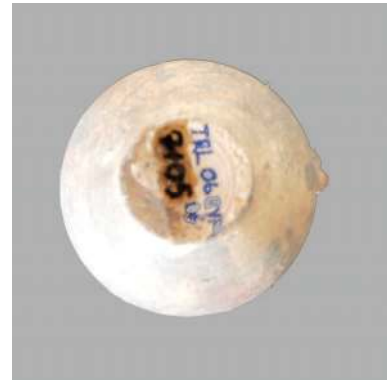
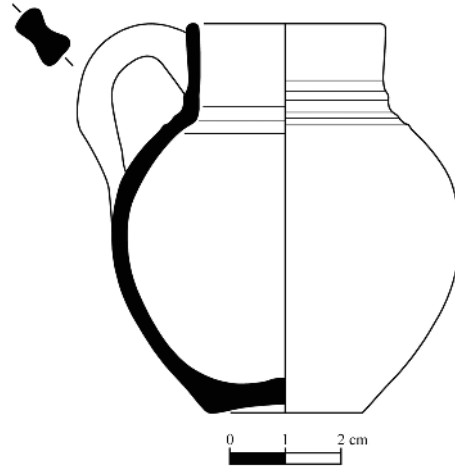

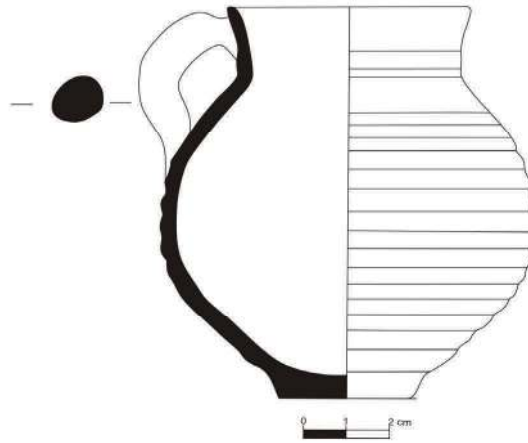

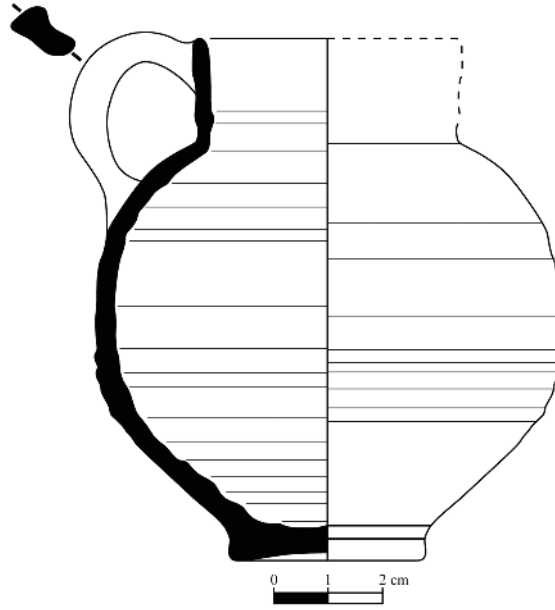

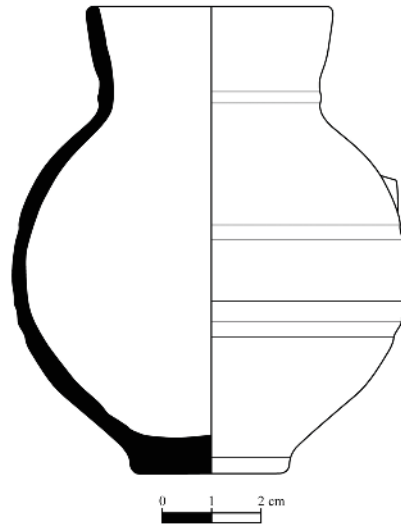

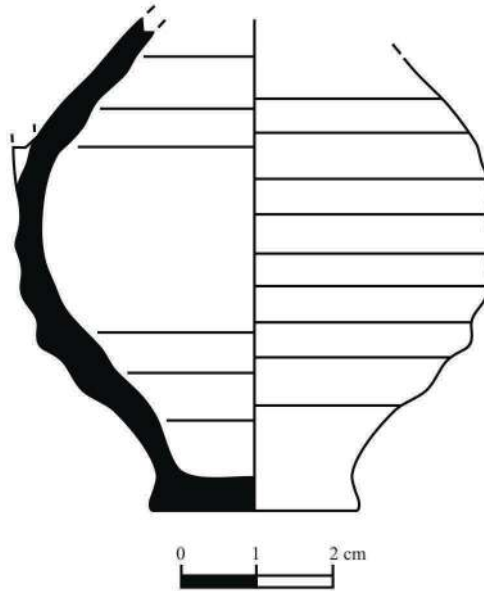

Kat. No 57

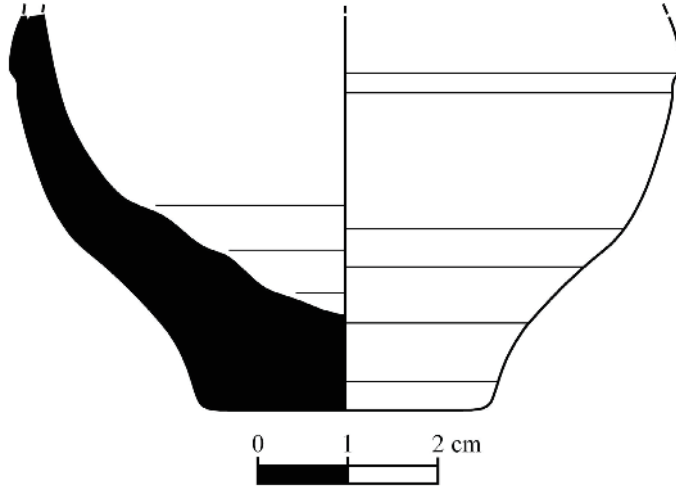

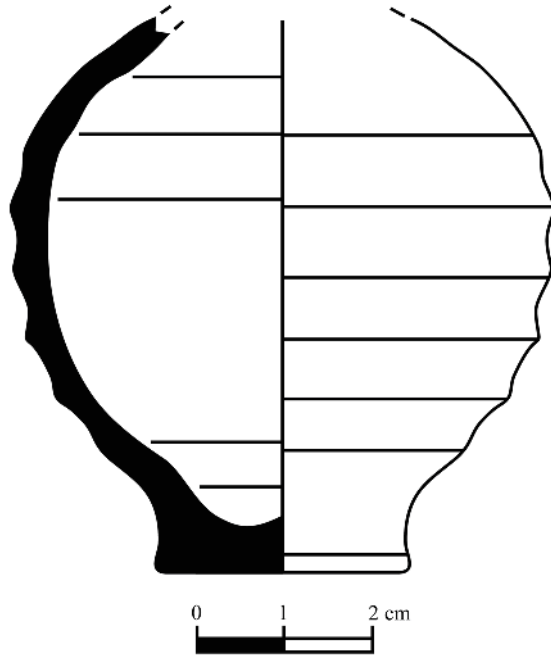

Kat. No 59

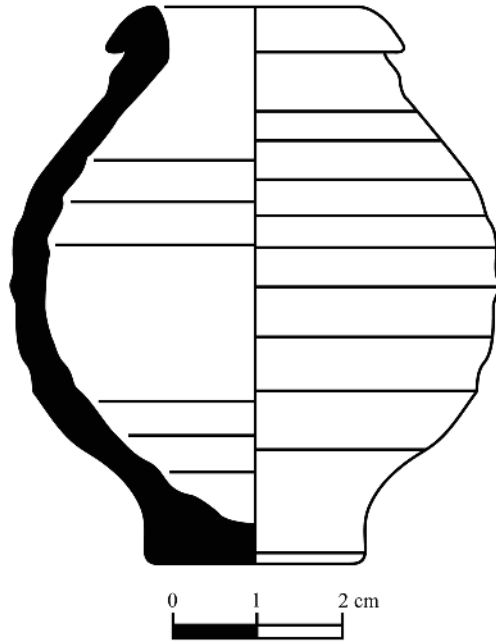

Kat. No 60

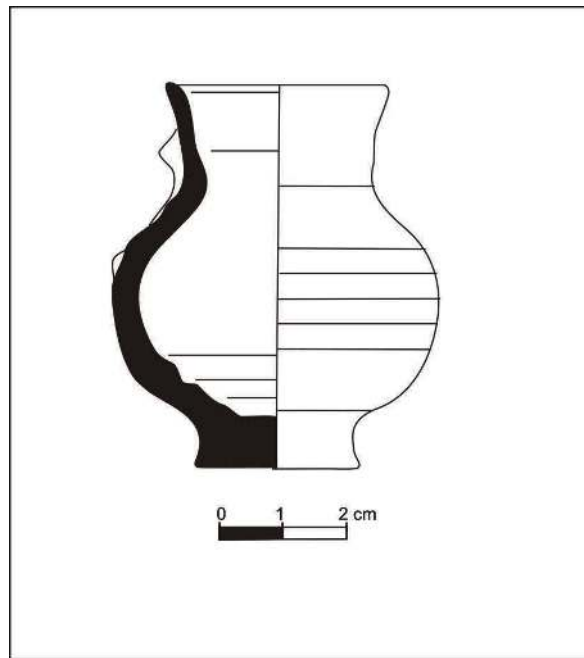

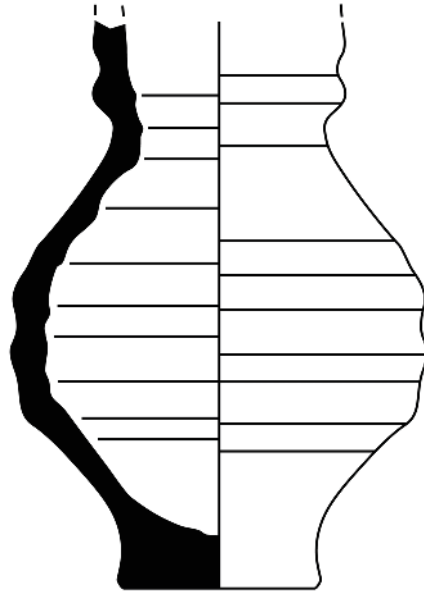
Kat. No 62

Kat. No 63

Kat. No 64

0 1 2 cm

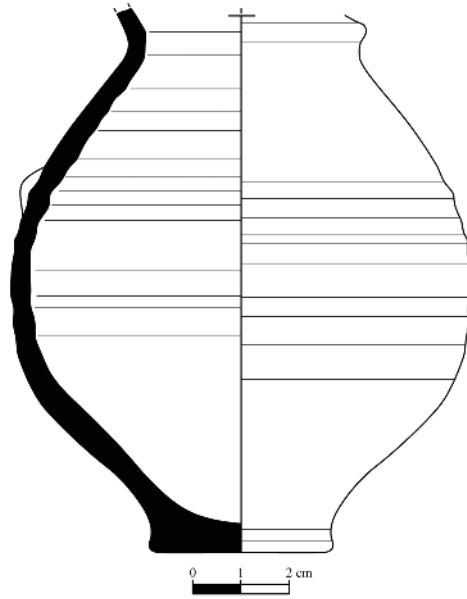
Kat. No 65

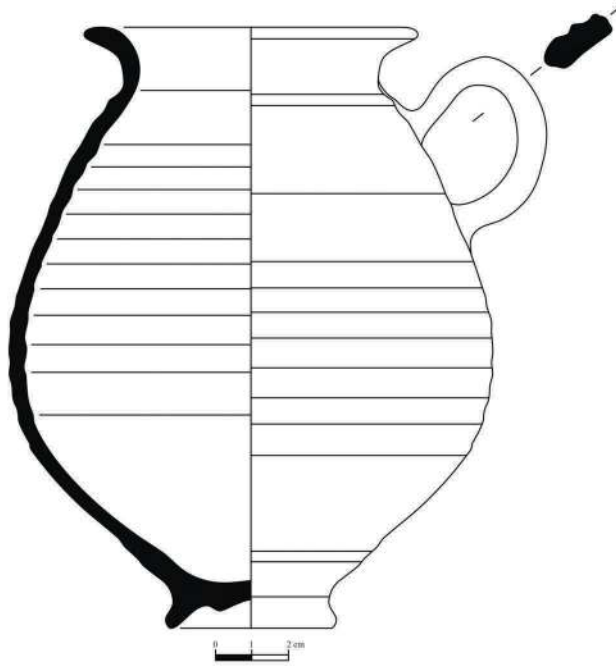
Kat. No 66

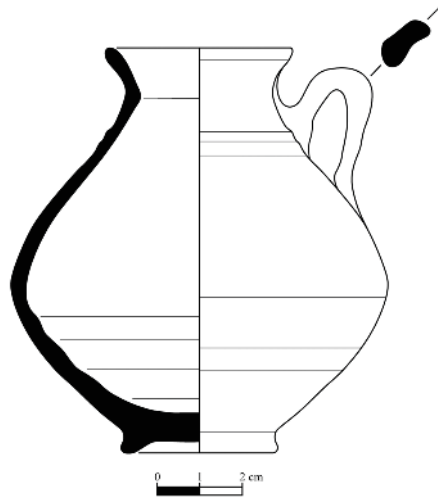

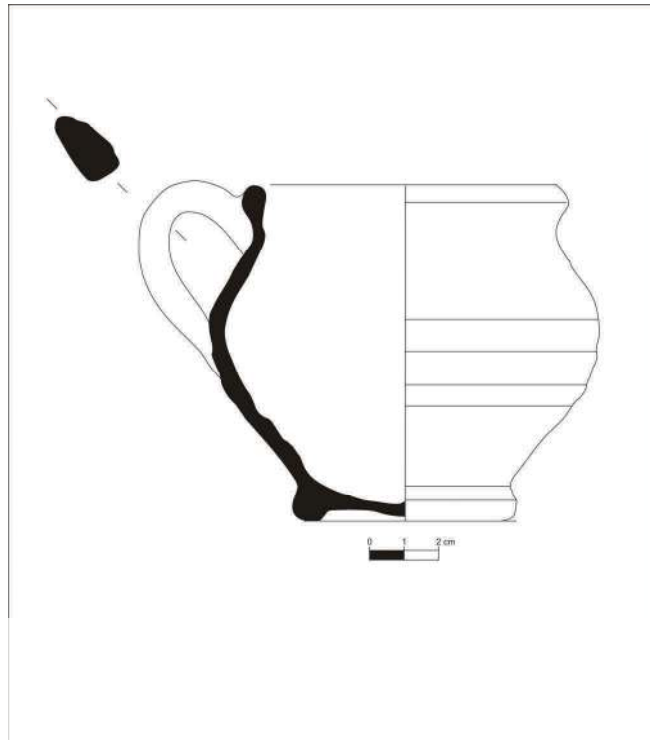
Kat. No 67

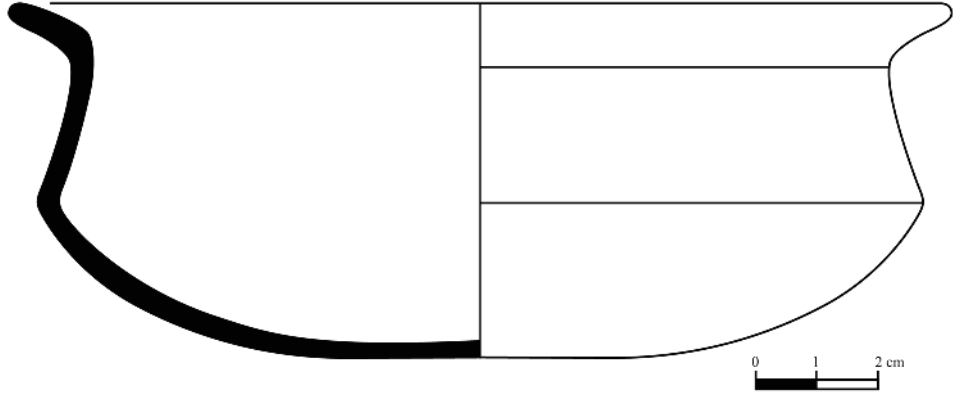

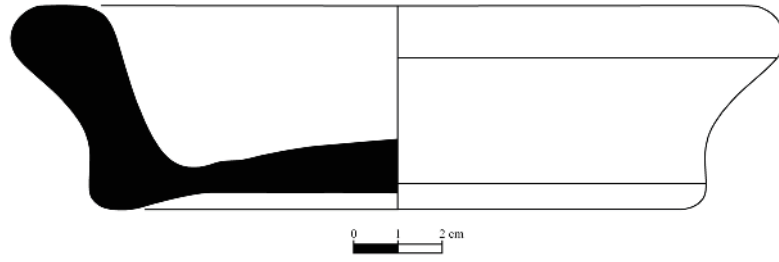
Kat. No 68

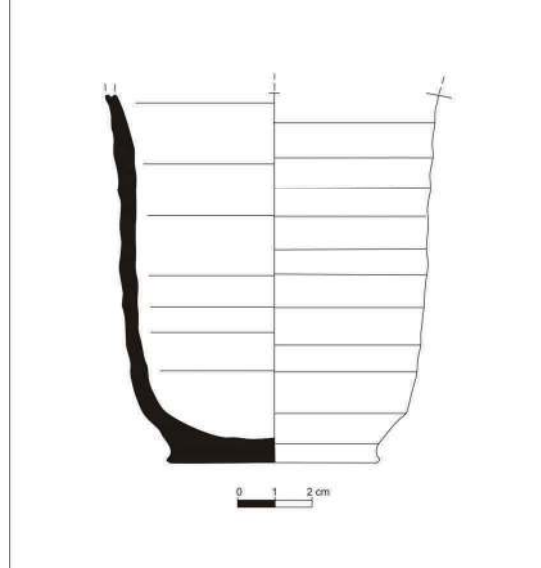

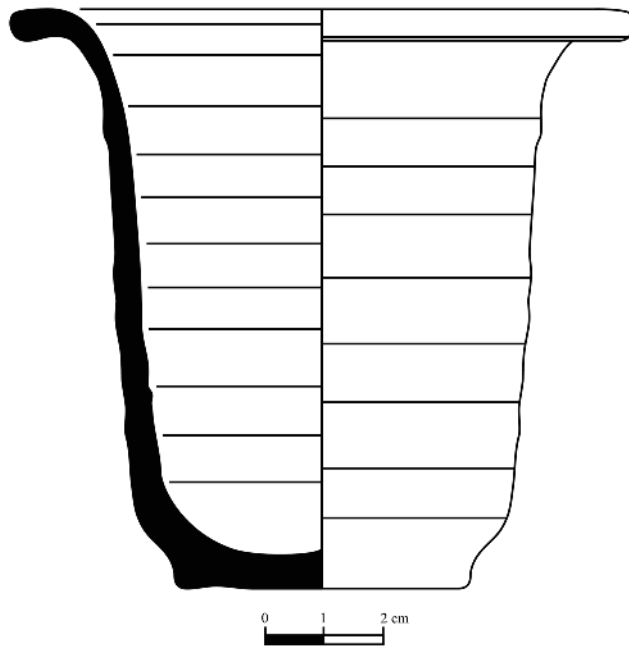

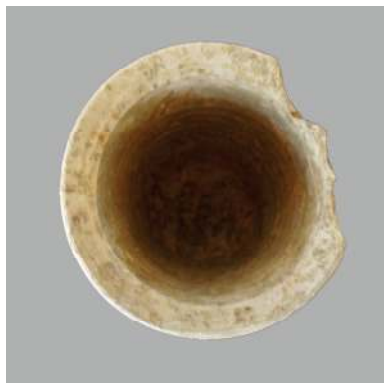
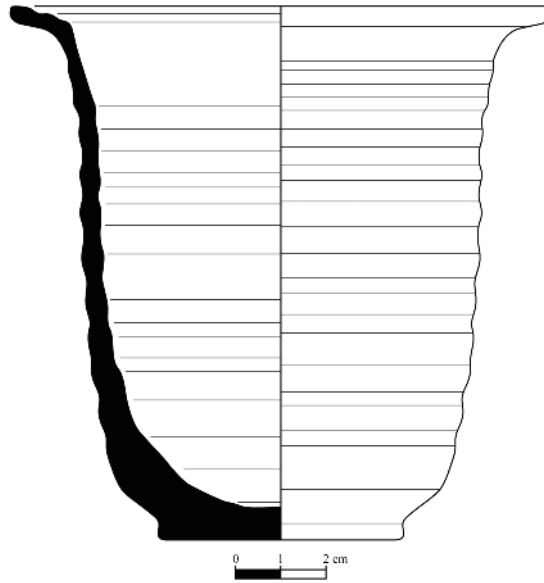

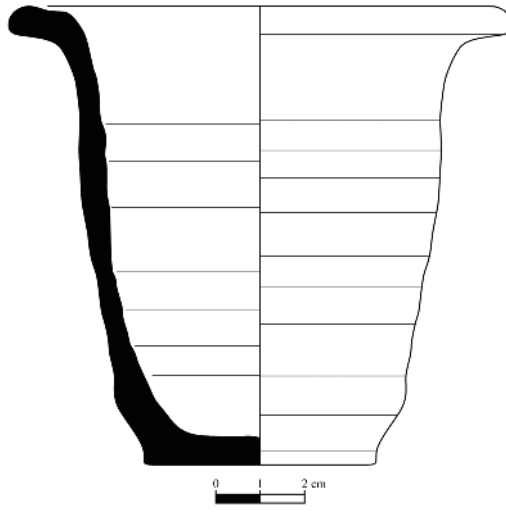
Kat. No 74

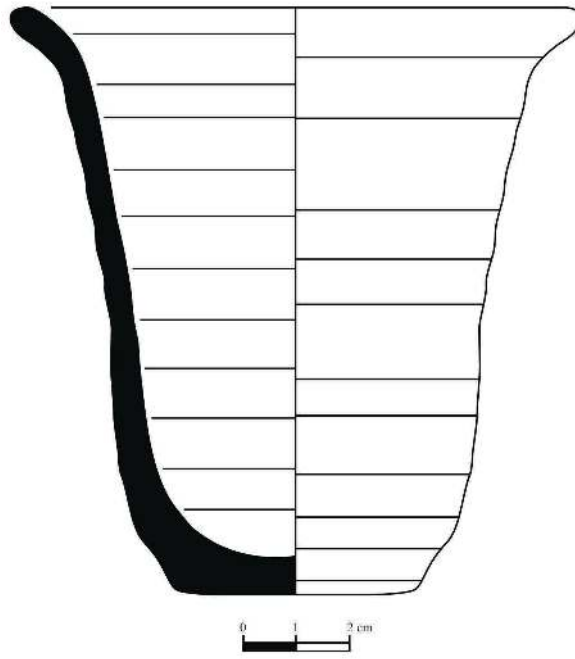

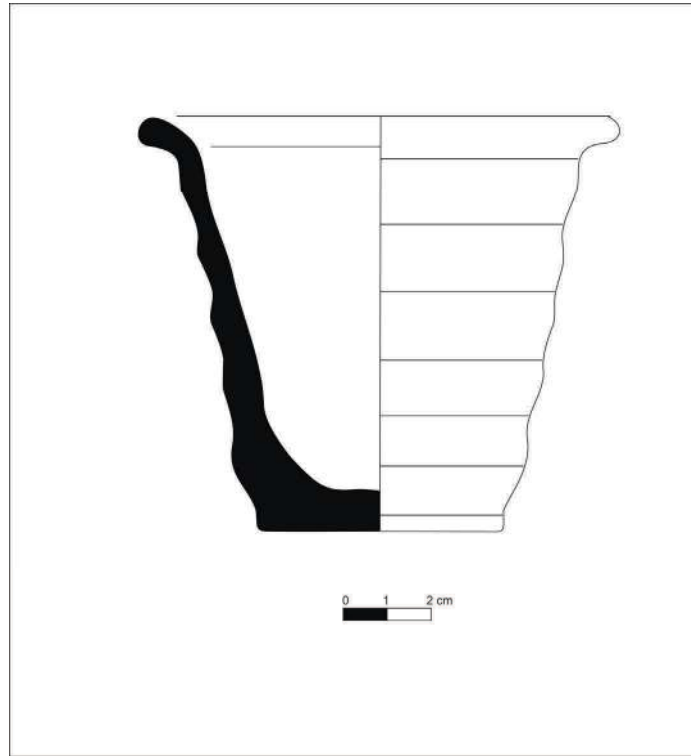
Kat. No 75

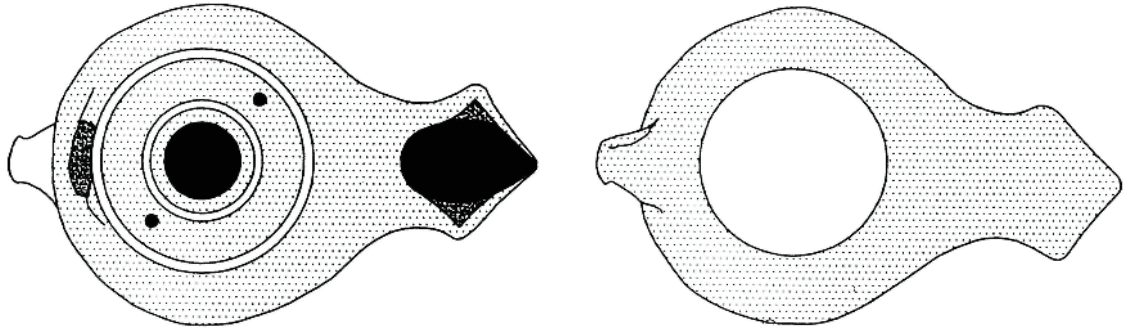
Kat. No 76

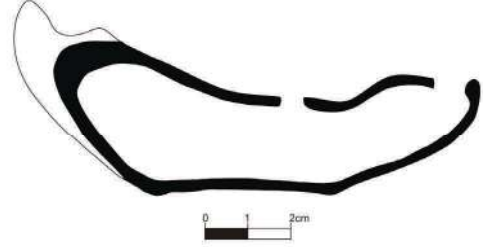
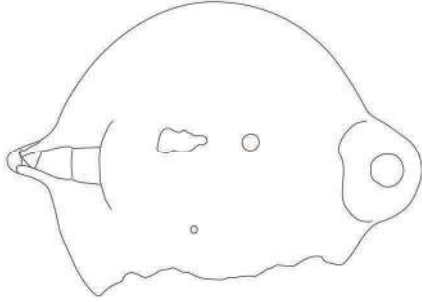

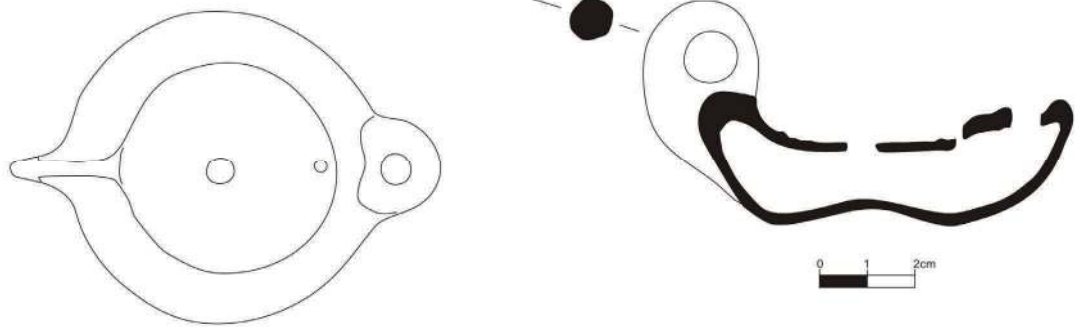

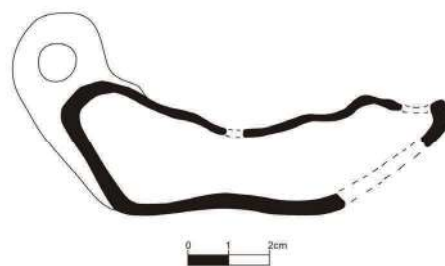
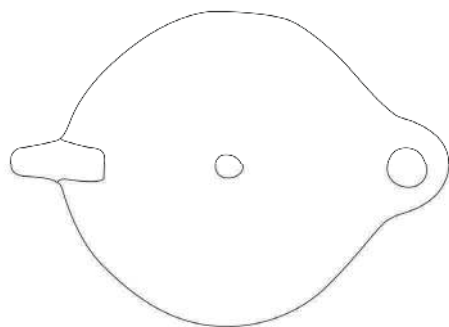

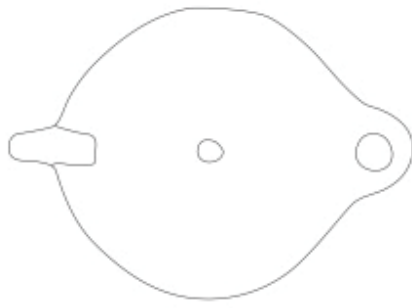
Kat. No 79

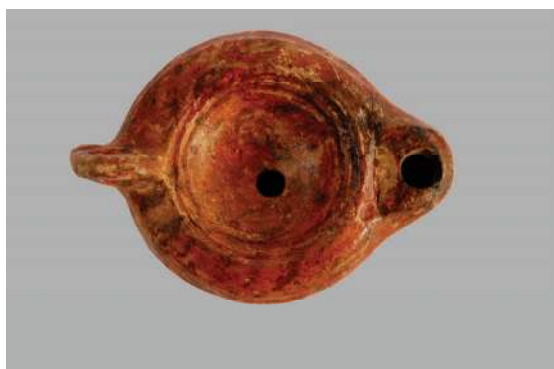
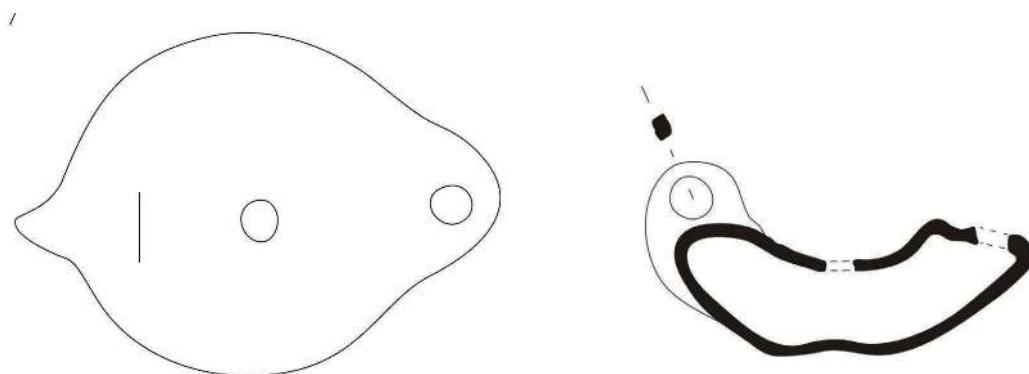

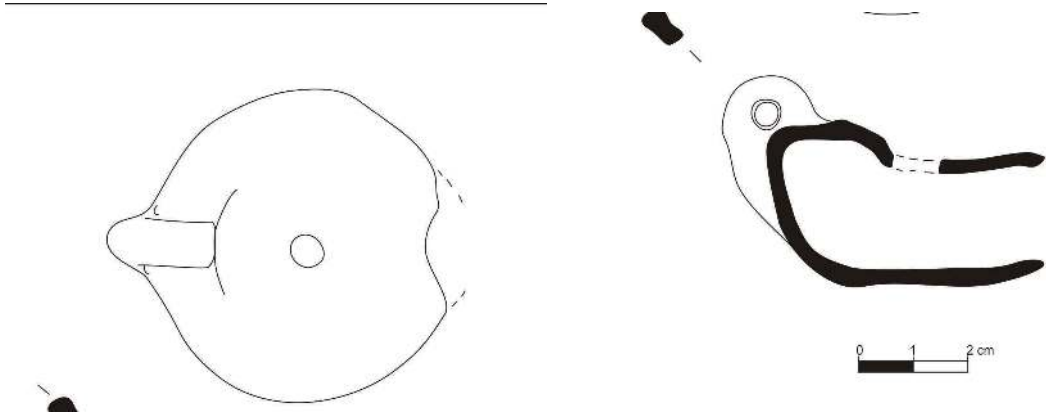

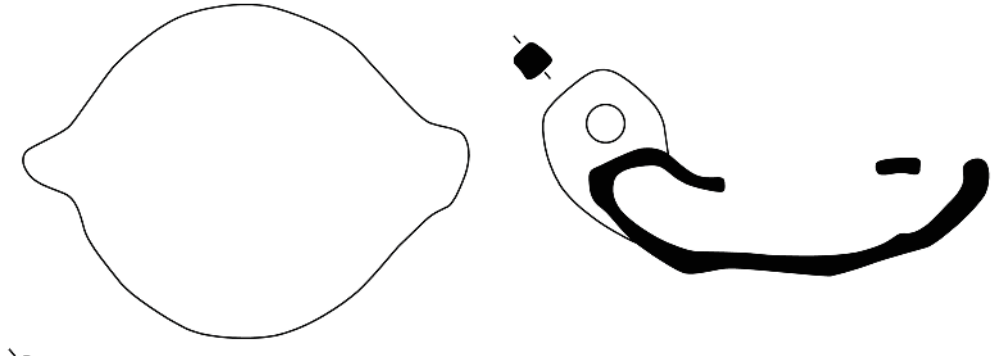

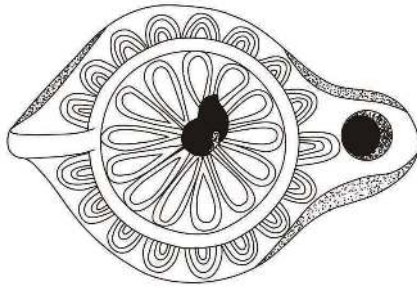

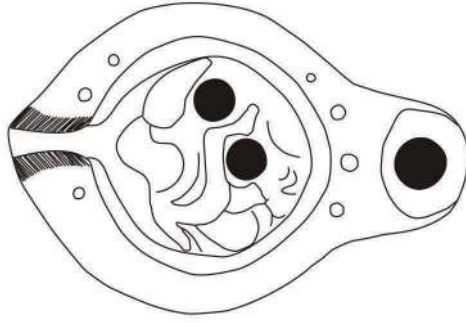

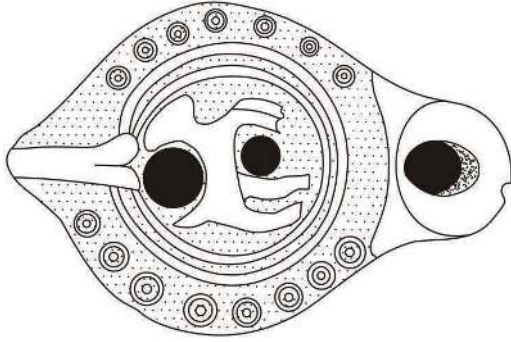

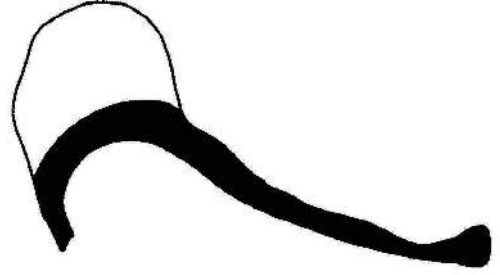
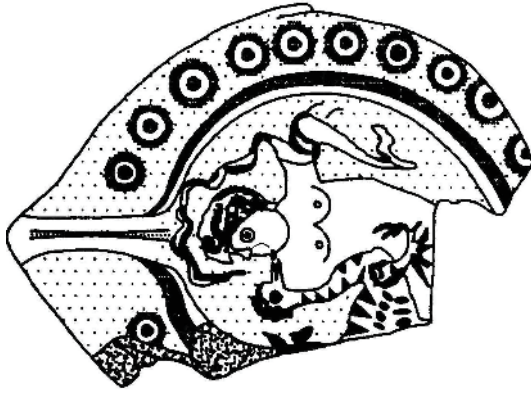

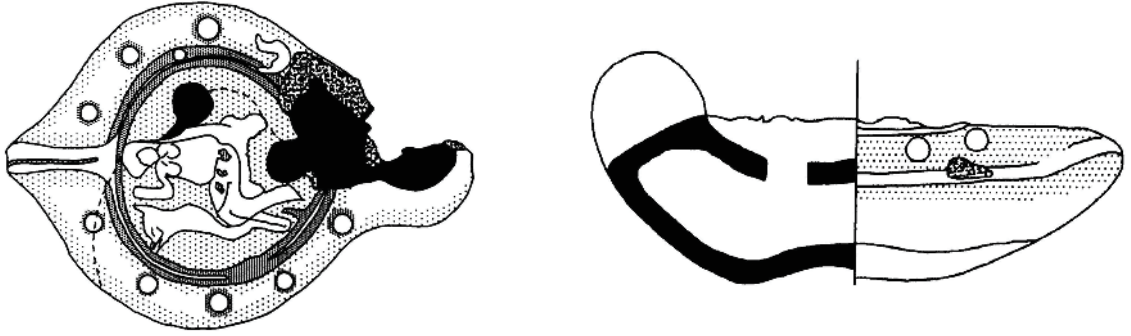

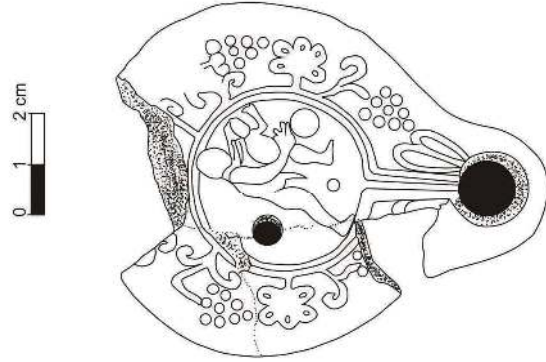
Kat. No 88

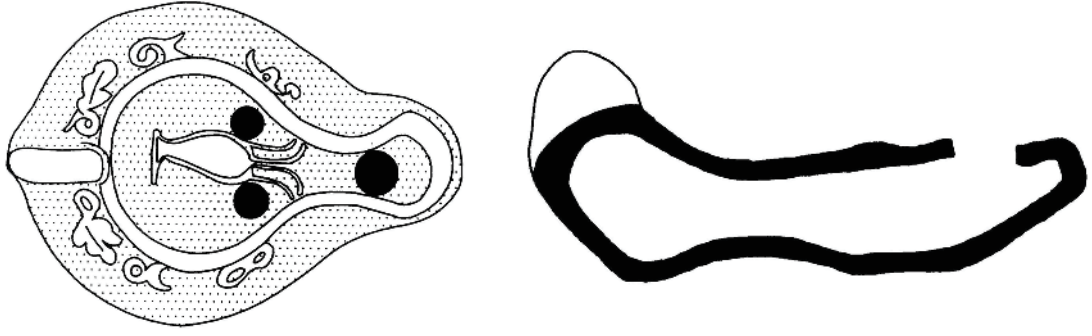

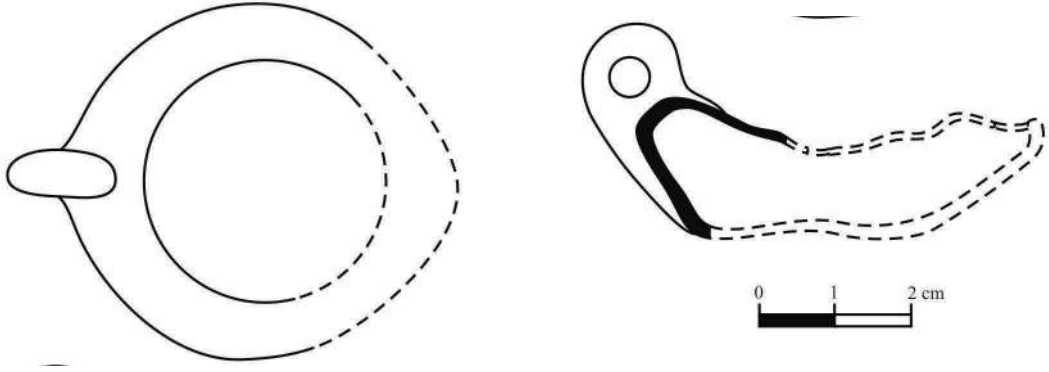

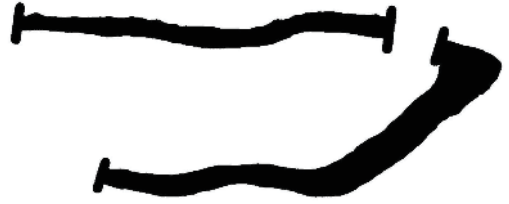
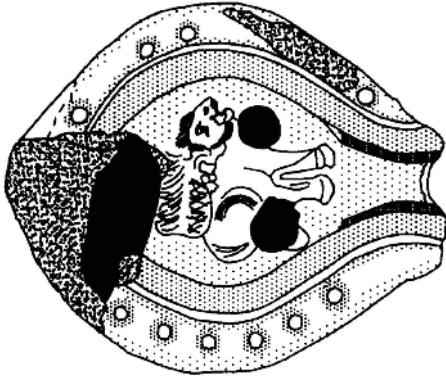

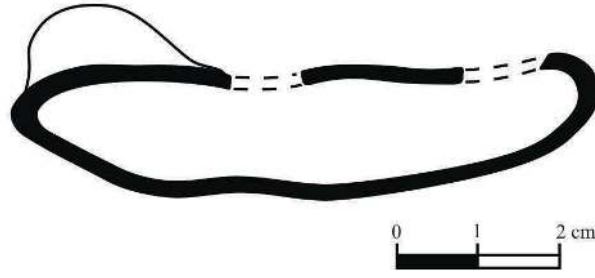
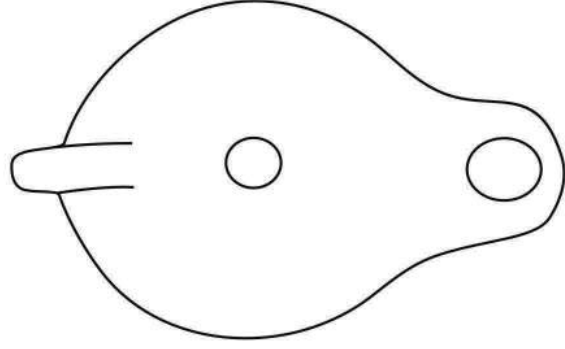

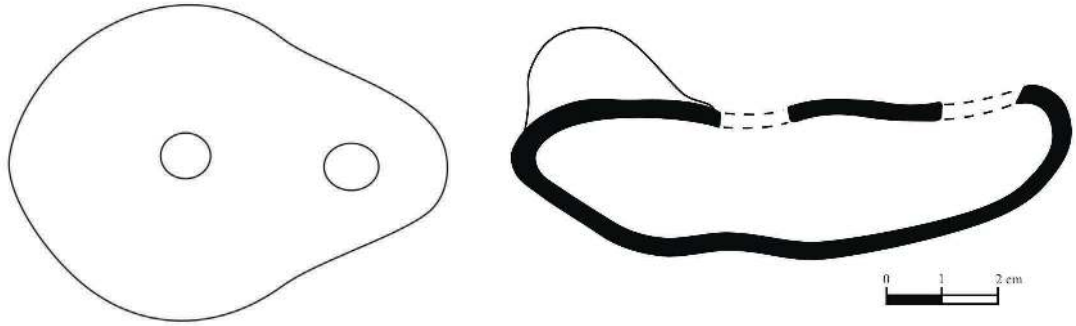

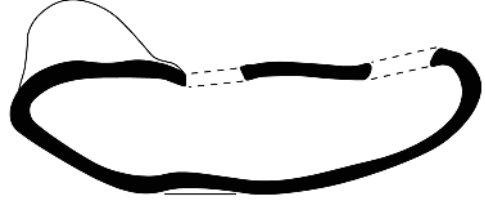
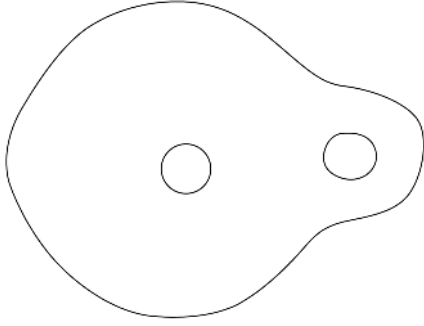

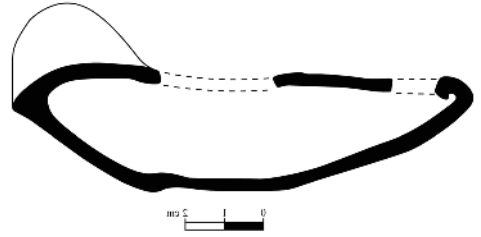
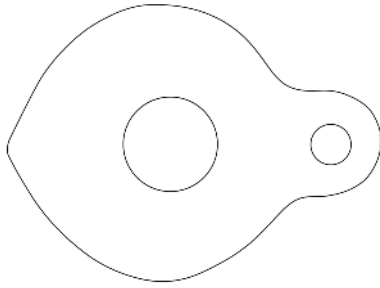
Kat. No 95

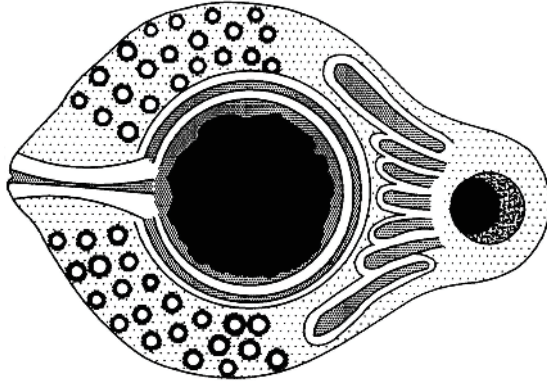

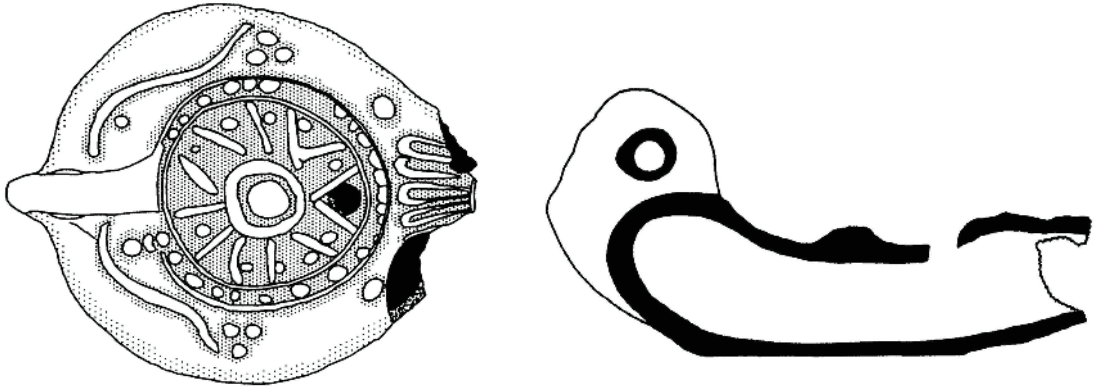

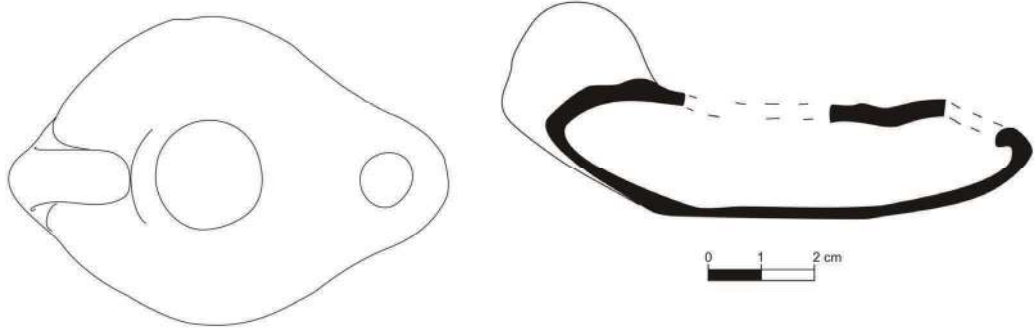

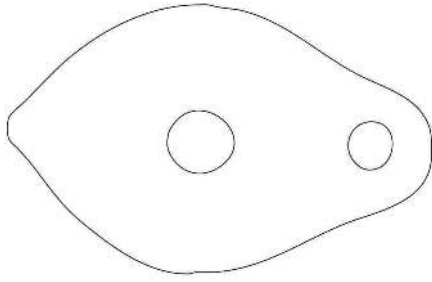

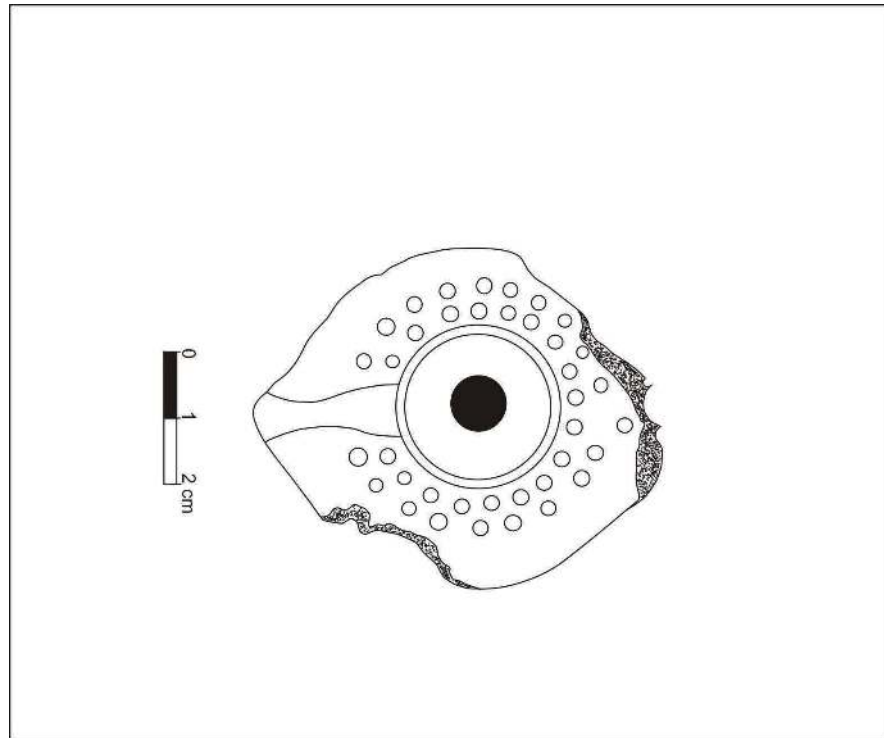

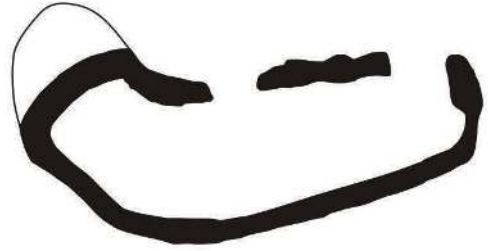
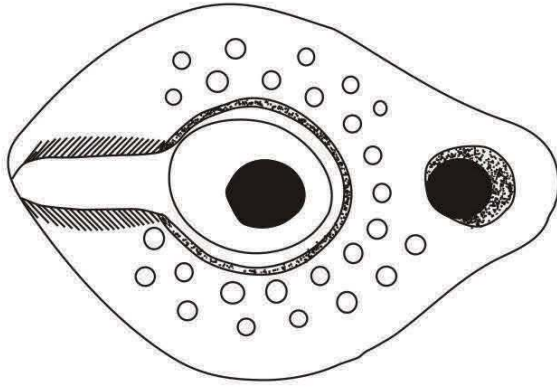

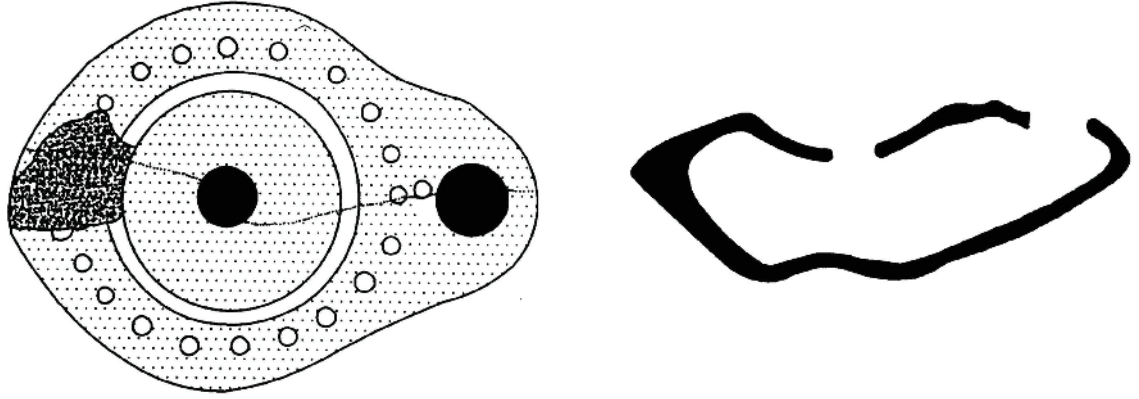

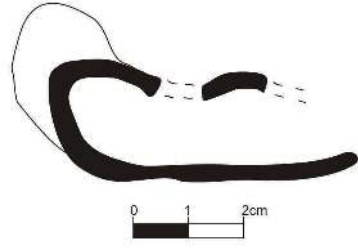
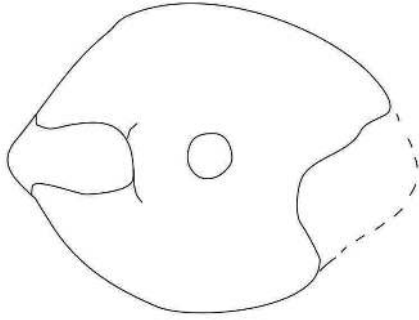

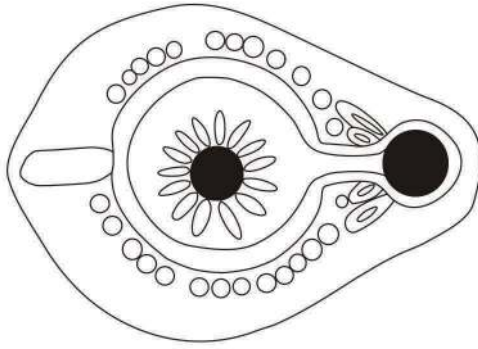

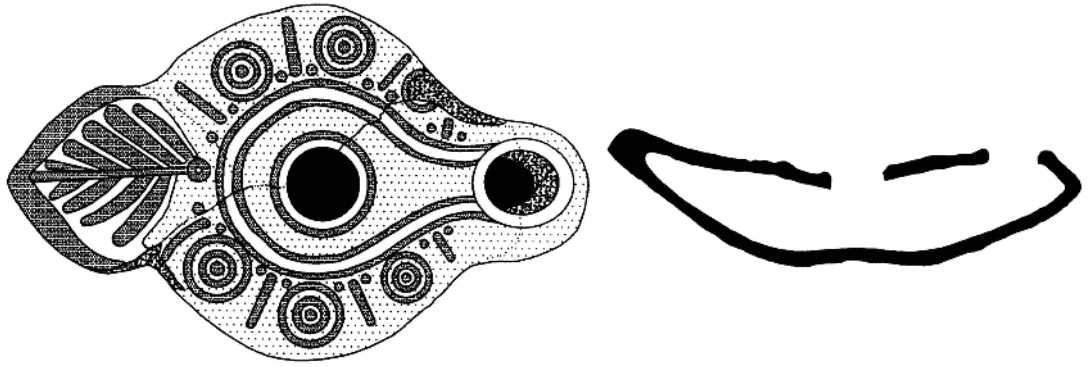

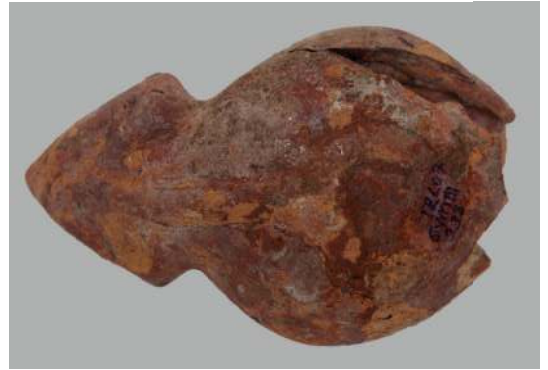
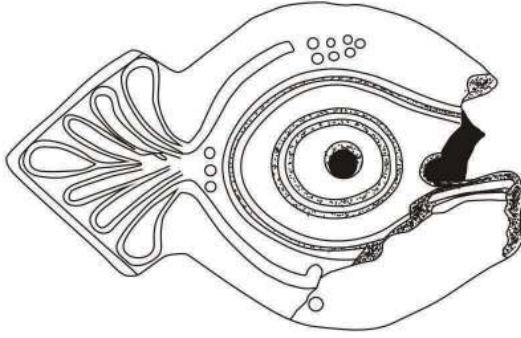

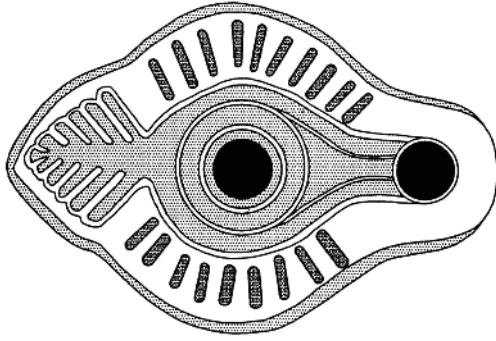

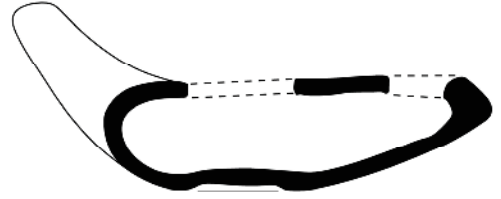
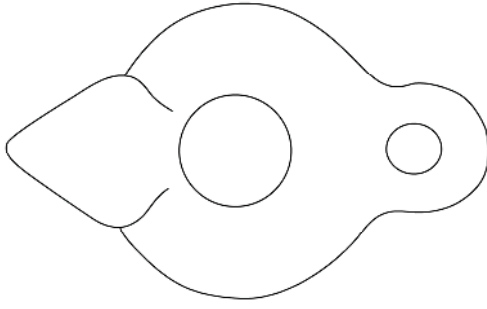

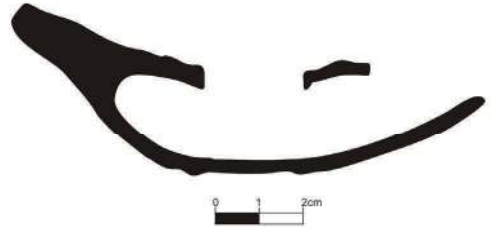
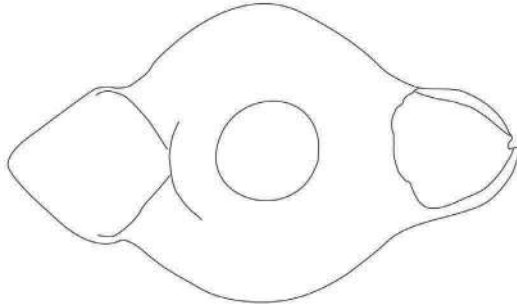

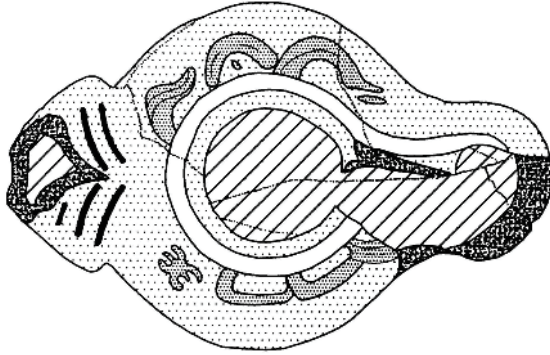

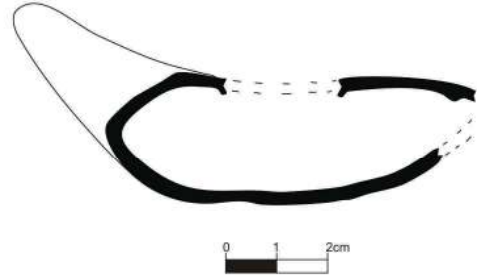
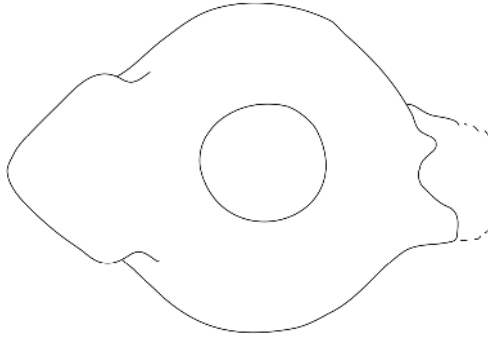

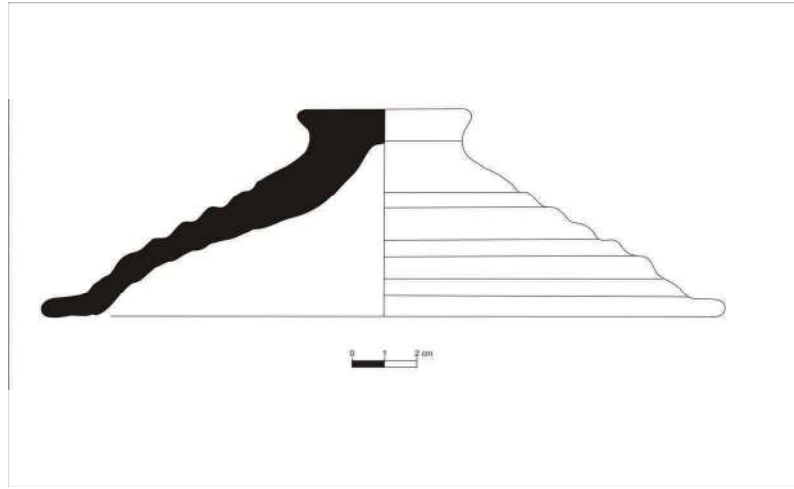

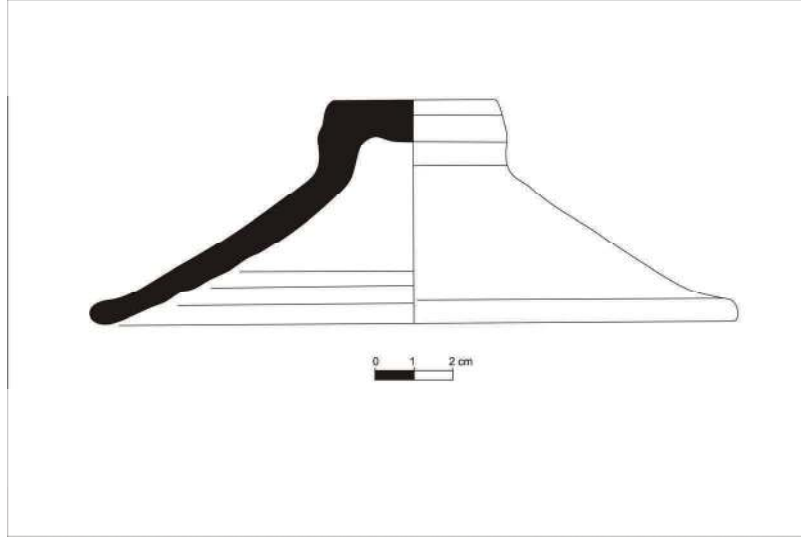

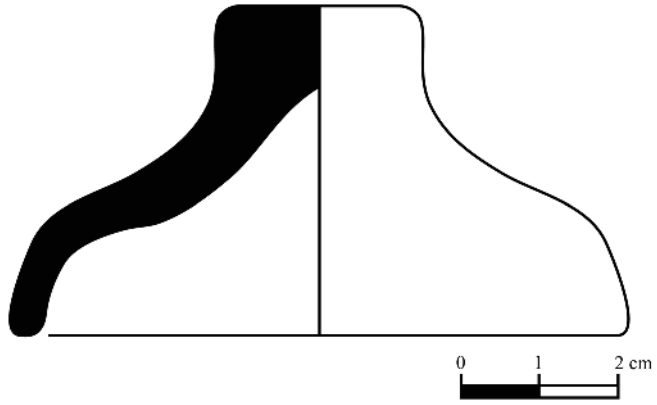
Kat. No 115

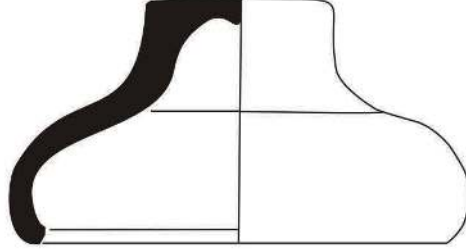

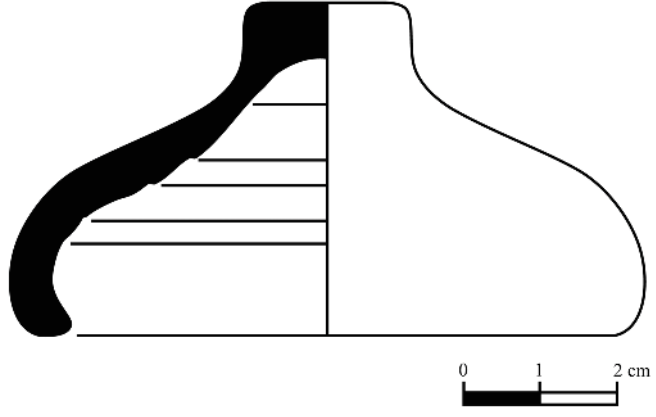

Kat. No 117

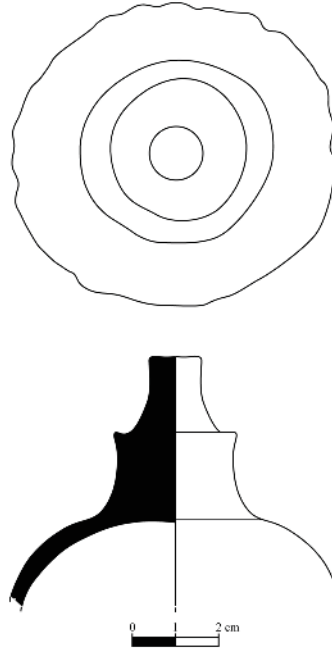

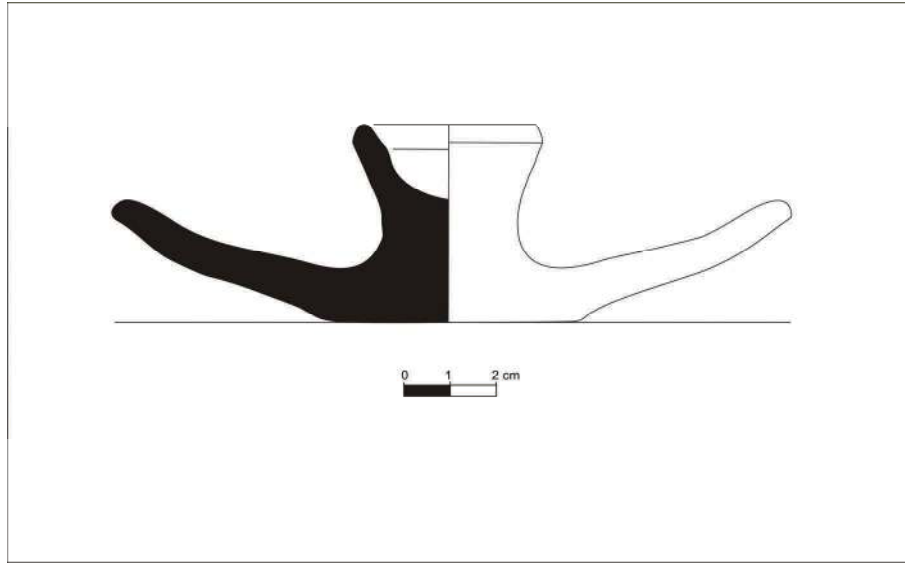

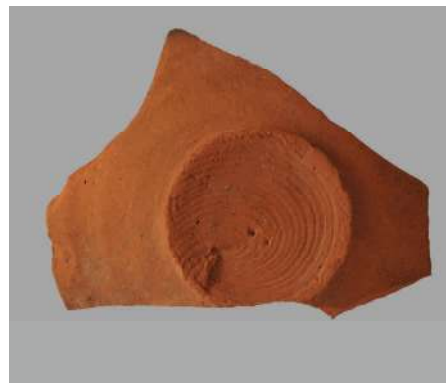
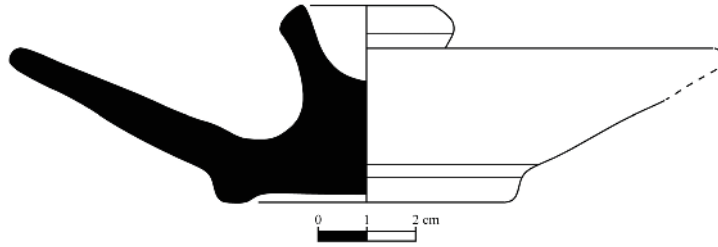

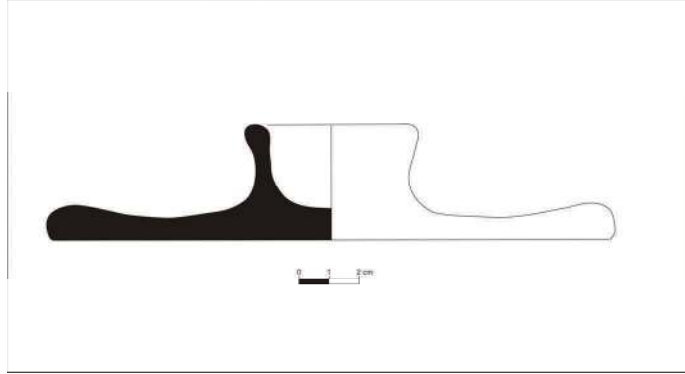
Kat. No 121

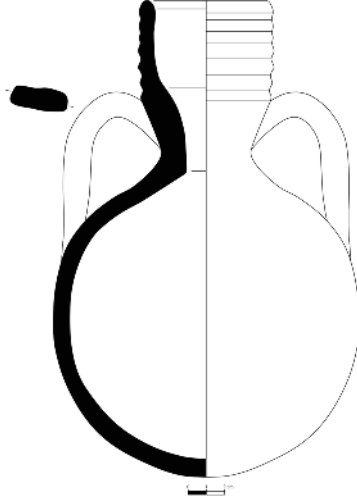

Kat. No 122

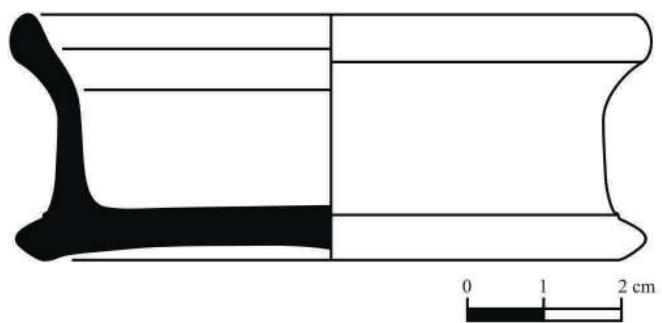

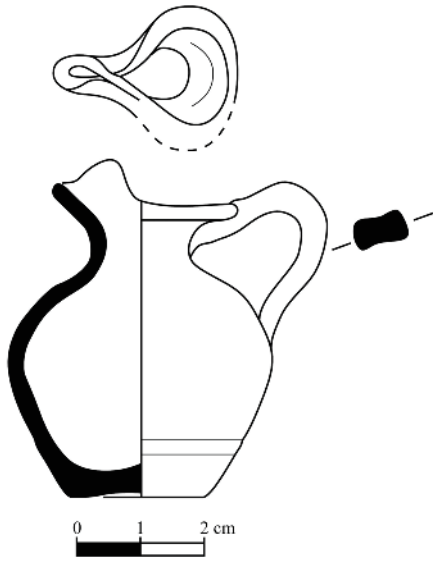

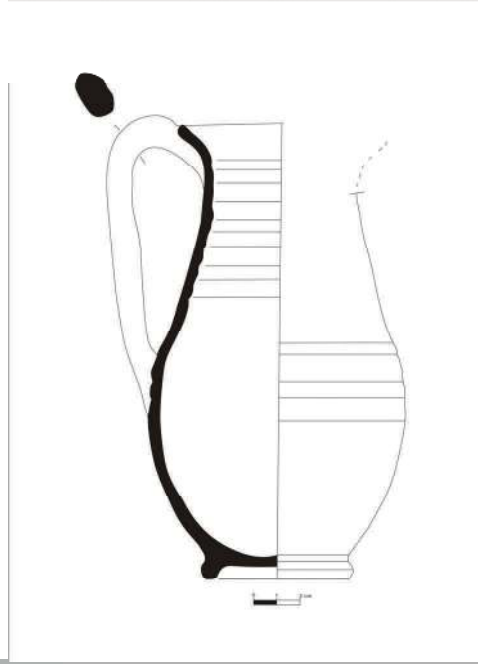

Kat. No 126

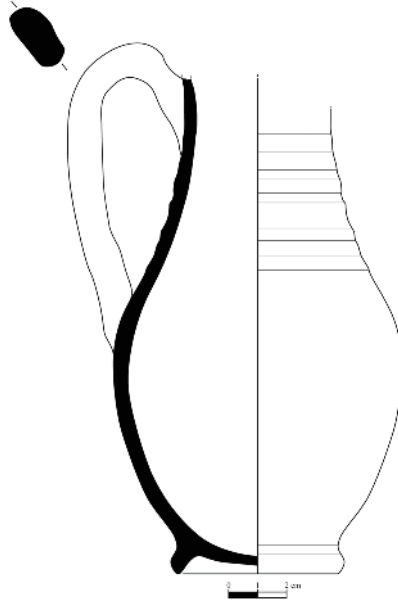

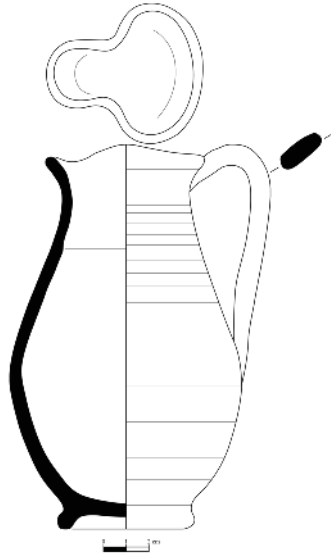

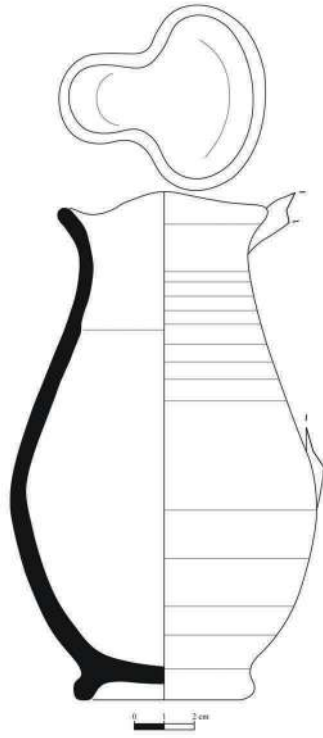
Kat. No 130

Kat. No 131

Kat. No 132

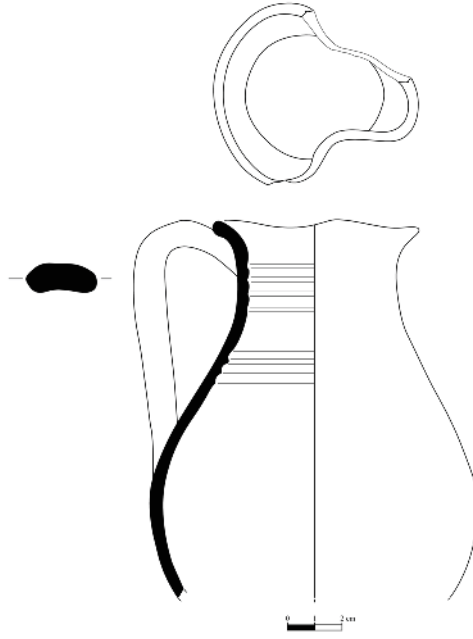

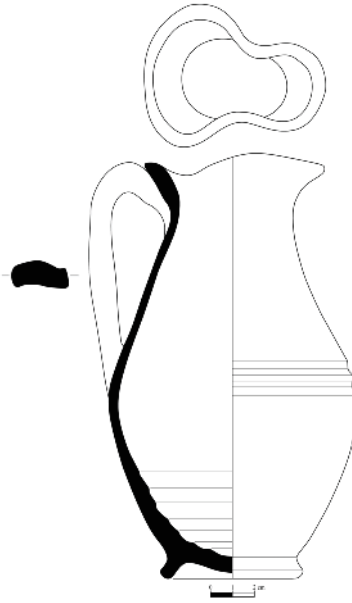
Kat. No 134

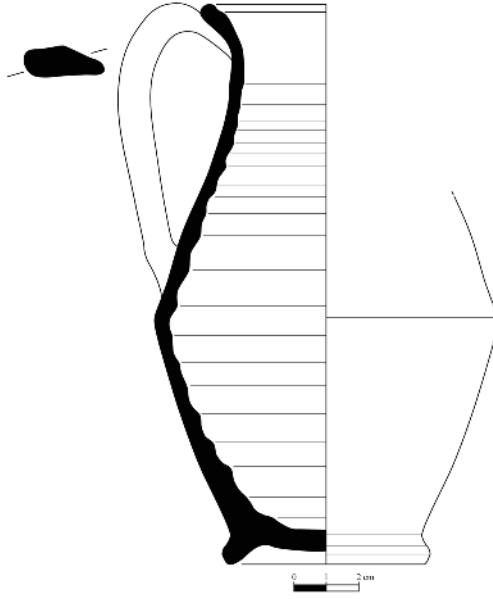
Kat. No 135

Kat. No 136

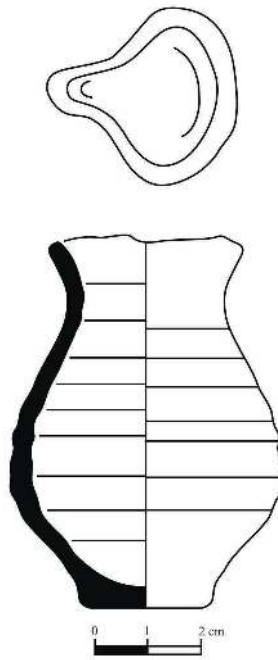

Kat. No 137

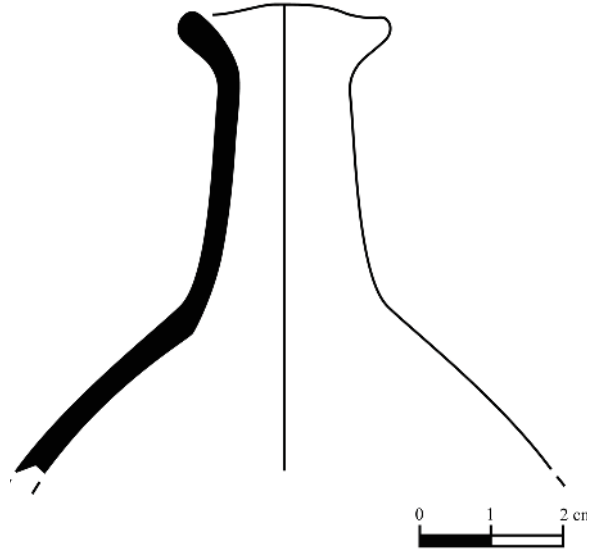

Kat. No 138

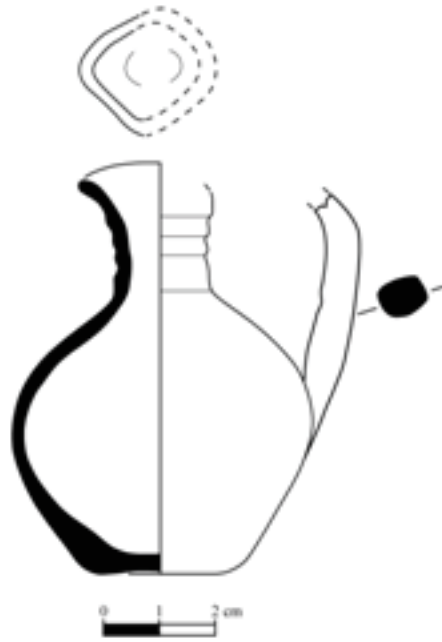

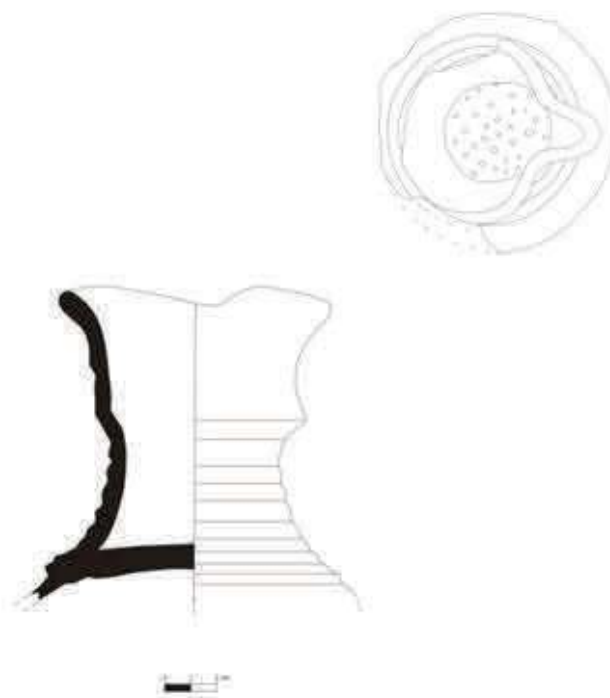
Kat. No 140

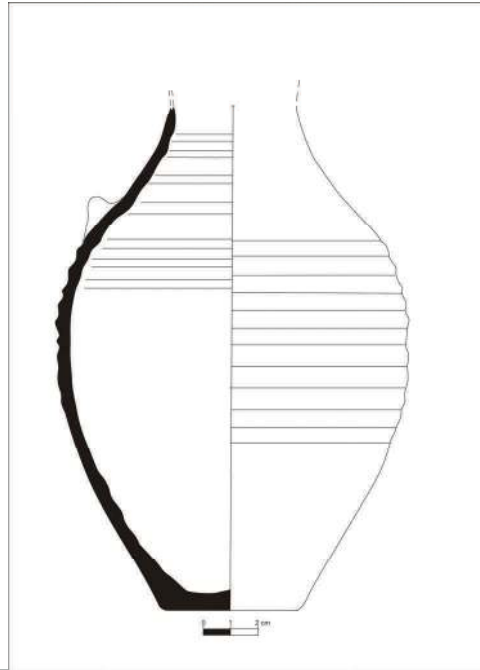
Kat. No 141

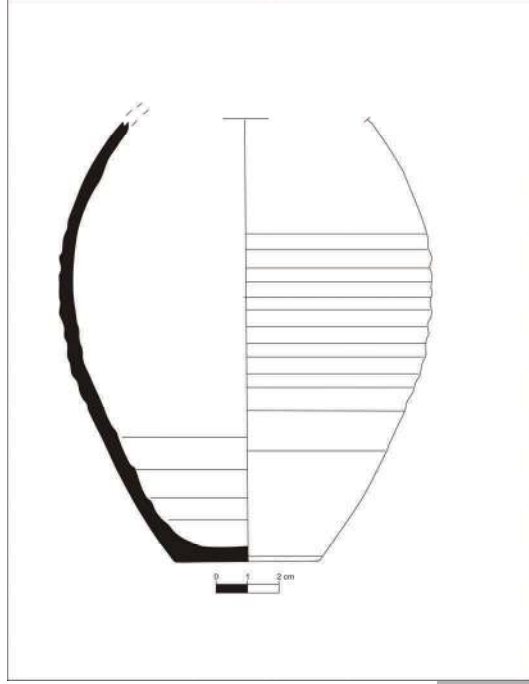
Kat. No 142

Kat. No 143

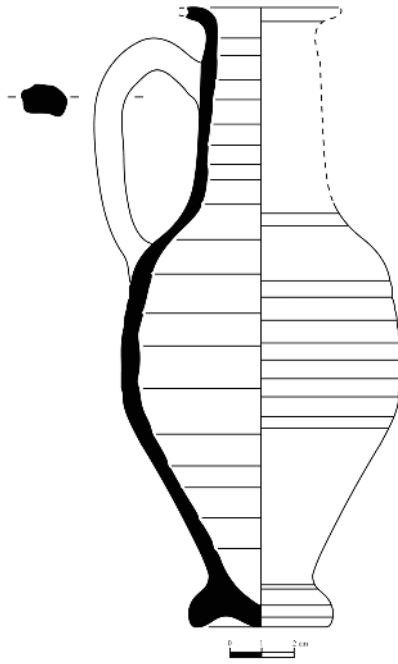

Kat. No 144

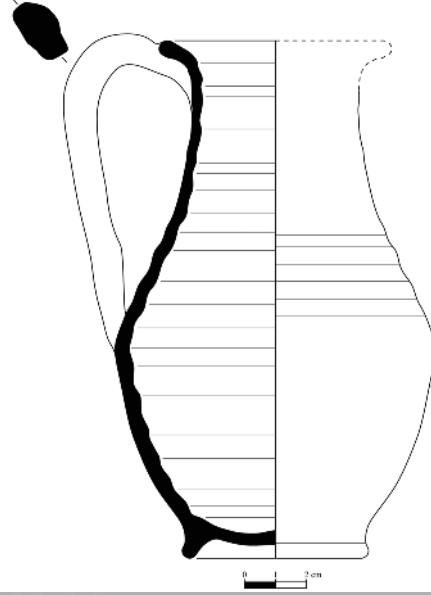

Kat. No 145

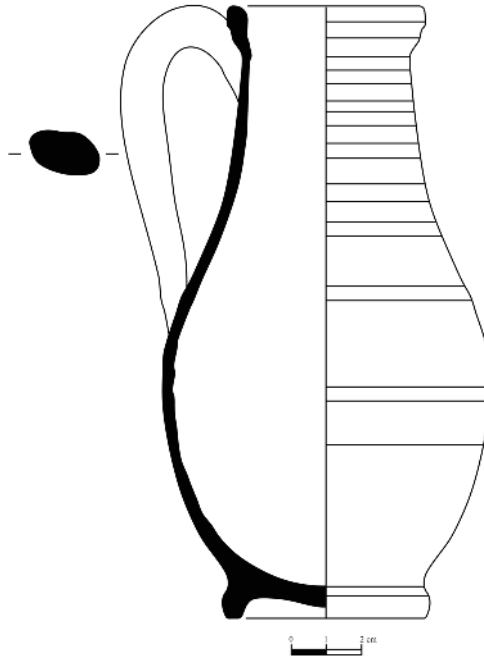

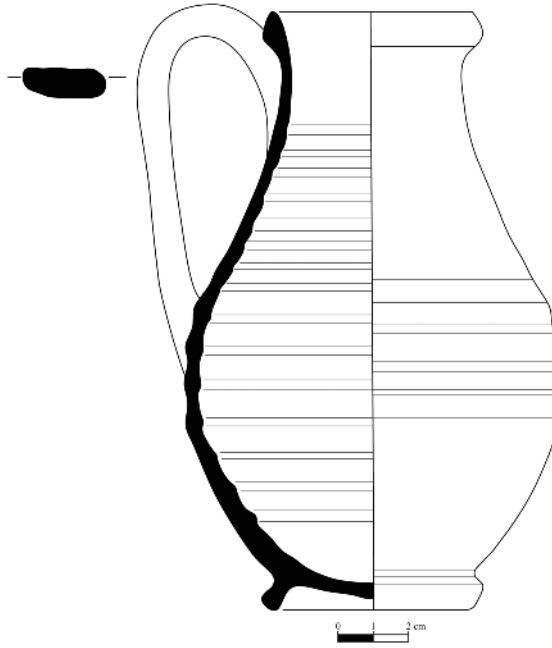

Kat. No 147

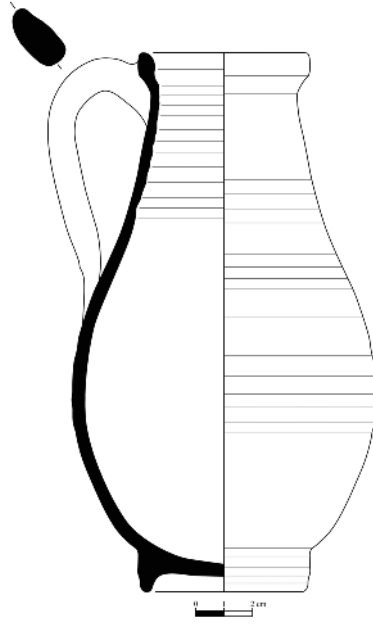

Kat. No 148

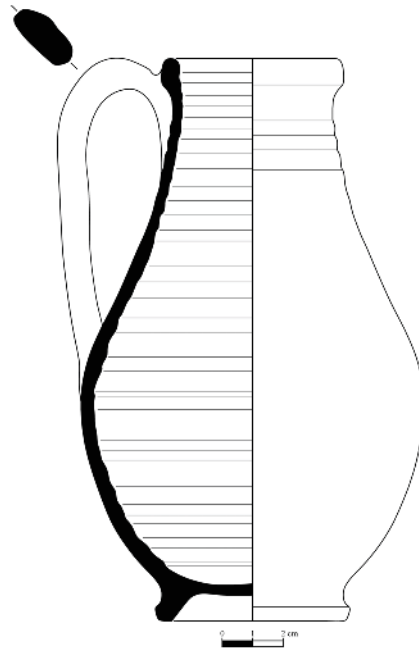

Kat. No 150

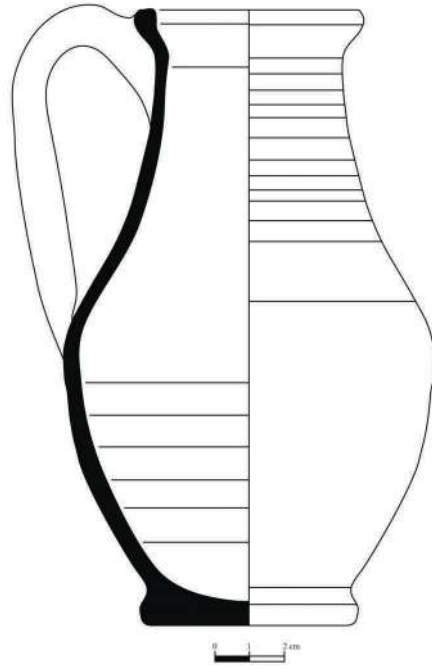
Kat. No 151

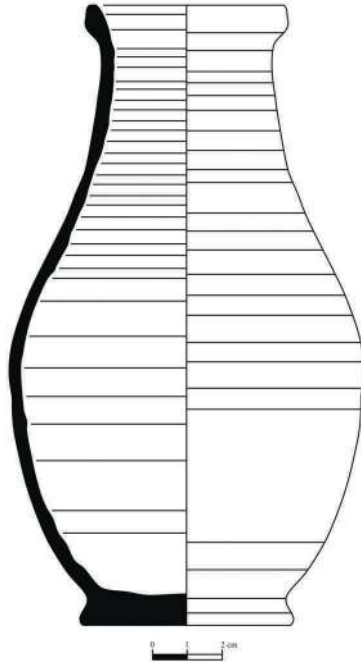

Kat. No 152

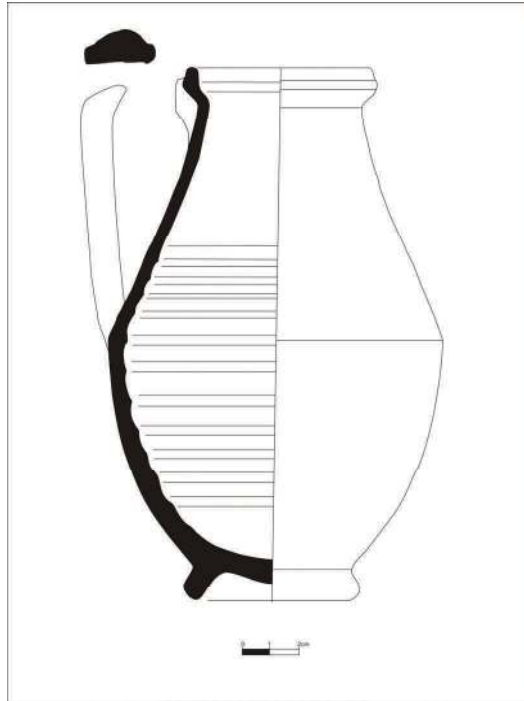

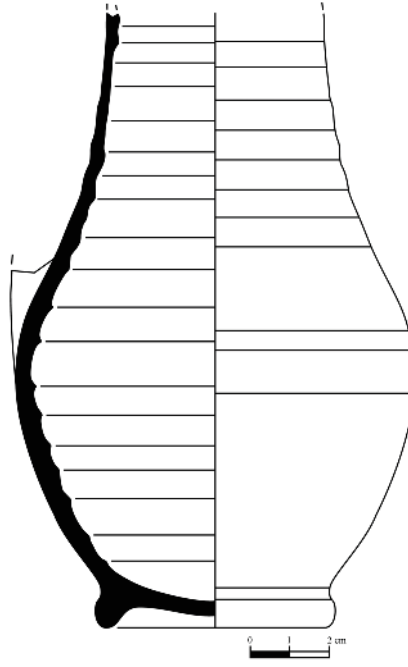
Kat. No 156

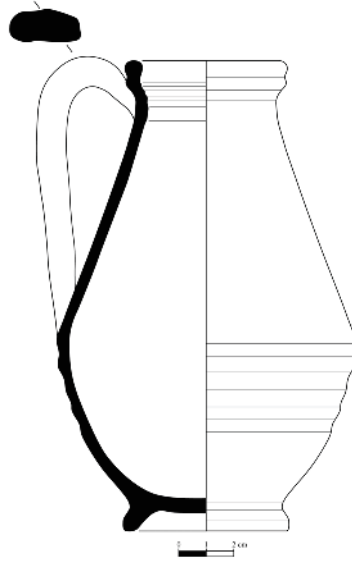
Kat. No 157

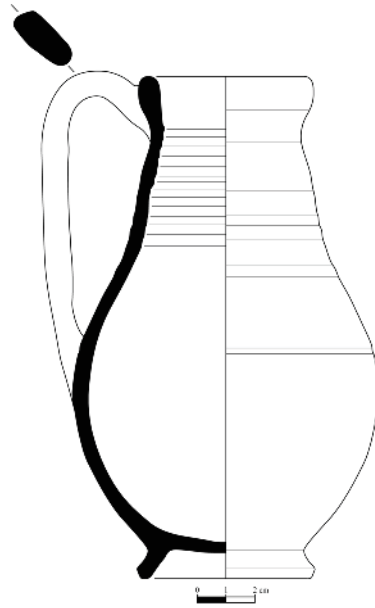
Kat. No 158

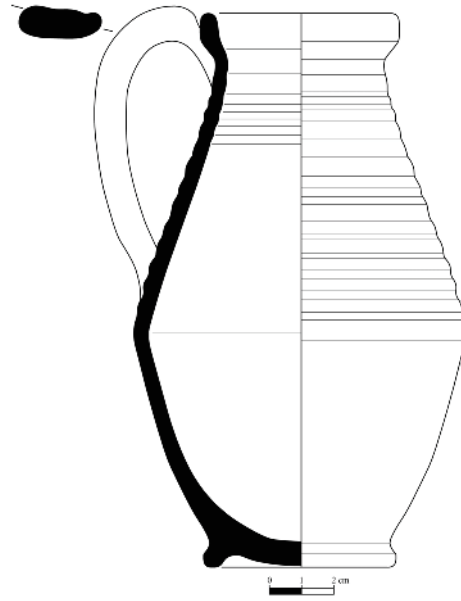

Kat. No 159

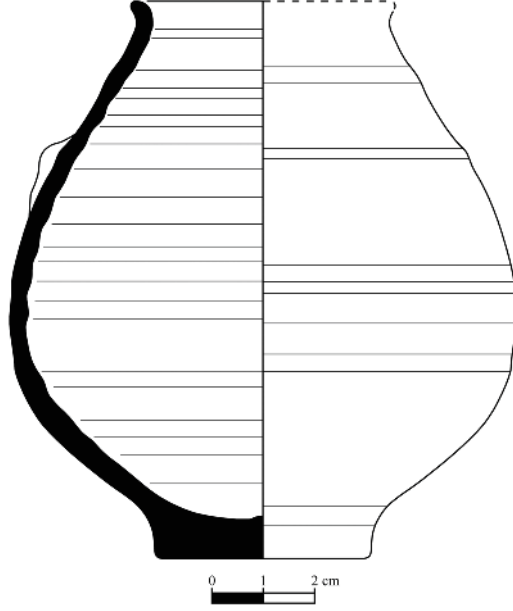

Kat. No 160

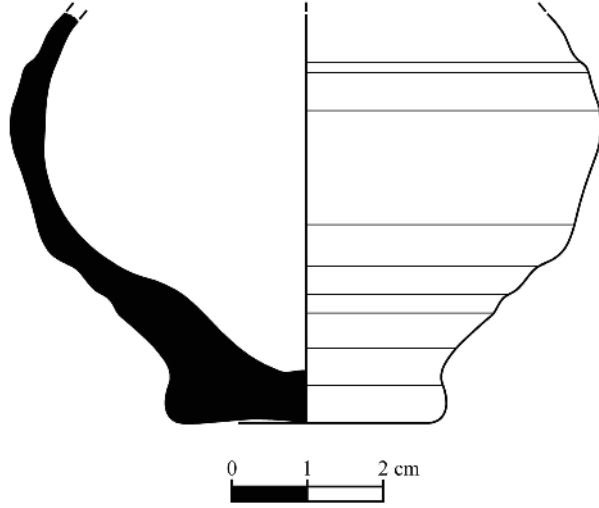

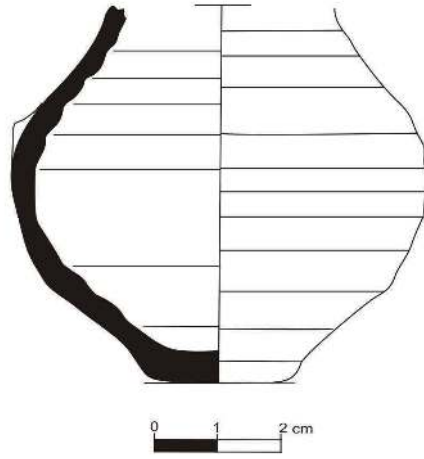

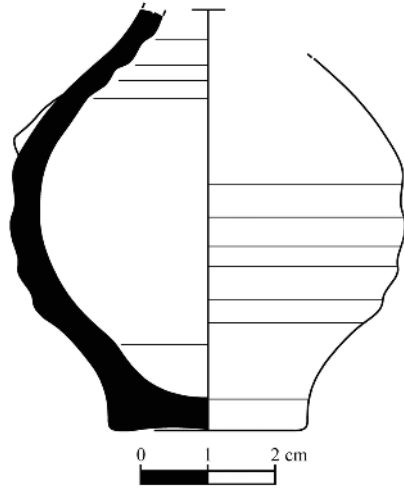
Kat. No 162

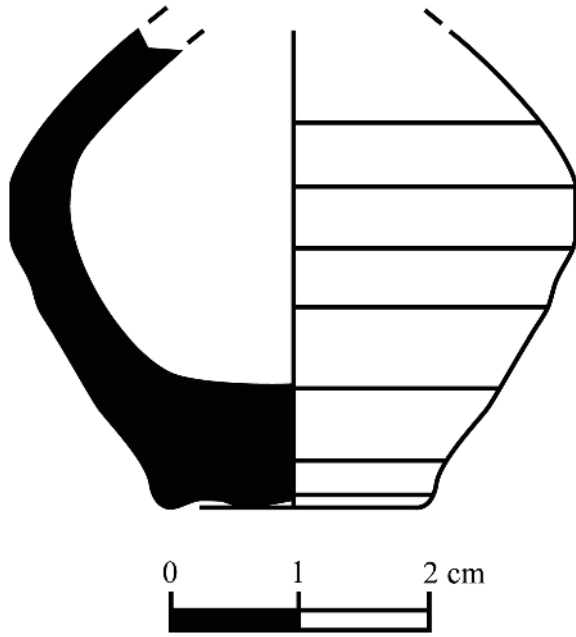
Kat. No 163

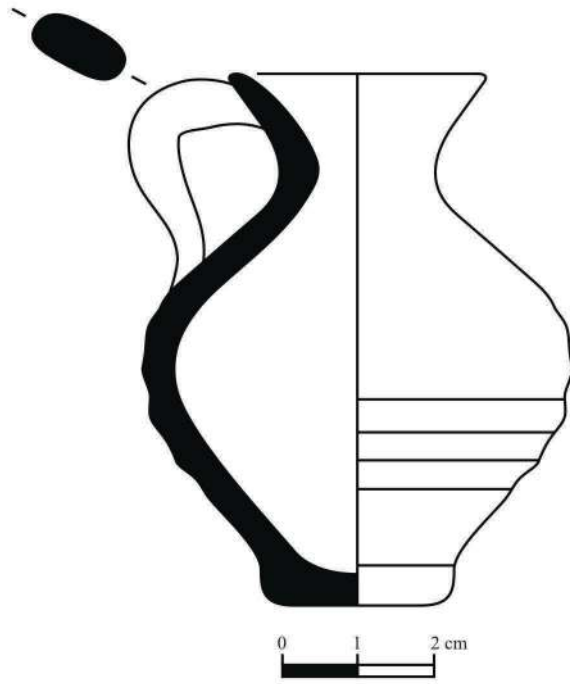

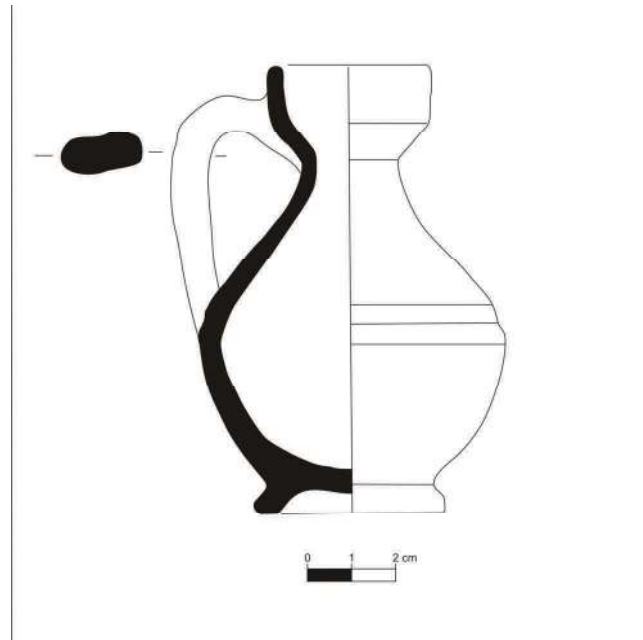
Kat. No 166

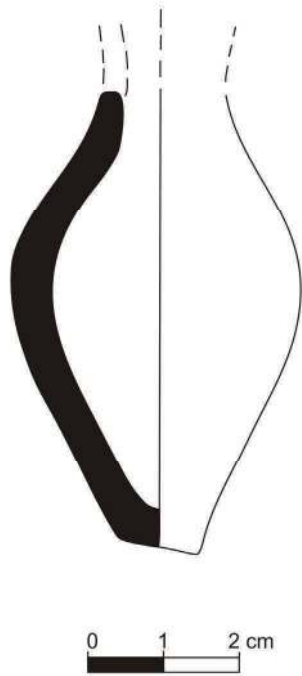

Kat. No 167

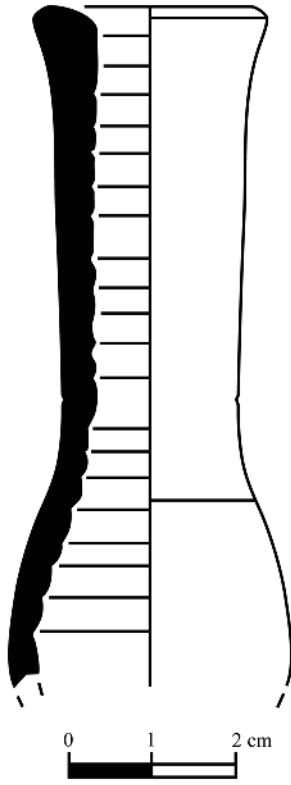

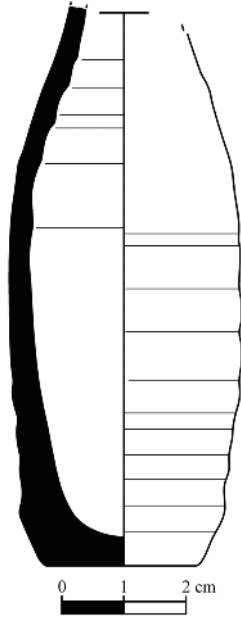
Kat. No 168

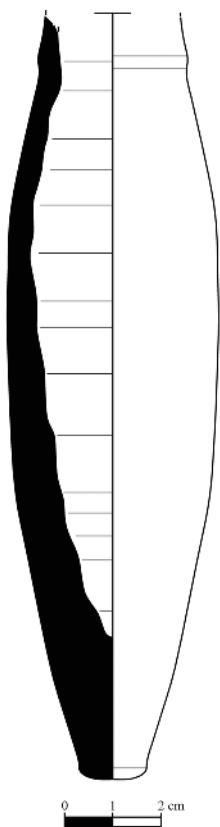

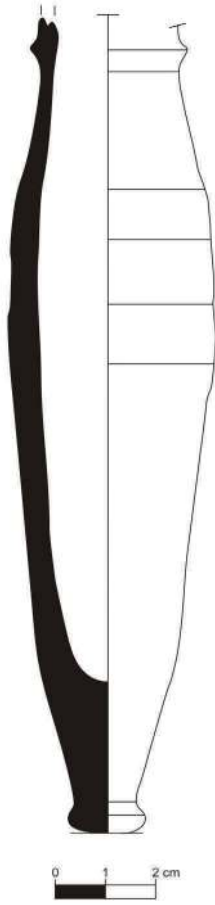

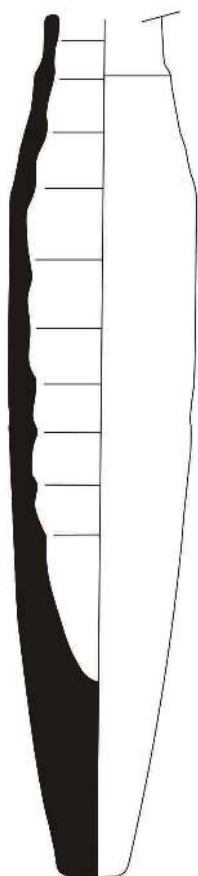
Kat. No 170

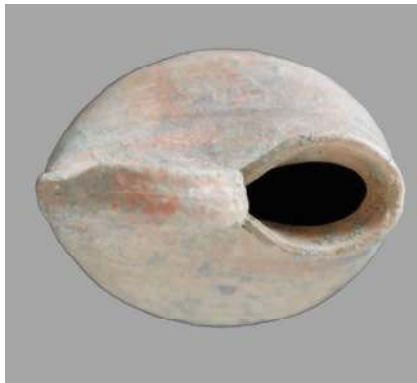
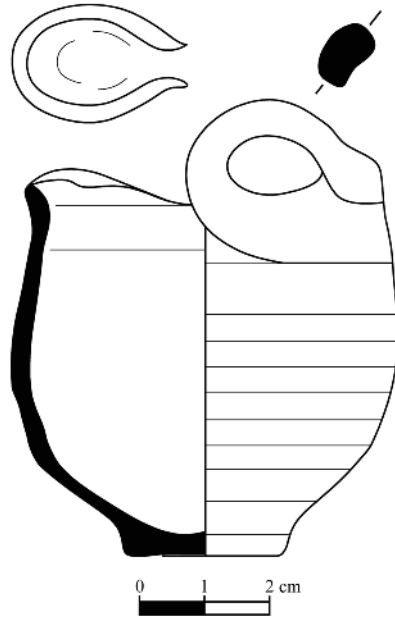

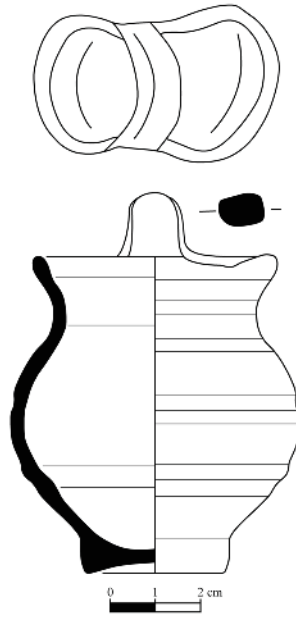

Kat. No 176

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Aydın Erön
Doğum Yeri ve Tarihi : Bayındır 30.08.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi, Fen- Edebiyat
Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetler : S. Yaylalı., N. Öztürk, Ö. Tütüncüler, A. Erön, S.
Akkurnaz, (A. Yaylalı, “2006 Yılı Tralleis Antik
Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”),
“Gymnasium Alanı Kazı Çalışmaları”, 29. KST I
Cilt. 555-561.

N. Öztürk, A. Erön. S. Akkurnaz, (A. Yaylalı,
“2007 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı Çalışmaları”)
"Gymnasium Kazı Çalışmaları". 30. KST 3. Cilt.
20-22.

S. Yaylalı, N. Öztürk, A. Erön. S. Akkurnaz, (A.
Yaylalı, "2008 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı ve
Restorasyon Çalışmaları), "Gymnasium Alanı Kazı
Çalışmaları", 31. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt,
375-385.

Bilimsel Etkinlikler : Kazı ve Araştırmalar
2002 yılı Phokaia Kazısı

2003-2005 Laodikeia Kazısı

2006-2008 Tralleis Kazısı (Heyet Üyesi)

2011-2012 Alabanda Kazısı (Heyet Üyesi)

2012 yılı Tralleis Kazısı (Heyet Üyesi)

2012 yılı Thyateira Kazısı

İş Deneyimi

Stajlar

:

Projeler

:Euromos (Milas-Selimiye) Antik Kentinde Bulunmuş Olan Arkaik Çağ Mimari Terrakottaları (Pismiş Toprak Mimari Çatı Elemanları) Üzerine Arkeolojik Araştırma (Yrd. Doç. Dr. Suat Ateşlier Başkanlığında, Yardımcı Araştırmacı), Tübitak, Ankara ,Türkiye ,01/01/2006-01/01/2008.

Aydın İli, Koçarlı İlçesi, Çulhalar, Taşköy, Çeşmeköy, Sapalan, Karaağaç ve Karacaören Köyleri Çevresi Klasik Dönem Savunma ve Mezar Mimarisine Yönelik Arkeoloji Araştırması (Yrd. Doç. Dr. Suat Ateşlier Başkanlığında, Yardımcı Araştırmacı), Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye, 01/04/2006 -01/04/2008.

Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramik Buluntuları (Prof. Dr. Abdullah Yaylalı Danışmanlığında), ADÜ-BAP, Aydın, Türkiye
: Adnan Menderes Üniversitesi, 2006-.....

Çalıştığı Kurumlar

İletişim

e-posta Adresi

: aeron@adu.edu.tr

Tarih

: 12.07.2013